Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Մեմլեքբիմիզին Բոհեմի քիրապրարա սօն տերեձէ ֆիրֆրաձը վար խոխիճի չօգտաճ պէրու հիաս էդիմէքտոճ խոխ: Բոհ իչ Գուտաս Ֆերտիէրտոճ վէ ձեմիչէրիչէրտոճ իդլէյիրեք պիր բագըմ քիմճէկէրի խեչաս վէ Բոհեմի հայբարա մաիք էդիտիրձէ Բոհեմի 'ազիմէ կեօզէրի ալդըճ քիմճէկէր ածըն իդը վէ 'ազիմ իշարէրի հաչիճոտ տերիպ Ֆ. Մուգաստոճ գաֆրայօրդար վէ ածը մէշգէ տօդրու 'ազիմ պիր իշրիյագ հուտուդէ կէլիյօր: Ֆագար 'իմ ու 'իրֆանճաս օդտուդը կիպի Բոհեմի հայբարտա տաճի կէրեք Ֆ. Մուգաստոճի կէրեքտ ածըն բա'րիֆ էրտիի Բոհեմի 'եօմրիճճ միչրեճէ'ֆֆի հագիգար վէ ատըճարըն տաճա էմիկ եօդրեճիմիշ օյան քիմճէկէր ածէրի տիկէրէրէ իդան վէ պէյան էտէրիկէր: Պա'զըդար պուճու շիֆահէճ, պա'զըդար իտ քիրապրար վաադրադըդ տաճի բ'ձրա էտիյօրդար: Պու մագաճտ խըտմէկ էրմէկէրի իչիճ «Ֆրխատոսըճ իդրիճ Զուհուրը» վէ «Շերֆա պիլ Իսլամ» քիրապրարըճը պուճուտան էմիկ ճէչը վէ մեմլեքբիմիզին մի'միճ վէ մի''ամիճէկէրիճէ բագտիմ էրմիշ իտիր: Պու տէֆա' իտ 'այնի մագաճտ իդէ «Բոհ իչ Գուտաս» քիրապրըճը բագտիմ էտէրիզ:

Հայը հագդրտաս պիրիչէ տիճէճտաս էմիտա Ոդդահ ադրադըճտաս Բոհ իչ Գուտաս հագգրճտաս մէշգ էրմէկ իշդէ խոչտուճաբ պիր իշրիյագ վէ հատրէկ կէօրիչդիրէկտոճ տիր: Պու տաճի միկ բագի'ֆ տիր, գիրա պիրիչէ Բոհեմի հայբար Բոհ իչ Գուտասըճ իտտուրէսի, ադրըճտաս օդուզ ատը պու Զադրը քէճտի գումիմկէրիճի իգիար էրմէսիդդէ մուճամճագիյէր հուտուդէ կէլիր: Պու ձիճդէ իդէ վագա'տ հաչիճոտ միչտաճտաճ օդտուճաճ չուտ տըդը քի մի''ամիճէկէր ադրադըճտաս պու Զադրը եօդրեճմէկ վէ Ամէս իրա'ար էրմէկէ 'ազիմ իրիյագ

վար տըր: Խուտուտա մեմլեքբիմիզին Իմկիդիզէ Բոհեմի քիրապրարտաճ իտրիճտոճ էտէմէկէճ մի''ամիճ վէ մի''ամիճէկէրի իչիճ պէօդէճի պիր քիրապրը մուդրագ չագըմ իտրիճի չօգտաճ պէրու հիս էրմիշ օյարագ ածըն բէ''գիճ վէ ճէչրիճտոճ պուդրայա գատար մուվաճճագիյէր իտտաճ էդիյէճ Զադրա բէչէդդիրարըմը 'արզ էտրիմ:

Պու քիրապը մի''ամիճ վէ մի''ամիճէկէրէ վէ ածը ձիճդէ գըրա'ար էրմէյէ արզուդքէշ օյաճդարա տո'ուա իչ բագտիմ էտէրիմ: Զարէճ ածըն պիրիչէ բէ''գիճ վէ ճէչրի ապը տո'ուա իչ միճմիչիճ օյնուշ տըր: Բապպըճ բա'զիզ օյուճմաճաբ իչիճ շու շէճտաճէրի էտէրիմ քի ածըն ճէր հաճկը պապրըճը Հազդագ իշդէ գապմի 'էչ ալմազտաճ էմիմէ ճէր տճճա' ձիճդէ միչրէկա'արըմը Բապպա 'արզ էտէրէք խոչտուճաբ տէքաճէր, հիքմէր վէ քէրամ բաչէպ էդիմիչիմ տիր: Էբսէր տճճա'դար, հագգրճտաս պուտա օյուճտաձագ մատտէ օրնայաբդագ տիզ իշդիրիճ [illegible]կէրմիչիմ, Ֆագար Բապպըճ ուտզուդրճտաս վէ գապմի էչ ալտրգտաճ ասնրա խաարր ու խայաբմտաճ կէչմէյէճ հագիգարդար, մէշգիդէր վէ հատրա պա'զէճ քէրամդար տաճի մէրիրմիչ տիր: Զօգ մէսբուդր իզ քի բէձրիպէճ չահսիյէմիզիճ կէօճճմէճէրտոճ պուդուճտուդուճմիզ գիգրյմէճ հագիգարդարը Բապպըճ եմիաբդարըճտա բէմտի էրմէճ իշդէ իչպու իմրիյագա մաիճ օրնուշշուզ տըր: Զադրի միչրէ-ապմի քիմճէկէրիճէ տաճի ատճուդէրդէ անիայապիմմէկէրի իչիճ ատաճի վիտաճ իսրիմագրճտա ձճճտո էտիրմիչ տիր: Երճէ այնի մագաճտ խըտմէկ էրմէկ իշդէ բէչէդրիյէ բէչտիս էտիրմիչ տիր: Ատիգաճճ բաճսիյէ էտէրիզ քի ածը օգուչաճչար տո'ուա իչ մէշգ էրսիճէր:

Ստանա

25 Յունիսար 1913

Խ. Ի. ՓՕՓՈՒԼՈՒ

ՑԻՇՐԻՍՔ

		Սահիփ
Գլուխ	1.—Ռուի իւղ Գուսպւն Շախախիյեքի . . .	3
»	2.—Ռուի իւղ Գուսպւն Ուղուհիյեքի . . .	21
»	3.—Ռուի իւղ Գուսպւն Փեսեռե վե Օղուլա օլան 'ալագաալը	37
»	4.—Ռուի իւղ Գուսպւն վիւթենեվվի' իսվեռի .	63
»	5.—Ռուի իւղ Գուսպւն նուռմունեվեռի . . .	81
»	6. Ռուի իւղ Գուսս վե Ք. Մուգասսես . .	110
»	7.—Ռուի իւղ Գուսպւն Պենեսեկոսսեսե զեվիենե քենեզզիւլիւ	151
»	8.—Ռուի իւղ Գուսս վե եենի տօղուշ . . .	168
»	9.—1. Ռուի իւղ Գուսս իլե վաֆքիզ . . .	198
»	10.—2. Ռուի իւղ Գուսս իլե վաֆքիզ . . .	238
»	11.—Ռուի իւղ Գուսս վե Ռուհանի հայաքըն սըրրը	264
»	12.—Ռուի իւղ Գուսս վե տու'ա	312
»	13.—Ռուի իւղ Գուսպւն քա'զիմի	330
»	14.—Ռուի իւղ Գուսպւն տեղալեքի	345
»	15.—Ռուի իւղ Գուսպւն ևեվֆիպեզեռի . . .	363
»	16.—Ռուի իւղ Գուսս վե Քրիսոպւն իֆիենի գուհուրը	380
»	17.—Ռուի իւղ Գուսս վե Քիզիաս	388
»	18.—Ռուի իւղ Գուսս վե Ռուհանի խշ . . .	440

ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍ

Ձայնագրեց Գուրգեն Պողոսյան

«ՍԻՋԻ ՏԻԿԻՐ ՊԻՐ ԹԼՍԼՎԼԻ ԷՏԻՃԻ ԵԱՆԻ ՀԱԳԻՏԱՔ ՐՈՒՀՈՒՆԸ ՎԷՐԻՆՁԻՔ»
ՏԻՐ։ Յով. 14. 16, 17

ՄԻՄԷԼԼԻՑԻ

ՎԵՐ. ԽԱՐԱԼԱՄՊՈՍ Ի. ՊՕՍՔԱՆՃՕՂԼՈՒ

ՍԷՑՑԱՐ ՄԻՊԷՇՇԻՐ

ՏԻՐԱԱՏԷՔ
Օ. ԱՐՋՈՒՄԱՆ ՄԱՔՊԱՆԱՍԸՔ
—
1913

8474Հ

(971-Ա2)

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Օ. ԱՐՋՈՒՄԱՆ
№ 143

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

1853-2011

ԲՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍ

ՊԱՊ I

ԲՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՇԱԽՍԻՅԷԹԻ

Բուհ իւլ Գուտսըն չախախյէթի հագգընտա մէշք էթմէք Միւհամիէյհին հէր հանկը սիյրէթի վէ իչի հագգընտա մէշք էթմէքտէն տահա էվվէլէ տիւշտիւյիւ սեպեպտէն իչպու պապը մէշքիւր մէշքէ հաբր էթմիչ իլ տիր։ Զաթէն հէր հանկը պիր ատէմին 'էօմրիւ վէ մէվճուտիյէթի հագգընտա քեամիլ պիր անլայըշա, մա'լիւմաթա եէթիչէպիլմէք իչիւն անըն չախախյէթինի մէշք էթմէք իճապ էտեր։ Խուսուսա պու մատտէ կէրէք մաղինին թարիխ սահֆէյէրինտէ վէ կէրէքսէ հալը հազըրտա նիչէ ֆէյրա վէ մէզհէպ ֆըրգաղարընըն գալէմ վէ քէլամլարընտա պահա վէ միւճատէյէ մատտէսի մէվգի'ինի թուբմուշ օլտուղը սեպեպտէն անը Ֆ. Մուգատտէս մուվաֆֆըգ թարզտա մէշք էյյէմէք զայէթ մուհիմմ տիր։

Շախախյէթէ մալիք օլան պիր զաթըն անա մալիք օլմայան զաթտան ֆարգընը պուրատա պէրրագ թարզտա պէյան էթմէք իճապ էտեր։ Շախսիյէքե մաղիֆ օլան զաթ 'ագլա, իսթինբաճ գուվվէթինի, միւթալա'ա իսթիտաղնա,

իրաւեքի, հաֆիմիյեքի, խայր ու շհրրի թեփրիգ ու թեմնիգ հեհն գապիկիյեքի, ֆենտի ֆենտիճի թանըչան, պիկեն գապիկիյեքի, խայալ գուվկեքիմե, գուվկե ի հաֆըզգիյե, գուվկե ի մուխաթարայա վե նաթըզըյեքի եանի միւրեխա'աթրնըը պաշգաղարա իհնագ վե պեյան եքմեի, պահու հեհպիկմեի գուվկեքիմե մաֆիմ օյան պիր վաղըզ տըր: Պուռնար քենտիկէրըն տէ բուհլարը օյան վարըզգարըն բուհլարընըն խասի յէթկէրի տիր: Հէր չախս մէզգիւր խոթխոտալարա մալիք օյան բուհա մալիք տիր:

Ֆագաթ չախալարըն սեվմեք վե իքրահ էթմեք, սեվինմեք վե աճընմագ, թաղիր վե թահսին էթմեք գապիկէկթիկէրերի տախի վար տըր: Փեյեր վե Օղուլ չախալար տըրլար, պիրա չու պալատ մէզգիւր չեյկէրե մալիք տիրլեր: Մէկէքլեր չախալար տըրլար, պիրա պալատ պիքր օլոնան խուսուսաթա մալիք տիրլեր: Շեյթան վե Մէկգումըն չերիր խատէմեի չախալար տըրլար պիրա անկեր տախի չու պալատ մէզգիւր չեյկէրե, խոթխոտալարա մալիք տիրլեր, անկեր տախի պիր զեման մուդաատես մէկէքլեր իտկեր: Ինսան չախս տըր, պիրա օ տախի պալատ մէզգիւր գապիկէկթիկէրերե մալիք տիր: Ֆագաթ հայվանաթ վե նեպաթաթ չախալար տեյկկեր տիր, պիրա անկեր պալատ մուգայեթա խոթխոտալարա մալիք տեյկկեր տիր: Հայվանաթըն քենտի հավրուլարընը, վալիտեյնինի վե աըչըլը քիմսեկերի սեվմեկերի Բուհրն սեվմեքի օլմայըգ հեսա ի թաղի'ի նեթիճեսի տիր: Անկեր թաղիր էտէրեք, սեվեյիմ տեյիւ տիւչիւնէրեք, չու չեյ սեվմեյե լայըգ տըր տեյու հաքիմկեթ ինզար էտէրեք վե սեվտիքկերինի պիլերեք սեվմեդկեր: Հայվանաթ 'ագլա, իրատէթե վե դայրի, Բուհրն հիչ պիր խասկեթինե մալիք տեյկկեր տիր:

Պու պապատ Բուհ իւ Գուտսըն Փեյեր, Օղուլ, Մէկէքլեր, Շեյթան վե չերիր խատէմեի վե ինսան կիպի չու

պալատէքի մէզգիւր գապիկէկթիկէրե, խոթխոտալարա մալիք օյուպ անկեր կիպի պիր չախս իսկինի մէչք էտէճեյիզ:

Ուսուլումըզ իզէրե մէչքիմիզ Ր. Մուգատասէսին սէօզկերինե լուզէթ պե լուզէթ ինանմագ իզէրինե միւէսասէսեն օյաճագ տըր:

1. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՄՀԼԳԱԹ ԻՇԻՆՏԷ ԱՄԻԼ ԻՏԻ: Շու աթիսէքի այէթկեր Մէրգումըն խալիգ իսկինի իսպաթ էյկերկեր: Թէք. 1. 2: Էյուպ 26. 13: Մէզ. 104. 30: Ուսուսա «Ալլահըն բուհու պէնի խալգ էյկեսի, (Էյուպ 33. 4) իսպարէսի գաթ'ի տիր: Էյեր Բուհ իւ Գուտս խալիք իսէ օ չախսկեթէ մալիք տիր, պիրա չախսկեթի օլմայան խալիգ Ր. Մուգատասէսին գապուլ էթմեկի խալիգ տեյկկ տիր: Պիպի վե ճիհանը խալգ էտէն Զաթ պիր բիւզկեար եախսա թապիաթտա մէվճուտ պիր գուվվեթ օլմայըգ իրատէթէ մալիք, տիւչիւնէպիկէն, միւթեյա'ա էտէպիկէն, իսթինթաճ էտէպիկէն, թէրթիպ վե փանդարը օյան, արզուլարը վե հիսկյաթկերը օյան, սէօյկեյէպիկէն վե իչիտէպիկէն պիր Զաթ տըր: Բուհ իւ Գուտս պէօյե պիր Զաթ տըր:

Մուհամիկէյհ Ֆիզիքի 'ալեմին խալիգի օլուուզը կիպի աստմաե բուհանի հայաթըն տախի խալիգի տիր: Յով. 3. 1-8ին պահսը պեյան էտիյօր քի բուհանի հայաթը աստմաե խալգ վե հասըլ էտէն Բուհ իւ Գուտս տըր, Օ միւ"մինի թեվվիա էտէն վալիտե տիր: Էյեր Ֆիզիքի 'ալեմին խալիգի չախսկեթէ մալիք օյան պիր Զաթ իսկ նե գատար զիյատե բուհանի հայաթըն խալիգ վե վալիտեսի պիր Նախս, Զաթ տըր: Պէնատե բուհանի հայաթը խալգ վե հասըլ էտէն խալիգ վե վալիտե հագգընտա Ֆէնտինատե Նախսկեթէ մալիք, Ֆէնտի չախսկեթինի թանըյան, պիկեն պիր Զաթ տըր տեյիւ տիւչիւնմէքտէն մատա միւթեյա'աթ պէնի Մէրգումըն հայաթընտան մահրում գըլար:

2. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍ ՀԱԳԳՐՆՏԱ ՄՈՒՀԻՄ ԳՐԹԱՎԱՐՏԱ ՍՍՐՑ ԳԱՆՈՒՆՐՆԱ ԿԷՕՐԻ ԻՍԹԻՄԱՒ ՕԼՈՒՆԱՆ ՋԱՄԻՐ Ի ՇԱԽՍԻԼԷՐ ՄԻԻՄԱԻԼԻՑՀԻՆ ՇԱԽՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐԼԷՐ։

Րուհ լուզէթինին Եուննանիճէսի «Փնէվմա Πνεῦμα» օլուպ նէ միւզէքքեր նէ տէ միւէննէա իլա մուաթթալ ըը։ Էյեր մէսէլէ եալընըզ պուրատա գալա իսի Րուհ իւ Գուտսըն պիր բիւզկեար կիպի, պիր գուվվէթ կիպի չախսիյեթէ մալիք օլմայան պիր չէյ օլմասը իտտիասը գուվվէթ քէսպ էտեր իսի։ Ֆագաթ Ցով. 14. 26տա վէ 16. 13տէ Րուհ իւ Գուտսը կէօսթէրմէք իւզէրէ իսթիմալ օլունան «ἐκεῖνος ἐքինօս» եանի «Օ» լուզէթլէրի — «Օ սիզէ հէր չէյի թա'լիմ էտիպ» «Օ չէհատէթ էտէճէք տիր», «Ֆագաթ Օ... կէլտիյի զէման» — միւքքեր օլուպ Րուհ իւ Գուտսըն պիր գուվվէթ եախօտ պիր բիւզկեար տէյիլ, պիր չախս, զաթ օլտուղընը իսպաթ էյլէրլէր։ Լիսանըն սարֆ գանունլարը սէպէպինտէն թիւրքճէտէ պու թէֆրիգաթ էտիլմէզ, Ֆագաթ Եունանիճէ հաթթա ինկիլիզճէ միւսահհէհ թէրճէմէյի Ռ. Մուգաատէատ պու խուսուս փէք վազիհ պիր թարզտա անլաշըլըը։ Եունանիճէյի վէ անըն սարֆ գանունլարընը պիլէն պիր քիմսէ իչիւն պուննը անլամագ փէք զօյայ տըր։

3. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ԻՍՄԻՆԻՆ ՓԼՏԷՐ ՎԷ ՕՂՈՒԼԸՆ ԻՍՄԼԷՐԻՑԼԷ ԱՃՆԻ ՀՈՒԳՈՒԳԱ ՄԱԼԻՔ ՕԼՄԱՍՐ ՄԻԻՄԱԻԼԻՑՀԻՆ ՇԱԽՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ Մաա. 28. 19ը մէչք էյլէ։ «Փէտէր վէ Օղուլ վէ Րուհ իւ Գուտսըն իսմինէ վաֆթիզ էտինիզ»։ Փէտէրին վէ Օղուլըն իսմլէրի օլտուղը մանատա Րուհ իւ Գուտսըն տախի իսմ վար ըը։ Փէտէրին վէ Օղուլըն իսմինէ վաֆթիզ օլունաըզմըզտա չախսլարըն իսմինէ վաֆթիզ օլունաըզմըզ կիպի, Րուհ իւ Գուտսըն իսմինէ վաֆթիզ

օլունաըզմըզտա տախի պիր չախսըն, զաթըն իսմինէ օլուրըզ։ Փէտէր Ֆէնտի Զաթընտա վէ Օղուլ Ֆէնտի Զաթընտա հայաթա մալիք օլտուգլարը կիպի (Ցով. 5. 26) Րուհ իւ Գուտս տախի Ֆէնտի Զաթընտա հայաթա մալիք տիր։ Իմա, Օ չախսիյեթէ մալիք տիր։ Թէքքար մէչք էյլէ։ «Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն ինայէթի Ալլահըն մուհապպէթի վէ Րուհ իւ Գուտսըն միւչարէքէթի ճիւմլէնիզ իլէ օլսուն։ «2 Կոր. 13, 14։ Պուրատա տախի կէօրիյօրըզ քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն նէ գատար չախսիյեթի վար իսէ վէ Ալլահըն եա'նի Փէտէրին նէ գատար չախսիյեթի վար իսէ, Րուհ իւ Գուտսըն տախի օլ գատար վէ օլ մանատա չախսիյեթի վար ըը։ Պուրատա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւ Գուտսըն միւ"մինլէրտէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն վէ Ալլահըն հուգուգլարը գատար հուգուգը վար ըը։ Էյեր Րուհ իւ Գուտսըն չախսիյեթի եօգ իսէ, չախսիյեթէ մալիք օլան Ալլահ վէ Ցիսուս չախսիյեթի օլմայան պիր բիւզկեար եախօտ պիր գուվվէթ իլէ քէնտիլէրինի այնի հիզայա գօյամազլար, այնի հուգուգը թագսիմ էտէմէզլէր։ Րուհ իւ Գուտս Փէտէր կիպի վէ Օղուլ կիպի չախսիյեթէ մալիք պիր Զաթ ըը։

4. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԷ"ՄՈՒՐԻՑԷԹԻ ՄԻԻՄԱԻԼԻՑՀԻՆ ՇԱԽՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ Ցով. 14. 16, 17, 26տա, 15. 26տա, 16. 7, 12—14իւն պահսընա կէօրէ Րուհ իւ Գուտս Բապպ Ցիսուս սէմայա ուրուճ էթմէքքէն սօնրա Միւամալէյհին պօշ եէրինի տօլտուրմագ իւզրէ, Անըն մէ"մուրիյէթինի ալմագ վէ տահա չայիրտալէրինէ սէօյլէմէսիյի վէ թա'լիմ էյլէյէմէսիյի չէյլէրի սէօյլէմէք, վէ թա'լիմ էթմէք իւզէրէ պու զէմինէ կէլմիշ տիր։ «Պաշգա պիր Թէսէլլի էտիճի» Թէսմիյէ էտիլիյօր։

Բապպ Ցիսուս չախսիյեթէ մալիք պիր Զաթ իսի։

էյէր Բուհ իւլ Գուատըն չախսիյէթի եօզ իսէ, Օ պիր բիւզկեար, պիր գուվվէթ իսէ՝ Բապպ Ցիսուս Անը քէնտի մէ՛մուբիյէթինէ թային էտէպիլիր մի։ Սալթ չախսիյէթէ մալիք օլան պիր քիմսէ տիկէր պիր չախսըն մէ՛մուբիյէթինի տէրէօհատէ էտէպիլիր։ Բապպ Ցիսուս սալթ չախսիյէթէ մալիք պիր Զաթը Քէնտի մէ՛մուբիյէթինէ թային էտէպիլիր իտի։

5. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԻՒ՛ՄԻՆԻ ԹԱԳՏԻՄ ԻԾԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ 2 Սէլ. 1, 13ատ, 1 Պետ. 1. 2ատ վէ Օտ. 15. 15ատ կէօրիւյօրըզ քի՝ մի՛ւմինէրի թագտիս էտէն Բուհ իւլ Գուտս ատը։

Թագտիս լուղէթի կէրէք Ատատը Աթիգտէ վէ կէրէքտէ Ատատը ձէտիտատ պիր մագսէտ այըրմագ մանատընատա իսթիհալ օլունմուշ ատը։ Վէ Բուհ իւլ Գուտս վատըթատըյէ թագտիս օլունան կէրէք չէյէրին վէ կէրէքտէ տատէմէրին ազիզլէնմէյէրի Սլահա այըրմանըն նէթիճէ վէ մէյվէսի հալընատա վագ'ը օլուր։

Թագտիս էթմէք 'ամէլի չախսիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթըն իչի տիր։ Անը բիւզկեար եախօտ պիր գուվվէթ եափամազ։ Ցով. 17. 17ատ, «Անէրէի հագիգաթըն իւէ թագտիս էյէ, սէնէն քէլտիըն հագիգաթ ատը» տէմէքտէ թագտիս 'ամէլինին չախսիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ թատաֆընատան օլուր իսիյինի անլատըյօր։ 19ընճը այէթատէ կէօրիւյօրըզ քի, թագտիս 'ամէլի չախս թատաֆընատան օլուրօր։ 'Ատը Աթիգտէ տախի թագտիս էտէն Բապպ եախօտ Մաթթէս չախսիյէթէ մալիք Զաթլար իտիլէր։ Իտի, մի՛ւմինէրի թագտիս էտէն Զաթ՝ Բուհ իւլ Գուտս օլտուղու սէպէպտէն Օ պիր չախս ատը։

6. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՍ. ՍԷՕՑԻՒԼԷՊԻԼՄԻԲ ՄԷՐԳՈՒՄԸՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ «'Ինայէթ Բուհունա սէօյմուշ օլան քիմսէ,» 'Իպր. 10. 29։ Պիր

գուվվէթէ եախօտ բիւզկեարա սէօյիւլէմէզ։ Շախսիյէթի օլմայան պիր չէյէ, վարլըզա սէօյիւլէմէզ։ Շախսա սէօյիւլէպիլիր։ Իտի Բուհ իւլ Գուտ պիր չախս ատը։

7. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԻՒ՛ՄԻՆԼԷՐԻ ՄԷՎՀԻՊԷ ԹԱԳՍԻՄ ԷԹՄԷՍԻ ՄԷՐԳՈՒՄԸՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ. 1 Գօր. 12. 1—11ի մէյզ էյէ վէ 11ինճի այէթէ տիզգաթ էյէ, «Քէնտի միւբաարընա կէօրէ,» «մախսուսէն թագսիմ էթմէք» վէ ճիւմլէսինէ 'ատմէյ էթմէք, չախսիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթըն իչի տիր։ Պունու էտէն Բուհ իւլ Գուտս ատը, իտի Միւմամլէյհ Քէնտիսինատէ չախսիյէթէ մալիք պիր Զաթ ատը։

8. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՍԷՎԼԷՊԻԼՄԷՍԻ ՄԷՐԳՈՒՄԸՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ «Բուհընճ մուհաթապէթիյէ սիզէ կալվարըրըմ,» Բօմ. 15. 30։ Բուհունճ մուհաթապէթի վար, Օ սէվէպիլիր։ Իտի Բուհ իւլ Գուտս պիր չախս ատը։ Զիրա չախսիյէթի օլմայան բիւզկեար, գուվվէթ եա թէ՛սիր սէվէմէզ։ Սէվմէք անճաղ չախսըն իչի տիր։

9. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԱՐԶՈՒ ԷՏԷՊԻԼՄԷՍԻ ՄԷՐԳՈՒՄԸՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ «Թէնճ Բուհա գարշը, Բուհ տաախի թէնէճ գարշը արզու էտէր,» Ղալ. 5. 17։ Արզու էթմէք պիր գուվվէթ եա թէ՛սիրին իչի օլմայըպ չախատա ա՛իտա պիր քէյֆիյէթ տիր։ Վագա'ա թէն տաախի արզու էտէր իսէ տէ, իննանընճ չախսիյէթի օլան քէնտի բուհունու թէնտէ պուլունտուգճա անճաղ օլ զէմման արզու էտէպիլիր։ Թէնին արզու էթմէսի տէ իննանընճ չախսիյէթինին արզու էթմէսի տէմէք տիր. զիրա իննանընճ բուհունու էօլիւմտէ քէնտինտէն այըրըլըրզընատա թէն հիչ պիր արզույա մալիք օլմայան պիր հալտէ պուլունմույօր։ Բուհ իւլ Գուտս արզու էտէն պիր Զաթ օլտուղու իչիւն պիր չախս ատը։

10. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԷՑՈՒՍ ՎԷ ՄԱՀՋՈՒՆ ՕԼԱՊԻՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: Էֆս. 4. 30, Իչա. 63. 10: Պիր թէ՞սիր եա գուվվէթ մանզուն օլամազ, անճագ պիր չախս մանզուն օլապիլիր: Րուհ իւ Գուտս ֆէնաինատ չախսիյէթի օլան պիր զաթ սըր:

11. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ԹԷՖԹԻՇ ԷՏԷՊԻԼՄԷՔ ԹԱՊԻԱԹ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: «Րուհ հէր չէյի Ալլահըն տէրին չէյլէրինի պիլէ թէֆթիշ էյլեր», 1 Գօր. 2. 10: Թէֆթիշ էթմէք անճագ չախսըն իչի տիր, իմտի Րուհ իւ Գուտս չախսիյէթէ մալիք պիր Զաթ սըր:

12. ՄԻՒՄԻՆՏԷ ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ՏՈՒԱ ԷԹՄԷՔ ԻՇԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: Րօմ. 8. 26, 27: Ղալ. 4. 6, Էֆ. 6. 18, Ֆիլիպ. 3. 3: Տու՛այը միւ՞մին էաէմէզ անճագ միւ՞մինատ Րուհ իւ Գուտս էաէր: Տու՛ա էաէպիլէն անճագ չախսիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ սըր: Բիւզիկար, գուվվէթ եախօտ պիր թէ՞սիր տու՛ա էաէմէզ: Իմտի Րուհ իւ Գուտս ֆէնաինատ չախսիյէթէ մալիք օլան պիր զաթ սըր:

13. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԻՒ՞ՄԻՆԻ ՏԷԼԱԼԷԹԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: Րօմ. 8. 14, Ղալ. 5. 18: Տէլալէթ էթմէք պիլմէք իւէ օլուբ: Շախսիյէթէ մալիք օլմայան պիր չէյ եա վարըզ տէլալէթ էաէմէզ: Իմտի Րուհ իւ Գուտս չախս սըր:

14. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ՊԻԼՄԷՔ ԹԱՊԻԱԹ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: 1 Գօր. 2. 11, Շախսիյէթէ մալիք օլմայան պիր չէյ պիլէմէզ:

15. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ԹԱ՛ԼԻՄ ԷՏԷՊԻԼՄԷՍԻ

ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: Նէհեմիա 9. 20, 1 Գօր. 2. 13: Մէզքիւր այէթլէր պէրրագ Թարզաա պէյան էտիյօրլար քի, Րուհ իւ Գուտս Ալլահըն գավմընը եանի ատէմլէրի թա՛լիմ էաէր: Թա՛լիմ էաէպիմէք սալթ չախսա ա՞իա պիր քէֆիյէթ տիր: Պիր թէ՞սիր, գուվվէթ եախօտ բիւզկեար թա՛լիմ էաէմէզ: Թա՛լիմ էաէպիլէն պիր քիմսէ միւթէլա՛ա էաէպիլէն, խթիւնթաճ էաէպիլէն, թէֆթիշ վէ թէհարրի էաէպիլէն պիր ՚ադլա մալիք օլմալը սըր: Իչպու խուսուսաթա մալիք օլան պիր քիմսէ չախսիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ սըր: Րուհ իւ Գուտս թա՛լիմ էաէպիլէն պիր Զաթ սըր, իմտի Մէրգում ֆէնաինատ չախսիյէթէ մալիք պիր Զաթ սըր:

16. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆԱԹՐԳ ՕԼՄԱՍԸ ԵԱ՛ՆԻ ՍԷՕՑԼԷՑՏ ՊԻԼՄԷՍԻ ՄԷՐԳՈՒՄԸՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ: 2 Փաա. 23. 2աէ կէօրիւյօրլզ քի, Րուհ իւ Գուտս Դաւիթաէ սէօյլէմիշ իտի: Ճիւմլէ փէյղամպէրլէրաէ իչնամ սէօզլէրինի սէօյլէյէն Րուհ իւ Գուտս իտի: Նէհեմ. 9. 30: 1 Յովհ. 5. 6: 2 Թէվ. 18. 23: Մաա 10. 20 պէյան էտիյօր քի միւ՞մին թէաատի օլունսըզը զէման Րուհ իւ Գուտս անաէ սէօյլէր: Պէնտէկոստէաէ միւ՞մինլէրաէ սէօյլէյէն Րուհ իւ Գուտս իտի: Ամաս. 2. 4: Րօմ. 8. 16 պէյան էտիյօր քի Րուհ իւ Գուտս միւ՞մինաէ չէհատէթ էաէր: (1 Գօր. 12. 3:) Ամաս. 10. 19, 20 աէ, 11. 12 աէ վէ 8. 29աա իլէօրիւյօրլզ քի Պետրոս վէ Փիլիպպոսա սէօյլէյէն վէ անլէրի կէօռաէրէն Րուհ իւ Գուտս սըր, Փաւլոսը մէն՚ էյլէյէն վէ անա կիթմէսի իչիւն իզն վէրմէյէն Րուհ իւ Գուտս իտի: Ամաս. 16. 6-8: Ախըր զէմանլար հագգընտա սէօյլէյէն Րուհ իւ Գուտս սըր: 1 Տիմ. 4. 1: Ֆիլիսէլէրի վիւթէնէպպիր գըլմագ իչիւն սէօյլէյէն Րուհ իւ Գուտս

տըր։ Վահ. 2. 7, 11, 17, 29։ 3. 6, 13, 22։ Բապպտա վէֆամ էտէնվէր հագգընտա սէօյվէյէն Բուհ իվ Գուտա տըր։ Վահ. 14. 13։ Բապպ Յիսուսա իքինճի գուհուրու իչիւն «կէլ» ատէյէն Բուհ իվ Գուտա տըր։ Վահ. 22. 17։

Շու պալատէքի գըթ'ալարը մէչք էտէն պիր քիմսէ վազին Թարղտա կէօրիւր քի մէզքիւր այէթվէրին պէյնամընը իճրա էտէն պիր քիմսէ մուվֆագ չախսիյէթ մալիք օլան պիր Զամ օլմալը տըր։ Նամըզ օլմագ սաղ չախալարա մախսուս պիր խասսիյէթ տիր։ Իմամ Բուհ իվ Գուտա պիր գուվվէթ եախօտ թէ՛սիր օլմայըպ պիր չախս, Զամ տըր։

17. ՐՈՒՀ ԻՎ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆԱՍՊ ՈՒ ԹԱ՛ՅԻՆ ԷՑԼԷՄԷՔ ԻՇԻ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԻՄՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ «Բուհ իվ Գուտասըն սիզի իվզերինէ նազըր թա՛յին էթտիյի պիւթիւն սիւրիւյէ մուգայյէտ օլունըզ։» Ամալ. 20. 28։ «Բուհ իվ Գուտա տա՛վէթ էթտիյիմ իչ իչիւն Բարնապաս իվէ Սօղոսը պանա թախսիս էտինիզ ատէմ։» «Իմամ պուննալր Բուհ իվ Գուտա Թարաֆընտան կէօնտէրիլմէքվէ» Ամալ. 13. 2, 4։ Ամալ. 8. 19։ 10. 19, 20։ 11. 12։ 16. 6—8։ Բուհ իվ Գուտա Րէսուվ Թային վէ նապզ էտէր, միւսլէչչիր կէօնտէրիր վէ եախօտ անը եօլունտան մէն՛ էտէր։ Պու իչլերի իճրա էտիպիվէն անճագ չախսիյէթէ մալիք օլան պիր Զամ օլապիվիր։ Իմամ Բուհ իվ Գուտա պիր չախս տըր։

Պալատէ մուգայյէտ գըթ'ալարը մէչք էտէն պիր քիմսէ պէրրագ Թարղտա կէօրիւր քի Բուհ իվ Գուտա պիր րիւզկար, թէ՛սիր վէ գուվվէթ օլմայըպ անճագ պիր չախս տըր։ Շու հագիգաթ տըր քի, Ք. Մուգատաէսին միւթէֆէրրիդ գըթ'ալարընտա Բուհ իվ Գուտա գուվվէթ իվէ, գուվվէթ ալմագ եախօտ գուվվէթ կիւ-

յինմէք իվէ մէրպուէթ օլարագ զիքր օլունույօր. Ֆագաթ պու անըն չախսիյէթինի զայպ վէ թէքզիպ էտէմէզ։ Հէր հանկը չախսըն գուվվէթի վար տըր։ Ղայէթ քէսքին 'ազ գուվվէթինէ մալիք օլան քիմսէ եինէ քէնտի չախսիյէթինատէ գա՛իմ տիր։ Պազու գուվվէթինէ մալիք օլան պիր փէհլիվան չախսիյէթինատէ գա՛իմ տիր։ Մէչհուր ճէնէրալլարընը մուհարէպէ օրտուլարընը սէվգ էյլէյէն, մէհարէթլէրինատէ 'ազիմ հիքմէթ վէ թէճրիպէ՛ի չախսիյէ գուվվէթի մէվճուտ իսէ մէզքիւր ճէնէրալլարըն չախսիյէթլէրի մահվ օլմագ, իլլա տանա զիյատէ զահիր օլուր։ Բուհ իվ Գուտասըն գուվվէթ թէսմիյէ օլունմասը եախօտ գուվվէթ իվէ մէրպուէթ օլարագ զիքր օլունմասը Մէրգուսընը քէնտի չախսիյէթինատէն նէչէթ էտէր։ Վագիէյն Սամաօնունա գուվվէթ վէրէն (Հաքիմվէր 13. 25։ 14. 19։ 15. 14։) ճիտատէն վէ Դաւիթլէրինի մուհարէպէտ գուվվէթլէնտիրէն (Հաքիմվէր 6. 34) վէ Էֆթահ կիպի էլի պօշլարը Քէնտի իչինատէ խութիմալ էյլէյէն (Հաքիմվէր 11. 29) Բուհ իվ Գուտա իտի։ Պու պիր չախսըն եախապվիլճէյի իչ տիր։ Բուհ իվ Գուտա գուվվէթ տէյվ տիր, իլլա 'ազիմ գուվվէթէ մալիք պիր Զամ տըր։ Օ պիր թէ՛սիր տէյվ, իլլա 'ազիմ թէ՛սիր իչլէտիպիվէն պիր չախս տըր։ Ամալ. 2. 4տէ Ֆէվգանի օտայը տօղտուրան րիւզկար պիղզաթ Քէնտիսի օլմայըպ միւ՛մինվէրի տօղտուրան չախսիյէթինին զէմինէ էնմէսի իվէ մէյտանա կէվէն Քէնտի Ազիմ չախսիյէթինին թէ՛սիրի իտի։ Օ միւ՛մինվէրէ կէվտիյինատէ անվէր 'ազիմ գուվվէթ քէսպ էտէրվէր (Ամալ. 1. 8) Պիւղսիւլ կիպի նամըզ օլուրվար, 'ահայիպաթ մուխսիրվէրի օլուրվար, (Ամալ 1. 1—4։) Օ հէր նէվ' գուվվէթ վէ թէ՛սիրէ մալիք տիր, Ֆագաթ Անըն գուվվէթ վէ թէ՛սիրի Քէնտի չախսիյէթի մէվճի՛ինի ալամագ։ Միւմինվէրի մէմուս էֆ-

տէն պիղտաթ Քէնտիսի տիր, Անըն չախսիյէթի տիր։ Անա մալիք օլան Անըն գուվվէթ վէ թէ՚սիրինէ տէ մալիք օլուր։ Անըն չախսընը, զաթընը գուվէթ վէ թէ՚սիրի իլէ տէյիշմէյէլիմ։

Աճընըլաճագ պիր խուսուս տըր քի պա՚զը մէզհէպ ֆըրգալարը վէ նիչէ ֆէրալէր, Րուհ իւլ Գուտսընն չախսիյէթինի գապուլ էթմէյօրլար։ Ր. Մուգատտէսի պիր աղ թէվազու իլէ մէչքէ պաչլասալար, Րուհ իւլ Գուտս Քէնտի հագգընտա օլան հագիգաթը անլերէ զայէթ պէրրագ էյլէյէճէք տիր։

Րուհ իւլ Գուտսընն չախսիյէթինի գապուլ էթմէմէք նէ՞ չէյլէրտէն նէչէթ էտիյօր։ Պու նօգթայա տագիդ թարղտա պագ։

1. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՇԱՀՍԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷԹՄԷՄԷՔ ԱԼԼԱՀԸՆ ՔԷԼԱՄԸՆԸ ՉՕՃՈՒԳ ԿԻՊԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷԹՄԷՄԷՆԻՆ ՆԷԹԻՃԷՍԻ ՏԻՐ։ Մարկոս 10. 15ի մէչք էյլէ։ Ալլահըն մէլէքիւթիւ Ալլահըն Քէլամընտա հագգընտա պահա օլուննան մուհիմ վէ ՚ազիմ պիր մահտէ տիր։ Իմտի Ալլահըն մէլէքիւթիւնիւ քիւչիւք չօճուգ կիպի գապուլ էթմէք էլզէմ օլուրը կիպի Ալլահըն պիւթիւն քէլամընը տահի չօճուգ կիպի գապուլ էթմէք էլզէմ տիր։ Եազըլմըշ օլանտան ֆայդա տիւչիւնմէմէքլիք խասսէթէն թէնպիհ օլունմագտա տըր, 1 Գօր. 4. 6։ Վահի քիթապընըն սէօզլէրինէ իլավէ էտէն եահօտ անլերտէն իխրաճ էտէն ՚ազիմ լա՚նէթլեր իլէ մահքիւմ թուրթուլույօր։ Վահի 22. 18, 19։ «Քէլամըմտան տիթրէյէնէ նազար գըլարըմ» իպարէսինէ նազար գըլ, Իչա. 66. 2։ Մէղքիւր այէթին պէյանընա կէօրէ Ալլահըն Քէլամընտան տիթրէմէք իլէ թէվազու վէ րուհ գըրըգլըզը եէքտիկէրլէրինէ մէրպութ օլըլար։ Պիր քիմսէ Ալլահըն Քէլամընը պու մա՚նատա մէչք էտէր իսկ Րուհ իւլ Գուտսընն չախսիյէթինի մութլագ կէօրիւր վէ գապուլ էտէր։

Նի՞չիւն Ր. Մուգատտէսի օլտուղը կիպի գապուլ էթմէմէլի։ Նի՞չիւն թէպլիղաթընը չարթսըզ վէ իթիրազըզ պիր թարղտա գապուլ էթմէմէլի։ Ր. Մուգատտէս Րուհ իւլ Գուտս հագգընտա նասսլ ու թային էտէն, սէօյլէյէն, էմր էտէն, կէօնտէրէն, մէն էտէն, իզն վէրէն վէ վէրմէյէն, միւրատ էտէն, միւթէլա՚ա էտէն, թա՚լիմ էտէն, չէհատէթ էտէն, սէվէն, մահզուն օլան վէ սէվինէն Զաթ հալընտա պահա էտէր իքէն ատէմլէր Անըն թէպլիղաթընը օլտուղը կիպի գապուլ էթմէմէքլէ Ալլահըն Քէլամընա իսեան էթմիչ օլմա՚յօրլար մը։ Պէօյլէ-լէր քէնտի էֆքեարլարընա կէօրէ քէնտի եէնի մու՚ալիմէրինէ թա՚պի տիրլեր։ Անլեր իչինն զաթէն հիւքմ չօգտան վէրիլմիչ տիր։ — Վագըթ կէլիր քի սահին թա՚լիմէ թէհամմիւլ էթմէյիպ, անճագ գուլագլարը կիճիչէ-րէք քէնտի չէհվէթլէրինէ (եանի արզուլարընա) կէօրէ քէնտիկէրի իչինն խօճալար ճէմ՚ էտէճէքլեր,» 2 Տիմ. 4. 3։ Հալը հազըրտա տահի Ր. Մուգատտէսին թա՚լիմինի օլտուղը կիպի գապուլ էթմէյէնլեր վէճք չօգ տրլար։ Րուհ իւլ Գուտսընն չախսիյէթինի գապուլ էթմէյէնլեր օլ սընճ քիմսէլերտէն տիր։

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՇԱՀՍԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷԹՄԷՄԷՔ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԷ ՀԱԳԱՐԷԹ ԷԹՄԷՔ ՏԻՐ։ Օ քէնտի րէհուլլերինէ սէօյլեր, անլերի կէօնտէրլր, անլերէ թէնպիհլեր վէրիր իքէն Մէրգուումընն չախսիյէթինի ինքեար էթմէք Անա հագարէթ տէյի՞լ մի տիր։ Օ միւթէլա՚ա էյլեր, միւ՚մինլերէ մէվհիպէյէրի թագսիմ էթմէք էմրինտէ միւրատընա կէօրէ մու՚ամէլէտէ պուլընըր իքէն Մէրգուումընն չախսիյէթինի ինքեար էթմէք Անա հագարէթ տէյի՞լ մի տիր։ Օ փէտէր վէ Օղուլ իլէ ՚այնի հուզուգա մալիք, ՚այնի հիզատա տուրուր, Օղու-

լըն մէմուրիյէթինի ալմալա միւգթէտիր իքէն Մէրգուզ մըն չախախյէթինի ինքեար էթմէք Անա հագարէթ տէյի՛լ մի տիր։ Ո միւ՛մինէրի թագտիս, թալիմ էտէր, սէվէպիլիր, մահզուզն օլապիլիր վէ հաթթա Քէնտինէ քիւֆր էտիլիպ եալան տախի սէօյլէնէպիլիր իքէն Մէրգուզըն չախախյէթինի գապուլ էթմէմէք Անա հագարէթ էթմէք տէյի՛լ մի տիր։ Րուհ իւլ Գուաս պէօյլէ պիր հագարէթի գապուլ էթմէզ։ Հանկը նաթըգ (սէօյլէյէպիլէն) զաթա խոթայէն «սէն անճագ պիր բիւզկեար սըն» տէմիչօին տէ մէրգուզ սէնի գապուլ էթմիչ տիր։ Ատէմին չախախյէթինի գալըը, նէ՞ գալըը։ Ինսանտա, անըն չախախյէթինէ ա՛յտ օլան հա՞նկը չէյ վար քի Րուհ իւլ Գուաս անա մալիք տէյիլ տիր։ Ինսանըն չախախյէթինի գապուլ էթմէյէն գաուար ահմագ պիր քիմսէ կէօրմի՞ւն մի։ Հալպուս քի Րուհ իւլ Գուաս ինսանըն չախախյէթինի իսպաթ էտէն սիյրէթ, խոթիատա վէ մէմուրիյէթլէրտէն ատահա զիյատէ տիւգգաթ ճէլպ էտէն նէվ'լերինէ մալիք տիր։ Ո 'ագլա մալիք պիր Զաթ տըր։ Պու ճիւմլէ իլէ Անըն չախախյէթինի գապուլ էթմէյէն նիչէ սէֆիլ քիմսէլէր մէվճուտ տըր։ Րուհ իւլ Գուաս պէօյլէ պիր հագարէթի գապուլ էթմէզ։

3. ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՇԱՒՍԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷԹՄԷՑԷՆ ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍԸՆ 'ԷՕՄՐԻՒՆԻՒ, ՐՈՒՀԱՆԻ ԷՕՄՐԻՒ ԵՒՇԱՑՄԱՋ։ Րուհանի 'էօմր Րուհ իւլ Գուասըն հաչատըղը 'էօմր տիր։ Անճագ քի սէմա- վաթաա հաչամայըպ իլլա զէմինէ մի՛միննին գալպինէ վէ նէթիճէսի օլարագ զահիր օլան 'էօմրիւնտէ հաչատըղը 'էօմր տիր։ Մի՛միննին գալպինէ օլան հայաթ հայվանատա հաքօտ նէպաթտա օլան հայաթ օլմայըպ թապի՛ի ինսանտա օլան կիպի հաչատըղընը, մէվճուտիյէթտէ օլտուղընը, հանկը 'ալէմտէ պուլընտուղընը նէ հալ ու քէյֆ

քէյէֆլէրտէն կէչտիյինի անլայան, պիլէն պիր հայաթ տըր։ Իչթէ պու հայաթ մի՛միննէ օլան Րուհ իւլ Գուաս տըր։ 1 Գօր. 6. 19։ 2 Տիմ. 1. 14։ Բօմ. 8. 9, 13։ Ղալ. 5. 16, 17, 22, 25։ Րուհ իւլ Գուաս պիր քիմսէնին գալպինէ կէլիր իսէ Քէնտի չախախյէթի իլէ, մէվճուտիյէթի իլէ կէլիր։ Պու գապուլ օլունմայօր իսէ հիչ կէլէմէզ, օլ գալպտէ սաքին օլամազ։ Զաթէն Րուհ իւլ Գուասըն թէ՛սիրաթը իլէ եաչանան 'էօմր բուհանի 'էօմր տէյիլ տիր։ Րուհ իւլ Գուաս պիր գալպէ հագիգաթէն կիրէր իսէ օլ գալպ կիրէն Զաթըն քիմ, նասըլ պիր զաթ խոտյինի անլար, պիլիր։ Հա՞նկը ատէմ քէնտի օտասընա կիրէն պիր չախսը պիր բիւզկեար, թէ՛սիր տիր տէյու զանն էտէր։ Պէօյլէ պիր ատէմ 'ագլը տօղրու վէ մուվաֆֆագիյէտ իւլէյէն պիր քիմսէ տէյիլ տիր։ Րուհ իւլ Գուասըն չախախյէթինի ինքեար էտէն Անա ասլա մալիք տէյիլ տիր։

Ո Քէնտինէ հագարէթ էթմէքտէ տէվամ էտէն քիմսէտէ հաչայամազ։ Րուհ իւլ Գուասըն չախախյէթինի ինքեար էթմէք Միւմահիյէհ իսեան էթմէք տիր, սէօյմէքտէն չօգ ֆարգը տէյիլ տիր։ (Իպր. 10. 29։) Տինսիպլիյին պիր նէվ' զէրրէսի օլ ինքեարտա մէվճուտ տըր։ Նիչէ մէս՛էլէլէրտէ ֆարգը էֆքեարտա պուլունմազ ատէմի հինէ բուհանի 'էօմրտէ սապլայապիլիր։ Ֆագաթ պու Ուլուհիյէթին չախսընա ա՛յտ պիր մէս՛էլէ տիր, զայէթ մուհիմ տիր։ Թէճրիպէ ի չախախյէ իլէ տախի կէօրիւլմի՛չ տիր քի պէօյլէսի քիմսէլէր Րուհ իւլ Գուասըն մէսէրրէթ, հիւրրիյէթ, գուտսիյէթ, գուվվէթ վէ ֆիւթիւհաթընտա օլան 'էօմրիւ հաչայամամըշլար տըր։ Ապտահ կերէք Քէնտի Քէլամընտա, կերէքսէ մի՛միններին վէ Քիտապընըն թարիխինտէ Քէնտի միւհրիւնիւ Րուհ իւլ Գուասըն չախախյէթի հագիգաթընտա գօմուշ տըր։ Հալ

1853-2011

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱ.ՄԱ.Ր

պու քի Րուհ իվ Գուստաս քիւֆր էտէն 'ալէյհինաէ Ք. Մուգատտէսին էն սէրթ էն գուվվէթլի լիսանընը խաթիմալ էյլէմիչ տիր: Պիր քիմսէյէ էտիլէն էն 'ազիմ քիւֆրլէրտէն պիրիսի տէ անըն չախսիյէթինի ինքեար էթմէք տիր: Պու պիզգաթ քէնտինի ինքեար էթմէք տիր: Պէօյլէ պիր քիմսէյտէ Րուհ իվ Գուստաս եաչայամազ:

Նիչէ միւ"մինլէր հալա Րուհ իվ Գուստասըն չախսիյէթինի թանըմագըղըն էհէմմիյէթինի հիսս էթմէյօրլար: Րուհ իվ Գուստասըն չախսիյէթինի թանըմագաս միւ"մին իչիւն 'ազիմ պէրէքէթլէր մէվճուտ տըր:

1. ՄԻՒՄԻՆ ՐՈՒՀ ԻՎ ԳՈՒՍՏԱՍԸՆ ՇԱԽՍԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷՏՏԻ, ՊԻԼԻՐ ԻՍԷ ԱՆԸՆ ՀՈՒՋՈՒՐԸՆԸ ՀԻՍՍ ԷՑԼԷՐ: Պու թէճրիպէ ի չախսիյէ իլէ կէօրիւլմիւչ տիր քի Անը պիր չախս, Զաթ տէյու գապուլ էտէն, պիլէն միւ"մինլէր Անըն հուզուրընը հիսս էտիյօրլար, խաֆիվնագ, թէմքինլի, գուստուս վէ նազիք պիր 'էօմր եաչայօրլար: Միւ"մին ասօթում, Րուհ իվ Գուստասըն հուզուրընը հիսս էյլէյօ՞րմըսըն: Սէնի մէրգուսմըն չախսիյէթի, իչ վէ մէչղուլիյէթինէ, միւթէա'ա էյլէր վէ սէօյլէր իքէն հէր թարաֆտան գապալյօր մը՞: Սէնին 'էօմրիւն Րուհ իվ Գուստասըն չախսընա, Զաթընա թէմաստա՞ մը տըր, տօգանը՞յօր մը, անըն չախսիյէթինի գապուլ էյլէ պիլ, հիսս էյլէ, վէ Անըն հուզուրընտա օլանվագար, թէմքին վէ գուստիյէթ 'էօմրիւնիւ եաչայաճագսըն:

2. ՐՈՒՀ ԻՎ ԳՈՒՍՏԱՍԸՆ ՇԱԽՍԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷՏՏԻՆԼԷՐ ԱՆԸ, ՔԷՆՏԻ ԷՎԼԷՐԻՆՏԷ ԻՄԹԻՄԱԼ ԷԹՄԷԶԼԷՐ, ԻՎԼԱ ՔԷՆՏԻԼԷՐ ԱՆԸՆ ԷՎԼԷՐԻՆՏԷ ԻՄԹԻՄԱԼ ՕԼՈՒՆՈՒՐԼԱՐ: Պալատէ պահս օլունդուղը իւզէրէ մէրգուսմըն չախսիյէթինի գապուլ էթմէյէնլէր Անը քէնտի խաթէաիքլէրի մա'նատա խաթիմալ էթմէյէք մէվգի'ինէ առւրույօրլար: Պու մէրգուսմա նէ 'ազիմ հագարէթ տիր: Մէրգուսմըն չախսիյէթինի գապուլ էտինլէր իսէ Անընն էլէրինտէ եանի իրատէթի ալթընտա խաթիմալ օլունըրլար: Պուրատա էֆէնտի վէ իթա'աթ 'ալագասը վար: Պուրատա 'ազիմ պիհուտուտ իրատէթ, քիւֆիւք վէ մահտուտ իրատէթ 'ալագասը վար: Պուրատա Իլահի իրատէթ վէ ինսանի իրատէթ 'ալագասը վար տըր: Վէ պու պիզիմ իչիւն նէ գատար էյի տիր: Րուհ իվ Գուստաս թարթիքնատան իտարէ օլունմագ, օլ 'ազիմ 'ազլ վէ իրատէթէ միւ"թի օլմագ: Վէ պու Մէրգուսմա նէ՛ գատար իզզէթ վէրիր:

Միւ"մին ասօթում, սէն մի՞ Րուհ իվ Գուստասը իտարէ էտիյօրսըն, եօգ իսէ 0 մը՞ սէնի իտարէ էտիյօր: 0 մը՞ սանա թա'պի օլույօր, իթա'աթ էտիյօր, եօգ իսէ սէն մի Անա իթա'աթ էտիյօրսըն: Սէն մի՞ Անը խաթիմալ, իտարէ էտիյօրսըն, եօգ իսէ 0 մը սէնի խաթիմալ, իտարէ էյլէյօր:

ՐՈՒՀ ԻՎ ԳՈՒՍՏԱՍԸՆ ՇԱԽՍԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷՏԷՆԼԷՐ ԱՆԱ ՀԻՒՐՄԷԹ, ԻՊԱՏԷԹ ԷՏԷՐԼԷՐ: Րիւզկեարա եախօա չախսիյէթի օլմայան պիր գուվվէթէ հիւրմէթ էտիլէմէզ: Ֆագաթ Րուհ իվ Գուասըն չախսիյէթինի գապալ էտէնլէր իչիւն մէսէ՛լէ նէ՛ գատար ֆարպլանըր: Օլ զէման միւ"մինտէ մէրգուսմա նասըլ համա ու իհթիրամ, նա՛սըլ մէճա ու իզզէթ գայնար: Միւ"մին ասօթուսմ Րուհ իվ Գուստասա համա էթմէյի պիլիրմի՞սին, Անա թէչէքքիւրաթ 'արզ էտէ՞րմիսին:

Մա'լիւմ մէղէնէպ ֆըրգալարընտան պիրինին նիչէ միւգթէտիլերինին չօլ մա'լիւմ թէչէքքիւր իլահիսինին «Վէ համա օլսուն Րուհ իվ Գուստասա» իպարէսինի թէբէննիւմ էթմէտիքլերինի միւքէրրերէն իչիթիմ: Անլէր Րուհ իվ Գուստասըն չախսիյէթինի գապուլ էթմէյէնլէր տիր: Անլէրին Րուհ իվ Գուստասըն ատէմտէ եաչայան գուվվէթլի, գա՛իմ վէ ֆաթին 'էօմրիւնտէ, չախսիյէթինտէ հիսսէլերի եօգ տըր:

Կէլինիզ միւ"մինլէր, Րուհ իւլ Գոււտսա իլահի պիր չախսա կիպի հիւրմէթ, իպատէթ վէ համա էտէլիմ։ Անը հէր չէյլիմիզ իւզէրինտէ նազըր, հաքիմ տէյու գապուլ էտէլիմ. Օ պիզի իտարէ էթսին, պիզէ տէյալէթ էյլէսին վէ պիզատէ եաչասըն։ Անըն չախսիյէթինի գապուլ էթմէք միւ"մինի նէ 'ազիմ գուվվէթ իլէ մէմլու էտէր։ Կէլինիզ պիզ տախի րէօուլլէր վէ րուսուլի էյամըն միւ"մինլէրի կիպի Անըն գուվվէթիյլէ զապթ օլունալըմ։ Անա միւսա'ատէ էտէլիմ քի Օ էօմրիւմիւզին հէր տա"իրէսինէ էլ ուզաթսըն։ Պուլունմասըն գալպիմիզատէ էօյլէ պիր հէօճրէճիք քի անը զապթ էթմէմիշ օլսուն։ Գալմասըն էօյլէ պիր միւթէյա'ա վէ փլանըմըզ քի Անըն էլլէրինտէ վէ հիւքմիւ այթընտա օլմասըն։ Մէվճուտիյէթիմիզատէ օլմասըն էօյլէ պիր ղէրրէճիք քի Օ զապթ էթմիշ օլսուն։ Իչթէ անա հիւրմէթ. Անըն չախսիյէթինի գապուլ էթմէք վէ Անա ինգիլյատ էթմէք անճագ պունլարա րազի օլմագ իլէ օլուր։

ՊԱՊ 2

ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՈՒԼՈՒՀԻՅԷԹԻ

Րուհ իւլ Գուտսըն Ուլուհիյէթինի մէշք էթմէք Միւսամիլէյհնին չախսիյէթինի մէշք էթմէք գաստար վէ անտէն պիյատէ մուհիմ տիր։ Մէրգուճըն չախսիյէթի իլէ Ուլուհիյէթի եէքտիկէրինէ զայէթ սրգը 'ալագա իլէ մէրպութ տըր։ Անըն չախսիյէթի իսպաթ օլունտուղունտա Ուլուհիյէթի զահիր օլուր, վէ Անըն Ուլուհիյէթի իսպաթ օլունտուղունտա չախսիյէթի մէյտանա չըգար։ Շախսիյէթինի ինքսար էտէն Ուլուհիյէթինի տէ ինքսար էտէր։ Պիրինի գապուլ էտէն տիկէրինի մութլագ գապուլ էտէր։

Շիմտի Րուհ իւլ Գուտսըն Ուլուհիյէթինի իսպաթ էտէլիմ։

1. ԱՆԸՆ ԱՏԷՄԼԷՐԻ ԿԻՒՆԱՀ, ՍԱԼԱՀ ՎԷ ՀԻՒՔՄ ՀԱՓԴԸՆՏԱ ԻԼՋԱՄ ԷԹՄԻՍԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ Ցով 16. 9—11։

Խէյաս վէ անա ալագատար հիչ պիր խուսուսը Ալլահ մէլէքլէրինտէն էն պաչտա տուբանլարընա պիլէ թէալիմ էտէմէզ իտի, ճինա ի ինսանըն խէյասընը թէտաբիք էթմէք իչուն Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթըն եանի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսուն Քէնաի ճանընը քէֆարէթ հալինտէ թէալիմ էթմէսի իճապ էթտիյի կիպի, աաէմլէրին կիւնահ. սալահ վէ հիւքմ խուսուսալարընտա իլգամ էտիլմէլէրի իչուն Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթըն եանի Րուհ իւլ Գուտսըն պու տիւնեայա թէշրիֆի իճապ էտէր իտի։ Ֆ. Մուգատտէս վազիհ թարգ-

տա պէյան էտէր քի կիւնահլարըմըզ իչիւն էօլէն Զաթ Ուլուհիյէթէ մալիք սիր Զաթ օլմասա իտի պիզիմ իչիւն էօլմէսինին Ալլահըն հուզուրունտա կիւնահլար աֆվ էթմէսի իչիւն հիչ պիր տէյէրի օլմազ իտի: Իչթէ պու սէպէպտէն սիր քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսուն Ուլուհիյէթինի գապուլ էթմէյէնլեր Թապի'ի սուրէթտէ Անըն Քէֆարէթ իչինի գապուլ էթմէյիպ ինսան իչիւն քէֆարէթէ հաճէթ հօգ տըր տէյօրլար: Եախօտ Բապպըմըզըն խաչ իւզէրինտէ կիւնահ իչիւն քէֆարէթ հալինտէ էօլմէսինի էհէմմիյէթէ ալմայանլար Միւսահիլէյհին Ուլուհիյէթինի տախի ինքեար էտիյօրլար: Ալլահըն գանունունա ճա «կիւնահ էտէն ճան քէնտիսի էօլճէնէք տիր»: Հէզ. 18. 4: Եինէ կէօրիւյօրըզ քի Ք. Մուգատատէսին պահա վէ Թա'լիմինէ կէօրէ «ճիւմլէսի կիւնահ ալընմատա տըր», (Բօմ. 3. 9:) «Պիր սալիհ հօգ, պիր պիլէ հօգ տըր»: (Բօմ. 3. 10:) Էյէր Ցիսուս Քրիստոս Ալլահ օլմասա իտի քէնտինին էօլիւմիւ սալթ քէնտի իչիւն իքթիֆա էտէճէքտի:

Շիմտի մէսէլէյէ ատիգաթ էյլէ: Կիւնահ իչիւն վէ ճինա ի ինսան իչիւն Ցիսուս Քրիստոսուն իճրա էյլէտիյի իլէ Բուհ իւլ Գուտսըն իճրա էյլէտիյի արասընտա հիչ ֆարգ հօգ տըր: Բուհ իւլ Գուտս Բապպ Ցիսուս Քրիստոսուն խաչ իւզէրինտէ իճրա էյլէտիյի իչինի 'ամէլի սուրէթտէ ատէմլերէ Թաթպըգ վէ իլհագ էյլէմէք իչիւն կէօնտէրիլմիչ տիր: Էյէր կիւնահլար իչիւն էօլէն Զաթըն Ալլահ օլմասը իճապ էտէր իտի իսէ այնի կիւնահլար խուսուսունտա ատէմլերի իլգամ էտէն Զաթըն տախի Ալլահ օլմասը իճապ էտէր: Բապպ Ցիսուս կիւնահլար իչիւն պիր տիֆա էօլմիչ տիր, ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտս կիւնահքեարլարը իլգամ էթմէք իչինտէ հէր կիւն էօլիւյօր: Կիւնահ Բապպ Ցիսուսըն իւզէրինէ խաչ

իւզէրինտէ պիր տիֆա եիւքլէնտի, ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտսըն իւզէրինէ իլգամ էտէճէյի քիմսէյէրին կիւնահլարը հէր կիւն վէ հէր սանիյէ եիւքլէնմէքտէ տիր: Բապպ Ցիսուս խաչ իւզէրինտէ սօն տէֆա օլարագ ճինսի ինսանըն կիւնահը իչիւն չարփըչար, ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտս իլգամ էթմէք իւզրէ պուլունտուղու քիմսէյէրէ Շէյթանըն զալիմ փէնչէյէրինտէն գուրթարմագ պապընտա հէր կիւն վէ հէր սանիյէ չարփըչմագտա տըր: Բուհ իւլ Գուտս վասրթասըյէ օլմատըգճա հիչ պիր քիմսէ 'ամէլի սուրէթտէ Ցիսուս Քրիստոսուն գանընտան խէլաս իչիւն խաթիֆատէ էտմէզ: Պու ճիւմլէ իչէրի իճրա էյլէյէն Զաթ անճագ Ալլահ օլապիլիր:

Զաթէն պիզգաթ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս Թարաֆընտան, Բուհ իւլ Գուտսըն Քէնտինին Թէմամ էթմէսիյի իչինի իթմամ էթմէք իւզէրէ կէօնտէրիլէճէյի պիր գաչ տէֆա վազիհ Թարզտա պիլտիրիլմիչ տիր: (Յով. 14. 26: 15. 26: 16. 7—15) Բուհ իւլ Գուտսըն կիւնահ, սալահ վէ հիւքմ խուսուսլարընտա իւզամ էթմէք իչի Թամ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսուն իչի տիր: Էյէր մէզքիւր իչի եանի ատէմլերին խէլաս իչինի վէ կիւնահ իչիւն քէֆարէթ էթմէք իչինի տէրէօնտէ էտէն Զաթըն Ալլահ օլմասը իճապ էտէր իտի իսէ, այնի իչի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն սէմայա չըգմըշ օլտուղու չու Քիլիսէ զէմանընտա Քէնտի իւզէրինէ ալարագ իճրա էթմէքտէ օլան Զաթըն եանի Բուհ իւլ Գուտսըն տախի Ալլահ օլմասը իճապ էտէր: Իմտի Բուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր:

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՏԷՐՈՒՆՏԷ ՍԱՒՈՒՆ ՕԼՄԱՓ ԻՒԶՐԷ ԿԷՕՆՏԷՐԻԼՄԻՇ ՕԼՄԱՍԸ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՆԼԷՐ:

Շու սէօզլէրէ ատիգաթ էյլէ. «Պաչգա պիր թէսէլլի էտիճի եանի հագիգաթ բուհունըը վէրէճէք տիր... Վէ

տէրունինիզաէ օլաճագ տըր»։ Ծով. 14, 16, 17, Պու գըթայը 1 Կոր. 14, 25 իլէ մուգայէսէ էյլէ։ Իչպու սօն գըթատա «Ալլահ առանըզտա տըր» տէյու թէրճէմէ օլունան գըթա «Ալլահ սիզտէ հախօտ տէրունինիզաէ տիր» տէյու թէրճէմէ՝ օլունմալը տըր, զիրա Եունանիճէսի պէօյլէ տիր։ Մէզգիւր իլի գըթա՝լարըն մուգայէսէսի իլէ կէօրիւյօրըզ քի տէրունաէ սաքին օլան Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ տըր։

1. Կոր. 3. 16տա կէօրիւյօրըզ քի միւ՞մին Ալլահըն հէյգէլի տիր։ Հալ չու քի 1. Կոր. 6. 19տա կէօրիյօրըզ քի միւ՞մին Րուհ իւլ Գուտսըն հէյգէլի տիր։ Իմտի չու իլի գըթա՝լարըն մուգայէսէսի իլէ վազիհ թարզտա կէօրիւրիզ քի Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք պիր Զաթ տըր։

Բապալըմըզ Ցիսուս Քրիստոս չիմտի փէաէրին սաղընտա տըր։ (Մարկ. 16. 19։ Ամալ. 7. 55. վէ զայրի) Վագը՝տ 0 միւ՞մինն գալպինաէ զահիր վէ սաքին օլուր իսէտէ, (Ծով. 14. 21, 23։) Անճագ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ օլուր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս սէվտատա փէաէրին սաղընտա չէֆա՝աթ էաէրէք Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ միւ՞մինն գալպինաէ զահիր օլուր։ Էֆս. 3. 16, 17։ Պու իչի իճրա էաէպիչէն Զաթ Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ օլմալը։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

3. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՔՒԼԻՍԷՑԻ ԹԷՍԷԼԼԻ ԷԹՄԷՔ ԻՇԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Աժալ. 9. 31տէ կէօրիւյօրըզ քի Քրիսէնին թէսէլլի էահիճի Րուհ իւլ Գուտս տըր։ 2 Կոր. 1. 3տէ տաճի կէօրիւյօրըզ քի թէսէլլինին մէնպա՝ը Ալլահ տըր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

4. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԹԱԳՏԻՍ ԻՇԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՎԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Ցօմ. 15. 15տէ, 1 Սէլ. 4. 7, 8տէ վէ 2 Սէլ. 2 13տէ կէօրիւյօրըզ քի միւ՞մինն թագտիս իչինի Րուհ իւլ Գուտս իճրա էյլէր։ Հալ պու քի 1. Սէլ. 5. 23տէ տաճի կէօրիւյօրըզ քի մէզգիւր թագտիս իչի Ալլահ թատրաքընտան իճրա օլունուր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՇԷՀԱՏԷԹ ԻՇԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Իպր. 10. 15, «Վէ Րուհ իւլ Գուտս տաճի չահիտիմիզ տիր։» 14ինճի այէթի տաճի մէչք էյլէր իսէք կէօրիւյօրըզ քի պու չէհատէթ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս վէ Անըն գուրպան օլմասը հագգընտա տըր։ Ծովհ. 5. 22 տէյօր, «Պէնիմ հագգըմտա չէհատէթ էտէն պաշգասը տըր, վէ պէնիմ հագգըմտա էթտիյի չէհատէթ հագգ օլտուղընը պիլիրիմ»։ Պու իլի գըթալարըն մուգայէսէսի իլէ կէօրիյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ տըր։

Պու այէթլէրէ Ցօմ. 8. 16 իլէ 1. Ցովհ. 5. 9, 10ը տաճի իլավէ էյլէ։ «Ել բուհ Քէնտիի պիզիմ Ալլահըն էվլատլարը օլտուղումըզա բուհումըզ իլէ պէրապէր չէհատէթ էտէր։» «Ալլահըն չէհատէթի տահա պէօյիւք տիր, զիրա Ալլահըն Քէնտի Օղլու հագգընտա վէրտիյի չէհատէթ պու տըր, Իսն Ուլյահա իման էտէն քէնտի տէրունինտաէ օլ չէհատէթէ մալիք տիր»։ Իլք գըթա՝տա կէօրիւյօրըզ քի միւ՞մինն բուհունտաէ չէհատէթ էտէն Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Իքինճի գըթա՝տա իսէ կէօրիւյօրըզ քի օլ չէհատէթի էտէն Ալլահ տըր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք պիր Զաթ տըր։

6. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՔԻԹԱՊ Ը ՄՈՒԳԱՏ-

ՏԷՍԻ ԵՒ ԶՏԸՐՄԱՍԸ ՄԻՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ 2 Տիմ. 3. 16 տէյօր, «Պիբլիհն Քիթապը Շէրիֆ Ալլահ իլհամը սըր» ։ Հալ չու քի 2 Պետր. 1. 21 տէյօր, «Հիչ պիր վագըթ պիր փէյղամպէրիլիք ինսան իրատէթիյլէ կէլմէմի, անճագ Ալլահնըն մուգատտէս ատամլերի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընան թէչվիգ օլունարագ սէօյլէտիլեր։» Իչպու իքի գըբթա'լարըն մուգայէսէսի իլէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ սըր։

7. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԻՄԻՆԻ ԹԷՎՂԻՏ ԷՄԹԷՍԻ ՄԻՄՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Յովհ. 3. 5, 6 վէ Տիտոս 3. 6տա կէօրիւյօրըզ քի միւմինլերի թէվլիա էտէն Րուհ Գուտս սըր։ Հալ չու քի Յակ 1. 18, 1 Յովհ. 3. 9։ 3. 10։ 5. 1, 2, 4։ 3. 1տէ կէօրիւյօրըզ քի միւ"միւնլերի թէվլիա էյլէյէն Ալլահ սըր։ Իմտի չու գըբթա'լարը եէքտիկէրլերի իլէ մուգայէսէ էտէրէք վազիհ թարզտա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ սըր։

8. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԻՒ'ՃԻԶԱԹ ԻՃՐԱ ԷԹՄԷՍԻ ՄԻՄՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Մ'ատ. 12. 28, «Լաքին պէն ճինլերի Րուհ Ուլլահ վասըթասըյլէ չըգարտըղըմ հալտէ Ալլահընն փատիշահլըղը սիզէ ևէթիշմիշ տիր» ։ Միւ'ճիզէլեր Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ իճրա օլունտուղար։ Րօմ. 15. 28։ Շու այէթի տախի մէշք էյլէ. «Պէնտէ սաքին օլան փէտէր Քէնտիսի 'ամէլլերի իչէյօր։» Յովհ. 14. 10։ Թէքրար, «Վէ Ալլահ Փավլոսըն եէսիյլէ ուճայիպ միւճիզէլեր իճրա էտէր իտի։» Ամտ. 9. 11։ Իչթէ չու այէթլերին եէքտիկէրլերի իլէ մուգայէսէսի կէօսթէրիյօր քի Յիսուս Քրիստոս վասըթասըյլէ վէ Փավլոս վասըթասըյլէ միւ'ճիզէլեր իճրա էյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք պիր Զաթ սըր։

9. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՔԷՆՏԻ ՄԻՒՐԱՏԸՆԱ ԿԷՕՐԷ ԻՇ ԿԷՍՐՄԷՍԻ ՄԻՄՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Դան. 4. 35տէ կէօրիւյօրըզ քի իսթէֆիյինի իճրա էտէպիլմէք վէ միւրատընա կէօրէ հարաքէթ վէ մու'ամմէլէ էթմէք Ալլահա ա'իտ պիր թապի'աթ սըր։ 1 Կոր. 12. 6, տէյօր, «Միւխթէլիֆ 'ամէլլեր վար իսէ տէ, ճիւմլէտէ ճիւմլէնին 'ամիլի հէման Ալլահ սըր» ։ Թէքրար 1 Կոր. 12. 11, «Պունլարըն ճիւմլէսինի հէման օլ պիր րուհ Քէնտի միւրատընա կէօրէ հեր պիր քիմսէյէ մախսուսէն թագսիմ էտէրէք ճիւմլէսինէ 'ամէլ էտէր» ։ Ճրնճը այէթին պէյանընա կէօրէ 'ամիլ օլան Ալլահ սըր, հալ չու քի 11ինճի այէթին պահսընա կէօրէ ալգքիւր 'ամէլլի Րուհ իւլ Գուտս էտէր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ սըր։ Քէնտի միւրատընա կէօրէ ճիւմլէտէ 'ամիլ օլան Րուհ իւլ Գուտս մութլագա Ալլահ օլմալը սըր։ Ալլահ պու թապիաթընը հիչ պիր մախլուգա վէրմէմիչ տիր։ Վագա'ա Շէյթան տախի խսթէֆիյինէ կէօրէ իչէյօր կիպի կէօրինիւր իսէ տէ, Ր. Մուգատտէսին պէյանընը պու սըր քի սաքի Ալլահընն միւսա'ատէսիյլէ իչէր։ Ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ հալինտէ Քէնտի միւրատընա կէօրէ իչէր։

10. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՀԷՐ ՀԱՂԻԳԱԹԸ ԹԱ'ԼԻՄ ԷՏԷՊԻԼՄԷՍԻ ՄԻՄՄԱԻԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Յովհ. 16. 13. «Օլ հագիգաթ րուհու կէլտիկի զէման սիզի ճիւմլէ հագիգաթա իրչատ էյլէյէճէք տիր» ։ (1 Կոր. 12. 8։ Իշա. 11. 2։) Ճիւմլէ հագիգաթը պիլ-

մէք վէ թա'լիմ էթմէք սալթ ուլուհիյէթէ ա'իա պիր խուսուս տըր, զիրա Դան. 2. 21տէ պէյան օլունույօր։ «Ա'ալիմլերէ իլմ վէ 'արիֆլերէ պիլգի ինսան էահէն Օ տըր։

Զաթէն Ցով. 14. 16։ Ցով. 16. 12—14 կէօրիւյօրզ քի Րուհ իւլ Գուտս Բապպ Ցիսուսըն աէօյլէմէտիյի վէ թա'լիմ էթմէտիյի խուսուսաթը Ա'էլասքեարըմզըն եէրինէ թա'լիմ էյլէմէք իւզրէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Րուհ իւլ Գուտսըն թա'լիմ էթմէք խուսուսունտա օլան իչի Բապպ Ցիսուսըն քինտէն տահա չօգ տըր։ Բապպ Ցիսուսըն թա'լիմ էթմէտիյի չէյլերի թա'լիմ էթմէք իւզրէ Միւսահիլէրինին եէրինի թուպպիլէն Րուհ իւլ Գուտս Բապպ կիպի Ուլուհիյէթէ մալիք օլմասա իտի պու իչ քէնտինէ ինալէ օլունամազ իտի։

11. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՐՆ ՀԷՐ ՇԷՑԻ ՊԻԼՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

1 Կոր. 2. 10, «Րուհ հէր չէյի Ալլահըն տէրինչէյլերինի պիլէ թէֆթիչ էտէր»։ Օ միւսթագպէլի պիլիր վէ խապէր վէրիր։ Ցով. 16. 13, «Վուգու պուլաճագ նէհնեյլերի սիզէ խապէր վէրէճէք տիր»։ Հէր չէյի պիլմէք խասխէթի սալթ Ալլահա մախտուս տըր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

12. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՐՆ ՀԷՐ ԵԷՐՏԷ ՀԱԶԸՐ վէ ՆԱԶԸՐ ՕԼՄԱՍՐ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Ալլահտան մատա հիչ պիր վարլըգ հէր եէրտէ հազըր վէ նազըր տէյիլ տիր։ Մէզ. 139. 7—13տէ կէօրիւյօրզ քի Րուհ իւլ Գուտս հէր եէրտէ եէրտէ հազըր վէ նազըր տըր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

13. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՐՆ ԷԶԼԻՑԷԹԻ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Իպր. 9. 14, «էզէլի Րուհ վասըթասըյլէ»։ էզէլիյէթ սալթ Ալլահա մախտուս տըր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

14. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՐՆ ՀԱԼԻԴ ՕԼՄԱՍՐ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Թէք. 1. 3, «Սուլարըն իւզէրինտէ տախի Ալլահըն րուհու հարաքէթ էտէր իտի»։ Էյուպ 33. 4, «Ալլահըն րուհու պէնի խալգ էյլէտի վէ ճիւմլէյէ գաափրին նէֆէսի պունա հայաթ վէրտի»։ Րուհ իւլ Գուտս խալիգ տիր, իմտի Օ Ալլահ տըր։

15. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՍ. ԱԼԼԱՀԱ ԿԻՊԻ ՍԷՕՑԼԷՆՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Լուգա 2. 25—29ը տիգգաթ իլէ մէյզ էյլէ։ Իխթիյար Սիմոն, իւզէրինտէ Րուհ իւլ Գուտս օլան պիր տինատար եէհուտի իտի։ «Րուհ իւլ Գուտս Անըն իւզէրինտէ իտի»։ Րուհ իւլ Գուտս մէրգումա Բապպըն Մէսիհինի կէօրմէյինճէ էօլիւմ կէօրմէյէճէյինի պիլտիրմիշ իտի։ Մաասում Ցիսուս Բապպա թագտիմ օլունմագ իւզրէ հէյքէլէ կէթիրիլտիյինտէ Սիմոն տախի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէլալէթ օլունարագ հէյքէլէ կիրիպ չօճուղու գուճաղընա ալտըղընտա «Ալլահա համտ էահիպ, Ե՛ա Բապպ չիմտի աէնին Քէլամընա կէօրէ գուլունը սալը վէրիրսին» տէտի։ Պուրատա կէօրիւյօրզ քի մէրգումըն էօլմէսինէ միւսա'ատէ էթմէյէն վէ Բապպըն Մէսիհինի կէօրմէյինճէ էօլիւմ կէօրմէյէճէքսին տէյու Սիմոնա սէօյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս իքէն Սիմոն Անա «Ե՛ա Բապպ» տէյէրէք սէօյլէյօր։ Րուհ իւլ Գուտսա Ալլահա խիթաապ օլունույօր կիպի խիթաապ օլունմասը իսպաթ էտէր քի Օ Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ տըր։

16. ԲԱՊՊ ՑԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԸՆ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ

ՎԱՍՐԹԱՍՐՑԼԷ ԹԷՎԷԼԼԻՏՏԻ ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍՐՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՏԷՐ։

Ղուկ. 1. 35, «Մէլէք տախի անա ճէվապ վէրիպ, սէնին իւզէրինէ Րուհ իւլ Գուտս կէլիպ, Թա'ալանըն գուարէթի սանա կէօլկէ օլաճագ. պու սէպէպտէն սէնտէն տօղաճագ մուգաատէս Զաթա տախի Իպն Ուլլահ տէնիլէճէք տիր»։ Պուրատա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Թա'ալա իլէ 'այնիյէթտէ պուլունույօր։ Վէ տիգգաթ օլունաճագ պիր խուսուս տախի չու տըր քի Րուհ իւլ Գուտսըն Մարիամըն իւզէրինէ կէլմէսի նէթիճէսի օլարագ մէրգուլմէտէն տօղաճագ Զաթա Ալլահըն Օղուլ թէամիյէ օլունաճագ տէնիլիյօր։ Մէզ. 2. 7տէն կէօրիւյօրըզ քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսու թէվլիտ էտէն Ալլահ տըր։ Ցագաթ չու մէշք էյլէտիյիմիզ գըթանըն պահսընա կէօրէ Րուհ իւլ Գուտստան տօղմուշ տըր։ Իչթէ պու գըթանըն մէշքի կէօսթէրիյօր քի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

17. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈՒՆ ԴԱԻԻԹԻՆ ԱՂՋԸՑԼԷ ՍԷՕՑԼԷՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։ Ամալ. 1. 16 պէյան էտիյօր քի Դաւիթին Մէզմուրլարը Րուհ իւլ Գուտս Թարաֆընտան սէօյլէնմիշ տիր։ Հալ պու քի Ամալ. 4. 24—26տա կէօրիւյօրըզ քի Դաւիթին աղզընէ սէօյլէյէն Ալլահ տըր։ Իմտի չու իքի գըթա'նըն մուգայէսէսի իլէ Րուհ իւլ Գուտսըն Ալլահ օլտուղը վազհ Թարզտա իսպաթ օլունմագտա տըր։

18. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՂՆ ՓԷՏԷՐ ՎԷ ՕՂՈՒԼ ԻԼԷ 'ԱՑՆի ՄԷՐԹԷՊԷ ՎԷ ՏԷՐԷՃԷՏԷ ՊՈՒԼՈՒՆՄԱՍՂ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԼՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Մատ. 28. 19տա կէօրիւյօրըզ քի խէլաս պուլան պիր քիմսէնէն վաՓԹիզի Փէտէրին վէ Օղուն խամինէ օլտուղը գատար Րուհ իւլ Գուտսըն խամինէ տախի տիր։ Պու գըթա'տա Րուհ իւլ Գուտսըն Փէտէր վէ Օղուլ կիպի 'այնի գուարէթ, Փաղիլէթ վէ տէրէճէյէ մալիք օլտուղը աչիքճար տըր։ Զիրա էյէր Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք օլմայան պիր Զաթ օլսա իտի Փէտէր Անըն խամինէ քէնտինինքի գատար իման օլունմասընա, քէնտինինքի իլէ պէրապէր Օ խամին իգրար օլունմասընա վէ չու վաՓԹիզ այինինին Անըն տախի խամինէ օլմասընա միւսա'ատէ էտէր մի՞ իտի։ Ասլա։

Աչնի խուսուսը, 2 Կոր. 13. 14տէ կէօրիւյօրըզ, Րուհ իւլ Գուտս Փէտէր վէ Օղուլ կիպի միւմինլէր իլէ օլմազ իսէ անլէրտէ հայաթ օլմազ։ Փէտէրին մուհապպէթի, Օղուլունըն ինայէթի վէ Րուհ իւլ Գուտսըն միւջարէքէթի այնի գուվվէթ վէ տէրէճէյէ, վէ այնի Ուլուհիյէթէ մալիք օլան Զաթլար Թարաֆընտան միւ"մինլէրի տա"իմա իհտա էթմէլի տիր։ Իչթէ չու գըթա'լարըն մէշքի իլէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս, Փէտէր վէ Օղուլ իլէ 'այնի Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ տըր։

19. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՂՆ ԱԼԼԱՀՂՆ ԻՇԻՆէ ԻՇՃԻԼԷՐ ԹԱ'ՑԻՆ վէ ԹԱՒՏԻՍ էԹՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱՒԼԷՑՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՑԼԷՐ։

Ամալ. 13. 2, 4տէ կէօրիւյօրըզ քի Բուհանի իշճիլէրի, Փավլօս վէ Պարնապասը Րուհ իւլ Գուտս տավէթ, Թա'յին վէ Թախսիս էտիյօր։ «Տա'վէթ էթտիյիմ իշ իչիւն Պարնապաս իլէ Սաուլը պանա Թախսիս էտինիզ»։ Իչպու իսպարէտէ «Տա'վէթ էթտիյիմ իշ իչիւն» վէ «Պանա Թախսիս էտինիզ» սէօզլէրի զայէթ տիգգաթ ճէլպ էտէր։ Բուհանի իշ Րուհ իւլ Գուտսըն իչի տիր։ Բուհանի իշճիլէր Րուհ իւլ Գուտս իլէ վէ Անըն իչիւն իշլէրլէր, Անա Թախսիս օլունմըշ տըրլար։ (Ամալ. 20. 28ի տախի տիգգաթլէ մէշք էյլէ։) Հալ պու քի Բուհանի իշ

Ալլահըն իչի տիր։ Մատ. 9.38, «Իմոի հասատըն սահիպինէ ջէնտի հասատընա իչճիլեր կէօնտէրսին տէյու նիյազ էտինիզ»։ Շու պալատէքի մէղքիւր գըթա՛լարըն մէղքի իլէ պէրրագ թարզատա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր Զաթ տըր։

29. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԼՈՒՀԱՆԻ ԻՇՃԻԼԷՐԷ ՏԷԼԱԼԷԹ ԷԹՄԷՍԻ ԵԱՒՕՏ ԱՆԼԷՐՒ ՄԷՆ ԷՅԼԷՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՁՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՅԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՅԼԷՐ։

Ամալ. 16. 6, Շատ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս փավլօս վէ արգատաչլարընը կիտէճէքլէրի եօլտան մէն էյլէյիպ անլերի Թրաօս չէհրինէ պրագատը։ «Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան մէն օլունմադըխ» վէ «Ցիսուսըն բուհոու անլերէ իչն վէրմէտի» իպարէլերի Րուհ իւլ Գուտսըն բուհանի իչճիլեր իւզէրինէ վէ չուրատա եա պուրատա վա՛զ էթմէլերի խուսուսունտա միւսթագիլ նուֆուզը վար իսկինի կէօսթէրիյօր։ Հալ պու քի պու իչ սալթ Ալլահըն իչի տիր։ Իմոի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

Ամալ. 16. 6, 7ի 16, 10 իլէ մուգայէսէ էյլէ։ 6 վէ 7ինճի այէթլէրին պէյանընա կէօրէ փավլօս վէ արգատաչլարընը Ասիա վէ Բիւթանիա թարաֆընա կիթմէքտէն մէն էյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս տըր։ 10ընճը այէթտէ իսէ «Բապպ պիզի անլերէ պէչարէթի թէպչիր էթմէյէ տավէթ էթմիչ իսկինի անպայարագ» իպարէտի Րուհ իւլ Գուտսա Բապպ իսկինի վէրիյօր։ 6 վէ 7ինճի այէթլէրտէ մէն էյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս իքէն, պուրատա տավէթ էտէն եանի կէօնտէրէն Բապպ տըր։ Հէր իքի իչի, եանի մէնի վէ կէօնտէրմէյի եավտան Րուհ իւլ Գուտս տըր, պիրա Ամալ 13, 4տէ կէօրիւյօրըզ քի անլերի կէօնտէրէն տոխի Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Իմոի Րուհ իւլ Գուտս Բապպ տըր եանի Ալլահ տըր։

21. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՔԷՆՏԻ ԻՇՃԻԼԷՐԻ ՎԱՍԸԹԱՍԸՑԱ ՍԷՕՑԼԷՄԷՍԻ ՄԻՒՄԱԻԼԷՁՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՅԼԷՐ։

1. Գոր. 2. 42. վէ 13տէ կէօրիւյօրըզ քի բէտուլ Փավլօս վասըթասըյլէ սէօյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս իտի։ 2 Կոր. 2. 17տէ վէ 1 Սէլ. 2. 13տէ իսէ, Փավլօս վասըթասըյլէ սէօյլէյէն Զաթըն Ալլահ օլտուղընը կէօրիւյօրըզ։ Իմոի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

22. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԵՀՈՎԱ ԻԼԷ ԱՑՆԻՑԷԹՏԷ ՊՈՒԼՈՒՆՄԱՍԸ ՄԻՒՄԱԻԼԷՁՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՅԼԷՐ։

Իշայա 6. 3, 8–10ը մէշք էտէր իսէն կէօրիւբսէն քի սէօյլէյէն Եհովա Բապպ իւլ Ճինուտա տըր։ Ամալ. 28. 25—27տէ իսէ պու սէօզլերի Րուհ իւլ Գուտս սէօյլէտի տէյու պէյան օլունմագտա կէօրիւյօրըզ։ Իմոի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

23. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԱՒԼԱՀ ԹԷՍՄԻՑԷ ՕԼՈՒՆՄԱՍԸ ՄԻՒՄԱԻԼԷՁՀԻՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԻՍՊԱԹ ԷՅԼԷՐ։

Ամալ. 5. 3, 4, «Վէ Պետրոս, է՛յ Անանիա, նէ՞չիւն Շէյթան, Րուհի իւլ Գուտսա եապան սեօյլեմէյի վէ թարլանըն պահասընտան պըր գօմագ իչիւն սէնին գալպինի տօղտուրտը։ Գալտըղը զէման սանա գալմազ մը՞ իտի։ Սաթըլտըգտա տահի սէնին հիւքմիւնտէ տէյի մի՞ իտի։ Նի՞չիւն պու չէյի գալպինէ գօտուն։ Աստմլերէ տէյի անճագ Ալլահա եապան սեօյլետին, տետի»։ Յիւնճի այէթտէ, Րուհ իւլ Գուտսա եապան սէօյլէտին տէնիլիր իքէն 4իւնճի այէթտէ Ալլահա եապան սէօյլէտին տէնիլիր։ Իչթէ չու գըթա՛տա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ թէմամիյէ օլունմագտա տըր։ Իմոի Րուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր։

Բուհ իւլ Գուտսըն Ուլուհիյէթինի մէջգ էթմէք Միւմանիէյհին չախիյէթինէ պիր ճէլալ տահա զամ էտէր։ Անը անկայան, գապուլ էտէն պիր միւ"մին Միւմանիէյհէ տահա ֆարգը պիր հիւրմէթ իլէ եաչար։ Թէ"սիւֆ էտէրիզ քի կէրէք գահիմտէ կէրէքսէ հալը հապըրտա Բուհ իւլ Գուտսըն չախիյէթ վէ Ուլուհիյէթինի ինքեար էտէրէք Մէրգուճա հագարէթ էտէն նիչէ մէզհէպ ֆըրգալարը վէ ֆէրալէր պուլունմուչլար տըր վէ մէվճուտ տըրլար։ Պէյղէմբէրին Բուհ իւլ Գուտս վէ Անըն միւ"մինտէ եավրըզը իչի իլէ պիր կէօնէ 'ալագալարը եօգ տըր։ Անլէր հայաթը բուհանիյէյի եաչայամազլար։

Հագիգի միւ"մին իչիւն Բուհ իւլ Գուտսըն Ուլուհիյէթինի մէջգ վէ գապուլ էթմէք զայէթ մուհիմ տիր։

1. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱ-ՊՈՒԼ ԷԹՄԷՔ ՄԻՒ"ՄԻՆԻ ԱՆԱ ԻՊԱՏԷԹ ԷԹՏԻՐԻՐ։ Մէլէյէ վէ հէր հանկը պիր մուգաատէսէ իպատէթ էթմէյէ նէ հագգ ու սէլահիյէթիմիզ նէ տէ իգթիսարըմըզ վար տըր։ Ալլահա իպատէթ էթմէյէ մէ"ուլ իզ։ Էյէր Բուհ իւլ Գուտս Ալլահ իսէ իպատէթ թալէպ էյլէր։ Ֆաագաթ Անըն Ուլուհիյէթինի գապուլ էթմէյէն Անա իպատէթ էտէմէզ։ Զիրա Օ Ուլուհիյէթէ մալիք տէյիլ իսէ, պիզտէն եիւքսէք պիր մախլուգ տէյիլ տիր։ Հալ պու քի Ուլուհիյէթէ մալիք օլան պիր զաթա իպատէթ էթմէմէք Ուլուհիյէթէ մալիք օլան Փէտէրլի վէ Օղլու տահի իզզապ էտէր։ Անլէր պիր ափրէր, օլ սէպէպտէն պիրինէ օլան հագարէթ ճիւմլէսինի կիւճէնմիրլր։ Թէ"սիւֆ էտէրիզ քի նիչէ միւմին թէսիյէ էտիլէնլէր Բուհ իւլ Գուտսա իպատէթ պիրմէզլէր։ Միւմին տօսթում, Բուհ իւլ Գուտսա համա, թէզմիր վէ իպատէթ էթմէյի պիրլ'ր միհին։

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱ-

ՊՈՒԼ ԷՏԷՆ ՄԻՒ"ՄԻՆ ՓԷՆՏԻՆԻ ՎԷ ՀԻՒՄԼԷ ՕԼԱ-ՆԸՆԸ ԱՆԱ ԹԷՍԼԻՄ, ՎԱԳՖ ՎԷ ԼԱՒՆԻՑԷԹ ԷՏԷՐ։ Էյէր Օ Ալլահ իսէ, ատէմ հէր չէյտէ Անա էմնիյէթ էտէպիլմէյի տիր, հէր չէյնին Անա թէսլիմ էյլէյէ պիլիր։ Զաթէն պիր քիմսէտէ Բուհ իւլ Գուտս եաչամատըգճա, Անա հէր չէյ թէսլիմ օլունմատըգճա վէ Անա քեամիլ 'լթա'աթ օլմատըգճա օլ քիմսէ միւ"մին օլամազ« Ցով. 14. 16, 17։ Րօմ. 8. 9, 13, 14։ Ղալ. 5. 16, 17, 18, 25։ Բուհ իւլ Գուտսա քեամիլ մա'նատա թէսլիմ օլունմայան վէ հէր նօգթատա Անըն լթա'աթընտա եաչամայան քիմսէ իչպու մու'ամէլէսիյլէ Բուհ իւլ Գուտսըն Ուլուհիյէթինի գապուլ էթմէմիչ օլուր։ Պէյղէմբէր քիմսէյէր «Ալլահը պիլիրիզ տէյտու իգրար էյլէրյէր իքէն Անը 'ամէլլերի իլէ ինքեար (Տիտոս 1. 16) էտէնլէր կիպի Բուհ իւլ Գուտսա լթա'աթսըզլըգ վէ թէսլիմիյէթսիզլիք 'ամէլլերի իլէ Ուլուհիյէթինի 'ամէլի թարզտա ինքեար էթմիչ օլուրլար։ Միւ"մին տօսթում, աչն քէնտինի վէ ճիւմլէ օլանընը քեամիլ մա'նատա Անա թէսլիմ էյլէմի՞չ միհին, Անա միւ'թի մի՞սին, Անա էմնիյէթին վա՞ր մը։

3. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՈՒԼՈՒՀԻՑԷԹԻՆԻ ԳԱ-ՊՈՒԼ ԷԹՄԷՔ ՄԻՒ"ՄԻՆԻ ԱՆԸ ԻՍԹԻՄԱԼ ԷԹՄԷՔ ԳԱՊԱՀԱԹ ԸՆՏԱՆ ՄՈՒՀԱՖԱՋԱ ԷՏԷՐ։ Միւ"մին Բուհ իւլ Գուտսը տէյիլ, իլլա Բուհ իւլ Գուտս միւ"մինի իսթիմալ էթմէյի տիր։ Միւ"մին Բուհ իւլ Գուտսը տէյիլ իլլա Բուհ իւլ Գուտս միւ"մինի իսթէտիյի չէքլէրէ կիրտիրմէյի տիր։ Լաքին թէ"սիւֆ էտէրիզ քի նիչէյէր Անըն էլլերինտէ հէր հանկը չէքլէ կիրմէյէ բազի օլաճագ եէրտէ քէնտիլէր Բուհ իւլ Գուտսը իտարէ էթմէյէ չալըշըյօրլար։ Պէյղէմբէր Բուհ իւլ Գուտսըն վէրտիյի մաչը քէտմէյէրէք, օլտուղը կիպի կէօրմէյէնէր տիր։ Պէյղէմբէր Բուհ իւլ Գուտսըն քէնտիլէրի գօտուչ օլտուղը

մէվգի'տէ գալմայան, վէրտիյի իչէ րազի օլմայանլար մըը։ Պէօյլէլէր հիսսիյաթա էհէմմիյէթ վէրէն, Րուհ իւլ Գուտսըն էօնիւնտէն կիտէնլէր տիր։ Խայր, միւ"մին տօսթում, սէն Անը իտարէ էտէմէզսին, Օ Ալլահ մըը։ Քէնտինէ իսոչ օլանը իճրա էտէր վէ սէն Անա թապի օլմալըսըն։ Միւ"մին տօսթուում սէն պու էօմրիւ եաչայօր մը՞սըն,

4. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՈՒԼՈՒՀԻՅԷԹԻՆԻ ԳԱՊՈՒԼ ԷՏԷՆ ՄԻՒ"ՄԻՆ ԹԷՄՔԻՆԼԻ, ՎԱԳԱՐԼՂ ՎԷ ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ ՊԻՐ 'ԷՕՄՐ ԻՄՐԱՐ ԷՁԼԷՐ։ Օ Ալլահ մըը, վաք վէ ղայէթ մուգաատէս պիր Զաթ մըը։ Օ պիր քիմսէնին գալպինէ կիրէր իսէ օրասը մուգաատէս օլուր։ Անըն հուզուրընը հիսս էյլէյէն քիմսէ մուգաատէս պիր 'էօմր եաչամատան մատա պիր չէյ էտէմէզ։ Անտէ խաֆիֆ պիր չէյ եօգ մըը վէ Անըն Ուլուհիյէթինի գապուլ էտէն Մէրգում կիպի վագար վէ թէմքինէ մալիք օլուր։

ՊԱՊ 3

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՓԷՏԻՐԷ ՎԷ ՕՂՈՒԼԱ ՕԼԱՆ 'ԱԼԱԳԱՍԸ

Րուհ իւլ Գուտսըն Փէտիրէ վէ Օղուլա օլան 'ալագասը հագգընտա պահս էթմէք Ուլուհիյէթին Շախսլարը հագգընտա պահս էթմէք օլուպ պու խուսուստա սօն տէրէճէտէ 'ահզիյէթիմի իգրար էտէրիմ։ Էզէլի վէ էպէտի, կիւնէլէրինին իպթիտա վէ ինթիհասը օլմայան, պիւթիւն ճիհանը սալթ քէլամըյլէ խալգ էյլէմիչ օլան Խալիգ ի Մութլագ, մէնպա'ա ը հայաթ վէ գուվվէթ հագգընտա պահս վէ թահրիր էթմէք պիզգաթ Իլահի Զաթըն խուսուսի հիքմէթ, պասար վէ հիտայէթի իլէ օլմատըգճա միւմքին օլամազ խոխյինի գապուլ էտէրէք, Խալիգիմ, Խէլասքեարըմ վէ Միւրշիտիմ օլան Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտստան նուր, հայաթ վէ հիքմէթ թալէպ էտէրիմ։

Համտ Ալլահա Քէնտինի հիչ պիր չէհրտէ չահիտսիզ պրագմատըղը կիպի հալը հազըրտա տախի չահիտսիզ տէյլ տիր։ «Զիրա Ալլահ հագգընտա պիլինմէսի միւմքին օլան չէյլէր անլէրտէ զահիր տիր, չիւնքի Ալլահ անլէրէ իզհար էյլէմիչ տիր։ Զիրա կէօրիւնմէյէն սըֆէթլէրի եա'նի էպէտի գուտրէթի վէ Ուլուհիյէթի 'ալէմ խալգ օլունալըտան պէրու իչլէրի վասըթասըյլէ տէրք օլունարագ աչիքեարէ կէօրիւնիւր, չէօյլէքի անլէր մա'զուր օլամազլար»։ Րսմ. 1. 19, 20։ Ուլուհիյէթի, քէչֆ օլունտուղը գատար վէ ժա'նատա անլայապիլիրիզ, Խուսուսա միւ"մինլէր «Րուհանի չէյլէրի րուհանի չէյլէր

իւէ մուգայէսէ էաէրէք ինսանի հիքմէթին թա'լիմ էթ-
տիյի» իւմ իւէ տէյիւ «Րուհ իւլ Գուտսըն թա'լիմ էթ-
տիյի» իւմ իւէ Ալլահ հազգընտա օլան տէրին մէսէ"լէյէրի
քէնդի էաէրլէր: «Պիզ իսէ տիւնեանըն բուհունա տէյիւ,
անճագ Ալլահտան օլան Րուհա մալիք օլտգ, թա քի
Ալլահ թարաֆընտան պիզէ իհսան օլունուն չէյլէրի պի-
լէլիմ:» «Րուհանի քիմսէ հէր չէյի թէմիզ էաէր:»
«Բապալըն ֆիքրինի քի՞մ պիլտի քի անա թա'լիմ էտէ,
ամմա պիզ Քրիստոսըն ֆիքրինէ մալիք իզ:» Կոր. 2.
12, 13. 15, 16: «Բապալըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն Ա-
լահը, ճէլալին Փէաէրի, Անը պիլմէք խուսուսընտա պիզէ
հիքմէթ վէ վահի բուհունը իհսան պույուրմասըյլէ գալ-
պինիզին կէօզլէրի թէնվիր օլունա»: Էֆս. 1. 17:

«Կիզլի օլան չէյլէր Ալլահըմըզ Բապպա մախսուս
տըր, վէ աչիքեար օլանլար էպէտէն պիզիմ վէ Օղուլ-
լարըմըզ իչինն տիր»: Թէսնիյէ 29. 29: Ք. Մուգաա-
տէստէ հազգընտա պահս օլունան հէր չէյի անլայա պի-
լիրիզ, զիրա անլամամըզ իչինն պահս օլունմըշ տըր: Քի-
թապը Մուգաատէստէ պահս օլունըպտա անլաշըլմայան
հիչ պիր մաատէ եօգ տըր: Ալլահ Քէնտի էվլատլարընը
կիւճլիւյէ սալմազ: Հաթթա պիր միւ"մինին Քիթապը
Մուգաատէսին ֆարգը գըսմլարընը անլամագտա հիք-
մէթի ազ իսէ անա իհսան էաէր: «Վէ էյէր սիզտէն պի-
րինին հիքմէթտէ նօգսանը վար իսէ թայիպ էթմէյէրէք
ճիւմլէյէ զանիմէթ իւէ իհսան էյլէյէն Ալլահտան տիլէսին
վէ անա վէրիլճէճէք տիր:» Յակ. 1. 5: Շու հադիգաթ
տըր քի միւ"մինի Քիթապը Մուգաատէսին հագիգաթլա-
րընն ճիւմլէսինի տէրհալ անլայամայըպ թէտրիճէն անլար:

Ուլուհիյէթին իւչ չախսլարը հագգընտա Քիթապը
Մուգաատէս աչըգ թարզտա պահս էյլէմիչ տիր: Անըն
պահս էյլէսիյի գաատարընը անլայապիլիրիզ: Քիթապը

Մուգաատէս Փէաէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտսըն այրը
չախսիյէթէ մալիք օլտուգլարը վէ եէքտիկէրլէրինէ օլան
ալտգալարը հագգընտա նէ գաատար պահս էթմիչ իսէ օլ
գաատարընը անլայապիլիրիզ: Ֆագաթ Քիթապը Մու-
գաատէսին սիւքիւթ կէչմիյի խուսուսաթը անլամազա
չալըշամազըզ: «Կիզլի օլան չէյլէր Ալլահըմըզ Բապպա
մախսուս տըր»: Թէսնիյէ 29. 29:

Քիթապը Մուգաատէսին պու խուսուստա սաֆի
թա'լիմինէ բազի օլմայարագ չօգ թէֆսիրլէր էթմիշլէր:
Պա'զըլար իւչ այրը չախսիյէթ գապալ էթմէյիպ Ալլահ
պիր տիր, ֆագաթ Քէնտինի իւչ ֆարգը սուրէթտէ իզ-
հար էաէր տէյու պէյան էթմիչ տիրլէր: Անլէրին գավ-
լինճէ Ալլահ պա'զէն Փէաէր օլուր, պա'զէն Օղուլ օլուպ
զէմինէ կէլիր, պա'զէն Րուհ իւլ Գուտս օլուր: Պու գավ-
լին Թապի'լի սուրէթտէ իմա էթտիյի չու տըր քի Ալլահ
տա"իմա միւ'ճիզէվլի սուրէթտէ չէքլինի թէպտիլ էաէր,
տա"իմա թէպտիլ օլուր: Պա'զըլար Ուլուհիյէթին իւչ
չախսլարընը պիր էլմանըն Թաաը, բէնկի վէ գօգուսու
միասը իւէ Թա'րիֆ վէ իզահ էտիյօրլար: Կէօյա էլմանըն
Թաաը, բէնկի վէ գօգուսը եէքտիկէրլէրինէ նէ սուրէթլէ
մէրպութ օլարագ պիր պիւթին թէշքիլ էտիյօրլար իսէ,
Փէաէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտս տահի 'այնի սու-
րէթտէ պիր պիւթիւն, վահտէթ վէ չախսիյէթ թէշքիլ
էաէրլէր: Պու գավլ տահի իմա էաէր քի Փէաէր, Օղուլ
վէ Րուհ իւլ Գուտս նամլարընտա իւչ Շախսլար, Զաթ-
լար մէվճուտ օլմայըպ Փէաէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտս
օլմագլըգ պիր վահտէթին միւթէնէվվի' խասսիյէթլէրէ
տիր: Պու վէ պուէնլարա պէնզէր գավլլարըն հիչ պիրինի
գապալ էաէմէզլիզ: Մուա'լլիմլիզ Քիթապը Մուգաա-
տէս օլուպ, Օ պու խուսուստա նէ տէյօր իսէ անը չօ-
ճուգ կիպի վէ օլտուղու կիպի գապալ էթմէմիզ իճապ
էաէր:

«Վէ Յիսուս վաֆթիզ օլուննաըգտան սօնրա տէրա-
գապ սուտան չըգտը, վէ իլթէ Անա կէօքլէր աչըլտը,
վէ Րուհ Ուլլահը կէօյէրչին կիպի էնէրէք Քէնտինին
իւզէրինէ կէլիր կէօրտիւ։ Վէ իլթէ սէվկիլիւ Օղուլ
պու սըր, Անտէն լազի իմ տէյու պիր սէտա կէլտի։»
Մատ. 3. 16, 17։ Կէօքլէրտէն սէօյլէյէն Փէտէր իտի։
Պու գըթաատա պէրրագ Թարզտա կէօրմէքտէդիզ քի Փէ-
տէր, Օղուլ վէ Րուհ իլ Գուտս այրը այրը Շախսլար
սըրլար։ Փէտէր սէմաատան սէօյլէտի, Օղուլ զէմինտէ
ճէսէտտէ իտի վէ Րուհ իլ Գուտս կէօյէրչին չէքլինտէ
Անըն իւզէրինտէ իտի։ Հէր պիրի Քէնտի չախսիյէթլէ-
րինի հըզգ էտիյօրլար իտի։

1. Կոր. 12. 4—6տա կէօրիւյօրըզ քի իւչ Շախս-
լար հագգընտա Րուհ, Բապպ վէ Ալլահ իսմէրիյլէ սէօյ-
լէնիյօր։

Շախսլարըն իսմէրի օլտուղը կիպի Փէտէրին, Օղու-
լըն վէ Րուհ իլ Գուտսըն իսմէրի վար սըր. (Մատ. 28.
19։) 2 Կոր. 13. 14տախի այրը այրը չախսիյէթլէր իս-
պաթ վէ պէյան էտէր։ «Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն ի-
նայէթի վէ Ալլահըն մուհապպէթի վէ Րուհ իլ Գուտսըն
միւշարէքէթի ճիւմլէնիզ իլէ օլսուն։» Բապպ Յիսուս
Քրիստոսըն 'էօմրիւնիւ Յովհաննէս ինճիլինտէ մուգայյէտ
օլտուղը իւզրէ մէչք էթմէյիմիզտէ Փէտէրին, Օղուլըն
վէ Րուհ իլ Գուտսըն այրը այրը չախսիյէթէ մալիք օ-
ւտուգլարընը վէք վազիհ Թարզտա կէօրիւյօրըզ։ «Փէ-
տէրիմ չիմսիյէտէք իլէյօր. պէն տախի իլէյօրըմ
տէտի։» Յով. 5. 7։ Յովհ. 5. 16, 47։ 6. 36, 45,
46, 57, 65։ 8. 16—19. 28, 29. 38. 42. 49, 54։
9. 4։ 10. 15—18։ Շու պալատէքի վէ անլէրէ միւշա-
պիհ այէթլէրի մէչք էթմէյինտէ կէօրիւրսիւն քի Փէտէր
վէ Օղուլ այրը այրը չախսիյէթլէրէ մալիք Զաթլար սըր-

լար։ Փէտէր Օղուլ տէյիլ վէ Օղուլ Փէտէր տէյիլ տիր։
Պունու պիւթիւն 'Ահտ ը ձէսիտին քիթապլարընտա
պէրրագ Թարզտա Թա'լիմ օլունմագտա կէօրիւյօրըզ։

Բապպ Յիսուս Քրիստոս ճէսէտ ալմազտան էվվէլ
տախի Փէտէրտէն այրը չախսիյէթէ մալիք իտի։ «Պու սէ-
պէպտէն տիւնեայա կիրէր իքէն պուլուրըր քի գուրպան
վէ հէտիյէ իսթէմէտին լաքին պանա պիր ճէսէտ թէտա-
րիք էթտին։ Պիւթիւն եանմալարտան վէ կիւնահ գուր-
պանլարընտան խօշնուտ օլմատըն։ Օլ զէման Քրիստոսըն
Թուամարընտա եազըլմըզ օլտուղը իւզրէ եա Ալլահ սէնին
իրատէթինի իճրա էթմէք իչիւն պէն կէլիյօրըմ տէտիմ»։
Իպր. 10. 5—7։

Պիլզէթ Յիսուս Քրիստոս Քէնտինին, Փէտէրին վէ
Րուհ իլ Գուտսըն այրը այրը չախսիյէթլէրէ մալիք ի-
տիքլէրինի Թա'լիմ էյլէտի։ «Պու փէտէրտէն տիւէրիմ,
Օ տախի էպէտէն սիզին իլէ սաքին օլմագ իւզրէ սիզէ
պաշգա պիր Թէէլլի էտիճի, եա'նի հագիգաթ Րուհունը
վէրէճէք տիր» Յովհ. 14, 16, 17։ Պու գը'թաատա
Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իլ Գուտսըն այրը այրը չախսի-
յէթլէրէ մալիք օլտուգլարընը կէօրիւյօրըզ։ Շու աթի-
տէքի այէթլէրի տախի մէչք էյլէ։ «Լաքին Թէսէլլի է-
տիճի, եանի Փէտէրին պէնիմ իսմիմ իլէ կէօնտէրէճէյի
Րուհ իլ Գուտս սիզէ հէր չէյի Թա'լիմ էտիպ սիզէ սէօյ-
լէտիյիմ ճիւմլէ չէյլէրի իհթար էտէճէք տիր։» Յով. 14.
26։ Իճինէ պու գըթաատա իւչ միւթէֆէրրիդ չախսլար
կէօրիւյօրըզ։ «Յագաթի Փէտէր Թարաֆընտան պէնիմ
կէօնտէրէճէյիմ Թէսէլլի էտիճի, եանի Փէտէրտէն խու-
րուճ էյլէն հագիգաթ Րուհունու կէլտիյի զէման պէնիմ
հագգըմտա Օ չէհատէթ էտէճէք տիր։» Յով. 15. 26։
Պու գըթա'տա տախի իւչ միւթէֆէրրիդ չախսլար կէօ-
րիւյօրըզ։ «Օ պէնի իզզէթլէյէճէք, չիւնքի պէնիմքին-

տէն ալըպ սիզէ խապէր վէրէճէք տիր։ Փէտէրին հէր նէսի վար իսէ պէնիմ տիր. պու սէպէպտէն պէնիմքին-տէն ալըպ սիզէ խապէր վէրէճէք տիր տէտիմ։» Յով. 16. 14, 15։ Երինէ պու գրթա'տա իւչ միւթէֆէրրիճ չախսլար կէօրիւյօրրուզ։ «Փէտէրին պէնտէն իչիթտիյինիզ վատընա մունթազըր օլունուզ»։ զիրա Յովհաննէս սուլէ վաֆթիզ էյլէտի, ամմա սիզ չօգ կիւն կէչմէքսիզին Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլունտաճագսընըզ աէյէրէք անլերէ թէնպիհ էյլէտի։» Ամաւ. 1. 4, 5։ Պու գրթա'տա տախի իւչ միւթէֆէրրիճ չախսլար կէօրիւյօրուզ։ «Փէտէրին քէնտի հիւքմիւ ալթընա գօտուզը զէմանլարը վէ վագթլարը պիլմէք սիզէ ահա տէյիլ տիր. լաքին իւզէրինիզէ Րուհ իւլ Գուտս կէլտիյինտէ գուտրէթ ալարագ... պանա չահիտ օլտճագսընըզ տէտի։» Ամաւ. 1. 7, 8։ Երինէ պու գրթա'տա Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտսըն միւթէֆէրրիճ չախսիյէթէ մալիք օլտուգլարընը կէօրիւյօրուզ։

Պունու խապէթ էթմէք իւզրէ 'Անտ ը 'Աթիգտէն չու այէթլէրի տախի մէշք էյլէ։ «Վէ Ալլահ պէնզէյիչիմիզէ կէօրէ սուրէթիմիզտէ ինսան խալգ էտէլիմ,... տէտի»։ Թէք. 1. 26։ Էյէր Ուլուհիյէթտէ այրը այրը չախսլար եօգ իսէ «Պէնզէյիչիմիզէ կէօրէ» վէ «Սուրէթիմիզտէ» թա'պիրլէրի նա՞սըլ խաթիմալ օլունույօր։ Թէքրար, Թէք. 11. 6, 7յի մէշք էյլէ։ «Վէ Բապպ, իչթէ պունլար պիր գավմ վէ ճիւմլէսինին լիսանը պիր օլուպ պունու եափմազա պաչլատըլար, վէ չիմտի եափմագլըզը միւրատա էթտիքլէրի պիր նէտնէյտէն մէ'ն օլունմազլար։ Կէլինիզ էնիպ, պիր պիրինին լիսանընը անլայամամազլարը իչիւն օրատա լիսանլարընը գարըչտըրալըմ, տէտի։» Էյէր Ուլուհիյէթտէ այրը այրը չախսլար եօգ իսէ, նի՞չիւն «կէլինիզ», «էնէլիմ», վէ «լիսանլարընը գարըչտըրալըմ»

թա'պիրլէրի խաթիմալ օլունմըչ տըր։ Երինէ չու գրթա'յը մէշք էյլէ։ Եսա. 6. 8, «Անտէն սօնրա Բապպըն սէսսընը իչէթտիմ քի, քի՞մի կէօնտէրէյիմ, վէ պիզիմ իչիւն քի՞մ կիտէր, տէտի»։ Պու գրթա'տա տախի «պիզիմ իչիւն» թա'պիրինէ տիգգաթ էյլէ։ Շու պատէքի գրթա'լարըն մէշքի իլէ տախի կէօրիւյօրրուզ քի Ուլուհիյէթտէ այրը այրը Շախսլար վար տըր։ 'Անտ ը ձէտիտտէ իսէ պու Շախսլարըն իչ իսիյինի կէօրիւյօրրուզ։

Քիթապ ը Մուգատտէս Ուլուհիյէթի պիր չախս տէյու թա'լիմ էթմէզ։ Քիթապ ը Մուգատտէսին պահսընա կէօրէ Ուլուհիյէթ սալթ պիր չախս տէյիլ, անճագ պիր ֆէրտիյէթէ մալիք տէյիլ տիր, իլլա Ուլուհիյէթ իչ միւթէֆէրրիճ Շախսլարտան իպարէթ տիր։ Տօղրու-տըր քի Տիմ. 2. 5տէ մունտարրէր օլտուգը իւզրէ, «Պիր Ալլահ վար, Ալլահ իլէ ինսան պէյնինտէ տախի պիր միւյանճը վար, պու տախի ինսան օլան Քրիստոս Յիսուս տըր։» Յագաթ Ալլահ լուգէթի վէք չօգ տէֆա'լար սալթ Փէտէրի պէյան էթմէք իւզրէ խաթիմալ օլունմըչ տըր։ 2 Մէլ. 1. 8, 12 էֆս. 1. 3։ Ղալ. 1. 1, 3։ 2. Կոր. 13. 14։ Վէ զայրի չօգ այէթլէր։ Իչթէ Տիմոթէոստա խաթիմալ օլունան «պիր Ալլահ վար» թա'պիրի պու մա'նայը հա՞իզ տիր – եանի Փէտէր Ալլահ մա'նասընը վէրիր։ Պուրատա խաթի'մալ օլունան լուգէթ Ուլուհիյէթին սալթ պիր չախս օլտուգընը իսպարէթ էթմէյիսէ, իլլա Փէտէրին չօգ տէֆա ալտըգը խամինի կէօսթէրմէք իւզրէ խաթիմալ օլունմըչ տըր։ Էյէր «պիր Ալլահ վար» թա'պիրի Ուլուհիյէթին սալթ պիր չախստան իպարէթ օլտուգընը կէօսթէրիր իսէ, տէմէք տիր քի Քրիստոս Յիսուս Քէնտիի Ալլահ տէյիլ տիր, զիրա «Պիր Ալլահ վար» թա'պիրինտէն սօնրա «պիր միյանճը վար պու տախի ինսան օլան Քրիստոս Յիսուս տըր» տէ-

նիւիյօր։ Հալ չու քի Քրիստոս Քէնտիի տախի Ալլահ տըր։ 'Այնի բէօալէտէ չէօյլէ եաղըը տըր, «Ալլահ Թէնէ իհզար վէ րուհ իլէ Թասդիգ օլունըպ։» 1. Տիմ. 3. 16։ Թէքրար մուհարրէր տիր, «Զիրա Ուլուհիյէթին հէր քէ-մալի ճէսէճէ Անտէ սաքին տիր։» Կողոսա. 2. 9։ Երինէ տէյօր, «Քրիստոս տախի Թէն ճիհէթիյլէ անլէրտէն տիր, ճիւմլէնին իւզէրինէ 0 էպէտէն միւպարէք Ալլահ տըր։» Րօմ. 9. 5։ Իմտի 1. Տիմ. 2. 5տէ «Պիր Ալլահ վար» Թա'պիրի Փէտէրէ պէյան էթմէք իւզրէ իսթիմալ օլունմըշ տըր։ Հաթթա Փէտէր, Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն Ալլահը տէյու տախի պահս օլունմագտա տըր։ «Բապպըմըզ Ցիսուս Քրիստոսըն Ալլահը, ճէլալին Փէտէրի»։ Էֆս. 1. 17։ «Պէնիմ Փէտէրիմ վէ սիզին Փէտէրինիզէ, վէ պէնիմ Ալլահըմ վէ սիզին Ալլահընըզտա չըգարըմ։» Յով. 20։ 17։ Խաչ իւգէրինէ պէօյլէ Քէրեատ էթտի, «Էյ Ալլահըմ, էյ Ալլահըմ պէնի նիչին թէրք էթտին։» Մատ. 27. 46։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս լինան օլտուղը սէպէպտէն Փէտէրինէ Ալլահըմ տէյօր։ Փէտէր, Քրիստոս Ցիսուսըն տախի Ալլահը օլտուղրու սէպէպտէն «պիր Ալլահ վար» տէնիլիյօր քի Ուլուհիյէթին պիրինճի չախսընը եա'նի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն Փէտէրինի կէօս-թէրիր։

Պունտան էվվէլքի մէչքէրիմիզտէ եա'նի պիրինճի վէ իքինճի պապպարտա պէրրապ սուրէթտէ կէօրմիւշ խախք քի Րուհ իլ Գուտս չախսիյէթէ վէ Ուլուհիյէթէ մալիք պիր Զաթ տըր։ Քիթապ ը Մուգատտէս Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իլ Գուտս հագգընտա այրը այրը չախ-սիյէթ վէ Ուլուհիյէթէ մալիք քիմսէլէր տէյու պահս էյլէմէքտէ տիր։ 'Անտը Աթիքտէքի չու այէթի թամամ մանասըյլէ թէրճէմէ էյլէր իսէք չէօյլէ պուլուսյօրըզ, «Տինլէ էյ Իսրայէլ, Եհովա Ալլահլարըմըզ պիր Եհովա տըր«, եախօտ «Եհովա Ալլահլարըմըզ Եհովա պիր տիր», եախօտ, «Եհովա Ալլահլարըմըզ տըր, Եհովա պիր տիր», եախօտ «Եհովա Ալլահլարըմըզ տըր, անճագ Եհովա։» Թէսանիյէ 6. 4։ Պու թէրճէմէլէրին հէր հանկը պիրի տօղրու օլապիլիր։ Պու այէթտէ կէօրիւյօրըզ քի Եհովա Ալլահ պիր չախս տէյիլ իլլա պիր գաչ չախսլարտան իպարէթ տիր, վէ Եհովա իսմի պիւթիւն Ուլուհիյէթէ եա'նի Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իլ Գուտսա վէրիլէն իսմ տիր։ Փէտէր Ալլահ 'Անտը Աթիգտէ չօգ տէֆա'լար Եհովա թէսմիյէ օլունմըշ տըր։ Թէք. 16. 7—13ի մէչքէ էթմիյմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի Բապպըն մէլէյի Եհովա Քէնտիի տիր։ «Բապպըն մէլէյի» Թա'պիրի «Եհովանըն մէլէյի» թէրճէմէ օլունմալը տըր։ 7. 9 այէթլէրտէ սէօյլէյէն «Եհովանըն մէլէյի» 10ընճը այէթտէ Եհովա հալինտէ սէօյլէյօր։ «Վէ Բապպըն մէլէյի անա, պիւրբիւյէթինի չօգլուղընտան սայըլմազ տէրէճէտէ չօղալտաճաղըմ տէմի»։ Պունու սայի Եհովա էտէպիլիր վէ տէյէպիլիր իքէն «Եհովանըն մէլէյի» սէօյլէյօր։ «Իմտի Եհովանըն մէլէյի Եհովա Քէնտիի տիր։ Մէրգումէ Անա Եհովայա տէյու տուա' էթտի։ «Իմտի մէրգումէ Քէնտիի իլէ սէօյլէչէն Բապպըն իսմինէ տուա' էտէրէք (տօղրու թէրճէմէ) «Սէն կէօրէն Ալլահ սըն տէտի։» 13ինճի այէթ։ Իմտի «Եհովանըն մէլէյի» Եհովա Քէնտիի տիր։ Հալ չու քի «Եհովանըն մէլէյի» Օղուլ եաթօտ էդէլի Քէլամ տըր— Բապպ Ցիսուս Քրիստոս տըր, պիրա հաքիմլէր 13. 17, 18տէքի իսմի «աճայիպ» օլան «Եհովանըն մէլէյի»նին եսայի 9. 6տա Բապպ Ցիսուս Քրիստոս իսիյինի կէօրիւյօրըզ։ Զիրա պիզէ պիր չօճուգ տօղսուս, պիզէ պիր Օղուլ վէրիլտի, վէ հիւքիւմէթ Անըն ուսմուզունտա օլաճագ, վէ Անա Աճայիպ, միւշիր Գատիր Ալլահ, էպէտի Փէտէր, սէլամէթ սէրվէրի Թէս-

միյէ օլունաճագ սըր։» Բապպ Յիսուս Քրիստոս տախի եէհովա սըր։

Րուհ իւլ Գուտս տախի եէհովա սըր։ Եսա. 6. 1—10ը օգուտուղումուզտա կէօրիւյօրըզ քի սէօյլէյէն եհովա սըր։ Հալ չու քի 'Ամալ 28. 25—27տէ օ սէօզէրի Րուհ իւլ Գուտսըն սէօյլէտիյինի կէօրիւյօրըզ։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս տախի եհովա սըր։

Եհովա լուղէթի եա իմտի պիւթիւն Ուլուհիյէթին եա'նի Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտսըն իմտի տիր։ Եհովա լուղէթինին մա'նասը «Վար օլան» սըր։ Խուբ. 3. 13, 14։ Փէտէր Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտս էզէլիյէթտէն վար օլան Զաթլար սըրլար։ Իւչիւնին տախի իպթիտա վէ ինթիհալարը եօգ սըր։ Իւչիւ տախի էզէլի վէ էպէտի Զաթլար սըրլար։ Իւչիւ տախտախունեանըն խալիգի տիր։ Թէք. 1. 1, 2։ Էյուպ. 33. 4։ Յով. 1. 3։ Իպր. 1. 10։ 1. 2։ Եէքտիկէրինտէն պէօյիւք եախօտ քիւչիւք տէյիլլէր տիր։ Եէքտիկէրլէրինտէն չօգ եախօտ ազ գուտրէթէ մալիք տէյիլլէր տիր։ Եէքտիկէրլէրինտէն էվվէլ եա սօնրա տէյիլլէր տիր։ Պիրի տիկէրինի խալգ էյլէմէտի վէ պիրի տիկէրինին սէպէպի մէվճուտիյէթի տէյլ տիր։ 'Այնի էզէլիյէթ վէ էպէտիյէթէ, միւսավի գուտրէթ ու գուվվէթէ, միւսավի ճէլալ ու 'ազամէթէ, միւսավի Ուլուհիյէթէ վէ միւսավի սըֆէթլէրէ մալիք վէ երինէ տէ պիր Շախս օլմայըպ այըը Շախսլար սըրլար։

Պա'զըլար Փէտէր Ալլահընը Բապպ Յիսուս Քրիստոսա, «Սէն Օղլում սըն, պէն սէնի պու կիւն թէվլիտ էյլէտիմ» (2ինճի մէզմուր) վէ պունա պէնզեր քէլամլարընտան Բապպ Յիսուսըն Փէտէր Ալլահտան քիւչիւք պիր Զաթ օլտուղունը իսթինթաճ էտէրլէր։ Բապպ Յիսուս լինսան օլտուգտան սօնրա, լինսանիյէթ ճիհէթիյլէ վէ

Մարիամտան ալտըզը լինսան ճէսէտինին Ալլահ Թարաֆընտան հազըրլանտըզը սէպէպտէն Օղուլ Թէամիյէ օլունմագտա սըր։

«Վէ իչթէ համիլէ օլուպ պիր օղուլ տօղուրաճագսըն վէ անա Յիսուս Թէամիյէ էտէսին։ Օ պէօյիւք օլուպ, անա Թա'ալանըն Օղուս տէնիլէճէք։» Ղուկ. 1. 31, 32։ «Մէյէք տախի անա ճէվապ վէրիպ, սէնին իւզէրինէ Րուհ իւլ Գուտս կէլիպ Թա'ալանըն գուտրէթի սանա կէօլկէ օլաճագ, պու սէպէպտէն սէնտէն տօղաճագ Մուգատտէս Զաթա տախի Իպն Ուլլահ տէնիլէճէք տիր։» Ղուկ. 1. 35։ Իչթէ չու այէթլէրտէն կէօրիւյօրըզ քի Բապպ Յիսուս Քրիստոս Մարիամ վասըթասըյէ Ալլահտան տօղուտուգտան սօնրա, անճագ օլ զէման Օղուլ Թէամիյէ օլունտու։ Ճէսէտ ալմագտան էվվէլ վէ էզէլիյէթտէ կէրէք Ուլուհիյէթին պիրինճի վէ իւչիւնճիւ չախսընա կէրէքսէ մէյէքլէրէ «Քէլամ» խամիյէ մա'լիւմ իտի։ «Քէլամ Ալլահ իտի... վէ քէլամ Թէն օլուպ լինայէթ վէ հազիգաթ իլէ տօլու օլարագ արամըզտա սաքին օլտու։» Չինճի Մէզմուր վէ 'Աստը 'Աթիգին տիկէր գըօլույօր կիպի կէօզ էօնիւնտէ կէօրիւրճէսինէ գայտ օլունմուչար վէ պու ուսուլ փէյղամպէրլէրի տիկէր ուսուլը Թահրիրաթտան Թէֆրիգ էյլէյէն մուհիմմ ուսուլտարտան պիրի տիր։

Ձիհանըն, տիւնեամըզըն վէ անտէ մէվճուտ լինսան, հայվանաթըն վէ ճիւմլէ մէվճուտաթըն Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարընըն միւգաքէրէ վէ գարարլարընըն նէթիճէսի օլարագ իւչիւ Թարաֆընտան խալգ օլունուպ մէյտանը մէվճուտիյէթէ աթըլտըգլարը կիպի, ճինսի լինսանընըն խէլասը լիչին պիր Թարիգին, պիր չարէնին մէյտանա կէլմէսի տախի էզէլիյէթտէ Ուլուհիյէթին իւչ չախս-

լարը արասընտա միւզաքէրէ, միւչավէրէ վէ գարար իլէ օլմուչ տըր. Բապպ Յիսուս Քրիստոս էզելիյէթտէն քէ'էնէհու (կէօյա) զէպհ օլունմուչ գուզու տըր: Տիտոս 1. 1տէքի չու իպարէնին տօղրու թէրճէմէսինի տիգգաթ իլէ միւթէալա'ա էտէլիմ: «Տէհրլէրին զէմանլարընտան էվվէլ» հաիօտ «Ալլահըն էզելի զէմանլարտան էվվէլ վա'տ էտիպ:» Էզելի զէմանլարտան էվվէլ Ալլահ քի՞մէ վա'տ էթտի: «'Ահտ ը 'Աբիդտէ Ալլահ տէյու թէրճէմէ օլունան լուղէթլէրտէն «էլահ» լուղէթի «եէմին էտէն, 'ահտ սագլայան» մանասընտա տըր: Ալլահ էզելիյէթտէ քի՞մէ վա'տ էթտի, քի՞մ իլէ 'ահտաչտը: Ուլուհիյէթին իւչ չախսլարը ինսան ճինսինին խէլասը իչին պիր խէլաս թէրթիպի եափմագ իւզրէ էզելիյէթտէն միւչավէրէ վէ միւզաքէրէլէրինտէ եէքտիկէրլէրի իլէ 'ահտաչտըրլար, եէքտիկէրլէրինէ վա'տլարտա պուլունտուլար:

Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսը կիւնահը թէֆթիչ էտիպ հիւքմ էտէն վէ անըն իչինէ գուրպան թագտիմ օլունտուղընտա գապուլ էթմէք իւզրէ տուրան պիր Զաթ հալընտա պուլունմագլըղա րահի օլտու: Էզելի Քէլամ կիւնահքեարլարը խէլաս էթտէք իւզրէ Ուլուհիյէթին թալեպ էյլէմիյի գուրպանը արզ էտիպ, ճինս ի ինսան իչինէ քէֆթարէթ վէ չէֆա'աթ էթմէյէ րահի օլտու: Բուհ իւլ Գուտս տախի ատէմլէրէ Ալլահըն կիւնահա տօղրու օլան զաղապընը վէ իչպու զաղապը թէսքինէտէրէք Անա մագպուլ օլմագ իչինէ Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն գուրպանընը գապուլ էթմէլէրի լազըմ իտիյինի ատէմլէրէ ֆէրտ պէ ֆէրտ պիլտիրմէք իչինի ալմադա րահի օլտու: Իչթէ պու վէ պունլարա միւչապիհ պինէրճէ թէֆէրրիւաթ խուսուսընտա Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարը էզելիյէթտէն եէքտիկէրլէրի արասընտա վա'տլար վէ 'ահտլարտա պուլունտուլար:

Քիլիսէ թարիխինտէ կէօրիւյօրըզ քի Բուհ իւլ Գուտս վէ Անըն ճէվհէրի հագգընտա քիլիսանըն պէօյիւք միւրչիտ վէ գըլաղուզլարը արասընտա չէտիտ միւպահասէ վէ միւճատէլէլէր զուհուր էթտի: Պաղլար Բուհ իւլ Գուտս փէտէր վէ Օղուլտան սուտուր էթտի տէյու իտի'ա էտէրլէր իտի: Կէօյա քի Բուհ իւլ Գուտս պիր գուվվէթ եափօտ պուխար իտիչ կիպի Փէտէրտէն վէ Օղուլտան սուտուր էթտի տէյու պահս էտէրլէր իտի: Տիկէրլէր սաթ Փէտէրտէն սուտուր էթտի տէյու իտի'ա էտէրլէր իտի: Բուհ իւլ Գուտսըն սուտուր էթտիյի հիչ պիր մէնպա' եօգ տըր, Անտէն տահա պէօյիւք պիր Զաթ եօգ տըր: Օ էվէլտէն Ալլահ օլուպ, ինսանճա սէօյլէյէրէք Քէնտի մէվճուտիյէթինէ սաթ սէպէպ Քէնտիսի տիր: Անըն կիւնէլէրինին իպթիտասը եօգ տըր: «Փէտէրտէն խուբրուճ էտէն հագիգաթ բուհու», (Յովհ. 15. 26:) Պունա հիթրազ օլամազ: Զիրա օլ այէթտէ խթիմալ օլունան լուղէթ Բուհ իւլ Գուտսըն Փէտէրտէն, Անըն մահիյէթինտէն գայնայրպ չըգտըղընը վէ այրը չախսիյէթի օլմայրպ Փէտէրին պիր փարչասը վէ Անտէն քիւչիւք օլտուղընը կէօսթէրմէզ, անճագ Փէտէր թարաֆընտան կէօնտէրիլճէյինի պէյան էտէր: Մէսէ՛լէ ճէվհէր վէ մահիյէթ պիրինի կէօսթէրմէզ իլա մէ՛մուրիյէթ կէօսթէրիր, պիրինին կէօնտէրմէսինի, տիկէրինին չըգըպ կէլմէսինի պէյան էտէր: Հալ չու քի թամ պու մա'նատա Բուհ իւլ Գուտսը Օղուլ տախի կէօնտէրմիչ տիր: «Փէտէր թարաֆընտան պհնիմ կէօնտէրէճէյիմ թէսէլլի էտիճի»:

Կիւնահքեարըն խէլասը իչինէ Փէտէր վէ Օղուլըն նէ գատար իչի վար իսէ Բուհ իւլ Գուտսըն տախի օլ գատար իչի վար տըր: «Ալլահ տիւնեայը պու գատար սէվտի քի Քէնտի պիրինճիք Օղլունը վէրտի, թաքի Անա

հէր իման էտէն հէլաք օլմայըպ էպէտի հայաթա մալիք օլա։» Ցուհ. 3. 16։ Օղուլ տախի տիւնեայը, ճինա ի ինսանը օլ գատար սէվտի քի Քէնտի Քէնտինի թէսլիմ էյլէտի։ Րուհ իւլ Գուտս ճինա ի ինսանը Փէտէր վէ Օղուլտան ազ սէվմէտի։ Փէտէր վէ Օղուլ իլէ միւթթէֆիգ օլարագ ճինա ի ինսանը Փէտէր վէ Օղուլ գատար սէվտի վէ սէվիյօր տախի։ Փէտէր պիրճինի Օղլունը վէ Օղուլ Քէնտի ճանընը թէսլիմ էթմէքլէ ճինա ի ինսանա օլան մուհապպէթլէրինի պէյան էթտիլէր։ Րուհ իւլ Գուտս իտէ իքի պին սէնէտէն պէրու զէմինտէ կիւնահքեարլարը Քէրտ պէ Քէրտ իգնա վէ իլգամ էտէրէք վէ անլէրտէն չօգ հագարէթ չէքէրէք ճինտի ինսանա օլան մուհապպէթինի իպրազ էթմէքտէ տիր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պիր տէֆա՝ գուրպան օլուպ հալը հազըրտա Փէտէրին սաղընտա չէֆա՝աթ էթմէքտէ տիր։ Ցագաթ Րուհ իւլ Գուտս իքի պին սէնէտէն պէրու հէր չախս վէ անըն նափաք կիւնահլարը իլէ օղրաչմագտա տըր։

Լաքին Րուհ իւլ Գուտս Փէտէր վէ Օղուլ իլէ միւթթէհիտ օլարագ իչլէր։ Իչհինին տախի միւրատ վէ մագսէտլերի պիր տիր։ Անլէր հէր չէյի պիրլիքտէ իճրա էյլէրլեր վէ Ուլուհիյէթին հէր իճրա էյլէտիյի չէյտէ իւչ Շախսլարըն տախի հիսսէսի օլուր։

Անլէր խիգաթ իչինտէ միւթթէհիտէն իչլէտիլէր։ Թէք. 1—1. 3, 26։ Էյուպ 33. 4։ Ցուհ. 1. 3։ Իպր. 1. 2։

՚Ահտը ՚Աթիգտէ ճինտի ինսանը թա՚լիմ, թա՚զիր, անլէրէ նասիհաթ վէ Քէնտիլէրինի անլէրէ իզհար էտէճէք սըրատա միւթթէհիտէն իչլէտիլէր։ Թէք. 11. 7։ Թէք. 16. 7—13ի մէչք էյլէտիյիմիզտէ Բապպըն եա՚նի (տօղրու թէրճէմէ) ԵՀովանըն մէլէյինի սէօյլէմէքտէ կէօրիւյօրըզ, հալ չու քի ԵՀովանըն մէլէյի էղելի Քէլամ

տըր, զիրա Հաքիմլէր 13. 17, 18 իլէ Եսա. 9. 6յը պիրլիքտէ մէչք էթտիյիմիզտէ եա՚նի «՚Աճայիպ» օլան ԵՀովանըն մէլէյինին Բապպ Ցիսուս Քրիստոս օլաուղընը կէօրիւյօրըզ։

Րուհ իւլ Գուտս տախի ՚Ահտը ՚Աթիգտէ Փէտէր վէ Քէլամ իլէ պիրլիքտէ իչլէտի, Րուհ իւլ Գուտս քեահինլէրին էսվապլարընը եափմագ իւզրէ պա՚զը քիմսէյլերի հիքմէթ իլէ մէմլու էտէր իտի։ Ճուբ. 28. 3։ Ճուբ. 31. 3։ «Վէ Անը ՚իմ իլէ, ֆէհմ վէ մա՚րիֆէթ վէ հէր կէօնէ սէնա՚աթ խուսուսընտա Ալլահընն բուհու իլէ տօլտուրտում»։ Ճուբ. 35. 31, «Անը ՚իլմ վէ ֆէհմ վէ մա՚րիֆէթ վէ հէր սէնա՚աթ իչինն Ալլահընն բուհու իլէ օլտուրտը։»

Րուհ իւլ Գուտս մէչվէրէթ իչինն պա՚զը քիմսէյլերի հիքմէթ իլէ մէմլու գըլար իտի։ «Վէ պէն նազիլ օլուպ օրատա սէնինի իլէ միւքեալէմէ էտէճէյիմ, վէ սէնինի իւզէրինտէ օլան բուհտան ալըպ իւզէրլերինէ գօյաճաղըմ, վէ գավմըն եհւքինիւ սէնինի իլէ պէրապէր թաչըսընըար, վէ սէն եալընըզ թաչըմայասըն։ Վէ Բապպ պուլութտա նազիլ օլուպ՝ անըն իլէ միւքեալէմէ էյլէտի, վէ անըն իւզէրինտէ օլան բուհտան ալըպ՝ եէթմիչ իհթիյարըն իւզէրինէ գօտու. վէ բուհ անլէրին իւզէրինտէ սաքին օլտուղը կիպի, իհհամլէ սէօյլէտիլէր, տմմա թէքրար սէօյլէմէտիլէր։ Մովսէս տախի պէնիմ զայրէթիմի մի՚ չէքէրսին, քեաչքի Բապպըն գավմընըն ճիւմլէսի փէյղամպէրլեր օլուպ՝ Բապպ բուհունը իւզէրլերինէ գօյա իտի՝ տէտի»։ Աատտ. 11. 17, 25, 29։

Րուհ իւլ Գուտս ՚Ահտը ՚Աթիգտէ իչհամ վէրիր իտի. «Զիրա հիչ պիր վագիթ պիր փէյղամպէրլիք ինսան իրատէթիյլէ կէլմէտի. անճագ Սալահընն մուգատտէս ատէմլերի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թէչվիգ օլունարագ

աէօյլէտիլէր։» 2. Գետ. 1. 21։ «Պէնիմ վասըթամվէ Բապպըն բուհը աէօյլէտի. անըն քէլամը տախի տիլիմ իւզէրինտէ տիր։ Իսրաէլին Ալլահը տէտի...» 2 Փատ. 23. 2, 3։ «Պիլէրիզ քի պիւթիւն Քիթապ իլհամը իլահի տիր» 2. Տիմ, 3. 16) վէ Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թէչվիզ օլունարագ իլհամ աէօյլէյէն փէյղամպէրլէր «Բապպ պույուրուր», Բապպ իւլ Ճիհնուա պույուրուր» թա'պիրլէրինի քէնտի փէյղամլարընըն ետ իպթիտասընտա ետտա նիհայէթինտէ աէօյլէրլէր իտի. պալատէ կէօրտիւք քի չատըր վէ անա ա'իտ օլան չէյլէրի եափմագ վէ Մովսէս իլէ միւչավէրէտէ պուլունմագ իւզրէ Բուհ իւլ Գուտս պիր թագըմ քիմսէլէրի ի'լմ, ֆէհմ վէ հիքմէթ իլէ մէմլու էյլէտի. հալ չու քի հէյքէլ վէ անա ա'իտ օլան չէյլէրին նէ ուսուլտա եափըլաճաղընընն թա-րիֆինի Մովսէս տաղտա Ալլահտան ալտը։ Իպր. 8. 5։ Իմտի չու գըթա'լարընն պիրիքտէ մէչդիյէ կէօրիւյօրըզ քի, Բուհ իւլ Գուտս 'Ահտը 'Աթիգ զէմանընտա հէր մէսէ'լէ վէ վագա'տտա փէտէր վէ Քէլամ իլէ միւթթէհիտ վէ միւթթէֆիգ օլարագ իշլէր իտի։

Բուհ իւլ Գուտս Բապպ Ցիսուս Քրիստոսընն կիւնահ-քեար ճինս ի ինսան իշիւն գուրպան վէ ֆիտիյէ օլմասը իշինտէ Փէտէր վէ Օղուլ իլէ միւթթէֆիգ տիր։ Պիւթիւն 'Ահտը Աթիգ զէմանընտա Ալլահըն Իսրաէլ գավմընյա ոլան ճիւմլէ իշլէրի, Իսրաէլ գավմընըն թարիխի, հէյքէլ վէ անա 'աիտ օլան ճիւմլէ ային ու ատաթ, հէյքէլլին էտէվաթը, գուրպանլար, վէ քէհանէթ, Բապպ Ցիսուս Քրիստոսընն գուրպան վէ քէֆարէթինին կէօրկէսի վէ անա հազըրլըգ իտիլէր։ Հալ պու քի պիւթիւն 'Ահտը 'Աթիգի մէչք էթտիյէմիզտէ Բուհ իւլ Գուտսըն չու պա-լատէ մէզքիւր կէօրկէ վէ հազըրլըգ իշինտէ Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսը գատար մուհիմ հիսէսի վար իտիյինի

կէօրիւյօրըզ։ Բուհ իւլ Գուտսըն՝ Բապպ Ցիսուս Քրիստո-սըն ղէմինի 'էօմրիւնտէ օլան իչի պու նօգթայը տահա պէրրագ էտէր։

Քէլամ Բուհ իւլ Գուտս վասըթաորյէ ինսան ճէսէտի ալտը։ Ղուկ. 1. 35։

Բուհ իւլ Գուտսըն թահրիքի իլէ թէճրիւպէ օլունմագ իւզրէ չէօլէ սէվգ էտիլտի։ Ղուկ. 4. 1։

Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու իտի վէ Անըն իլէ մէսհ օլունտու։ Ղուկ. 4. 1։ 'Ամալ. 10. 38։ Եսա. 11. 2։ Եսա. 61. 1։

Բուհ իւլ Գուտս ատէմլէրէ Բապպ Ցիսուս Քրիստո-սըն թէվէլլիւտիւ հագգընտա խապէր վէրտի։ Ղուկ. 2. 25—32։

Բապպ Ցիսուսըն էօնիւնտէն Անըն եօլունը հազըր-լամագ իւզրէ կէօնտէրիլէն վաֆթիզ էտիճի Ցովհաննէսին տօղուչընտա Բուհ իւլ Գուտս իշլէտի։ Ղուկ. 1. 41, 42։ Ղուկ. 1. 67, 68։

Բապպ Ցիսուս Քրիստոս Քէնտի իշինէ պաշլայաճաղը ղէման Բուհ իւլ Գուտս Անըն իւզէրինէ կէլտի։ Ղուկ. 3. 21, 22։ Եսա. 11. 2։ Եսա. 61. 1։

Բապպ Ցիսուս Քրիստոս Քէնտի մի'ճիզէլէրինի Բուհ իւլ Գուտս վասըթաորյէ իճրա էտէր իտի։ Մատ. 12. 28։

Բուհ իւլ Գուտս Անա էօլչիսիւզ թարզտա վէրիլմիչ իտի։ Ցով. 3. 34։

Շու պալատէքի գըթա'լարըն մէչքի իլէ տախի կէօր-տիւք քի Բուհ իւլ Գուտսըն Քէլամըն կիւնահ-քեարլար ի-չինն թէն ալմասը իշինտէ 'ազիմ 'ալագա վէ հիսէսի վար տըր։ Ուլուհիյէթին պիրինճի չախսը Քէլամըն թէն ալմագ վէ կիւնահ-քեարլար իշիւն քէֆարէթ էթմէք ի-չինտէ 'ամիլ օլտուղը կիպի Բուհ իւլ Գուտս տախի 'ամիլ ոլմուչ տըր։

Ռուհ իւլ Գուաս հագգընտա Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն էթմէկի թալիմաթ զայէթ մուհիմմ ատր։ Տիգգաթ իլէ մէչգ էտէլիմ։ «Վէ պէն փէտերտէն տիլէրիմ, Օլ տաքի էպէտէն սիզին իլէ սաքին օլմագ իւզրէ սիզէ պաշգա պիր թէսէլլի էտիճի եանի հագիգաթ Ռուհունը վէրէճէք տիր»։ Յով. 14, 16, 17։ Պու գըթա'տան անլայօրըզ քի Ռուհ իւլ Գուասը փէտեր կէօնտէրմիշ տիր։ Նէ՞ մագսէտ։ «Եանընըզտա սաքին օլուր վէ տէրուննինիզտէ օլաճագ տըր»։ Փէտեր Ալլահ ատէմլէրին հագիգաթա մալիք օլուպ Շէյթանըն սախթէ չէյլէրինատէն գուրթուլմալարը (2 սէլ. 2. 9-12։) վէ Իլահի թապիա'թա մալիք օլմալարը իչինն (2 Պետ. 1. 4։ (Ալլահ օլան Ռուհ իւլ Գուասը զէմինէ կէօնտէրմիշ տիր։ Շու այէթի տախի մէչգ էյլէ։ «Լաքին թէսէլլի էտիճի եանի Փէտէրին պէնիմ իսմիմ իլէ կէօնտէրէճէյի Ռուհ իւլ Գուաս սիզէ հեր չէյի թալիմ էտիպ սիզէ սէօյլէտիյիմ ճիւմլէ չէյլէրի իհսթար էտէճէք տիր»։ Յով. 14. 26։ Պու այէթ իլէ տախի կէօրիւյօրըզ քի Փէտեր Ալլահ Ռուհ իւլ Գուաս Ալլահը Յիսուս Քրիստոսըն իսմի իլէ կէօնտէրմիշ տիր։ Բապպ Յիսուս Քրիստոս քէնտինի քէֆարէթի հալինտէ թէսլիմ էտիպ սօնրա գըյամ էթմէսէ իտի Ռուհ իւլ Գուաս պու տիւնեայա կէօնտէրիլէմէզ իտի։ Անճագ Յիսուսըն իսմի իլէ կէօնտէրիլտի։ Բապպ Յիսուս Քէնտի Քէնտինի գուրպան հալինտէ թագտիմ էթմէգտէն էվվէլ Ռուհ իւլ Գուաս կէօնտէրիլէմէտի։ (Յով. 7. 39։) Միւ"մինլէր Ռուհ իւլ Գուաս իչինն Բապպ Յիսուսուն քէֆարէթի, գուրպան վէ իմինէ մինէթտար տըրլար։ «Իմտի Ալլահըն սաղ էլի իլէ թէրֆի' օլունըպ Փէտեր թարաֆընաան վա'տ օլունմըշ Ռուհ իւլ Գուասը ալմաղլէ սիզին չիմտի պու կէօրիւպ իչինիզի տէօքտիւ։» 'Ամալ. 2. 33։ Պու այէթտէն կէօրիւյօրըզ քի

Ռուհ իւլ Գուաս Բապպ Յիսուս Քրիստոս վասըթասըյէ ալընտը, ե'անի Բապպ Յիսուս Քրիստոս էօլիւպ, գըյամ էթմէսիյլէ Ռուհ իւլ Գուասը զէմինէ անլէր իչիւն քէֆարէթի էյլէտիյի քիմսէյէրէ կէօնտէրմէյէ հագգը օլտուս։ Շու այէթ տախի պուննու թաստըգ էյլէր, «Փէտեր թարաֆընտան պէնիմ կէօնտէրէճէյիմ թէսէլլի էտիճի։» Յով. 15. 26։ Պու գըթա'տա տախի պէրրագ թարզտա պէյան էտէր քի Ռուհ իւլ Գուասը Բապպ Յիսուս կէօնտէրտի։ «Զիրա պէն կիթմէյինճէ սիզէ թէսէլլի էտիճի կէլմէզ, ամմա կիթտիյիմ հալտէ Անը սիզէ կէօնտէրիր իմ։» Յով. 16. 7։

Շու պալէտէքի այէթլէրին մէչքի իլէ կէօրիւյօրըզ քի Ռուհ իւլ Գուասը Փէտեր վէ Օղուլ կէօնտէրմիշ տիր։ Փէտեր Քէնտի Օղլունու կիւնահլար իչիւն քէֆարէթի օլմագ իւզրէ էօլիւմ իլէ վուրմաղա բազի օլտուղը վէ Բապպ Յիսուս Քէնտինի գուրպան օլմագ իւզրէ թէսլիմ էյլէմէյէ բազի օլտուղը կիպի, Ռուհ իւլ Գուաս տախի ճանլարըն խէլասը իչիւն Քէնտինի թէսլիմ էթմէյէ, զէմինէ թէնէզզիւլ էթմէյէ վէ կիւնահքեարլար թարաֆընտան հեր նէվ' հագարէթ չէքմէյէ բազի օլմուշ տըր։ Ռուհ իւլ Գուաս Փէտերէ վէ Օղուլա թա'պի տիր։ Քէլամըն, Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսընտան ճէվհէր, Ուլուհիյէթ, 'ազամէթ, գուարէթ ու գուվվէթ վէ էզէլի սըֆէթլէր ճիհէթիյլէ հիչ պիր ֆարգը վէ նօգսանը օլմայարագ Անըն իլէ հեր խուսուստա միւսավի իքէն ինսան ճէսէտի ալմասը սէպէպինտէն հեր խուսուստա Աննա եա'նի Փէտերինէ թա'պի օլտուղու կիպի, Ռուհ իւլ Գուաս տախի ա'յնի ժագսէտ իւզրէ եա'նի կիւնահքեար ճանլարըն խէլասը իչինտէ իչլէմէք վէ Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն զէմինտէ թէրք էթտիյի իչի տէվամ էթմէք վէ էլէմէրինին էքսիկինի տօլտուրմագ իւզրէ Փէտերէ վէ Օ-

ղուլա թա'պի օլմազա բազի օլտուս: «Զիրա Քէնաիլիյինտէն սէօյլէմէյիպ իչիթիյի չէյլէրին ճիւմլէսինի սէօյլէյէճէք վէ վուգու պուլաճագ նէսնէլէրի սիզէ խապէր վէրէճէք տիր: Ո պէնի իզզէթլէյէճէք, զիրա պէնիմքինտէն ալըպ սիզէ խապէր վէրէճէք տիր:» Յով. 16. 13, 14: Իզզէլյէթաէ Ուլուհիյէթին իչ չախալար արասընտա կիւնահքեարլարըն խէլասը վէ անա ա՛իտ խուսուսաթ հագգընտա էտիլէն միչավէրէ, փլան վէ գարարլարը — «իչիթիյի չէյլէրի,» Բուհ իւլ Գուտս միւ՛մինլէրէ խապէր վէրիր: Ո Քէնտի գոնթունա իչլէմէզ, իլլա Փէտէր վէ Ողուլա թա'պի օլարագ իչլէր: Պու, Բուհ իւլ Գուտսըն Փէտէր վէ Ողուլտան քիւչիւք վէ զ'ա՛իֆ օլտուզունու խապաթ էթմէզ, զիրա Ողուլ տախի Փէտէր վէ Բուհ իւլ Գուտտա, Փէտէր տախի Բուհ իւլ Գուտտա թա'պի տիրլէր: Ուլուհիյէթին հիչ պիր Շախսը Քէնտիլիյինտէն պիր չէյ եափմազ: Ճիւմլէսի տախի եէքտիկէրինէ թա'պի վէ 'այնի վագթտա եէքտիկէրինէ միւսաւի տիրլէր: Սրաալարընտա էօյլէ պիր պէրիլիք, էօյլէ պիր իթթիհատ վար քի ինսան 'ագլընտան եիւքսէք տիր: Իչթէ Ուլուհիյէթտէ անլայամատըղմըզ խուսուս պու տըր, եա'նի Ուլուհիյէթին իթթիհատ վէ իթթիֆագլարը: Իչթէ Ք. Մուգատտէսին թա'լիմինէ կէօրէ Սլահընն վահտէթի — եանի պիր Սլահ մէվճուտիյէթի — պու տըր: Սլահ ասլէն, վահիտ (պիր) տէյիլ, իլլա Ուլուհիյէթին իչ չախլարը էօյլէ միւթթէհիտ վէ միւթթէֆիք տիրլէր քի վահտէթ (պիրլիք) թէշքիլ էտէրլէր: Ուլուհիյէթ պիր Շախս տէյիլ իլլա իչ Շախսլար օլուպ ինսան 'ագլընըն անլայամատըղը իթթիֆագ վէ իթթիհատ իլէ պիրլիք թէշքիլ էյլէրլէր: Ուլուհիյէթէ մալիք իչ Շախսլար վար, ֆագաթ Ուլուհիյէթ պիր տիր, եա'նի չու Շախսլարըն մալիք օլտուգլարը Ուլուհիյէթին ճէվհէրինէ մալիք օլան տիկէր պիր

վարլըգ եօգ տըր: Շու իչ Շախսլարըն Ուլուհիյէթինտէն մա'տա Ուլուհիյէթ եօգ տըր:

Ճիհանտա խալգ օլունան հէր զէրրէ վէ վա'գը օլան հէր վագը'ա Ուլուհիյէթին իչ Շախսլարընըն միչավէրէ, փլան վէ գարարլարը իլէ մէվճուտ օլմուչ վէ վա'գը օլուր: Հէր մէսէ՛լէտէ իչինու տախի 'ամիլ տիր: Եէքտիկէրինէ հիւրմէթ էտէրէք վէ եէքտիկէրինէ թա'պի օլարագ իչլէրլէր: Անլէրին իթթիհատընը անլայամայօրզ, զիրա պու խուսուսը Ք. Մուգատտէս թա'րիֆ էթմէմիչ տիր: Անլէրին իթթիհատլարընըն տէրէճէ, չարթ վէ ուսուլլարընը անլայամազըզ: «Կիզլի օլան չէյլէր Սլահընմըզ Բապպա մախտուս տըր:» Թէն. 29. 29: Նա՞սըլ իթթիհատ վէ իթթիֆագ էտիյօրլար, նէ՞ ուսուլտա միւթթէֆիգ տիրլէր, նէ՞ տէրէճէտէ միւթթէհիտ տիրլէր: Պու սուալլարա Ք. Մուգատտէս ճէվապ վէրմէյօր վէ հաթթա էպէտիյէթտէ պիլէ անլայաճազըմըզա էմին տէյիլ իմ: Սլահընմըզընն պիզէ հագիգաթլարը անլաթտըղը տէրէճէսի իլէ մէսրուր օլալըմ վէ անլաթմագ իսթէմէտիյինի անլամազա սայ էթմէյելիմ:

«Ո պէնի իզզէթլէյէճէք, չիւնքի պէնիմքինտէն ալըպ սիզէ խապէր վէրէճէք տիր» Յով. 16. 14: Բուհ իւլ Գուտսըն պիւթիւն իչի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսը իզզէթլէմէք տիր: Բուհ Իւլ Գուտս քէնտինի տէյիլ իլլա մասլուպ վէ միւզաֆֆէր Բապպ Ցիսուսը կէօսթէրիր: Քէնտինի տէյիլ իլլա իճլալ օլունմըչ խէլասաքեարը թէրքի էտէր: Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պիւթիւն զէմինի 'էօմրիւնտէ Փէտէրինին իրատէթինի հարֆիյէն վէ էն ուֆագ թէֆէրրիւաթընա գատար իճրա էթտիյի վէ տա՛իմա փէտէրինի թէրքի վէ թազիզ էթտիյի կիպի (Յովհաննէս 4. 34իւ վէ պիւթիւն Յովհաննէս Ինճիլինի տիգգաթ իլէ մէչք էտէր իսէն պէրրագ կէօրիւրսիւն) Բուհ իւլ Գուտս տա-

խի քէնտիլիյինատէն սէօյլէմէզ, քէնտի իզլէթինի արամազ վէ քէնտինի իզնար էթմէզ, իլլա պիւթիւն մագսէտ վէ իչի կիւնահքեարլար ուղրուննա քէնտի օղուննը գուրպան էթմիչ օլան փէտէրի վէ պիզլաթ քէնտի ճանընը քէնտինէ գըյմէթլի Թուէթմայարագ անը կիւնահքեարլար ուղրուննա Թէպիմ էտէրէք 'ազիմ քէֆարէթ իչինի մէյտանա կէթիրէն օղուլը սէֆիլ ճանլարա պէյան վէ իզնար էտէր: Պու, Բուհ իւլ Գուտսըն քէֆարէթ վէ ճանլար խէլասը իչինատէ փէտէրէ վէ օղուլա օլան ազիմ Թէպա''-իյէթ վէ մէրպուԹիյէթինի պէյան էտէր:

«Շիմտի սիզին իչիւն օլան էլէմէրիմտէ չազ օլարագ Քրիստոսըն սըզլէԹլէրինին նօգսանընը ճէսէտի օլան քիլիսէ իչիւն քէնտի Թէնիմտէ ԹէքմիլՀ էտիյօրըմ»: Կողոս. 1. 24: Հաչալար օլսուն քի Պողոս քէնտիսի Բապպ Ցիսուսըն սըզլէԹլէրինին նօգսանընը ԹէքմիլՀ էտէպիլսին: Պողոսը Բուհ իւլ Գուտսազ Թանըյամազը: Մէրգում Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլու օլարագ էլէմէր վէ Թէսատիլէրտէն կէչիյօր իտի, ֆագաթ օլ էլէմ վէ սըզլէԹլէրէ ԹէհամմիլՀ էտէն Բուհ իւլ Գուտս իտի: Պողոս հէր իչինի վէ սէօզիւննիւ Բուհ իւլ Գուտս գուվվէթի իյէ իճրա էտէր վէ սէօյլէր իտի: (1 Կոր. 2. 4: Իօմ. 15. 18:) «Վէ քէզալիք Բուհ տաիի զա''իֆիլքէրիմիզէ եարտըմ էտէր, զիրա վաճիպ օլտուղը կիպի նասըլ տու'ա էտէճէյիմիզի պիլմէյօրըզ, ամմա Բուհ քէնտիսի քէլամ իյէ պէյան օլունմազ անլար իյէ պիզիմ իչիւն չէֆա'աթ էտէր: Վէ գալպլերի ԹէֆֆիհՀ էտէն տաիի Բուհունն միւրաագը նէ իտիյինի պիլիր, զիրա Ո (Բուհ) մուգատտէսլեր իչիւն Ալլահընը իրատէթինէ կէօրէ չէֆա'աթ էտէր»: Պու գըԹա'տա կէօրիյօրըզ քի մի''ումինլերտէ վէ մի''ումինլեր իչիւն Բուհ իւլ Գուտս անլեր իյէ չէֆաաթ էտէր, Ո էլէմէր չէքէր վէ պէօյլէճէ 'ամէլի Թարզտա քիլիսէ իչիւն

հէր նէվ' սըզլէԹէ բազի օլարագ Բապպ Ցիսուսըն իչինի իԹմամ էտէր:

Բուհ իւլ Գուտս ԹէսէլլՀ էտիճի Թէսմիյէ օլունմըշ տըր: Ցով. 14. 16, 26: 15. 26: 16. 7: Ո, չու զէմանտէ, Բապպ Ցիսուս Քրիստոս զուհուր էտէնէ գատար Քիլիսէյի ԹէսէլլՀ էտէր: Ամալ. 9. 31: Քիլիսէ Բապպ Ցիսուսըն ճէսէտի վէ զէվճէսինի ԹէսէլլՀ էտէր: Ո Բապպ Ցիսուսըն Բապպ Ցիսուս իյէ օլ գատար իրԹիպաթ, իԹԹիհատ վէ իԹԹիֆագը վար քի անըն ճէսէտի վէ զէվճէսինի ԹէսէլլՀ էտէր: Ո Բապպ Ցիսուսը վէ անընքիլերի տաիի Թա'զիզ էտէր:

Բուհ իւլ Գուտսըն 'Ահատը 'ԱԹիգատէ մուգայյէտ իամլերի իյէ 'Ահատը ձէսիտատէ մուգայյէտ իամլերինի մուգայյէսէ էյյէ: Պիր Թագըմ իամլերի արասընտա «Ցիսուսըն բուհու», (Ամալ. 16. 7:) «Քրիստոսըն բուհու», (Րօմ. 8. 9.) վէ «Ցիսուս Քրիստոսըն բուհու» (Փիլիպ. 1. 19:) իամլերի տաիի վար տըր: Ֆագաթ 'Ահատը 'ԱԹիգ զէմանընտա հաԹԹա Բապպըմըզըն զէմինի 'էօմրիս էյամընտա տաիի պու իամլեր իյէ Թէամիյէ օլունմամըշ տըր: Նիչիւն պէօյլէ: Բուհ իւլ Գուտս Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն քէֆարէթ իչինի Թատարգ էտէն, անա պիԹիւն ճանտան սարըլան վէ անըն իչիւն ֆիտա օլունան պիր Զաթ տըր: Քէնտինի Բապպ Ցիսուսըն ինսանընն իտիճանի ճէսէտ ալտըգտան սօնրա ալտըղը իտի օլան «Ցիսուս» լուղէթի իյէ պիրլէչտիրմէսի կէօսԹէրիյօր քի Բուհ իւլ Գուտս էզելի Քէլամընն ԹէնՀ ալմասընը Թատարգ, Անընն էլէմէրինի գապուլ վէ Անա միա'Թի օլարագ Անընն իչինի իճրա վէ տեվամ էտէճէյինի վէ էթմէքտէ իտիյինի իգրար վէ իյան էտիյօր: Քէնտինի, Փէտէր Ալլահընն կիւնահքեար ճանլար իչիւն մէսհ էյլէմիչ օլտուղը Օղուլընն «Քրիստոս» (մէսհ օլունմըշ) իտի իյէ պիրլէչտիրմէսի

կէօսթէրիյօր քի Փէտէրին պու Զաթը պու իյ իչիւն մէսհ էթմիյինի գապուլ վէ թաստըգ էտէրէք Փէտէր իլէ միւթթէֆիա տիր վէ մէսհ օլունմըչ Զաթըն պու իյ իչիւն մէսհ օլունտուղնա բազի օլարագ Անա միւ'մի տիր։ Միւսահիլէյհին մէզքիւր իսմլերի Քէնտինին Օղուլ իլէ նէ 'ալագատա վէ իթթիհատա պուլունտուղնը կէօսթէրիյօր։ Վէ 'այնի վագըթտա Փէտէր իլէ տախի 'այնի իթթիհատ վէ իթթիֆագը վար իսիյինի կէօսթէրիր զիրա Քէլամըն մէզքիւր իսմլերի ալմասընտա Փէտէրին տախի րիզա վէ էմրի վար իսի։ Մատ. 1. 21 Ղուկ. 1. 31։ Քէլամըն մէզքիւր իսմլերի ալմասընա Ուլուհիյէթին իչ Շախսլար տախի պիրլիքտէ բազի օլուպ գարար վերմիշլեր տիր։

Րուհ իլ Գուտս Փէտէրէ վէ Օղուլա մէրպութ վէ թա'պի օլարագ իչլետիյի կ'իպի, Փէտէր տախի Օղուլա վէ Րուհ իլ Գուտսա մէրպութ վէ թա'պի օլարագ իչլեր։ Օղուլ կիւնահքեարլար իչիւն քէֆարէթ իչինի իթմամ էթմէսէ իսի Փէտէր հիչ պիր կիւնահքեարա քէնտի կիւնահլարընը աֆվ էտէմէզ իսի։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն գանը վասթթասըյլէ օլմատըգճա Փէտէր հիչ պիր քիմսէյի խէյտա էյլէյէմէզ։ Վագա'ա Ալլահ հէր չէյէ գատիր իսէ տէ պու չէյէ ևա'նի Օղուլըն սայէսինտէ Անըն քէֆարէթ վէ ֆազիլէթի, Անըն գուբսան վէ ֆիսիյէսի իլէ օլմատըգճա պիր ճանը կիւնահլարընտան փաքլէմէյէ վէ թէպրիյէ էյլէմէյէ գատիր տէյիլ տիր։

Պու մանտատա Փէտէր վէ Օղուլ Րուհ իլ Գուտսա տախի մէրպութ վէ թա'պի տիրլեր։ Փէտէր Րուհ իլ Գուտս վասթթասըյլէ արզ էտիլմէյէն հիչ պիր տու'այը գապուլ էտէմէզ։ Փէտէր Րուհ իլ Գուտս վասթթասըյլէ թէվֆիտ էտիլմէյէն պիր քիմսէյի Քէնտի էվլատը տէյու գապուլ էտէմէզ։ Փէտէր սալթ Րուհ իլ Գուտս վասթթասըյլէ ատէմլերէ Քէնտի 'ազիմ մուհապպէթինի ֆէրտ պէ ֆէրտ պէյան էյլեր։ Անճագ Րուհ իլ Գուտս վասթթասըյլէ միւ''մինին տէրուննինտէ իղնար օլունապագ սաքին օլուր։

Բապպ Ցիսուս Քրիստոս տախի Քէնտի քէֆարէթ իչինին չախսլարա կէօրիւլմէսի իչիւն Րուհ իլ Գուտսա մէրպութ վէ միւ'թի տիր։ Ատէմլերի կիւնահ, սալահ վէ հիւքմ խուսուսլարընտա իլգամ էյլէյէն Րուհ իլ Գուտս տըր։ Րուհ իլ Գուտս վասթթասըյլէ օլմատըգճա հիչ պիր քիմսէ կիւնահլարընը կէօրէմէզ, թէվպէ էտէմէզ վէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն խէյտա էտէն գանընտա թէգարրիպ էյլէյէմէզ։ Կիւնահքեարըն վէ միւ''մինին գալպինէ խաչլանմըչ, խէյտաքեարը վէ թախթտա ճէլտտա օթտուրուպ չէֆա'աթճըլըգ իչի իլէ մէչղուլ օլան մուզաֆֆէր պէօյիւք Քեահինի 'ազամը թէրսխամ էյլէյէն Րուհ իլ Գուտս տըր։ Իմտի պու ճիւմլէ չէյլերին իճրասընտա Փէտէր վէ Օղուլ Րուհ իլ Գուտսա մէրպութ վէ թա'պի տիրլեր։

Ուլուհիյէթին իչ չախսլարը հագգընտա օլան մէչք հագիգաթէն նէ՞ տէրին պիր հիքմէթ վէ նէ՞, աճայիպ պիր ֆէլսէֆէ տիր։ Անըն հագգընտա մէչք էտեր իքէն ատէմ ֆէրեատ էտեր, «էյ Ալլահըն զանիմէթ, հիքմէթ վէ 'իլմինին տէրինլիյի, անըն հիւքմլերի թէֆթիչտէն վէ թարիգլերի թէֆթիչտէն նէ՞ գատար ուզագ տըր։ Զիրա բապպըն ֆիքրինի քիմ պիլտի, եախօտ Անըն միւսթէչարը քիմ օլտու, եախօտ Անա քիմ պիր չէյ վէրտի քի Անա պէտել վէրիլէ։ Զիրա ճիւմլէ չէյլեր Անտէն վէ Անըն վասթթասըյլէ վէ Անըն իչիւն օլուպ Անա էպէտէն համա օլսուն»։ Րօմ. 11. 33—36։ Էյ մի''մին, խաֆիֆ պիր չէյ իլէ օղրաչմայօրսըն։ Անտէ օլան էօյլէ պիր Զաթ տըր քի էպէտէն անլամագտա տէվամ էտէ-

ճէքսին վէ եվնէ անլատըղըն գըսմըն անլայաճաղընա նիսպէթէն հիչ օլտուղընը կէօրէճէքսին։

Ալլահ հագգ իւզրէ մուհապպէթ թէամիյէ օլունմըշ տըր։ 1 Յով. 4. 8։ Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարը ֆէհմ վի խորագըմըզըն մաֆէվգինտէ պիր մուհապպէթ վէ իթթիհատ իլէ եէքտիկէրլերինի սէվէրլեր վէ միւթթէհիտ տիրլեր։ Մի՛ւմինլեր տախի իչպու Ուլուհիյէթտէն տօղմուշ օլարագ Ուլուհիյէթին մուհապպէթ վէ իթթիհատընա մալիք օլմալը տըրըլար։ Պու մուհապպէթ վէ իթթիհատ կէրէք Ալլահա տօղրու կէրէքսէ մի՛ւմինլերէ տօղրու օլմալը տըր։ Ա՛հ քեաշքի մի՛ւմինլեր պիր տէֆա՛ Ուլուհիյէթին մուհապպէթինի անլասալար։ Կէլինիզ մի՛ւմինլեր, իչպու մուհապպէթ իլէ մէսհ օլունալըմ, անտէն նէֆիս էտինէլիմ։ Րուհ իւլ Գուտսա մէյտան վէ սօն տէրճէ միւսա՛ատէ էտէլիմ քի Իլահի թապիաթը—մուհապպէթ վէ իթթիհատը պիզատէ մէյտանա կէլսին։

ՊԱՊ 4.

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԻՒԹԷՆԷՎՎ՛Ի ԻՍՄԼԷՐԻ

Ր. Մուգաատէատ իսմլեր փէք մուհիմմ պիր մէվգ ի իհրազ էթմիչլեր տիր։ Ալլահըն թա՛յին եախսա թէպտիլ էյլէտիյի իսմլերին ճիւմլէսի մանատար տըրըլար։

Ալլահ Աբրահամ էյլէտի զիրա օ չօգ միլլէթլերէ Փէտէր օլաճագ իտի։ Թէք։ 17. 5։

Սարանըն իսմինի Սարրա էյլէտի զիրա չօգ միլլէթլերին վալիտէսի օլաճագ իտի։ Թէք 17. 16, 16։

Յակոբըն իսմինի Իսրայէլ էյլէտի, զիրա օ Ալլահ իլէ կիւրէչտի։ Թէք. 32. 27, 28։

Ալլահըն Փէյղամպէրտէն տօղան օղուլըն իսմինի «Մահէր – չալալ – հաչ - պազ» գօտուրտու, զիրա պու իսմին մա՛նասը իլէ պէօյիւք պիր Փէյղամպէրիւք օլաճագ իտի։ Եսա. 8. 3, 4։

Ճիւմլէ Փէյղամպէրլէրին իսմլէրինին մա՛նասը վար տըր, վէ պու մա՛նալար մէղքիւր Փէյղամպէլէրին իչլէրի իլէ մուէթապագաթտա պուլունույօր։ Եսայի լուղէթինին մա՛նասը Աղահնըն խէղասը տըր։ Երեմիա Աղահնընա թա՛զիմ վէ թա՛զիզ հտհն տհվհէ տիր։

Եզէկիէլ գուվվէթ Ուղղահ մա՛նասընտա տըր։ Դանիել լուղէթի հիւրմի իղահի մա՛նասը վէրիր։ Ովսէ՛է Խէղաս Ուղղահ մա՛նասընտա տըր։ Յովէլ՝ Ամիր մա՛նասընը վէրիր։ Ամովս, թհնաւնվիւղհ գասիր, Աբդիա, Րապպրն խաստրմը, Միքէա, փագիր վէ միւթէվազը, Նաւում, Թէսէլոնիճի, Ամբակում, գուճագղայան, Սոփոնիա, Էսարար ը

Թիւտա, Անգէ, թէվիհնի պիր զիյաֆէթ վէ Զաքարիա, Բապպըն թզմեառը մա'նալարընտա տըրլար: Պու իսմլէրին ճիւմլէսինի Բապպ ինթիհապ էյլէմիշ վէ հէր փէյղամպէրի քէնտի իչինէ կէօրէ իսմի իլէ պիրլիքտէ Թայֆն էյլէմիշ տիր:

Բապպ Յիսուսըն չակիրտի Պետրոսըն իսմի Սիմօն իքէն Բապպ անը կեփաս եա'նի Պետրոս թէսմիյէ էյլէմի: Պու Թէպտիլաթտա խուսուսի մանա' վար իտի, անը Բապպ Թէպտիլ էթտի: Յով. 1. 42:

Պօղոս էվվէլճէ Սօղոս Թէսմիյէ օլունըր իքէն իսմի Թէպտիլ օլունըպ Պօղոս օլտու: Ա.հալ. 13. 9:

Ալլահըն տիւչմէնի օլան չէրիր մէլէքլէրին տախի իսմլէրի վար տըր: Պիրինճիսի Շէյթան Թէսմիյէ օլունըր: Շէյթան պիր տանէ տիր վէ քէնտինէ թա'պի չօգ չէրիր մէլէքլէրի վար տըր: Պիւթիւն Քիթապ ը Մուգատտէսատ չէրիր մէլէքլէրին չօգ օլտուղը հագգընտա նիչէ տէֆա' պահալար վար իսէ տէ Շէյթանըն պիր գաչ տանէ օլտուղը հագգընտա իսպաթ եօգ տըր: Յակ. 2. 19տա «Շէյթանլար» Թէրճէմէսի եանլըչ օլուպ «ճինլէր» Թէրճէմէ օլունմալը տըր:

Ֆագաթ չէյթան Թէսմիյէ օլունան օլ չէրիր զաթըն մէլէքլէրի տախի ֆարգլը իսմլէր իլէ Թէսմիյէ օլունուրլար: Քիթապ ը Մուգատտէս անլէրին պիր գաչընըն իսմլէրինի զիքր էտիյօր: Հավիյէնին մէլէյինին իսմի Սֆօլեօն տըր: Վահի 9. 11:

Տիկէր չէրիր մէլէքլէրտէն պիրինին իսմի Բէլզեբուզ տըր: Մատ. 12. 24:

Տիկէր պիրինին իսմի Բէլիալ տըր: 2. Կոր. 6. 15:

ՓուԹփէրէսԹէյէրին փուԹլարընըն իսմլէրի չէրիր մէլէքլէրին իսմլէրի տիր, զիրա փուԹփէրէսԹլէր անլէր վասըԹաըյլէ ճինլէրէ իպատէթ էտէրլէր. «Թայֆէլէր գուրպան էԹտիքլէրի չէյլէրի Ալլահա տէյիլ անճագ ճինլէրէ գուրպան էտէրլէր, վէ իսԹէմէմ քի սիզ ճինլէրէ միւչԹէրիք օլասընըզ»: 1. Կոր. 10. 20:

Մուգատտէս մէլէքլէրին տախի իսմլէրի վար տըր: Պաչ մէլէյին իսմի Միգայէլ տիր: Յուդա 9. Դան. 12. 1: 10, 13:

Տիկէր մէլէքլէրտէն պիրինին իսմի Գաբրիէլ տիր: Դան. 9. 21: Ղուկ. 1. 26:

Ալլահըն հուզուրընտա տուրան մէլէքլէրտէն պիր Թագըմընըն իսմլէրի Քէրուպիմ վէ Սէրաֆիմ տիր: Թէք. 3. 24: Եսա. 6. 2, 6:

Ալլահըն տախի միւԹէնէ'վվի իսմլէրի վար տըր: «Էլ» լուղէթի Իպրանիճէ պիր լուղէթ օլուպ Ալլահ մանասընտա 'Ադա ը 'Ադիգտէ փէք չօգ տէֆա'լար իսԹիսալ օլունմըշ տըր: Իչպու լուղէթին լուղէվի մանասը «Գուվվէթլի» տիր: «Էլահ» Իպրանիճէտէ Ալլահը կէօսԹէրմէք իւզրէ իսԹիսալ օլունան տիկէր պիր լուղէթ տիր քի մա'նասը «ատա հրֆզ էյլէյէն», եախօտ «ատըզ օլան» տըր:

«Էլօհիմ» լուղէթի «Ալլահլար» մանասընտա օլուպ Ալլահը կէօսԹէրմէք իւզրէ փէք չօգ տէֆա'լար 'Ադա ը 'Ադիգտէ իսԹիսալ օլունմագտա տըր: Պու լուղէթին Ալլահլար մա'նասընտա օլարագ Ալլահը կէօսԹէրմէք իւզրէ իսԹիսալ օլունմասը, ՈւլուհիյէԹին պիր չախստան իպարէթ օլմայըպ պիր գաչ չախսլարտան իպարէթ օլտուղընը ի'մա էտէր:

«Ադոնա» լուղէթի Իպրանիճէ օլուպ «Բապպ, էֆէնտի» մանասընտա օլարագ չօգ տէֆա' Ալլահը կէօսԹէրմէք իւզրէ իսԹիսալ օլունմըշ տըր:

«ԵհՏովա» Ալլահըն ասլ իսմի օլուպ «վար օլան» մա'նասընտա տըր:

«Ատօնա ԵՀՈՎԱ» Բապպ Ալլահ թէրճէմէ օլունմըշ տըր։

«Էլ Շատտայ», «Գաատիր, Գաատիր Ալլահ» թէրճէմէ օլունմըշ օլուպ «Կէօքիւսլիւ» եաքօտ «Գուվվէթլի գատըն կէօքսիւ» մանասընտա տըր վէ Ալլահը կէօսթէրմէք իւզրէ 'Ահատ ը 'Աթիգաէ չօգ տէֆա' խաթիմալ օլունմըշ տըր։

«Էլ Էլիօհ» Ալլահը կէօսթէրէն տիկէր պիր լուղէթ տիր քի «միւթէալ» թէրճէմէ օլունմըշ տըր։

«Էլ Օլամ» Ալլահը կէօսթէրէն պիր լուղէթ օլուպ «Էպէտի Ալլահ» տէյու թէրճէմէ օլունմըշ տըր։

«ԵՀՈՎԱ Սապաօթ» Ալլահը կէօսթէրմէք իւզրէ 'Ահատ ը 'Աթիգաէ փէք չօգ տէֆա'լար խաթիմալ օլունմըշ օլուպ «Բապպ իւլ ճիւնուտ» եաքօտ «Անքէրլէրին Բապպը» թէրճէմէ օլունմըշ տըր։

Բապպ Ցիսուսըն տախի միւթէ'նէվվի խամէրի վար։ Ցիսուս լուղէթինին մա'նասը խէլասքեար տըր։

Տիկէր խամ «Էմմանուէլ» տիր քի «Ալլահ պիզիմ իլէ» մա'նասընտա տըր։

Տիկէր պիր խամ «Քրիստոս» տըր։

Նիչէ տէֆա' «Ցիսուս Քրիստոս», «Քրիստոս Ցիսուս» վէ «Բապպ Ցիսուս Քրիստոս» թէսմիյէ օլունմըշ տըր։

Շու պալատաքի մէչքատէ կէօրտիւք քի կերէք ինսանլարըն, կերէք չէրիր վէ մուգատատէս մէյէքլէրին վէ կերէքսէ Ուլուհիյէթին միւթէ'նէվվի խամէրի զայէթ մա'նատար տըրլար։ Նիչէ խամէրի Ալլահ Քէնտիսի խուսուսի մագսատ իլէ թէպտիլ էյլէմիշ տիր։

Փէյէրին վէ Օղուլըն միւթէ'նէվվի խամէրի օլտուղը կիպի, Ռուհ իւլ Գուտսըն տախի միւթէ'նէվվի վէ մա'նատար խամէրի վար տըր։ Մէչք էտէճէյտիզ Ռուհ իւլ

Գուտսըն միւթէ'նէվվի խամէրի քէնտի եէրլէրինատէ խամին մա'նասը իլէ 'ալագատար օլարագ խաթիմալ օլունտըղընատան անլէրի խուսուսի սուրէթատէ մէչք էթմէմիզ իճապ էտէր։ Մէչք էտէլիմ։

1. «Ալլահընի Ռուհու»։ Թէք. 1. 2։ Խուր. 31. 33։ 35. 31։ 1 Փատիշահլար 10. 10։ 11. 6։ 19. 20, 23։ 2 Թէվարիխ 15. 1։ Ցոբ. 33. 4։ Մատ. 3. 16։ 12. 28։ Րօմ. 12. 28։

2. «ԵՀՈՎԱՆԸՆ Ռուհու»։ Հաքիմլէր 3. 10։ 6. 34։ 11. 29։ 13. 25։ 14. 6, 19։ 15. 14։ 1 Փատիշահլար 10. 6։ 16. 13, 14։ 2 Փատ. 23. 2։

3. «Բապպ ԵՀՈՎԱՆԸՆ Ռուհու»։ Եսայի 61. 1։ Տօղրու թէրճէմէ «Ատօնա ԵՀՈՎԱՆԸՆ Ռուհու»։

Պալատէքի խամէրը Ռուհ իւլ Գուտսըն Ալլահա ա"իտ խարկընի պէյան էտէրլէր։ Ռուհ իւլ Գուտս Ալլահընի օլտուղը կիպի Ալլահ տախի Ռուհ իւլ Գուտսըն տըր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս Ալլահընի օղլու տըր, ֆագաթ պու Բապպ Ցիսուսըն Ալլահ իլէ 'այնի չախխյէթէ մալիք օլտուղընը կէօսթէրմէզ։ Թամմ պէօյլէ տախի պալատէքի խամէրը Ռուհ իւլ Գուտսըն Ուլուհիյէթ վէ այրը չախխյէթինի խապաթ էյլէրլէր։

«Ալլահընի Ռուհու» թապիրի Ռուհ իւլ Գուտսըն «էլօհիմ» գուվվէթինէ մալիք օլտուղընը պէյան վէ խաս էտէր։ ԵՀՈՎԱՆԸՆ Ռուհու տէմէքլէ Ռուհ իւլ Գուտսըն ԵՀՈՎԱ սիյրէթինէ մալիք օլմասընը պէյան էտէր։ Ալլահընն ԵՀՈՎԱ խամի տա"խա կիւնահը արայան, հիւքմ էտէն, աֆվ էտէն վէ անտէն խէյլաս էտէն պիր Զաթը կէօսթէրմէք սըրասընտա խաթիմալ էտիմիշ տիր։ Թէքվինի քիթապընընը իքինճի վէ իւչիւնճիւ պապարընտա տախի խաթիմալ օլունտըղընատան անլայօրըզ քի ժէզքիւր լուղէթ Ռալիգ օլան Զաթը տախի կէօսթէրմէք իչիւն խաթի'մալ

օլուննագատա տըր։ Շէօյլէ քի Րուհ իւլ Գուատա ԵՀՈվանըն Րուհու հալինատ 'այնի խամին մալիք օլտուղը խրամէթ վէ գուարէթէ մալիք տիր։

«Բապպ ԵՀՈվանըն Րուհու» խամի Րուհ իւլ Գուատըն ԵՀՈվանըն էֆէնտի հալինատ նուֆուզընա մալիք օլտուղընը կէօսթէրիր։

4. «Րուհ»: Սաաա. 11. 17։ 1 Սէլ. 5. 19։ Յով. 1. 32։ Մատ. 1. 10, 12։

Լուգա 2. 27։ 1 Թէվ. 12. 18։ 28. 13։ Մատ. 4. 1։ Վէ զալրի վէ զայրի։ Րուհ իւլ Գուատըն պիր րուհ օլտուղը մա'նատա Փէտէր տախի պիզէ նիապէթէն րուհ տըր։ Օղուլ տախի ինսան ճէսէտի այմազտան էվվել պիր րուհ իտի։ Լաքին պու պիզէ եա'նի ճիամէ օլանլարա նիապէթէն տիր։ Ֆագաթ Փէտէր պիր րուհ իքէն Ֆէնտինին Ֆէնտինէ մախսուս րուհու վէ ճանը տախի վար տըր։ Օղուլըն տախի Ֆէնտինէ մախսուս րուհու, ճանը վէ ճէսէտի վար տըր։ Թաժմ պու մա'նատա Րուհ իւլ Գուատա «Րուհ» թէսմիյէ օլունըը իքէն Ֆէնտինէ մախսուս պիր րուհու, ճանը վար տըր։ Անըն «Րուհ» իսմի մէրգումըն սալթ պիր րիւգյեար, պիր նէֆէս օլտուղընը կէօսթէրմէյիպ, մէրգումըն տիկէրլէրէ հազիգաթլար իւհաղ էթմէք իչինատ պիր նէֆէս, պիր րիւգյեար կիպի իչէմէօնինէն տօլայը «Րուհ» խամինի ատըղ տըր։

5. «Էզէլի Րուհ»: Իպր. 9. 14։ Իչթէ հաթթա սալթ չու այէթ Րուհ իւլ Գուատըն Ուլուհիյէթինի կէօսթէրիր։ Պիւթիւն քեա'ինաթ էպէտի տիր, Ֆագաթ էզէլի տէյիլ տիր։ Ճիւմլէ մախլուգաթ խալգ օլունմըղ տըր։ Ֆագաթ Րուհ իւլ Գուատա էզէլտէն պէրու մէվճուտ տըր։ Անըն Խալգի վէ Անտէն էվվել օլան եօգ տըր։ Փէտէր վէ Օղուլ իլէ վէ եինէ տէ այրը չախս օլարագ էզէլի պիր Զաթ տըր։ Պու Քիթապը Մուգատասէսին չէհատէթի տիր։

Պէօյլէ լինանմագ միւ"մինէլէրտէ իչէյէն Զաթը թա'զիզ էտէր։

6. «Գուտրէթ Րուհու»: 1 Պետ. 4. 14։ Եսա. 11. 2։ Րուհ իւլ Գուատա հէր չէյէ գատիր պիր Զաթ տըր։ Միւմանիէյհ Գուատրէթլի րուհ թէսմիյէ օլունմայըպ «Գուատրէթ Րուհու» թէսմիյէ օլունմըղ տըր։ Գուատրէթ Անտհն նէպան էտէր։ Քէնտի 'ազիմ գուատրէթի իլէ տիւնեալար խալգ էյլէտի, քեաի"նաթը մէվճուտիյէթէ կէթիրտի, 'Ազիմ գուատրէթի իլէ թաչ քէսիլմիչ կիւնահքեարլարը իգնա' վէ իլգամ էտէրէք լինանլար լնտինատ միւմքին օլմայանը միւմքին գըլար։ Թէճրիւպէլէր իչինատ պիչարէ միւ"մինէլերէ տէսթիկիր վէ էլէմլերի քէսիր էվլատ Ուլլահա թէսէլլի օլուր։ Բօմ. 5. 13. Միւմին ատսթուտ, ալն Րուհ իւլ Գուատը գալպինատ խամի իլէ պիլիրմի՞սին։ Օ ալնատ քէնտի գուվվէթինի իչզար էտիյօրմը՞։ Սէն իչպու գուվվէթ մէնպա'ընըն միւրատընտա գալըյօրմը՞սըն։

7. «Ճէլալ Րուհու»: 1 Պետ. 4. 14։ Րուհ իւլ Գուատա ճէլալ վէրէն րուհ տէյիլ իլլա ճէլալ Րուհու տըր։ Ճէլալըն մէնպա'ը Ֆէնտինի տիր։ Միւմա'իլէյհ միւ"մինին գալպինատ թէմէքքիւն էտէր իքէն անը հէր նէվ' իլանի ճէլալ իլէ մէտու գըլար։ 2 Կոր. 3. 8։ 2 Կոր. 3. 18։ Միւ"մինի ճէլալտան ճէլալա թէպտիլ էտիպ Բապպըն սուրէթինէ միւշապհի գըլան ճէլալ րուհու տըր։ Միւ"մինին տէրուննի աաէմինի կիւն պէ կիւն եէնիլէյէն մէղքիւր ճէլալ Րուհու տըր։ 2 Կոր. 4. 16։ Միւ"մինի հէր նէվ' իլանի թէրէննիւմաթ վէ ահէնկ իլէ մէտու էյլէյէն Զաթ «ճէլալ Րուհու» տըր։ Միւմինին հէր զէման վէ կիւճլիւքաթ, հէր թէհլիքէ վէ միւշքիլաթտա ճէլալ րուհու իլէ միւշաքէրէթտէ պուլունապիլիր։ Միւ"մին իչինն չու 'էօմրիւն հէր նէվ կիւճլիւք վէ սըզընթըսը արասընտա մէսրուր վէ մէսուտ օլմասը զայէթ թապի'ի տիր։ Է՛յ

մի՛՛միւն, սէն Բուհ իւլ Գուտսը ձէլալ Բուհու հալինտէ տէրուննինտէ պիլիրմի՞սին։

8. «Ինայէթ Բուհու»։ Իպր. 10. 29։ 'Ինայէթ վէրէն լուհ տէյիլ, իլլա 'Ինայէթ Բուհու,— Ինայէթին մէնպա'ը Քէնտիի տիր։ Բուհ իւլ Գուտսըն ճիւմլէ իչինի մէչք էտէր խէք կէօրիւրիզ քի հագիգաթէն Ո 'Ինայէթ Բուհու տըր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն վա'տընա կէօրէ (Ծով. 14. 16, 17, 26։ 15. 26։ 16. 7 — 14։) Բուհ իւլ Գուտս Պէնտէկոսթէտ զէմինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Միւմտիլէյհ ևիւզլէրճէ սէնէլէրտէն պէրու կիւնահքեարլարը իգնա վէ իլգամ իչի իլէ մէչղուլ տըր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պիր տէֆա' էլէմ չէքիպ Փէտէրին թախթընըն սաղընտա օթուրտու։ Ցագաթ Բուհ իւլ Գուտս պին տօգուզ եիւզ սէնէտէն պէրու կիւնահքեարլարը Քէրտ պէ Քէրտ Բապպա կէթիրմէք իչիւն հէր կիւն վէ հէր տագիգէ էլէմլէր չէքմէքտէ տիր։ Կիւնահքեարլար ինատ էտիպ Ցիսուս Քրիստոսը րէտտ էթտիքլէրի սըրատա, Ո նէ գատար էլէմլէր ալթընտա ան չէքիյօր։ Կիւնահքեարըն գալպինէ վարըպ անա Քրիստոս Ցիսուս մասուպ խէլասքեարը թագտիմ էտիպ գօվուլտըղը սըրատա նէ կէօզ հաշլարը տէօքիյօր։ Ո կիւնահքեարլարտան հիչ պիր պէտէլ ալմայարագ Բապպըն խէլասընը անլէրէ մէճճանէն կէօթիւրիյօր։

Տէյիլ հալընըզ կիւնահքեարլար իչիւն հաթթա էվլատա Ուլլահ իչիւն ան'նի Քլիսէ իչիւն տախի Պօղոս րէսուլըն ճէսէտի վասթաասըյէ «Քրիստոսըն սըզլէթլէրինին նօգսանընը» թէքմիլ էտիյօր։ Ո, միւ՛՛մինէլէրին աղըրլգլարընը տախի իւզէրինէ ալմըշ օլուպ նիչէ տէֆա' անլէր թարաֆընտան մահզուն էտիլիր (Էֆս. 4. 30։), նիչէ տէֆա' անլէրին գալպլէրինտէ եախօտ արալարընտա Միւ՛՛մինէյհին ալէվլի սէօնտիւրիւլիւր։ (1 Սէլ. 5. 19։)

Ո, կէրէք կիւնահքեարլար թարաֆընտան րէտտ վէ թահգիր օլունարագ վէ կէրէքսէ միւ՛՛մինէլէրին խաթա վէ իթա'աթսըզլըգլարընը թաչլյարագ եինէ սապր ու թէհամմիւլ իլէ կիւնահքեարլարա եալվարմագտա վէ միւ՛՛մինէլէրի թա'լիմ վէ թէսէլլի էթմէքտէ պուլունըր։ Իչթէ Անըն 'էօմրիւ վէ իչի Անըն «'Ինայէթ Բուհու» իսմինի թաստըգ էտէր։ Ո, հագիգաթէն հէր նէվ' 'Ինայէթին մէնպա'ը տըր։ Միւ՛՛մին «'Ինայէթ Բուհու» վասթաասըյլէ հէր նէվ' կիւճլիւք վէ թէճրիւպէ սըրասընտա «Ինայէթին թախթընա ճէսարէթլէ» եագլաչա պիլիր։ Իպր. 4. 16։ Էֆս. 3. 12։

9. «Բուհ իւլ Գուտս»։ Եսա. 63. 10, 11։ Ղուկ. 11. 13։ Էֆս. 1. 13։ 4. 30։ 1 Սէլ. 4. 8։ Միւ՛՛մալէյհ հագիգաթէն մուգաատէս տիր։ Խէլասըմըզ իչիւն Քէնտինի գուրպան հալինտէ թագտիմ էտէն Բապպըմըզ Ցիսուս Ցրիստոսըն գուսուրսուզ վէ լէքէսիզ օլմասը իճապ էթտիյի կիպի (Իպր. 7. 26, 27։ 1. Ցով. 2. 1, «Սալիհ Ցիսուս Քրիստոս»։ Եսա. 53. 7 — 9։ 2 Կոր. 5. 21։ Ցով. ծ. 46։) Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն գանը իլէ հաղըրլանմըշ խէլասը կիւնահքեարլարա 'ամէլի թարզտա կէթիրէն վէ իլնագ էտէն Բուհ իւլ Գուտս տախի մուգաատէս վէ լէքէսիզ օլմալը։ Համտ օլսուն Խէլասքեարըմըզա քի տէրունիմիզէ կէօնտէրտիյի Զաթ մուգաատէս տիր։ Էյէր տէրունիմիզտէ էպէտէն թէմէքքիւն էտէճէք օլան Զաթ (Ցով. 14. 16, 17) տախի կիւնահլը, լէքէլի վէ նահաքլըզա միւպթէլա պիրիսի օլսա իտի, վա՛յ պիզէ իտի։ Լաքին Ո, Խէլասքեարըմըզ կիպի 'ազիզ պիր Զաթ օլտուղը իչիւն պիզի գուտսիյէթտէ իհտա էթմէյէ լայըգ վէ միւնասիպ օլան պիրիսի տիր։

10. «Գուտսիյէթ Բուհու»։ Բօմ 1. 3։ Իչպու իտմ Անըն «Բուհ իւլ Գուտս» իսմինտէն տահա տէրին մա'-

նատա Միւմա"իլէյին գուսախյէթինի պէյան էտէր։ Ո, գուսախյէթին մէնպա'ը սրր։ Գուսախյէթ վէ փաքլըգ Անտէն սուսուր էտէր։ Միւ"մինի փաքլէյէն վէ անը մուգատաէս էտէն գուսախյէթ բուհու սրր։ 1. Սէլ. 4. 7, 8։ 2. Սէլ. 2. 13։ Բօմ. 15. 15։ 1. Կոր. 6. 11։ Բուհ իւլ Գուսա պիր գալպէ կէլտիյինտէ իլք աէֆա' անտէ գուսախյէթ փաքլըգ հասըլ էտէր։ Յով. 16. 8։ Իվվէլա կիւնահ հագդընտա իգնա' վէ իլգամ էտէր վէ պէօյլեճէ կիւնահքեարը փաքլէր։ Բուհ իւլ Գուսան միւ"մինտէ իլք վէ սօն եափըղը չէյ գուսախյէթ պիր։ Ալլահ մուգատաէս պիր Զաթ սրր, (1. Պետ. 1. 15, 16։) վէ մուգատաէս օլմայանլար Անը կէօրմէզլէր։ (Իպր. 12. 14.) Բուհ իւլ Գուսա Յիսուս Քրիստոսըն գանը իլէ միւ"մինտէ հէր ան գուսախյէթ իշինի իճրա էթմէքլէ միւ"մին Ալլահըն հուզուրընտա տուրա պիլիր։ Միւ"մին տօսթում, աէն «Գուսախյէթ Բուհունըն» պիւթիւն միւրատընա թապի' մի՞սին։ Անըն աէնի հէր ան փաքլէմէսինէ րագի մի՞սին։

11. «Քերիմ Բուհ»։ Նէեմի 9. 20։ Մէզ. 143. 10։ Անըն պիւթիւն սիյրէթի վէ ճինա ի ինսան իլէ օլան մու'մինլէյէրի պունը իսպաթ էտէրլէր։

12. «Հայաթ Բուհու»։ Բօմ. 8. 2։ Ո, հայաթըն մէնպա'ը սրր։ Կիւնահքեարը իսէլսա էտէրէք անա էպէտի հայաթ վէրէն Զաթ Բուհ իւլ Գուսա սրր։ Ո Փէտէրին վէ Օղուլըն հայաթընը վէ թապիաթընը միւ"մինէ իւհագ էտէր։ 1. Յով. 5. 11։ 2 Պետ. 1. 4։ Միւ"մինտէ Բուհ իւլ Գուսա եաշար (Բօմ. 15. 18։) վէ բուհանի հայաթ ատէնիսիյինտէ Բուհ իւլ Գուսանըն հայաթը անլաշըլըը։ Միւ"մինտէ օլան, պիր մէպտէ օլմայըպ պիրի օլան, եաշայան վէ Քէնտի հայաթընը իւհագ էտէն պիր Զաթ սրր։

13. «Իման Բուհու»։ 2 Կոր. 4. 13։ Իմանըն մէնպա'ը Բուհ իւլ Գուսա սրր։ Ղալ. 5. 22տէ «սրտգ» տէյու թէրճէմէ օլունան լուղէթ «իման» թէրճէմէ օլունմալը սրր, զիրա եունանիճէսինտէ պէօյլէ սիր։ Իմանը Ալլահ վէրիր վէ Բուհ իւլ Գուսանըն մէյվէսի սիր։ Բօմ. 12. 3. Ղալ. 5. 22։ Ֆիլ. 1. 29։ 1 Կոր. 12. 9։ Բուհ իւլ Գուսա վասըթասըյլէ օլմատըգճա հիչ պիր քիմսէ իման էտէմէզ վէ իման էօմրիւ եաշայամազ։

14. «Բապպ գօրգուսը Բուհու»։ Եսա. 11. 2։ Բապպ գօրգուսընը մէյտանա կէթիրէն Բուհ իւլ Գուսա սրր։ Բուհ իւլ Գուսա հանկը գալպտէ պուլունըր իսէ օբատա Ալլահըն ա'զիմ վէ վագարլը հուզուրընըն խաֆվը օլուր։ Միւ"մին Բուհ իւլ Գուսա իլէ մէմլու օլտուգճա Ալլահըն հուզուրընտա տիթրէյէն պիր 'էօմր եաչար։ Պա'զը միւ"մինլէր կէօրիւրիզ քի Ալլահըն տէրին, գօրգուլը վէ 'ազիմ հուզուրը իչինտէ մուգատաէս խաֆվ իլէ եաչամազլար։ Պու էն գուվվէթլի պիր իսպաթ սրր քի Բուհ իւլ Գուսա անլէրին հէր չէյլէրինի զապթ էյլէմէմիչ վէ անլէրին միւտիր ի մութլագը օլմամըչ սրր։ Միւ"մին տօսթում, աէն պու խաֆվը պիլիրմի՞սին, օլ հուզուր իչինտէ եաչայօրմը՞սըն։ Եսայի 11. 1, 2 վէ 3իւ մէչք էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրզուզ քի Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն իւզէրինտէ «Բապպ գօրգուսը բուհու»նըն գարար գըլաճաղը Բինտէ «Բապպ գօրգուսը Անըն ռէհբերլէթի օլաճագ սրր։» Իչթէ Յիսուս Քրիստոս պէօյլէ պիր 'էօմր եաչամըչ սրր։ Միւ"մինին 'էօմրիւ տախի թամամ պէօյլէ օլմալը սրր։

15. «Հագիգաթ Բուհու»։ Յով. 14. 17։ 15. 26։ 16. 13։ 1. Յով. 4. 6։ Հագիգաթըն մէնպա'ը Ո սրր, հէր հագիգաթ անտէն սիւտուր էտէր։ Միւ"մինլէր հագիգաթա իման էթմիչ սիրլէր վէ էտէրլէր, 2 Սէլ. 2.

13։ Պուհը հասել էհէն Բուհ իւլ Գուհաս սըր։ Միւ"մին-
ներ հագիգաթա իթա'աթ էհէրլէր։ Ղալ. 5. 7։ Պուհը
մէյհանա կէթիրէն Բուհ իւլ Գուհաս սըր։ Միւ"մինլեր
հագիգաթ իլէ թագհա օլունըրլար։ Յովհ. 17. 17։
Պուհը Բուհ իւլ Գուհաս եափար, Բուհ իւլ Գուհաս միւ"-
մինի հէր հագիգաթա իրշատ էհէր, վէ էյէր միւ"մին
Ալլահըն Քէլամընհա մէվճուհ հէր հագիգաթա իթա'աթ
էթմէյօր իսէ Բուհ իւլ Գուհաս իլէ իլհագլըղը քէհիլիր։
Միւ"մին տօսթուհ, սէնին իչին վէ ֆարղըն Բուհ իւլ
Գուհատա միւսթագիլէն թէհլիմ օլունըղ Անըն կէօսթեր-
տիյի հէր չէյէ ամին տէմէք տիր։

16. «Հիւհմ» եահօտ «Աստաէթ Ռուհու»։ Եսա. 4. 3։
Օ, ճիւմլէ կիւնահը քէչի էտիպ անըն նափաքլըղ օլուս-
ղընը հիւքմ էհէն պիր Զաթ սըր։ Պու իչի կէրէք կիւ-
նահքեարտա կէրէքտէ միւ"մինտէ իֆրա էհէր։ Միւ"մին
Ալլահըն հուզուրը իլէ իֆրա էյլէմէտիյի պիր իչտէ Բուհ
իւլ Գուհաս անը թասարըղ էթմէյիղ հիւքմ էհէր։ Միւ"-
մինի տու'ա էանասընտա եահօտ միւթէլա'ա էհէր իքէն
քէչի էյլէյիղ անըն նէֆսինին նէ՛ գատար նափաք օլ-
տուղընը պէյան էհէն Բուհ իւլ Գուհաս սըր։ Միւ"մին
տա"իմա Բուհ իւլ Գուհատըն ճէլալէյլէ օղրաչմազ, իլա
նիչէ տէֆա՛ Անըն քէսքին գուհատիյէթ կէօզլէրիյլէ քէչի
օլունարագ տա'աթլարճա Ալլահըն հուզուրընտա քէնտին-
տէն իքրահ էհէր։ Միւ"մին տա"իմա Բուհ իւլ Գուհատըն
մէսէրրէթինէ ղարղ օլմազ, իլա նիչէ տէֆա'լար տաքի
Անըն հիւքմ էհէն գուհատիյէթինին էօնիւնտէ նէֆսի
հիւքմ օլունըր։ Է՛յ միւ"մին, հէր ան պու հաքիմին էօ-
նիւնտէ տուրապիլիր մի՞սին։

17. «Եագմագ Ռուհու»։ Եսա. 4. 3։ Էվվէթ, պու
Զաթ եագան բուհ սըր։ Միւ"մինլեր պու ամէլիյաթը
թէճրիւպէյի չախսիյէէրիյլէ պիլիրլէր։ «Եագմագ Ռու-

հուլէ Երուսաղէմի իչինտէ պուլունան գան ճիւրմիւնտէն
փաքէտիլինտէ»։ Բուհ իւլ Գուհաս միւ"մինի տախ եա-
գարագ ճիւմլէ ճիւրիւֆիւնտէն փաքլէր։ Պէնտէկոստէ
կիւնիւնտէ միւ"մինլերին իւզէրինէ աթէշ տիլլերի կէլիպ
անլէր Բուհ իւլ Գուհաս իլէ մէմլու օլտուլար։ Ամալ. 2.
3, 4։ Բուհ իւլ Գուհաս միւ"մինէ քէնտի քէնտինի քէչֆ
էտիպ հիւքմ էյլէտիքտէն սօնրա միւ"մինտէ օլան նա-
փաքլըղը աթէշ կիպի փաքլէր տէֆ' էհէր։ Անըն «Հիւքմ
բուհուս» իսմի զաթէն պու նէվ' եագմաղը հասել էհէր։
Զիրա Օ միւ"մինի հիւքմ էյլէտիքտէն սօնրա անը օլ է-
լէմլէր ալթընտա պրագմալըղ իլա փաքլէր։ Քեաչքի
միւ"մինլեր հէր ան պու «Եագմագ Բուհուս»նըն քէչֆ է-
տէն վէ փաքլէյէն կէօզլէրի վէ գուվվէթի էօնիւնտէ
եաչասալար։ Միւ"մինլեր տա"իմա 2. Կոր. 7. 1ի կէօզ-
լէրի էօնիւնտէ. ալմալըլար սըր։ Միւ"մին տօսթուհ,
սէն պու Եագմագ Բուհուսնտան ասլա գաչընմա։ Պագ քի
Օ սէնի եագսըն վէ ճիւրիւֆիւնիւ տէֆ' էյլէսին։

18. «Հիմմեթ վէ իլմ Ռուհու»։ Խուրուճ 28. 3։
Թէսնիյէ 34. 9։ Եսա. 11. 2։ Ճիւմլէ հիքմէթին մէն-
պա'ը Բուհ իւլ Գուհաս սըր։ Հիքմէթի վէ իլմի Օ վէրիր։
Բուհ իւլ Գուհասը տէյիլ եալընըզ միւ"մինին գալպինի
թէնվիր էհէր վէ անտէ եաչար, հաթթա անըն աղլընը,
ֆիքրինի տախի թէնվիր էյլէր, անը տուրու վէ պէրրագ
տօղրու միւշխինէն վէ տօղրու գարար վէրէն հալէ գօր։
Պու սէպէպտէն միւ"մինլեր Քիթապը Մուգատտէսին
էմրինէ կէօրէ (1. Յով. 4. 1։ 1 Կոր. 2. 15։) հէր չէյէ
թէֆթիշ էհէպիլիրլէր։ Օ պիզի հիքմէթ իլէ տօլտուրտընը
սէպէպտէն զէլալէթէ ինանմայընչ։ Էֆս. 4. 14։ Գօլօ-
սալըլարա 2. 2—4, 8։

19. «Ֆահիմ Ռուհու»։ Եսա. 11. 2։ Բուհ իւլ Գուհաս
միւ"մինէ հէմ հագիգաթլարը անլատըր հէմ տախի հէր
չէյի անլայան թապի'աթ պախչ էհէր։

20. «Մեչվեռեք Րուհու»: Ուլուհիյէթին իւչ չախա-
լարը արասընտա խելաս վէ քէֆարէթ իչի իչուն էզելի-
յէթտէն մէչվէրէթ վագը օլմուչ տըր: Րուհ իւլ Գուտս
միւ"մինտէ Փէտէր վէ Օղուլ իլէ մէչվէրէթ էտէրէք իչ-
լեր: Րուհ իւլ Գուտս Փէտէր վէ Օղուլ իլէ միւթթէհիտ
օլարագ իչլեր: «Ո պէնի իզզէթլէյէճէք, չինքի պէնիմ-
քինտէն ալըպ սիզէ խապեր վէրէճէք տիր:» Յով. 16.
14: Րուհ իւլ Գուտս միւ"մինտէ Փէտէրին վէ Օղուլըն
էֆքեար վէ միւրաաբնը իչլեր: Շէօյլէքի միւ"մին Րուհ
իւլ Գուտս վասըթասըյլէ Փէտէրի վէ Օղուլը Թանըր:

21. «Փեհերինիզին Րուհու»: «Մատ. 10. 20: «Ձիրա
սէօյլէյէնլեր սիզ տէյիլ սինիզ, ամմա սիզտէ սէօյլէյէն Փէ-
տէրինիզին րուհու տըր:» Միւ"մին քէնտինտէ սէօյլէյէ-
նին Փէտէրին րուհու օլտուղընը պիլիր իսէ նէ գատար
մէսրուր օլուր: Միւ"մինին տէրուննինտէ սաքին օլան վէ
իճտսպ էթտիյինտէ սէօյլէյէն քէնտինի սէվդէն Փէտէրին
րուհու տըր, Օնա Թապի տիր, Անա ա"իտ տիր: Փէտէր
Քէնտի էվլատընըն հէր հանկըսընա նէ գատար միւչֆիք,
նէ գատար հալիմ, նէ գատար գայըրան իսէ Փէտէրին
րուհու տախի 'այնի սիյրէթէ մալիք օլարագ միւ"մինտէ
իչլեր վէ սէօյլեր:

22. «Օղուլըգ ռուհու»: Րօմ. 8. 15, «Ձիրա սիզ
Թէքրար գօրգու սէպէպի օլան էսիրլիք Րուհունը ալմա-
տընըզ, անճագ Օղուլըգ Րուհունը ալտընըզ, քի Անըն
իլէ Ապպա, Փէտէր տէյու նիտա էտէրիզ»: Համտ օլտուն
Ալլահընմըզա քի պիզի էսիրլիք րուհունտան ազատ էյլե-
յիպ Օղուլլուգ Րուհունա մալիք էթմիչ տիր: Միւ"մինլեր
Ալլահա էճնէպի օլմայըպ (էֆս. 2. 19:) Ալլահընն պիր
փարչասը վէ Քրիստոսընն ճէսէտինին ազալարը տըրլար:
էֆս. 5. 30: Իչտու Օղուլլուղը Րուհ իւլ Գուտս մէչ-
տանա կէթիրիյօր: Միւ"մին նա՛սըլ ճէսարէթ, հուրրիյէթ

վէ Ալլահ իլէ գուվվէթէ մալիք օլույօր: Օղուլըգ իլէ
նա՛սըլ տու'տատա ճէսարէթ վէ գուվվէթէ մալիք օլույօր:
Միւ"մին Օղուլլուգ իլէ թէճրիպպէ վէ էլէմլէրտէ նա՛սըլ
մէսէրրէթ հիսս էտիյօր: Նա՛սըլ չէյթանընն հիճմլէրինէ
գարշը տուրույօր: Սէմայա պագըրընտա օրասը պէնիմ
վէ զէմին պէնիմ տիր տէյօր, զիրա Փէտէրին ճիւմլէ չէյ-
լերի Օղուլըն տըր: Է՛յ միւ"մին, մէվգինի պիլ: Սէնին
պիչարէ, սէֆիլ վէ գուվվէթսիզ պիր 'էօմր եաչամանա
հաճէթ եօգ տըր: Գալգ վէ սէնին իչուն հազըրլանմըչ
օլանը կէօնէն, օղուլ 'էօմրիւ եաչա:

23. «Օղուլներն Րուհու»: Գալ. 4. 6, «Օղուլլար օլ-
մուղընըզտան Ալլահ սիզին գալպլէրինիզէ Քէնտի Օղուլ-
նըն, Ապպա, Փէտէր նիտա էտէն Րուհունուս կէօնտէր-
մի:» Րուհ իւլ Գուտս եալընըզ Փէտէրին տէյիլ, եալընըզ
Անա ա"իտ տէյիլ, հէմ տախի Օղուլըն տըր, ինսան ճէ-
սէտի ալմըչ էզելի Քէյամտա ա"իտ տիր: Րուհ իւլ Գուտս
Օղուլըն եա՛նի Յիսուս Քրիստոսըն րուհու հալինտէ
տախի, Անա տախի ա"իտ օլան պիր Զաթ հալինտէ միւ"-
միւնին գալպինտէ եաչար: Միւ"մին Ալլահըն նազարընտա
Բապպ Յիսուս Քրիստոս իլէ 'այնի հիզմտա տուրուր:
Ալլահ միւ"մինէ Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն քէֆարէթի
իլէ պագարագ միւ"մինի Քէնտի Օղլու Բապպ Յիսուս
Քրիստոս կիպի կէօրիւր: Բապպ Յիսուս Քրիստոս Փէ-
տէրէ նասըլ վէ նէ մա'նատա Ապպա, Փէտէր տէյէպի-
լիր իսէ, միւ"մինլեր տախի 'այնի տուրէթտէ 'այնի մա'-
նատա վէ 'այնի ճէսարէթի իլէ Փէտէրէ, Ապպա, Փէտէր
տէյէպիլիրլեր: Պու նէ՞ ինայէթ: Է՛յ միւմին, մէվգի'նի
կէօրիւյօրմըսը՞ն: Կէօրիւյօրմըսը՞ն քի Փէտէրին նազա-
րընտա Բապպ Յիսուս Քրիստոս իլէ 'այնիյէթէ կիրմիչսին:
Իմտի սէն քէնտինի թէֆթիչ էյլէ, նէ էօմրտէ եաչա-
յօրսըն:

24. «Յիսուսըն Ռուհու։» Ամաղ. 16. 7, 8, «Միւսիա ճիվարընա կէլիպ Բիւթանիայա ազրու կիթմէյէ ճէհա էթաիլէր իսէ տէ, Յիսուսըն Ռուհու անլէրէ իզն վէրմէսիյինատէն Միւսիայը կէչիպ Տրովադայա էնտիլէր։» «Յիսուսըն Ռուհու» իամի Ռուհ իւլ Գուաոսըն ինսան օլան Յիսուսա տախի ա՛իա օլուպ Անա տախի Թապի իտիյինի կէօսթէրիր։ Ուլուհիյէթին իւչիւնճիւ չահսը օլան Ռուհ իւլ Գուաոս խէլաս վէ քէֆարէթի իչի իչիւն ինսան ճէսէտի ալմըշ օլան Զաթա ա՛իա վէ թա՛պի գըլմըշ տըր։ Պու նէ՞ թէննէզզիւլ։ Ռուհ իւլ Գուաոս տախի քէֆարէթի իչինի, եզելի Քէլամըն ինսան ճէսէտի ալարագ էօլմէսի վէ քէֆարէթի այինինի իճրա էթմէսինի թասաւրագ էտէրէք Յիսուսըն Ռուհու իամիյէ միւսէմմա օլմաղա բազի օլմուշ տըր, զիրա «Յիսուս» իամի Բապպըմըզըն ինսանի իամի օլուպ եզելի Քէլամ ինսան ճէսէտի ալարգտան աօնրա օլ իամ իւլ միւսէմմա օլմուշ տըր։ (Մատ. 1. 21) Յիսուսը Ռուհ իւլ Գուաոս թէվլիա էթմիշ իքէն (Ղուկ. 1. 35) Անըն իամիյէ թէսմիյէ օլունմասը Քէֆարէթի վէ խէլաս էմրինատ Ռուհ իւլ Գուաոսըն նէ՞ 'ազիմ իթթիհատ, իչթիրաք վէ իչի վար իամիյինի կէօսթէրիր։

25. «Քրիստոսըն Ռուհու։» Րօմ. 8. 9։ 1 Պետ. 1. 11։ Ռուհ իւլ Գուաոս տէյիլ եալընըզ Յիսուսըն Ռուհու տըր, նէմ տախի Քրիստոսըն ռուհու տըր։

Ռուհ իւլ Գուաոս Քրիստոսըն Ռուհու իամիյէ Բապպըմըզըն Ալլահ Թարաֆընատն մէսհ օլունմըշ վէ էլէմ չէքմէք իւզրէ Թա՛յին օլունմըշ Սէմավի մու՛մին, միւրչիա վէ մու՛ալլիմ իամիյինի Թասաւրագ էտիյօր։ Ռուհ իւլ Գուաոս Քրիստոսա Թա՛պի տիր, Անը իզզէթլէր։ Յով. 16. 14։ Ռուհ իւլ Գուաոս Մէսհ օլունմըշ Բապպըմըզ կիպի հէր նէվ՛ էլէմէ վէ միւշքիլաթա, Թէսաոտիյէ վէ րէհաո օլունմագլըզա բազի օլան պիր Զաթ տըր։ Ո Քրիստոսըն Ռուհու տըր վէ Անըն իւլ միւԹԹէֆիգ օլարագ իչլէր։

26. «Յիսուս Քրիստոսըն ռուհու։» Փիլիպ. 1. 19։ Պուրաոա Բապպըմըզըն հէր իքի իամի եանի ինսան ճէսէտի ալարգտան աօնրաքի ալարդը իամի իւլ իչի վէ մէմուրիյէթի օլան մէսհ օլունմըշ օլմագ պէրապէր օլարագ զիքր օլունույօր։ Ռուհ իւլ Գուաոս Յիսուս Քրիստոս իւլէ Քէնտի իչինէ վէ 'էօմրինատ միւԹԹէֆիգ օլարագ Անըն իչինի իւլէրի կէօսթիւրիւր։

27. «Թեսէլի հտիճի։» Յով. 14. 26, «Լաքին Թեսէլի էտիճի եա՛նի Փէտէրին պէնիմ իամիմ իւլէ կէօնատէրէճէյի Ռուհ իւլ Գուաոս սիզէ հէր չէյի Թա՛լիմ էտիպ սիզէ սէօյլէտիյիմ ճիւմլէ չէյլէրի իխԹար էտէճէք տիր։» Յով. 14. 16, 17։ Յով. 15. 26։ 16. 7։ «Թեսէլի էտիճի» լուղէԹինին Եունանիճէսի «Փարագլիթօս» օլուպ «փարա» վէ «գլիթօս» լուղէթլէրինատէն միւրէքքէպ տիր։ «Փարա» «եան, եագընը» մա՛նասընատա օլուպ «Գլիթօս» իսէ «չաղըրըմըշ, տավէթ օլունմըշ» մա՛նասընատա տըր։ Ռուհ իւլ Գուաոս կէրէք ֆէրտէն միւ՛մինէ կէրէքսէ Քիլիսանընը եանընա, եագընա չաղըրմըշ եախօտ տա՛վէթ օլունմուշ տըր։ Միւ՛մինէ վէ Քիլիսէյէ հէր նէվ՛ պէրէքէթի վէրմէյէ միւգԹէտիր պիր Զաթ հալինատէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Միւ՛մին, սէն անը եանընատա տէյու հիսս էթմէքտէ մի՞սին։ Անըն հուզուրունու հէր ան հիսս էտէր մի՞սին։ (*)

28. «Ալլահըն եեսի Ռուհու։» Վահի 3. 1։ 4. 5։ 5. 6։ Եէսու սայըսը Ք. Մուգատտէսէ զէմանա ա՛իա վէ թէմամիյէթ կէօսթէրէն պիր սայը տըր։ Ք. Մուգատտէսին ֆարգը գըԹալարընատա կէօրիւյօրըզ քի Ռուհ իւլ Գուաոս միւԹէնէ՛վվիլ չէքլէրատ Քէնտինի իզհար էյլէմի։ Մէսէլա կէօյէրչին չէքլինատէ (Յով. 1. 32.) Աթէչ

(*) Պու մատտէ հագգընատա կէնիշճէ պահս օլունաճագ տըր։

տիլի չէքլինտէ։ (Ամալ. 2. 3) Շու մէչք էթմէքտէ օլ-տուղրմըզ գըթ'ալարտա իսէ կէօրիւյօրըզ քի եէտի գանտիլ վէ եէտի կէօզ չէքլինտէ օլարագ քէնտինի իզնար էյլէյօր։ Րուհ իւլ Գուտաս իսթէտիյի չէքլի ալմազա միւգ-թէտիր տիր։ Անճագ չունա տիգգամ էթ քի Րուհ իւլ Գուտաս մէզքիւր եէտի գանտիլ վէ եէտի րուհ չէքլիէրինի Բապպ Յիսուս Քրիստոս Քէնտի միւ"մինլէրինի հավայա րէՁ էյլէտիյի վէ զէմին իւզէրինէ միւզայագա զէմանը զուհուր էթտիյի զէմանտէ ալաճագ տըր։ Րուհ իւլ Գուտասըն օլ նէվ' իզնարամը անճագ օլ զէմանա եանի Բապպըմըզըն զուհուրը զէմանընա թամամա օլունմըշ տըր։ Իչպու մատտէ հագգընտա կէնիչճէ մէչք օլունտաճագ տըր։

Միւ"մին տօսթում իչթէ պուրայա գատար մէչք էյլէտին։ Մէչքին հագգընտա պիր ազաճըգ միւթէլա'տ էյլէ։ Անլայօրմըսըն քի Րուհ իւլ Գուտաս ճիւմլէ իսմէ-րինին մա'նասը իլէ սէնտէ իչլէմտէք իսթէյօր։ Սէն Անա, պու Քէրիմ վէ Մուգատտաս Զաթա հէր ճինէթիլ աչըլ-մըշ մը՞սըն։ Սէն անա նէ ութրէճէտէ միւտատտէ էտէր իսէն Անը օլ գատար կէօնէնիր սին։ Օ սէնտէ Բապպ մը՞ տըր։ Սէն Անա հէր խուտուտատա թա'պի մը՞ սին։ Տիգգամ էյլէ քի չապա վէ ճէհտ 'էօմրիւ եաշամայասըն։ Անըն իսմլէրինտէն պիրի Թէսէլլի էտիճի տիր։ Անը պէօյ-լէ պիլ վէ սանա քեաճի տիր։ Սէն Անա թէպիմ, քէնտինի Սնա էմնիյէթ էյլէ վէ իման էյլէ քի լաղըմ օլանընը ճիւմլէսինի սէնտէ վէ սէնին վասըթանըլէ իճրա էտէճէք տիր, վէ կէօրէճէքսին քի պու ճէպիլ Զաթ Քէնտի ճիւմ-լէ իսմլէրինին մանասըյա սէնտէ իչլէյէճէք վէ սէնտէ վագա'տ էյլէյէճէք տիր։

ՊԱՊ 5.

ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏԱՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

Ք. Մուգգատտէտատ նուժունէլէր զայէթ մուհիմմ պիր մէվգի' ալմըշտար տըր։ 'Ահտը Աթիգատ Քրիստոսըն վէ Անըն Ասչընըն պիր չօգ նուսմունէլէրի օլտուղը կիսլի Րուհ իւլ Գուտասըն տահի վար տըր։ Րուհ իւլ Գուտասըն նուսմունէլէրինի մէչք էթմէզտէն էվվէլ նուսմունէնէն նէ իսիյինի պիլմէմիզ իճապ էտէր։

Նուսմունէ. պիր շահս, եահոս վագա'անընն զուհուր էքսէսիսնէն վէ վագը օրնասրնատ էվվէլ օլ զաթը վէ վագա'այը կէօրկէ հաղիսէտ կէօսքէրմէ իւզրէ եաշատան եահոս տուրան պիր շահս, պիր վագա'ա, պիր մատտէ եա-հոս մահաղ տըր։ 1 Կոր. 10. 11ին տօղրու թէրճէմէսի չու տըր. «Վէ պունլարըն ճիւմլէսի նուսմունէ իչիւն ան-լէրէ վուգու պուլուր իսի։» 1ինճի այէթտէն պաչլայա-րագ 11ինճինին նիհայէթինէ տէք մէչք էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի անլէրին Թարիխ հալընտա պիզէ վէրիլ-մէսի պիզիմ Թարիխ օլունմագըզընմըզ իչիւն տիր։ Գա-տիմէ Ահտը Աթիգ զէմանընտա վագը' օլան վագտա-լարըն ճիւմլէսի' Ահտը ՃէհիտտէՁ քէնտի ատլարընտա տէ-լայէթ էտէրլէր։ Անլէրին ճիւմլէսի նուսմունէլէր օլուպ Բապպ Յիսուս Քրիստոստա քէնտի իթմամլարընը պու-լուրլար։ Յակոբուն նէրտիպանը (Թէք. 28. 12) Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն նուսմունէսի իտի, Յով. 1. 51։ Հէյ-քէլին գալըն փէրտէսի (Մատ. 27. 51) Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն Թէնինին, ՃէհէտինինՁ նուսմունէսի իտի (Իպր. 10. 19.) Մէզքիւր փէրտէնին Ճաչաղտան եօգարը եըր-

Թըլմայըպ տա եօգարըտան աչաղը տօղրու եըրթըլմասը (Մատ. 27. 51) Յիսուսըն էօլմէսի, ճէսէտինին փարէլէնմէսի վագա'սընըն ինսան Թարաֆընտան օլմայըպ տա Ալլահ Թարաֆընտան օլտուղընը կէօսթէրիր։ (Եսա. 53. 10, «Րապպ Անը տէօյմէքլէ էլէմէ տիւշար էթմէյէ րազի օլտու»։) Ադամ Րապպ Յիսուսըն նումունէսի իտի։ (Րօմ. 5. 14. 1 Կոր. 15. 45) Ահարոն Րապպ Յիսուսըն նումունէսի իտի։ (Իպր. 5. 4. 5։) Մովսէս Րապպ Յիսուսըն նումունէսի իտի (Իպր. 3. 2։)

Պու պապատա ճիւմլէ նումունէլէրի մէչք էսէմէզ իզ, անճագ չու պալատէքի պիր գաչ նումունէլէր պիր մուգատատէմէ օլարագ Րուհ իւլ Գուատսըն նումունէլէրինի մէչք էսէճէյիզ։

1. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԻԼՔ ՄՈՒՀԻՄՄ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ԿԷՕՑԷՐՉԻՆ ՏԻՐ։ Թէք. 1. 2, «Վէ զէմին Թէհի վէ խալի, վէ էնկին իւզէրինտէ գարանլըգ օլուպ սուլարըն իւզէրինտէ տաիխ Ալլահըն Րուհու հարէքէթ էտէր իտի»։ «Հարէքէթ էտէր իտի» լուղէթինին տօղրու Թէրճէմէսի պիր կէօյէրչին հախօտ գուշուն գանատ կէրէրէք քէնտի նումուրթասը իւզէրինէ ճիւլիւք չըգարմագ իւզրէ օթուրմասը մանատընը վէրիր։ Րուհ իւլ Գուտս, տիւնեամըզ խարապ հալտէ իքէն անը պիր պիչիմէ կէթիրմիչ տիր։ Իչթէ պու սէպէպտէն Րուհ իւլ Գուտս տիւնեանըն Ճալիգի տիր։ Ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտսըն տիւնեամըզը Թէչքիւ էյլէմէսի պիր գուչ հախօտ կէօյէրչին Թէչպիհի իւլէ կէօսթէրիլմիչ տիր։ Տիւնեա իւզէրինտէ զուլմէթ պուլունտուղը զէմանտէ Րուհ իւլ Գուտսըն կէօյէրչին քէնտի գանատլարընը կէրտիյի կիպի անըն իւզէրինտէ իչլէմէսի Րուհ իւլ Գուտսըն փէք աչըգ պիր նումունէսի տիր։ Րապպ Յիսուսըն տիւնեայա զուհուր էթտիյի զէման գարանլըգտա օլան գավմըն իւզէրինէ կէլիր կիպի Րուհ իւլ Գուտս Թէքրար պիր կէօյէրչին կիպի սէմատան նազիլ օլտու։ Մատ. 3. 16։

Թէք. 8. 8—12յի տիգգաթ իլէ մէչք էյլէ։ Սէֆինէտէն կէօնտէրիլէն կէօյէրչին՝ «այաղընա պասաճագ եէր պուլամամազլէ սէֆինէյէ անըն ճանընա կէրի տէօնտիւ»։ Րուհ իւլ Գուտս 'Ահատը Աթիգ զէմանընտա չօգ տէֆա' նիչէ քիմսէյէրէ, նիչէ փէյղամպէրլէրէ կէօնտէրիլիր իտի, ֆագաթ հալա գալպլէրտէ Թէմէլքքիւն էտէճէյի վագըթ կէլմէտիյի իչինն կէրի կիտէր իտի։ Յով. 7. 39, «Պուննու տաիխ քէնտինէ իման էտէնլէրինն ալաճագլարը բուհունն հագգընտա աէօյլէտի, զիրա Յիսուս հէնուզ իզզէթլէնմէմիչ օլտուղը իչինն Րուհ իւլ Գուտս տանա վէրիլմիչ տէյիլ իտի։» Յով. 14։ 16, 17, «Վէ պէն փէտէրտէն տիլէրիմ, Օլ տաիխ էպէտէն սիզնի իւլէ սաքին օլմագ իւզրէ սիզէ պաչգա պիր Թէսէլլի էտիճի ճա'նի հագիգաթ բուհունը վէրէճէք տիր»։ Պու այէթլէր իւլէ կէօրիւյօրըզ քի վագա'տ Րուհ իւլ Գուտս 'Ահատը Աթիգ զէմանընտա նիչէ տէֆա' գուվվէթինի իզհար էյլէտի իսէ տէ անճագ մուվագգաթէն իտի։ Ատէմլէրինն տէրուննինտէ սաքին օլմագ իւզրէ վէ պու տիւնեատա իչլէմէք իւզրէ հալա կէօնտէրիլմիչ տէյիլ իտի։

Թէք. 8. 10, 11տէ կէօրիւյօրըզ քի կէօյէրչին իքինճի տէֆա' կէօնտէրիլիպ կէրի տէօնտիւիւնտէ աղըլընտա Թազէ պիր զէյթուն տալը վար իտի։ Զէյթուն տալը սուլ իմա էտէր։ Օլ զէյթուն տալը զէմին իւզէրինտէն սուլարըն ազալմասըյլէ Ալլահըն ղազապընըն անտէն չէքիլտիյինի պէյան էտիյօր իտի։ Բապպ Յիսուս Քրիստոս վասըթասըյլէ իսէ իւզէրինտէ քէֆարէթ այնի իճրա օլունտուղընտա Ալլահ ճինս ի ինսան իլէ պարըչտը, ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտս հալէ զէմինտէ տուրամազ իտի։

Թէք. 8. 12տէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս

իւչիւնճիւ. տէֆա՝ օլարագ եվնէ կէօնտէրիլտի, «վէ եէտի կիւն տահա պէքլէյիպ կէօյէրչինի թէքրար կէօնտէրտի, պու տախի արթըգ անա կէրի տէօնմէէտի»։ Բապպ Ցիսուսըն քէֆարէթի վասըթասըյէ Ալլահ ճինա ի ինսան իլէ սուլհ օլսուգտան սօնրա Րուհ իւլ Գուտս պէնտէկոստէ կիւնիւնտէ զէմինէ կէօնտէրիլմիշ օլարագ արթըգ սէմայա տէօնմէտի վէ զէմինտէ իչլէմէքտէ տիր։ Իչթէ չու վագա՝ա իլէ տախի կէօրիւյօրըզ քի կէօյէրչին Րուհ իւլ Գուտսըն նուզմունէսի տիր։

Մի՞ւմին տօսթուս, տիգգաթ էյլէ քի Օ կէօյէրչին տիր։ Սէն Անը հիչ մանգուն էթտին մի՞։ Օ, օլ գատար փաք վէ օլ գատար նագիք տիր քի թէզ մանգուն օլուր։ (Էֆս. 4. 30։ Մի՞ւմին Րուհ իւլ Գուտս իլէ զայէթ նաճիք տաւրանմալը սըր։ Ուֆաճըգ պիր իթա՝աթսըզըգ, ուֆաճըգ եիւգիւ էյմէք, պիր ազ հիւքիւմիւ վէ աճլէ սէօյլէմէք, պիր ազ էնաիչէ եա թէյլաչ, ազաճըգ էօվքէ, սէրթլիք, աճը մուաժէլէ եախօտ թիթիզլիք, նէֆսին պիր ազ գապարմասը, տու՝ատա պիր ազ կէվչէքլիք, ճանլարընն աղըրլըզընը թաչըմագտա իհմալիյէթ վէ զայրի ուֆաճըգ չէյլէր պու Ազիզ վէ նագիք կէօյէրչինի մանգուն էտէրլէր։ Է՛յ մի՞ւմին, միւսաատէ էթ քի Օ սէնատէ, գալպինատէ վէ տէրունի ատէմինտէ պիր կէօյէրչին կիսպի գանատլարընը կէրէրէք օթուրսըն, սանա չէքլ վէրսին վէ սէնի Իլահի սուրէթէ միւչահիհ գըլսըն։ Անտէն չէքինմէ, Օ զայէթ լաթիֆ տիր։

2. ՅՕՇ ԴՕԳՈՒԼՈՒ ԵԱՂ ՎԷ ՄԷՍՀ ՕԼՈՒՆՄԱԳԼԸԳ ԲՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ՏԻՐ։ Ամաթ. 10. 38, «Շէօյլէքի Ալլահ Անը Րուհ իւլ Գուտս վէ գուվվէթ իլէ մէսհ էթտի»։ Պու գըթաատա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս, եաղըն մէսհ էյլէտիյի կիսպի, Ցիսուսը մէսհ էյլէտի։ 1. Ցով. 2. 20, «Սիզին իսէ Մուգատաէս

թարաֆընտան մէսհինիզ օլմաղըէ հէր չէյի պիլիրսինիզ»։ 27, «Վէ սիզին Անըն թարաֆընտան ալտըղընըզ մէսհ սիզտէ գալըր վէ պիր քիմսէյնին թա՝լիմ էթմէսինէ ինթիյաճընըզ եօգ տըր, անճագ մատէմ քի օլ մէսհ սիզէ հէր չէյ հագգընտա թա՝լիմ էտէր վէ հագգ օլուպ եալան տէյիլ տիր, վէ նիճէ քի սիզէ թալիմ էթտի իսէ Անտէ գալընըզ»։ 2 Կոր. 1. 21 Պու մէսհ Րուհ իւլ Գուտս տըր, զիրա պիլիրսիզ քի միւմինլէրի թա՝լիմ էտէն Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Ցով. 14. 26։ 16. 13։ 1 Կոր. 2. 13։ (1) Ճուրուճ 30. 22-33ի մէչք էյլէ։ Պու գըթա՝ատա Ալլահընն հէյգէլին իլէ հազըրլանան մուգատատէս մէսհ եաղընը կէօրմէքտէիզ։ Պու Րուհ իւլ Գուտսը կէօսթէրիր։ կէօրիւյօրըզ քի հէյգէլին ճիւմլէ գապլարը, մէզպահ, գուրնա վէ զայրի, հաթթա քեահինլէր տախի պու եազ իլէ մէսհ օլունմալը վէ պէօյլէճէ թագտիս օլունմալը իսիլէր։ Ահատ ճէտիտտէ տախի կէրէք պէօյիւք Քեահինի 'Ազամըմըզ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս, կէրէքսէ քեահինլէր օլմագ իւզրէ տա՝վէթ օլունան միւ՞մինլէր (Վահի 1. 6։) Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէսհ օլունըպ թագտիս օլունույօրլար։ Մէզքիւր գըթա՝ատա կէօրիյօրըզ քի իչպու եազ աստա թագտիս օլունմամալը, ատէմլէր անըն կիսպի եափմաղա չալըչմամալը իսիլէր։ Ճուր. 30. 33, «Անըն միսլինի թէրքիպ էտէն... հէր քիմսէ քէնտի գավմընտան հէյաք օլունաճագ տըր»։ Րուհ իւլ Գուտսը տախի հիչ պիր քիմսէ թագլիտա էտէմէզ։ Րուհ իւլ Գուտսըն եաչատըղը բուհանի էօմրիւ հիչ պիր քիմսէ քէնտիչապա վէ սայ ու զայրէթի իլէ եաչայամազ վէ պունա չալըչմամալը տըր։ Հիչ պիր քիմսէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմատըգճա ճանլարա Րուհ իլէ վազ էտիյօր իմիչ կիսպի չալըչմամալը տըր։ Րուհ իւլ Գուտս թագլիտա օլունմամալը տըր։ Զօգ աճընըլըր քի նիչէյէր պու պէօյիւք կիս-

նահ իլէ մահքիւմ տիրլէը։ Էյ միւ"մին, Անը թագլիա էթմէյէ չալըշմա, սայ ու զայրէթ էօմրիւ եաշամա, անճագ Անըն իլէ մէսհ օլուն վէ 0 սէնի խթիմալ էյլէսին։

(2) Բապպ Ցիսուս մէսէրրէթ եաղը իլէ մէսհ օլունտու։ (Մէզ. 45. 7։ Իպր. 1. 9)։ Պու մէսէրրէթ եաղը Րուհ իւլ Գուտս տըր։ (Ամալ. 10. 38։ Իշա. 61. 1—3։) Իշպու եաղ իլէ մէսհ օլունանլար մաղլուպ տիւշմէզլէր։ Մէզ. 89. 20—23։ Էյ միւ"մին, սէն պու եաղ իլէ — Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէսհ օլունմըշ 'էօմր եաշայօրմ՚ըսըն։ Անըն գուվվէթի վէ զաֆէրի հէր կիւն սէնին օլուշյօրմը։

Եսա. 61. 3տէ կէօրիւյօրըզ քի միւ"մինլեր իշպու մէսէրրէթ եաղը իլէ մէսհ օլունըրլար։ Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի մէսէրրէթ տիր։ Ղալ. 5. 22։ Ամալ. 13. 52։ 1 Սէլ. 1. 6։ Րուհ իւլ Գուտսըն տէրունի մէսէրրէթի միւ"մինին 'էօմրիւնտէ մուհիմ պիր մէվգի' թուլթմալը տըր։ Հիչ պիր քէտեր եա էլէմ, հիչ պիր թէճրիւպէ վէ թէճատի անը իհալ էտէմէմէլի տիր։

(3) Մէզ. 133իւ մէշք էթիխիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի պիրատէրլէրին իթթիհատը մէշքիւր մուգատտէս եաղ թէշպիհի իլէ կէօսթէրիլիյօր։ Զաթէն րէսալէլէրին մէշքի իլէ տախի կէօրիւյօրըզ քի միւ"մինլէրին իթթիհատընը Րուհ իւլ Գուտս նասըլ էտէր։ Էֆս. 4. 3։ Ֆիլ. 2. 1։ Էֆս. 5. 18—20։

(4) 'Ահտ ը Աթիգ զէմանընտա քեահինլէր, րէ"իսլէր վէ փատիշահլար մէսհ եաղը իլէ մէսհ վէ Թային օլուննըրլար իտի։ Խուր. 29. 7։ 1 Փատիշահլար. 10. 1։ 3 Փատ. 19. 16։ 'Ահտը ճէտիտ զէմանընտա տախի րէսուլլէր վէ բուհանի իշճիլէր Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէսհ վէ Թա'յին օլունըրլար։ Ամալ. 10. 38։ Ամալ. 1. 8։ Ղուկ. 24. 49։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլմայան իշճիլէր Բապլըն Թա'յին վէ Թաստըգ էթմէտիկի իշճիլէր տիր։

Անլէր Բապպա ճանլար կէթիրէմէզլէր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմայարագ իշէ միւպաշէրէթ էյլէյէն վա"իզ վէ չօպանլարըն բուհանի իշտէ հիսսէ վէ նասիպլէրի եօգ տըր։ Բապպ անլէր իլէ տէյիլ տիր վէ միւքեաֆաթլարը օլմայաճագ տըր։

(5) Եաղ նաֆիզ տըր, տէրինլէրէ կիրէր։ «Եաղ կիպէ քէմիքլէրինէ կիրսին։» Մէզ. 109. 18։ Րուհ իւլ Գուտս տախի աատմին գալպինին տէրինլէրինի թէֆթիչ էյլէր։ Ինսան ինտինտէ միւմքինսիզ օլանը Րուհ իւլ Գուտս միւմքին գրլար։ Իպր. 4. 12տէ չէօյլէ օգույօրըզ, «Զիրա Ալլահըն քէլամը տիրի վէ հէր իքի աղըզը գըլըճատան քէսքին տիր, վէ ճան իլէ Րուհունն վէ օյնագլար իլէ իլիյին թագսիմինէ գատար թէ"սիր էտիպ գալպին էֆքեար վէ նիյէթլէրինի թէֆթիչ էյլէր»։ Ալլահըն քէլամը իսէ Րուհունն գըլըճը տըր։ «Րուհունն գըլըճընը եանի Ալլահըն քէլամընը ալարագ»։ Էֆս. 6. 17։ Միւ"մին քէնտի թէ"սիրինի պէօյլէ տէրինլէրէտէք իչլէտէն Զաթըն ամէլիյաթընա քէնտի քէնտինի հէր կիւն թէսլիմ օլունմըշ հալտէ սագլամալը տըր։ Էյ միւ"մին, միւսա'ատ էյլէ քի իշպու մուգատտէս եաղ սէնին պիւթիւն վարլըղընա գատար կիրսին վէ սէնտէ միւրատ էթմիյինի իճրա էյլէսին։

(6) Մէզ. 141. 5, «Սալիհ պէնի տէօյսիւն, ինայէթ տիր, վէ պէնի թազիր էթսին պաչ եաղը տըր»։ Րուհ իւլ Գուտս թա'զիր էտէր, միւ"մինի պա'զէն թէ"տիպ էտէր։ Ֆագաթ միւ"մին անը խոչ եաղ կիպի գապուլ էթմէլի տիր։

(7) Բապպա արզ օլունան իսպատէթտէ եաղ իսթիմալ օլունըր իտի։ Աատտ. 15. 4—10։ Հալը հազըրտա տախի միւ"մին Րուհ իւլ Գուտս իլէ օլմատըգճա Ալլահա մագպուլ տո'ւա արզ էտէմէզ։ Էֆս. 6. 18. Յուդա

21։ Տու՛ա, ինսանըն տէյիլ իլա Րուհ իւլ Գուտսըն իչի տիր, անճագ քի մի՛մին տէ էտէր։ Մի՛մին Րուհ իւլ Գուտսըն ա՛հլարընա գալպինի աչտըղընտա Րուհ իւլ Գուտս տախի «քէլամ իլէ պէյան օլունմազ ա՛հլար իլէ» անըն գալպինաէն փէտէրէ տո՛ւալար արզ էտէր։ Րօմ. 8. 26, 27։ Պէօյլէ տու՛ալարը փէտեր իչիտիր, ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտս իլէ էտիլմէյէն տո՛ւալար անճագ հավայը իւթիզագ էթտիրիլլեր։

Իպատէթին հէր նէ՛վինի Րուհ իւլ Գուտս իճրա էթմէլի տիր։ Կէրէք մախֆի տո՛ւալարը, կէրէքսէ ալէնի վա՛զ, Թէրէննիւմ, քիլիսա իպատէթլերի վէ տո՛ւա Թէճմիւ՛լերի Րուհ իւլ Գուտսըն իտարէսի Թահթընտա իճրա վէ արզ օլունմազլար խէ Ալլահա մագպուլ օլամազլար։

(8) Եաղ չիֆա վէրմէք իւզրէ խթիմալ օլունըր իտի։ Եսա. 1. 6։ Ղուկ. 10. 34։ Րուհ իւլ Գուտս կիւնահ իլէթինէ չիֆա վէրիր, եարալը գալպլերի սաղալտըր, միւքէտտէր վէ մէյուս օլանլարը Թէսելլի էտեր վէ իւմիտսիզ օլանլարը միւթէսելլի գըլար։

Րուհ իւլ Գուտս եաղ Թէչպիհի իլէ ճէսէտճէ խասթա օլանլարա տախի չիֆա պախչ էտեր։ Ցակ. 5. 14, 15։ Արանըզտա պիր քիմսէ խասթա՞ մը տըր, քիլիսէնին իխթիյարլարընը տավէթ էթսին վէ Բապպըն իսմի իլէ անը եաղ իլէ մէսհ էտէրէք անըն իչիւն տուա էթսինլեր, վէ իման իլէ օլան տո՛ւա խասթայը գուրթարըր, Բապպ տախի անը այաղա գալտըրաճագ տըր»։ Այա ի Բապպանիտէ էքմէք վէ չէրապ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն Թէննինին փարէլէնտիյինի վէ գանընըն տէօքիլտիւյիւնիւ կէօսթէրտիքլերի կիպի, խասթա պիր միւ՛մինին եաղլանմասընտա տախի եաղ Րուհ իւլ Գուտսը վէ խասթայա չիֆա վէրճէք օլան Զաթըն Րուհ իւլ

Գուտս օլտուղընը կէօսթէրիր։ Միւ՛մին իչիւն Ք. Մուգատէտէ խասթալըղընտան չիֆա պուլմագ իւզրէ պունտան եանի եաղ իլէ մէսհ վէ տու՛ատան մա՛տա հիչ պիր էճզավի Թարիգ Թա՛յին օլունմուչ տէյիլ տիր։

(9) Վա՛իզ. 9. 8, «Պաչընտան եաղ էքսիք օլմասընն»։ Պու այէթ կէօսթէրիյօր քի 'Ահտը 'Աթիգ զէմանընտա եաղ սիւրմէք մուԹլագ իճապ էտեր իտի վէ անըն էքսիք օլմասը խօչ պիր ալամէթ տէյիլ իտի։ Մատ. 25. 1—13ի տախի մէչք էյլէսիյիմիզտէ եաղլարը օլմայանլասընն նէ տէհչէթլի պէյտա օղրատըգլարընը կէօրիւյօրզ։ Կէրէք կիւնահքեարլար վէ կէրէքսէ միւ՛մինլեր իչիւն Րուհ իւլ Գուտսըն մէվգի՛ի 'այնի տիր։ Վա՛յ օլ քիմսէլերէ քի Րուհ իւլ Գուտսա մալիք տէյիլ տիրլեր։ Միւ՛մինլեր իչիւն տախի մէսէ՛լէ 'այնի տիր։ Պա՛զը միւ՛մինլեր քէնտիլերինի Րուհ իւլ Գուտսա պիւԹիւն պիւԹիւն Թէսլիմ էթմէմիչ օլտուգլարը իչիւն Միւսահիլէյինին քիամիլ գուվվէթինէ մալիք օլամայօրլար։ Լաքին միւ՛մինլերէ էտիլէն խուսուսի էմր պու տըր, «Րուհ իլէ մէմուր օլունըզ։» Էֆս. 5. 18։

(10) 'Ահտը 'Աթիգ զէմանընտա գատընլար քէնտի զէվճէլէրինէ Թագտիմ օլունաճագլարը սըրատա մագպուլ օլմագ իւզրէ եաղ խթիմալ էտէրլէր իտի։ Հաբագ. 3. 3, «Վէ սէն եայդանըպ եաղ սիւրիւն, վէ էսվապընը կիչինտիքտէն սօնրա խարմանա էն վէ անըն եէյիպ իչմէսի Թէմամ օլունճայա գատար քէնտինի անա պիլտիրմէ։» Եսթեր 2. 12, «Վէ գարըլար հագգընտա օլան ատէթ իւզրէ օն իքի այ փաքլէնմէսի Թէքմիլ օլտուգտան սօնրա հէր պիր գըզընն Ահասէրոս փատիչահընն եանընա կիրմէյէ նէվպէթի կէլտիքտէ, զիրա անլէրին փաքլէնմէլէրի կիւնլէրի պու մինվալ իւզրէ, եա՛նի ալԹը այ միւրր ի սաֆի եաղը իլէ վէ ալԹը այ խօչ բա՛իհալը

պահար... իւէ թէմամ օյուր իսի»։ Էֆս. 5. 21—33ի տախի մէչք էյլէ։ Էֆս. 5. 25, 26, 27, «Քրիստոս տախի Քիլիսէյի սէվտի վէ Անըն եօլունա քէնտինի թէսլիմ էյլէտի, թաքի սու իլէ եայգամագլա Քէլամ իլէ Անը փաքլէյիպ թագտիս էտե, վէ լէքէ եա պիւրիւշիւք վէ պու կիպի չէյտէն ազատ օլարագ մուգատտէս վէ լէքէսիզ օլմագ իւզրէ քիլիսէյի Քէնտինէ իզզէթլէ ինզար էտե»։ Պու գըթաատա կէօրիւյօրըզ քի Քիլիսէ Քրիստոսըն զէվճէսի հալինտէ Ալլահըն Քէլամը իլէ փաքլէնիր վէ թագտիս օյուննըր։ Քէլամ Ուլլահ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան լուզէթ պէ լուզէթ վէրիլմիչ տիր։ (1 Կոր. 2. 13)։ Քէլամ Ուլլահը իսթիմալ էյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս տըր։ 1 Սէլ. 1. 6։ 1 Կոր. 2. 4։ Րօմ. 15. 18։ Րուհ իւլ Գուտս հալը նաղըր Քիլիսանըն — Քրիստոսըն Զէվճէսինին — հատի վէ Բանհիւմասը հալինտէ մէրգուսէլի Քէնտի Զէվճի իչինն փաքլէյիպ հազըրլամագտա տըր։ 1 Ճով. 2. 20, 27։ Ճով. 16. 13։ Պիր ազ վագըթ սօնրա չու հազըրլանմագտա օյան Զէվճէ Քէնտի Զէվճինէ թագտիմ օյունաճագ տըր։ (Վահի. 19. 7—9։) Շու զէմանտէ Րուհ իւլ Գուտսըն էն 'ազիմ իչի պու եա'նի Քիլիսէյի հազըրլամագ տըր։ Րուհ իւլ Գուտսա պու իչի իչինն միւ"մինլէր նէ՛ գատար մինննէթտար օլմալը տըրլար։

(11) 4 Փատիշահլար 4. 1—6տա մուհիմ պիր վագա'ա օգուշյօրըզ։ Յիւնճի այէթտէ «ազ իսթէմէ», էմրի զայէթ մա'նատար տըր։ Միւ"մինն Րուհ իւլ Գուտսը քէնտի վարլըղընըն անճագ պա'զը գըսմլարընա տէյիլ իլլա պիւթիւն վարլըղընա տա'վէթ էթմէյի տիր։ 6րնճը այէթտէ «Տահա գապ եօգ տըր, տէտի, օլ զէման զէյթունն եաղը քէսիլտի», աէօզլէրի զայէթ մանատար տըր։ Րուհ իւլ Գուտսա մէյտան վէրիլմէյի տիր, Անա գալպին վէ 'էօմրիւն հէր պիր տա"իրէսի աչըլմալը տըր, եօգսա Րուհ իւլ Գուտսըն

նէպա'նը քէսիլիր, Օ Քէնտի գուվվէթինի չէքէր վէ միւ"մին զա''իֆ վէ մուզաֆֆեր օլմայան պիր 'էօմր եաչար։ Էյ միւ"մին, սէն հէր չէյինի Անա ալ, հէր մէսէ"լէտէ Անա թէսլիմ օլ։ Պրագ քի Օ սէնին վարլըղընտա հէր զէրրէյէ կիրսին։ Սրթըզ եէր եօգ տէմէ։ «Րուհ իւլ Գուտս պուննա՞ տամը գարըշըր» տէյէրէք հիչ պիր չէյի քէնտի 'ագլընճա իճրա էթմէ, պիր սէօզ սէօյլէմէ վէ հիչ պիր մու'ամէլէտե պուլունմա։ Անա միւսա'ատէ էթտի սէնի իսթէտիյի կիպի, իսթէտիյի մա'նատա վէ պիւսպիւթիւն զապթ էյլէսին։ Էյէր Անա պիր ազաճըզ միւսաատէսիզ պուլունըր իսէն, Անա օյան վագֆիյէթինտէ պիր ազ կէվզէք օլուր իսէն Անըն գուվվէթի սէնտէն քէսիլիր։

3. ՊՈՒԼՈՒԽ ԵԱԽՕՏ ՊՈՒԼՈՒԽ ՏԻՐԷՅԻ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ԻՏԻ։

1 Կոր. 10. 1, 2յի խուսուսի տիգգաթ իւէ օգու։ «Պապաարըմըզըն ճիւմլէսի պուլութըն ալթընտա իսիլէր վէ ճիւմլէսի պուլութտա վէ տէնիզտէ Մովսէսէ վաֆթիզ օլտուլար»։ Պուլութտա վէ տէնիզտէ... վաֆթիզ օլտուլար», իպարէսինէ տիգգաթ էյլէ։ 1 Կոր. 12. 12, 13է տախի պագ։ Տօղրու թէրճէմէ «պիր ճէսէտ օլմագ իւզրէ պիր Րուհտա վաֆթիզ օլունտրգ»։ Տէնիզ եախօտ տէրին սուլար էօլիւմ կէօսթէրիրլէր։ Մէզամիր 69. 1—9ըն սօնուննա գատար մէչք էտեր իսէն կէօրիւսիւն քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոս հագգընտա փէյղամպէրլիք տիր։ 1ինճի վէ 2ինճի այէթլէրտէ տէրին սուլարըն էօլիւմիւ կէօսթէրիր իսիյինի կէօրիւյօրիզ։ Շէօյլէքի պուլութ եախօտ պուլութ տիրէյի Րուհ իւլ Գուտսը կէօսթէրիր։

Ալլահ Քէնտինի փէք չօգ տէֆա'լար պուլութլար վասըթտասըյլէ իզհար էյլէմէքտէ տիր։ Խուր. 13. 21, 22.

«Վէ կիճէ կիւնտիւզ կիթմէլերի իչիւն Բապպ անլերէ եօլու կէօսթէրմէք իւզրէ կիւնտիւզիւն պուլութտան պիր տիրէք իչինտէ, վէ անլերէ այտընլըգ վէրմէք իւզրէ կէճէլէյին աթէչտէն պիր տիրէք իչինտէ անլերին էօնիւնտէն կիտեր իտի»: Տիգգաթ էթ քի պուլութտան տիրէք իչինտէ կիտէն Բապպ տըր: Բապպըն պուլութտա թէմամիյէ օլունմագտա տըր: Ատատ. 10. 34: Շու այէթէ տիգգաթ էյլէ: Եսա. 19. 1, «Իչթէ Բապպ չափուգ եիւրիւր, պիր պուլութա պինմիշ օլարագ Մըսըրա կիտէճէքտիր»: Շու այէթլերի տախ մէշք էտեր իսէն կէօրիւրսին քի Ուլուհիյէթ չօգ տէգա'ալար Ջինտինի պուլութլար իլէ պէյան էտիյօր: Խուր. 19. 9, 16: Խուր. 24, 15, 16, 18: Խուր. 34, 5: Խուր. 40. 34—38: Խուր. 14. 24:

Շիմտի պուլութուն վէ անըն իչինին Րուհ իւլ Գուտս վէ Անըն իչինէ նէ նօգթալարտա նումունէ իտիյինի մէշք էտէլիմ:

(1) «Բապպըն ճէլալի պուլութտա կէօրիւնտիւ»: Խուր. 16. 10: «Պուլութ անըն իւզէրինտէ տուրուպ մէսքէն Բապպըն ճէլալի իլէ տօլու իտի»: Խուր. 40. 35: 3 Փատիշահլար 8: 10, 11: 2 Թէվ. 5. 13, 14: Բապպըն ճէլալի միւ"մինլերէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ զահիր օլուր: 2 Կոր. 3. 18ի տիգգաթ իլէ մէշք էյլէ: Րուհ իւլ Գուտս ճէլալ լունու թէմամիյէ օլունմուշ տըր: 1 Պետ. 4. 14: Ալլահ Ջինտի ճէլալինի Իսրայէլ գավմընա պուլութ իլէ վէ պուլութտա կէօսթէրտիյի կիպի հալը հազըրտա տախի Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ իզհար էյլէր: Զաթէն Ահտը Աթիգ զէմանընտա տախի Ալլահըն ճէլալի Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ իզհար օլուր իտի, Գագաթ պուլութ Րուհ իւլ Գուտսըն իտարիճի նումունէսի իտի:

(2) «Վէ Բապպ պուլութտա էնիպ օրատա անըն եանընտա տուրտու»: Խուր. 34. 5. «Վէ Բապպ պուլութտա էնիպ անըն իլէ սէօյլէշտի»: Ատատ. 11. 25: Ատատ. 12. 5: Հալը հազըրտա տախի Ալլահ Րուհ իւլ Գուտստա զէմինէ էնմիշ վէ միւ"մինին տէրուննինտէ սաքին տիր: Հալը հազըրտա Փէտէր վէ Օզուլ սէմաւաթտա տըր: Գագաթ Պէնտեկոստէ կիւնինտէ Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլմիշ օլուպ արթըգ զէմինտէ պուլունույօր: Հալը հազըրտա միւ"մինտէ Փէտէր վէ Օզուլ 'ամիլ իսէլերտէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ 'ամիլ տիրլեր: Բապպ Ցիսուս Ջրիստոս տէյօր. «Փէտէրիմ տախի անը սէվէճէք տիր, վէ անա կէլիպ եանընտա սաքին օլաճաղըզ»: Ցով. 14. 23: Գագաթ չիմտի վէտէր վէ Օզուլ սէմատա օլուպ (Մատ. 16. 19: Էֆս. 1. 21: Էֆս. 4. 10: Գօլ. 3. 1:) Միւ"մինէ տէ անճագ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ կէլիպ անճագ Անըն վասըթասըյլէ իչլէմէքտէ տիրլեր: (Աժալ. 2. 33: 1. Կոր. 2. 4 իլէ 1 Սէլ. 2. 13իւ մուգայէսէ էյլէ: Բօմ. 15. 18: Էֆս. 3. 16 վէ զայրի:)

(3) «Բապպ պուլութ իչինտէն Մովսէսէ չաղըրտը:» Խուր. 24. 16: Ատատ. 12. 5: «Անլերէ պուլութ տիրէյինտէ սէօյլէտի»: Մէզ. 99. 7: Խուր. 33. 9: Ալլահ միւ"մինլերէ վէ միւ"մինլերտէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ սէօյլեր: Մէշք էյլէ:—Սմալ. 2. 4: Սմալ 4. 8: Սմալ. 8. 29: Սմալ. 10. 11—202յի վէ 11. 7—12յի մէշք էտեր իսէն կէօրիւրսին քի Բապպ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ սէօյլէյօր: 1 Կոր. 2. 4 իլէ 1 Սէլ. 2. 13ի մէշք էյլէ: Վահի 2 վէ 3իւնճիւ պապլարը մէշք էտեր իսէն կէօրիւրսին քի Բապպ Ցիսուս Ջրիստոս եէտի քիլիսէլերէ եէտի տէֆա սէօյլէմիշ իքէն եէտի տէֆա-սընտա տախի «Րուհունն քիլիսէլերէ սէօյլէտիյինի իչիթ-

սին» տէնիլիյօր։ Ահտը ձէտիտ զէմանընտա Բապպ քէնտի բէսուլլէրինէ վէ միւ"մինլէրինէ չօգ տէֆա' սէօյլէմիշ ֆագաթ տա'իմա Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ սէօյլէմիշ վէ եազըլմըշ տըր։ 1 Կոր. 1. 13։ Ծով. 16. 14։

(4) Պուլութ տիրէյի Իսրայէլ գավմընա գըլազուզլըգ էտէր իտի։ Խուր. 13. 21. 22։ «Կիւնտիւզիւն եօլտա անլէրի գըլազուզլամագ իչիւն պուլութ տիրէյի վէ կիճէլէյլին կիտէճէքլէրի եօլա ըշըգ վէրմէք իչիւն աթէչ տիրէյի անլէրտէն այրըլմատը։» Նէեմիա 9. 19։ Առաա. 9. 17-22յի տիգգաթ իլէ մէշք էյլէ։ Առաա. 14. 14։ Առաա. 10. 11, 12։ Թէսնիյէ 1. 33։ Խուր. 40. 36, 37։ Մէզ. 78. 14։ Միւ"մինլէրէ գըլազուզլըգ էտէն, Բուհ իւլ Գուտս տըր։ Բօմ. 8. 14։ Ամալ. 13. 4։ Ամալ. 16. 6-8։ Ամալ. 10. 19, 20։ Ամալ. 8. 29, 39, Պազը միւ"մինլէր տէլալէթ խուսուսընտա չիւպհէլի պուլունըրլար։ Իսրայէլ էգավմընտան էօրնէք ալ։ Պուլութ տիրէյի գալգար իսէ Իսրայէլ գավմը տախի հարէքէթ էտէրլէր իտի, ֆագաթ պուլութ տէրէյի տուրտուղը միւտաէճէ գավմ տախի եօլճուլուգ էթմէյիպ տուրուր իտի։ Էյ միւ"մին, սալթ Բուհ իւլ Գուտսա պագմալը սըն։ Օ սանա կիթ տէր իսէ հարէքէթ էթմէլի սին վէ տուր տէր իսէ տուրմալը սըն։ Տիգգաթ էյլէ քի Բուհ իւլ Գուտստան էօնէ կէչմէյէսին։ Գըլազուզ օ տըր, սէն տէյիլ սին։ Անըն հարէքէթլէրինէ աէօրթ կէօզ իլէ տիգգաթ էյլէ։ Օ հարէքէթ էթմէյօր իսէ սէն տուր։ Օ սիւքիւթ իսէ սէնտէ սիւքիւթ տուր։ Օ սէօյլէր իսէ ասլա սիւքիւթ օլմա։ Սէնին էօմրիւն քեամիլէն Բուհ իւլ Գուտսըն էլինտէ օլմալը տըր։ Օ, քեամիլ, չարթսըզ վէ իթիրազսըզ իթաաթ թալէպ էյլէր։ Օ միւսթագիլ միւտտիր տիր վէ միւսթէչարը եօգ տըր։

Պուլութ տիրէյինին թէնվիր էթտիյի կիպի Բուհ իւլ Գուտս տախի միւ"մինի հէր ճիհէթլէ թէնվիր էտէր։ Հագիգաթլարը Օ թա'լիմ էտէր։ (Ծով. 14. 26։ 16. 13) Միւսթագպէլ հագգընտա միւ"մինի թէնվիր էտէն Օ տըր։ (Ծով. 16. 13, «վուգուս պուլաճագ նէհանէլէրի սիզէ խապէր վէրէճէքտիր»։) Բապպ Ճիսուս հագգընտա միւ"մինէ խապէր վէրէն Օ տըր, «պէնիմքինտէն ալըպ սիզէ խապէր վէրէճէք տիր»։ Ծով. 16. 14։ Միւ"մինլէր Բուհ իւլ գուտսըն թա'լիմ էտէն նուրու իլէ պիլինմէսի լազըմ օլան հէր չէյի պիլիրլէր։ 1 Ծով. 2. 20, 27։ Միւ"մինլէրին հէր ճիհէթլէ նուրու Բուհ իւլ Գուտս տըր։ Էյ միւ"մին, ա'մէլի թարզտա նուրուն Բուհ իւլ Գուտս մը՞ տըր։ Պիւթիւն 'էօմրիւն պու Զաթըն նուրու իլէ թէնվիր օլունարագ հէր նէվ' զուլմէթ կէրէք բուհունտան վէ ճանընտան կէրէքսէ ճէսէթինտէն քեամիլէն վէ հէր ան տէֆ' օլունմագտա պուլունույօր մը՞։ 1 Ծով. 1. 5-7։ 2 Կոր. 7. 1։ Սէն Բուհ իւլ Գուտսըն վէ նուրուն օղլուսըն։ (Ծով. 3. 5։ 1 Սէլ. 5. 5։) 'Էօմրիւնտէ հիչ պիր նէվ' զուլմէթ օլմամալը տըր։

Իսրայէլ գավմընն կիճէսի իչպու պուլութ տիրէյի իլէ կիւնտիւզէ թէպտիլ օլուր։ Բուհ իւլ Գուտս միւ"մինի թէսէլլի էյլէր։ Միւ"մին Բուհ իւլ Գուտս գուվվէթլիյէ պու նէվ' կիւճլիքլէրի հիչէ չըգարըր։ Միւ"մին տահմա նուրտա գալըր։ Էյ չու իպարէլէրի օգուլան միւ"մին տօսթում, սէնին իչիւն չու պահս օլունան խուսուսաթ վագա'ա հալինի քէսպ էյլէմիշ մի՞ տիր։ Էօմրիւնիւն կիճէ զէմանլարընտա թէրէննիւմ էտէպիլի՞րմիսին։ Էյուպ. 35. 10։

(5) Պուլութ տիրէյի Իսրայէլ գավմընը տիւշմէնին հիւճում վէ թէհլիքէլէրինտէն մուհաֆազա էտէր իտի։ «Վէ պուլութ տիրէյի էօնլէրինտէն գալգըպ անլէրին արգալարընտա տուրտու։ Վէ Մըսըրլըլարըն օրտուսուը իլէ

Իսրայէլիէր օրտուսունըն արասընա կէլմէքլէ Մըսըրլը-
լարա պուլութ վէ գարանլըգ օլտու» : Խուր. 14. 19.
20: Րուհ իւլ Գուտս տախի միւ"մին իչիւն 'այնի չէյի
եափար : 1 Ցով. 5. 18ոէ Ալլահտան տօղմուշ օլան
հագգընտա պահս օլունուր իքէն «Վէ Շէրիր անա տօ-
գանմազ» տէնիլիյօր : Հալ չուքի միւ"մինէր Րուհ իւլ
Գուտստան տօղմուշ տըրլար : Ցով. 3. 5: Իմտի Րուհ
իւլ Գուտս միւ"մինի Շէրիրտէն մուհաֆազա էտէր :
Էֆս. 6. 10—18ին մէչքինտէ 17ինճի այէթտէ կէօրիւ-
յօրըզ քի միւ"մինին չէյթան իլէ ճէնկինտէ Րուհ իւլ
Գուտսըն գըլըճընը ալմազ իճապ էտիյօր : Իչպու մու-
հարէպէտէ միւ"մինին ֆաթիհ օլապիլմէսի իչիւն գուվ-
վէթ իլէ գուչանմազ լազըմ տըր : «Էլ հասըլ, Է՛յ պիրա-
տէրլէրիմ, Բապպ իլէ վէ Անընն գուտրէթինին գուվվէ-
թիյլէ գուվվէթլէնինիզ» : Էֆս. 6. 10: Հալ պու քի
գուվվէթ վէ գուտրէթին մէնպա'ը Րուհ իւլ Գուտս տըր,
պիրա Րուհ իւլ Գուտս Գուտրէթ Րուհու թէմամիյէ օլուն-
մըշ տըր : 1 Պետր. 4. 14: Միւ"մինի չէյթանըն, կիւ-
նահըն, նէֆսին, տիւնեանըն, չէրիր ատէմլէրին վէ հէր
նէվ' թէճրիւպէլէրին հիւճում վէ թէհլիքէլէրինտէն
մուհաֆազա վէ խէյաս էյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս տըր :
Է՛յ միւ"մին, սէնին գուվվէթին 0 տըր : «Տիւշմէն սէյլ
կիպի կէլտիյինտէ Բապպըն Րուհու անա գարչը պայրագ
գալտըրաճագ տըր :» Եսա. 59. 21: Անճագ սէն Անա
իթա'աթ էյլէ, Անա հէր խուսուստա պիւսպիւթիւն
թէսլիմ օլ վէ հէր ճիհէթլէ էմին օլ : Տիւշմէնէ սէն
գարչը տուրմա, Բապպա գարչը օլանը սէն թազիր էթմէ :
Օլ խուսուսաթըն ճիւմլէսինի Րուհ իւլ Գուտս Բապպընա
պրագ, գիրա սէնին իչին տէյլ տիր : Սանա թէսատի
օլունտըղընտա, ատէմլէր սանա քէօթիւ սէօյլէտիքլէ-
տիքլէրինտէ, սէնին ալէյհինտէ էն չէտիտ լիսան խթիւ-

մալ օլունտըղը սըրատա սիւքիւթ էյլէ, գիրա սէնի միւ-
տէֆա'ա էտէն Րուհ իւլ Գուտս տըր : Շուննա էմին օլ
քի քէնտի գուվվէթինէ սիւչմէնի մաղլուպ էտէմէզսին :
Սէնին իչին սիւքիւթ էտիպ Րուհ իւլ Գուտսա միւնթա-
զըր օլմազ տըր, 0 հէր չէյլ էյի եափար :

(6) Պուլութ տիրէյի Մըսըրլըլարա գարանլըգ, ֆա-
գաթ Իսրայէլիէրէ նուր իտի : «Վէ պուլութ տիրէյի էօն-
լէրինտէն գալգըպ անլէրին արգալարընտա տուրտու վէ
Մըսըրլըլարընն օրտուսը իլէ Իսրայէլիէր օրտուսընըն արա-
սընա կէլմէքլէ, Մըսըրլըլարա պուլութ վէ գարանլըգ
օլտու, ամմա Իսրայէլիէրէ կիճէլէրին այռընլըգ վէրիր
իտի, վէ պիւթիւն կիճէ պիր պիրինէ եագլաչմատըլար» :
Եսա. 14, 19, 20: Րուհ իւլ Գուտս իլէ տախի մէսէ"լէ
'այնի տիր : Րուհ իւլ Գուտսըն եափտըղը չէյլէր կիւնահ-
քեարլար իչիւն գարանլըգ, տիւման վէ անլաչըլմազ չէյ-
լէր տիրլէր : «Րիւզկեար իսթէհիյի եէրտէ էսէր վէ անընն
սէօհնի իչիտիրսին լաքին նէրէյտէն կէլիպ նէրէյէ կիթտի-
յինի պիլմէզսին, Րուհտան տօղմուշ օլան հէր քիմսէ
պէօյլէ տիր» : 'Այնի պուլութ տիրէյի Մըսըրլըլար իչիւն
գարանլըգ վէ կիճէ, ֆագաթ Իսրայէլիէրէ կիւնտիւզ
կիպի նուր օլտուղը կիպի, Րուհ իւլ Գուտսըն իչէրի տախի
միւ"մին օլմայանլարա անլաչըլմազ չէյլէր օլուպ միւ"մին-
լէրէ իսէ կիւնտիւզ կիպի աչիքեար օլան հագիգաթ վէ
վագա'ալար տըր : 1 Կոր. 2. 12—15ի տիգգաթ իլէ մէչք
էյլէ : Պու գըթա'ընն մէչքի իլէ Թաալի'ի ինսանըն Րուհ-
հանի մէսէ"լէլերի անլայամազ ֆագաթ Րուհանի քիմսէ-
նին իսէ օլ մէսէ"լէլերի անլայապիլիր իտիյինի պէրթագ
սուրէթտէ կէօրմէքտէ իլ : 2 Կոր. 2. 15, 16յը տիգ-
գաթ իլէ մէչք էյլէր իսէն կէօրիւրսին քի 'այնի բէսուլ
եափօտ 'այնի Քէլամ պա'ղըլարընա խէյաս վէ հայաթ
սէպէպի վէ պա'ղըլարընա իսէ հէլաք վէ էօլիւմ սէպէպի

օմագատա տըր։ Պու Բուհ իւլ Գուատսըն իչի տիր, զիրա Փաւլոսու կէօնտէրէն վէ անըն վասըթասըյլէ սէօյլէյէն Բուհ իւլ Գուատս տըր։ Ամալ. 13. 4։ 1 Կոր. 2. 4, 13։ Իմաի Բուհ իւլ Գուատս տահի պուլուէթ տիրէյինին օլտուղը կիպի պա'զըլարընա հէլաք վէ էօլիւմ սէպէպի, տիկէրլէրէ իսէ խէյաս վէ հայաթ սէպէպի տիր։ Պէնտէկոսթէէ Բուհ իւլ Գուատս սէպէպլինտէն նիչէյէր մէսէրլէթ, միւ'ճիզէ վէ գուվվէթ վէ հայաթ իւլէ տօլմուչլար իքէն պիր թագըմ քիմսէյէր իսէ «չայըպ չիւպհէ էտէքճէք, պիրի պիրինէ, պու նէ՞ օլմալը տէրլեր իտի։ Պաչգալարը զէվգլէնէրէք, եէնի չէրապ իւէ տօլու տըրլար տէրլեր իտի։» Ամալ. 1. 13։ Ծով. 14. 16, 17։ Տա՞իմա Բուհ իւլ Գուատսըն եափտըղը չէյլեր միւ՞մին օլմայանլարա սէֆահէթ տիր, ֆագաթ միւ՞մինլէրէ հայաթի մէսէլէ՞լէր տիր։ Բուհ իւլ Գուատս պիր չէ՞ր եա պիր քիւիսէտ իչլեր վէ պիր թագըմ քիմսէյէր Բապպա կէլէրէք խէյաս վէ հայաթա մալիք օլուրլար։ Ֆագաթ պիր թագըմ քիմսէյէր տահի իթիրազլար վէ գրիթիգալար էթմէյէ գալգըչըրլար։ Տու'ա թէճէմմիւ'լէրինտէ տահի մէսէ՞լէ 'այնի տիր։ Նիչէ տէֆա' Բուհ իւլ Գուատսըն գուվվէթ իւէ իչլէտիյի թէճէմմիւ'լէրտէ թէվպէ վէ իման իւէ քէնտիլէրինի Բապպա թագտիմ զըմնընտա կիւնահքեարլար վէ միւ՞մինլեր տու'ալար էտէր իքէն, պա'զէն պիր գաչ քիմսէ պիրիքտէ տու'այա գալգար, տիկէրի ամին տէր, պիր տիկէրի «էվվէթ եա՛ Բապպ» տէր իքէն միւ՞մին օլմայանլար անլամայարագ Բուհ իւլ Գուատսըն իչինի գարըչըգլըգ վէ ինթիզամսըզլըգ գապահաթլարըյլէ հիւքմ էտէրլեր։ Էվվէթ, Բուհ իւլ Գուատս, պուլուէթ տիրէյինին Մըսըրլըլարա օլտուղը կիպի, կիւնահքեարլարա գօյու գարանլըգ, տիւման վէ պուլուէթ տըր, ֆագաթ միւ՞մինլէրի թէնվիր էտէն նուր վէ հայաթ տըր։ Պու տահի

չօգ թա'պիի տիր, զիրա Քիթապ ը Մուգատտէս միւ՞մին օլմայանլար հագգընտա չէյթանըն էվլատը տըրլար տէյօր։ Էֆս. 2. 2։ «Կիւնահ իչլէյէն (եա'նի կիւնահտա տէվամ էտէն, կիւնահ 'էօմրիւ եաչայան) չէյթանտան տըր։» Ծով. 3. 8։ «Ալլահըն էվլատլարը իւէ չէյթանըն էվլատլարը պու վէճհէլ զահիր օլուր։» 1 Ծով. 3. 10։ Վէ չէյթան քէնտի էվլատլարընըն կէօզլէրինի քէօր էտէր քի կէօրմէյէլեր։ «Վէ էյեր պիզիմ Ինճիլիմիզ էօրթիւլիւ օլսա պիւէ հէլաք օլանլար հագգընտա էօրթիւլիւ տիր։ Զիւնքի անլէրտէ Ալլահըն տուրէթի օլան Քրիստոսըն ճէլալի Ինճիլինին նուրու անլէրէ զիյա վէրմէմէսի իչինն պու տիւնեանընն իլահը իմանսըզլարըն զիհնինի քէօր էթտի։» 2 Կոր. 4. 4։ Պու տիւնեանընն իլահը չէյթան տըր։ (Ծով. 14. 30։ 1 Ծովհ. 5. 19։) Միւ՞մին տօսթում, սէն հագիգաթա իթա'աթ էթ, Բուհ իւլ Գուատս սէնի նէյէ վէ նէրէյէ սէվգ էտէր իսէ իթա'աթ էթ վէ նէթիճէսի նէ օլուր իսէ օլսուն, սէն մէ՞սուլ տէյիլ սին իլլա Բուհ իւլ Գուատս մէ՞սուլ տըր։ Աատմլեր սէնտէ Բուհ իւլ Գուատսըն իչլէմէսինին ուսուլլարընը տանլամազլար իսէ, հիչ էնտիչէ էթմէ, Բուհ իւլ Գուատս մէ՞սուլ տըր։ Սէնին տիգգաթ էտէճէյին սալթ չէյ Բուհ իւլ Գուատսըն սէնտէ սէնին թաբաֆընտան մա'նի օլմայարագ իչլէմէսինէ մէյտան վերմէքլիյին տիր։ Պագիսինի Բուհ իւլ Գուատա պրագ։ Պա'զըլար հագիգաթա իթա'աթ էթտիքլէրի իչուն տահի պաչգալարա թէօքէզ օլուրլար զանն էտէրլեր։ Բուհ իւլ Գուատսըն իչլէտիյի հիչ պիր չէյ թէօքէզ տէյիլ տիր։ Միւ՞մին տօսթում, սէն Բուհ իւլ Գուատսըն էն ուֆագ տէլալէթինէ վէ կէօսթէրտիյի հէր հագիգաթա իթա'աթ էթ վէ իչպու իթա'աթընտան տօլայը տիւնեա ալթ իւսթ օլսա վազիֆէ էտինմէ, զիրա Անա սէն տէյիլ իլլա Բուհ իւլ Գուատս մէ՞սուլ տըր։

Խուր. 14. 20տէքի չու իպարէ ճալիպ ի տիգգաթ ըր, «վէ պիւթիւն կիճէ պիրի պիրինէ եագլաչմատըլար։» Շու էյամընտա եաչատըղըմըզ քիլիսէ զէմանը կիճէ զէմանը ըր, զիրա մի՞մինէր նուր վէ նուր էվլատլարը օլուպ (1 Սէլ. 5. 5։ Ֆիլ. 2. 15։ Էֆս. 5. 8։) Պիւթիւն կիւնահքեար 'ալէմ տախի զուլմէթատ տիր։ (Ծով. 1. 4, 5, 7, 9, 10։ Ծով. 3. 19—21։ Էֆս. 5. 8) Իսրայէլ գավմը իլէ Մըսըրլըլար պիւթիւն կիճէ պիրիպիրլէրինէ եագլաչամատըգլարը կէպի, չու կիճէ զէմանընտա Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն Քիլիսէսի փարլար վէ կիւնահտա եաչայանլար իսէ գարանլըգտա տուրուրլար իքէն, Րուհ իւլ Գուտս միւ՞մինէրէ խէլաս վէ հայաթ սէպէպի, կիւնահքեարլարա իսէ հէլաք վէ էօլիւմ սէպէպի օլարագ չու պիւթիւն կիճէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս կէլիպ սահ կիւնէշի կիպի փարլայանա գատար (Մալախիա 4. 2։) Միւ՞մինէրը քէնտի ինանտըգլարը Զաթտա, նուրտա վէ կիւնահքեարլար զէլալէթատ, զուլմէթատ պիր պիրլէրինէ եագլաչմայարագ տէվամ էտէճէքլեր տիր։ Միւ՞մինին էսաս, մէպտէ, սիյրէթ, 'էօմր, մագֆէտ, Նիշանկեահ վէ ուլուլպարը միւ՞մին օլմայանլարընքի իլէ ասլա պարըշամազ։ Միւ՞մին տօսթուտ, սէն կիւնահ 'ալէմինտէն քեամիլէն այրը պիր 'էօմր եաչամալըսըն։ Իննանտըղըն գըյմէթլի հագիգաթլարը ասլա գուրպան էթմէ։ Կիւնահքեար 'ալէմ իլէ տիւշիւպ գալգմա։ Տիւնեա իլէ սէնին արանտա գաթի պիր հուտուտ պուլունմալը տըր։ Վագֆիյէթ հիսարլարընն չօգ եիւքսէք չէքիլմէլի տիր։ Սէն Բապպընա թախսիս օլունմըշ գաիալը պիր պաղչէ կիպի օլմալըսըն։ Սէննէ կիւնահ 'ալէմինին հիչ պիր կէօնէ հագգը եօգ տըր։ (2 Կոր. 6. 14. 16։ 7. 1։ Վահի. 18. 4։ 1 Կոր. 6. 1։)

(7) Պուլութ տիրէյի պիւթիւն եօլճուլուգլարընտա

Իսրայէլ գավմընը թէրք էթմէտի։» «Գավմըն էօնիւնտէն կիւնտիւզ պուլութ տիրէյինի վէ կիճէ աթէչ տիրէյինի էքսիք էթմէտի։» Խուր. 13. 22։ Խուր. 40. 38։ Րուհ իւլ Գուտս տախի միւ՞միւնտէ էպէտէն սաքին օլմագ իւզրէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Ծով. 14. 16, 17։ Միւ՞մինի պիւթիւն 'էօմրիւնտէ, հէր կիւճլիւլիւնտէ վէ հէր հալ ու քէյֆիյէթատ ասլա թէրք էթմէզ վէ էպէտէն էթմէյէճէք տիր։ Անա պու 'ազիմ իհնայէթի իչիւն համա օլսուն։ Միւ՞մին էմին պիր Գըլաղուզա մալիք տիր։ Էմին գուճագլարտա հըֆզ օլունուօր վէ թաչընըօր։ Միւ՞մին ասլա հէլաք օլմազ, զիրա Րուհ իւլ Գուտս անա պիր զէման իչիւն տէյիլ իլլա էպէտիյէթ իչիւն վէրիլմիշ տիր։ Ո նիչէ տէֆ'ա միւ՞մին թարաֆընտան մահզուն էտիլիր, (Էֆս. 4. 30։) նիչէ տէֆ'ա եանան ալէվի սէօյինտիւրիւլիւր (1 Սէլ. 5. 19։) խէ տէ, եինէ միւ՞մինի թէրք էթմէզ, եինէ անտէն վազ կէչմէզ։ Հաթթա նիչէ տէֆա' միւմինի մէճպուր օլտուղու իչիւն թէքտիր վէ թէ՞տիպ էտէրսէ տէ, անը պրագմազ, զիրա անտէ էպէտէն գալմագ իւզրէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Պէօյլէ պիր Զաթա համա էթմէքտիզ տուրապիլիրմի՞ իզ։ Անա չիմտիտէն էպէտէտէք համալար օլսուն։

(8) Պուլութ տիրէյի ճէմա'աթ չատըրընը, թապութ իւլ 'անտը վէ հէյքէլի տօրտուրըր իտի։ «Վէ քահինլէր մագտիսատէն չըգտրգլարընտա Բապպըն էվի պուլութ իլէ տօլտու, չէօյլէ քի քահինլէր խըտմէթլէրինի կէօրմէք իչիւն պուլութ սէպէպլինտէն տուրամազլար իտի, զիրա Բապպըն էվի Բապպըն ճէլալը իլէ տօլմուշ իտի։» 3 Փատիշահլար 8. 10, 11։ 2 Թէվ. 5. 13, 14։ Խուր. 40. 34, 35։ Լավիլէէր 16. 2։ Աատատ. 9. 15, 16։ Եզեկիէլ 10. 4։ Պուլութ տիրէյի չատըրը, մագտիսի վէ հէյ-

քէլի տօլտուրտըը կիպի, Րուհ իւլ Գուտս տախի միւ"մինի տօլտուրըը, զիրա միւ"մին Րուհ իւլ Գուտսըն հէյքէլի տիր։ «Սիզ Ալլահըն հէյքէլի օլուպ տէրունինիզտէ Ալլահըն րուհու սաքին օլտուղընը պիլմէզ մի՞սինիզ։ Էյէր պիր քիմսէ Ալլահըն հէյքէլինի պօզար իսէ Ալլահ անը պօզաճագ տըր, զիրա Ալլահըն հէյքէլի մուգատտաս տիր, օլ հէյքէլ տախի սիզ սինիզ»։ 1 Կոր. 3. 16, 17։ «Պիլմէզ մի՞ սինիզ քի ճէսէտինիզ Ալլահ թարաֆընտան սիզէ իհսան օլունուպ տա տէրունինիզտէ պուլունան Րուլ իւլ Գուտսըն հէյքէլի տիր։ Սիզ տախի քէնտինիզին տէյիլսինիզ։» 1 Կոր. 6. 19։ Հէյքէլ իւչէ եա՛նի Գուտս իւլ Ագտաս, Մուգատտաս մահալ վէ հավլիյէ (Իպր. 9. 1—7) թագսիմ օլունտըղը կիպի ինսան տախի րուհ, ճան վէ ճէսէտէն իպարէթ օլուպ (1 Սէլ. 5. 23։) Րուհ իւլ Գուտս պիւթիւն ինսանը քէնտի ճէլալը իւլէ տօլտուրարագ միւ"մինտէ սաքին օլուր։ Րուհ իւլ Գուտսա պու 'ազիմ ինայէթի իչիւն համա էթմէքսիզ էտէմէզսիզ։

4. ՍՈՒՑՈՒՆ ՊԱ'ԶԸ ԽԱՍՍԻՑԷԹԻ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ՏԻՐ։ Սուչուն միւթէնէ'վվի խասիյէթ վէ հալէրինի մէշք էտէլիմ։

(1) Զալգանան չօգ սուլար վէ տէնիզլէր գավմլըրընը կէօսթէրիր։ Վահի 17. 15։ Մնք. 18. 3, 4։

(2) Եէրէ տէօքիւմիւշ սու եախօտ սուչուն եէրէ տէօքիւմէսի ինսանի զա'աֆիյէթ վէ թէվազու'ը կէօսթէրիր։ Մէզ. 22. 14։ 2 Փատիշահլար 14. 14։ 1 Փատ. 7. 5, 6։

(3) Տէրին սուլար էլէմլէր, էօլիւմ վէ հիւքմլէր կէօսթէրիր։ Մէզ. 88. 7։ Մէզ. 69, 1, 2, 14, 15։ Մէզ. 36. 6։

(4) Սուչուն փաքէչիճի խասիյէթի փէլամըն փաքէչէմէսինի կէօսթէրիր։ Էֆս. 5. 26։

(5) ՃԱԳԱԹ ԹԱՋԷԼԷՑԷՆ, ՏԻՐԻ, ՓԱՓ ՎԷ ՃՕՇԱՆ ԸՐՄԱԳ ՎԷ ՓՈՒՆԱՐԼԱՐ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ՏԻՐ։

«Էյէր պիր քիմսէ սուսամըղ իսէ պանա կէլիպ իչմին։ Հէր քիմ քի պանա իման էտէր իսէ Քիթապընտան պուլուրտըղը կիպի անըն պաթնընտան տիրի սու ըրմագլարը ագաճագ տըր տէտի։ Պունուճու տախի Քէնտինէ իման էտէնլէրին ալաճագլարը րուհունն հագգընտա սէօյլէտի, զիրա Ցիսուս հէնուզ թաղիզ օլունմատըղը իչիւն Րուհ իւլ Գուտս տանա վէրիլմիչ տէյիլ իտի»։ Ցով. 7. 37—39։ Պունլար Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն սէօզլէրի տիր։ Ցով. 4. 10—14տէ պու սէօզլէրէ միւչապիհ պանս վար տըր, պու գրթա'յը տախի մէշք էյլէ։ Շու պալատէքի գրթա'լարընն մէշքի իլէ կէօրիւյօրըզ քի տիրի, փաք վէ թաղէլէյէն սուլար, ըրմագլար վէ փունարլար Րուհ իւլ Գուտսըն նուումունէլէրի տիրլէր։ Խուր. 17. 4—6տա Ալլահըն Մովսէսէ գայտա վուր տէյու էմր էթմէսինի վէ գավմը իդնա էտէճէք սուլար չըգաճաղընը սէօյլէտիյինի կէօրիւյօրըզ։ Ատտա 20. 7—11տէ այնի գայանըն թէքրար սու վէրտիյինի կէօրիւյօրըզ։ Օլ գայա Քրիստոս իտի, Անըն նուումունէսի իտի (1 Կոր. 10. 4։) Գայա եարըլմատըգճա սուչուն չըգմատըղը կիպի Ցիսուս Քրիստոս Բապպըմըզ էօլմէտիքճէ Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէօնատէրիլմէզ իտի։ Ֆագաթ էօլիւպ, զըյամ էտիպ վէ փէտէրին սաղընտա չըգտըգտան սօնրա — անճագ օլ զէման Րուհ իւլ Գուտսը կէօնատէրէպիլտի։ «Իմտի Ալլահըն սաղ էլի իլէ թէրճի' օլունուպ փէտէր թարաֆընտան վա'տ օլունմըղ Րուհ իւլ Գուտսը ալմաղլէ սիզին չիմտի պու կէօրիւպ իչիթտիյինիզի տէօքտիւ։» Ամաղ. 2. 33։

Ատտա 20. 8 իլէ 17 այէթլէրի պիրլիքտէ վէ 21. 16, 17, 22յի տախի պէրապէր մէշք էտէր իսէք կէօրիւ-

յօրըզ քի Իսրայէլ գավմը գայաաան վէ գուլուտան չը-
գան սուլարը իչտիքաէն սօնրա էտոմիէերին վէ Ամօրիէ-
րին փատիշահլարընա խապէր կէօնտէրիպ տէյօրլար, «Գուլ-
յուլարընըն սուլուննան իչմէյիզ։» Մի՛մին տախի Իւռհ
իւլ Գուտս իլէ մէմու օլտուգունտա էօյլէ իգնահյէթէ,
էօյլէ ֆէյզ ու պէրէքէթէ, էօյլէ սէլամէթ ու սա՛ատէ-
թին տօլուլուգունա մալիք օլուր քի արթըգ տիւնեանըդ
վէրտիյի սուլա արզու չէքմէզ, արթըգ տիւնեանըն վէր-
տիյի չէյլէր անը մէսուտ էթմէզ, արթըգ տիւնեանըն
վէրտիյինէ միւհթաճ օլմայարագ «աէնին գուլուլարընըն
սուլուննան իչմէյէճէյիմ ատր»։ Կէօրիւբ իսէն էօյլէ պիր
մի՛մին քի հալա տիւնեա իլէ ուլուլուլօր, տիւնեավի
ատէմլէրատէն թէսէլլի գապուլ էթմէք իսթէյօր, կիւճ-
լիւքլէրինտէ տիւնեա ատէմլէրինէ միւրէճա՛ատ էտիպ
անլէրատէն նասիհատ ալմագ իսթէյօր վէ հալա տիւնեա-
տան գաթիյէն վէ քհատիլէն այրըլմըզ տէյիլ տիր, քհա-
միլէն էմին օլ քի օլ քիմսէ հալա Իւռհ իւլ Գուտսըն
տօլուլուգունա մալիք տէյիլ տիր։ Բապպ Ցիսուս տէյօր,
«Պէն սիզէ տիւնեանըն վէրտիյի կիպի վէրմէմ։» Յով.
14. 27։

Իսահակըն գուլուլարընը Ֆիլիսթիլէր գափատըգլարը
կիպի, (Թէք. 26. 15—19 մէյզ էյլէ) պա՛զը մի՛մին-
լէրին նէչատիը, հայատիը վէ Իւռհ իւլ Գուտս իլէ տօլու
՛էօմրյէրինի տիւնեա վէ անըն արզուլարը քէօրլէթմիչ,
սօղուէթմըզ վէ զա՛իֆլէմիչ օլմազլէ, Իսահակըն գուլուլա-
րընըն Թէքրար գազըլմալարը իճապ էթտիյի կիպի, մէզ-
քհիր միւ՛մինլէրին տախի Թէքրար հայաթ վէ գուվվէթէթ
մալիք օլմագ իչիւն Թէվազու էթմէկլէրի իճապ էտիյօր։

Եզեկիէլ 47. 1—2տէ վէ Վահի 22. 2տէ կէօրտիւ-
յիւմիզ զէմինի վէ Սէմավի Երուսաղէմլէրին ըրմագլարը

ևէչիլ աղաճլար վէ մէյվէլէր հասըլ էթտիքլէրի կիպի,
Իւռհ իւլ Գուտս տախի միւ՛մինտէ մէյվէ մէյտանա կէ-
թիրիր։ «Իւռհունն մէյվէսի մուհապպէթ վէ մէսէրրէթ վէ
սէլամէթ վէ թէ՛էննի վէ լութֆ վէ խայրխահլըգ վէ ի-
ման (զիրա տօղրու թէրճէմէսի իման տըր) վէ հիլմ վէ
զապթը նէֆս տիր։» Ղալ. 5. 22։

5. ՐԻԻՋԿԵԱՐ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷ-
ՍԻ ՏԻՐ։ Եզեկիէլ 37.1—10ը մէյզ էյլէ։ 9 վէ 10ընճը այէթ-
լէրտէքի բուհ լուղէթի ասլնամէտէ րիւզկեար մա՛նասընը
տախի վէրիր։ «Օլ զէման պանա րիւզկեարա փէյղամպէրլիք
էյլէ, է՛յ ատէմ օղլու, փէյղամպէրլիք էտիպ րիւզկեարա
սէօյլէքի Բապպ Եհովա պէօյլէ պույուրըր. է՛յ րիւզկեար
տէօրթ րիւզկեարատան կէլիպ պու մագթուլլար իւզէրինէ
իւֆլէ քի տիրիլէլէր, տէտի»։

Յով. 3. 5—8ի մէյզ էյլէ։ 8ինճի այէթտէքի րիւզ-
կեար լուղէթի 5—7տէքի Բուհ տէյու թէրճէմէ օլունան
՛այնի լուղէթ տիր։ «Բուհ խթէտիյի եէրտէ էսէր վէ ա-
նըն սէսինի իչիտիրսին լաքին նէրէտէն կէլիպ նէրէյէ
կիթտիյինի պիլմէզսին։» Էմէք թապի՛աթը րիւզկեարա
՛ապա պիր թա՛պիաթ տըր։ Պուրատա րիւզկեար միսա-
լընատան ալընարագ «Բուհ խթէտիյի եէրտէ էսէր» տէ-
նիլիյօր։ Իտմի չու պալատէքի իքի գըթա՛լարընն մուգա-
յէսէսի իլէ կէօրիւյօրըզ քի րիւզկեար Բուհ իւլ Գուտսըն
նումունէսի տիր։ Պէնտէկոսթէտէ տախի Բուհ իւլ Գուտ-
սըն զէմինէ կէլտիյի զէման րիւզկեար սէսի իչտիտի։
«Վէ պէնտէկոսթէ կիւնիւ կէլտիքտէ ճիւմլէսի իթթի-
ֆագլէ պիր եէրտէ հազըր օլտուգլարը հալտէ անսըզըն
կէօքտէն չիտտէթլէ էսէն րիւզկեար սէսի կիպի պիր
սէտա կէլիպ օթտուրտըգլարը էվի պիւթիւն տօլտուրտը»
Ամալ. 2. 2։

«Ուլան, է՛յ չիմալ րիւզկեարը, կէլ էյ ճէնուպ րիւզ-

կեարը, պաղչէմմէ էս քի պահարաթը բա՞իմա վէրսինկէր։» Զէմին ճէնուպ րիւզկեարը իւէ բահաթլանըր։ (Էյուպ 37. 17։) Ճէնուպ րիւզկեարընտան սօնրա հէրարէթ կէլիր։ Ղուկ. 12. 55։) Ճէնուպ րիւզկեարը Բապպըն գուվվէթիյլէ էսէր։ (Մէզ. 78. 26։)

Շիմալտան սօղուգ կէլիր (Էյուպ 37. 9.) Շիմալ րիւզկեարը եաղմուր կէթիրիր։ (Էմսալ. 25. 23։) Պաղչէյի մահսուլտար գըլմագ իչիւն կէրէք ճէնուպ րիւզկեարընա, կէրէքսէ չիմալ րիւզկեարընա 'ազիմ իհթիյաճ օլտուղը կիպի, միւ՞մինին տախի հայաթի վէ մէյվէտար 'էօմր կէչիրէպիլմէսի իչիւն Րուհ իւլ Գուտսըն լաթիֆ վէ չէտիտ թարզտա էսմէսինէ 'ազիմ իհթիյաճ վար տըր։

6. Ա.ԹԷՇ ՏԱԽԻ ՊԱ'ՉԷՆ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ՏԻՐ։ Իսթէյէլ գավմընը գըլաղուզլայան պուլութ տիրէյի կիճէլէրի աթէշ տիրէյի չէքիլմէտ կէօրիւնիւբ իտի։ Խուր. 14. 36. «կիւնտիւզ մէսքէն իւզէրինտէ Բապպըն պուլութու, կիճէ տախի անըն իւզէրինտէ աթէշ վար իտի»։ Խուր. 14. 20։ «Ծագաթ Իսրայէլիէրէ կիճէլէյին այրընըզգ վէրիր իտի»։ Րուհ իւլ Գուտս եագմագ Րուհու թէմմիյէ օլունմըշ տըր։ Եսա. 4. 3։ «Վէ թագսիմ օլունմըշ աթէշ տիլէրի կիպի տիլէր անկերէ կէօրիւնիւպ հէր պիրինին իւզէրինէ գօնմասըլլէ ճիւմլէսի Րուհ իւլ Գուտս իւէ տօղարագ, Րուհունն քէնտիլէրինի նուրթգ էթտիրտիյինէ կէօրէ պայգա լիսանլար սէօյլէմէյէ պաշլատըլար։» Ամոս. 2. 4, 5։ «կիճէլէյին աթէշտէն պիր տիրէք իչինտէ անկերին էօնիւնտէն կիտէր իտի։ Գավմըն էօնիւնտէն կիւնտիւզ պուլութ տիրէյինի վէ կիճէ աթէշ տիրէյինի էքսիք էթմէտի։» Խուր. 13. 21, 22։ Խուր. 14. 24։ Րուհ իւլ Գուտս կէրէք կիւնահքեարը կիւնահլարընտան փաքլէր իքէն, կէրէքսէ միւ՞մինլէրի բուհուն վէ թէնին ճիւմլէ մուրաարլըգլարընտան փաքլէր իքէն (2 Կոր. 7. 1։) աթէշ թապիաթընը իսթիմալ էյլէր։

7. Ա.ԲՐԱՀԱՄԸՆ ՊԷՆՏԷՍԻ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՆՈՒՄՈՒՆԷՍԻ ՏԻՐ։ Թէքվին 24իւնճիւ պապը իսթիտասընտան նիհայէթինէ գատար տիգգաթ իւէ մէյք էյլէ։ Մէզքիւր պապտա կէօրիւյօրըզ քի Աբրահամըն պէնտէսի Իսահակա պիր զէվճէ պուլմագ իւզրէ կէօնտէրիլտի։ Իսահակ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն նուլմունէսի տիր։ Իպր։ 11. 17—19ը տիգգաթ էյլէ մէյք էյլէ։ «Իման իլէ Աբրահամ թէճրիպէ օլունտուգտա Իսահակը թագտիմ էյլէտի, վէ վաալարը ալմըշ օլան, աէնին նէսլին Իսահակկէ եատ օլունճագ տըր տէյու հագգընտա պույուրըլտըղը պիրիճիք օղլունը թագտիմ էյլէտի։ Զիրա Ալլահ անը էօլիւէրտէն տախի իհեա էթմէյէ գաաիր տիր տէյիւ տիւչինտիւ վէ օrատան տախի ան՚ը թէհսիիհէ աղը»։ Իսահակըն թագտիմ օլունուպ եինէ եաչամասը Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն գուրպան հալինտէ սունուլըպտա եինէ գըյամ էտէրէք եաչամասընըն պիր թէմսիլ վէ նուլմունէսի իտի։

Թէք. 24իւնճիւ պապտա կէօրիւյօրըզ քի գուրպան հալինտէ սուլունուպ տա եինէ տէ եաչայան Իսահակա զէվճէ լինթիխապ էյլէմէք իւզրէ Աբրահամըն պէնտէսի Արամը նէհրէյնէ կէօնտէրիլտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս տախի գուրպան հալինտէ սունուլուպ տա եինէ եաչայան Զաթա գըյամ էթտիքտէն սօնրա պիր զէվճէ լինթիխապ էթմէք իւզրէ զէմինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Րուհ իւլ Գուտս, Բապպ Ցիսուս Քրիստոս փէտէրինին սաղընա չըգտըգտան սօնրա կէօնտէրիլտի։ Ա'մոս. 2. 33։ Ցուվ. 7 39։ Շունու տախի պէրրագ Թարզտա պիլիրիզ քի Պէնտէկոսթէտէն էվվէլ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն զէվճէսի վէ ճէսէտի օլան քիլիսէ թէչքիլ օլունմամըշ օլուպ անճագ Պէնտէ-

կոսթէտէ թէչքիլ օլունմազա պաչլատը։ Մատ. 16. 18։ Ամալ 2. 47։ Րուհ իւլ Գուտսըն թէչքիլ էյլէտիյի վէ քիլիսէ թէսմիյէ օլունան ճէմա'աթ Քրիստոսըն զէվճէսի տիր։ Էֆս. 5. 23—32։ Իմտի Իսահակա զէվճէ պուլմազա կէօնտէրիլէն պէնտէ Րուհ իւլ Գուտսըն նուզուրնէսի տիր։

«Ռեբեկայը չաղըրըպ անա պու ատէմ իլէ պէրապէր կիտէ՞ճիմին ատիքլէրինտէ, կիտէրիմ ատըմ»։ Թէք. 24. 57։ Միւ՞մին Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթինէ կէօրէ «արգասընտան կիտէրիմ» տէյէն քեամիլ վէ գաթի' պիր թէսլիմիյէթ վէ վագֆիյէթէ մալիք օլմալը տըր։

Ռեբեկա կիտէճէյի եօլու վէ քէնտինի կէօթիւրէն ատէմի պիլմէզ իքէն սիւ՞ալ վէ իթիրազ էթմէյէրէք պէնտէյէ թէսլիմ օլուպ կիթաի։ Թէք. 24. 61։ Միւ՞մինէր տախի կիտէճէքլէրի եօլու պիլմէզ, անլամազ իքէն գըզլաղուզլարը օլան Րուհ իւլ Գուտսա թէսլիմ օլունարագ Անըն իլէ պու էօմրիւ իմլար էթմէյի վէ օ նէրէյէ գըզլաղուզլար իսէ բազի օլարագ կիթմէյի տիրլէր։ Միւ՞մինէրին թապի'ի հալի պու տըր։

Թէք. 24. 62—67տէ կէօրիւյօրըզ քի պէնտէ Ռեբեկայը Իսահակա թէսլիմ էյլէտի վէ մէրգումէ անըն զէվճէսի օլտու։ Րուհ իւլ Գուտս տախի հալը հազըրտա Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն զէվճէսի օլմագ իւզրէ Անա նըշանը օլան (2 Կոր. 11. 2։) Քիլիսէյի էնճամ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսա թէսլիմ էյլէյէճէք տիր։ Վահի 19. 7—9։ վէ Քիլիսէ էպէտէն Անըն զէվճէսի օլագաճագ տըր։

Քեաչքի միւ՞մինէրին ճիւմլէսի Քիլիսէ Թա'լիմինի Ք. Մուգատտէստէն պէրրագ Թարզտա կէօրմիւշ օլսալար։ Պու մատտէ հագգընտա մուֆասսալ Թարզտա պահս օլունաճագ տըր։

Միւ՞մին տօսթում, սէն տախի Ռեբեկա կիպի եօլու, Թարիգի պիլմէզ իքէն, Րուհ իւլ Գուտսըն արգասընա կիտիյօր մը՞սըն։ Պա'զը միւ՞մինէր քէնտի' էօմրիւրինին միւսթագպէլ փլան վէ իգպալլարընը չըզմազա չալըշըրլար։ Պա'զըլար տախի անը Բապպտան անլամագ խոթէրըլէր։ Ապայր, միւ՞մինին միւսթագպէլի քեամիլէն Րուհ իւլ Գուտսըն էյլէրինտէ օլմալը տըր։ Միւ՞մին սալթ հալը հազըրը կէօրէրէք, սալթ Րուհ իւլ Գուտսըն արգասընա կիթտիյինի վէ Անա իճա'աթ էյլէտիյինի պիլէրէք եաշամալը տըր։ Ռեբեկանըն քէնտինի պիլմէտիյի պիր քիմսէյէ կիթմէք իւզրէ, պիլմէտիյի պիր եօլտա, պիլմէտիյի պիր քիմսէյէ էմինիյէթ էյլէյիպ կիթտիյի կիպի, էյ միւ՞մին, սէն տախի, հէր Թարաֆըն գարանլըգ օլսա վէ էօմրիւն իչինն հիչ պիր նէյ' մ'ալիւմ նուբ եօգ իսէ պիլէ, գըլաղուզըն օլան Րուհ իւլ Գուտսա քէնտինի էմինիյէթ էյլէ վէ քեամիլ թէվէքքիւլ իլէ սապիթ օլ քի Օ սէնի սեւամէթ իլէ վէ բահաթ պիր Թարզտա իչպու ուզուն, զահմէթլի վէ հիւճումլարը չօգ օլան եօլտան կէչիրէրէք էնճամ նըշանլանմըշ օլտուզըն կիւվէյին Բապպ Ցիսուս Քրիստոսա թագտիմ էյլէյէճէք տիր։

ՊԱՊ 6.

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԴՈՒՏՍ ՎԷ ՔԻԹԱՊԸ ՄՈՒԴԱՏՏԷՍ

Ք. Մուգատաէս, հագգընտա պահսը էլզէմ օլան խուսուսաթեան պիրիսի տիր։ Խուսուսա իշպու քիթապըմըզտա Րուհ իւլ Գուտսըն Ք. Մուգատաէսէ օլան 'ալագասը 'ազիմ էհէմմիյէթի հա"իզ տիր։ Ք. Մուգատաէս հագգընտա տօղրու գանըչ վէ մէվգի'է կէլմէք բուհանի հագիգաթ, թա'լիմաթ վէ հայաթըն հէր ճիհէթինճէ տօղրու մէվգի'է կէլմէք տէմէք տիր։

Հալը հազըրտա Ք. Մուգատաէսի հիչէ չըգարմաղա չալըշանլար ազ տէյիլլէր տիր։ Վօլթէր, Հիւմ վէ Րէնան կիպի մէչհուր տինսիզլէր վէ րէֆիգլերի Ք. Մուգատաէսէ տօղրուտան գարչը տուրուրլար, սէօյլերլեր վէ եազարլար իտի։ Անլերէ Քրիստիան 'ալէմինին նիչէ մէչհուր մի"էլլիֆլերի թարաֆընտան մուգապէլէ օլունըպ Ք. Մուգատաէս միւտէֆա'ա օլունուր իտի։ Օլ զէմանլար, եա'նի թարիխ ի հազըրտան եիւզ էլլի եա իլքի եիւզ սէնէ գատար էվվէլ, տին' ալէմինէ, տինսիզլիյէ վէ Ք. Մուգատաէսէ գարչը օլան իսեանա տօղրու, ա-զիմ միւճահէտէ վար իտի։ Օլ զէմանլերտէ տին վէ տին-տարլար սահին թա'լիմէ վէ հագիգաթլարա մալիք օլա-րագ հէր հիւճիւմէ կէօքիս կէրէրլեր իտի. Ք. Մու-գատաէսի իտտիա' վէ պահընտա հրֆզ էյլերլեր իտի։ Հալը հազըրտա իսէ նիչէ հագիգաթ վէ վագ'ասլարտան մա'լիւմաթլարը օլմայան քիմսէլեր տիւնեամըզ զկյատէ-սէյլէ թէգատիւմ էթմէքտէ տիր վէ տինսիզլեր եօգ տըր թէսաւվուրընտա պուլունույօրլար։ Հալ չու քի հալը հազըրտա Ք. Մուգատաէսի թէմէլլերինտէն սէօք-մէյէ չալըշանլար տահա չօգ տըր։ Պալատէ մէզքիւր զէ-մանլէրտէ Ք. Մուգատաէսէ գարչը տուրանլար աչըգտան աչըղա 'իլան էյլերլեր իտի, հալը հազըրտա իսէ կիպլի տիրլեր։ Օլ զէման վա"իզլեր վէ չօպանլար Ք. Մուգատաէսի միւտէֆա'ա էտերլեր իտի, չիմտի իսէ էքսեր վա"իզ վէ չօպանլար Ք. Մուգատաէսի հիչէ չըգարմագ իւզբէ չալըշըյօրլար։ Էվվէլա չէյթան խարիճտէ իտի, հալը հազըրտա իսէ նիչէ քիլիսալար տախիլինտէ վէ մինպէրլէրտէ տիր։ Էվվէլա Շէյթան կիւմիւրտէյնէն արալան կիպի հիւճումլէրտէ պուլունըր իտի, հալպու քի չիմտի նուր մէյլէյի հիյէթինտէ եագլաչըյօր։

Պալատէ մէզքիւր խուսուսաթը իսպաթա միւգթէ-տիր իմ։ Շու եագընլարտա Ամէրիգա քիլիսալարընըն պի-րինտէ քիլիսանըն չօպանը պիր կիւն քէնտի ճէմա'աթը-նա պիր քիթապտան տինէ վէ Ք. Մուգատաէսէ այիտ պիր թագըմ իթիգատ վէ թասավվուրաթ օգուր։ Օգու-մաղը պիթիրտիյինտէ ճէմա'աթա սու'ալ էտէր. «Իչպու օգուտուղըմ իթիգատ վէ թէսավվուրաթ հալը հազըր 'Իլմի Իլահի խօճալարընըն թասավվուրլարը տէյթ՞ մի տիր»։ Ճէմա'աթտան, «Էվվէլթ, թամ' այնի տիր» ճէ-վապընը ալըր։ Մէզքիւր չօպան իսէ, «Պէն տինսիզ Թօմ Փէյնին քիթապընտան օգուտըմ» տէր։ Հալը հա-զըրտա նիչէ 'Իլմի Իլահի խօճալարընըն Ք. Մուգատաէս հագգընտա իթիգատ վէ թէսավվուրլարը օլ գատար էն-միչ քի ճէմա'աթ պիրէ անլերի տինսիզ Թօմ Փէյնինքի-լերտէն թէֆրիգ էտէմէզ օլմուշ։ Նէ՞ զէլալէթ։ Եինէ տէ տին քիւրսիսինտէ տիրլեր։ Հալը հազըրտա հազրէթի Մայրամըն պիքիր հալինտէ Ցիսուսը թէվլիտ էթտիյինի, Բապպ Ցիսուսըն Ուլուհիյէթինի վէ տահա Ք. Մուգատաէսին նիչէ պահալարընը ինքեար էյլէյիպ «եէնի Իլմ ի Իլահի» նամըյլէ մա'լուֆ օլան չէյթանի զէլալէթին պաչ

գըլաղուզ վէ խօճասը Ինկիլիթէրրանըն էն պէօյուք քի-
լիսալարընատն պիրինտէ չօպանլըգ էյլէյէն Տր. Ր. Ճ.
Փէմըլ տըր։ Մէրգուման թալիմաթընը գապուլ վէ թա՛-
գիլ էտէնլէր կէրէք Էվրոփատա, կէրէք Ամէրիգատա
հաթթա Թիւրքիատա չօգ տըրլար։ Շու եագընկարատա
Ամէրիգա քիլիսալարընըն Նիչէլերի Ապտիւլ Պահա նա-
մընատա վէ Ֆ. Մուգատտէսին հագիգաթլարընը քէնտի
վա՛զլարը իլէ ճէրճ էյլէյէն Իրանիյի արզու վէ հասրէթ
իլէ տինլէյօրլար։ Մէզքիւր Քրիստոսըն վէ Ինճիլին տիւշ-
մէնի, հէր թարաֆտան, քիլիսալար վէ զաղէթալար թա-
րաֆընատան թահսին օլունըյօր։

Պուրատա տահա չօգ միսալլարա հաճէթ եօգ, զի-
րա չօգ սահիֆէլէր ալըր։ Ֆագաթ չու գատարընը իլալէ
էտէյիմ քի մէմլէքէթիմիզ Թիւրքիա պու ֆէլաքէթ վէ
պախթասըզլըգատան մ՛ազուր թուտուլմամըշ։ Պունըն իչիւն
սօն տէրէճէյէ էսէֆ վէ աճը հիսս էտէրէք իչպու պապը
Ռուհ իւլ Գուատսըն Ֆ. Մուգատէսէ օլան ալագասընա
հասր էթմիչիմ տիր։ Միւ՛մին տօսթում, Ֆ. Մուս-
գատէս հագգընատա տօղրու թասավվուրա կէլ։ Անըն
միւ՛էլլիֆի Ռուհ իւլ Գուատս տըր, սէն Անա թա՛պի օլ։
Ֆ. Մուգատտէսէ նէ տէրէճէ հիւրմէթին վար իսէ, բուս-
հանի հայաթըն օլ տէրէճէ տէվամ էյլէր։

Ֆ. Մուգատտէսին միւ՛էլլիֆի Ռուհ իւլ Գուատս տըր։
Պա՛զլար Ֆ. Մուգատտէսին միւ՛էլլիֆինի Ռուհ իւլ
Գուատս տըր տէյու գապուլ էտէրիքէն անըն լուղէվի իւ-
համ եա՛նի լուղէթ պէ լուղէթ միւհիմ իսիյինի գապուլ
էթմէյօրլար։ Տէմէք իսթէյօրլար քի Ֆ. Մուգատտէսին
սէօզլէրինէ պագմալը տէյիլ իզ։ Վէրտիյի մա՛նայը ալ-
մալը իզ։ Անլէրին գավլինճէ Ֆ. Մուգատտէսին այէթ-
լէրի հէր չէքտիյին թարաֆա կիտէր։

Իչպու պապտա իսպաթ էտէճէյիզ քի Ֆ. Մուգատ-

տէս լուղէթ պէ լուղէթ իչնամ տըր վէ Ռուհ իւլ Գուատս
տէյիլ եալընըզ անըն մանասընըն, հաթթա լուղէթլէրինին,
սէօզլէրինին վէ նօգթալարընըն տախի միւ՛էլլիֆի տիր։
Ռուհ իւլ Գուատս, Ֆ. Մուգատտէսին մուհարրիրլէրի
օլան փէրզամպէրլէրէ վէ Րէսուլլէրէ պիր թագըմ թէ-
սավվուրաթ, թա՛լիմաթ վէ նագլիյէթլէր վէրիպ ան-
լէրի քէնտի լուղէթ վէ իպարէլէրի իլէ ուչտուրա-
րագ եազընկար տէյու թէրք էյլէմէտի, իլլա վէր-
տիյի թասավվուրաթ, թա՛լիմաթ վէ նագլիյէթլէրի Քէն-
տիսի եազտըրտը, լուղէթլէրի տէ, իպարէլէրի տէ Քէն-
տիսի թէչքիլ էյլէտի, Քէնտիսի վէրտի։ Շէօյլէքի
Ռուհ իւլ Գուատսըն Ֆ. Մուգատտէսին լուղէթ վէ իպա-
րէլէրինին տախի միւ՛էլլիֆի օլուպ փէյդամպէրլէր վէ
Րէսուլլէր իսէ մուհարրիրլէր, պիր մա՛նատա քեսթիպ-
լէր տիրլէր։ Մէչք էթտիքճէ իսպաթընա մուգթէտիր
օլաճաղըզ։ Մէչք էտէլիմ։

Մէչքիմիզի Մովսէս իլէ պաչլայալըմ։ Խուր. 4, 10
—12։ «Վէ չիմտի կիթ, պէն աղզըն իլէ օլուպ նէ սէօյ-
լէյէճէյինի սանա էօյրէտէճէյիմ։» Նի՞չին գալպին իլէ,
զիհնին եա ֆիքրին իլէ օլուրըմ տէմէյիպ ատ «աղզըն իլէ
օլուրըմ» տէյօր։ 10 ընճը այէթտէն պաչլայարագ մէչք
էտէր իսէք կէօրիւյօրըզ քի Մովսէս էհլ ի քէլամ օլմա-
տըզընը վէ քէլամը վէ լիսանը աղզր պիր ատէմ իսիյինի
սէօյլէյօր։ Ֆիքրինին քէսքին օլմաթըզընը, զիհնի էյի
միւշհինէմէզ իսիյինի, եախօտ ֆիքրէն վէ զիհնէն թա՛-
լիմիզ իսիյինի իթիրազ հալինտէ կէթիրմէյիպ, իլլա լի-
սանտատ, քէլամտատ վէ սէօյլէմէքտէ նագըս իսիյինի պէ-
յան էտիյօր։ Պունըն իւզէրինէ Բապպ անա քէլամ
վէրէճէյինի, անըն աղզը իլէ օլաճաղընը պէյան վէ վա՛տ
էտիյօր։ Ինթիյաճը քէլամ, սէօզ ինթիյաճը իտի վէ եէ-
հուվա սէօզ վէրիյօր։ Իմտի պու սէօզլէր իւզէրինէ միւ՛-

էսսէս օլարագ չաչմազ թարզտա ինանըրըզ քի Մովսէս վասըթասըյլէ Մըսըրտա վէ սօնրա չէօյտէ սէօյլէնէն ճիւմլէ սէօզլէր, լուղէթլէր վէ իպարէլէր Բապպ ԵէհովանըՆ սէօզլէրի իտիլէր։ Անլէրտէ, օլ սէօզլէրտէ վէ իպարէլէրտէ Մովսէս ասլա եանըլմայօր իտի, զիրա սէօյլէյէն քէնտիսի տէյիլ իլլա Եէհովա իտի։

Խուր. 34. 27յի տախի պէրապէր մէշք էյլէ։ «Վէ Բապպ Մովսէսէ, քէնտին իչիւն պու սէօզլէրի եազ, զիրա սէնին իլէ վէ Իսրայէլ իլէ պու սէօզլէրէ կէօրէ ՝ահտ քէսիշտիմ տէտի»։ Պու այէթտէն տախի գաթ'ի թարզտա էօյրէնիյօրըզ քի Մովսէս վասըթասըյլէ չէօյտէ գավմա թա'լիմ, նասիհաթ վէ ային ու ատաթ հալինտէ սէօյլէնէն սէօզլէրին ճիւմլէսինի տախի պիղզաթ Բապպ վէրմիշ իտի։ Մովսէս անճագ պիր մուհարրիր իտի։ Իպր. 8. 5 պունու թէչտիտ էտէր։ «Մովսէս մէսքէնի ինչա էտէճէյի վագթ վահի օլունտու։ Զիրա անա, պագ, ճիւմլէսինի սանա տաղտա կէօսթէրիլէն րէսմէ կէօրէ եաֆասըն տէտի»։ Իմտի Մովսէս վասըթասըյլէ ինչա օլունան ճիւմլէ չատըր թագըմլարը վէ իպատէթէ ախտ ճիւմլէ ալաթ ու էտէվաթ լուղէթ պէ լուղէթ Բապպ թարաֆընտան վէրիլմիշ իտի։ Խուր. 28. 3իւ, 31. 3իւ վէ 35. 31ի տիգգաթ իլէ մէշք էտէրսէն կէօրիւրսիւն քի քեահինլէրին էվալապլարը վէ չատըրա ա"իտ չէյլէրի եաիմագ իւզրէ պազը քիմսէյէր Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան հիքմէթ իլէ տօլտուրըլտըլար։ Մարկոս 7. 8—13իւ տիգգաթ իլէ մէշք էյլէ։ Բապպ Ցիսուս 8ինճի այէթտէ Սլլահըն էմրի հագգընտա պահս էտիյօր։ 9 վէ 10ընճը այէթլէրտէ Սլլահըն էմրինին Մովսէսին սէօյլէտիյի սէօզլէր օլտուղունը պէյան էտիյօր։ Վէ 13իւնճիւ այէթտէ մէզքիւր Սլլահըն էմրի օլան Մովսէսին տէտիյի չէյլէրին Սլլահըն քէլամը եա'նի սէօզիւ օլտուղունու պէյան էտի-

յօր։ Պունտան պէրրագ թա'լիմ օլամազ։ Իմտի գաթի' թարզտա ինանըրըզ քի Մովսէսին տէտիյի վէ եազտըղը ճիւմլէ սէօզլէր վէ իպարէլէր Սլլահըն էմրի, Սլլահըն սէօզլէրի տիր։ Իմտի անլէրին եա'նի սէօզլէրին մի"էլիֆի Իլահի Զաթ տըր։

Պալատէքի իսթիխրաճաթտան ինանըյօրըզ քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն Մովսէսին սէօյլէտիյի սէօզլէր հագգընտա թասավվուրը պու իտի, եա'նի անլէրի Սլլահըն սէօզլէրի տէյու գապուլ էտէր իտի։ Իմտի Բապպ Ցիսուս Մովսէսին սէօզլէրինի լուղէթ պէ լուղէթ միւհէմ տէյու գապուլ էտիյօր։

Պիր ազ տախի Դաւիթ հագգընտա մէշք էտիլիմ։ 2 Միւլուք. 23. 2։ «Վէնիմ վասըթամէ Բապպըն Րուհու սէօյլէտի, Անըն քէլամը տախի տիլիմ իւզէրինտէ տիր»։ Պու գըթա' իլէ պէրրագ թարզտա կէօրիւյօրըզ քի Դաւիթ վասըթասըյլէ իչհամ հալընտա սէօյլէնէն վէ եազըլան գըթա'լար Բապպըն Րուհունուն սէօզլէրի տիր, Րուհ իւլ Գուտս սէօզլէրին վէ իպարէլէրին տախի մի"էլիֆի տիր։ 1 Թէվ. 28. 13 անը թէչտիտ էյլէր։ «Վէ քեահինլէր իլէ Լավիլիլէրին նէվպէթլէրինին վէ Բապպըն էվինին հէր կէօնա խըտմէթի իչիւն գապլարըն եա'նի Րուհ վասըթասըյլէ քէնտինէ քէշֆ օլունան չէյլէրին ճիւմլէսինին րէսմինի վէրտի»։ Իմտի պու գըթա' իլէ տախի կէօրիւյօրըզ քի հէյքէլին ճիւմլէ 'ային ու ատաթա այիտ օլան չէյլէրի Դաւիթէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ քէշֆ օլունմըշ վէ րէսմի վէրիլմիշ իտի։ Շէօյլէ քի Դաւիթին կէրէք մէզմուրլարընըն կէրէքսէ հէյքէլին 'ային ու ատաթընա այիտ չէյլէրտէ վէրտիյի թէրթիպ վէ փլանլարըն սէօզլէրի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թէշքիլ վէ թէրթիպ օլունարագ վէրիլտի։

Սլլահ Դաւիթէ պիղզաթ աղըր իլէ սէօյլէտի։ 3 Փատ.

8. 15։ «Քէնտի աղգը իւէ պապամ Դաւիթէ վա՛ա վէ եէտի իւէ իճրա էտէն Իսրայէլին Ալլահը միւպարէք օլսուն։» 3 Փատ. 8. 24։ 2 Թէվ. 6. 4, 15։ Ճէօյէ քի Ալլահն Դաւիթէ սէօյէտիյի սէօզէր լուդէթ պէ լուդէթ սէօյլէնտի։ Շու այէթէ տախի պագ։ 'Ամալ. 1. 16, «Ի՛ուհ իւ Գուտս Դաւիթին աղգը իւէ Ճիսուսը Թուէթանլարա գըլաղուզ օլան Ճուդանըն հագգընտա մուգատտէմա պույուրտուղը պու քէլամըն իճմամ օլունմասը կէրէք իտի։» Պու 'այէթ իւէ տախի կէօրիւյօրըզ քի Դաւիթին աղգը իւէ սէօյլէնէն սէօզէր տօղրուտան վէ լուդէթ պէ լուդէթ Րուհ իւ Գուտսըն սէօզէրի իտի։

Պիր ազ տախի Երեմիայա պագալըմ։ Երեմ. 1. 7, «Սանա նէ քի էմր էտէր իսէմ սէօյէյէճէքսին»։ 1. 9, «Իչթէ քէլամըմը աղգընա գօտուսմ։» 5. 14, «Իչթէ պէն քէլամըմը աէնին աղգընտա աթէչ... էտէճէյիմ։» 9. 12, (տօղրու թէրճէմէ), «Բապպըն աղգընըն սէօյէտիյի քիմ տիր քի պուննու խապէր վէրէ»։ 9. 20, «Իմտի, էյ գադրըլար, Բապպըն քէլամընը տինէյինիզ վէ գուլագլարընըզ Անըն աղգընըն քէլամընը գապուլ էյլէսին»։ 3. 1, 2, 6յը տախի տիգգաթլէ մէչք էյլէ։ 2 Թէվ. 36. 12, 21, 22. Էզրա 1. 1։

Շու պալատէքի գրթա՛լարըն եէքտիկէրինէ բուսպար իւէ մէչքինտէն պէրրագ Թարզտա անլայօրըզ քի Երեմիա պիղգաթ Բապպըն աղգընտան սէօզէր իչթտի վէ Երեմիանըն սէօյէտիյի վէ եազտըղը ճիւմլէ փէյղամպէրլիք քէլամլարը տօղրուտան վէ լուդէթ պէ լուդէթ Բապպ եախօտ Րուհ իւ Գուտս Թարաֆընտան սէօյլէնմիչ, վէրմիչ իտի։

Սօղամնա պագ։ Էմս. 30. 5, 6, «Ալլահըն հէր քէլամը սաֆի տիր, Ո Քէնտինէ կիւվէնէնլէրէ գալգան տըր։ Անըն սէօզլէրինէ զամմ էթմէ, օլմայա քի սէնի Թա՛ղիր էտէ վէ եալանճը չըգասըն»։ Պու գրթա՛տա անլատըղըմըզ չու օլույօր քի Ալլահըն քէլամլարը տօղրուտան Ալլահըն սէօզլէրի տիր, անլէրի Բապպ Քէնտիսի սէօյլէմիչ տիր, վէ օլ սէօզլէրէ զամմ վէ իւավէ էթմէք հիւքմ տ'ավէթ էտէր։ Իչթէ պուրատա տախի պէրրագ Թարզտա կէօրիւյօրըզ քի Բապպ սէօզլէրէ էհէմմիյէթ վէրիյօր զիրա անլէր Քէնտինին տիր։ Շու 'այէթ իւէ տախի պու Թաստըղ օլունուլյօր։ Ճոբ 23. 12, «Անըն տուտագլարընըն էմրլէրինտէն այրըլմատըմ, աղգընըն սէօզլէրինի նաֆագամտան զիյատէ սագլատըմ»։

Եսայի տախի պէօյլէ չէհատէթ էտիյօր։ Շու 'այէթլէրի տիգգաթ իւէ մէչք էյլէ։ Եսա. 1. 20։ 40. 5։ 45. 23։ 48. 3։ 51. 16։ 55. 11։ 59. 21։ 62. 2։ Պու 'այէթլէր իւէ տախի պէրրագ Թարզտա կէօրիւյօրըզ քի Եսայի փէյղամպէր վասըթասըյլէ սէօյլէնէն վէ եազրլան փէյղամպէրլիք քէլամլարը տօղրուտան Բապպըն աղգընտան չըգմըչ օլուպ լուդէթ պէ լուդէթ միւլհէմ տիր։

Եզեկիէլ տախի պէօյլէ չէհատէթ էտիյօր։ Եզեկիէլ 3. 11, 27։ 33. 7։ Պու 'այէթլէրտէն կէօրիւյօրըզ քի Եզեկիէլ փէյղամպէր տօղրուտան Բապպտան սէօզլէր իչթիմիչ օլուպ վէ եազտըղը փէյղամպէրլիք քէլամլարը պիղգաթ Բապպըն աղգընտան սէօյլէնմիչ օլարագ լուդէթ պէ լուդէթ միւլհէմ տիր։

Շու 'այէթի մէչք էյլէ։ Թէսն 8. 3։ «Սէնի ալչագլատըպ աճ պրագարագ սէնին իւէ պապալարրյըն պիլմէտիյինիզ մաննայը սանա եէտիրտի, Թա քի ինսան եալընըզ էքմէք իւէ եաչամազ անճագ Բապպըն աղգընտան չըգան հէր սէօզ իւէ եաչատըղընը սանա պիլտիրէ»։ Ճիսուս Քրիստոս պու սէօզլէրի իսթիխրաճ էթմիչ տիր։ Մատթ. 4. 4, «Ո տախի ճէվապ վէրիպ, Ինսան եալընըզ էքմէք իւէ եաչամազ անճագ Ալլահըն աղգընտան

չըգան հէր պիր քէլամ իլէ եաչար, տէյու, եաղըլմըշ տըր, տէտի»։ Իչթէ պու սէօզլէրի իլէ տախի Ցիսուս Քրիստոս Բապպըմըզ Ք. Մուգաատսէօին լուղէթ պէ լուղէթ Բապպըն Աղղընտան չըգտըղընը գապուլ էտիյօր։ Վէ տահասը վար։ Պու այէթ իլէ չունու տախի էօյրէնիյօրըզ քի «իւ"մինին Րուհանի հայաթը Ալլահընն աղղընտան չըգան սէօզլէրէ պաղլը տըր։ Պիր «իւ"մին Ք. Մուգաատսէսի լուղէթ պէ լուղէթ իչհամ տէյու գապուլ էթմէզ իսէ Րուհանի հայաթը չիւրիւք տիր, պէսլէնմէզ։

Ցեսու 9. 14, տօղրու թէրճէմէ, «Վէ օլ աատմլէրի, աղըգլարընա պագարադ գապուլ էտիպ Եհօվանըն աղղընտան տանըշմատըլար»։ Պու այէթ իլէ անլայօրըզ քի հէր չէյ Բապպա տանըշըլմալը, Անտէն սուալ օլունմալը վէ Անըն աղղընտան սուալ օլունմալը տըր։ Շէօյլէ քի Բապպ քէնտինէ տանըշանլարա գատիմ զէմանտէ տօղրուտան լուղէթ պէ լուղէթ սէօյլէր իտի։ Շու'այէթի տախի պէրապէր մէչք էյլէ, 3 Փատ. 17. 24, «Գարը տախի Եղիայա, չիմտի պունտան անլատըմ քի Ալլահ ատէմի սին վէ աղղընտա օլան Բապպըն սէօզիւ հագգ տըր»։ Պու այէթտէն տախի անլայօրըզ քի Ալլահ ատէմի օլան պիր փէյղամպէրին սէօզլէրի Բապպըն սէօզլէրի տիր։ Անըն աղղը աչըլըպ տա իչհամ սէօյլէր իսէ սէօյլէտիյի հէր սէօզ Բապպըն տըր, Բապպ թարաֆընտան աղղընա գօնմուշ տըր։ Պունու չու'այէթ իլէ տախի թէչտիտ էտէրիզ, Զաքար. 7. 7, «Էվվէլքի փէյղամպէրլէր վասըթասըյլէ Բապպըն իլան էյլէտիյի քէլամլար (սէօզլէր) պունլար տէյիլ մի՞ տէյու սէօյլէյէսին տէտի»։ Իչթէ պու այէթլէր իլէ տախի կէօրիւյօրըզ քի փէյղամպէրլէր վասըթասըյլէ սէօյլէնէն փէյղամպէրլիք սէօզլէրի տօղրուտան պիզզաթ Բապպ թարաֆընտան վէրիլմիչ իտի։

Պօղոս Րէսուլ Ահտ ը Աթիգ հագգընտա պէօյլէ պուրյօր, «Պիւթիւն Քիթապ ը Շէրիֆ Իչհամը Իլահի տիր։ 2 Տիմ. 3.|6. Պօղոս Րէսուլ Պիւթիւն Քիթապ ը Շէրիֆ տէմէքլէ հալ ը հազըրտա էլիմիզտէ օլան 'Ահտ ը Աթիգին ճիւմլէ քիթապլարընը տէմէք իսթէյօր իտի։ Զիրա քէնտի Րէսուլէրինտէ 'Ահտ ը Աթիգտէն էթտիյի իսթիխրաճաթտան անլաշըլտըղընա կէօրէ էլինտէ օլան քիթապ ԵէԹմիչլէր թէրճէմէսի իտի։ Րապպ Ցիսուսըն վէ Րէսուլլէրին էյամընտա 'Ահտ ը Աթիգ չիմտիքի էլիմիզտէ մէվճուտ պուլունտուղը իւզրէ ճիւմլէ քիթապլարը իլէ Եէհուտիլէր արասընտա մէվճուտ իտի։ Շէօյլէքի Րուհ իւլ Գուտս Րէսուլ Պօղոս վասըթասըյլէ Ահտ ը Աթիգին հէր պիր քիթապընըն Ալլահըն իչհամը օլտուղընը պէյան էյլէյօր։ Եսթէր Քիթապը Րապպըն իսմինի պիր տէֆա պիլէ զիքր էթմէզ իքէն, Վահզ վէ Աղնիյէթ իւլ Սաղանի տախի 'Ահտ ը Աթիգին թարիխի, փէյղամպէրանի վէ մէզմուրլարա ա''իտ ճիւմլէ գը'թալարը իլէ պէրապէր լուղէթ պէ լուղէթ Ալլահ թարաֆընտան վէրիլմիչ տիրլէր։

Պուրատա չու խուսուսը իչհահ էտէլիմ։ Պու պապըն պուրայա գատար օլան մէչքինտէ կէօրտիւք քի 'Ահտը Աթիգ փէյղամպէրլէրինէ պաղէն Րուհ իւլ Գուտս սէօյլէմիչ իտի, պաղէն իսէ Բապպ վէ Ալլահ։ Պու քիթապըն պունտան էվվէլքի պապլարընտա էօյրէնմիչ իտիք քի Րուհ իւլ Գուտս տախի Ալլահ վէ Բապպ տըր։ Ալլահ վէ Բապպ լուղէթլէրի Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարը օլան Փէտէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտս իչինե տախի իսթիմալ օլունմըչ տըր։ Շէօյլէքի 'Ահտ ը Աթիգտէ Բապպ սէօյլէտի, Ալլահ սէօյլէտի իպարէլէրինտէ Րուհ իւլ Գուտս սէօյլէյօր տէյու անլամալը իզ։ Եսա. 6. 9, 10 ըն սէօզլէրինի Բապպ սէօյլէտի տէյու օգուամագտա իզ, հալ չու

քի 'Ամալ. 28. 25—27 տէ օլ սէօզլէրին Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան սէօյլէնտիյի պէյան օլունույօր։ Շէօյլէքի Ահտ ը Ալթիգտէ փէյղամպէրլէրէ Եհօվա, Բապ, Ալլահ վէ տիկէր Ուլուհիյէթ իսմլերի իլէ սէօյլէյէն Րուհ իւլ Գուտս իտի։

Պուրայա գատար օլան մէշքիմիզտէ կէօրտիւք քի պիւթիւն 'Ահտը Ալթիգ լուղէթ պէ լուղէթ իլհամը իլահի տիր։ Պիր ազ տախի իչպու լուղէվի իլհամըն փէյղամպէրլէրէ վէ մուհարրիրլէրէ նէ ուսուլտա վէրիլտիյինի մէշք էտէլիմ։

2 Պետ. 1. 21ի մէշք էյլէ, «Զիրա հիչ պիր վագըթ պիր փէյղամպէրլիք ինսան իրատէթիյլէ կէլմէտի, անճագ Ալլահընն մուգատտէս ատէմլերի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թէչվիգ օլունարագ սէօյլէտիլեր»։ Պու գըթա'տա «թէչվիգ օլունարագ» լուղէթինին ասլնամէտէն տօղրու թէրճէմէսի «կէօթիւրիւլէրէք» օլաճագ տըր։ Պու գըթա'տան անլատըղըմըզ պու օլույօր քի փէյղամպէրլէր Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան գափըլարագ, կէօթիւրիւլէրէք սէօյլերլեր իտի։ Անլեր սէօյլէտիքլերի զէմանտէ նէ սէօյլէտիքլերինի պիլմէզլեր իտի։ Նիչէ Բէսուլլերին վէ փէյղամպէրլէրին գափըլարագ վահի կէօրտիւքլերի զէմանտէ քէնտի քէնտիլէրտէն խապէրտար օլմատըգլարը կիպի, փէյղամպէրլեր տախի իլհամաթ սէօյլեր եա եազար իքէն կէօթիւրիւլէրէք վէ գափըլարագ քէնտի քէնտիլէրտէն խապէրլերի օլմազ իտի։ Շու 'այէթ պունը թաստըգ վէ թէչտիտ էյլէր։ 1 Պետ. 1. 10–12։ Պու գըթա'յը տիգգաթ իլէ մէշք էյլէ։ Պու գըթա'տան կէօրիյօրըզ քի փէյղամպէրլեր իլհամաթը սէօյլէտիքլերի եախօտ եազտըգլարը զէման քէնտի սէօյլէտիքլերինի եախօտ եազտըգլարընը քէնտիլէր անլայամազլար իտի, իլլա սօնրա քէնտի սէօյլէտիքլերի եա եազտըգլարը իլհամաթը

քէնտիլէր թէգթիչ վէ թէչհարրի էյլէրլեր իտի վէ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան քէնտիլէրէ անլէրին պազրլաըրընըն մա'նասը պէյան վէ իզահ օլունընը իտի։ Փէյղամպէրինն իւզէրինէ, իլհամաթ վէրմէք իւզրէ, անա սէօյլէմէք իւզրէ Րուհ իւլ Գուտս կէլտիյի զէման, սէօյլէտիյի վէ եազտըղը սէօզլէր վէ իպարէլէր ասլա եանըլմազլար։ Օլապիլիրքի օլ եազան քիմսէ փէք տինտար պիր քիմսէ տէյիլ իտի, պէլքի Երեմիա կիպի միւքելլաթա օղրատըղընտա լա'նէթլէր օգույան պիր քիմսէ իտի Երեմ. 20. 14–18։ Օլապիլիր քի Աբրահամ վէ Յոբ կիպի եազան սէօյլէյէն վէ լա'նէթլէր օգույան պիր քիմսէ իտի։ Իսթիմալէն Եղիա կիպի գօրգուտան նաչի գաչան պիր քիմսէ, Դաւիթ վէ Սողոմոն կիպի տիւչէն քիմսէլէր իտիլէր։ Եախօտ հաթթա Բաղա'ամ կիպի թամաքեար վէ ազչէ իչիւս Ալլահընն գավմընա լա'նէթլէր օգումաղա արզուքէչ պիրիսի օլուր։ 'Ատատ 22. 21—35։ Հիչ ֆարգ էթմէզ, Րուհ իւլ Գուտս իլհամաթ սէօյլէմէք իւզրէ անլէրտէն պիրինի թուխթաուղունտա, կէօթիւրտիւչիւնտէ, ատէմ, քէնտինին տախի սէօյլէտիյինտէն խապէրի օլմայարագ սէօյլեր վէ եազար իտի։ Սօնրա, եանի իլհամաթ իւզէրինտէն ալընտըղը զէմանտէ, Րուհ իւլ Գուտս չէքիլիպ տէ անը լինսանի հալինէ թէրք էյլէտիյի զէմանտէ քէնտիսի տախի սէօյլէտիյի վէ եազտըղը սէօզլէրէ թէա'ճիւպ էտէր վէ անլերի անլայամատըղընտան թէգքարա Րուհ իւլ Գուտսըն թէգֆսիրինէ միւնթահ օլուր իտի։ Բաղա'ամը մէշք էյլէ։ Ատատ. 22, 23, 24 պապլարը տիգգաթ իլէ օգու։ Բաղա'ամ թամաքեար իքէն, Ալլահըն գավմընա լա'նէթ օգումաղա հազըր իքէն չէօյլէ տէյօր, «Վէ Բաղա'ամ Բաղագա, իչթէ սանա կէլտիմ, եա չիմտի հիչ պիր նէհանէ սէօյլէմէյէ գատիր մի՞ իմ։ Ալլահ աղզըմա նէ սէօզ գօյսաճագ օլուր իսէ անը սէօյ-

լէյէճէյիմ,» տէտի։ Ատատ. 22. 38։ Տէտիյի կիպի օլ-
տու։ Օգու 23. 1—10ը։ Շու 'այէթէ պագ, «Վէ Բա-
ղագ Բաղա'ամա պանա նէ եաիտըն, պէն սէնի տիւշ-
մէնլէրիմէ լա'նէթ օգուտմագ իչիւն կէթիրտիմ, վէ իչթէ
սէն անճագ պէրէքէթ օգուտրն տէտի։ Օլ տախի ճէվապ
վէրիպ Բապպ աղզըմա նէ գօր իսէ անը սէօյլէմէյէ
տիգգաթ էթմէլի տէյլ՞ մի իմ,» տէտի։ Ատատ. 23.
11, 12։ 23ւնճիւ պապը օգուր իքէն, 16նճը վէ 26ն-
ճը այէթլէրէ տիգգաթ էյլէ։ 24. 1, 2 տախի մուհիմմ
տիր։ Իչլէ պու գրթա'լար տախի իսպաթ էյլէյօրլար քի
փէյղամպէրլէր լինսանի, զա՞իֆ վէ հաթթա նիչէլէրի
կիւնահքեար վէ եանըլապիլիր մախլուգաթ իքէն իւզեր-
լէրինէ Բուհ իւլ Գուտս կէլիպ տէ իլհամաթ վէրտիյի զէ-
ման ասլա եանըլմազլար իտի։ Օլ զէման Ալլահ գատար
եանըլմազ քիմսէլէր օլուրլար իտի։ Շէօյլէ քի փէյղամ-
պէրլէրին Բապպ պույուրուր տէյէրէք սէօյլէտիքլէրի
սէօզլէր Բապպըն աղզընտան չըգան վէ Ալլահ գատար
եանըլմայան սէօզլէր տիր։

Պուրայա գատար օլան մէչքիմիզ 'Ահ ը Աթիգ հագ-
գընտա իտի։ Պիր ազ տա

ԱՀՏ Ը ՃԷՏԻՏ

հագգընտա մէչգ էտէլիմ։ 'Ահ ը ճէտիտին տախի 'Ահտ
ը Աթիգ կիպի լուղէթ պէ լուղէթ Բուհ իւլ Գուտս թա-
բաթընտան եազարըլմըշ իտիյինի իսպաթ էտէպիլիրիզ։

Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պէօյլէ պույուրույօր. «Սի-
զէ սէօյլէյէճէյիմ տահա չօգ չէյլէր վար. լաքին չիմտի
թէհամմիւլ էտէմզսինիզ։ Ամմա օլ հագիգաթ րուհու
կէլտիյի զէման սիզի ճիւմլէ հագիգաթա իրչատ էտէճէք
տիր։» Ցով. 16. 12, 13։ Պու գրթատա Բապպ Ցիսուս-
սըն սէօյլէտիյի սէօզլէր իթմամ օլունմուշ սըր։ 'Ահտ ը

ճէտիտ, Բուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլտիքտէն սօնրա
եազըլտը։ Անը Բուհ իւլ Գուտս եազըրտը։ Բապպ Ցի-
սուսըն սէօզլէրի քէնտի Փէտէրինէն սէօզլէրի իտի։ Ցով.
14. 10, 24։ Ցով. 8. 40։ 17. 8։ Քէնտի րէսուլլէրի
հագգընտա պէօյլէ տէյօր. «Սիզի հէր քիմ գապուլ էթ-
մէյիպ սէօզլէրինիզի տինլէմէզսէ, օլ էվտէն եախօտ օլ
չէհրտէն չըգարըլընըզտա այագլարընըզըն թօզունու սիլ-
քինիզ։ Հագիգաթէն սիզէ տէրիմ քի մահչէր կիւնիւնտէ
Սոդոմ վէ Գոմոր տիյարընըն հալի օլ չէհրին հալինտէն
էհվէն օլուր։» Մաաթ. 10. 14, 15։ Ցիսուս Քրիստո-
սըն սէօզլէրի Փէտէրին սէօզլէրի օյտուղու իչիւն անլէրի
տինլէմէյէն հիւքմ օլունտուղու կիպի քէնտի րէսուլլէ-
րինէն սէօզլէրինի տինլէմէյէն տախի հիւքմէ տիւչար օ-
լաճագ սըր։ Շէօյլէ քի Բապպըմըզ քէնտի րէսուլլէրի-
նէն սէօզլէրինէ քէնտի սէօզլէրի վէ Փէտէրինէն սէօզլէրի
գատար էհէմմիյէթ վէրիյօր։ Հալ չու քի պալատէ Բուհ
իւլ Գուտս կէլտիքտէն սօնրա Բապպըմըզըն պէյան էթ-
տիյի պիր չօգ հագիգաթլարը պէյան էտէճէյինի կէօր-
աիւք։ Իմտի Բուհ իւլ Գուտս իւզէրլէրինէ կէլէրէք սէօյ-
լէյէն րէսուլլէրին սէօզլէրինէն Ալլահըն վէ Բապպ Ցի-
սուս Քրիստոսըն սէօզլէրի գատար էհէմմիյէթ վէ նու-
ֆուզու վար, անլէր Բուհ իւլ Գուտսըն սէօզլէրի տիր։
Շու 'այէթի տախի պէրապէր մէչք էյլէ։ Լուգա 10. 16։

Ցով. 13. 20տէ պէօյլէ պույուրույօր. «Հագիգաթէն
հագիգաթէն սիզէ տէրիմ քի պէնիմ կէօնտէրէճէյիմ քիմ-
սէյի գապուլ էտէն պէնի գապուլ էթմիչ օլուր վէ պէնի
գապուլ էտէն պէնի կէօնտէրէնի գապուլ էթմիչ օլուր»։
Պու գրթ'այը Ցով. 17. 20 իլէ րուպար էյլէ, «Վէ եալընըզ
անլէր իչիւն տէյիլ իլլա անլէրին քէլամըյլէ պանա իման
էտէճէք օլանլար իչիւն տախի բիճա էտէրիմ»։ Շու իքի
գրթ'ալարըն րուպարը իլէ պէրրագ թարզտա կէօրիւյօրզ

քի Բապպ Յիսուսըն կէօնտէրտիյի բէսուլլէրինի գապուլ էտէն Քէնտինի վէ Փէտէրինի գապուլ էթմիչ օլուր վէ անլէրին քէլամլարընը գապուլ էտէն Բապպ Յիսուսըն վէ Փէտէրինին քէլամլարընը գապուլ էթմիչ օլուր: Բէսուլլէրին սէօյլէտիքլէրի սէօզլէր Րուհ իւլ Գուտսըն սէօզլէրի օլտուղը իչիւն Բապպ Յիսուս օլ սէօզլէրէ քէնտի սէօզլէրի կիպի էհէմմիյէթ վէրմիչ տիր:

Պօղոս Բէսուլ տախի պունու թաստըգ էտիյօր: 1 Կոր. 2. 13, «Պու չէյլէրի Րուհանի չէյլէրի Րուհանի չէյլէր իլէ րուպար էտէրէք ինսան 'իլմինին թա'լիմ էթտիյի սէօզլէր իլէ տէյիլ անճագ Րուհ իւլ Գուտսըն թա'լիմ էթտիյի սէօզլէր իլէ սէօյլէրիզ»: Պու գրթ'ատան անլայօրզ քի Պօղոս վէ տիկէր բէսուլլէրէ Րուհ իւլ Գուտս սէօզլէր վէրտի, անլէրին իպարէլէրինի վէ լուղէթլէրինի Քէնտիտի թէչքիլ էյլէտի: Բէսուլ քէնտի սէօզլէրինի տօղրուտան Ալլահ'ն սէօզլէրի տէյու գապուլ էտէնլէրի թահսին ու թաստըգ էտիյօր: «Պու սէպէպտէն պիզ տախի թարաֆըմըզտան իչիթտիյինիզ Ալլահ'ն քէլամընը ալտըղընըզտա ինսան քէլամը կիպի տէյիլ անճագ հագիգաթտա պէօյլէ օլտուղու իւզրէ Ալլահ'ն քէլամը կիպի, քի սիզ միւ"մինլէրտէ տախի իչլէմէքտէ տիր, գապուլ էթտիյինիզէ Ալլահա ֆէրաղաթ էթմէյէրէք չիւքր էտէրիզ»: 1 Սէլ. 2. 13: Բէսուլ, Սէլանիքլիլէրին քէնտի սէօյլէտիքլէրի սէօզլէրի Ալլահ'ն սէօզլէրի տէյու գապուլ էթտիքլէրի իչիւն չիւքր էտիյօր: Իմտի պունտան անլայօրզ քի Բէսուլլէրին վէ Բէսուլի էյամըն միւ"մինլէրինին Ք. Մուգատտէս հագգընտա իթիգատլարը անըն լուղէթ պէ լուղէթ իհամ օլմասը իտի: Կէրէք 'Ատա ը Աթիգ հագգընտա կէրէքտէ 'Ատա ը Ճէտիտ հագգընտա պու գանըչտա իտիլէր: Շու 'այէթլէրէ վէ այէթլէրին ևէքտիկէրլէրի իլէ րուպար ը իլէ մէյտանա կէլէն նէթիճէյէ ատէմլէր նէ տէյէպի-

լիլլեր: Էյէր Ալլահ Քէնտի բէսուլլէրինին սէօզլէրի հագգընտա օլ սէօզլէր Քէնտինին սէօզլէրի օլտուղու հագգընտա չէհհատէթ էտիյօր իսէ, հիչ պիր քիմսէնին իթիքազ էթմէյէ հագգը եօգ տըր, անճագ տէնիլէնէ չօճուգ կիպի ինանըպ գապուլ էթմէք լազըմ տըր: Իտտի գապ Ք. Մուգատտէսի լուղէթ պէ լուղէթ իհամ տէյու գապուլ էտէնլէրի թաստըգ էյլէյօր վէ ախէր նէվ տիւչիւնէնլէրի տէյիլ:

Փէյղամպէրլէր իչիւն օլտուղու կիպի բէսուլլէր իչիւն տախի վագա'ա 'այնի տիր: Պիր փէյղամպէր ինսանի պիր չօգ զա'աֆիյէթէ վէ եանըլմազա միւպթէլա իքէն իւզերինէ Րուհ իւլ Գուտս կէլիպ տէ քէլամ վէրտիյի վէ եազտըրտըղը զէման գալէմլէրինտէն եախօտ ազըզտըրընտան չըգան հէր պիր սէօզ վէ իպարէ Րուհ իւլ Գուտսըն օլուպ Ալլահ գատար եանըլմազ օլտուգլարը կիպի, բէսուլլէրին վէ 'Ատա ը Ճէտիտին մուհարրիրլէրինին իւզէրինէ տախի իհամաթ իչիւն Րուհ իւլ Գուտս կէլտիյի զէմանտէ, սէօյլէտիքլէրի վէ եազտըգլարը հէր լուղէթ վէ իպարէ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան վէրիլտիյի իչիւն Ալլահ գատար եանըլմազ քիմսէլէր տիրլեր: 'Ատա ը Ճէտիտին ճիւմլէ քիթապլարը ե'անի Ինճիլլեր, 'Ամալ ը Րուսուլ, Բէսալէլէր վէ Վահի քիթապը պէօյլէ եազտըրըլմըշ օլուպ լուղէթ պէ լուղէթ միւհէմ տիր:

Պիւթիւն Ք. Մուգատտէս, 'Ատա Աթիգ վէ 'Ատա Ճէտիտ Յիսուս Քրիստոս իլէ 'ազիմ մութապագաթ վէ 'այնիյէթտէ պուլունըյօր: Իքիսինին արասընտա 'ազիմ վէ սըրրանի միւշապէհէթ պուլունըյօր: Պիւթիւն Ք. Մուգատտէս Ալլահ'ն Քէլամը թէմամիյէ օլունուլյօր: 1 Սէլ. 2. 13: Եսա. 55. 11: Եսա. 66. 2, «Քէլամըմտաև թիթրէյէնէ նազար գըլարըմ»: Յիսուս Քրիստոս քէնտիսի էզէլի քէլամ տըր: Յով. 1. 1, 14 տէ տէօրթ տէֆա'

Քէլամ իսմի իլէ թէքքար էտիլմիշ տիր։ Ցիսուս Քրիս-
տոսըն էօմրիւնտէ նէ վար իսէ 'այնի խուսուսաթը պիւ-
թիւն Ք. Մուքաատէստէ պուլույօրըզ։ Բապպ Ցիսուս
Իլահի պիր Զաթ տըր, Քէլամ Ուլլահ տախի Իլահի պիր
Քիթապ տըր։ Ցիսուս Քրիստոս Ալլահ տըր։ Ք. Մու-
գատտէս տախի Ալլահընն սէօզլէրի տիր։ Ցիսուս Քրիստոս
Փէտէրի պէյան էթմէք իւզրէ զէմինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։
Ք. Մուգատտէս տախի Ալլահը վէ Անընն ճիւմլէ սէյրէթ,
մէպտէ վէ 'ամալընը իզհար էթմէք իւզրէ վէրիլմիշ տիր։
Խէլաս Թարիգի Ցիսուս Քրիստոս տըր։ Խէլաս Թարիգի
Ք. Մուգատտէս տիր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս ասլա
եանըլմայան պիր Զաթ տըր։ Ք. Մուգատտէստէ տախի
եանըլըզգ պուլունամազ։

Պալատէքի չու մուԹապագաթ վէ միչապէհէթ պու
սահիֆէտէ գայտ էտէպիլտիյիմիզին անճագ պիր գաչ
Թանէսի տիր։ Պունլար հէր իքիսինտէ տախի մէվճուտ
պուլունան Իլահի միչապէհէթլէր տիր։ Պիր ազտա ին-
սանի միչապէհէթէ նազար էտէլիմ։

Բապպ Ցիսուս Քրիստոսը սալԹ Իլահի պիր Զաթ
տէյու տիչինէմէտիյիմիզ կիպի Ք. Մուգատտէս հագ-
գընտա տախի սալԹ Իլահի պիր Քիթապ տէյու տիչիւ-
նէմէյիզ։ Բապպ Ցիսուստա Ուլուհիյէթ Ինսանիյէթ իլէ
պիրլէչմիշ օլտուղը կիպի Ք. Մուգատտէստէ տախի
Իլահի իւնսիւր Ինսանի իւնսիւր իլէ պիրլէչմիշ տիր։
Բապպ Ցիսուս ինսանիյէթի վէ ինսանի ճէսէտի սէպէ-
պիյլէ զա'աֆիյէթէ միւսԹէյա, մէսէյա, աճըգմազա,
տուսամազա, եօրուլմազա, եէմէյէ, իչմէյէ, ույումազա,
վէ բահաԹլանմազա վէ զայրիյէ մէճպուր օլտուղը կիպի,
Ք. Մուգատէս տախի ինսանի զա'աֆիյէթէ միւսԹէյա,
տըր։ Ֆագաթ Ցիսուս Քրիստոսուն ինսանի զա'աֆիյէթի
սէպէպլինէյն անա հիչ պիր խաԹա, գուսուր եա եա-

նըլմազ աԹֆ օլունամատըղը կիպի, Ք. Մուգատտէսէ
տախի ինսանի իւնսիւրլէրի վէ զա'աֆիյէթի սէպէպի իլէ
հիչ պիր եանըլըզգ աԹֆ օլունամազ։ Շու նօգԹայա էյի
տիգգաթ էյլէ։ Րուհ իւլ Գուդս Բապպ Ցիսուս Քրիստո-
սըն թեվֆիղղիւտիւնեհն թա հօլիւվիւնիւ տեֆ 'հօմրիւնիւ հեր
պիր վենգիլ վե թեֆֆերրիւաբընտա 'ամիլ օլտուղը կիպի,
Ք Մուգաստեստ տախի այնի սուրեթլե 'ամիլ օլմուշ տըր։
Րուհ իւլ Գուսըն Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն 'էօմրիւնտէ
վէ Ք. Մուգատտէստ իչլէմէսինին մուԹապագաթ վէ
միչապէհէթինի մէչք էտէլիմ։

1. Բապպ Ցիսուս Քրիստոս զուհուր էթմէզտէն էվ-
վէլ անըն զուհուրընա տէլալէթ էթմէք վէ եօլ հազըր-
լամագ իւզրէ Րուհ իւլ Գուսս Վաֆթիզ էտիճի Ցովհան-
նէսի սէվգ էյլէտի։ Ղուկ. 1. 35։ Ք. Մուգատտէս եազըլ-
մազտան վէ ԹէքմիլՀիյէթի իլէ զուհուր էթմէզտէն էվ-
վէլ Րուհ իւլ Գուսս պիր Թագըմ փէյղամպէրլէր վէ
Րէսուլլէր վասըԹասըյլէ անըն սէօզլէրինի խապէր վէրտի։

2. Ցիսուս Քրիստոսըն Թէվէլլիւտիւնեաէ Րուհ իւլ
Գուսս 'ամիլ իսի։ Ղուկ. 1. 35։ Մաաթ. 1. 18, 20։
Րուհ իւլ Գուսս էզէլի Քէլամը, հազրէթի Մարեամ-
ատան ճէսէտ ալմասը իչինն ինսանի վէ ԹէՀն իւնսիւրիւ
իլէ պիրլէչտիրտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուսս տախի Իլահի
Թասավվուրաթ, մէպտէ վէ սէօզլէրի, ինսանի հալ ու
քէյֆիյէթլէր, վագա'ալար վէ սէօզլէր իլէ վէ ինսանի
սարի ուսուլլարը իլէ պիրլէչտիրէրէք Ք. Մուգատտէսի
մէյտանա կէթիրմիշ տիր։

3. Բապպ Ցիսուս Քրիստոս, ՇէյԹան Թարաֆընա
Թէճրիւպէ օլունմագ իւզրէ վէ ֆաթիհ օլուպ մու-
գատէս պիր Զաթ օլտուղը զահիր օլսուն տէյու Րուհ
իւլ Գուսս վասըԹասըյլէ պէրրիյէյէ սէվգ օլունտու։
Մաաթ. 4. 1։ Ղուկ. 4. 1։ Ք. Մուգատտէս տախի

սէնէլէրտէն պէրրու պինլէրճէ թէճրիւպէլէրտէն, փօթա-
լարտան վէ հիւճիւմլէրտէն կէչմէքտէ տիր։ Պունու է-
տէն Բուհ իւլ Գուտս տըր։ 'Ալէմի Քէնտի եազտըրմըշ
օլտուղը Քիթապ իչինն մէյտան օգուչօր վէ Ք. Մու-
գատտէսին հիւճումլէրէ մարուզ օլմասընա միւսա'ատէ
էտիյօր։ Շէյթան Բապպ Ցիսուսա պիւթիւն 'էօմրիւնտէ
թա էօլիւմինէտէք հիւճումլար էյլէտիյի կիպի, Ք.
Մուգատտէս տախի պիւթիւն թարիխտէ Շէյթան վէ ա-
նըն թէվապի'ի թարաֆընտան հիւճումլարա օղրայաճագ
տըր։ Ֆագաթ Շէյթան պիր չօգ թէճրիւպէլէրի վէ հիւ-
ճումլարը իլէ Բապպ Ցիսուսա հիչ պիր չէյ եափամա-
յըպ Անըն գուտսույէթի վէ սալահը զահիր օլտուղը կիպի,
Ք. Մուգատտէս տախի Շէյթան վէ Շէյթանի ատէմլէր
թարաֆընտան նէ գատար հիւճումլարա օղրասա հիչ պիր
զիյանա օղրամատըգտան մատա Իլահի ճէվհէրի վէ եա-
նըլմազ թապի'աթը զահիր օլմագտա պուլունաճագ տըր։
Ք. Մուգատտէսին մազիտէքի թարիխի պունը իսպաթ
էյլէր։

4. Ցիսուս Քրիստոսըն պիւթիւն էօմրիւ Բուհ իւլ
Գուտս թարաֆընտան իտարէ օլունըր իտի, անըն միւ'ճի-
զէյլէրի վէ սէօզլէրի Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ իճրա
օլունըր վէ սէօյլէնիր իտի։ Ա'մալ. 10. 38։ Մատ. 12.
28։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս Բուհ իւլ Գուտս սըզ եա'նի
Փէտէրինին Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ իտարէսի օլ-
մագսըզըն հիչ պիր չէյ իճրա էթմէզ վէ էտէմէզ իտի։
Ցով. 5. 30։ 5. 19։ Ցով. 8. 29։ Ք. Մու-
գատտէս տախի Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ օլմա-
սըզճա հիչ պիր չէյ իճրա էտէմէզ։ Ք. Մուգատտէս
Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ մէչք վէ վա'զ օլունմալը
տըր։ Նիչէ քիմսէլէր Ք. Մուգատտէսի Բուհ իւլ Գուտս
իլէ մէչք էթմէտիքլէրի վէ վազ էյլէմէտիքլէրի իչինն

հիչ պիր իչ իճրասընա մուգթէտիր օլամայօրլար։ Ք. Մու-
գատտէս պիր սիր քիթապը տէյիլ քի ատէմլէրի ճէզպ
էյլէսին։ Բուհ իւլ Գուտսա 'էօմրիւնիւ, 'ագլընր վէ
պիւթիւն հայաթընը թէսլիմ էյլէմէյէնէ Ք. Մուգատտէս
քէնտինի աչամազ։

5. Իզէլի Քէլամ օլան Իլահի Զաթ Քէնտինի ինսանի
ճէսէտին իգթիտարսըզլըգ վէ զա'աֆիյէթ հուտուտտարը ի-
չինէ գօտուղը կիպի, Բուհ իւլ Գուտս տախի Իլահի էֆ-
քեար, թէսավվուր վէ մէպտէէրի ինսանի լիսան վէ
սարֆ գանունլարընըն զա'իֆ հուտուտտարը իչինէ գօմուչ
տըր։ Շու հագիգաթ տըր քի Բուհ իւլ Գուտս հէր մու-
հարրիրին լիսան իսթիլահլարընը վէ թապիրլէրինի ալա-
րագ մուհարրիրլէրէ լուզէթլէր վէ իպարէլէր վէրմէքտէ
անլէրի իսթիմալ էյլէտի։ Իչթէ պու սէպէպտէն Պօղոս
Րէսուլըն ուսուլը թահրիրի Պեարոսընքինտէն վէ Ցով-
հաննէսինքի Ցուդանընքինտէն ֆարգլը տըր։ Լուզէթլէ-
րի վէ իպարէլէրի թէչքիլ վէ թէրթիպ էտէրէք մուհար-
րիրլէրէ վէրէն Բուհ իւլ Գուտս տըր, ֆագաթ հէր մու-
հարրիրին քէնտի լիսանընը իսթիմալ էյլէմիչ տիր։ Պու
ճիւմլէ իլէ պէրաբէր Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պա'զէն
ինսանի ճէսէտին զա'աֆիյէթ վէ իգթիտարսըզլըգ հու-
տուտտարընը կէչիպ Քէնտի Իլահի ճէլալինի իզհար էյլէ-
միչ տիր։ Մէսէլա Թէպտիլի սուրէթի վագա'ասը։ Թամ
պու սուրէթէլ տախի վագա'ա Բուհ իւլ Գուտս Ք. Մու-
գատտէսի թէ"լիֆ էթմէքտէ Իլահի էֆքեար ու մէպտէ-
լէրի ինսանի լիսան վէ սարֆ գանունլարընա մէրպութ
գըլսըր իսէ տէ, արատա պիր ինսանի իսթիգլահաթ վէ
թա'ալիրլերի կէչիպ Իլահի գուվվէթի իզհար էյլէմիչ տիր։
Մէսէլա, Պօղոս մուգթէտիր պիր զաթ իտի, ֆագաթ
փէյղամպէրլէր արասընտա նիչէ չօպանլար, նիչէ չիֆթ-
ճիլէր վէ պաղչէվանլարը էյլէրինէ ալըպ իլհամաթը եազ-

տըրտը։ Պիր չօպան չա՛իրլիյի նէ՞րէտէն էօյրէնմիշ իտի։ Զիֆֆեճի պէյիզ վէ միւ՞էսսիր նուէթզլարը նէ՞րէտէն էօյրէնտի։ Բուհ իւլ Գուտս անլէր վասըթասըյլէ տախի 'աճայիպ թարզտա սէօյլէմիշ տիր։ Մովսէս, տիլի փէլիթէք, լիսանտա 'աճիզ պիրիսի իքէն անը գօճաման պիր գավմա գըրգ սէնէ միւտաէթ նուէթզլար էթտիրէն Բուհ իւլ Գուտս իտի։ Պալըգճը Պեարտս վէ կէօմրիւքճիւ Մատթէոս թապի՛ի հալլէրինտէ էօյլէսի ըէսալէլէր վէ թէ՞լիֆաթ հասըլ էտէմմէզլէր իտի։ Բուհ իւլ Գուտս ինսանի զա՛աֆիյէթտէն եիւքսէքտէ տուրուր։

Ք. Մուգատտէս, քէնտինտէ հայաթը օլան պիր մէվճուտիյէթ տիր։ Վէ պէօյլէսի մէվճուտիյէթլէրին իսէ տա՞իմա էհէմ վէ չօգ էհէմմիյէթլի օլմայան, էլզէմ վէ էն լազըմ օլմայան գըսմլարը օլուր։ Մէսէլա, Ա՛տ վէ սաչ ինսան ճէսէտինին 'ազալարընտան տըրլար։ Հալ չոս քի ինսան սաչը ինսան մի՛տէսի գատար մուհիմ վէ էլզէմ պիր 'ալա տէյլ տիր։ Կէօզ վէ սագալ։ Սագալ իսէ կէօզ գատար էհէմ վէ էլզէմ պիր 'ազա տէյլ տիր։ Ցագաթ քիմ էհէմ վէ էլզէմ օլմայան 'ազալարը թահգիր էյլէր։ Հէր պիրինին քէնտինէ մահսուս մէվգի՛ վէ խըտմէթլէրի օլուպ Բապպ Թարաքընտան միւնասիպ Թարզտա Թա՛յին վէ Թէչքիլ օլունմըշ տըրլար։ Ք. Մուգատտէստէ տախի մէսէ՞լէ 'այնի տիր։ Հիչ պիր քիմսէ հագգ իւզրէ իտա՛ա էտէմմէզ քի 1 Թէվարիխ քիթապընըն իլք տօգուզ պապլարը Յովհաննէս Ինճիլի գատար էհէմմիյէթի հա՞իզ օլսուն։

Լաքին եինէտէ օլ սիլսիլէ տէֆթէրինին քէնտի մէվգի՛ինտէ լիւզիւմիւ վար տըր, զիրա անլէրտէն Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն Դաւիթ վէ Աբրահամ նէսլինտէն օլտուղը իսպաթ օլունըր։ Ք. Մուգատտէստէ չօգ էհէմմիյէթլի օլմայան պիր չօգ գըթ'ալարըն պուլունմա-

սը պու Քիթապըն Բուհ իւլ Գուտս Թարաքընտան Թէրթիպ վէ Թէչքիլ օլտուղընը վէ լուղէթ պէ լուղէթ վէրիլտիյինի իսպաթ էյլէր։ Զիրա էյէր Ք. Մուգատտէսին լուղէթ վէ իսթարէլէրինի Թանըմ վէ Թէչքիլ էյլէմէք ինսանլարա եա՛նի եազան մուհարրիրլէրէ պրագըլմըշ օլսա իտի, պու գատար չօգ իսմլէրի եան եանա եազմատա նէ մա՛նա վար տէյու տիւշինէրէք եազմազլար իտի։ Եախօտ Դաւիթին կիւնահընը օլ գատար աչըգ լինան իլէ, Յուդանըն կիւնահընը (Թէք. 38ինճի պապ) լուղէթ պէ լուղէթ վէ ղայրի, էտէպէ մուղայիր վագա՛ալարը էն ուճագ Թէճէլրիւաթը իլէ եազմազլար իտի։ Ցագաթ Բուհ իւլ Գուտս լուղէթլէրին վէ իսթարէլէրին ինթիխապ վէ Թէչքիլինի մուհարրիրլէրէ, եանի Փէյղամպէր վէ Րէսուլլէրէ Թէրք էթմէտիյի սէպէպտէն միւրատընա իսոչ կէլտիյինէ կէօրէ լուղէթ պէ լուղէթ եազտըրմըշ տըր։

Էվվէլէթ, Ք. Մուգատտէստէ տէյիլ կալընըղ գատընլարըն հուզուրընտա, հատթա էրքէքլէրին հուզուրընտա տախի օգունամայաճագ տէրճէտէ նապէճա վէ էտէպէ մուղայիր, չէհվէթ վէ զինա ֆի՛իլ վէ վագա՛ալարը Բուհ իւլ Գուտս Թարաքընտան լուղէթ պէ լուղէթ եազտըրըլմըշ տըր։ Ցագաթ Բուհ իւլ Գուտս ասլա անլէրին ալէնէն օգունմասը իչիւն եազտըրմամըշ տըր։ Ինսան ճէսէտի տախի պէօյլէ տէյիլ մի՞ տիր։ Մէսէլէն 'ալէմ ինսան ճէսէտինին հէր պիր գըսմընը ալէնէն իպրաղ էթմէզ։ Ցագաթ ճէսէտին կէրէք էտէպէ մուվաֆըգ օլան Թարզտա 'ալէնէն կէօսթէրիլէպիլէն վէ կէրէքսէ էտէպէ մուվաֆըգ Թարզտա կէօսթէրիլմէյէն գըսմլարընընն քէնտիլէրինէ մահսուս խըտմէթ վէ էհէմմիյէթլէրի օլտուղը կիպի, Ք. Մուգատտէսին տախի 'ալէնէն օգունապիլէն վէ օգունամայան, 'ալէնէն իզահ օլունապիլէն վէ օլու-

նամայան գըսմլարը վար տըր։ Օլ էտէպէ մուղայիր վագա՛ալարը պիր միւ՚՚մին մախֆի օտասընտա մէչք էթ-մէլի, էվվէթ մախֆի օտասընտա մէչք էթմէլի տիր, զիրա «Պիւթիւն ֆ. Շէրիֆ իլհամը իլահի օլուպ թա՛լիմ վէ թազիր վէ իսլահ իչիւն վէ սալահ խուսուսընտա օլան թէ՚՚տիպ իչիւն ֆայտէլի տիր։» 2 Տիմ. 3. 16։ Իմդի ֆ. Մուգատտէսին ֆարգը գըսմլարընը քէնտի մէվգի՚լէրինտէ սագլա վէ իսթիմալ էյլէ, վէ կէօրէճէքսին քի՚ազիմ պիր մագսէտ Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան լուղէթ պէ լուղէթ թէրթիպ վէ թէչքիլ օլունմուշ տըր։

Պա՛զը քիմսէլէր ֆ. Մուգատտէսին լուղէթ պէ լուղէթ իլհամ օլմասը իլէ անտէ պիր թագըմ բէմզ վէ քինայէլէրին մէվճուտ օլմասընը եէքտիկէրլէրի իլէ պարըշտըրամայօրլար։ Զանն էտիյօրլար քի ֆ. Մուգատտէս լուղէթ պէ լուղէթ իլհամ տըր տէմէքլէ անտէ հիչ պիր բէմզ եա քինայէ եօգ տըր տէմէք իսթեյօրըզ։ Այր, պէօյլէ տէմէք իսթեմեյօրըզ։ Էվվէթ, գապուլ էտէրիզ քի չօգ բէմզ վէ քինայէլէր վար, ֆագաթ օլ բէմզ վէ քինայէլէր տաիսի սէօյլէնիր վէ եազըլըր իքէն լուղէթ պէ լուղէթ Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան թէրթիպ օլունան լուղէթլէր վէ իսպարէլէր իլէ եազըլտըլար։ Մէսէլա, Վահի Լ. 12, 13ատէ, «եէտի ալթուն չէմտան... կէօրտիւմ,» տէյօր։ Պուրատա «եէտի» լուղէթի, «ալթուն» լուղէթի, «չէմտան» լուղէթի վէ «կէօրտիւմ» լուղէթի Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան եազտըրըլմըշլար տըր։ Լաքին անէրին մանասընըն 20ինճի այէթտէ վէրիլտիյինի կէօրիւօրըզ։ Յիսուս Քրիստոս տէտի, «Գոյունլարըն գափուսը դէն իմ։» Յով. 10. 7։ Վագա՛տ պու սէօզիւ իլէ Քէնտինինն խէլսա վէ հայաթ վասըթասը օլտուղունը պէյան էթտի, ֆագաթ «գոյունլարըն» լուղէթի, «գափուսը» լուղէթի, «պէն» լուղէթի վէ «իմ» լուղէթի Րուհ իլ

Գուտս թարաֆընտան վէրիլէրէք Յովհաննէս վասըթասըյէ եազըլտըլար։ Եսայի վասըթասըյէ պէօյլէ պույրուլույօր, «Օլ կիւնտէ Բապպ քիրա իլէ ալընմըշ ուսթուրա իլէ... պուչը վէ այագլարընն գըլընը թրաչ էտէճէք, սագալը տախի գազըյաճագ տըր։» Եսա. 7. 20։ Երինէ պուրատա «Օլ», «կիւնտէ», «Բապպ», «քիրա», «իլէ», «ալընմըշ», «ուսթուրա» վէ զայրի, պունլար լուղէթ պէ լուղէթ Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան եսայի վասըթասըյէ եազտըրըլտըլար, ֆագաթ խուսուսի մա՚նա վէրմէք իւզրէ իսթիմալ օլունմուշլար տըր։ Պունա միսալլար փէք չօգ տըր ֆագաթ պու գատարը իլէ իքթիֆա էտէրիզ։

Թէքրար էտէրէք տէրիզ, վագա՛տ ֆ. Մուգատտէսէ րեհզ վէ ֆիհայէհէր զայէք չօգ վէ հեր պիրի պիր խուսուսի սա՚նա վէրմէք իւզրէ իսթիմալ օլունմըշլար իսէտ, ՚այնի րեհզ վէ ֆիհայէհէր տախի Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան լուղէք պէ լուղէք եազտըրըլմըշլար տըր։

Ֆ. Մուգատտէս իքի նէվ՚ իլհամաթը չամիլ տիր։—

1. Ալլահըն հաքիեաղլարը հաղընտա լուղէք պէ լուղէք իլհամտաք։

2. Ալլահըն հաքիեաղլարը օլմայտաղ լուղէք պէ լուղէք իլհամտաք։

Ֆ. Մուգատտէսին հէր գըսմը Ալլահըն էֆքեար, մէպատէ վէ արզուսը տէյիլ տիր։ Անտէ Ալլահըն էֆքեարը տա վար, Շէյթանըն վէ ինսանըն էֆքեարը տա վար։ Անտէ Ալլահըն գուտսիյէթ վէ սալահը մուգայյէտ տիր, ՚այնի վագթտա Շէյթանըն վէ ինսանըն կիւնահ վէ ֆէսատը տախի մուգայյէտ տիր։ Վէ լաքին կէրէք Ալլահըն էֆքեարը կէրէքսէ Շէյթանըն թասավվուրաթը վէ ինսանըն ճիսմանի մէպատէրի Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան լուղէթ պէ լուղէթ եազտըրըլմըշ տըր։ Ֆ. Մուգատտէս պիր գափաղընտան տիկէրինէ գատար, Թէքվին

քիթապը պիրինճի պապ իլք լուղէթաէն Վահի քիթապը սօն պապ սօն լուղէթէտէք լուղէթ պէ լուղէթ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան եազտըրըլմըշ տըր: Ֆագաթ պուընըն իչէ տէմէլք իսթէմէյօրըզ քի Ք. Մուգատտէսատ եազըլմըշ հէր սէօզէ ամին տէմէլի իզ: Այր: Զիրա, կէրչի Ք. Մուգատտէս լուղէթ պէ լուղէթ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան եազտըրըլմըշ իսէտէ անատ Շէյթանըն վէ կիւնահֆեար ատէմլէրին տաիի սէօզլերի վար տըր: Պիր գաչ միսալ ալալըմ: Շէյթանըն Եւայը ալատթտըղը զէմանատ սէօյլէտիյի սէօզլէր, կայէնին մուտամլէսի, Ցուդանըն կիւնահը (Թէք. 38 պապ) Դաւիթին կիւնահը, Դաւիթին օղլու Սիմեօնըն կիւնահը, Հաքիմլեր քիթապընըն տէհչէթլի ինսանի վէ չէհվանի վագա'ալարը, Իսրայէլին վէ Եհուտանըն փատիշահլարընըն ինսանի, չէհվանի վէ փուրթփէրէսթլիյէ այիտ մուտամլէ վէ սէօզլերի, պիր չօգ փուրթփէրէսթ վէ թա''իֆէ փատիշահլարըն 'ամել վէ սէօզլերի, եալան փէյղամպէրլերին վէ էֆսունճուլարըն սէօզլերի, Շէյթանըն Յիսուս Քրիստոսը թէճրիպէ էտէր իքէն սէօյլէտիյի սէօզլէր, ճինլերին սէօզլերի, իմանսըզ ֆէրիսթ վէ 'իւլէմանըն սէօզլերի վէ զայրի վէ զայրի, Ք. Մուգատտէսատ եազըլը տըր: Պունլարա, պու Շէյթանի, ինսանի վէ կիւնահը մուտամլէ վէ սէօզլերէ Ալլահ մէսուլ տէյլ տիր: Անլէր Ալլահըն իչլերի տէյլ վէ Ալլահըն խօշլանմըղը 'ամելլեր տէյլ տիր: Ալլահ անլերի հիւքմ էյլէյլեմէք վէ անլեր իչին ճէզա հազըրլամըշ տըր: Ֆագաթ եինէտ պալատէ մէզքիւր վէ անլերէ միւշապիհ պին պիր Շէյթանի, ինսանի վէ կիւնահը վագա'ալարը, 'ամելլերի վէ սէօզլերի պիզզաթ Րուհ իւլ Գուտս լուղէթ պէ լուղէթ եազտըրմըշ տըր: Շիւպհէսիզ անլերի եիւքսէք պիր մագսատ եա'նի, «Թա'լիմ վէ թա'զիր վէ իսլան իչիւն վէ սալան խուսուսընտա օլան թէտիպ իչիւն»

եազտըրմըշ տըր: Շէօյլէֆի Ք. Մուգատտես Աղահընն հֆեեար վէ սէօզլերի նօգթայը նազարընսան վէ Շէյթանի, հիւսանի վէ կիւնահը վագա'ալար, 'ամելլեր վէ սէօզլերին Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընսան յուղէթ պէ յուղէթ եազտըրըլմասը նօգթայը նազարընսան Իյհաւը Իյահի տիր: Իմամ Ք. Մուգատտէսի մէյք էտէր իքէն Ալլահըն էֆքեար վէ սէօզլերինի ինսանըն էֆքեար վէ սէօզլերինէն տա''իմա թէֆրիգ էյլէ: Զանն էթմէ քի հաթթա նիչէ միւ''մինլեր, րէսուլլեր վէ փէյղամպէրլեր տաիի տա''իմա Ալլահտան սէօյլէտիլէր, ֆագաթ եինէտ Ալլահ թարաֆընտան սէօյլէմէտիքլերի սէօզլերի Րուհ իւլ Գուտս Ք. Մուգատտէսէ յուղէթ պէ յուղէթ եազտըրտը: Մէսէլա, 1 Կոր. 7ինճի պապտա Պօղոս Րէսուլ պիր գաչ տէֆտա «պէն տէյլ Բապտ, տէր,» վէ «Բապտ տէյլ պէն տէրիմ» թա'պիրլերի իսթիմալ էյլէյօր: Րուհ իւլ Գուտս պուրատտա Քէնտի էֆքեար վէ սէօզլերինի Պօղոսըն էֆքեար վէ սէօզլերինէն թէֆրիգ էյլէյօր: Ֆագաթ եինէ տէ Պօղոսըն էֆքեար վէ սէօզլերի հալինտէ յուղէթ պէ յուղէթ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան եազտըրըլմըշ տըր: Պաչգա պիր միսալ: 'Ահա ը Աթիգ փէյղամպէրլերի տա''իմա քէնտի փէյղամլարընըն եա իլքինտէ եա տա սօնունտա «Բապտ պույուրուր քի», «Բապտ պույուրըր,» թա'պիրլերի իսթիմալ էտէրլեր: Ֆագաթ պա'զէն պու թապիրլեր օլմայարագ փէյղամպէրլերին ինսանի վէ միւհիմմ օլմայան թաստավվուրաթ վէ էֆքեարլարընը տաիի յուղէթ պէ յուղէթ եազտըրմըշ տըր: 2 Փատ. 7. 1—11ի մէյք էթմիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի Նաթան Փէյղամպէր Դաւիթէ, Բապտա պիր հէյքէլ եավմագ թաստավվուրունա մուվաֆֆագ ճէվապ վէրտի (այէթ 1—3): Հալ չու քի Ալլահ Նաթանը Դաւիթէ կէօնտէրիպ Նաթանըն Դաւիթէ Բապտըն իսմինէ հէյքէլ պինա էթմէսի հագգընտա սէօյ-

լէտիյի սէօզլէրին ագահնի սէօյլէտիպ քէնարինին տէյիլ իլլա անըն օղլունըն պիր հէյքէլ պինա էտէճէյնի պէյան էյլէտի: Իմաի Բուհ իւլ Գուտս Նաթանըն Ալլահըն էֆ-քեարընա մուվաֆըգ օլմայան էֆքեար վէ սէօզլէրինի տահի լուղէթ պէ լուղէթ եազտըրտը: Տիկէր պիր միսալ ալ: 4 Փատ. 20. 4—7ի մէշք էյլէ: Եզեկիա փատիշահա Ալլահ Քէնարինի Եսայի վասըթասըյլէ սէօյլէտի, (այէթ 4, 5) ֆագաթ ճընճը այէթին նիհայէթինտէ Բապպըն սէօզլէրի խիթամա կէլահինտէ Դինճի 'այէթտէ «Եսայի տահի» տէյերէք Եսայինին սէօզլէրի եազտըրըլմըշ տըր: Շէօյլէ քի պու գըթ'ատա Բապպըն սէօզլէրի իլէ Եսայինին սէօզլէրի պէրրապ թարզտա թէֆքրիգ օլունույօր: Իմտի, Բուհ իւլ Գուտս Բհատդլէրին վէ Փէյղամպէրլէրին, իլնատա մաճիմ օրնատըգլարը գեմանիէրտե սհոդհէտիհէրի Բապպրն օլմայան հքֆեար վէ սհօզլէրինի տահի ղուղէք պէ ղուղէք եազտըրմըշ տըր:

Ք. Մուգասհտե փարգը գեմանա, հալ ու հէյքհյքէրէ վէ գավմարա մահատա գըթ'ալար, հէրհէր վէ 'այհի ու ատաթ վար տըր: Մէսէլա. Մուվսէս վասըթասըյլէ Պէրբիյէտե վէ Քէնան տիյարընտա Իսրայէլ գավմընը իտաբէ էթմէսի իչիւն վէրիլմիշ օլան պիր թագըմ գանուն չէրի'աթ վէ 'այհն ու ատաթ վար քի հալը հազըրտա եաչայան մի"մինլէր անլէրի իճրա էյլէմէյէ մէճպուր վէ մէ"ատլ տէյիլլէր տիր: (Կողոս. 2. 14: Էֆս. 2. 15 վէ զայրի): Պու ճիւմլէ իլէ պէրապեր 'Ատա ը Աթիգ հալը հազըր մի"մինլէրէ նուամունէ օլմագ իւզրէ եազըլմըշ տըր: Պիզ անլէր վասըթասըյլէ միւթէնէպիհ օլուրըզ: 1 Կոր. 10. 1—11ի մէշք էյլէ: 6 վէ 11 այէթլէրին տօղրու թէրճէմէսի, «Պու չէյլէր պիզէ նուամունէ իչիւն օլտուլար թաքի ծնարրըն արզու էթտիքլէրի կիպի քէօթիւ չէյլէրէ արզու էթմէյէլիմ:... Վէ պունլարըն ճիւմլէսի նուամունէ

իչիւն օնլարա վուգու' պուլըր իտի վէ պիզէ քի ասրլարըն սօնունա եէթիչտիք նասիհաթ օլմագ իւզրէ եազըլտը:»

Մի"մին տօսթում, Ք. Մուգատտէսի լուղէվի իլհամ տէյու գապուլ էտէրմի՞ սին: Պուրայա գատար օլան մէչքիմիզտե պունըն պէրրագ թարզտա իսպաթ օլունտուզունու կէօրտիւք: Իմաի սէնին ֆարզըն Ալլահըն մէյէքիւթիւնիւ վէ անա ա"իտ օլան ճիւմլէ խուսուստաթը լուղէթ պէ լուղէթ չօճուգ կիպի գապուլ էթմէյէք տիր: Ք. Մուգատտէսէ նէ տէրէճէ էհէմմիյէթ վէրիր իսէն Բուհանի հայաթըն օլ տէրէճէտե սայլամ օլուր: Ք. Մուգատտէսի լուղէթ պէ լուղէթ Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան եազտըրըլմըշ տըր տէյու գապուլ էթմէյէն քիմսէյէրտե պիզզաթ Բուհ իւլ Գուտս Քէնտի 'ազիմ իչինի իճրա էտէմէզ: Տիգգաթ էյլէքի Բապպ Յհուսս Քրիստոս պէօյլէ թա'լիմ էյլէտի: «Ինսան... Ալլահըն աղըընտան չըգան հէր պիր քէլամ իլէ եաչար»: Մատ. 4. 4: Իմաի Բուհ իւլ Գուտս Բուհանի հայաթը Ալլահըն աղըընտան չըգան քէլամա ետա'նի սէօզէ մէրպութ գըլըյօր: Իչթէ պու, լուղէթ պէ լուղէթ իլհամ թա'լիմինի թէ"սիս էտէր: Էվվէլթ, պէօյլէ գապուլ էթմէյէնլէր Բուհանի հայաթտա պէլէնէմէզլէր, թէգատտիմ էտէմէզլէր: Լուղէվի իլհամ գապուլ էթմէյէնլէր Ք. Մուգատտէսին հէր տէտիյինէ չիւպհէ էտէրլէր, պու թապի'ի նէթիճէ տիր: Հալ չու քի պիզէ եազըլմըշ օլանատա զիյատէ տիւչինմէմէք թէնպիհ օլունմըշ տըր: 1 Կոր. 4. 6: Քրիստոսըն իքինճի զուհուրը թալմինի գապուլ էտէնլէր լուղէվի իլհամը գապուլ էտէրլէր վէ լուղէվի իլհամը գապուլ էթմէյէնլէր մէզքիւր թա'լիմի տահի գապուլ էթմէզլէր:

1. Ք. ՄՈՒՀԱՏՏԷՍԷ 'ԱԶԻՄ ՀԻՒՄԷԹԻՆ ՕԼԱՐԱԴ ՄԷԾՔ էՅԼԷ:

Եհովա պէօյլէ պույուրըյօր, «Քէլամըմտան տիթրի-

յէնէ նազար գըլարըմ։» Եսա. 66. 2։ Մէզմուր սահիպի պէօյէ պուլուրը, «Քէլամընը ճիւմլէ իսմինտէն զիյատէ մու'ազզամ գըլտըն»։ Մէզ, 138. 2։ Իմտի Ք. Մուգաատէսի մէչք էթմէք իւզրէ եագլաչտըղընտա անըն ա-զիմ նուճհուզ վէ մէվգի'ինի թանը։ Անըն 'Ազիմ Ալլահ օլան Րուհ իւլ Գուտս թարաճքընտան լուզէթ պէ լուզէթ եազտըրըլմըշ օլտուդու ֆիքրինտէ օլսուն։ Անըն սէօզլէ-րինի քէնտի մանտուա ֆիքրին իլէ քիւչիւլթմէյէ չալըշ-մա, անա 'իթիրազ բուհու սէնտէ ասլա պուլունմասըն, անա եագլաչըր իքէն Ալլահա վէ Րուհ իւլ Գուտսա եագլաչըյօր կիպի եագլաչ վէ անտէն տիթրէ։ Անա տօ-գանըլմատան իսէ էօլմէյէ բազի օլ։ Անըն նուճհուզընըն պիր ազ պիլէ օլսա ազալմասընտան իսէ մահվ օլմազա բազի օլ։ Անը միւսթագիլ գըլազուզընը, միւսթագիլ խօ-ճան վէ միւսթագիլ հայաթըն տէյու գապուլ էյլէ։ Ո օլ-մազ իսէ եաչայամազ իսկինի, Ո օլմազ իսէ նուրուն օլմայըպ զուլմէթտէ պուլունտուզընը, Ո օլմազ իսէ էօլիւ օլտուզընը թանը, անտէն թիթրէ։ Իչթէ օլ զէման, պու գատիմ վէ Իլահի Քիթապ սանա աչըլտաճագ, անճագ օլ զէման եհովա սանա նազար գըլտաճագ տըր վէ օլ զէման անը անլայտպիլէճէքսին։

2. Ք. ՄՈՒԳԱՏՏԷՍԻ ՍՕՆ ՏԷՐԷՃԷ ԹԷՎԱՋՈՒ ՎԷ ՏՈՒ'Ա ԻԼԷ ՄԷՇՔ ԷՑԼԷ։

Պու Քիթապա եագլաչըր իքէն միւ''մին հիչ պիր չէյ պիլմէզ իսկինի հիսս վէ գապուլ էթմէզ իսկ քէնտինէ տի պիր քիթապտան չօգ ֆարգը օլմազ։ Մարկ. 10. 15տէ Ալլահըն փատիչահլըղընը չօճուգ կիպի գապուլ էթ-մէք կերէք իսկի թէնպիհ օլունմագտա տըր։ Պու, Ք. Մուգաատէսի գապուլ էթմէք խուսուսընտա տսխի հա-գիգաթ տըր, զիրա Ալլահըն փատիչահլըղը հագգընտա պահս էյլէյէն Ք. Մուգաատէս տիր։ Միւ''մին տօսթում,

անը մէչք իչիւն հէր եագլաչտըղընտա էվվէլա Բապպա տու'ա էյլէ քի սէնի միւթէվազը էյլէսին, սէնի չօճուգ կիպի պիր չէյ պիլմէզ հալէ կէթիրսին, սէնի հագիգաթ-լարը ասլա ի'թիրազ էթմէքսիզին գապուլ էտէպիլէն հա-լէ կէթիրսին։ Անճագ օլ զէման պու ազիմ Քիթապը մէչքէ միւնասիպ պիր հալէ կէլիրսին։ Ալլահ պէօյլէ թէն-պիհ էտիյօր։ Յակ. 1. 21։

3. Ք. ՄՈՒԳԱՏՏԷՍԻ ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՄԷՇՔ ԷՑԼԷ։

Պու Քիթապը Րուհ իւլ Գուտս եազտըրմըշ տըր, իմա ի անըն միւֆէսսիրի վէ մու'ալլիմի սալթ Ո օլապիլիր։ Թէճրիւպէմիզլէ պունը կէօրմէքտէ իզ։ Րուհ իւլ Գուտս պիր ազ ինճինտիյինտէ, ազաճըգ էօվքէ ևա թիթիզլիք զուհուր էտէրէք Ո մահզուն օլտուզընտա (Լֆս. 4.30) մա'լիւմաթըմըզա հատթա բուհանի մա'լիւմաթ վէ բուհանի 'էօմրիւմիւզէ ճիւզի կիւվէնմէք օլտուզընտա, զայ-բիլէր բուհանի 'էօմրիւմիւզիւն աէրինլիյինի վէ բուհանի իչտէ զայբէթ վէ ալէվիմիզի մէթհ էթհիքէրի սըրատա պիզիմ տէ սիւքիւթճէ գալպտէն ամին տէհիյիմիզտէ, պա-գարըզ քի Ք. Մուգաատէսի անլամագտա ևա'խօտ Անըն հագիգաթ վէ թա'լիմաթընտա էվվէլճէ հիս էթհիյիմիզ մէսէրրէթ վէ անտէն գապուլ էթհիյիմիզ հայաթ եօգ։ Նէ՞ տիր, սէպէպ նէ՞ օլապիլիր տէյու թէֆթիչ էտէր իքէն պուլուրըզ քի ուֆագ պիր չէյտէ Րուհ իւլ Գուտս ինճինմիչ, Անը խօճա քիւրսիսահիւնտէն ազ էթմիչ իզ, Անըն իլէ օլ նազիք ալագա պիր ազաճըգ քէսիլմիչ։ Իմ-տի կել, էյ միւ''մին, էվվէլքի տօղրու մէվգի'ինէ կել, Րուհ իւլ Գուտսըն հուզուրընտա քիւչիւլ վէ թէվազու իլէ Անա միննէթտաուլըղընը իգրար էյլէ։ Րուհ իւլ Գուտս վասըթտասըյէ օլմատըգճա Ք. Մուգաատէսին հիչ պիր թատը եօգ տըր։ Իչթէ պու սէպէպտէն տիր քի Անը չօգ օգուլանլար վար իսէտէ Անըն գուվվէթ վէ հայաթընը

թատանլար փէք ազ տըր։ Անը չօգ վա՛զ էտէնլէր վար իսէտէ Անըն վասըթասըյլէ կիւնահ-քեարլարը հայաթա կէ-թիրէնլէր փէք ազ տըր։ Րուհ իւլ Գուտսսըզ Ք. Մուա-գաատէս սէրթ, սիվրի, տիք, վէ սուսուզ պիր գայա պէտէնինէ պլնզէր։ Հալ չու քի Մովսէսին ասասը ան-տէն տիրի սուլար չըգարըր։ Րուհ իւլ Գուտսա իսթիյաճ վար։ Անա միւսա՛ատէ էյլէ վէ պագ պու Քիթաթ սանա նասըլ տիրի սուլար ճէրեան էթտիրիր։ Օլ զէման Ք. Մու-գաատէսին էն օսանճլը զանն օլունան սահիֆէլէրի, օլ իսմլէր իլէ տօլու 1 Թէվարիխ քիթապը, զինա ֆի'իլէրի-նի նագլ էյլէյէն Թէքվինն, Հագիմլէր վէ Փատիչահլար քիթապլարը, Յօրուն լա'նէթլէր վէ Թիթիզլիքլէր իլէ տօ յու նուէթգլարը վէ տահա նիչէ սըրր, մա՛ամա կիպի կէօրիւնէն նագլիյէթ վէ խիթապլարը սանա խօշ բա'իալը պիր գաիալը չիչէնին աչըլմասը կիպի, զայէթ միւնպիթ եէչիլ Թարլալար կիպի եախօտ ՝էր նէվ՝ կիւզել չիչէք վէ կիւլլէր իլէ մէմլու պիր պաղչէ կիպի օլաճագ տըր։ Իմտի է՛յ միւ՛մին, տիգգաթ էյլէ քի Ք. Մուգաատէսի մէչք էտէր իքէն Րուհ իւլ Գուտս խօճան օլսուն։

Րուհ իւլ Գուտս Ք. Մուգաատէսին Թիւրքճէ Թէր-ճէմէսինէ մէ՛սուլ տէյլի տիր։ Ասլ նամէսինի, կէրէք իպրանիճէտ ՝Ահատ Աթիգի, կէրէքսէ Եունանիճէտ ՝Ահատ Ճէտիտի Թիւրքճէ Թէրճէմէտէն չօգ Ֆարգը պուլ-մագատա իզ։ Պիր գաչ միասլար վէրէյիմ։ 12 Ինճի Մէզ-մուրըն 1—3 այէթլէրինին տօղրու Թէրճէմէսի, «կէօզլէ-րիմի տաղլարա տօղրու գալտըրաճաղըմ, (եախօտ գալ-տըրըրըմ) Իմատտըմ նէ՞րէտէն կէլէճէք տիր։ Իմատտըմ կէօքլէրի վէ եէրի եարատան Բապպան տըր։ Օ սէնին այագլարընը սիւրչմէյէ պրագմայաճագ, սէնին հաֆըզըն ույուգլամայաճագ»։ Տօղրու Թէրճէմէսի մա՛նատար տըր։ Ֆաւլէթ եախօտ հանկի ճէնկճի խէ ճէնկ սըրասընտա իմ-

տատ իչիւն տաղլարտան ասքէրլէր կէլիրմի տէյու պա-գար իքէն վէ չիւպհէ սըրասընտա պանա նէրէտէն իմ-տատ կէլէճէք տիր տէյու Ֆէրեատ էտէր իքէն, պիրտէն պիրէ տէրուննէն պիր սէս, «Իմատըն կէօքլէրի վէ եէրի եարատան Բապպան տըր» սէսի իչիտիլիր։ Պու, միւ՛մին իչիւն ՝ազիմ պիր տէրս տիր։ Եսա. 64. 5ին սօն գըսմընըն տօղրու Թէրճէմէսի, «Իչթէ զաղապլան-մըն, գիրա պիղ կիւնահ իչլէտիք, անլէրտէ տէվամ էտէր իսէք խէլաս պուլաճագ մը՞ իզ»։ Տէմէք իսթէյօր քի կիւնահտա տէվամ էթտիքճէ խէլաս պուլմագ միւմքինս-սիզ տիր։ ՝Ահատ Ճէտիտէն տահի իքի միսալ վէրէլիմ։

Մաաթա 1. 20աէքի «Բապպըն մէլէյի» հանլըչ Թէր-ճէմէ տիր։ Տօղրու Թէրճէմէսի իսէ «Բապպըն պիր մէ-լէյի» տիր։ ՝Ահատ Աթիգաէ «Բապպըն մէլէյի» Թա՛-պիրի էզելի Քէլամը կէօսթէրիր իտի։ Հալ չու քի էզելի Քէլամ ինսանի ճէսէտ ալմագ իւզրէ Մարիամըն րահմին-տէ իտի։ Իմտի Թապի՛ի սուրէթտէ Յովսէփէ կէլէն մէ-լէք «Բապպըն մէլէյի» օլամագ իտի։ Րուհ իւլ Գուտս լուզէթլէրի հանըլմայարագ միւնասիպէթինտէ իսթիմալ էյլէմիչ տիր, ֆագաթ Թիւրքճէյէ Թէրճէմէ էտէնլէր չօգ հանըլմըչլար տըր։

2 Յով. 7 հանլըչ Թէրճէմէ օլունմըչ տըր։ Տօղրու Թէրճէմէ, «Զիրա տիւնյայա Յիսուս Քրիստոսուն Թէն-տէ կէլմէքտէ իտիյինի (եախօտ կէլէճէյինի) իգրար էթ-մէյէն չօգ ալտատըճըլար կէլտի, ալտատըճը վէ տՅճճալ պու տըր»։ Նէ՞ տէհչէթլի պիր հիւքմ։ Քիլիսալարըմըզ տէրուննինտէ Բապպ Յիսուսըն Թէնտէ օլարագ կէլէճէյինի ինքեար էտէնլէր փէք չօգ տըրլար։ Րուհ իւլ Գուտս պէօյլէլէր իչիւն նէ՞ չէտիտ լիսան իսթիմալ էյլէյօր։

Պա՛զ ատէմլէր ՝էթիրազ էտիպ տէյօրլար, «Էյլէր Ք. Մուգաատէս լուզէթ պէ՞ լուզէթ իլհամ իսէ վէ Րուհ

իւլ Գուտս Ք. Մուգաատէսին մուհարրիրլէրինէ լուղէթ-
լէր վէ իպարէլէր վէրտի իսէ, նիՙչիւն 'Ատը Ճէմիատէ
'Ատը Աթիգէն օլան պազը խթիխրաճաթ եանլըշ վէ
էքսիք օլարագ խթիխրաճ օլունմըշ տըր»: Էվվէթ,
գապուլ էտէրիզ քի պէօյլէ էսքի խթիխրաճաթ վար
տըր ֆագաթ պու Ք. Մուգաատէսին լուղէվի իչհամ
օլաուղունու ճէրհ էտէմէզ: Մէսէլա, Մէզ. 40. 6—8
այէթլէր 'Իպր. 10. 5—7տէ խթիխրաճ օլունմըշ տըր,
ֆագաթ ֆարգլը աւրէթաէ եազըմըշ տըր: Շունը պի-
մէհի իզ ֆի Րուհ իւլ Գուտս ֆեաթիպ տէյիլ իլլա մի՞ղիֆ
տիր: Պիր ֆեաթիպ մի՞ղիֆին տէտիլիէրինի յուղէր պէ
յուղէր եազմադա մէճպուր տըր: Ֆագաթ պիր մի՞ղիֆ
պէօյլէ տէյիլ տիր: Պիր մի՞ղիֆ պիր մասսէյի էճնի ֆի-
թապարընըզ պիրինէ պիր ևէվ' ղիսաւ իլէ, տիկէրինէ
իսէ տիկէր ևէվ' ղիսաւ իլէ թէրսիւ էղէր: Պու խուսուս
հէր հանկը աաէմ իչին հագիգաթ տըր: Պիր աաէմ պիր
մասսէյէ հագգընտա ֆարգը մահալլէրտէ ֆարգը ղիսան
վէ խթիլլահըլար իլէ սէօյլէյէպիլիր: Կէրէք Մէզամիրտէ-
քինի կէրէքսէ 'Իպրանիլէրտէքինի Րուհ իւլ Գուտս
եազըրտը, Օ թէրթիպ վէ թէչքիլ էյլէյէրէք մուհարրիր-
լէրէ վէրտի: Րուհ իւլ Գուտսը Մէզամիրտէքի իպարէ-
լէրէ պաղլայամազ ըզ: Օ ՄԻ՞ԼԼԻԹԻ ՏԻՐ: Մէզամիրտէ
էօյլէ եազըրըր 'Իպրանիլէրտէ իսէ պէօյլէ գայտ էթմի-
րիր: Վէ պու խուսուս Ք. Մուգաատէսին միւլհէմ օլ-
աուղունը իապաթ վէ թաատըգ էտէր: Հալ չու քի պու-
րաաա Րուհ իւլ Գուտսըն «Գուլագլարըմը աչըն» իպա-
րէսինի, «Պանա պիր ճէսէտ թէտարիք էթմին» իպա-
րէսինէ թէպտիլ էթմէսինտէ 'ազիմ պիր մագսէտ վէ
մա'նա վար տըր: Մէզամիրտէքի վէ 'Իպրանիլէրտէքի
գըթ'ա էղէլի Քէլամըն լինաան ճէնսինին խէլասը իչիւն
թէն ալմասը վէ զէմինէ թէնէզզիւլիւ հագգընտա խա-

պէր վէրիր: Ալլահըն Մովսէս վասըթասըյլէ Իսրայէլէ է-
սիրլէր հագգընտա վէրտիյի գանուն պու իտի քի պիր
ԵՀուտինին խանէսինտէ պիր էսիր քէնտի էսարէթ սէ-
նէլէրի խիթամա կէթիրտիքտէն սօնրա էֆէնտիսի թա-
րաֆընտան ազատ էտիլիր իտի: Ֆագաթ էյէր քէնտիսի
էֆէնտիսինտէն այրըլմագ իսթէմէյիպտէ ազատլըզը ին-
թիխապ էթմէք իսթէմէյիպ էֆէնտիսինէ քէնտի կէօնիլ
իլէ գուլ օլմագ իսթէր իսէ, էֆէնտիսի անը գափուլա
չըգարըպ գուլագլարընը պիր պիզ իլէ տէլէրէք գափու-
նըն սէօյէսինէ մըհսար իտի: Վէ օլ ատէմ քէնտի է-
ֆէնտիսինին 'էօմրիս միւտտէթ գուլու օլուր իտի: Մէ-
զամիրտէքի գըթա' պունու իմա էտէր: Էղէլի Քէլամ
իսթէյէրէք գուլ սուրէթինի պատը (Ֆիլ. 2. 5—8) իչթէ
պու սէպէպտէն «գուլագլարըմը աչըն» տէյօր: Զա-
թէն Մէզամիրտէքի «գուլագլարըմը աչըն» իպարէսինին
Իպրանիճէսի «գուլագլարըմը գազըն եախօա տէյտին վէ
փարչայատըն» տըր: Պիր գուլ հալինտէ գուլագլարըն տէ-
գինմէսի իչիւն ճէսէտէ մալիք օլմագ իճապ էտէր: Իչթէ
պու սէպէպտէն Րուհ իւլ Գուտս «պանա պիր ճէսէտ
թէտարիք էթմին» իպարէսինի եազըրմըշ տըր:

Պու 'նէվ' իսթիխրաճաթա միսալլար չօգ տըր: Իմամ
չու Ֆիքրտէ օլսուն քի Րուհ իւլ Գուտս Մի՞ղիֆ հա-
յինտէ էճնի հֆէեարընը փարգը զեևանիէրտէ փարգը իպա-
րէ վէ իսբիղղահաթ իլէ պէյան էտէպիլիր: Պու իսէ Ք.
Մուգաատէսին Իչհամ ը Իլահի օլտուղունը տահա զիյատէ
թաստըգ վէ թէշտիս էղէր:

Տիկէր պիր թագըմ քիմսէլէր իսէ Ք. Մուգաատէ-
սին լուղէթ պէ լուղէթ իչհամ օլմասընա չու այէթի 'ի-
թիրազ հալինտէ իսթիխրաճ էտիյօրլար: — Յով. 6. 63,
«Հայաթ վէրէն րուհ տըր, թէն հիչ պիր ֆայտէ էթմէզ,
պէնիմ սիզէ սէօյլէտիյիմ սէօզլէր Րուհ վէ հայաթ տըր»:
Պու գըթա' Ք. Մուգաատէսին լուղէթ պէ լուղէթ իչհամ

օյտուղուննա ասլա պիր 'իթիրազ օլամազ։ Մէչք էտէլիմ։

Բապպ Յիսուս Յով. 6. 26—58աէ Սլլահ իլէ 'ալագանըն իլք վէ սօն չարթը թէն պմըշ էղելի Ֆէլսամ իլէ վէ անըն փարէլէնէրէք վէ գան աէօքէրէք գուրպան օլմասընա օլան իման իտիկնի թա'լիմ վէ պէյան էյլէտի։ Յուսուսա 53—58աէ թէննի եէմէք վէ գանըը իչմէք հագգընտա 'ալէնէն թա'լիմ էթտի։ Եէհուտիլէր վէ չակիրտէրինաէն նիչէլերի իսէ պու սէօզլէրին մա'նասընը անլայամատըլար։ Զանն էթտիլէր քի Յիսուս Ֆէնտի լուզէվի թէննի անլէրին ճէսէտա աղըզլարընա գօյօր վէ պու ճէսէտա մի'ռէնիզէ կիթմէլի տէյօր։ Պու սէպէպտէն տէտիլէր, «Պու սէօզ ալըր ապր, պունու քիմ տինլէյէ պիլիր (այէթ 60)։ Պունըն իւզէրինէ Բապպ Յիսուս պալատէ սէօյլէտիյի պու սէօզլէրի եա'նի թէն վէ գանը եէմէք վէ իչմէք հագգընտա իլանաթ վէրէրէք անլատըյօր քի անլէր Ֆէնտինին ճէսէտինի եէսինլէր տէյու թա'լիմաթ վէրմէյօր։ Իլա պիր քիմսէնին Ֆիգիհի հայաթտա պագի գալմասը իչուն թա'ամ եէմէյէ վէ սու իչմէյէ մէճպուր օլտուղու կիպի, րուհանի հայաթա մալիք օլմադ իչուն տաիի Ֆէնտինին թէննի եէմէք վէ գանընը իչմէք լազմ ապր, վէ պու եէմէք վէ իչմէք իսէ Անըն կիւնահքեարլար իչուն էօլմէսի վէ գան սէօքմէսինէ օլան իման տէմէք տիր։ Ֆէնտի չակիրտէրինաէն նիչէլէրի Յիսուս Ֆրիստոսըն սէօզլէրինին մա'նասընը անլամատըգլարը իլա թէն վէ գանը ճիսանի սուրէթտէ եէմէլէրի լազմ օլահագ գանն էթտիքլերի սէպէպտէն, Բապպ Յիսուս տէյօր, «Հայաթ վէրէն րուհ ապր, թէն հիչ պիր Ֆայտէ էթմէզ, պէնիմ սիգէ սէօյլէտիյիմ սէօզլեր րուհ վէ հայաթ տըր»։ Բապպ Յիսուս պալատէքի սէօզլէրինին բէմզ վէ քինայէ օյտուղունը պու այէթ իլէ պէյան էտիյօր։ Զաթէն պու պապատա պահս օյունատուղը իւզէրէ

Ֆ. Մուգատտէսատ բէմզ վէ քինայէլէրին օյտուղընը գապու էտէրիզ, անճագ քի օլ բէմզ վէ քինայէլէր տախի լուզէթ պէ լուզէթ Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան հազտըրըլմըշլար ապր։ Պու այէթտէ եա'նի 63իւնճիւ այէթտէ իսէ «սէօզ հիչ պիր Ֆայտէ էթմէզ» տէյէրէք պալատէ սէօյլէտիյի թէն պահսընը զիքր էտիյօր։ Տօղրու ապր քի Յիսուսըն Ֆիգիհի թէննի պուլուր եէր իսէք պիզէ ապա րուհանի հայաթ պախշ էթմէզ։ Հալ չօս քի պու գըթա' Ֆ. Մուգատտէսին լուզէթ պէ լուզէթ իչհամ օյտուղունու թապսըդ էտէր։ Զիրա տէյօր, «Պէնիմ սիգէ սէօյլէտիյիմ սէօզլեր րուհ վէ հայաթ տըր»։

Պա'զըլար տախի 2 Կոր. 3. 6յը լուզէթ պէ լուզէթ իչհամ թա'լիմինէ 'իթիրազ հալինտէ իչզար էտիյօրլար։ «Հարֆ էօլտուրուր ամմա րուհ իչեա էտէր»։ Պու գըթա'յը անլամագ իչուն պիւթիւն պապը պաչտան նիհայէթինէտէք մէչք էթմէք իճապ էտէր։ Յիւնճիւ այէթտէ «Սլլահըն Րուհու» զիքր օյունուօյօր։ 8, 17 վէ 18 այէթլէրտէ տախի Րուհ իւլ Գուտս հագգընտա պահս վար ապր։ Շէօյլէքի 6ընճը այէթտէքի «Րուհ» լուզէթի Րուհ իւլ Գուտսը կէօսթէրիր։ Ֆագաթ տիգգաթ էթ քի «հարֆ» լուզէթի Ֆ. Մուգատտէսին հէր հանկը հարֆընը պէյան էթմէզ։ Զիրա պահս 6ընճը այէթտէ պիրմէյիպ տէվամ էյլէյօր։ Իման 6ընճը այէթին իպթիտասընտան պաչլա, «Օլ տախի պիզի եէնի 'ահտըն եա'նի հարֆըն տէյիլ անճագ Րուհընն խըտմէթճիլէրի օլմադա թագտիր էյլէտի»։ Պու գըթա'տտան անլայօրզը քի եէնի 'ահտ Րուհ իւլ Գուտս ապր, «հարֆ» իսէ պալատէ իչհինճիւ այէթտէ զիքր էթտիյի «միւրէքէպ իլէ» վէ «թաչ լեվհալարընա եազըլմըշ օլան» չէյ տիր։ Դինճի այէթէ պէրապէր պագ, «Վէ էյէր հարֆլար իլէ թաչլար իւզէրինէ գազըլան էօլիւմ խըտմէթի»։ Իչէթ պու գըթատտա կէօրիւյօրզը քի

6ընճը այէթաէ զիքր էթախի «հարֆ» ան թէննպիհլէր տիր, չէրի՛աթ տըր։ 0, պիր զէման թաչլար իւզէրինէ եաղըլը իտի, ֆագաթ սօնրա Մովսէս վասըթասըյէ «միւբէքէպ իլէ» քիթապա եաղըլտը։ Շու մուգայէսէյէ տիֆգաթ էյլէ։ Յիւնճիւ այէթաէքի «միւբէքէպ իլէ», վէ «թաչ լէվհալարընա», 6ընճը այէթաէքի «հարֆ», 7ինճի այէթաէքի «թաչլար իւզէրինէ եաղըլան էօլիւմ խըտմէթի», 9ընճը այէթաէ «մահքիմիյէթ խըտմէթի,» 11 վէ 13իւնճիւ այէթլէրտէքի «զէվալ պուլաճաղ նէսնէ», — ճիւմլէսի տախի ան թէննպիհի եանի չէրիաթը կէօսթէրիրլէր։ Զիրա թաչլար իւզէրինէ գաղըլան չէյ ան թէննպիհ տիր։ Տիկէր թարաֆտան Յիւնճիւ այէթաէքի «Ալլահըն Րուհունա», 6ընճը այէթաէքի «Րուհ», 8ինճի այէթաէքի «Րուհ», 9ընճը այէթաէքի «Սաղահ խըտմէթի», 11ինճի այէթաէքի պագի գալան, վէ 17 վէ 18 այէթլէրին «Րապպ իսէ Րուհ տըր» վէ «Րապպըն Րուհունա» — պու ճիւմլէսի Րուհ իւլ Գուտսը վէ Անըն խըտմէթինի պէյան էս էյօրլար։ Րէսուլ պու պապըն պանօը իլէ անլաթմագ իսթէյօր քի չէրիաթ, եախօտ էօլիւմ խըտմէթի աէմլէրի խէյաս էթմէք իչիւն տէյիլ իլլա հիւքմ էյլէմէք իչիւն վէրիլմիչ իտի։ Րօմ. 3. 20։ Գաղա. 3. 10, 11։ Վէ ճինսի ինսան Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ թէննէզղիւլ էթմէզտէն էվվէլ մէզքիւր չէրիաթը, ան թէննպիհլէրի իֆրա էաէմէտիքլէրի իչիւն պիւթիւն 'ալէմ Ալլահըն հուզուրընտա գապահաթլը վէ մահքիմ օլտու։ Էմր վար իտի ֆագաթ իֆրա էթտիրէճէք գուվվէթ վէ վասթա եօգ իտի։ Կիւնահը կէօսթէրէն վէ հիւքմ էտէն չէրիա՛թ վար իտի, ֆագաթ անտէն խէլաս էտէն պիր չարէ եօգ իտի։ Հալ չու քի Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ թէննէզղիւլ էթտիքտէն սօնրա սալահ խըտմէթի մէյտանա կէլտի, աաէմլէր հաղգաթէն սալիհ օլապիլիյօրլար, հիւրրիյէթ մէյտանա

կէլտի (17ինճի այէթ) աաէմլէր լա՛նէթաէն ազաա օլտուլար վէ հայաթ մէյտանա կէլտի։ Իչթէ 6ընճը այէթաէքի «հարֆ» լուզէթի, Յիւնճիւ, 7ինճի վէ 9ընճը այէթլէրտէ հագգընտա պահս օլունան չէրի՛աթը վէ հիւքմ էյլէյէն, աաէմի լա՛նէթ ալթընա գօյան վէ կիւնահը կէօսթէրիպ տէ անտէն խէլաս էյլէյէմէրէք էօլտիւրէն ան թէննպիհլէր ճիւմլէսինի, թանզըմաթընը վէ չէրի՛աթընը կէօսթէրիր։ Իչթէ պու սէպէպտէն 6ընճը այէթաէ «հարֆ էօլտիւրիւր» էմրի տիր։ Հագիգաթ տըր քի չէրի՛աթ աաէմի հիւքմ էտէր վէ էօլտիւրիւր (այէթ 7) «ֆագաթ րուհ իհեա էտէր»։ Հագիգաթ տըր քի Րուհ իւլ Գուտս հալը հազըրտա չէրիա՛թըն լա՛նէթի ալթընտա մահքիմ վէ կիւնահտա էօլիւ քիմսէլէրի իհեա էտէր, անլէրի եաչատըր։ Շէօյլէ քի պու այէթ Ֆ. Մուգատտէսին լուզէթ պէ լուզէթ իհամ օլտուղընա վէ Րուհ իւլ Գուտսըն րէսուլլէրէ վէ փէյղամպէրլէրէ սէօզլէր վէ իպարէլէր վէրմէսի վագա՛սընա ասլա 'ինթիրազ տէյիլ տիր։

Պա՛զլար իչիւն Ֆ. Մուգատտէստէ պա՛զ կիւնահքեարլար ալէյհինտէ սէօյլէնէն զայէթ չէտիտ լիսանը անլամագ կիւճ օլուչօր։ Մէսէլա, 109ընճը մէզմուր պա՛զը ֆասըգ կիւնահքեարլար ալէյհինտէ լա՛նէթ, ինթիգամ վէ հիւքմլէր իլէ տօլու տըր։ Պու մէզմուր Դաւիթին Մէզմուրը օլտուղը հալտէ նի՞չիւն պէօյլէ եազմըշ, պունը տախի Րուհ իւլ Գուտս եազտըրտը մը։ Էվվէթ, Րուհ իւլ Գուտս եազտըրտը։ Ֆագաթ տիգգաթ էթ քի Դաւիթ իչիւմա մալիք օլարագ սէօյլէյօր վէ պու Մէզմուր չախսի պիր Մէզմուր տէյիլ տիր։ Ցիսուս Քրիստոս Դաւիթ զուրիյէթինէն օլտուղը իչիւն Դաւիթ նիչէ տէֆա՛լար Ցիսուս Քրիստոսըն աղըընտան սէօյլէր։ 22ինճի Մէզմուր տախի Դաւիթին տիր, հալ չու քի Ցիսուս Քրիստոս Դաւիթին աղը իլէ սէօյլէյօր։ 109 ընճը Մէզմուր Դաւիթին

չախսընա, ալագատար տէյիլ տիր, իլա Ցիսուս Քրիստոս թարաֆընտան ֆասըգլար ալէյհինտէ հիւքմլէր տիր, անճագ քի Դաւիթին աղզը իլէ սէօյլէնմիշ տիր վէ լուղէթ պէ լուղէթ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ եաղտըրըլմըշ տըր: Երեմիանըն Մէրսիյէլէր քիթապը տախի Եհովանըն Քէնտի էսիր կիթմիշ վէ փէրուշան գալմը հագգընտա գալպինտէքի հիսսիյաթընը պէյան էյլէյէն իպարէյէրատէն իպարէթ տիր: Պու միսալ իլէ պու նէվ լա'նէթլէր իլէ տօլու գրթա'լարը անլայապիլիրսին: Ֆագաթ տիգգաթ էթ քի Երեմիա վէ Ցոբունքի կիպի չախսլարը իչինն վէ ինսանի զա'աֆիյէթտէն լա'նէթլէր օգուչան գրթա'լարը թէֆրիդ էտէսին: Երեմիա 20. 14—18: Ցոբ պապ 3:

Ատէմլէր նի՞չին լուղէվի իչհամա 'իթիրազ էտիյօրլար: Անա 'իթիրազ էտէնլէր տախի լուղէթլէրէ, լուղէվի իչհամ հազիդաթընը գապուլ էտէնլէր գաւար էչէմմիյէթ վէրիրլէր: Տէյիլ մի՞ քի պիր քիմսէ գաւիու թասավվուրընը վէրմէք իչինն գաւիու լուղէթինի իսթիմալ էյլէմէլի տիր: Պիր քիմսէ խանէ թասավվուրընը տիկէրինէ իչհագ էթմէք իչինն քեաղըտ եա միւրէքէպ լուղէթլէրի իսթիմալ էյլէր իսէ ֆիլքրինի անլատամազ, ֆիլքրիմիզէ օլան թէսավվուրաթը տիկէրլէրէ իչհագ էթմէք իչինն խուսուսի լուղէթլէր վար վէ անլէրի իսթիմալ էյլէմէլի իզ: Լուղէթլէր վէ իպարէյէր վասըթասըյլէ օլմասըգաճա էֆքեար պէյան էյլէմէք զայրի միւֆքին տիր: Րուհ իւլ Գուտսըն Բէսուլլէրէ վէ Փէյղամպէրլէրէ լուղէթլէր վէրմէսի մունթազագ լազըմ իսի: Զիրա Քէնտի թասավվուրունու տօղրու պէյան էթմէք իչինն խուսուսի լուղէթլէրին վէրիլմէսի լազըմ իսի: Պիզ Րուհ իւլ Գուտսըն էֆքեարընը սաղթ իսթիմալ էյլէտիյի լուղէթլէրին վէրտիյի մա'նալար իլէ անլայապիլիրիզ: Շու պիր գաչ միսալլարա նազար էյլէ: 1 Ցով. 1. 7տէ իսթիմալ օլունան

«փաքլէր» լուղէթի Եունանիճէտէ «տաիմա փաքլէր» եախօտ «փաքլէմէք իւզէրէ պուլունըր» մանասընտա տըր: Նի՞չին Րուհ իւլ Գուտս Եունանիճէնին «պիր տէֆա փաքլէր» լուղէթինի իսթիմալ էթմէյիպ տէ «տայիմա փաքլէր» եախօտ «փաքլէմէք իւզէրէ պուլունըր լուղէթինի իսթիմալ էյլէմիչ տիր: Պունտա Րուհ իւլ Գուտսըն 'ազիմ պիր մագսէտի օլուպ օլ լուղէթ իլէ տախի բուհանի հայաթըն պէօյիւք պիր էսասընը գօմուչ տըր: Զիրա Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն գանը պիզի հէր ան փաքլէմէլի տիր, եօգ իսէ պիզտէ Քէնտի հայաթը տէվամ էտէմէզ:

Տիկէր պիր միսալ: Ցով. 7. 37 տէ «կէլիպ իչսին» լուղէթլէրինին Եունանիճէսի «տայիմա կէլսին վէ տայիմա իչսին» եախօտ «տայիմա կէլմէք իւզէրէ վէ տայիմա իչմէք իւզէրէ պուլունսըն» մա'նասընտա տըր: Նի՞չին Րուհ իւլ Գուտս, Եունանիճէնին «պիր տէֆա' կէլսին վէ պիր տէֆա' իչսին» մա'նասընը վէրէն լուղէթինի իսթիմալ էյլէմէյիպ տէ տէվամէթ կէօսթէրէն լուղէթլէրի իսթիմալ էյլէմիչ տիր: Պիզգաթ լուղէթլէրին պէօյլէ մա'նատար թարզտա լինթիխապ վէ իսթիմալը Ք. Մուգատտէսին լուղէթլէրինին Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան վէրիլտիյինի իսպաթ էյլէր: Պու լուղէթլէր իլէ տախի Րուհ իւլ Գուտս Բուհանի հայաթըն 'ազիմ էսասլարընտան պիրինի գօյօր, զիրա բուհանի 'էօմրտէ պիր տէֆա' Բապպա կէլիպ Րուհ իւլ Գուտստան պիր տէֆա' իչմէք քեաֆի օլմայըպ տայիմա իչմէք վէ Բապպ իլէ տայիմա հայաթի 'ալագատա պուլունմագ լազըմ տըր:

Պալատէքի միսալլարա միւմասիլ տահա չօգ միսալլար ինզար էտէպիլիր իզ, ֆագաթ պու գատարընն մէչքի իլէ չու նէթիճէյէ կէլիրիզ քի Ք. Մուգատտէսին լուղէթլէրի իլէ տախի բուհանի 'էօմրիւն վէ տինիմիզին էսասի հագիգաթ վէ թա'լիմաթը ինզար էտիլիյօր: Իմամ

լուղէթլէր վէ անլէրին մա'նալարը Ք. Մուգատատէսէ մուհիմ մէվգի' թուքթարլար: Իչթէ պու սէպէպտէն տիր քի տինիմիզին վէ Բուհանի հայաթըն հիչ պիր թա'լիմաթ վէ հագիգաթը, սօն տէրէճէսինէ գատար մէշք վէ միւ-պահէսէ մատատէսի օլտուղընտա, Ք. Մուգատատէսին իլք տէֆա' հազըլտըղը լիսանտան մատա հիչ պիր լիսանտա թամամ մա'նասըյլէ մուգաբրէր պիր նէթիճէյէ կէլինէմէդ, տայիմա ասլ նամէլէլէրէ — Իպրանիճէյէ վէ Եունանիճէյէ միւրաճա'աթ օլունմազ իճապ էտէր: Իմտի Բուհ իլ Գուտսըն լուղէթլէրէ վէրտիյի էհէմմիյէթի պիզ տախի վէրէլիմ:

ՊԱՊ 7.

ԲՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՊԷՆՏԷԿՈՍՏԷՍԷ ՋԷՄԻՆԷ ԹԷՆԷՋՋԻԼԻԻ

Բուհ իլ Գուտսըն Պէնտէկոստէսէ զէմինէ թէնէզզիլլիւ Ք. Մուգատատէսէ էն մուհիպ վագա'ալարտան պիրի մէվգի'լինի թուքթար: Ֆագաթ նիչէ քիմսէլէր պու վագա'այա ինանմազլար: Զաթէն Ք. Մուգատատէսին պահա վէ 'իման էյլէտիյի էսասի թա'լիմաթտան պիրինէ ինանմամագ ճիւմլէսինէ տախի հիւքմէթսիզլիք վէ իմանսըզլըգ հասըլ էտէր: Բուհ իլ Գուտսըն զէմինէ թէնէզզիլլիւ, տինիմիզլէն վէ չախսի բուհանի հայաթըն էսաս վէ ճէվհէրի տիր: Անըն էհէմմիյէթ վէ լիզիւմ ճիհէթի իլէ Քրիստոս Ճիսուսըն կիւնահքեարլար իչիւն էթտիյի քէֆարէթ իչինտէկի ֆարգը հօգ տըր: Մէշք էտէլիմ:

ԱՀՏԱԼ ՍԹԻԳ ՋԷՄԱՆԸՆՏԱ. ԲՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍ ՊԷՆՏԷԿՈՍՏԷՍԷ ԿԵԼՏԻՑԻ ԿԻՊԻ ՋԷՄԻՆԷ ԿԵԼՄԷՄԻՇ ԻՏԻ: Շու այէթլէրի մէշք էյլէ: Ցով. 7. 38, 39, «Հէր քիմ քի պանա իման էտէր իսէ քիթապըն պույուրտուղը կիպի անըն պաթընընտան տիրի սու ըրմազլարը ագաճագ տըր, տէտի: Պունու տախի Քէնտինէ իման էտէնլէրին ալաճագլարը Բուհունն հագգընտա սէօյլէտի. զիրա Ճիսուս հէնուզ իզզէթլէնմէմիչ օլտուղը իչիւն Բուհ իլ Գուտս տահա վէրիլմիչ տէյիլ իտի»: Պու գըթա' պէյան էտիյօր քի Բուհ իլ Գուտս Պէնտէկոստէսէ վէրիլտիյի կիպի 'Ահտ Աթիգ զէմանընտա վէրիլմիչ տէյիլ իտի: Ֆագաթ Թապի'ի սուրէթտէ 'իթիրազ էտիլիր քի Բուհ իլ Գուտս

'Ահա ը Աթիգաէ տախի իչէտի։ Էվվէթ, իչէտի։ Պուրաատա Բուհ իւ Գուատսըն 'Ահա ը Աթիգաէ իչէմէտի իչէ Պէնտէկոստէտէ զէմինէ կէլիպ 'Ահա ը ձէտիտ զէմանընտա վէ հալը հազըրտա իչէմէտինի բուպար վէ մուգայէտ էտէճէյիզ։

ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՍԸՆ 'ԱՀՏ Ը ԱԹԻԳ ԶԷՄԱՆԸՆՏԱՒԻ ԻՇԼԷՐԻ

1. Խալգ էթմէք իչի։ Թէք. 1. 2։ Ծոր. 26. 13։ Ծոբ. 33. 4։ Մէզ. 104. 30։

2. Խուտուսի քիմսէլերէ հիքմէթ վէրիր իտի։ Խուր. 28. 3։ 31. 3։ 35. 31։ 1 Թէվ. 28. 13։ Նէեմ. 9. 20։

3. Իչհամաթ վէրիր իտի։ 'Ատատ. 11. 17, 25, 26, 29։ 24. 2։ 1 Փատ. 10. 6, 10։ 19. 20, 23։ 2. Փատ. 23. 2։ Նէեմ. 9. 30։

4. Գամ իւզէրինէ հիւքիւմէթ վէ տիւչմէնլերի մաղլուպ էթմէք գուվվէթի վէրիր իտի։ Հաքիմլեր 3. 10։ 6. 34։ 11. 29։ 13. 25։ 14. 6, 19։ 15. 14։ 1 Փատ. 11. 6, 7։

5. Սէվգ էտեր վէ գըլազուզլար իտի։ Մէզ. 143. 10։ 3. Փատ. 18. 12։ 4 Փատ. 2. 16։

Պաւատէ մէզգիւր այէթլերի տիգգաթ իլէ մէչգ էյլէ։ Բուհ իւ Գուտսըն 'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա իչէմէտիյլէ Պէնտէկոստէտէ զէմինէ թէնէզզիւլ էթտիքտէն սօնրա իչէմէտի արատընտաքի ֆարգը չու նօգթալարտա մէչգ էտէճէյիզ։

1. Ա.Հ Տ Ը Ա Թ Ի Գ Զ Է Մ Ա Ն Ը Ն Տ Ա. Է Զ Է Լ Ի Ֆ Է Լ Ա Մ Ն Ա Ս Ը Լ Ի Շ Լ Է Ր Ի Տ Ի Ի Մ Ս Է Ր Ո Ւ Հ Ի Ւ Գ Ո Ւ Տ Ս Ը Տ Ա Ա Հ Տ Ի 'Ա Ճ Ն Ի Ս Ո Ւ Ր Ի Թ Տ Է Ն Ի Շ Լ Է Ր Ի Տ Ի։ Եզէլի Փէլամ, թէն ալըպ արատմըզտա սաքին օլմազտան էվվէլ տախի Հա'նի 'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա նիչէ տէֆա'լար «Բապըլն Մէլէյի» չէքիլմէտէ Փէնտինի իզնար էտէր վէ իչլեր իտի։ Սամսօնըն վալիտէյնինէ կէօրիւնէն քիմսէ էզէլի Փէլամ իտի։ Հաքիմլեր 13. 15—22։ Սարրանըն խալայըղը Հագարա կէօրիւնէն մէլէք էզէլի Փէլամ իտի։ Թէք. 16. 7—14։ Ցակոբ իլէ կիւրէչէն էզէլի Փէլամ իտի։ Թէք. 32. 24—30։ Վագա'ա էզէլի Փէլամ 'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա նիչէ տէֆա'լար իզնար օլունըպ իչէմի իսէտէ հալա զէմինէ պիր չօճուգ հալինտէ տօղարագ, պէօյիւչէրէք կիւնահքեարլար իչիւն էօլմէք իւզրէ կէլմիչ տէյիլ իտի։

'Այնի սուրէթտէ պաւատէ կէօրախիւյիւմիւզ իւզէրէ վագա'ա Բուհ իւ Գուտս 'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա չօգ իչլեր իմրա էյլէմի իսէտէ Պէնտէկոստէտէ զէմինէ կէլիպ արթըգ զէմինտէ գալարագ իչէմիյի կիպի իչլէմիչ տէյիլ տիր։ Էզէլի Փէլամ թէն ալմազտան էվվէլ Փէնտի քեամիլ իչինի եա'նի քէֆարէթի իմրա էտէմէյէճէկ կիպի, Բուհ իւ Գուտս տախի Պէնտէկոստէտէ զէմինէ կէլմէզտէն էվվէլ Փէնտի քեամիլ իչինի իմրա էտէմէզ իտի։ Էզէլի Փէլամըն զէմինէ թէնէզզիւլ իմապ էթմիյի կիպի, Բուհ իւ Գուտսըն տախի թէնէզզիւլ իմապ էտէր իտի։ Իչթէ պու սէպէպտէն Բուհ իւ Գուտս 'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա եա'նի Պէնտէկոստէտէն էվվէլ վէրիլմիչ տէյիլ իտի։ Յով. 7. 37—39։ Զաթէն Յիսուս Քրիստոսըն սէօզլէրի պուընը իսպաթ էյլէր։ Յով. 14. 16, 17, 26։ 15. 26։ 16. 7։ Պու այէթլերի մէչգ էյլէ վէ կէօրէճէգ քսիմի Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն եաչատըղը զէմանտա տախի Բուհ իւ Գուտս վէրիլմիչ օլմայըպ վէրիլէճէգ վէ կէօնտէրիլէճէգ տէյու վա'տ օլունըյօր իտի։

2. Բ Ո Ւ Հ Ի Ւ Գ Ո Ւ Տ Ս 'Ա.Հ Տ Ը Ա Թ Ի Գ Զ Է Մ Ա Ն Ը Ն Տ Ա. Ա Տ Ե Մ Լ Է Ր Ի Ն Դ Ա Վ Պ Լ Է Ր Ի Ն Տ Է, Տ Է Ր Ո Ւ Ն Լ Է Ր Ի Ն Տ Է Տ Ա' Ի Մ Ա Ն Լ Է Ր Տ Է Ե Ա Շ Ա Մ Ա Զ Ի Տ Ի։ Վագա'ա չօգ 'ամէլլեր իմրա էտէր իտի, գուվվէթ վէրիր, գըլազուզլար վէ հիքմէթ իլէ

ծօլտուրըր իսի, ֆագաթ գալպտէ տա"իմա գալմագիւզ-
ըէ տէյիլ իլլա մուվագգաթէն: Բուհ իւլ Գուտս իւզէրի-
նէ կէլէն աատմ, Բուհ իւլ Գուտս իւզէրինտէն ալընտը-
ղընտա եինէ 'այնի աատմ օլուր իսի: Անճագ քի Բուհ
իւլ Գուտս խուստսի պիր մագսէտէ պիր քիմսէյի խուս-
տսի պիր զէման իչինն սէվգ էտէր, հիքմէթ վէ իլ-
համաթ իլէ ծօլտուրըր, գուվվէթ իլէ մէմլու էյլէր իսի,
ֆագաթ ասնրա անը թէրք էյլեր իսի: Բուհ իւլ Գուտս
'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա պիր աատմէ կիրիպ անտէ
էպէտէն սաքին օլմագ, անը Քէնտի Իլահի հայաթը իլէ
ծօլտուրըպ հէր կիւն Քէնտի իլէ 'ալագատա սագլամագ
իսի: 'Ահատը Աթիգ մի"ւմինէլերի Բուհ իւլ Գուտսըն տէ-
րսունի թէմէլքքիւնիւնիւ պիլմէզլէր իսի: Իչթէ պու հալ
անճագ Պէնտէկոստէտէ Բուհ իւլ Գուտսըն զէմինէ թէ-
նէզզիւլիւնտէն սոնրա օլտու: Յով. 7. 39ա կէօրէ Բուհ
իւլ Գուտս տահա վէրիլմիչ տէյիլ իսի: Տէրունտէ
թէմէլքքիւն վա'տը Յիսուս Քրիստոս թարաֆընտան օլ-
տու: Յով. 14. 16, 17, «Վէ պէն Փէտէրտէն տիլէրիմ,
Օլ տախի էպէտէն սիզին իլէ սաքին օլմագ իւզրէ սիզէ
պաշգա պիր թէսէլլի էտիճի եանի հագիգաթ Բուհունը
վէրէճէք տիր... վէ տէրունէնիզտէ օլաճագ տըր»: Պու
'այէթ աչըգ թարզտա պէյան էտիյօր քի Բուհ իւլ
Գուսս Պհնտէկոստհհն եվվհլ վհրիլմհմիշ իսի վհ ատհմ-
յհրին տհրունդհրինտհ սաֆին օլմայօր իսի վհ հպհտհն
սաֆին օլմայօր իսի, անճագ տհրունտհ սաֆին օլմասը
վհ մի"ւմինհն ապա ալընմատագ իւզրհ սաֆին օլ-
մասը Պհնտէկոստհտհն սօնրա վագը' օլաճագ տհյու վա'տ
օլունսու: Յով. 14. 26 վէ 15. 26 տախի Բուհ իւլ
Գուտսըն Պէնտէկոստէտէն էվվէլ վէրիլմէմիչ օլտու-
ղունու խսպաթ էտէրլէր: Յով. 16. 7 տախի 'այնի
հագիգաթը թէչտիտ էտէր: Էֆս. 3. 16: Շու զըտտի-
յէթլէրէ պագ:

'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա Բուհ իւլ Գուտս ատէմ-
լէրէ կէլիր վէ սոնրա անլէրտէն այրըլըր իսի: Ֆագաթ
Պէնտէկոստէտէն սոնրա Բուհ իւլ Գուտս մի"ւմինտէ,
անըն տէրունինտէ էպէտէն սաքին օլուր: 'Ահա ը Աթիգ
զէմանընտա Բուհ իւլ Գուտս ատէմլէրէ միւսաֆիր իսի
անլէրէ էճնէպի իսի, անլէրէ Բուհ իւլ Գուտս կէլտիյինտէ
խարիգ իւլ ատէ հալլէր օլուր իսի: Ֆագաթ Պէնտէկոս-
տէտէն սոնրա Բուհ իւլ Գուտս մի"ւմինլէրէ էճնէպի օլ-
մայըպ Քէնտինի անլէր իլէ 'այնիյէթէ գօմուշ տըր: Բուհ
իւլ Գուտս մի"ւմինլէրին հայաթը օլմուշ տըր: Մի"ւմին-
լէր անա միւսաֆիր վէ էճնէպի կիպի պագմազլար, զիրա
Օ անլէրին գալպինտէ հէր սանիյէ եաչար վէ էպէտէն
պէրապէր եաչայաճագ տըր: Մի"ւմինլէր Բուհ իւլ Գուտ-
սա մալիք օլտուգլարը իչին չաչմազլար վէ խարիգ իւլ
ատէ հալլէրէ թէ'ամիւպ էթմէզլէր, զիրա Բուհ իւլ
Գուտս անլէրին հայաթը տըր: Ատէմ հէր կիւնքի եէտի-
մի էքմէյէ թէ'ամիւպ էթմէզ: Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօ-
լու վէ եաչանան 'էօմր մի"ւմինլէրին հէր կիւնքի, հէր
սանիյէլիք 'էօմրլէրի տիր, Օ անլէրէ զայէթ թա-
պի'ի տիր:

Մէզ. 51. 11 պունա պիր 'էթիրազ օլմազ: Պու
գէթա' Դաւիթին Բուհ իւլ Գուտսա գալպինտէ մալիք
խոյինի խսպաթ էյլէմէզ: Սաուլ փատիշահ Բուհ իւլ
Գուտսա մալիք իսի յաքին նա՞սըլ. տիգգաթ էյլէ: Անըն
իւզէրինտէ իսի, փէյղամպէրլիք էթմէք իւզրէ: (1 Փատ.
10. 10:) Ֆագաթ Սաուլ հէր սանիյէ վէ հէր կիւն Փէյ-
ղամպէրլիք էթմէտի վէ թապի'ի հէր սանիյէ վէ հէր
կիւն Բուհ իւլ Գուտսա մալիք տէյիլ իսի զիրա Բուհ իւլ
Գուտս անա փէյղամպէրլիք էթմէք իչիւն վէրիլմիչ իսի:

1 Փատ 11. 6, Ղտէ տախի Բուհ իւլ Գուտսըն Սա-
ուղուն իւզէրինէ կէլիպ անը տիւշմէնլէրինէ գարչը 'ա-

զիմ գուվվէթ իլէ տօլտուրտուղընը կէօրիւյօրըզ։ Ֆագաթ Սաուղ հէր սանիյէ վէ հէր կիւն մուհարէպէ էթմէյօր վէ տիւշմէնլէրինէ զալիպ կէլմէյօր իտի, իտի Րուհ իւլ Գուտս հէր սանիյէ վէ հէր կիւն անտէ տէյիլ իտի, զիրա Րուհ իւլ Գուտս անա ճէնքտէ զալիպ օլսուն տէյու վէրիլտի։ Հատթա Սաուղըն իւզէրինէ Րուհ իւլ Գուտս անըն էն կիւնահքեար զէմանընտա տախի կէլտի։ 1 Փատ. 19. 22—24։ Իտի չու նէթիճէյէ կէլիրիզ քի Սաուղ հեր ուանիյէ տերունիհետ Րուհ իւլ Գուտսա մաշիհ օլան պիրիսի օլմայընպ անճագ խուսուսի մագսատըրին իճրասը իչիւն Րուհ իւլ Գուտսըն ատա սըրա անըն իւզերինէ կէյմէկտէն վէ մէսհ օլունտը։ Պու սէպէպտէն Րուհ իւլ Գուտս անտէն այրըլտը, եա'նի ատա սըրա անըն իւզերինէ կէլմէքտէն վէ անը Բապպըն մէսհի հալինտէ խթիմալ էթմէքտէն այրըլտը։ Պունըն իւզերինէ Րուհ իւլ Գուտս թամ պու մա'նատա Դաւիթին իւզերինէ կէլմէքտէ պուլունտու։ Շէօյլէ քի Րուհ իւլ Գուտս Սաուղտան նէ մա'նատա այրըլտը իսէ անըն թամ աքսի սուրէթինտէ Դաւիթէ կէլտի։ Տէյիլ քի Դաւիթին գալպինէ կիրէրէք անտէ հեր սանիյէ վէ հեր կիւն եաչար իտի, իլլա Սաուղա ատա սըրա կէլիպ անը խուսուսի մագսատըր իչիւն գուվվէթ իլէ տօլտուրարագ 'ազիմ իչլեր իճրա էյլէտիյի կիպի, Դաւիթէ տախի փատիչան մէսհ օլունտուղը կիւնտէն սօնրա ատա սըրա, խուսուսի զէմանլէրտէ, խուսուսի մագսատըր իճրա էթմէ-

մէք իչիւն կէլիր իտի։ 1. Փատ. 16. 13։ Դաւիթ Ուբրիայը էօլտիւրտիւպ գարըսընը նաչէր'ի սուրէթտէ ալտըգատան սօնրա, Նաթան փէյղամպէր թարաֆընտան կիւնահը քէնտինէ կէօսթէրտիկտէն սօնրա, 51ինճի Մէզմուրը եազտը։ 11ինճի այէթտէքի սէօզլեր պէյան էտիյօր քի Դաւիթ Րուհ իւլ Գուտսըն քէնտինի Բապպըն մէսիհի հալինտէ ատա սըրա զիյարէթ էտիպ խթիմալ էթմէսինէ միւնասիպ պիր հալտէ պուլունմատըղընը կէօրէրէք, վէ Բապպ Քէնտի Րուհունը Սաուղտան չէքմիյի կիպի քէնտինէն տախի չէքէր գօրգուսը իլէ, «Մուգատտէս Րուհունը պէնտէն ալմա» տէյօր։ Տէյիլ քի գալպինտէն, հայաթընտան իլլա անը ատա սըրա զիյարէթինտէն, գուվվէթ իլէ տօլտուրմասընտան վէ անը Բապպըն մէսիհի հալինտէ թանըմասընտան։

3. 'Ահտ Ը Աթիգ Զէմանընտա Րուհ Իւլ Գուտմ կէրէք միմ'մին կէրէքմէք կիւնահքեար քիմսէլէր իճզերինէ կէլիր իտի։ Բաղա'ամըն 'էօմրիւ 'աճայիպ տիր։ Ատատ. 22ինճի պապը 30ինճի 'այէթէտէք օգու։ Պու գրթա'տա կէօրիւյօրըզ քի Ալլահ Բաղա'ամա գարշը տուրտը, անըն 'էօմրիւնիւն եանլըշ իտիյինի հիւքմ էյլէտի։ ('Այէթ 22, 32, 33։) Ֆագաթ եինէտէ անըն վասըթասըյլէ 'ազիմ պիր իշ իճրա էթմէք իւզրէ անըն իւզերինէ Ալլահ Րուհ իւլ Գուտսը կէօնտէրտի։ «Վէ Բաղա'ամ կէօզլերինի գալտըրըպ Իսրայէլի, սըպթլարը սըրասըյլէ օվատա գօնմուշ կէօրտիւքտէ իւզերինէ Ալլահընն Րուհու կէլտի»։ Ատատ 24. 2։ Պագ, Ք. Մուգատտէս Բաղա'ամ հագգընտա նէ տէյօր։ 2 Պետ. 2. 15, 16։ Ցուդա 11։ Վահի 2. 14։ Նէ՞ 'աճայիպ տիր քի պու գատար կիւնահքեար պիր ատէմի, Ալլահ Քէնտի Րուհ իւլ Գուտսընը կէօնտէրէրէք իհտամաթ սէօյլէթտի։ Իչթէ 'Ահտ Ը Աթիգին ուսուլը պու տըր,

Հա'նի կիւնահքեար պիր առէմ իւզէրինէ տախի պիր մագսէտ իճրասը իչիւն Րուհ իւլ Գուտաս կէլիր իտի։ Սաուղ տախի պունա էյի պիր միսալ տըր։ Դաւիթի թա'գիպ էտէր վէ անըն ճանընա գաստ էթմիչ իքէն եինէ իւզէրինէ Րուհ իւլ Գուտաս կէլիպ իյնամ իլէ սէօյլէտի։ 1 Փատ. 19. 22—24։ Ֆագաթ Պէնտէկոստէտէն սօնրա պէօյլէ օլմայօր։ Արթըգ Րուհ իւլ Գուտաս չարթ իլէ վէրիլիյօր։ Պիր քիմսէ իման էթմէզ իսէ Րուհ իւլ Գուտասա մալիք օլամազ։ «Իման վասըթասըյլէ Րուհունուն վատընա նա"իլ օլայրմ»։ Գաղա. 3. 14։ «Գալպէրի պիլէն Սլահ Րուհ իւլ Գուտասը պիզէ վէրտիյի կիպի անլէրէ տախի վէրմէքլէ անլէրէ չէհատէթ էյլէյիպ գալպէրինի իման իլէ փաքէյէրէք պիզիմ իլէ անլէրի այրըա էթմէտի»։ 'Ամալ. 15. 8, 9։ Իչթէ կէօրիւյօրըզ քի Պէնտէկոստէաէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտաս իման էտէնէ վէրիլիյօր վէ Րուհ իւլ Գուտաս գալպի փաքէյօր։ 1 Սէլ. 4. ։, 8 պէյան էտիյօր քի Րուհ իւլ Գուտասըն սաքին օլտուղը գալպ փաք օլուր։ 1 Կոր. 6. 11 պէյան էտիյօր քի Րուհ իւլ Գուտաս առէմի հէր նափաքլըզընտան փաքէր։ 'Ամալ 2. 37, 38 պէյան էտիյօր քի Րուհ իւլ Գուտասա մալիք օլմագ իչիւն առէմին քէնտի կիւնահլարընը կէօրէրէք գալպին էզիլմէսի, թէվպէ վէ իման լազըմ տըր։ Րուհ իւլ Գուտաս նափաք օլան գալպտէ սաքին օլամազ։ Առէմ փաքէնմէյէ րազի օլմատըգճա Րուհ իւլ Գուտաս անա կէլիպ փաքլէյէմէզ։ Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտաս կիւնահքեարլար իլէ իյնամ վէրէմէզ, անլէր վասըթասըյլէ քէնտի իչինի կէօրէմէզ։ Ճանղարընն խէյասը վասըթա օլմագ վէ Սլահընն էլլէրինտէ խաթիմալ օլունմագ իչիւն Րուհ իւլ Գուտաս իլէ մէմնու օլմագ լազըմ տըր, հալ չունքի Րուհ իւլ Գուտաս իլէ մէմնու օլմագ իչիւն կիւնահտաան իքրահ էթմէք, թէվպէ, իման վէ իթա'աթ լազըմ տըր։ 'Ամալ. 5. 32։

4. 'Ա.ՀՏ Ը Ա.ԹԻԴ ՋԷՄԱՆԸՆՏԱ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՀԷՐ ՄԻ"ԻՄԻՆԷ ՎԷ ՀԷՐ ԱՏԷՄԷ ԿԷԼՄԷՑԻՊ ԱՆՃԱԳ ՊԱ'ՋԸ ԱՏԷՄԼԷՐԷ ԱՐԱ ՍԸՐԱ ԽՈՒՅՈՒՍԻ ՄԱԳՍԷՏԼԷՐ ԻՃՐԱՍԸ ԻՋԻՒՆ ԿԷԼԻՐ ԻՏԻ, ՀԱԼ ՇՈՒ ՓԻ ՊԷՆՏԷԿՈՍՏԷՏԷՆ ՍՕՆՐԱ ՀԷՐ ԻՄԹԷՑԷՆ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԱ. ՄԱԼԻՔ ՕԼԱՊԻԼԻՐ։ Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտասա մալիք օլմագ իչիւն ատ'վէթ հէր սուսայանա (Ցով. 7. 37, 38,) ճանի հէր իման էտէնէ տիր։ Ա.Հատը Ա.Թիգաէ իսէ Րուհ իւլ Գուտասա մալիք օլմագ իչիւն պէօյլէ պիր ատ'վէթ եօգ տըր։ Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտաս հէր թալէպ էտէնէ վէրիլիր, Ֆագաթ 'Ա.Հատը Ա.Թիգաէ իսէ Րուհ իւլ Գուտաս վէրիլմիչ օլմատըղը իչիւն առէմլէր անը թալէպ էտէմէզլէր իտի։ Իչթէ Յով. 7. 39 պու մա'նատա վէրիլմէմիչ իտի տէյօր։ Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտասա մալիք օլմագ իչիւն պիր մէ"մուրիյէթին լիւգիւմիւ եօգ տըր։ Վա'իզլէր, չօպանլար, միսիոներլէր, քիլիսա խատէմլէրի վէ իւմմի էհալի, քէնտի 'ատի իչլերի իլէ մէշղուլ էհալի ճիւմլէսի տախի Րուհ իւլ Գուտասա մալիք օլապիլիրլէր։ (Էֆս. 1. 13։) Հալ չուքի Ա.Հատը Ա.Թիգաէ Րուհ իւլ Գուտասըն արա սըրա զիյարէթ էթտիյի քիմսէլէր Բապպըն մէսիհլերի (հանի փատիչանլար) փէյղամպէրլէր վէ հէյքէլին 'ալաթ ու էտէվաթընը եափմագ իչիւն խուսուսի քիմսէլէր իտիլէր։

Րուհ իւլ Գուտասըն զէմինէ թէնէզզիւլիւս Բապպ Ցիսուսըն քէֆարէթինէ ժէնուէթ վէ միւէսսէս իտի։ Սմալ. 2. 23, «Իմտի Սլահըն սաղ էլի իլէ թէրֆի' օլունըպ փէտէր թարաֆընտան վա'տ օլունմըչ Րուհ իւլ Գուտասը ալմադըէ սիզին չիմտի պու կէօրիւպ իչիթտիյինիզի իհսան էթտի (եախօտ տէօքտիւ)։» Պու գըթատան անլայօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտասըն զէմինէ թէնէզզիւլիւս

Բապպ Յիսուսըն քէֆարէթ իչինի պիթիրիպ սէմայա ուրուճընա մէրպութ իտի։ Յով. 16. 7, «Պէն կիթմէյինճէ սիզէ Թէսէլլի էտիճի կէլմէզ»։ Յով. 14. 16, «Վէ պէն փէտէրտէն տիլէրիմ»։ Յով. 15. 26, «Փէտէր թարաֆընտան պէնիմ կէօնտէրէճէյիմ Թէսէլլի էտիճի»։ Յով. 14. 26, «Փէտէրին պէնիմ իսմիմ իլէ կէօնտէրէճէյի Րուհ իւլ Գուտս»։ Յով. 7. 39, «Զիրա Յիսուս հէնուզ իզզէթլէնմէմիշ օլտուղը իչին Րուհ իւլ Գուտս տահա վէրիլմիշ տէյիլ իտի»։ Պալատէքի գըթա՛լարըն եէքտիկէրլէրինէ բուպարը իլէ օլան մէչքտէն անլայորըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Յիսուս Քրիստոսըն թալէլինէ ճէվապ հալինտէ, Փէտէրին Օղուլըն իսմի իլէ կէօնտէրմէսիյէ վէ Օղուլըն Փէտէր Թարաֆընտան կէօնտէրմէսիյէ Բապպ Յիսուսըն քէֆարէթ, գըյամ վէ ուրուճունա պէքլէտիքտէն սոնրա զէմինէ Թէնէզզիւլ էյլէտի։ Անըն զէմինէ Թէնէզզիւլիւ իչին Բապպ Յիսուսըն գանընա, քէֆարէթինէ մինէթտար իզ։ Բապպ Յիսուս քէֆարէթ իչինի պիթիրիպ, ֆիլթիհաթլէ գըյամ վէ ուրուճ էտիպ փէտէրին Թախթընըն սաղընտա օթուրտուգտան սոնրա Րուհ իւլ Գուտսը կէօնտէր տէյու Փէտէրտէն Թալէպ էթմէյէ հագգը օլտու վէ անճագ օլ զէման Քէնտիսի տախ Րուհ իւլ Գուտսը զէմինէ կէօնտէրէպիլտի։ Րուհ իւլ Գուտսըն զէմինէ Թէնէզզիւլիւ Բապպ Յիսուսըն քէֆարէթի իլէ սաթուն ալընմըզ պիր պախչի տիր։ Շիմտիյի անճագ Իլահի Թէրթիպ տիր վէ անտէ ինսանի հիչ պիր իրատէթ վէ փլան եօգ տըր։ Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարը էզէլիյէթտէն պէօյլէ Թէրթիպ էյլէմիշլէր իտի։ Շէօյլէ քի էզէլի Քէլամ կիւնահքեարլար իչինն հազըրլանմըզ խէլասը ատէմլերէ 'ամէլի Թարզտա կէօթիւրմէք իչինն զէմինէ Թէնէզզիւլիւ մուԹլագ լազըմ իտի։

Էզէլի Քէլամ խուսուսի պիր մագսէտէ զէմինէ Թէնէզզիւլ էթտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս տախ 'այնի մագսէտի իճրա վէ էթմամ էթմէք իչինն զէմինէ Թէնէզզիւլ էթտի։ Ղուկ. 24. 49։ 'Ամալ. 1. 5—8 վէ 2. 1—13։ Էզէլի Քէլամ պիր չօճուգ հալինտէ պու տիւնեայա Թէնէզզիւլ էթտիյինտէ խարիգ իւլ ատէ վագա'ալար եանի սէմանընն մէլէքլէրինին զէմինէ էնիպ չըգմալարը վէ Իլահի չօճուղընն միւ'մինզվի Թարզտա տօղմասը վագը օլտուղը կիպի, Րուհ իւլ Գուտսըն տախ զէմինէ Թէնէզզիւլիւնտէ զէլզէլէ, 'ազիմ բիւզկեար, չամաթա վէ աթէչ տիլլերի վագը օլտու։ Էզէլի Քէլամ զէմինտէ ինսան հալինտէ եաչատըղը կիպի Րուհ իւլ Գուտս տախ զէմինտէ եաչամագտա տըր։ Րուհ իւլ Գուտս արԹըգ սէմավաԹտա տէյիլ իլլա զէմինտէ տիր։ Յով. 14. 16, 17, 26։ 15. 26, վէ 16. 7 — 15 տէ Բապպ Յիսուսըն Րուհ իւլ Գուտս հագգընտա սէօյլէտիյի սէօզլէր պէյան էտիյօր քի Րուհ իւլ Գուտս Բապպ Յիսուսըն զէմինտէ Թէքմիլ օլմամըշ օլան իչինի իթմամ էթմէք իւզրէ Թէնէզզիւլ էտէճէք իտի։ Վագա'ա Յիսուս խաչ իւզէրինտէ իքէն սէօյլէտիյի «Թէմամ օլտու» սէօզիւ իլէ քէֆարէթ վէ կիւնահլար իչին գուրպան իչինին Թէմամ օլտուղընը վէ արԹըգ կիւնահլար իչին պիր չարէյէ, վաըԹտայա եա գուրպանա իհԹիյաճըն գալմատըղընը պէյան էթտի իսէտէ, մէզքիւր քէֆարէթ վէ կիւնահքեարլար իչին հազըրլանմըզ խէլասըն ատէմլերէ կէԹիրիլմէսի, Թա'րիֆ օլունմասը վէ անլէրի պու խէլասա տա'վէթ էթմէք իչինն Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ Թէնէզզիւլ էթմէլի իտի։ Շէօյլէ քի Րուհ իւլ Գուտս չիմտի զէմինտէ օլուպ Բապպ Յիսուս զէմինտէն ուրուճ էթտիյինտէ անըն պօչ օլան մէմուրիյէթինին տօղտուրմագ իւզէրէ իչէմէքտէ տիր։ ՍԹէվանյօս կէօղիւնիւ սէմայա գալատըտըղընտա օրատա եալընըզ փէտէրի վէ Օղուլը կէօրտիւ, ֆագաԹ Րուհ իւլ

Գուտսը կէօրէմէզ իսի, զիրա Օ զէմինտէ իսի։ 'Ամալ. 7. 55։ Ցիսուս Քրիստոս զէմինտէ պիր գալ սէնէ իչէտի հալ չու քի Բուհ իւլ Գուտս եիւզլէրճէ սէնէլէրտէն պէ-րու իչէմէքտէ օլուպ պու տէհրին ետ'նի Քիլիսա տէհրի-նին նիհայէթինէտէք իչէյէճէք տիր։

Զօգ տէֆա տու'ա թէճէմմիւ'լէրինտէ «Եա Բապպ Բուհ իւլ Գուտսընը սէմատան կէօնտէր, իւզէրիմիզէ աէօք» տէյու տու'ալար օլուր։ Պէօյլէ տու'ա էթմէյէ հաճէթ եօգ տըր, Բուհ իւլ Գուտս զաթէն զէմինտէ տիր։ Շարթլարա իթա'աթ էտէր իսէն Օ գալպինէ կիրէր։ Անը սէմատան էնտիրէմէզսին, Օ կէլմիշ տիր։ Ինսանըն թա լէպի իւզէրինէ տէյիլ իլլա Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն թալէպինէ ճէվապ օլարագ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Ինսանըն միւրաաը իւզէրինէ տէյիլ իլլա Ուլուհիյէթին իւչ Շախս-լարընըն էզելիյէթէտէն թէրթիպ, թաամիմ վէ փանլարը իւզէրինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Ինսանըն րիճալաըը իլէ տէ-յիլ իլլա մէճճանէն վէրիլմիշ տիր։ Մի"մին Անը զէմին-տէ օլան Զաթ տէյու պիլմէլի տիր։ Շակիրտլեր վէ Ցի-սուս Քրիստոսըն զէմանընըն մի"մինլերի Ցիսուս Քրիս-տոսը տա"լիմ եանլարընտա տէյու պիլտիքլերի կիպի, հալ ը հազըրըն մի"մինլերի տախի Բուհ իւլ Գուտսը եանլարընտա տէյու պիլմէլիլեր տիր։ Օ, հալ ը հազըրտա տիւնեանընն չար ճիհէթինտէ կիւնահքարլարընն մուանիա գալպլերինի Բապպ Ցիսուսըն խաչընա տէօնտէրմէք իւ-զրէ վէք զայրէթլի թարզտա իչէմէքտէ տիր։ Նիչէ կիւնահ-քարլարտան թա'զիրլեր վէ իսթիհզալար իչտիր խէտէ եինէտ եալվարըր։ Հալը հազըրըն մի"էմինլերի Բապպ Ցի-սուսըն զէմանընա արզուքէչ օլմասընլար, զիրա Ուլուհի-յէթին տիկէր Շախսը, Բապպ Ցիսուս միւսավի, Անըն գատար էզելի վէ Ուլուհիյէթին հէր գուվվէթինէ մալիք օլան Բուհ իւլ Գուտս չիմտի պուրատա տըր։ Պու, մի"-

մինէ տէ ա'զիմ պիր թէսէլլի տիր։ Տօգթօրսըզ նիչէ գա-րիսէլէրտէ պիր իսաթալըգ զուհուրընտա չէհրլերէր, ուզագ մահալլերէ պիր չօգ միւչքիլաթլէ գօչուչըպ չարէ իչիւն պիր չօգ միւրէճա'ալարըն իճապ էթտիչի կիպի, մէ"յուս պիր կիւնահքեարըն սէմայա, ուզաղա միւրէճա'ա-թա, թէճրիւպէ վէ քէտէրլեր արասընտա գալմըշ պիր մի"մինին թէլաշ էթմէյէ, չըրփընմաղա հաճէթի եօգ տըր, զիրա «Թէսէլլի էտիճի» պու զէմինտէ օլուպ գա-յէթ հագըն տըր։ Ուզաղա կիթմէ, եանընտա տըր։ «Թէ-սէլլի էտիճի» լուղէթինին եունանիճէսի «եանընա չաղ-րըլմըշ» մա'նասընտա տըր։ Հագիգաթէն պու, մի"մին իչիւն էն 'ազիմ պիր պախթիյարլըգ տըր։ Օ, մի"մինին եանընա չաղրըլմըշ տըր։ Իմտի էյ մի"մին չու աթիտէքի խուսուսլարտա մէ"սուլիյէթ վէ իմթիյազլարընը իսթի-մալ էյլէ։

1. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՉԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ԱՆ-ՏԷՆ ԳՕՐԳ ՎԷ ԱՆԱ ՀԻՒՐՄԷԹ ԷՑԼԷ։ Էմին օլմալը-սընքի իլահի գուտրէթ, գուտսիյէթ վէ 'ազամէթի իլէ զէմինտէ տիր։ Քիւրէյլի հավա օտանը տօլտուրտըղը մա'նատա վէ միգթարտա Բուհ իւլ Գուտս տախի էթրա-ֆընը վէ գալպինի գապլամըշ վէ տօլտուրմըշ տըր։ Նէ, սէն գապա վէ վազիֆէսիզ պիր 'էօմր մի՞ եաչայօրսըն։ Պիլմէզմի՞սին քի Օ Գուտսիյէթ Բուհու օլուպ իսմի Բուհ իւլ Գուտս տըր։ Կիւնահը սայար վէ հիւքմ էյլէր։ Կէօզ-էրի քէսքին օլուպ էն ուֆագ իթա'աթսըզլըղը վէ նա-փագլըղը կէօրիւր։ Օլմայա քի Անը կիւճէնտիրէսին։ Օ, պու զէմինտէ վէ գալպինտէ տիր, իմտի Անտէն գօրգ, փէք ուայնըգ վէ տագիգ պիր 'էօմր եաչա։ Օ Ալլահ տըր Անըն հուզուրընտա եաչա։

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՉԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ՂԱ-ՑԷԹ ՆԱՋԻԲ ՕԼ։ Ք. Մուգատտէս Անըն հագգընտա

կէօյէրճին թէչպիհինի վէրիյօր։ (Մատ. 3. 16։) Օ զայէթ նազիք պիր կէօյէրճին տիր, եանընտա, գալպիյին վէ ճէսէտիյին գաֆէյի իչինտէ պուլունդյօր։ Անը ինճիթմէ, մահզուն էթմէ (Էֆս. 4. 30,) իւրքիւթմէ, Սննա զայէթ հալիմ օլ։

3. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ԱՆԸՆ 'ԱԶԻՄ, ՄԻԿԱԹԱԳԻԼ ՎԷ ԻԼԱՀԻ ՆՈՒՖՈՒԶՈՒՆԸ ԳԱՊՈՒԼ ԷՑԼԷ։ Անըն զէմինէ կէլմէքտէ մագաէտի ատէմլէրին գալպէրինի տօլտուրմագ վէ ատէմի զապթ էթմէք տիր։ ('Ամալ 2. 3։) Իմտի Անա հէր չէյինի թէսլիմ էյլէ, հէր չէյինի կիւվէն, Անա պրագմատըղըն հիչ պիր չէյին օլմասըն, հէր խուսուստա Անա իթա'ատ էյլէ։

4. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ԱՆԱ ԻՄԹԻՍԱԼ ԷՑԼԷ։ Րուհ իւլ Գուասըն զէմինէ թէնէզզիւլտէ մագաէտի կիւնահքեարլարը կիւնահլարը հագգընտա իլգամ էթմէք վէ անլէրի Բապպ Յիսուս Քրիստոսա իման էթտիրմէք տիր։ Յով. 16. 8—11։ Մի"մին տօսթուա, իչմէ սէնին տախի իչին պու օլմալը տըր։ Ճանլարըն խէլասը իչին վագֆ օլուն, սարֆ էյլէ վէ սարֆ օլուն։ Սէմավաթ ճանլարըն խէլասը ուղրունա իպատէթ վէ սէճատ մատաէլերի օլան էզէլի քէլամը վէ հայաթլարը օլան Րուհ իւլ Գուասը սարֆ էթմիչ, Րուհ իւլ Գուասա իսէ հէր կիւնքի 'էօմրիւնիւ պու ուղրա չէհիա հալինտէ վագֆ էթմիչ իքէն սէն տուրուր մը՞ սըն։

5. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ԱՆԸ ԹԱ'ԳԻՊ ԷՑԼԷ։ Պա'զըլար Րուհ իւլ Գուասըն էօնիւնէ կէչիյօրլար։ Պօղոս վէ Սիլաս պու թէհլիքէտէ պուլունուր իքէն զէմինտէ վէ էօնլէրինտէ պուլունան Րուհ իւլ Գուասա մէն' էյլէտի։ Ամալ 16. 6, 7։ Մի"մինլերի Րուհ իւլ Գուասա գըլաղուզլամալը (Րօմ. 8. 14,) վէ էօնլէրինտէն կիթմէլի տիր։ Մի"մին իսէ Անըն արգասընտան կիթմէլի տիր։ Տիգգաթ էյլէքի իզլէրինէ պասասըն, պիր սանթիպ պիլէ սափըթմա։ Ալա աճէլէ էթմէ վէ էթրաֆա պագմա։ Օ տուրըր իսէ սէնտէ տուր, հարէքէթ էտէր իսէ իմալ էթմէ։

6. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ԱՆՏԷՆ ԹԱ'ԼԻՄ ՕԼՄԱՆ։ Րուհ իւլ Գուասըն զէմինէ կէօնտէրիլմէքտէ պիր մագաէտի տախի մի"մինլերի հէր հագիգաթա իրչատ էթմէք տիր։ Յով. 16. 12, 13։ Սէնին խօճան Օ տըր, իմտի Անտէն թա'լիմ օլուն։ Քէնտի 'ագըլընա կիւվէնմէ, թա'լիմ, հիքմէթ վէ հէր նէվ' ֆէյմ իչիւն Օ հազըր տըր, Անա պագ։

7. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ՄԻՔԹԷՍԷԼԼԻ ՕԼ։ Օ թէսէլլի էտիճի տիր, եանընտա չազրըլմըշ տըր։ Մի"մին իչիւն մէ"յուս օլմագա, մահզուն գալմագա, գուվվէթսիզ վէ թագաթսըզ օթուրմագա հաճէթ եօգ տըր։ Օ զէմինտէ տիր իմտի հէր նէվ' գուվվէթի. հայաթը վէ թէսէլլիյի վէրմէք իւ զրէ հազըր տըր։

8. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ՂԱՑԹ ՍԱՊՐԼԸ ՎԷ ԿԷՆԻՇ ԳԱԼՊԻ ՕԼ։ Անըն զէմինէ կէլմէքտէ մագաէտի կիւնահքեարլարը խէլասա տա'վէթ էթմէք տիր։ Ֆագաթ Միւմահիէյին պու իչի նէ ազըր պիր իշ տիր։ Րուհ իւլ Գուասա տաէմլէրի իլգամ էթմէք իւզրէ անլէրէ եագլաչտըղընտա նիչէլէր Անա գարշը սէօյլէրլէր, նիչէլէր իմանսըզլըգ էտէրէք քիւֆր էյլէրլէր, նիչէլէր իսէ գայղուսըզ վէ վազիֆէսիզ թարզտա քէնտի կիւնահլարընտա տէվամ էյլէրլէր։ Օ, պու հալ ու քէյֆիյէթլէր իչինտէ նէ գատար սապր էտէր, նէ թէհամմիւլ իլէ գալպին գափուսընը եինէ չալար, եիւզլէրճէ աէնէլէրտէն պէրու 'այնի ուսուլտա իչէյօր, եօրուլմայօր, օսանմայօր, զազապլանմայօր իլլա 'ազիմ սապր վէ թէհամմիւլ իլէ հէր կիւն չէհիա օլարագ տէվամ էյլէյօր։

Ֆագաթ միւ՞մինէր նիչէ տէֆա՝ նէ սապրսըզ օլուրլար։ Էյէր պիր կիւնահքեար իչիւն պիր գաչ այ տու՛ա էտէր իսէն օսանըրսըն։ Պիր կիւնահքեարա պիր գաչ տէֆա՝ սէօյլէմէքլէ իքթիֆա էտէրսին։ Աստմէրին զայէթ կիւնահքեար վէ կիւնահլարընտա մուանիա օլտուգլարընա թէհամմիւլ էտէմէզսին։ Զօգ տէֆա՝ իչիտիպտէ եինէ վազիֆէսիզ գալան նիչէ քիլիսէվիլէրէ, սէնէլէրտէն պէրու այագլարը իլէ քիլիսէնին էչիքլէրինի աչընտըրմըզ ֆագաթ հալա գալպլերի աչընմամըզ նիչէ իսլի վէ էսքիմիչ ճանլարա, տինտարլըգ սուրէթինի կէօսթէրիպտէ գուվվէթինի ինքնար էտէնլէրէ թէհամմիւլ էտէմէզսին։ Եօգ, էյ միւ՞մին պէօյլէ էթմէ։ Րուհ իւլ Գուտսըն թէհամմիւլինտէն էօրնէք ալ։ Գալպին կէնիչ օլսուն։ Պիր գաչ այ տէյիլ իլլա պիր չախս եա քիլիսա իչիւն 'էօմրիւ միւատէթ տու՛ա էյլէ։ Սէօյլէ, եինէ սէօյլէ։ Կէվչէմէ, քէլամը էք, եինէ էք։ Շիմտի օլմազ իսէ մութլագ մահսուլընը պիչէճէքսին։ Կիւնահքեարլարը, հիչ պիր նէվ'ինի ճէհէննէմէ տէրհալ եուվարլայրպ աթմա։ Էն էնկին կիւնահքեարըն պիւէ խէյասընա իւմիա էյլէ։ Րուհ իւլ Գուտստան գալպ կէնիչիւի, սապր վէ թէհամմիւլ էօյրէն։

9. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՍ ԶԷՄԻՆՏԷ ՏԻՐ ԻՄՏԻ ԱՆԱ ՄԻՒՍՍ'ԱՏԷ ԷԹ ՔԻ ՍԷՆՏԷ ՏՈՒ'Ա ԷՑԼԷՍԻՆ։ Րօմ. 8. 26, 27 պէյան էտիյօր քի Ալլահըն գապու վէ իսթիճապէթ էտէպիլէճէյի տու՛այը միւ՞մինտէ Րուհ իւլ Գուտս էտէր։ Լ'ուհ իւլ Գուտսըն զէմինտէ վէ մի՞ւմինին գալպինտէքի էն մուհիպ իչլերինտէն պիրի տախի պու տըր։ Անճագ քի միւ՞մին պու Զաթա տու՛ա էթմէսի իչիւն քեամիլ միւսա՛ատէ էթմէլի տիր։ Րուհ իւլ Գուտս միւ՞մինի քեամիլէն զապթ էյլէմէտիքճէ անտէ տու՛ա էտէմէզ։ Էյ միւ՞մին քէնտի տուալարընտան սագըն։ Կիւնահտան գօրգտուղըն գատար տախի քէնտի տու՛ալարընտան գօրգ։ Կիւնահը վէ հէր նէվ' նահքաղըզը թէֆթիչ վէ հիւքմ էյլէտիյին կիպի քէնտի տու՛ալարընտան քիրլի էսվապտան կիպի իքրահ էյլէ։ Րուհ իւլ Գուտս զէմինտէ տիր վէ սէնի էյլէրինէ ալարագ Բապպըն գալպինի խօչյանտըրան ահար, նիյազլար վէ համալար արզ էթմէք իսթէյօր։ Իմտի սալթ տուտագլարըն, քէնտի ագլըյըն, կիւզել իպարէլի վէ սարֆ գանուռլարընը նօգթա պէ նօգթա օգչյան տու՛ալարա հաճէթ եօգ։ Պրագ քի սէնտէ 0 տու՛ա էթսին վէ իպարէլէրի նասըլ թէրթիպ էյլէը իսէ էյլէսին։

ՊԱՊ 8.

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՈՒ ՎԷ ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇ

Րուհ իւլ Գուտաս պէնաէկոատէատ զէմինէ թէնէզզիւլ էթիւքտէն սօնրա ատէմլէրին գալպլէրինտէ վէ 'էօմրլէրինտէ 'ազիմ վէ 'աճայիպ իշլէր իճրա էթմէյէ պաշլատը։ Անլէրտէն պիրի եէնի Տօղուշ տըր։

Եէնի Տօղուշ Քրիստիան տինինին էսասի վէ իլք ատըմընը թէշքիլ էյլէր։ Քրիստիան տինի չախսի պիր տին տիր։ 'Ա,նի վագըթտա հայաթի պիր տին տիր։ Անա կիրմէք իչիւն եէնի տօղուշա մալիք սիմագ իճապ էտէր։ Պու պապատա պու մատտէ հագգընտա մէշք էտէճէյիզ։

Եէնի տօղուշ թա'պիրի ումումէն Յով. Յիւնճիւ պապատաքի Բապպ Յիսուսըն Նիկոդիմոս իլէ օլան միւքեալէմէսինտէն ալընըր։ Հալ չու քի օլ գըթա'տա եէնի տօղուշ տէյու թէրճէմէ օլան գըթա' Նունանիճէսինտէ «Ճօգարըտան տօղմագ» տէյու մուգայյէտ տիր։ Շէօյլէ քի տօղրու թէրճէմէ չու օլուր։ — «Յիսուս անա ճէվապ վէրիպ, հագիգաթէն հագիգաթէն սանա տէրիմ քի պիր քիմսէ ճօգարըտան տօղմայընճա Ալլահըն վաատիչանլըղընը կէօրէմէզ, տէտի»։ Յով. 3. 3։ Ճրնճը այէթտէն մէզքիւր ճօգարըտան տօղմագլըղըն Րուհ իւլ Գուտտան տօղմուշ իտիլինի կէօրիյօրըզ։ Ղինճի այէթին տօղրու թէրճէմէսի, «Սանա ճօգարըտան տօղմանըզ լազըմ տըր տէտիյիմէ թէա'ճիւպ էթմէ»։ Պու գըթա' եէնի տօղուշ հագգընտա 'ազիմ պիր էսաս գօյօր։ Եվվէթ ճօգարըտան տօղմագ Րուհ իւլ Գուտտան տօղմագ տըր զիրա 0 զէմինէ սէմատան թէնէզզիւլ էյլէտի։

Եէնի տօղուշ վագա'ասը նիչէ գըթա'լարտա տահա ֆարզը թա'պիրլէր իլէ տահի պէյան էտիլմիչ տիր։

2 Կոր. 5. 17, «Իմտի էյէր պիր քիմսէ Քրիստոստա իսէ եէնի մախլուգ տըր, էսքի չէյլէր կէչտի, իւլթէ հէր չէյ եէնի օլտու»։ Պուրատա եէնի տօղուշ եէնի մախլուգ թա'պիրի իլէ պէյան օլունըյօր։ Էֆս. 2. 10, «Քրիստոս Յիսուստա խալգ օլունմուշ օլարագ Անըն 'ամէլի իզ»։ Էֆս. 4. 24, «Սալահտա վէ հագիգաթա ա"իա գուտսիյէթտէ Ալլահըն իրատէթինէ կէօրէ եարատըլան եէնի ատէմի կիյինէսինիզ»։ Կող. 3. 9, 10տա «եէնի ատէմ» տէյօր։ Տիտոս 3. 5. 6տա «թէքրար տօղուշ եըյգամասը» վէ «Րուհ իւլ Գուտսըն եէնիլէթմէսի» թէամիյէ օլունուլյօր։ Յովհաննէս Բէսուլրն բէսալէլէրինտէ իսէ «Ալլահտան տօղմուշ օլան» վէ «Ալլահըն էվլատլարը» թա'պիրլէրի իլէ պէյան օլունուլյօր։ 1 Յով. 3. 9, 1, 2, 10։ 1 Յով. 5. 1—4։ Պալատէ զիքր օլունան թա'պիրլէրին ճիւմլէսի տախի եէնի տօղուշ վագա'ասընը պէյան էյլէյէն միւթէնէ'վվի թա'պիրլէր տիր։ Պիզ անլէր իչինտէն ումումա մա'լիւմ օլան եէնի տօղուշ թապիրինի իւթիմալ էյլէյէճէյիզ։

Պու մատտէ հագգընտա մէշք էտէր իքէն թապի'ի սուբէթտէ ֆիքրիմիզէ կէլէն իլք սու"ալ չու օլուր։ — «Եէնի տօղուշ նէ՞ տիր»։ Պու սու"ալա Ֆ. Մուգատտէստէն ճէվապ վէրէլիմ։

ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇ ՆԷ՞ ՏԻՐ

1. ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇ ԵԷՆԻ ՄԱԽԼՈՒՔ ՕԼՄԱՔ ՏՐ։ Էֆս. 2. 10։ 2 Կոր. 5. 17։ Պու գըթալարտան կէօրիյօրըզ քի եէնի տօղուշ Քրիստոստա'օլան պիր խըլգաթ տըր։ Եէնի տօղուշա մալիք օլան պիր քիմսէտէ Քրիստոսըն հայաթը մէյտանա կէլիր, Անըն թա'պիաթը զահիր օլուր։ 0 Քրիստոս իլէ 'ալագատա պուլունուր։

2. ԵԱՐԱՏԼՃՇՍԸՆԸՆ ԵԱՆԻ ԱԼԼԱՀԸՆ ՍՈՒՐԲԵԹԻՆԷ ԿԷՕՐԷ ԽԱԼԴ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ԵԷՆԻ ՊԻՐ ՀԱՑԱԹ ՏԸՐ: Կող. 3. 10: Պու գըթա'տան տախի անյայօրըզ քի եէնի տօղուշ Ալլահՙն թապի'աթընա պէնզէր պիր թապի'աթա մալիք օլմագ տըր: Պիզգաթ Իլահի հայաթ տըր: «Թապիաթը Իլահիյէյէ հիսէտար օլասընըզ»: 2 Պետ. 1. 4:

3. ՍԱԼԻՀ, ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ վէ ԱԼԼԱՀԸՆ ԻՐԱՏԵԹԻՆԷ ՄՈՒՎԱՖԸԿ ՊԻՐ ՀԱՑԱԹ ՏԸՐ: Էֆս. 4. 24:

4. ԱԼԼԱՀՏԱՆ ՏՕՂՄԱԴ ՏԸՐ: 1 Ցով. 3. 9:

5. ԵՕԳԱՐԸՏԱՆ ՏՕՂՄԱԴ ՏԸՐ: Ցով. 3. 3, 7:

6. ՐՈՒՀ ԻՒ ԳՈՒՏՏԱՆ ՏՕՂՄԱԴ ՏԸՐ, Ցով. 3. 3–6:

Պալատէքի այէթլէրին պիրլիքտէ մէչքինտէն չու նէթիճէյէ կէլիյօրըզ քի եէնի տօղուշ, Րուհ իւ Գուտսըն աsեհին sեռունիեհ կիռվեսի sիր: Տօղան ինսան տէյիլ իլա Րուհ իւ Գուտս տըր: «Թէնտէն տօղան թէն տիր վէ Րուհտան տօղան Րուհ տըր»:

Շու նօգթայա տիգգաթ օլունմալը տըր: Հալ ը հազըրտա Փէտէր վէ Օղուլ սէմատա տըրը: Անլէր մէվճուտ տիյէթլէրի իլէ միս"մինին տէրսունինէ կէլմէզլէր: Սթեփաննօս անլէրի սէմատա կէօրտիս: 'Ամալ. 7. 55: Բապդ Ցիսուս կէօքլէրտէ տիր: Իպր. 4. 14: Մարկ. 16. 19: Իպր. 7. 25: Պալատէքի այէթլէրին մէչքի իլէ կէօրիւյօրըզ քի Փէտէր սէմատա օլուպ Օղուլ տախի Անըն սաղընտա օլարագ տա"իմա ֆէնտի միս"մինլէրի իչիւն չեֆա'աթ էյլէմէքտէ տիր: Րուհ իւ Գուտս իսէ սէմատա օլմայըզ միս"մինին գալպինտէ Փէտէրին վէ Օղուլըն ճիմլէ իրատէթ, արզու, թա'պիաթ վէ սիյրէթինի իզհար էյլէր: Շէօյլէ քի Փէտէր վէ Օղուլ միս"մինին գալպինտէ վէ 'էօմրինտէ Րուհ իւ Գուտս վասըթասըյլէ իզհար օ-

լունըրլար: Րուհ իւ Գուտս պիր գալպէ կիրտիյինտէ Փէտէրի վէ Օղուլը անա թա'րիֆ էյլէր: Փէտէր վէ Օղուլ ֆէնտի թապիաթլարընը վէ իրատէթլէրինի Րուհ իւ Գուտս վասըթասըյլէ միս"մինէ պէյան էյլէրլէր: Պէնտէկոստէտէն սօնրա պու տիւնեատա Րուհանի հայաթա ա"իտ օլան ճիւմլէ 'ամէլի իչ Րուհ իւ Գուտս թարաֆընտան իճրա էտիլմէքտէ տիր: Վագա'ա Փէտէր վէ Օղուլըն տախի պիր քիմսէնին եէնի տօղուշընտա հիսէտլէրի վար իսէտէ 'ամէլի վէ ֆա'իլ իչճի Րուհ իւ Գուտս տըր:

Պիր չօգ այէթլէրին չէհատէթի իլէ Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսընըն էզէլի ֆէլսաֆըն եա'նի Բապդ Ցիսուս Քրիստոսըն Փէտէրի օլտուղընը կէօրիւյօրըզ: Հալ չու քի էզէլի ֆէլսամ Րուհ իւ Գուտստան տօղտուգտան սօնրա Թա'ալանըն Օղուս թէսմիյէ օլունտու: Ղուկ. 1. 32, 35: Շէօյլէքի էզէլի ֆէլսամըն թէն ալմասընտա ֆա'իլ իչճի Րուհ իւ Գուտս օլուպ Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսը իսէ Փէտէր թէսմիյէ օլունմուշ տըր: Էզէլի ֆէլսամը տօղուրան, Անա ինսանի ճէսէտ վէրէն հէմ Փէտէր հէմտէ Րուհ իւ Գուտս իսի: Այնի սուրէթլէ կէրչի պիր քիմսէնին եէնի տօղուշընտա ֆա"իլ իչճի Րուհ իւ Գուտս իսէտէ անատ Փէտէրին վէ Օղուլըն տախի հիսսէ վէ իրատէթլէրի օլտուղը իչիւն եէնի տօղուշա մալիք օլան պիր քիմսէ «Ալլահՙն էվլատը» վէ «Ալլահտան տօղմուշ» թէսմիյէ օլունըյօր: 1 Ցով. 3. 1, 2, 9, 10: 5. 1–4: Զաթէն Րուհ իւ Գուտս Ալլահ տըր, օլ սէպէպտէն «Ալլահՙն էվլատը» թէսմիյէ օլունապիլիր:

Եէնի տօղուշա մալիք օլան պիր քիմսէ նէ՞յէ մալիք օլուր: Պու զայէթ մուհիմ պիր սու"ալ տըր, պունը մէչքէթմէքտէ նիչէ խուսուսաթը իզահ էտէր: Մէչքէտէլիմ:

1. ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇԱ ՄԱԼԻՔ ՕԼԱՆ ՊԻՐ ՔԻՄՍԷ ԿԷՋՄԻՇ ԿԻՒՆԱՀԼԱՐԸՆԸՆ ԱՎՖԱԼԸՂԸՆԱ ՄԱԼԻՔ Օ-

ԼՈՒՐ։ Զաթէն Ցով. 16. 9տա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ ատէմլէրի կիւնահ խուսուսընտա իլգամ էթմէք իչիւն կէլմիշ տիր։ Անը տէրունլէրինէ գապուլ էյլէյնլէր կէչմիշ կիւնահլարընտան քեամիլէն ավֆլըզա մալիք օլուրլար։ 1 Կոր. 6. 11, «Պա՛զըլարընըզ տախի պէօյլէ սինիզ, լաքին Բապպ Ցիսուսըն իսմիյլէ վէ Ալլահըմըզըն բուհու իլէ եըյգանաընըզ»։ Հօմ. 6. 17, 18, 22։ «Պիզի խէյաս էյլէսի»։ (Տիտոս 3. 6։) Յիւնճիւ ա-յէթի օգուր իսէն նէ չէյլէրսէն խէյաս օլտուղընը անլարսըն։ Էֆս. 2. 5։ 2 Տիմ. 1. 9։ Վահի 1. 5, «Գա-նը իլէ կիւնահլարընըզդան եըյգայարագ»։ Պու գըթա՛-լար թա՛լիմ էտիյօր քի հագիգաթէն Րուհ իւլ Գուտս տէրունինէ կիրմիշ պիր քիմսէ կէչմիշ կիւնահլարընտան խէյաս պուլուր, ավֆլըզա նա՛իլ օլուր վէ անըն մէսէր-բէթինի քէնտի տէրունինտէ հիսս էյլէր։ Պունըր Րուհ իւլ Գուտս մէյտանա կէթիրիր։ Տիտոս 3. 4—6։ Կէչմիշ կիւ-նահլարընըն ավֆլըզընա վէ անըն մէսէրրէթինէ մալիք օլմայան, խէյաս պուլտուղընա քեամիլէն էմին օլմայան պիր քիմսէ եէնի տօղուշա մալիք տէյիլ տիր վէ անտէ Րուհ իւլ Գուտս եօգ տըր։

Խէյաս պուլմագ վէ կիւնահլար ավֆ՛ընա մալիք օլ-մագ Ուլուհիյէթին պիրինճի վէ իքինճի չախսյարընըն եա՛նի Փէտէր վէ Օղուլըն իրատէթի օլտուղը սէպէպտէն անա մալիք օլանլար «Ալլահտան տօղմուշ» եախօտ Ալ-լահըն էվլատլարը թէմիյէ օլունըրլար։ «Զայ օլանը ա-րայըզ խէյաս էթմէյէ կէլտիմ»։ Ղուկ. 19. 10։ Բապպ Ցիսուսըն տիւնեայա Փէտէրի թարաֆընտան կէոնտէրիլ-մէքտէ մագսէտի ատէմլէրին կիւնահլարընտան խէյաս պուլմալարը իչիւն իտի։ Փէտէրին վէ Օղուլըն իրատէթի պու տըր։ Րուհ իւլ Գուտս իսէ Ուլուհիյէթին իչպու իրա-տէթինի պիր ատէմտէ իֆրա վէ իթմամ էտէր եա՛նի

ատէմ կիւնահլարընտան խէյաս պուլըր։ Իչթէ օլ զէման Ալլահըն էվլատը թէմամիյէ օլունըր, զիրա Ուլուհիյէթին իրատէթի անտէ թէմամ օլմուշ։

2. ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇԱ ՄԱԼԻՒ ՕԼԱՆ ՊԻՐ ՔԻՄՍԷ ԳՕՐԳՈՒՏԱՆ Ա.ՋԱՏ ՕԼՈՒՐ ՎԷ ԲԱՊՊ ՑԻՍՈՒՍ ԻԼԷ ՊԷՐԱՊԷՐ ՊՈՒԼՈՒՆԱՃԱՂԸՆԱ ԷՄԻՆ ՕԼՈՒՐ։ Ցով. 3. 16 վէ 36ընըն միւ՚մինէ վատը էպէտի հայաթ տըր։ Իմամ Րուհ իւլ Գուտստան տօղան պիր քիմսէ էպէտէն հաչայաճաղընա էմին օլուր։ Էֆս. 2. 19 եէնիտէն տօ-ղանլարըն Ալլահըն էվ խալգընտան օլտուգլարընը պէյտան էտիյօր։ Րօմ. 8. 15 եէնիտէն տօղանլարըն էտարէթտէն, գօրգուտան ազատ օլտուգլարընը պէյտան էյլէյօր։ Տահա պիր չօգ գըթա՛լար պէյտան էտիյօրլար քի Րուհ իւլ Գուտս-տան տօղան պիր քիմսէ Ցիսուս իլէ պէրապէր էպէտէն հաչայաճաղընա էմին օլուր։ Օնըն մէսէրրէթի գալպինի տօլտուրըր։

Փէտէրին վէ Օղուլըն իրատէթի կիւնահ սէպէպին-տէն էօյմուշ հա՛նի էպէտի հայաթտան մահրում գալմըշ ատէմլէրի թէքրար էպէտէն հաչաթմագ տըր։ Էզէլի Փէ-լամ զէմինէ պունըն իչիւն կէլտի։ Ատէմլէրի ճէհէննէմ-տէն սէմայա, էպէտի հէլաքտան էպէտի հայաթա վէ ազապտան մէսէրրէթէ չըգարմագ իչիւն կէլտի։ Րուհ իւլ Գուտս իսէ Ուլուհիյէթին իչպու իրատէթինի պիր գալպէ կիրտիչինտէ իֆրա էտէր, ատէմ էպէտի հայաթա մալիք օլտուղընը, հէր նէվ՚ գօրգուտան ազատ օլտու-ղընը վէ սէմատա Ցիսուս Բապպ իլէ պուլուշմաղընը հիս էտէր վէ պիլիր։ Իչթէ պու սէպէպտէն հա՛նի Ուլու-հիյէթին իրատէթի եէնիտէն տօղան պիր քիմսէտէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ իֆրա օլունտուղը իչիւն օլ քիմսէ Ալլահըն էվլատը թէսմիյէ օլունըր։

3. ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇԱ ՄԱԼԻՒ ՕԼԱՆ ՊԻՐ ՔԻՄՍԷ

ԱՂԱՀՀԸՆ ԷՎՂԱՏՂԸՂԸ ԹԷ՛ՄԻՆԱԹԸՆԱ ՄԱԼԻՔ ՕՂՈՒՐ։ Բօմ. 8. 15, 16, «Օղուղըգ Րուհուռնը ալտընըզ քի, Անըն իլէ Ապպա, փէտէր տէյու նիտա էտէրիզ։ Օլ Րուհ Քէննաիսի պիզիմ Ալլահըն էվլատլարը օլտուղըմըզա րուհռումըզ իլէ պէրապէր չէհատէթ էտէր»։ Գաղա. 4. 6, 7, «Վէ օղուղլար օլտուղընըզտան Ալլահ սիզին գալպէրինիզէ Քէննաի Օղլունըն Ապպա, փէտէր նիտա էտէն Րուհռունը կէօնտէրտի։ Իմտի արթըգ գուլ տէյիլ անճագ օղուլ սըն»։ 1 Ցով. 3. 1, 2։ Պալատէքի աւէթլէրտէն անլայօրըզ քի եէնիտէն տօզանըն տէրունինտէ օղուղլըզը մէյտանա կէթիրէն Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Եէնիտէն տօզան քիմսէ պու թէ՛մինաթա մալիք օլուր։

4. ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇԱ ՄԱԼԻՔ ՕԼԱՆ ՊԻՐ ՔԻՄՍԷՆԻՆ ԷՕՄՐԻՆՏԷ, ՍԻՔՐԷԹԻՆՏԷ, ԽՈՒՃԼԱՐԸՆՏԱ ՎԷ ՆԸՇԱՆԿԵԱՀԼԱՐԸՆՏԱ ՔԻՒԼԻԻ ՎԷ ԷՍԱՍԻ ՊԻՐ ԹԷՊՏԻԼԱԹ ՄԷՑՏԱՆԱ ԿԷԼԻՐ։ Էվվէլա կիւնահքեար վէ նափաք իքէն չիմտի սալին վէ մուգատտես օլուր։ Էֆս. 4. 24։ Էվվէլա Ալլահըն Իրատէթինէ գարշը իքէն չիմտի օլ Իրատէթտէն խօչլանան պիր հալ մէյտանա կէլիր։ Էֆս. 4. 24. Էվվէլա Ալլահտան ասլա խօչլանմազ իքէն, չիմտի Անա պէնզէր օլմազա պաշլամըշ օլան պիր թապի՛աթ մէյտանա կէլիր։ Էվվէլա Քրիստոսըզ իքէն, չիմտի Քրիստոստա օլուր։ 2 Կոր. 5. 17։ Ատէմ պաշլար կիւնահտան իքրահ էթմէյէ։ ԵԷՆի պիր ՚ալէմէ կէօղէրինի աչար։ Սէրսէրի էօմրահէն գուրթուլուշ Ալլահ իլէ ա՛լագայա պաշլար։ Պօչ վէ կէօղէկ կիպի օլան տիւնեավի վէ ճիհանի արզուլարը թէրք էտիպ Իլահի վէ սէմավի մէսէլէլեր իլէ օղրաշըր։ Զէմինի գուվվէթ վէ թէ՛մինաթլարտան իւմիտինի քէսիպ անճագ իւմիտինի Բապտտա պուլուր։ Ղազապ վէ թիթիղիք տէֆ՚ օլուր։ Տիւչմէնլէր պիւէ սէվիլմէյէ պաշլար։ Քիպր վէ իֆթիխար թէփէ-

լէնիր, եէրինէ թէվազու վէ հիմ կէլիր։ Էվվէլա տո՛ւա-տան խօչլանմազ իքէն, չիմտի տո՛ւա քէնտինէ էն զիյատէ սէվտիյի չէյ օլուր։ Էվվէլա քէնտի ճանը հագգընտա պիւէ գայղուսըզ իքէն չիմտի պաշգալարըն խէլասը իչիւն տախի տիւչիւնիւր, տու՛ա վէ զայրէթ էտէր։ Պիր սէօզ իլէ Ք. Մուգատտէսին լիսանը իլէ «Իսահի թապի՛աթա հիսէտաար» օլուր։ 2. Պետ. 1. 4։

Էյ պու պապը օգուչան տօսթում պու սաթըրլարը օգուր իքէն քէնտինէ սու՛ալ էյլէ աճէպա եէնի տօղուչա մալիք օլմուշ պիր քիմսէյմի՛սին։ Պալատէ մէղքիւր տէօրթ իչարէթլէր սէնտէ պուլունըյո՛ր մը։ Եօգ իսէ քիթապը պիր գաչ տագիգէ գափա վէ սէնին իչիւն էօլէն խէլասքեարա կէօղլերինի չէվիր։ Միւսա՛ատէ էյլէ քի Րուհ իւլ Գուտս սէնի զիյարէթ էյլէսին, գալպինէ կիրսին։ Օ հանընտա վէ սանա րիճա էյլէմէքտէ տիր։ Իհթիմալէն սօն տէֆա օլարագ պու քիթապ վասրթասըյլէ րիճա էտիյօր, թէ՛խիր էթմէ իհմալ էյլէմէ։

ԵԷՆի տօղուչա մալիք օլան քիմսէ իքի վարլըղա մալիք տիր։ 1. Քէնտի վարլըղը։ 2. Րուհ իւլ Գուտս։ Րուհ իւլ Գուտսըն թապի՛աթընա պիւլ քիւլիյէ մուխալիֆ տիր։ Օնա թէպա՛իյէթ օլտուգճա Րուհ իւլ Գուտս քէնտի գուվվէթինի իզհար էյլէր։ Լաքին չունա տիգգաթ էթ քի եէնի տօղուչ նագիգաթէն պիր տօղուչ տըր։ Պիր չօճուգ տօղտուգտան սօնրա անըն վիճիւտունին հէր գըսմը քէմալէ էրմիչ պիր քիմսէյին ճէսէտինտէ մէվճուտ ճիւմլէ ազալարա մալիք տիր, անճագ քի չօճուգտա անլէր նէչվ ու նիւմա պուլմամըշլար տըր։ ՚Այնի սուրէթտէ Րուհ իւլ Գուտստան տօզան պիր քիմսէտէ րուհանի ՚էօմրտէ էն զիյատէ թէգաատիւմ էթմիչ օլան պիր մի՛մինին մալիք օլտուղը չէյլէր վար իսէտէ հալա քէնտինի իզհար էտէմէզ։ Զիրա

կերէք սէնէլէրտէն պէրու մուգատտէս 'էօմր եաչայանըն տէրունինտէ կերէքսէ Բուհ իւլ Գուտուստան տօղուչա տահա եէնի մալիք օլմուչ պիր քիմսէյտէ պուլունան Զաթ 'այնի Զաթ տըր, եա'նի Բուհ իւլ Գուտս տըր: Եէնի տօղուչտա պիր քիմսէյէ Բուհ իւլ Գուտս պիր ազ կէլիպտէ ասնրա ազատ ազատ տէրունէ կիրմէզ, իլլա եէնի տօղուչ վագա'ասընտա պիր սանիյէ իչինտէ Բուհ իւլ Գուտս պիւթիւն մէվճուտիյէթի իլէ գալպէ կիրէր, անճագ քի պիր չօգ սէպէպլէրտէն ձէնտինի պիւթիւն գուվվէթիյլէ իշնար էթմէյիպ թէորիճէն, կիւն պէ կիւն վէ տագիգէ պէ տագիգէ իշնար էյլէր: Ալլահ թապիա'թտա մէվճուտ գանունարա մուվաֆֆըգ թարզտա իշլէր: Զօճուղըն թէորիճէն պէօյիւտիւյիւ կիպի տօղուչա մալիք օլան պիր քիմսէ տախի թէորիճէն պէօյիւր:

Պա'զը չախալար վէ մէզհէպ ֆըրգալարը եէնի տօղուչա մալիք օլանըն Բուհ իւլ Գուտուս պիւթիւն մէվճուտիյէթլէ մալիք օլտուղընա ինանմայըպ անճագ Բուհ իւլ Գուտսըն թէ"սիրինի մալիք օլտուղընա ինանըրլար: Պէօյլէ պիր թա'լիմ էն թէզնիքէլի պիր թա'լիմ տիր: Ք. Մուգատտէս եէնի տօղուչա Բուհտան տօղմագ տէյօր, վէ Բուհտան տօղան Բուհ տըր տէյօր — եա'նի Բուհ իւլ Գուտուստան տօղան եա'խօտ գալպէ կիրէն, գալպէ տօղան Բուհ իւլ Գուտս տըր: Շէօյլէ քի եէնի տօղուչա մալիք օլան պիր քիմսէ Բուհ իւլ Գուտուս մալիք տիր:

Եէնի տօղուչ վագա'ասը հագիգաթէն պիր ժիւ'ճիղէ տիր: Ծով. 3. 3—8ի տիգգաթ իլէ մէշք էյլէ: Ձիւնճիւ այէթին տօղրու թէրճէմէսի «եօգարըտան տօղմագ» տըր: Ղինճի այէթտէքի եինէ «եօգարըտան տօղմագ» տըր: Ձիսուս Քրիստոս Բուհ իւլ Գուտուստան տօղմաղը «եօգարըտան տօղմագ» թա'պիրի իլէ թէմմիյէ էտիյօր: Թապի'ի աուրէթտէ Նիկոդիմոս եօգարըտան տօղմագ եախօտ

Բուհտան տօղմաղը անլայամագ իտի: Անըն վագթընտա Բուհ իւլ Գուտս հալա վէրիլմիշ տէյիլ իտի: (Ծով. 7. 39:) Հաթթա Ձիսուս Քրիստոսըն չակիրտէրի տախի եէնի տօղուչա մալիք օլմամըշլար իտի: Անլէր սալթ Ահա ը Աթիգ մի"մինլէէրի կիպի Բուհ իւլ Գուտսա արատա պիր մաալիք օլուրլար իտի: Բուհ իւլ Գուտս անլէրին գալպինտէ սաքին օլմագ իւզրէ պուլունմայօր իտի: Հաթթա Բապպ Ձիսուսըն չակիրտէրինէ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ Բուհ իւլ Գուտս կէլտի տէյու ասլա օգուտմայօրդը: Անլէր Ձիսուս Քրիստոսը վագա'ա Մէսիհ տէյու գապուլ էթմիչ իտի իսէլէրտէ Անըն պու տիւնեայա կէլմէքտէ մագսէտինի, պիլմէյօրլար, էօլիւմիւնիւ անլամայօրլար վէ գըյամըընըն լիւգիւմիւնիւ հիսս էթմէյօրլար իտի: Պիլա չիւպհէ քէնտի աղլարընը, գայըգլարընը, խըսըմ վէ ագրապալարընը վէ տիւքհանլարընը թէրք էյլէյիպ Մէսիհին արգասը սըրա կէթմէք պէօյիւք պիր վագֆիյէթ իտի: Ֆագաթ պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր եէնի տօղուչա մալիք օլմուչ տէյիլլէր իտի, զիրա Բուհ իւլ Գուտս Պէնտէկոստէտէն էվվէլ պունու եափամազ իտի: 'Ահա ը Աթիգ մի"մինլէրի արասընտա տախի չակիրտէրին վագֆիյէթի կիպի վագֆիյէթէ մալիք մի"մինլէր վէ փէյղամպէրլէր վար իտի: Մէսէլա, Դաւիթ, Ամբակում, (Ամբակում 3. 17, 18:) Եղիսէնին վագֆիյէթի չակիրտէրին վագֆիյէթինտէն կէրի գալմազ, (3 Փատ. 19. 19–21:) Սամուէլին տինտար էօմրիւ Պետրոս վէ Յովհաննէսին քինտէն չօգ իւսթիւն տիր (1 Փատ. 12. 23:) Մովսէսին մահվ օլմադա բազի օլան վագֆիյէթ վէ ֆէտաքեարլըղընը չակիրտէրին 'էօմրլէրինտէ ասլա կէօրմէյիզ, (Խուր. 32. 9–13, 30–32:) Շակիրտէրին էօմրլէրինտէ պէօյիւք օլմագ արզուսը (Մատ. 20. 21, 24: 18. 1: Ղուկ. 22. 24,) ինթիգամ բուհու (Ղուկ. 9. 54,) գօրգագլըգ (Ծով. 20. 19,) վէ ֆէհմսիզլիք վար

իսի (Մարկ. 9. 30-32։) Շու հագիգաթ տըր քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոս գըյամ էթիքտէն ասնրա անդէրէ Րուհ իւլ Գուտսը վէրտի (Ցով. 20. 22.) ֆագաթ պու, Րուհ իւլ Գուտսըն 'Ահա ը Աթիգ մի՛ւմինդէրինի գիյարէթ էթտիյի մա'նատա պիր գիյարէթ իտի։ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ Րուհ իւլ Գուտս վէրիլմէմիշ օլուպ (Ցով. 7. 39) անճագ խուսուսի քիմսէլէրի խուսուսի մագսատըր իչիւն արա սըրա գիյարէթ էդդէտիյի կիպի. Բապպ Ցիսուսըն գըյամընտան ասնրա չակիրտէրի տաիսի գիյարէթ էդդէտիպ Պէնտէկոստէտ Րուհ իւլ Գուտսուն գէմինէ վէ քէնտի գալպէրինէ կէլմէսինէ տու'աքտար վէ հազըրլանան պիր հալա կէթիրտի։ (Ամալ 1. 12-14։) Շէօյլէքի եէնի տօղուշ թալիմինի չակիրտէր պիւէ անլայամազ իտիլէր, զիրա քէնտիլէր մալիք օլմամըշտար իտի վէ օլամազտար իտի։ (Ցով. 7. 39։) Շակիրտէր Պէնտէկոստէտէ հէմ եէնի տօղուշա մալիք օլտուդար եա'նի գալպէրինէ Րուհ իւլ Գուտս կիրտի, հէմ տաիսի Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլտուդար (Ամալ. 1. 5։) (Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ հագգընտա տիկէր պիր պապտա պան օլունաճագ տըր։) Նիկոդիմոս տաիսի եօգարրտան տօղմագ. Րուհտան տօղմագ թա'պիրէրինի անլայամատը։ Հաթթա Պէնտէկոստէտէն ասնրա պիւէ հալը հազըրտա տաիսի նիչէ միւթէալլէմ քիլիսա տէմիլէրի վէ տին գըլաղուզտարը Րուհտան տօղմագը անլայամայօրտար, զիրա անա 'ամէլէն մադիք տէյիլէր տիր։

Բապպ Ցիսուս պու գըթա'տա Նիկոդիմոսա Քէնտի վագթընտա օլապիլէն վէ օլաճագ օլան պիր վագա'տա հագգընտա սէօյլէմէյօր իտի, իլլա Րուհ իւլ Գուտս սէմատա Պէնտէկոստ կիւնիւնտէ զէմինէ կէլէճէյի սէպէպտէն օլ զէման վէ օլ զէմանտան ասնրա եօգարրտան տօղմագ վագը օլաճաղընը վէ հէր քիմ եօգարրտան տօղմագ իսէ Ալլահըն մէլէքիւթիւնիւ կէօրէմէզ իտիյինի պէյան էյլէտի։ 14իւնճիւ այէթտէ Քէնտինին միւսթագպէլտէ խաչլանմասը վագա'տընը զիքր էտէրէք անա իման լազըմ իտիլինի պէյան էյլէտիյի կիպի, 8ինճի այէթտէ տախի միւսթագպէլէտէ Րուհ իւլ Գուտսըն Պէնտէկոստէտէ ազիմ Թարզտա էսէճէյինի վէ Անա մալիք օլմագ լազըմ իտիյինի պէյան էյլէտի։ 'Ամալ 2. 2, 4. «Անսըզըն կէօքտէն չիտտէթիլէ էսէն րիւզկեար սէսի կիպի պիր սէտա կէլիպ օթուրտուգլարը էվի պիւթիւն տօղտուրտու... ճիւմլէսի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօղտուլար»։ Զաթէն Ցով. 3. 8ինն տօղրու թէրճէմէսի չու տըր, «Րուհ իսթէտիյի եէրտէ էսէր վէ Անըն սէսինի իչիտիրսին, լաքին նէրէյտէն կէլիպ նէրէյէ կիթտիյինի պիլմէզսին. Րուհտան տօղմուշ օլան հէր քիմսէ պէօյլէ տիր»։

Ցով. 3. 3իւնճիւ այէթտէն պաչլայարագ թէքրար տիգգաթ իլէ մէչք էտէլիմ։ 3իւնճիւ այէթտէ Բապպ Ցիսուս եօգարրտան տօղմագ հագգընտա պահս էտիյօր։ 4իւնճիւ այէթտէ Նիկոդիմոսըն պու սէօզլէրի եա'նի եօգարրտան տօղմագ թա'լիմինի անլամատըղընը կէօրիւյօրըզ։ Պունըն իւզէրինէ 5ինճի այէթտէ կէօրիւյօրըզ քի Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պալատէ հագգընտա պահս էյլէտիյի եօգարրտան տօղմագ թա'պիրինին միւսաւիսի օլմագ իւզրէ «սուտան վէ Րուհտան տօղմագ» հագգընտա սէօյլէյօր։ Տիգգաթ էտէլիմ քի պուրատա «սուտան տօղմագ» սու իլէ վաֆթիզ օլմագ մա'նասընը վէրմէզ։ Զօգլար պու այէթի սու իլէ վաֆթիզ զանն էտէրէք եանըլըյօրլար։ Խայր «սուտան վէ Րուհտան տօղմագ» թա'պիրլէրի Նիկոդիմոսըն Բապպ Ցիսուսըն «եօգարրտան տօղմագ» թա'լիմինի անլամատըղը սէպէպտէն «եօգարրտան տօղմագ» թա'պիրինէ միւսաւի օլան վէ անը իզահ էտէն «սուտան վէ Րուհտան տօղմագ» թա'պիրինի իսթի-

մալ էյլէյօր։ Իմտի չու իւչ թա՛պիրլէրին եանի «Եօգա-
ըրտան», «Սուտան» վէ «Րուհտան» տօղմագ թա՛պիրլէ-
րինին մա՛նալարընը նասըլ անլայաճաղըզ։ Զօգ գօլայ ան-
լայապիլիրիզ։ Եօգարրտան կէլէնլէր նէ՞ վէ քի՞մլէր տիր։
Էյէր սու տէմէքլէ վաֆթիզ օլունմագ իւզրէ իսթիմա
օլունաճագ սույու տէմէք իսթէյօր իսէ, պու զէմինի սու
եօգարրտան էնմէմիշ տիր, հալ չու քի «սուտան տօղ-
մագ», «եօգարրտան տօղմանընը» իզահաթը հալինտէ սէօյ-
լէնմիշ տիր։ Պուրատա մաթիմաթիգ միւսաւիլէրի վար։
«Եօգարրտան տօղմագ» միւսաւի տիր «սուտան վէ Րուհ-
տան» տօղմաղա։ Պիլիյօրզուզ քի Րուհ լուղէթի 'ումումի
պիր լուղէթ հալինտէ իսթիմալ օլունմըշ իսէ Րուհ իւլ
Գուտսը կէօսթէրիր։ Հիւնճիւ պապըն 31ինճի այէթինտէ
տախի եօգարրտան կէլէն քիմսէ Բապպ Ցիսուս տըր։ Իմ-
տի չու նէթիճէյէ կէլիյօրզուզ քի սու տախի եօգարրտան,
սէմատան էնէն կէլէն պիր քիմսէ եա չէյ կէօսթէրմէլի
տիր։ «Րուհ» Րուհ իւլ Գուտսը կէօսթէրէրէք «եօգարը-
տան տօղմաղը» իզահ էտէր, զիրա Րուհ իւլ Գուտս սէ-
մատան կէլտի։ Բապպ Ցիսուս տախի «եօգարրտան տօղ-
մաղը» իզահ էտէպիլիր, զիրա Օ սէմատան կէլտի։ Իմտի
պունլարըն եա՛նի Րուհըն վէ Բապպ Ցիսուսըն միւսաւի-
սի օլան «սու» տախի եօգարրտան էնմիշ պիր չէյ օլմալը
թաքի «եօգարրտան տօղմաղը» իզահ էտէպիլսին։ Սէմա-
տան, եօգարրտան Բապպ Ցիսուստան վէ Րուհ իւլ Գուտս-
տան մատա քի՞մ եա նէ չէյ էնտի։ Պիլիրիզ քի Քէլամ,
Սլլահըն Քէլամը եանի պիւթիւն Ք. Մուհամմէտէս Սլլահ
Թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ տիր։ «Շէօյլէքի եօգարրտան
տօղմագ», Բապպ Ցիսուստան տօղմագ, Քէլամտան տօղ-
մագ վէ Րուհ իւլ Գուտստան տօղմագ տըր։ Քէլամ վա-
սըթթասըյլէ տօղտուղըմըզդա Ցակոբոս Ռէսուլ չէհատէթ է-
տիյօր։ «Օլ տախի միւբաարընա կէօրէ Քէնտի մախլուգա-

թընըն պիր նէվ' թուրքանտասը օլմամըզ իչիւն պիզի հա-
գիգաթ քէլամըյլէ թէվֆիտ էյլէտի»։ Մի՞մինէր Քէլամ-
տան տախի տօղմուշլար տըր։ Ցակ. 1. 21է պագ, «Տէ-
րոէնլէրինիզտէ էքիլմիշ (եախօտ տէրուէնլէրինիզէ տօղ-
մուշ) վէ ճանընըզը խէյաս էթմէյէ գատիր օլան քէլամը
մահճուպլըզ իլէ գապուլ էտինիզ»։ Էվվէթ, Րուհ իւլ
Գուտս մի՞մինին գալպինէ, տէրուէնինէ կիրտիյի, տօղ-
մուշը կիպի Սլլահրն Քէլամը տախի անընն գալպինէ կի-
րէր, տէրուէնինէ տօղար։ Մի՞մին Քէլամ Ուլլահ վասը-
թաասըյլէ տախի տօղար։ 1 Պետ. 1. 23է տախի պագ,
«Սլլահրն տիրի վէ էպէտէն պագի օլան քէլամը վասը-
թաասըյլէ էնինտէն տօղտուընըզ»։ 25ինճի այէթի տախի օ-
գու։ Էֆս. 5. 26ընըն տօղրու թէրճէմէսի չու տըր, «Վէ
անըն եօլունա Քէնտինի թէսլիմ էյլէտի թաքի սույըն լէ-
յէնի (եախօտ գուրնասը) վասըթաասըյլէ (եախօտ լէյէնին-
տէ) քէլամտա փաքլէյիպ թագտիս էտէ»։ Նէ՞ պէրրագ
իզահաթ։ Սու լէյէնինտէ սու օլաճագ եէրտէ փաքլէյէն
չէյ քէլամ օլույօր։ Շէօյլէքի պու գըթա՛ հէմ րէմզ վէ
թէչպիհ հալինտէ, հէմտէ անըն թէֆհիր վէ իզահը հալին-
տէ իսթիմալ օլունմուշ տըր։ Լէյէնտէ սու վասըթաասըյլէ
չօգ չէյլէր, մեսէլա Ահարօնըն վէ քահինլէրին էսվապ-
լարը եըյգանտըզը կիպի, Քիլիսա եա՛նի հալը հազըրըն
մի՞մինէրի Քէլամ վասըթաասըյլէ եըյգանըր վէ փաքլէ-
նիրլէր։ Իչթէ Ցով. 3. 3—8ին իզահաթը պու տըր։ Պա-
լատէքի մէչքիմիզլէ չու նէթիճէյէ կէլիյօրզուզ քի «եօգա-
ըրտան տօղմագ», Բապպ Ցիսուստան Րուհ իւլ Գուտս-
տան վէ Քէլամ Ուլլահտան տօղմագ տէմէք տիր։ Իչիւ-
տախի սէմատան կէլմիշ տիր վէ սէմատան կէլիպտէ զէ-
մինտէ իչլէյէն պաչգա քիմսէ եօգ տըր։ Շէօյլէքի Րուհ
իւլ Գուտս Ք. Մուհամմէտէսի իսթիմալ էտէրէք վէ կիւ-
նահքարը Բապպ Ցիսուսա վէ անըն քէֆարէթինէ պագ-

տըրարագ անըն գալպինէ կիրէր։ Պէ՛յլէճէ միւ՛մին Ք. Մուգաատէա վասըթասըյլէ, Քրիստոստա (2 Կոր 5. 17) օլարագ Բուհ իւլ Գուտստան տօղար։ Հէր եէնի տօղուշ վագա՛ասընտա իւչիւ տախի 'ամիլ վէ հիսսէտար օլուրլար։

Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր հէր եէնի տօղուշ փէտէրին րիզասը վէ իրատէթինէ կէօրէ օլուր 0 տախի 'ամիլ օլուր, օլ սէպէպտէն Ալլահըն էվլատլարը թէսմիյէ օլուննըրլար։ Ծով. 1. 11, 12։ «Օլ տախի միւրատընա կէօրէ... պիզի թէվլիտ էյլէտի»։ Ճակ. 1. 18։

Եէնի տօղուշ հագգընտա պու գատար մէշքտէն սօնրա թապի'ի սուրէթտէ չէօյլէ պիր սո՛ալ մէյտանա կէլիր։ — Եէնի տօղուշա նէ՞ ուսուլ վէ չարթլար իլէ մալիք օլունապիլիր։ Մէշք էթտիյիմիզ Ծով. 3իւնճիւ պապտա 8ինճի այէթտէ անըն չարթլարը տօլայըտան իմա օլունըյօր։ Իշպու այէթի մէշք էթտիքտէն սօնրա պիւթիւն Ք. Մուգաատէատէն անըն չարթլարը մէշք օլունաճագ տըր։

«Բուհ իսթէտիյի եէրտէ էսէր վէ Անըն սէսինի իյիտիրսին լաքին նէրէտէն կէլիպ նէրէյէ կիթտիյինի պիլմէզսին, Բուհտան տօղմուշ օլան հէր քիմսէ պէօյլէ տիր»։ Ծով. 3. 8։ Պու այէթտէ Բուհ իւլ Գուտսըն րիւզկեար կիպի էսէն սիրէթի րէմզ հալինտէ իսթիտալ օլունըյօր։ Րիւզկեարըն էտէսինին իքի չարթը վար։ — (1) Սըճագ մահալէ վէ (2) պօչ մահալէ էսէր։ Ինճիյի մէշք էտէլիմ։

Պիր օտանըն հավասընը միւքէմմէլ սուրէթտէ գըզտըր վէ օտա էյիճէ գըզտըրգտան սօնրա փէնճէրէյի կա գափույու աչ, կէօրէճէքսին քի տըշարըտա հիչ րիւզկեար եօգ իքէն վէ հավա սաքին իքէն օտանըն աչըգ օլան գըսմընտան օտանըն իչինէ զայէթ գուվվէթլի թարզտա հավա ագընթըսը կիրէճէք տիր։

Իքինճիյի ալ։ Պիր օտանըն հէր թարաֆընը իչէրիյէ ասլա հավա կիրմէյէճէք տէրէճէտէ գափատըգտան սօնրա

օտանըն հավասընը հիչ գալմայընճայա գատար պօչալթ։ Վէ պօչալթտըգտան սօնրա օտանըն պիր թարաֆընտան պիր տէլիք աչաճագ օլուր իսէն խարիճտէ հիչ րիւզկեար եօգ իքէն վէ հավա զայէթ սաքին իքէն տըշարըտան իչէրիյէ զայէթ չէտիտ թարզտա հավա ագընթըսը կիրէճէք տիր։ Իմտի հավա ագընթըսընըն եախօտ րիւզկեարըն գըզմըշ վէ պօչ մահալա էստիյի կիպի Բուհ իւլ Գուտս տախի գըզմըշ վէ պօչալմըշ գալպէրէ կիրէր։ Պիր քիմսէ ույուչըգ, վազիֆէսիզ վէ գայղուսըզ պիր թարզտա իքէն Բուհ իւլ Գուտս անըն գալպինէ կիրէմէզ։ Գըզմալը, ճանը հագգընտա տիւչինմէլի, Ֆիլիպպէտէքի մահպէսնանէ միւտիրի կիպի «նէ՞ եափմալը իմ քի խէլաս պուլայըմ» տէյու արաչտըրմալը, 'Ամալ. 16. 30։ Օլ զէման Բուհ իւլ Գուտս պէօյլէ պիր քիմսէնին տէրուննինէ կիրէր։ Տիկէր չարթա կէօրէ տախի պիր քիմսէ հէր չէյտէն վազ կէչմէյէ, հէր չէյի թէրք էթմէյէ բազի օլմալը, կիւնահլարընտան պօչալմազա, գալպինին հէր նէվ' նափագլըգտան պօչալմասընա բազի օլմալը, օլ զէման Բուհ իւլ Գուտս պէօյլէ պիր քիմսէնին գալպինէ էսէր, կիրէր վէ տօտտուրըր։

Մուխթասարէն մէշքիւր իմա օլունան չարթլար հագգընտա մէշք էթմիչ օլարագ չիմտի տօղրուտան Ք. Մուգաատէսին եէնի տօղուշտան էվվէլ վէ անա մալիք օլմանըն չարթլարը վէ ուսուլլարը հալինտէ թա'լիմ էյլէտիյի հալէրին նէյէր օլտուղընը մէշք էտէճէյիզ։ Էվվէլա չու նօգթայը թէքրար էտէլիմ քի եէնի տօղուշը վէ անա ա՛իտ օլան ճիւմլէ չարթլարը վէ ուսուլլարը Բուհ իւլ Գուտս էտէր, Անըն իչի տիր։

1. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԿԻՆԱՀՓԵԱՐԱ ՔԵՆՏԻ ԿԻՆԱՀԸՆԸ ԿԷՕՍԹԷՐԻՐ ՎԷ ԱՆԸ ԿԻՆԱՀ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ԻԼՋԱՄ ԷՏԷՐ։ Ծով. 16. 8, 9տա կէօրիւյօրզ

քի Բուհ իւլ Գուտսըն զէմինատէ իչէրինատէն պիրի տախի կիւնահ-քեարլարը կիւնահլարը հագգընտա իւլամ էթմէք տիր։ Բուհ իւլ Գուտս կէօսթէրմէտիքճէ հիչ պիր քիմսէ նէ քէնտի կիւնահրնը կէօրէպիլիր նէ տէ պաշգասը անա կէօսթէրէպիլիր։ Տիգգաթ էթ քի պիւթիւն տիւնեանըն կիւնահ-քեարը իտիյինի գապուլ էթմէք կիւնահ հագգընտա իւլամ օլունմագ տէյիլ տիր։ Պիր պէգրիյէ, պիր գաթիլ վէ զինաքեարա սո՛ւալ էթսէն, «թարիգլէրին նասըլ սըր», սանա ճէվապէն, «կիւնահ էտիյօրըմ» տէր։ Ցաագաթ պիր կիւնահ-քեարըն կիւնահ էտիյօր իտիյինի սէօյլէմէսի, գապուլ էթմէսի իւլէ Բուհ իւլ Գուտսըն իւլամիյէթի իւլէ գապուլ էտիպ իգրար էթմէսի արասընտա քիւլլիւ ֆարգ մէվճուտ սըր։ Կիւնահ-քեարա Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան քէնտի կիւնահլարը կէօսթէրիլմէտիյինէտ վէ իւլամ էտիլտիյինտէ, օ չէտիտ վէ նիհայէթէ կէլմէզ պիր զամիր ազապընա տիւշէր, ճէհէննէմ գօրգուսը, Ալլահըն ատապէթ գըլըճը, մահ-քիւմիյէթ վէ բէզալէթ մէնզարէլէրի կէօզ էօնիւնէ կէլիր, օլ զէման փէշիմանիյէթ, նիչէ տէֆտա կէօզ եաչլարը վէ չու հիսս օլունան կիւնահ եիւ-քիւ վէ մահ-քիւմիյէթինատէն գուրթուլմագ իւզրէ պիր չապա, ֆէրեատ վէ ահ ու զարի մէյտանա կէլիր։ Պէնտէկոստէտէ իմանա կէլէն իւչ պին քիմսէ պու հալտէն կէչտիլէր։ «Վէ պունը իչիթտիֆլէրինտէ գալպլէրի էզիլիպ Պետրոս իւլէ տիկէր րէսուլլէրէ էյ գարընտաչլար, նէ՞ եափալըմ տէտիլէր»։ Իչէթ Բուհ իւլ Գուտսըն իւլամիյէթի պու տըր։ Ֆիլիպպէտէքի մահ-պէսանէ միւտիրի տախի պունա էյի պիր միսալ տըր։ Ա՛մալ. 16. 30։ Միւսրիֆ օղուլ թէմսիլի պունա փէք վազիհ պիր միսալ տըր։ «Բէնտինէ կէլիպ տէտի»։ Ղուկ. 15. 17—19։ Ալլահ Իսրայէլ գավմընա պունըն լիւզիւմիւնիւ պէյան էյլէտի։ «Էսվապլարընըզը տէյիլ անճագ

եիւրէքլէրինիզի եըրթընըզ»։ Ցովէլ 2. 13։ Պին սէնէլիք էյամըն իսպթիտասընտա եա՛նի Բապպ Ցիսուս սէմատան քէնտի մէլէքլէրի վէ մուգաատէլէրի իւլէ պիրլիքտէ զէմինէ կէլիր իքէն Իսրայէլ գավմը իւզէրինէ Բուհ իւլ Գուտս կէլէճէք վէ անլէր «տէլտիքլէրի Զաթա պագարագ» կիւնահլարը հագգընտա իւլամ օլաճագլար։ Վէ պու իւլամիյէթին նէթիճէսի օլարագ ֆիղան էյլէյէճէքլէր։ Զաք. 12. 10—14։ Պիր կիւնահ-քեար քէնտի կիւնահ-լարընը պէօյլէ կէօրմէտիքճէ, հէլաքա կիթմէքտէ իտիյինի անլամատըգճա, Ալլահը կիւճէնտիրմիչ օլտուղընը պիլմէտիքճէ վէ գալպի էզիլէրէք կիւնահլարընտան խէլաս պուլմագ իւզրէ պիր չարէ արաչտըրմատըգճա եէնի տօղուչա մալիք օլմագ միւմքինսիզ տիր։ Իչէթ պիր քիմսէնին կիւնահնրնը կէօրմէսի վէ անտէն տօլայը իւլամ օլմասը պու հալ տըր։ Պունը Բուհ իւլ Գուտս իճրա էտէր։

Նիչէ քիմսէլէր պու հալը քէնտի 'էօմրլէրինտէ վագա՛ա հալինտէ պիլմէյէրէք քէնտիլէրինի Ալլահըն էվլատլարը ֆարզ էտէրլէր։ Պա՛զէն պիր քիմսէյէ սօրարըզ, «եէնի տօղուչա մալիք օլտունմը՞»։ Իչպու սու՛ալ իւզէրինէ էվվէլթ ճէվապընը ալտըղըմըզտա, պիր սու՛ալ տաա-հա էտէրիզ, «եէնի տօղուչա նա՞սըլ մալիք օլտուն, պիր աղ նագլ էտէրմի՞սին»։ Ատէմ պաչլար նագլ էթմէյէ, — Փէտէր վէ վալիտէսի Քրիստիան իմիչլէր, պէլքի Փրօթէսթանթ քիլիսա ազալարը իմիչլէր, վէ տինտար իմիչլէր, չօճուգլըգտան պէրու խանէ տախիլինատ եէվմիյէ ֆամիլիա իպատէթինատ վէլվէրատէ օլմուչ, սօնրա կիրակի մէքթէպլէրի վէ տանա սօնրա վա՛զլար վասթասըյլէ փէրվէրատէ օլմուչ, անլէր իչինատէ պէօյիւմիւչ վէ չիմսի քիլիսայը սէվէր, քիմսէյէ քէօթիւլիւք տիւչինմէզ վէ ուսլուպլու պիր ատէմ իմիչ։ Բէնտի հագգընտա, եէնի

տօղուչը հագգընտա նագլույէթի պու տըր։ Պու եէնի տօ-
ղուչ տէյիլ իլա Քրիստիանլըղըն պոլաչըղը տըր։ Նէրէտէ
կիւնահլարընը կէօրմէքլիյին, մահքիւմ օլտուղընը պիլ-
մէքլիյին, հէլաք օլույօր իսիյինի անլայարագ Բապպա
գօչմագ նագլույէթի։ Պէօյլէ պիր չէյ նագլ էտէմէզսին
զիրա պէօյլէ պիր չէյտէն կէչմէտին։

Տիկէր պիրի տէ եէնի տօղուչու հագգընտա չէօյլէ
պիր նագլույէթ էտէր։ — Քիւչիւքլիւքտէն պէրու էյի
Թապիաթը, ախլագը Թէմիզ վէ հալիմէէ պիր ատէմ ի-
միչ վէ պու չէյլէր եէնի տօղուչընը իսպաթ էտէրլէր ի-
միչ։ Սահինէն տէ պէօյլէսի ախլագ սահիպլէրի վէ Թա-
պէն չօգ քէօթիւլէրտէն էյի վէ հալիմ Թա'պիաթա մա-
լիք օլան քիմսէլէր քիլասալարընմընզտա վէ խարիճտէ պու-
լունըրլար։ Հալ չու քի ախլագի 'էօմր եէնի տօղուչ տէ-
յիլ տիր։ Աատմին հէր էյի չէյի Ալլահըն հուզուրընտա
եըրթընզ, քիրլի վէ մէզպէլէյէ աթըլմըշ փաչավրա փար-
չալարընա պէնզէր։ Եսա. 64. 6։ Ատէմ քէնտինի պու
այէթին տէտիյի հալտէ կէօրմէտիքճէ, նափաք իսիյինի
անլայըպ գապուլ էթմէտիքճէ եէնի տօղուչա մալիք օլա-
մազ։ «Թէնտէն տօղան Թէն տիր»։ Յով. 3. 6։ Նէ գա-
տար ախլագի, Թէմիզ Թապիա'Թա մալիք օլսան հիչ մա'-
նասը եօգ տըր։ Ալլահըն հուզուրընտա քիչիւլէրէք նա-
փաք հալինի կէօրմէտիքճէ եէնի տօղուչա մալիք օլմագ
միւմքինսիզ տիր։

Է՛յ պու սաթըրլարը օգուչան տօսթում, պէլքի սէն
ախլագի պիր ատէմսին, Քրիստիան Թէ՛սիրաթը Թախ-
Թընտա պուլունան պիր քիմսէ սին, պէլքի պիր մուալ-
լիմ եա վա'իզ սին, պէլքի նազիք գալպէ մալիք պիր
միւթէա'լլէմ գատըն եա օրիորդ սըն, հիչ ֆարգ էթմէզ,
էյէր Ալլահըն հուզուրընտա էն էնկին պիր կիւնահքեար
կիսլի, պիր պէքրի կիսլի եախօտ պիր գաթիլ կիսլի մահ-

քիւմ վէ նափաք օլտուղընը կէօրմէմիչ վէ խէլաս իչիւն
Բապպա տէօնմէմիչ իսէն սէնին իչիւն եէնի տօղուչա
մալիք օլմագ միւմքինսիզ տիր։

Ֆագաթ պաչգա պիր սու՛ալ մէչտանա կէլիյօր,
«կիւնահ նէ տիր»։ Յով. 16. 9ըն պէչանընա կէօրէ կիւ-
նահ Բապպ Յիսուսա իման էթմէմէք տիր։ «Կիւնահ
խուսուսընտա իլգամ էտէճէք տիր չիւնքի պանա իման
էթմէզլէր։» (Յով. 3. 18։) վէ Ք. Մուգատտէսին լի-
սանընճա իման, գապուլ էթմէք տիր։ «Ամմա հէր քիմ
Անը գապուլ էթտի իսէ անլէրէ եա'նի Իսմինէ իման է-
տէնլէրէ»։ Յով. 1. 12։ Իմտի է՛յ տօսթում, սէն Ալլա-
հըն հուզուրընտա սաղթ Բապպ Յիսուսա պու 'էօմրտէ
գալպինտէ վէ հայաթընտա վէրտիյին մէվգիյէ կէօրէ
հիւքմ օլունաճագսըն։ Պիւթիւն 'էօմրիւնտէ տիկէր
պիր կէօնա կիւնահըն օլմամըշ օլսա պիլէ, Բապպ Յիսուսը
գալպինէ գապուլ էթմէմէքլիյին, Անա էօմրինտէ վէ
մէվճուտիյէթինտէ էն եիւքսէք մահալը վէրմէմէքլիյին,
Անա հէր խուսուստա վէ հէր չէյին իլէ վագֆ ու ֆիտա
օլունմամագլըղըն, (քի պունլարըն ճիւմլէսի Ա.ա իման
տէմէք տիր,) սանա կիւնահ տըր։ Իմտի Բուհ իլ Գուտս
պիր կիւնահքեարա կէլտիյինտէ անը պու նօգթատան
եա'նի Բապպ Յիսուսու գապուլ էթմէտիյի. Անա իման
էթմէտիյի վէ Անա քեամիլէն Թէսլիմ օլունմասըղը իչիւն
մահքիւմ օլտուղընա վէ հէլաքա կիտէճէյինէ տա՛իր իլ-
գամ էտէր։

Ֆագաթ Բուհ իլ Գուտսըն իլգամիյէթ իչինտէն սոն-
րա տիկէր պիր իչի տահա վար։

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԿԻՒՆԱՀՔԵԱՐԸ ՔԷՆՏԻ ԿԻՒ-
ՆԱՀԼԱՐԸ ՀԱԴԳԸՆՏԱ. ԻԼԳԱՄ ԷԹՏԻՐՏԷՆ ՍՕՆՐԱ ԱՆԱ
ԹԷՎՊԷ ԷԹՄԷՒԻԻ ԻՀՍԱՆ ԷՅԼԷՐ։ Ք. Մուգատտէս
Թա'լիմ էյլէյօր քի Թէվպէյի Ալլահ ֆհսան էտէր։ Բուհ իլ
Գուտս Ալլահ տըր։ 'Սամ. 5. 31։ 11. 18։ 2 Տիմ. 2. 25։

Ֆագաթ թապի՛ր սուրբեթէ պիր սու՞ալ օլուր։— Թէվպէ նէ՞ տիր։ 'Ատո ը ձէտիտէ թէվպէ լուղէթինին Եուհաննիճէսինին լուղէվի մա՛նասը «տիկեր պիր ֆիքրէ մալիք օլմագ» եաիսա «ֆիքրի թէպտիլ էթմէք» տիր։ Իմտի թէվպէ էթմէք Շէյթանտան Ալլահա վէ կիւնահտան սալահա տհօնմէ տիր։ 'Ատո ը Աթիգտէ պուննա փէք չօգ միսալլար վար։ (Եսա. 55. 7։ Երեմ. 3. 1, 7, 10, 12, 14, 22։ Երեմ. 4. 1։ Վէ ղայրի։) Րուհ իւլ Գուտս պիր կիւնահքեարը քէնտի կիւնահը հագգընտա իլգամ էթտիքտէն սօնրա, կիւնահքեար քէնտի կիւնահընին հիւքմ վէ ազապընտան խէյսա պուլմադ իւղրէ չապալար վէ չարէ արար իքէն, անա Րուհ իւլ Գուտս, Ալլահա թէվպէ իհսան էտէր, անը կիւնահլարընը թէրք էտէրէք Ալլահա տէօնէպիւէն պիր հալա կէթիրիր։ Պէնտէկոստ կիւնիւնտէ պէօյլէ օլտու։ Գալպլերի էզիւմիւ քիմսէյէր «նէ՞ եափալըմ» տէյու սու՞ալար էտէր իքէն, Րուհ իւլ Գուտս անլերէ Պետրոս վասրթասըյլէ, «Թէվպէ էտինիզ» տէյօր։ 'Ամալ. 2. 37, 38։ Թէվպէ, հայաթ իչիւն պիր վասրթա տրր, ('Ամալ. 11. 18,) հալ չու քի հայաթը վէրէն Րուհ իւլ Գուտս տրր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս իլգամ օլմուշ պիր կիւնահքեարը Թէվպէյէ կէթիրիր։ Թէվպէ, հագիգաթը ֆէհմ էթմէք իչիւն պիր վասրթա տրր։ 2 Տիմ. 2. 25։ Հալ չու քի հէր հագիգաթա գըլաղուզլայան Րուհ իւլ Գուտս տրր։ Ծով. 16. 13։ կիւնահլար ավֆ'ը իչիւն Թէվպէ մութլագ լազըմ տրր։ Ամալ. 3. 19։ 5. 31։ Թէվպէ մութլագ օլմասը իճապ էտէն վէ թէնպիհ օլունան պիր 'ամել տիր։ Ամալ. 17. 30։ Րուհ իւլ Գուտս Պօղոսը, Ալլահա էտիմէսի իճապ էտէն Թէվպէյի ատէմլերէ խապեր վէրսին տէյու թա'յին էյլէտի։ 'Ամալ. 26. 20։ 20. 21։ Թէվպէ էթմէյէն հէլաք օլուր։ Ղուկ. 13. 3, 5։ Րուհ իւլ Գուտս Քէնտի իշճիլերի վասրթասըյլէ ատէմլերէ Թէվ-

պէ վա'զ էթտիրիր։ Ղուկ. 24. 47։ Ալլահ ատէմլերին Թէվպէ էթմէյերինէ պէքլէյօր։ 2 Պետ. 3. 9։ Շու պալատէքի այէթլերին եէքտիկերինէ րուպարը իլէ չու նէթիճէյէ կէլիյօրզ քի Ալլահ կիւնահքեարը, Թէվպէ էթմէքտէ խէյսա էտէմէզ, կիւնահլարընը ավֆ' էտէմէզ, իմտի Րուհ իւլ Գուտս կիւնահքեարը քէնտի կիւնահլարը հագգընտա իլգամ էթտիքտէն սօնրա անը օլ հալտէ Թէրք էթմէյիպ Ալլահա Թէվպէ էթտիրիր։

Իլգամ օլունմուշ կիւնահքեար խուսուսի սուրբեթէ Ալլահա կէլիպ քէնտինին կիւնահքեար, նափաք, 'ատալէթին գըլըճը իլէ պիր համլէտէ հէլաքա կիթմէյէ միւսԹահագ իտիյինի, Ալլահը ինճիթտիյինի, Բապպ Ճիսուսը խաչլատըղընը իգրար էթմէյի վէ անտէն ավֆ'լըգ Թալէպ էթմէյի տիր։ Րուհ իւլ Գուտս 'Ատո ը Աթիգ փէյղամպէրլերի վասրթասըյլէ Ալլահան այրըլմըշ գավմա Թէվպէ սէօզլերի Թա'լիմ էյլէտիյի կիպի (Ովսէ'է 14. 1—3,) Րուհ իւլ Գուտս հալ ը հազըրտա տախի կիւնահլարը հագգընտա իլգամ օլմուշ պիր կիւնահքեարը Թէվպէ սէօզլերի վէ տու'ասը իլէ Ալլահա տէօնտէրիր։

Ֆագաթ տահասը վար, Րուհ իւլ Գուտս պու գատար իլէ իթթիֆա էթմէզ։

3. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ, ԿԻՒՆԱՀԼԱՐԸ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ԻԼԳԱՄ ՕԼՄՈՒՇ ՎԷ Ա.Լ.Լ.Ա.Հ. ԳԱԹԻ' ՍՈՒՐԲԵԹՏԷ ԹԷՎՊԷ ԷԹՄԻՇ ԵԱ'ՆԻ ՏԷՕՆՄԻՇ ՊԻՐ ԿԻՒՆԱՀՔԵԱՐԸ ՐԱՍՊ ՃԻՍՈՒՍԱ ՎԷ ԱՆԼԸՆ ԽԱՋ ԻՆՋԻՐԻՆՏԷ ՓԷՖԱՐԹ, ԳՈՒՐՊԱՆ ՎԷ ՓԻՏԻՃԷՍԻՆԷ ԻՄԱՆ ԷԹՏԻՐԻՐ։ կիւնահլար հագգընտա իլգամ օլմագ վէ Թէվպէ էթմէք կիւնահքեարը եէնի տօղուշա մալիք էթմէք իչիւն քեաֆի տէյիլ տիր։ Ֆ. Մուգատտէստ Բապպ Ճիսուսըն քէֆֆարէթ վէ գուրպանընա օլան իմանըն էսասի մէվգի'ինի կէօրմէմիշ լազըմ տրր։ Իմեն վասրթա օլմատըգճա հիչ

պիր քիմսէ եէնի տօղուչա մալիք օլամազ։ Ալլահա էվլատ օլմազ իչիւն իման լազըմ տըր։ Ծով. 1. 12։ Հայաթա մալիք օլմազ իչիւն իման լազըմ տըր։ Ծով. 3. 14—16, 18, 36։ Յով. 7. 38։ Ծով. 6. 29։ 'Ամալը Րուսուլ քիթապընտա եէնի տօղուչա մալիք օլանլարըն ճիւմլէսինին տախի իման էթմիքլէրինի կէօրիւյօրըզ։

Ֆագաթ Թապի'ի սուրէթտէ չու սու"ալ մէյտանա կէլիյօր։ — Իման նէ՞ տիր։ Ֆ. Մուհամմէտէսին լիսանընճա իման, «գապուլ էթմէք» (Ծով. 1. 12) տիր։ Ծով. 3. 14, 15է կէօրէ իման, պագմազ տըր։ Զիրա չէօլէտ եըլանտան ըսըրըլանլար եըլանըն միւսլիք զէհիրինտէն խէլաս պուլմազ իւզրէ սըրըգ իւզերինտէ օլան պագըր եըլանա պագտըգլարը կիպի, ('Ատատ 21. 7—9.) Րապպ Ցիսուս տախի աղաճ իւզերինտէ եիւքսէյէ գալտըրըլմըշ օլուպ Անա իման էտէնլէր եանի պագանլար կիւնահլարընտան ավֆ'լըգ վէ խէլասա նա"իլ օլուրլար։ Շունու էօյրէնմէք իճապ էտէր քի պիւթիւն ճինս ի ինսան կիւնահ սէպէպսիզտէն Ալլահտան այրըլմըշ օլուպ հիչ պիր քիմսէ Ալլահընն հուզուրընտա փաք տէյիլ տիր։ Ճիւմլէսի տախի հէլաքա մահքիւմ տիրլէր։ Րօմ. 3. 9—19։ Եսա. 64. 6։ Ալլահըն հուզուրընտա Քէնտի սալահը, գուտսիյէթի վէ քէմալը իլէ տուրապիլէն սալթ պիր քիմսէ վար տըր, Ո տախի Բապպ Ցիսուս Քրիստոս տըր։ Պու Զաթըն կիւնահքեարլարըն խէլասը իչիւն էօլմէսի, գան տէօքմէսի ֆիտտա օլունմասը լազըմ իտի։ Զիրա Ալլահըն գանունընճա կիւնահ էտէն ճան էօլիւր։ Եզէ. 18. 4։ Պիւթիւն ճինսի ինսան կիւնահ էթտի իմտի էօլիւմ իլամընը ալտը։ Բապպ Ցիսուս կիւնահսըզ պիր Զաթ հալընտա ճինսի ինսանընն ալտըղը էօլիւմ հիւքմիւնիւ Քէնտի իւզերինէ ալտը։ Ո պիղիմ իչիւն կիւնահ օլտու։ (2 Կոր. 5. 21։) Վէ Ալլահըն «գան տէօքիւլմէյինճէ ավֆլըգ օլմազ» գանունու-

նա կէօրէ ('Իպր. 9. 22) Բապպ Ցիսուսըն էօլիւմիւնէ վէ գան տէօքմէսինէ իման էտէնէ պիղզաթ Բապպ Ցիսուսըն սալահը կէչէր։ Պէօյլէճէ Անա իման էտէրէք պիր կիւնահքեար կիւնահլարըն ավֆ'լըղընա մալիք օլարագ Բապպ Ցիսուսըն սալահ, գուտսիյէթ վէ հայաթընա մալիք օլուր։

Կիւնահլար հագգընտա իլգամ օլմուչ վէ թէվպէ էյլէմիչ պիր կիւնահքեար իման էթմէլի քի Բապպ Ցիսուս խաչ իւզերինտէ քէնտի իչիւն էօլմիւչ, քէնտինին կիւնահլարընը իւզերինէ ալմըշ օլուպ արթըգ քէնտիսի կիւնահը խուսուսընտա հիւքմ օլունմայաճագ տըր։ Ծով. 3. 18, «Անա իման էտէն հիւքմ օլունմազ»։ «Ճիւմլէմիզ գօյունլար կիպի եօլու չաշըրմըշ իտիք. հէր պիրիմիզ քէնտի եօլունա տէօնմիւչ իտիք վէ Բապպ ճիւմլէմիզին կիւնահընը Անա (Ցիսուս) եիւքլէթտի»։ Եսա. 53. 6։ Իչթէ պու իմանը կիւնահքեարտա Րուհ իւլ Գուտս մէյտանա կէթիրիր։ Անա կէօսթէրիր վէ իլգամ էտէր քի վագա'ա քէնտինտէ ասլա սալահ եօգ վէ Ալլահընն զաղապընա միւսթահագ պիր կիւնահքեար իսէտէ, Բապպ Ցիսուս Քրիստոս խաչ իւզերինտէ էօլմիւչ վէ ֆիւթիւհաթլա գըյամ էտէրէք սէմայա ուրուճ էթմիչ տիր, չէօյլէքի Անընն սալահը քէնտինին տիր վէ արթըգ կիւնահքեար քէնտի կիւնահլարընտան խէլաս պուլուպ Ալլահընն նազարընտա սալիհ ֆարզ օլունըր։ Իչթէ Յով. 16. 10 պունը պէյան էտէր։ Թէքրար Յով. 16. 11տէ պէօյլէ կէօրիւյօրըզ, «Վէ հիւքմ խուսուսընտա իլգամ էտէճէք տիր չիւնքի պու տիւնեանընն րբ"իսի հիւքմ օլունմուչ տըր»։ Պու տիւնեանընն րբ"իսի չէյթան տըր վէ պիւթիւն կիւնահքեարլար անընն զապթընտա տըր։ 1 Յով. 5. 19։ Րուհ իւլ Գուտս կիւնահքեարը իլգամ էտէր քի չէյթան մաղլուպ օլմուչ պիր տիւչմէն տիր, ո հիւքմ օլունմուչ

տըր։ Կիւնահքեար չէյթանըն էվլատը իքէն (1 Յով. 3. 10) Րուհ իւլ Գուտս անը իւզամ էտէր քի արթըգ պու տիւշմէնին քէնտինտէ հիչ պիր հիսէ վէ նասիպի եօգ տըր (Իպր. 2. 14, 15)։ Վէ կիւնահքեար պունա իման էթտիյինտէ եէնի տօղուշա մալիք օլուր։ Պու իմանը Րուհ իւլ Գուտս մէյտանա կէթիրիր։

Իման եէնի տօղուշա մալիք օլմանըն չարթլարը պունլար տըր։ — Կիւնահ հագգընտա իւզամ օլմագ, Ալլահա թէվպէ վէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն քէֆարէթինէ իման։ Պու հալլեր քէնտինտէ իճրա օլունմամըշ օլան պիր քիմսէ հէր քիմ, հէր նէ սընֆտան ատէմ օլուր իսէ օլսուն հէլաքտա տըր։ Նիչէլեր Րուհ իւլ Գուտսըն պալատէ մէզքիւր 'ամէլիյաթընտան կէչմէյէրէք եէնի տօղուշա մալիք օլմուշլար զանն էտէրէք քէնտիւէրինի ալտատըյօրլար։ Ալլահ իւէ ճիտտի 'ալագալարը եօգ վէ Րուհ իւլ Գուտս անլէրին հայաթլարը տէյիլ տիր։ Պիր տէֆա' վա'իզինի պիրինէ եէնիտէն տօղմուշ մը տըր տէյու սու"ալ էթտիյիմտէ, «էվվէթ» ճէվապընը ալտըմ։ Եէնի տօղուշա մալիք օլտուղընըն հալ ու քէյֆիյէթլէրինի, վէ նասըլ օլտուղընը թարիֆ էյլէսին տէյու թալէպ էթտիյիմտէ, քէնտինին տօղրու թա'լիմէ մալիք պիրիսի օլտուղընը, 'Իմ ի Իլահիտէ իքէն սընֆ արգատաշլարը եանլըշ թա'լիմլէր գապուլ էտէր իքէն քէնտինին Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարընը գապուլ էթտիյինի եէնի տօղուշունա իսպաթլար հալինտէ զիքր էթտիքտէն սօնրա, գօլճատէն չըգտըգտան սօնրա 'Իմ ի Իլահի մէքթէպինտէ թա'լիմ օլունմագ իւզրէ օլան գարար վէ ինթիխապընը տա եէնի տօղուշընըն 'ազիմ պիր նըշանը հալինտէ զիքր էյլէտի։ Նագլիյէթինտէ գաթի' սուրէթտէ կիւնահլարը հագգընտա իւզամիյէթ, թէվպէ վէ իման վագա'ալարը եօգ իտի։ Զէվալը վա'իզ սօն տէրէճտէ ալտանըյօր իտի։ Է՛յ պու սա-

թըրլարը օգուլան տօսթտում, էյէր սէն տախի Ֆ. Մուգաատէսի էյի պիլէն տօղրու թա'լիմէ մալիք պիրիսի իսէն, թա'լիմինէ վէ մա'լիւմաթընա ասլա կիւվէնմէ, զիրա պունլար եէնի տօղուշա մալիք օլտուղընը իսպաթ էթմէզլէր։ Ա՛հ, ահընարագ ինանմազա մէճպուր իւզ քի նիչէ վա'իզլէր վէ միւթէ'ալլէմ մու'ալիմլէր, նիչէ քիլիսա ղայրէթի իւէ սայ վէ սագալարընը ազարտան, նիչէ նաշիք գալալի վէ զայէթ թէրպիյէլի գատընլար վէ օրիորդլար, սալթ եէնի տօղուշա մալիք օլմատըգլարը իչինն ճէհէննէմտէ պուլունաճագլար։ Ալլահըն ինտինտէ րի'այէթի խաթըր եօգ տըր։ Է՛յ եէնի տօղուշա մալիք օլան միւ"մինն, մալիք օլտուղունն հալին էհէմմիյէթինի անլայօ՛մըսընն։ Հապէրին օլսուն քի անա մալիք օլանլար չօգ տէյիլ տիր։ Սէն անըն էհէմմիյէթինի անլատըղընն մա'նատա անը պաշգալարա թէպչիր էտէպիլիրսին։ Անը պաշգալարա թէպչիր էյլէ, տուրմա։ Եանընտա, խանէնտէ վէ հէր կիւն կէօրտիւյիւն գօնուշտուղընն էհալիտէն նիչէլեր, ա՛հ, նէ գատար չօգլար ճէհէննէմին ուչրումընտան աշաղը տօղրու եուվարլանմագտա տըր։ Պա'զըլար ալչագ կիւնահլարը իւէ, նիչէլեր, ա՛հ, չօգլար տախի քէնտիւէրի եէնի տօղուշտան մէն' էյլէյէն թա'լիմլէրի իւէ, կիւվէնտիքլէրի քիլիսա ազալըգլարըյլէ, տինտարլըգ սուրէթիյլէ վէ հաթթա իֆթիհլար էթտիքլէրի վա'զ վէ նասիհաթլարը իւէ եուվարլանմագտա տըրլար։ Ճիւմլէսինէ եէնի տօղուշ պէչըրէթինի 'այնի ուսուլտա վէրէմէզսին։ Պա'զըսընա սէօյլէ, պա'զըսընա կէօզ եաչլարը իւէ րիճա էյլէ, պա'զըլար իչինն տախի տու'ա էյլէ։

Հէր հանկը վագա'ա կիպի եէնի տօղուշ տախի պիր վագա'ա տըր։ Իման հէր հանկը վագա'անըն վուգուս պուլտուղը պիր զէման, պիր մահալ վէ 'ալագատար հալ ու քէյֆիյէթլէրի օլտուղը կիպի եէնի տօղուշըն տախի

վուգու պուլտուղը պիր զէման, պիր մահալ վէ ալագատար հալ ու քէֆիյէթլերի օլուր: Պա'զըլար պէօյլէ գապուլ էթմէյօրլար: Անլերին գավլինճէ եէնի տօղուշ գաթի'էն վէ գավի'էն մի՞մին թարաֆընտան պիրինճիսի միւմքին օլան պիր վագա'ա տէյիլ տիր: Անլեր իտի'ա էտերլեր քի մութլագ զէման եա վուգու'ը մահալա հաճէթ եօգ ըլըր: Եէնի տօղուշ միւէվվէղ, պէլիսիզ վէ էհէմմիյէթսիզ պիր հալ տէյիլ տիր: Պիր ատէմ քէնտի մէվճուտիյէթինի պիլտիյի գատար գաթի' վէ պէրրագ թարզաա քէնտի եէնի տօղուշունը տախի պիլմէլի տիր: Պէնտէկոստէտէն սօնրա եէնի տօղուշա մալիք օլան ճիւմլէ քիմսէլեր գաթի' վագա'ալարտան կէչտիլեր: Մէսէլա, Պօղոսըն Բուն իւլ Թուտաա մալիք օլմասը, Պէնտէկոստէտ եիւզ եիրմի քիշի, Ֆիլիպպէտէ զընտան միւտիրի (Առաք. 16. 34:) Կօրնէլիոս. (Առաք. 10. 4:) վէ զայրի չօգ միաալար կէթիրիլէպիլիր: Իչթէ Բէսուլի էյտըն միւ՞մինլերի պէօյլէ իտիլեր: Անլեր քէնտի եէնի տօղուշա մալիք օլտուգլարը զէման, մահալ վէ հալ ու քէֆիյէթլերի նագլ էտեպիլիրլեր: Ֆագաթ հալը հաղըրտա նէ գատար քիլիսա ատէմլերի. նէ գատար Ալլահըն իչտի'ին զայրէթինի չէքէնլեր, նէ գատար տինսաարլըգ սուրէթինի կէօսթէրէնլեր վար քի կէօյա եէնի տօղուշ պաղատան գալմա միրաս իտիլ, եահուտա թա'լիմ ու թէրպիյէ իլէ մալիք օլուններր իտիլ կիլպի գա'թի պիր վագա'ա պիրէղլեր: Նիչէ թէճէմմիւ' վէ սէյր մահալլարընա պիլէթ իլէ կիրիլիր իքէն պիլէթլերի օլմայան քիմսէլեր իսէ պիլէթլի ատէմլերին գափուտան իչէրէ սիւրիւ իլէ կիրտիքլերի պիր զէմանտէ ատէմլերին արասընտան պէլիսիզ օլարագ սիվիլիպ կէչտիքլերի կիպի, պիր թագըմ քիմսէլեր տախի ճէննէթէ. սէմայա գալապալըգ իչինտէ սիվիլիպ կիտմէք իտիէրլեր: Կէօյա քի քիլիսա ապասը օլտուգլարը իչինէ վէ քիլիսատա նիւքսանը

մէվգի'լերի օլտուղու իչինէ իչէրի կիրմիչլեր: Ալտանմա, է՛յ ատէմ, պիլէթ լազըմ տըր, եէնիտէն տօղմալըսըն, եէնի տօղուշ վագա'ասընտան կէչմէլիսին, էօմրիւնտէ կիւնահլարտան իւզամիչէթ, թէվպէ վէ իման վագա'ալարընը նագլ էտեպիլմէլիսին, հալը հաղըրտա իսէ Բուհ իւլ Թուտաա գալպինտէ հաքիմ, նուճուզ սահիպլի վէ հէր չէյտէ հէր չէյ մէվգի'ինի ալմալը տըր: Իչ շէյ պիլմէհիհին, նէ՞ռէտ ճէհինէհն տօղռուն, նէ՞ զէման, վէ նէ՞ հալ ու էհյմիյէթլեր իլէ ալագատար օլարագ:

Պիլա չիւպհէ պուննա միւսթէհանա վար իտիլինէ ինաննըրըզ — եանի պա'զը քիմսէլեր նէ զէման եէնիտէն տօղտուգլարընը պիլմէյօրլար: Ֆագաթ անլերին պիլմէմէսի եէնիտէն տօղտուգլարը զէմանըն, մահալըն վէ 'ալագատար հալ ու քէֆիյէթլերին եօգ իտիլինէ իսպաթ էթմէզ: Վէ պէօյլէլերին փէք ազ օլտուղը թարիխ իլէ իսպաթ օլունմուչ տըր:

Եէնի տօղուշ հագգընտա հէր նէրէտէ մէնգ վէ պահա զուհուր էտէճէք օլուր իսէ չու սո՞ւալ մէյտանա կէլիյօր: — Եէնիտէն տօղան թէքրար կիւնահ էտեպիլիր մի՞: Այէթ պէօյլէ տէյօր, «Ալլահտան հէր տօղմուչ օլան կիւնահ իչլէմէզ, չիւնքի անըն թօխտումը անտէ գալըր վէ Ալլահտան տօղմուչ օլտուղը իչինէ կիւնահ իչլէյէմէզ»: 1 Յով. 3. 9: Պու գըթաանըն Եուհաննիճէտէն տօղրու թէրճէմէսի զայէթ տէրին մա'նայը հա՞իլ տիր: Անը թիւրքճէտէն տօղրու սուրէթտէ անկամագ միւմքինսիզ տիր: Մէնգ էտէլիմ:

Այէթին իլգ գըսմընտաքի «կիւնահ իչլէմէզ» լուղէթի պիր տէֆա' պիլէ իչլէյէմէզ մա'նասընտա տըր: Ֆագաթ պու անը թա'գիպ էտէն «զիրա Անըն թօխտումը անտէ գալըր» իլէ պաղը տըր: Շէօյլէքի Ալլահըն թօխտումը հա՛նի հայաթը պիր մի՞ամինտէ գալտըգճա, մի՞ամին

Ալլահ իլէ հէր ան օլ հայաթի 'ալագատա պուլունտուգճա հիչ պիր տէֆա կիւնահ էթմէսի միւմքինսիզ տիր: Լաքին տիգգաթ էյլէ քի Անըն թօխուտընըն եա'նի հայաթընըն հէր ան ալագատա պուլունտուղը միւտտէթճէ կիւնահ էտէմէզ: Պունու պէօյլէ գապուլ էթմէյէ մէճպուր իզ, զիրա մի"ւմինին Ալլահ իլէ հէր ան օլ հայաթի 'ալագատա պուլունմասը վէ Ալլահընն հայաթընըն մի"ւմինի հէր սանիյէ զապթ էյլէմէսինին իմքանը վար իսէ մի"ւմինին օլ սանիյէլէրտէ կիւնահ էտէմէմէսի չօգ տօղրու վէ թապի'ի տիր: Ֆագաթ այէթին սօն գըսմընտա տիկէր պիր միւթէլա'ա կէօրիւյօրըզ: Այէթին սօն գըսմընտաքի «կիւնահ իյլէյէմէզ» լուղէթինին Եուննանիճէսի, այէթին իլք գըսմընտաքի «կիւնահ իյլէմէզ» լուղէթիննէն չօգ ֆարգը մա'նասը վար: Իլք գըսմտաքի «կիւնահ իյլէմէզ» լուղէթինին մանասը «պիր տէֆա պիլէ կիւնահ էտէմէզ» տիր, քի պունըն նէ սուրէթլէ միւմքին իտիյինի պալատէ կէօրտիւք: Հալ չու քի այէթին իքինճի գըսմընտաքի «կիւնահ իյլէյէմէզ» լուղէթինին մա'նասը «կիւնահ 'էօմրիւ եաչայամազ, կիւնահտա տէվամ էթմէզ» տիր: Պու գըթա' պէյան էտիյօր քի մի"ւմին Ալլահըն թօխուտը եա'նի հայաթը վասըթասըյլէ Անընիլէ 'ալագատա պուլունտուղը սանիյէլէրճէ պիր տէֆա' պիլէ կիւնահ էթմէզ, ֆագաթ չայէթ օլ 'ալագատա զա"իֆլէչճէք օլուր իսէ կիւնահ 'էօմրիւնտէ եաչայամազ, կիւնահ 'էօմրիւ տէվամ էտէմէզ: Էվվէթ, սահիհ տիր քի պիր քիմսէ եէնիտէն տօղտուգտան սօնրա չայէտ տահա չօճուգ, ճահիլ վէ զա"իֆ օլտուղը սէպէպտէն ափանսըզ տիւչէճէք օլուր իսէ անտէ օլան Զաթ անը օլ հալինտէ պրագմայըպ գալտըրը: Շէօյլէքի մի"ւմին իչիւն կիւնահ 'էօմրիւ, կիւնահլը թապիա'թտա տէվամ էթմէք, պիր չէյէ էսիր օլմազ վէ անտէն գուրթուլամամագ մի"ւմքինսիզ տիր, զիրա

անտէ օլան հայաթըն գանունը պունա միւսա'ատէ էտէմէզ: (Պու մատտէ հագգընտա մուֆասսալէն պահս օլունաճագ տըր:)

Էյ պու գըթա'լարը մէնք էտէն մի"ւմին, տիգգաթ էյլէ քի հէր ան, սէնտէ եաչայան Զաթա հէր խուսուստա վէ միւսթագիլէն րազի վէ միւթի' օլասըն: Անճագ պու եօլ իլէ կիւնահսըզ, փաք վէ մուգատտէս պիր 'էօմր իմրար էտէպիլիրսին: Սէնտէ օլան Ալլահըն հայաթը սէնտէ հէր ան ազատ պիր թարզտա իյլէսին վէ ասլա տիւչմէզսին, ֆագաթ էյէր պիրազ քէնտինէ կիւվէնիր, պիր ազ պու Զաթտան կէօզլէրինի չէվիրիր իսէն տիւչէպիլիրսին:

ՊԱՊ 9.

1. ՐՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ

Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ հագգընտա պահս էթմէզաէն էվվէլ չու խուսուսը պէյան էտէլիմ քի Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ սու իլէ վաֆթիզ տէյիլ տիր։

Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ րուհանի 'էօմրիւն էն մուհիմ մէվգի' վէ աստվարընտան պիրինի Թուրթար։ Անըն հագգընտա պահս էթմէք Րուհ իլ Գուտսըն իչինէն քէմալիյէթի հագգընտա պահս էթմէք տէմէք տիր։ Է՛յ մի՞մին, պու պապը մէնքէ պաչլամազտան էվվէլ քէնտինի Բապըն Թէֆթիչ վէ մուհաքէմէլինտէն կէչիր։ Մալիք օլմատըղըն չու հալա նա՞իլ վէ մալիք օլմագ իչիւն Ալլահըն հուզուրընտա Թէվազու վէ տու'ա իլէ տուր։

Պու մատտէ հագգընտա մէնքէ էտէր իքէն Թապի'ի տուրէթտէ ֆիքրիմիզէ կէլէն իլք սո՞ւալ չու օլուր։—

ՐՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ ՆԷ՞ ՏԻՐ

Ամալ. 1. 4—8ի մէնքէ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ, Րուհ իլ Գուտսըն միւ՞մինլէրին իւզէրլէրինէ կէլմէսի տիր։ Բապ Ճիսուսըն պու վատ' վէ փէյղամպէրլիյինին իթմամընը 'Ամալ. 2. 4տէ կէօրիւյօրըզ։ Միւ՞մինէր Րուհ իլ Գուտս իլէ տօլտուգլարընտա Րուհ իլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլտուղար։ Զաթէն պէօյլէ փէյղամպէրլիք օլունմաչ տըր։

—«Օ սիզի Րուհ իլ Գուտս... իլէ վաֆթիզ էտէճէք տիր»։ Մատթ. 3. 11։ Յով. 1. 33։ Բապ Ճիսուս անա Ղուկ. 24. 49 տա «ևօգարրտան գուվվէթ կիյինմէք» իմինի վէրտի։ Շէօյլէքի Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ Րուհ իլ Գուտս իլէ տօլմագ տըր։

Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզին եէնի տօղուչտան ֆարգընը պուրատա լազմ էթմէմիզ լազըմ տըր։ Էվվէլքի պապտա մուֆասսալէն պահս օլունտուղը իւզրէ եէնի տօղուչ, Րուհտան տօլմագ եա'նի Րուհ իլ Գուտսըն գալպէ կիրմէսի տիր։ Ֆագաթ Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ պու Զաթըն միւ՞մինի քեամիլէն տօլտուրմասը վէ զապթ էթմէսի տիր։ Սլապիլիր քի պիր միւ՞մին քէնտի տէրտունինտէ Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլուր, ֆագաթ պու Զաթ անտէ հէր չէյտէ հէր չէյ օլմազ։ Նիչէ միւ՞մինլէր Րուհ իլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք տէյիլլէր տիր։ Ֆագաթ հէր միւ՞մին քէնտի տէրտունինտէ Րուհ իլ Գուտսա մուէթագա մալիք տիր, զիրա անտէ Րուհ իլ Գուտս եօգ իսէ օ միւ՞մին տէյիլ տիր։ Նիչէ միւ՞մինլէր հէր մէսէ՞լէյի, ճիւմլէ գապլիյէթլէրինի, 'էօմրլէրինին պիւթիւն իտարէսինի վէ մալիք օլտուղլարը հէր չէյի Րուհ իլ Գուտսա թամ մա'նասըյլէ, չարթսըզ, քեամիլէն վէ միւսթագիլէն թէսլիմ վէ վազգ էյլէմէ-միքլէրի իչինի Րուհ իլ Գուտս անլէրի տօլտուրմայօր, զապթ էյլէյէմէյօր։ Նիչէ միւ՞մինլէրին գալպինտէ Րուհ իլ Գուտս անճագ պիր քէօչէտէ պա'զը չէյլէրի ալա-պիմիչ վէ պա'զը չէյլէրի իտարէ էտէրէք եաչայօր։ Ֆա-գաթ միւ՞մին կիւնահլարը հագգընտա իլգամ օլունըպ թէվպէ վէ իման էթտիքտէն սոնրա գալպինէ կիրմիչ օլան Րուհ իլ Գուտսա քեամիլէն վէ միւսթագիլէն թէս-լիմ օլունըր իսէ, տէրունտէ օլան իչպու Զաթը ճէզիլ ան պիլ քիւլլիյէ զապթ էտէր, տօլտուրըր։ Զաթէն

Անըն միւ"մինին տէրունինտէ պիւթիւն վագըթ ճէնք ու ճէհտի պու եաֆնի միւ"մինի տօլտուրմագ, նէֆֆի էօլմիւրմէք վէ իտարէյի քեամիլէն էյէ ալմագ տըր: Զալ. 5. 17:

Բուհ իւլ Գուտս իյէ վաֆֆիղ օլմագ եախօտ տօլմագ լուղէթին թամ մա'նասըյլէ տօլմագ տըր: 'Ա.հալ. 2. 4, «Ճիւմլէսի Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլարագ»: Ամալ. 4. 8, «Օլ զէման Պետրոս Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլուպ»: 'Ամալ. 4. 31, «Ճիւմլէսի Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլարագ»: 'Ամալ. 13. 52, «Շակիրտլէր իսէ մէսէրրէթ վէ Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլարլար իտի»: Էֆս. 5. 18, «Բուհ իյէ տօլունըզ»: Տօլմագ լուղէթինին վէրտիյի մա'նայը հէր քէս գօլայճա անլայապիլիր: Պիր գատէհի աղըընա գատար տօլտուրտուղըմըզտա գատէհին հէր պիր նօգթասը սու իյէ իսթիկլա վէ միւէյմա օլտուղը կիպի, Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլմուշ օլան պիր քիմսէնին տախի բուհու, ճանը վէ ճէսէտի պու Զաթ թարաֆընտան զապթ օլունըր: Մէզքիւր սու իյէ տօլու գատէհին իչինէ պաշգա պիր մատտէ գօնուլամատըզը կիպի, Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլմուշ, զապթ օլունմուշ պիր քիմսէտէ տախի Բուհ իւլ Գուտստան մատա հիչ պիր քիմսէ, հիչ պիր արզու վէ հիչ պիր նուֆուզ ու գուվվէթ հիւքիւմէթ էտմէզ: Պէօյլէսի պիր միւ"մին քեամիլէն կէօրիւնմէյէն 'ալէմէ գափրյմըշ, հէր չէյի բուհանի վէ հէր չէյինի միւսթագիլէն Բուհ իւլ Գուտսըն իտարէսի այթընտա օլարագ իֆրա էտէն պիրիսի տիր, Մէրգում խաֆիֆ, գապա վէ պօշ լագըրթըլար էտէն պիրիսի տէյիլ իլլա տիքրէյհա 'հօմր իմնար հյղեր:

Բուհ իւլ Գուտսըն պիր միւ"մինտէ տօլտուրտուղը վէ զապթ էյլէսիյի խուսուսաթը պիրեր պիրեր մէչք էտէլիմ:

1. ՐԻԻՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍ ՄԻՒ"ՄԻՆԻՆ 'ԱԳԼ, ՋԻՀՆ ՎԷ ՖԻՒՐՈՒՆԻ ՏՕԼՏՈՒՐԸՐ, ՋԱՊԹ ԷՏՏԻՐ: 0, տիւչիւնմէք, թէֆէքքիւր վէ միւթէալ'ա էթմէք գապիլիյէթինի տօլտուրըր: Փավլօս Րէսուլ պունը թէճրիպէյի չախսիյէսի իլէ պիլիր իտի: 1 Կոր. 2. 2, «Յիսուս Քրիստոստան, պէյլի սայպ օլունմատան զայրի պիր չէյ պիլմէմէյէ գարար գրլտըմ:» Բուհ իւլ Գուտս 'ագլըն պիլմէք գապիլիյէթինի զապթ էտէր: Բուհ իւլ Գուտս ճիւմլէ էֆքեարը Քրիստոսըն իթա'աթընա էսիր էտէր: 2 Կոր. 10. 5: Բուհ իւլ Գուտս Քրիստոսը պիլմէք ուղրունա միւ"մինի հէր չէյինտէն վազ կէչիրիր: Ֆիլ. 3. 8: Պիլմէքլիյի տօլտուրըր, Կող. 3. 10: 'Ագլը թէպտիլ վէ թէճաիւտ էտէր, Էֆս. 4. 23: Բօմ. 12. 2: Միւ"մինին զիհնինի զապթ էտէր, 1. Պետ. 1. 13: Պու գրթա'լարըն մէչքի իլէ կէօրիւյօրըզ քի Բուհ իւլ Գուտս պիր միւ"մինի տօլտուրտըղընտա անը Բապպ Յիսուս Հագգընտա տիւչիւնտիւրիւր: 1 Կոր. 1. 16: Արթըգ միւ"մին տայիմա Բապպ Յիսուսա նազար էտէր, Անըն Հագգընտա միւթալա'ա էտէր: 'Իպր. 12. 3: 2 Տիմ. 2. 5: Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօլու օլան միւ"մինին 'ագլը Բապպ Յիսուս իյէ զապթ օլունըր, պաշգա չէյ եա քիմսէ պիլմէյէ եէր գալմագ: Պէօյլէ պիր միւ"մին էն չօգ իչի վագթընտա, էն թէճրիւպէլի սըրատա, թիճարէթինտէ էն մահիմ փազարլըգլարը եափար իքէն, խանէխինտէ տիքիչի եախօտ քիրլի գապ վէ էվվալարը երյգամազլէ մէչդուլ պուլընըր իքէն, եիւրիւր իքէն նախօտ գօնուչըր իքէն, 'ագլը, ֆիքրի վէ զիհնի Բապպ Յիսուս իյէ, Անըն 'ազիմ մահապպէթ վէ թէնէզզիւլիւ իյէ, սէմավի 'ալէմին ճէլալի իյէ վէ Ալլահըն գալպինին մէպտէ վէ էսասլարը իյէ զապթ օլունմուշ պիր հալտէ պուլունըր: Բուհ իւլ Գուտս իյէ մէմնու պիր միւ"մին չօգ 'իլմ տէ պիլսէ, թիճարէթտէն սօն տէրէճէ

խապէրի տէ օլսա ճիւմլէսինի Քրխատոսը պիլմէքլիյէ էսիր էտէր։ 2 Կոր. 10. 5։ Պէօյլէ պիր միւ"մին պիլտիյի չէյլերտէ Նէ՛ գաւաթ միւթէվազը օլուր։ Սօն տէրէճէ մա'լիւմաթ սահիպի օլսա հիչ պիր չէյ պիլմէյօր կիպի տուրուր վէ ճիւմլէ պիլկիսինին էն իւսթիւնէ Բապպ Յիսուսը պիլմէքլիյի գօր։ Րուհ իւլ Գուտսըն րիզասը օլմատըգճա տիւշինմէզ, Անըն րիզասը օլմատըգճա մա'լիւմաթընը իսթիւլալ էտէմէզ, հէր ան հէր միւթէլա'ա վէ թէֆէքքիւրիւ քեամիլէն վէ միւսթագիլէն Րուհ իւլ Գուտսըն իտարէսի վէ խուսուսի տէյալէթի իլէ օլուր։ Պէօյլէ պիր միւ"մին քէնտի բուհանիլէնմիշ, Ք. Մուգատտէսէն պիլէն, բուհանի 'էօմրտէ իլի իլի ատըմլար աթմըշ 'ագլընա տախի ապա էմին օլմազ։ Իլա միւթէլա'ասը խուսուսի սուրէթտէ քէնտի 'ագ, զինն վէ ֆիքրինէ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան իլհագ օլունմըշ տըր տէյու ինանմատըգճա էմինիյէթ վէ թէվէքքիւլիւ օլամազ։ Ատէմլերին 'ագլը իլէ իտարէ օլունմայըպ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա'լիմ օլունմուշ էսասլար իլէ հարէքէթ էտէր։ 1 Յով. 2. 20, 27։

Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր միւ"մինին 'ագլը, զինն վէ ֆիքրի զայէթ միւթէվազը օլուր։ Րուհ իւլ Գուտսըն թա'լիմաթընը, սէօզլէրինի վէ տէլալէթինի տէր հալ գապուլ էտէր։ «Սաղըլմըշ օլանտան ֆապլա տիւշինմէզ»։ 1 Կոր. 4. 6։ Ք. Մուգատտէստէ կէօրտիւյիւ վէ Րուհ իւլ Գուտսըն տօղրուտան քէնտի զինընտէ կէօսթէրտիյի ճիւմլէ հագիգաթ վէ թա'լիմաթը տէրհալ գապուլ էտէր։ Տիւշինմէյէ քէ քէնտի 'ագլը Րուհ իւլ Գուտսա հէր ան թա'պի օլմալը տըր։ Րուհ իւլ Գուտսըն հէր չէյի պիլէն 'Ագլընը վէ միւսթագիլ նուֆուզունը հէր ան քէնտի 'ագլը իւզէրինէ գապուլ էտէր։ Հէր ան իսթէյէրէք Րուհ իւլ Գուտսըն իսթէյի ալթընտա իսթէքսիզ, իրատէթ իլէ օլ

'աղիմ Իրատէթին ալթընտա իրատէթսիզ վէ քէնտի բիզասը իլէ 'ազատ 'ագլը իլէ պու Զաթըն 'ազիմ 'Ագլընա էսիր օլուր։ Րուհ իւլ Գուտսըն հիչ պիր չէյինէ 'իթիրազ էթմէզ, 'ագլընա գարշը օլսա եախօտ անլայամազ իսէ տախի գապուլ վէ իթա'աթ էտէր։ Րուհ իւլ Գուտսըն սէվգիյաթը օլմատըգճա տուրուր, պէքլէր վէ ատըմ աթմազ։ 'Ամաւ. 16. 6—10։

Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր միւ"մին քէնտի իսթինթաճլարընա կիւվէնմէզ։ Քէնտի թապի'ի 'ագլը իլէ չու չէյտէն չու նէթիճէյէ եէթիչիլիր. եախօտ չունտան չու մէյտանա կէլիր տէյու պէրրագ թարզտա իսթինթաճ էտէպիլսէ տախի պիր գարար վէ նէթիճէյէ կէլմէյէրէք միւթէվազը վէ պօշալմըշ ագլ իլէ Րուհ իւլ Գուտսա սու"ալ էտէր, Անտէն հիքմէթ թալեպ էյլէր վէ Անտէն գաթի' թարզտա թա'լիմաթ ալմատըգճա հիւքմ էյլէմէզ։ 2 Կոր. 7. 1ին պէյանընա կէօրէ ճէսէտին մուրտարլըգլարը օլտուղը կիպի ինսան բուհունըն տախի մուրտարլըգլարը վար տըր։ Ինսանըն բուհը ինսանըն 'ագլը, ֆիքրի, զինինի տիր։ Ինսան բուհունըն եախօտ 'ագլըն Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան իտարէ օլունմայարագ էթտիյի միւթէլա'աթ վէ գարարլար Բապպըն ինտինտէ մուրտարլըգ տըր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ զապթ օլունմըշ 'ագլ անատն քնամիլէն վաքէնիր։

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՄԻՒ"ՄԻՆԻՆ ԱՐՋՈՒ ՎԷ ՀԻՍՍԻՅԱԹԼԱՐԸՆԸ ՏՕՂՏՈՒՐԸՐ ՎԷ ԶԱՊԹ ԷՏՏԷՐ։ Ինսանտա հէր նէվ' էյլի վէ քէօթիւ, տօղրու վէ ապտի արզու վէ հիսսիյաթլար մէվճուտ տըր։ Մէսէլա, սէվմէք վէ իքրահ էթմէք, մէսրուր վէ մէյուս օլմագ, թահսին վէ թագպիհ էթմէք, զաղապլանմագ վէ հիլմիյէթ, մէրհամէթ, չէֆգաթ էթմէք վէ 'ատավէթ, սուի գաստ, մէթհ օլունմագ, հիւրմէթ օլունմագ, թէրֆի' օլունմագ, թէ-

գատաիւմ էթմէք, չէօհրէթ ու չան քէսպ էթմէք, մա՛-
վիւմ օլմագ վէ սէվիլմէք։—պուննլարըն ճիւմլէսի ինսան-
տա թա՛պէն մէվճուտ օլան արզու վէ հիսսիյաթլար տըր։
Րուհ իւլ Գուտս պիր միւ՛մինի տօլտուրտուղընտա պու
ճիւմլէ արզու վէ հիսսիյաթլարը տօլտուրըր, զապթ էտէր
վէ քեամիլէն Քէնտի իտարէսի ալթընա կէչիրիր։ Մէզ-
քիւր արզու վէ հիսսիյաթլար տէրուննինտէ Րուհ իւլ Գուտս
պուլուննմայէն պիր քիմսէսէ եուլարսըզ վէ կէմսիզ պիր
աթ կիպի, եախսո մանիսիզ պիր արսլան կիպի հէր թա-
րաֆա գօչարլար։ Ատէմ խթէտիյինի սէվէր, խթէտիյինի
տախի րէտ էտէր։ Պուղզ ու ատավէթ էտէր, չան ու
չէրէֆ արզուսը իլէ տօլու գուտուրմուշ հիսսիյաթլարընը
զապթ էտէմէզ։ Րուհ իւլ Գուտսա քէնտի տէրուննինտէ մա-
լիք օլուպ տա Անընն տօլտուրուղընա մալիք օլմայան պիր
միւ՛մին իսէ մէզքիւր արզու վէ հիսսիյաթլարընն զապթը-
նա գըսմէն մալիք օլուր։ Րուհ իւլ Գուտս անը քեամի-
լէն տօլտուրմամըշ օլտուղը սէպէպտէն արատա պիր մէզ-
քիւր արզու վէ հիսսիյաթլար պաչ գալտըրըպ հիւքիւմէթ
իճրա էտէրլէր։ Հալ չու քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու
պիր միւ՛մինէ մէզքիւր արզու վէ հիսսիյաթլար քեա-
միլէն զապթ ու իտարէ օլունուրլար։

Պէօյլէսի պիր միւ՛մին սեվիր վէ տա՛իմա սեվիր։ կէ-
րէք միւ՛մինի կէրէքսէ կիւնահքեարը սէվէր։ Իքրահ էթ-
մէզ, իքրահ էթմէյի սալթ չէյ կիւնահ օլուր, զիրա քէն-
տինի զապթ էտէն Զաթ մուգատտէս օլուպ կիւնահտաճ
իքրահ էտէր։ Գալպի տա՛իմա մէսրուր օլուր, վէ մէյուս
օլուր իսէ սալթ սէֆիլ կիւնահքեար ճանլար իչիւն մէյուս
օլուր։ Քէնտի քէնտինի թահսին էթմէզ, ֆագաթ թագ-
պիհ էտէրէք Բապպէն հուզուրընտա հէր ան էն էնկին
մէվզի՛ի ալըր։ Սալթ կիւնահ ալէյհինտէ զաղապլանըր վէ
ատէմլէրէ տա՛իմա հալիմ օլուր։ Ասլա չան ու չէօհրէթ

արզուսընտա պուլունմազ։ Տէյիլ քի ատէմլէրտէն հիւք-
մէթ իլլա հագարէթ պէքլէր վէ անա բազի օլուր։ Տէյիլ
եալընըզ Բապպէն այագլարը ալթընա սէրիլմէյէ բազի օ-
լուր հատթա ատէմլէրին վէ էն կիւնահքեար ատէմլէրին
այագլարը ալթընա տախի սէրիլմէյէ վէ թէփէլէնմէյէ բա-
զի օլուր։ Պէօյլէ պիր միւ՛մին Ալլահըն գուտրէթի պա-
զուսը ալթընտա թէվազու էթմէք նէ իսթիյինի էյի պիլիր։
Անընն պի՛ թիւն մագսէտի Բապպէնը իզզէթլէմէք օլուր։
Քէնտիսի նէ գատար րէզիլ օլատտա Բապպէն իզզէթինէ
ատլա զէրրէ գատար լէքէ կէլմէսինէ բազի օլմազ։

Տիգգաթ ճէլպ էտէն խուսուսաթտան պիրիսի տախ
չու տըր քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր միւ՛մին մէզ-
քիւր արզու վէ հիսսիյաթլարընըն Րուհ իւլ Գուտս թա-
րաֆընտան զապթ ու իտարէսինէ իսթէք իլէ, քէնտի ի-
րատէթի իլէ բազի օլուր։ Անտէ կիւճլիւք հիսս էյլէմէզ։
Պու րիզայը տախի միւ՛մինտէ մէյտանա կէթիրէն Րուհ
իւլ Գուտս տըր։ Օ, միւ՛մինին մէզքիւր արզու վէ հիս-
սիյաթլարընը քեամիլէն, միւսթագիլէն վէ տա՛իմա զապթ
ու իտարէ էյլէր։

3. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՄԻ՛ՒՄԻՆԻՆ ՀԱՑՎԱՆԻ ԱՐՋՈՒ ՎԷ ՀԻՍՍԻՑԱԹԼԱՐԸՆԸ ՏՕԼՏՈՒՐԸՐ ՎԷ ՋԱՊԹ ԷՏԷՐ։ Հէր հանկը սէրայտա փէք միւզէյյէն օտալար, սալօնլար վէ սէլամլըգլար օլտուղը կիպի, մըթպախ, ա-խուր վէ անա միւմասիլ ատի վէ քիրլի մահալլէրի տախի պուլունըր։ Ինսանըն տախի թա՛պէն եիւքսէք միւթէ-ալ՛ա, արզու վէ հիսսիյաթլարը արասընտա էնկին, ատի վէ հայվանի արզուլարը տախի մէվճուտ տըր։ Րուհ իւլ Գուտս միւ՛մինի տօլտուրտուղընտա անլէրի տախի զապթ ու իտարէ էյլէր։ Շէհվանի կէնճ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլ-տուղընտա չէհվէթինի ուննուտըր։ Ինսանըն վիւճիւտինտէ վէ պիւթիւն վարլըղընտա հիւքիւմէթ սիւրմէքտէ օլան

իշպու 'ապիմ գուվվէթ Բուհ իվ Գուտս թարաֆընտան զապթ էտիվիր։ Բուհ իվ Գուտս իվէ տօղու պիր մի՞մին անտէն քեամիվէն գուրթուվըր։ Մի՞եթ՞էհիվ քիմսէվէրին ճէսէտճէ չէրի՝ տէյու կէօրիւնէն 'ալագալարընը տախի պիվ քիւվիյէ Բուհ իվ Գուտս իտարէ էտէր։ Անվէր ճէսէտճէ ինթիյաճը վէ եախօտ մէճպուրիյէթի հիսապա ալմայարագ Բուհ իվ Գուտսըն տէյալէթինէ պագարլար, վէ Օ խթէ-մէյօր իսէ սիւպրիւնթիւ վէ մէքքրուհաթ սայարլար։

4. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻՎԷ ՏՕՂՈՒ ՊԻՐ ՄԻ՞Ի-ՄԻՆ ՃԱՆՂԱՐԸՆ ԽՂԱՍԸ ԻՋԻՒՆ ԳՈՒՎՎԷԹ ԻՎԷ ԳՈՒՇԱՆԸՐ։ Վատ՝ պու սըր, «Սիզ իսէ եօգաարըտան գուվվէթ կիյինինճիյէտէք Երուսաղէմ չէնրինատէ օթուրընըզ»։ Ղուկ. 24. 49։ «Լաքին իզէրինէ Բուհ իվ Գուտս կէտիյինատէ գուտրէթ ալարագ Երուսաղէմատէ վէ պիւթիւն ԵՀՈւտիյէտէ վէ Սամարիատա վէ զէմինին ուճ-լարընա գատար պանա չահիտ օլաճագսընըզ»։ 'Ամալ. 1. 8։ Կոր. 2. 4. Ռօմ. 15. 13։ 1 Սէլ. 1. 5։ Ֆէվգանի օտատա չօլ հիւզ եիրմի քիչի իշպու վա'տա տու'ա իվէ միւնթազըր օլտուլար։ 'Ամալ. 1. 14։ Պէնտէկոստէ կիւ-նիւնատէ մէզքիւր վատ՝ օլունան Զաթ օլ քիմսէվէրին իւ-զերլէրինէ էնոի։ 'Ամալ. 2. 1—4։ Վէ ճիւմլէսի տախի Բուհ իվ Գուտս իվէ մէմլու օլարագ գուվվէթ իվէ կի-յինտիրիլտիվէր։ Պետրոս վէ Յովհաննէս էվվէլա եիւք-սէք մէվգի՝ տավասընտա պօղունըրլար, հիչ պիր քիմ-սէնին ճանընըն խէլասը իչինն տիւչիւնմէզվէր վէ հիչ պիր քիմսէնին խէլասընա հանի Բապպ Յիսուսա կէրմէսինէ վասրթա օլմամըշ իքէն, Բուհ իվ Գուտսըն վաֆթիզինէ ժալիք օլտուգլարընտա Պետրոս պիր վա'զը իվէ իչ պին քիմսէնին խէլասընա վասրթա օլտու։ Ամալ. 2. 41։ Անըն վա'զը իվէ առւմէվր էգիմէյէ վէ կիւնահարը հագ-գընտա իվգամ օլմազա պաչլատըլար։ 'Ամալ. 2. 37։ Ֆէ-

յամըն վա'զը իվէ պիր ազ վագըթ սօնրա խէլաս պուլան-լարըն սայըսը պէչ պինէ եէթիչտի։ 'Ամալ 4. 4։ Թէատի սէպէպինտէն էթրաֆ մանալլերէ տաղըլան ուժմումի մի՞-մինվէր, հանի բէտաւլ օլմայանլար. Բուհ իվ Գուտս իվէ տօղու օլտուգլարընտան չօգ քիմսէվէրին Բապպա կէվմէ-վէրինէ վասրթա օլտուլար։ 'Ամալ. 8. 1—17։ Պէօղլէսի մի՞մինվէր վասրթասըլէ Անթաքիատա չօգ ճանլար խէ-լաս պուլտուլար։ 'Ամալ. 11. 19—24։ Պօղոս Բէտաւլ վասր-թասըլէ Ալլահ նէ 'ապտայիպ իշլեր իթրա էյլէտի։ Պիւթիւն 'Ամալը բուտաւլ քիմսէվընը մէշք էթտիյիմիշտէ կէօրմէքտէ իշ քի Բուհ իվ Գուտս իվէ տօղու օյան կէրէք Բէտաւլեր վէ կէրէք իսէ բէտաւլ օլմայան մի՞մինվէր կիւնահքեար-լարըն Բապպա տէօնիւպ խէլաս պուլմալարընա վասրթա օլմուշ տըրլար Պէնտէկոստէտէն էվվէլ չակիրտլեր վէ մի՞մինվէր ճանլարըն խէլասընա վասրթա օլմայօրլար իտի, զիրա Բուհ իվ Գուտս վէրիլմէմիշ իտի, գուվվէթ եօգ իտի։ Ֆագաթ Պէնտէկոստէտէն սօնրա Հէր Բուհ իվ Գուտսըն տօղուլուգընա մալիք օյան քիմսէ ճանլարըն խէլասը իչինն գուվվէթ մալիք օլտու։ Հալը Նազըրտա տախի մէսե՞լէ 'այնի տիր։ Սագթ Բուհ իվ Գուտսա մա-լիք օլուպ տա Անա քեամիվէն թէսլիմ օլունմայան, Անա 'էօմրիւն պիւթիւն իտարէսինի թէսլիմ էյլէմէյէն. ան-ճագ խէլաս պուլմըշ վէ եէնիտէն տօղմուշ Ֆագաթ Բուհ իվ Գուտս իվէ տօղմամըշ մի՞մինվէր հալը Նազըրտա տախի ատէմլէրին խէլասընա, կիւնահքեարլարըն Բապպա տէօնմէգլէրինէ վասրթա օլմայօրլար։ Ֆագաթ Բուհ իվ Գուտսա պիւթիւն պիւթիւն թէսլիմ օլունտուգլարընտա վէ պու Զաթ անվէրի քեամիվէն տօղուտուտուգընտա տիր հալ ճանլարըն խէլասընա վասրթա օլուշօրլար։ Օլ զեման անվէրին սէօգլէրինտէ պիր Իլահի գուվվէթ, վա'պլարըն-տա ատէմլէրին կիւնահլարընը քէնտիվէրէ կէօսթէրէն վէ

գալպէրի էզէն պիր թէ՞սիր օուր։ Անլէրին սէօզլէրի վէ վա՛զլարը վասըթասըյլէ մութլագա ատէմլէր խէյաս պուլուրլար։ Ճանլարըն խէյասընա վասըթա օլմայան պիր միւ՞մին Բուհ իւլ Գուտաս իլէ ասլա վաֆթիզ օլմուշ տէյիլ տիր։ Ա՛հ, նէ գատար աճընըլըր քի պէօյլէ գուվվէթսիզ վա՛իզլէր վէ միւ՞մինլէր հալը հազըրտա նէ գատար չօգ տիր։ Անլէր վա՛զ էտէրլէր, ֆագաթ խէյաս պուլան եօգ, սէօյլէրլէր ֆագաթ թէ՞սիր եօգ։ Պէլքի սէնէլէրճէ պիր քիլիսէտ վա՛իզիք էթմիշլէր, ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտաս կիւնահքեարլարը իւզամ էթմէմիշ։ Պէլքի Է՛յ միւ՞մին, սէն տախի պէօյլէ 'էօմր եաշայօրսըն։ Սոս՞ալ էյլէ, սէնին վասրթանլա չօգ քիմսէյլէր խէյաս պուլմուշլար մը՞, ատէմլէր Բապպա տէօնմիւշլէր մի՞։ Պէլքի գալպինտէն «եօգ» ճէվապընը ալաճագսըն։ Իմտի տուրմա, քէնտինի թէֆթիշ էյլէ, մա՛նիլէրին գալգմասընա րազի օլ։ Բուհ իւլ Գուտաս սէնի տօլտուրմագ իւզրէ ա՛ն իլէ պէքլէմէքտէ տիր։ Իմտի Անա պիւթիւն պիւթիւն թէսլիմ օլ, րազի օլ. իթա՛աթ էյլէ, վազ կէչ, Անըն արդասընտան կիթ վէ Օ սէնի տօլտուրսըն, կէօրէճէքսին քի իւք կիւնահէն պաշայարագ չօգ քիմսէյլէրին խէյասընա վասըթա օլաճագսըն։

5. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈՒ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՊԻՐ ՄԻՒ՞ՄԻՆՆ ՏԷՐՈՒՆԻՆՏԷ ԿԻՒՆԱՀՔԵԱՐ ՃԱՆԼԱՐԸՆ ԽԷՅԱՍԸ ԻՉԻՆ ԵԱՆԱՆ ՖԱԳԱԹ ՏԻՒՔԷՆՄԷՑ՝Ն, ԷԼԷՄԼԷՐ ԻԼԷ ԳԱԼՊԻՆԻ ԷՉԷՆ ՖԱԳԱԹ ՆԻՀԱՑԷԹԷ ԿԷԼՄԷՑԷՆ Ա՛ՀԼԱՐ, ԱՂՐԸԼԱՐ, ԱՂԸՐԼԸԳԼԱՐ ՎԷ ՖԷՐԵԱՏ ՈՒ ՆԻՑԱՉԼԱՐ ՕԼՈՒՐ։ Պօղոս Ըէսուլ Բուհ իւլ Գուտաս իլէ տօլտու պիր ատէմ հալինտէ պուլ հալը թէճրիւպէյի չախսիյէսի իլէ պիւյօր լուի։ Դաղ. 4. 19, տօղրու թէրճէմէ, «Է՛յ չօճուգլարըմ, Ջրիստոսըն սուրէթի սիզտէ մէվճուտ օլունճայատէք սիզին իչիւն եէնէ տօղուրմագ աղըըը չէքմէքտէ օլարագ»։ Բուհ իւլ Գուտաս իլէ տօլտու ատէմին չէհատէթինէ պագ. «Տըշարըքի չէյլէրտէն մատա հէր կիւն իւզէրիմէ պիրիքէն ձիւմլէ քիլիսէլէրին էնտիչէսի տիր։ Ջի՞մ զա՛իֆլէնիրտէ պէն զա՛իֆլէնմէմ, քի՞մ սիւրչէրտէ պէնիմ եիւրէյիմ եանմազ»։ 2 Կոր. 11. 28, 29. Րօմ. 8. 26, 27տէ կէօրմէքտէ իզ քի Բուհ իւլ Գուտաս Ջէնտի զապթ էյլէտիյի քիմսէնին տէրուն՛ինտէ ա՛նլար, ֆէյթեատար վէ չէֆա՛աթլար մէյտանա կէթիրիր։ 'Ամալ ը Րուսուլ քիթապընտա պուննու փէք վազիհ սուրէթտէ կէօրմէքտէ իզ։ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ չակիրտլէր ատէմլէրին խէյասը հադգընտա վազիֆէսիզ իքէն, հաթթա անլէրին աթէչ իւէ թէյէֆֆ օլմալարը իչիւն Բապպտաճ իզին թալէպ էտէրլէր իքէն, (Ղուկ. 9. 51—56.) Բապպ Ցիսուսըն ատէմլէրին խէյասը իչիւն տէրուն՛ինտէ հիս էյլէտիյի եիւք վէ ալըրլըզը անլամազլար իքէն, (Ցով. 4. 31—38.) Բապպ Ցիսուս կիւնահքեարլար իչիւն էօլմէք իւզրէ զայէթ մահզուն պուլունտուգը զէմանտէ քիմ պէօյիւք օլաճագ միւճատէյէսինի էտէճէք գատար գայզուսըզ վէ վազիֆէսիզ իքէն, (Ղուկ. 22. 24.) Բապպ Ցիսուսըն պու զէմինէ ատէմլէրին խէյասը իչիւն կէլմէք վէ օլմագսէտ էօլմէք պահսընը անլայամայաճագ տէրէճէսէ ճանլարըն խէյասը իչիւն վազիֆէսիզ իքէն (Ղուկ. 9. 44, 45.) 'Էօմրլէրինտէ իսէ նէֆս, պէօյիւքլիւք արզուսը, ինթիգամ տույղուսը վէ գօրգագլըզ իչլէր իքէն, Պէնտէկոստէտէ Բուհ իւլ Գուտաս իլէ մէմլու օլսուճգտան սոնրա տէրուն՛լէրինտէ հիս էյլէտիքլէրի 'ազիմ ալըրլըզ վէ էյէմլէր արասընտա հէր չէյլ ունութտուլար։ Արթըգ Գևարսս պալըգ ալճըրլըզընը թէրք էյլէյիպ (Ցով. 21. 3.) ճանլարըն խէյասը իչի իւէ մէչղուլ պուլունտու։ 'Ամալ. իւք պէչ պասլար պունա քճաֆի չահիտ տիր։ Արթըգ չակիրտլէր վազիֆէսիզ 'էօմրիւ թէրք էյլէյիպ ճանլարըն

խելասը իչինի թամմ մա'նասը իլէ հիսս էյլէօրլար իսի։ 'Ամալ. 6. 2—4իւ տիգգաթ իլէ մէչք էյլէ։ Պետրոս արթըգ տու'ա ատէմի օլտու։ ('Ամալ. 10. 9։) Սթէփանոս ճանլարըն խելասը ուղրունա թայլանմազա րազի օլտու։ 'Ամալ. 7. 58, 59։ Քէնտինի թայլայանլարըն ճանլարընա ատրունինտէ հիսս էյլէտիյի մէրհամէթ ու չէֆգաթ նէթիճէսի օլարագ անլէրէ օլ կիւնահըն ավֆ օլունմասը իչիւն սօն տագիգէլէրինտէ տու'ա էյլէտի։ Պիւթիւն 'Ամալը Րուսուլը մէչք էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլմուչ միւ"մինլէր ճանլարըն խելասը իչիւն 'ատճայիպ թարզտա իչլէյէրէք, տու'ա էտէրէք վէ հաթթա անլէր իչիւն էօլմէյէ տաքի րազի օլարագ նիչէ կիւնահքեարլարը Բապպա կէթիրտիլէր։ Բապպ Յիսուս Քրիստոս կիւնահքեարլար իչիւն սօն տէրէճէյէտէք էլէմլէրէ րազի օլտուղը կիպի Րուհ իւլ Գուտս տաքի Բապպ Յիսուսըն 'այնի իչինի տէվամ էթմէք իւզրէ զէմինէ վէ միւ"մինլէրին գալպլէրինէ կէյմիչ տիր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան պիր միւ"մին Ֆիլ. 2. 5—8է կէօրէ Բապպ Յիսուսըն էֆքեարընա մալիք օլուր։ Օ, ատէմլէրին խելասը իչիւն խայա վէ անըն ճիւմլէ րէզալէթինէ րազի օլտուղը կիպի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան միւ"մինլէր տաքի 'այնի հալէ մալիք օլուրլար։ (1 Պետ. 2. 21։) Պէօյլէյի միւ"մինլէր ճանլարըն խելասը իչիւն տու'ա էտէր իքէն եիւզ պաթմանլըգ եիւքիւն ալթընա կիրմիչ պիր համմալ կիպի գալպլէրի կիւնահքեարլարըն աղըրլըղը իլէ եիւքլէնիր։ Մախֆիտէ չօգ աղլարլար, չօգ էլէմլէր ալթընտա ա'ն վէ ֆէրեատ էտէրլէր։ Հատթա նիչէ տէֆա' աղըրլըգ օլ գատար չօգ օլուր քի Բապպըն հուզուրընտա պաղըրլըլար։ Նիչէ տէֆա' սէօյլեյէճէք նիչ սէօզ գալմայըպ էզիլիրլէր։ Պէօյլէլէր Բապպըն հուզուրընտա մախֆիտէ չօգ վագըթ կէչիրիրլէր վէ

կէչիրտիքլէրի պէօյլէսի վագըթլար հագգընտա չօգ մահսուլ կէթիրէճէք տէյու տիւշինիւրլէր։ Անլէր, եալընըզ ատէմլէրէ սէօյլէմէք իլէ կիւնահքեարլարըն խելաս պուլամայըպ իլա անտէն էվվէլ վէ անըն իլէ պէրապէր Ալլահըն հուզուրընտա ֆէրեատ, էլէմ վէ անլարըն յաղըմ խիյինի հիսս էտէրլէր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու միւ"միւնլէրին տէրունլէրինտէ պու ա'ն ու էլէմլէր ասլա տիւքինմէզ։ Օլ սէպէպտէն պէլքի պա'զէն չօգ մէ"յուս կէօրիւնիւրլէր, չօգ կիւլմէզլէր, ազ սէօյլէրլէր վէ մանղուն օլուրլար։ Վագա'ա տէրունլէրինտէ Րուհ իւլ Գուտսըն մէյտանա կէթիրտիյի տէրին մէսէրրէֆլէրի օլուր իսէտ պայգալարըն խելասը իչիւն էլէմ չէքէրլէր վէ մէսէրրէֆի էլէմտէ պուլուրլար։ Է՛յ մի"սմին, սէն պու հալը պիլիրմի՞սին։ Էյէր հալա անճագ կիւնահլար ավֆիլըղը իլէ տուրույօր իսէն վէ Րուհ իւլ Գուտս գալպինտէ հալա հիքիմէթ սիւրէմէյօր, սէնի տօլտուրամայօր իսէ թապի'ի տիր քի պու հալէ մալիք տէյիլ սին։ Պու հալէ մալիք օլմատըգճա ճանլարըն խելասընա վասթա օլամազսըն։ Ֆագաթ միւսա'ա էյլէ, Րուհ իւլ Գուտսա միւսա'ատէ էյլէ։ Սէնին Բապպըն տաքի պու եօտան կէչտի։ Պրագ քի Օ սէնի տօլտուրսըն վէ ճանլար իչիւն էլէմ չէքէն, տու'ա էտէն, սա'աթլարճա ֆէրեատ էյլէյէն հալէ մալիք օլապիլէսին։ Վազիֆէսիպ վէ կէվչէք 'էօմրիւ, պօլ վէ խաֆիֆ 'էօմրիւ արթըգ պրագ։ Սէն Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմազա տա'վէթ օլունտուն վէ Օ տօլտուրըր իսէ չուհալէ մալիք օլաճագսըն։

6. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՊԻՐ ՄԻ"ՄԻՆ ՀԻՉ ՊԻՐ ՇԷՑՏԷՆ ԳՕՐԴՄԱՑԱՆ ՃԷՍԱՐԷԹԷ ՄԱԼԻՔ ՕԼՈՒՐ։ Շակիրտլեր Պէնտէկոստէտէն էվվէլ գօրգագ քիմսէլէր իսիլէր։ Պետրոս պիր գըզտան գօրգարագ Բապպընը ինքեար էյլէտի։ (Ղուկ. 22. 56, 57։) Շակիրտ-

լէր գօրգուտան նաչի գաչտըլար։ (Մատ. 26. 56։) Անլէր եէհուտիլէրին գօրգուսու սէպէպիլէ պիր խանէտէ սագլանտըլար։ (Ցով. 20. 19։) Արիմաթիալը Ցովսէփ վէ Նիկոդիմոս գօրգուտչլարը իչիւն քէնտիլէրի կիզլի սագլայօրլար իտի։ (Ցով. 19. 38, 39։) Ֆագաթ Բուհ իլ Գուտաս իլէ մէմլու օլտուգտան սոնրա հիչ պիր նէվ' գօրգագլըգ գալմայըպ 'աճայիպ վէ 'ազիմ ճէսարէթէ մալիք օլտուլար։ Գօրգագ Պետրոս եիւքսէք սէսլէ սէօյլէր օլտու։ ('Ամալ 2. 14։) Դավմըն հուզուրընտա «Պու ագսի նէլտէն գուրթուլունըզ» տէյէպիլտի։ ('Ամալ. 2. 40։) 'Ամալ. Յիւնճիւ պապտաքի վա'զը տախի պուռնը խսպաթ էտէր։ Պու պապտա 13, 14 այէթլէրէ տիգգաթ էյլէ։ Սանհէտրին հուզուրընտա նասըլ ճէսուրանէ սէօյլէտի։ 'Ամալ. 4. 1—22։ Պու գըթա'տա 19, 20 այէթլէրէ տիգգաթ էյլէ։ Թէքրար 'Ամալ. 5. 17—42յի օգու վէ 29ընճը այէթէ տիգգաթ էյլէ։ Սթէփաննօս Բուհ իլ Գուտաս իլէ մէմլու օլմուշ օլարագ նէ՛ աճայիպ ճէսարէթէ մալիք իտի։ ('Ամալ. 6. 8—15։ 'Ամալ. 7. 51—53։) Պօզոս Րէսուլըն 'էօմրիւտէ տախի պուռնը վէնք պէրրագ թարղտա կէօրմէքտէ իզ։ Ո Բուհ իլ Գուտաս իլէ տուտուգտան սոնրա տէրհալ 'աճայիպ ճէսարէթլէ վա'զ էթմէյէ պաշլատը։ 'Ամալ. 9. 20—22, 29։ 'Ամալ. 13. 46։ 'Ամալ. 14. 14—15։

Ճէսարէթ վէ գօրգուսըզլըգ Բուհ իլ Գուտաս իլէ տօլու օլմագլըզըն 'ազիմ իչարէթլէրինտէն պիրի տիր։ Բուհ իլ Գուտաս իլէ տօլու միւ"մինլէր հիչ պիր չէյտէն գօրգմազլար։ Անլէր Բապպ Ցիսուսը վազ էթմէքտէ վէ ատէմլէրի հագիգաթա կէթիրմէքտէ ճէսուր օլուրլար։ Անլէր հնասանլարըն խաթըրընտա րիա'յէթ էթմէզլէր։ Հագիգաթը էյմէյէրէք վէ ասլի հալինտէ սէօյլէրլէր վէ հէր քիմ կիւճէնիրսէ վազիֆէ էթմէզլէր։ Անլէր Ալլահըն ֆէ-

լամը ատէմլէրէ թէօքէզ օլուր տէյու պաթըլ իթիգատտա պուլունմազլար։ Գապուլ էտէրլէր քի Ալլահըն ֆէլամընա նօգթա պէ նօգթա իթա'աթ էթմէք չէհրլէրի վէ քիլիսաալարը ալթ իւսթ էթսէ, հատթա 'էօմրէրի թէհլիքէտէ օլսա տախի անա իթա'աթ էթմէզլիլէր տիր։ Պէօյլէլէր պիր պէքրիյէ եախօտ այըգտան կիւնահ էտէն ատէմէ կիւնահլարընտան տէօնմէսի իչիւն սէօյլէմէքտէն չէքինմէտիքլէրի գատար, րուհանի 'էօմրիւ եաչամայան միսիօներ վէ վա'ըզլարա վէ տինտարլըգ սուրէթինի կէօսթէրիպտէ գուվվէթինի եաչամայան քիլիսէնին նիչէ միւ'թէպէր ապալարընա 'էօմրլէրինին Բապպ Ցիսուսըն 'էօմրիւնէ պէնպէմէյօր լախլինի վէ պէօյլէ տէվամ էտէրլէր իսէ հէլաք օլաճագլարընը պէրրագ վէ գաթի' թարզտա սէօյլէմէքտէն չէքինմէզ վէ գօրգմազլար։ Բուհ իլ Գուտաս իլէ տօլու քիմսէլէրին տօսթլարը ազ օլուր, զիրա կիւնահքեարլար անլէրին պէօյլէ թարիգլէրինի թաստըգ էթմէզլէր։ Հաթթա Բուհ իլ Գուտասըն վաֆթիլինէ մալիք օլմայան նէ չօգ միւ"մինլէր տախի պէօյլէսի միւ"մինլէրին 'էօմրլէրինի անլայամատըգլարը իչիւն «չօգ սէրթ կիտիյօր, եանլըշ ատըմլար աթըյօր, ատէմլէրէ հիւրմէթ էթմէյօր, ատէմլէր իլէ ույուշմայօր» գապահաթլարը իլէ հիւքմ էյլէրլէր։ Հէր հանկը ճէմիյէթտէ եախօտ միւ"մինլէր արասընտա Բուհ իլ Գուտաս իլէ տօլու օլմայանլարը անլայապլիմէք իչիւն ճէսարէթ, գօրգուսըզլըգ, ույուշմամագ, կիտիշաթա գափրլմամագ թա'պիհաթ վէ սիյրէթլէրինի արա։ Պու եօգ իսէ էմին օլ քի օլ քիմսէ Բուհ իլ Գուտասըն վաֆթիլինէ մալիք տէյիլ տիր։ Ատէմլէրէտէն ուհանանլար Բուհ իլ Գուտաս իլէ տօլու տէյիլ տիրլէր։ Միւ"մին, «տիւնեայա, մէլէքլէրէ վէ ատէմլէրէ թէմալա իչիւն օլտուգ» տէյէպիլմէլի տիր։ (1 Կոր. 4. 9)։

Նիչէ քիլիսէլէրտէ ինկիլապաթ իչթէ պու սէպէպտէն

չըգլյօր։ Ատէմին եա գարընըն պիրինի Րուհ իւլ Գուտս տօլտուրյօր։ Պու քիմսէ աճայիպ ճէսարէթ իլէ էհալիյէ վէ վա՛ղընա սէօյլէմէյէ վէ կէօրտիւյիւ էսասի վէ էպէ-տի հազիգաթլարը պէյան էթմէյէ պաշլայօր։ Պա՛զըլար Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան իշնա օլարագ գապուլ վէ տիկէրլէր ըչտտ էտիյօրլար։ Պունըն իւզէրինէ միւշ-քիլաթ չըգլյօր։ Տիկէր պիր քիլիսէտէ իսէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան հիչ եօգ, հէր քէս միւքէմմէլ սուրէթտէ ուլույօր, վաղիֆէսիզ պիր 'էօմր նայաեօր-լար։ Գուլագլարընա, էվվէթ գալպէրինէ եագլաչըպ-տա, «ուլյանընըզ, հէլաք օլույօրսընըզ» վէ վաղիֆէ-սիզ, տիւնեավի վէ ուլույչմաղը միւքէմմէլ սուրէթտէ պիլէն վա՛ղ վէ չօպանլարա իսէ, «եաչատըղըն էօմր Րուհ իւլ Գուտսըն էօմրիւ տէյիլ տիր, էյէր թէվպէ իլէ Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլմազ իսէն սէն վէ գավմըն հէ-լաք օլաճագսընըզ» տէյէն եօգ տըր։ Պա՛զը մահալ-լէրտէ իսէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէհրու օլարագ 'աճա-յիպ վէ 'ազիմ ճէսարէթլէ իլչէյէն վէ սէօյլէյէն քիմ-սէլէր, նիչէ իսլի վէ քիրլի 'էօմր եաչայան վէ հատթա քէնտիլէրինի քեամիլէն Րուհ իւլ Գուտսըն իտարէսինէ թէսլիմ էթմէմիշ միւ՛՛մինլեր թարաֆընտան սուսատուրու-լույօրլար։ Պու ղէմանըն գանունը պու տըր։ Նէրէտէքի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու միւ՛՛մինլեր վար իսէ, օրա-տա ճէսարէթ, գօրգունսուզլըգ վէ 'այնի վագըթտա ղըտատյէթ վէ թէսատիլեր օլուր։ Ֆագաթ է՛յ միւ՛՛մին, հիչ պիր քիմսէյէն գօրգմա, ճէսուր օլ։ Ամալը Րուսուլը չօգ մէչք էյլէ։ Օրատա կէօրէճէքսին քի հէր հանկը մա-հալտէ կէրէք Րէսուլլեր կէրէքսէ միւպէչչիրլեր վէ էհա-լիտէն պիր միւ՛՛մին Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմուշ օլարագ իչլէմիշ վէ սէօյլէմիշ իսէ, մութլագ թէսատիլեր վէ ղըտատյէթ վագը օլմուշ տըր, Պօղոս Րէսուլ նէ՞րէյտէ

վա՛ղ էթտիսէ ատէմլէր զըտտ տուրմատըլար։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտսա իթա՛աթ էտէրէք ճէսուր օլ վէ հիչ պիր չէյտէն թէ՛՛էսիր գապուլ էտէրէք կէվչէմէ։

7. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՊԻՐ ՄԻ՛՛ՄԻՆ ՀԷՐ ՇԷՅՏ ԻՒԱՋԻ ՕԼԱՆ 'ԷՕՄՐԷ ՄԱԼԻՒԹ ՏԻՐ։ Պագ, Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու միւ՛՛մինլեր նէլէրէ բազի օլ-տուլար։ — Մահպհսհ ('Ամալ. 4. 1—4։ 5. 18։ 8. 3։ 12. 3—5։ 16. 24։) Տհօյիւղմհյհ ('Ամալ. 5. 40, 41։ 16. 23, 37։ 21. 32։ 2 Կոր. 11. 24, 25։) Սիւրիւ-լհնմհյհ ('Ամալ. 8. 3։ 14. 19։ 16. 19։) Պաղլանմադա ('Ամալ. 9. 2։ 12. 7։ 22. 25։) Թօմռուղա ('Ամալ. 16. 24։) Նարադանմադա ('Ամալ. 16. 23։) Թաշղանմադա ('Ամալ. 7. 58։ 14. 19։) Աճլըգ, չըպազլըգ վէ ույգու-սուզլըղա (1 Կոր. 4. 11։ 2 Կոր. 6. 4, 5։ 2 Կոր. 11. 27։) Ջհմմ օղունմադա (1 Կոր. 4. 13։) Սհօյիւղմհյհ (1 Կոր. 4. 12։) Իթիսարսըզլըգ վէ ֆհօթիւ իսմէ (2 Կոր. 6. 8, 9։) Տիւնեանըն սիւրիւնթիւսիւ վէ ճիւղհնիսի մհնի-ֆուղու օղնադա (1 Կոր. 4. 13։) Էօղիւմհ (2 Կոր. 4. 11։ 'Ամալ. 7. 59։ 12. 1, 2։) Էվվէթ, Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր միւ՛՛մին հեր շեյէ ռազի օլուր։ Է՛յ միւ՛՛մին, չու պալատէ մէզքիւր չէյլէրէ բազի օլմագ սէնին 'էօմ-րիւնտէ վագը' օլույօր մը։ 'Էօմրիւնիւ թէֆֆիւ էյլէ։ Է-յէր եօգ իսէ սէն Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆֆիզինէ մալիք օլմամըշ սըն։

Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու միւ՛՛մինլեր իչիւն «չու-նու եէրիմ տիկէրինի եէմէմ» եօգ տըր։ Անլեր եէյէճէք խուսուսընտա տախի հէր չէյէ բազի տիրլեր։ Ճէսէտին «եէրիմ, եէմէմ» մուրտաղլըղընտան փաքլէնմիշ տիրլեր։ 2 Կոր. 7. 1։ Անլեր հէր չէյի կիյէրլեր։ Անլեր իչիւն րա-հաթ եա սէրթ եաթագ եօգ տըր։ Հէր եաթադա բազի տիրլեր։ Անլեր իչիւն էյի եա քէօթիւ վէ էնկին յաանէ

եօգ տըր։ Հէր խանէտէ եաչարլար։ Անլէր իչիւն էյի եա քէօթիւ իսմ, չան ու չէրէֆ, իզդէթ վէ իթթիյար եօգ տըր, հէր իսմէ, րէզիլ օլմազա վէ իքրահ օլունմազա բա-զի տիրլէր։

Անլէր հառթա հագիգի միւ"մին օլուպ տա Բուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլմայանլարտան տախի սըզլէթ վէ միւշքիլաթա բազի տիրլէր։

Անլէր կիւնահքեար ճանլարա եալընըզ մինպէրտէն տէյիլ իլա քիրլի մինաէրլէրի իւզէրինէ տախի վա'զ է-տէրլէր։ Կիւնահքեարլարա եալընըզ սէօյլէմէզլէր, անճագ անլէրէ եալվարըրլար տախի։ (1 Կոր. 4. 13։) Նիչէ քիմ-սէլէր առէմլէրէ կիւզել վէ պէլաղաթլը իպարէլէր վէ սէօզլէր իլէ վազ' էթմէյի էյի պիլիրլէր, ֆագաթ սէֆիլ, տիւշմիւշ, հառթա ինսան պիր կիւնահքեարըն պօյնունա սարըլարագ, այագլարընա տիւշէրէք Բապպ Ցիսուսա կէլ-սինլէր տէյու րիճա էթմէյի պիլմէզլէր։ Էյ միւ"մին, Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմազ իսէն պու սէնտէ օլամազ։ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլար իսէն տէյիլ քի սէն տիք տուրա-րագ կիւնահքեարլար սանա կէլիր, իլա սէն անլէրէ է-յիլէրէք եիւքլէրինի, տէրտլէրինի վէ էլէմլէրինի իւզէրի-նէ ալարագ անլէրի գալօրրըսըն։ Ահ, նէ գաատար միւ"-մինլէր վար քի պու 'էօմրիւ թէհրիւպէյի չախսիյէլէրի իլէ պիմէյօրլար։

Նէ՛ գաատար միւ"մինլէր վար քի հալա հէր չէյէ րա-զի օլմայարագ եաչայօրլար։ Կէյ էյ միւ"մին, գօ մէզ-պահ իւզէրինէ, հէր չէյինի, պիր չէյի կէրի պրագմա, ա՛ն պրագմա, զիրա պիր թէք չէյ Բուհ իւլ Գուտսըն տօ-լուլըզընը սէնտէն մէն' էյլէր։

8. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻՒ"ՄԻՆԼԷՐ ԻՄԱՆ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՕԼՈՒՐԼԱՐ։ 'Ամալը Բուսուլ քի-թապընտա Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլմագ չօգ տէֆա'

իման իլէ տօլու օլմագ իլէ պէրապէր վէ մէրպութ օլա-րագ զիքր օլունմագտա տըր։ 'Ամալ. 6. 5, «Իման վէ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան Սթէփաննօս»։ 'Ամալ. 11. 24, «Զիրա քէնտիսի էյի վէ Բուհ իւլ Գուտս իլէ վէ իման իլէ տօլու պիր ատէմ իտի»։ Գալատիալըլար 5. 22ատէքի Բուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի իչինտէն Թիւրք-ճէտէ «սրտգ», «իման» տէյու թէրճէմէ էտիլմէյի տիր, զիրա Եունանիճէսինտէ պէօյլէ տիր։ Իման, Բուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր, վէ պու Զաթըն զապթ էյլէտիյի քիմսէլէր իման իլէ տօլու օլուրլար։ Շու հագիգաթ տըր քի եէնիտէն տօղմուշ օլան հէր միւ"մին իմանա մալիք տիր, զիրա էյլէր իման էթմէյիմիշ օլսա իտի խէլասա նա"-իւ վէ մալիք օլամազ իտի։ Բուհ իւլ Գուտս թէվպէ էտէն պիր կիւնահքեարտա Բապպ Ցիսուսըն գուրպան վէ քէ-ֆարէթինէ իման մէյտանա կէթիրիր վէ պէօյլէճէ առէմ իսէլսա պուլուր։ Ֆագաթ պիր քիմսէ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլտուղընտա օ իմանըն տօլուրլըղընա, հօչղուն վէ ֆաթիհ հալինէ մալիք օլուր։ Իման, կէօրիւնմէյէն 'ալէմի կէօրիւր կիպէ սապիթ օլմագ տըր։ Իպր. 11. 1, 27։ Իման Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու քիմսէ կէօրիւն-մէյէն ալէմտէ եաչար։ Պէօյլէ քիմսէյէ սէմա զայէթ Թա-պի'լի պիր ժահալ տըր։ Օրասը քէնտիսի իչիւն տա"իմա կիրտիյի պիր մահալ տըր։ Պէօյլէսի միւ"մին իչիւն իգ-Թիտարսըզլըզ եօգ տըր։ Օ, հէր չէյէ գաատիր օլուր, (Ֆիլ. 4. 13։) Միւ'ճիզէ 'էօմրիւ եաչար (Րօմ. 16. 18։) Պէօյլէ պիր միւ"մինին գալպինտէն վէ ազզընտան չիւպէ եա Թէրէտտիւտա իչարէթլէրի կէչմէզ։ (Յակ. 1. 6—8։) Օ, հէր միւշքիլաթ, սըզընթը վէ մուզայագա իչինտէ գարթալ գանատլարընա պինէր։ Անը իւմիտսիզ պրագան հիչ պիր չէյ օլամազ։ 'Էօմրիւն հէր նէվ' անվալընտա տա"իմա ֆաթիհ օլուր։ (2 Կոր. 2. 14)։ Հիչ պիր չէյ

իչիւն էնտիչէ էթմէզ (Փիլ. 4. 6։) Գըթալ վէ գըթլըգ խապէրլէրինտէն խավՓ' էթմէզ։ Սէվկիւլի լէրինին զայ-պուպէթինտէ, Փուգարալըգ եա չըպլագլըգտա բահաթ տուրըր, եինէ իչլէր, եինէ վա'զ էտէր։ Տա"իմա տօլու պիր 'էօմր։ Ա՛ն նէ ճէլիլ պիր 'էօմր։

Է՛յ մի"մին, քէնտինի թէՓթիչ էյլէ, գալպինէ վէ 'էօմրիւնէ էյի պագ։ Պէօյլէ իման իլէ տօլու 'էօմր եա-չայօրմը՞սըն։ Եաչամայօր իսէն պէլքի Րուհ իւլ Գուտա սէնի զապթ էյլէմէմիշ վէ տօլտուրմամըշ տըր։ Իմտի չափուգ օլ, չարէսինէ պագ։

Ց. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻՒ"ՄԻՆԼԷՐ ՄՈՒՀԱՒՊԱՊԷԹ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՕԼՈՒՐԼԱՐ։ Ղալ. 5. 22տէ կէօրիւյօրըզ քի մուհապպէթ Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր։ Բօմ. 5. 5տէ չէօյլէ օգուլյօրըզ, «Պիզէ վէրիլէն Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ Ալլահըն մուհապպէթի գալպլէրիմիզէ տէօքիւլմիշ տիր»։ Գօղօս. 1. 8, «Քէնտիսի տախի սիզին Րուհտա օլան մուհապպէթինիզի պիլդէ պիլտիրտի»։ 'Ամալ. 2. 43—47տէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս Պէնտէկոստէտէ տէօքիւլտիւքտէն սոնրա Անա մալիր օլանլար ևէքտիկլէրլէրինէ 'ազիմ վէ տէրին մուհապպէթ իւլէ տօլտուլար։ Գօղոս Բէսուլ Բօմ. 15. 30տա պէօյլէ տէյօր, «Րուհունուն մուհապպէթիյլէ սիզէ հալվալըրըմ»։

Բապպ Ցիսուս Ֆրիստոս վէ Բէսուլլէրի մուհապպէթէ ղայէթ չօգ էհէմմիյէթ վէրտիլէր։

1. Բապպ Ցիսուս էմր էթտի։ Ցով. 15. 9, 12, 17։ Ցով. 13. 34, 35։

2. Մուհապպէթի րիյասըզ օլմալը տըր։ Բօմ. 12. 9, 10։

3. Մի"մին մուհապպէթ մէսուլիյէթի ալթընտա պուլունըյօր։ Բօմ. 13. 8։

4. Րուհանի մէվհիպէլէրտէն «տաճա ալա պիր եօլ» մուհապպէթ տիր։ 1 Կօր. 12. 31 վէ 13իւնճիւ պապ։

5. Մի"մինին ճիւմլէ իչլէրի մուհապպէթ իլէ իճրա օլունմալը տըր։ 1 Կօր. 16. 14։ Էֆս. 5. 2։

6. Իման մուհապպէթ իլէ ամէլ էթմէլի տիր։ Գալ. 5. 6։

7. Մի"մինէր մուհապպէթտէ լէքէսիզ վէ գուսուրսըզ օլմագ իւզրէ ինթիհապ օլունմուչլար տըր։ Էֆս. 1. 4։

8. Մի"եմինտէ օլան մուհապպէթ տա"իմա արթմալը տըր։ Փիլ. 1. 11։ 'Իպր. 13. 1։ 1 Սէլ. 3. 12։ 1 Սէլ. 4. 9, 10։

9. Մուհապպէթ, քէմալիյէթին պէնտի տիր։ Գօղ. 3. 14։

10. Մի"եմինէր եէքտիկէրլէրինի մուհապպէթ թէշվիգ էթմէլիլէր տիր։ 'Իպր. 10. 24։

11. Մուհապպէթ ղայէթ չօգ օլմալը տըր։ 1 Պետ. 1. 22։ 1 Պետ. 4. 8։

Պալատէ մէզքիւր գըթա'լարը վէ Ֆ. Մուգատտէսին մուհապպէթ հագգընտա օլան տաճա պիր չօգ գըթա'լարընը մէշք էտէն պիր մի"եմին քէնտինի թաչընըլմասը ղայէթ կիւճօլան աղըր եիւք ալթընտա կէօրիւր։ Հալ չօւ քի մէսէ"լէ պէօյլէ տէյիլ տիր։ Մուհապպէթ Րուհ իւլ Գուտսըն իչի վէ մէյվէսի տիր։ Պիր մի"եմին Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլօւ օլուր իսէ մուհապպէթ անտէ ղայէթ թապի'ի օլուր։ Սուսամըշ քիմսէնին սու իչմէսի, կիւնէչին քէնտի զէյա վէ հէյրաբէթինի գէմինէ կէօնտէրմէսի վէ աճ արսլանըն քէնտի ալընը եէմէսի նէ գատար թապի'ի վէ գօյայ իսէ, Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլօւ օլան պիր մի"եմինին տախի սէվմէսի օլ գատար թապի'ի վէ գօյայ տըր։ Ինսանըն թապի'ի հալը սէվմէք տէյիլ իլլա պուղղ էթմէք, ղատար էթմէք, վէ հէր չէյի նէֆսինէ խըտմէթ էթտիրմէք տիր։ Հալ չօւ քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլօւ օլմուչ պիր մի"եմին թապի'ի 'էօմր տէյիլ, իլլա թապիա'ըն մաֆէվգինաէ վէ մի'եճիզէվի պիր 'էօմր իմրար էթտիյի իչիւն քէն-

տի ահվալընա մախնուս օլան պուղղ, իքրահիչէթ վէ նէֆսէ խըտմէթտէն պիլ քիւլիչէ ազատ օլմուշ օլարագ չօգ գօլայ պիր թարզտա սէվդէր: Անըն պու պիւթիւն հայաթը սէվմէքտէն իպարէթ տիր: Բապպ Յիսուս Փէտէրինի վէ սէմանըն ճէլալընը թէրք էյլէյէրէք կիւնահքեարլարըն խէլասը իչիւն զէմինէ թէննէզզիւլ էթտիկի իչիւն պիղի սէվտի վէ մուհապպէթ իլէ տօլու պիր Զաթ տըր տէյու ինանըրըզ: Բապպ Յիսուսըն պիւթիւն վարլըզը վէ մահիչէթի մուհապպէթ տիր: Պու, Բուհ իլ Գուտս հագգընտա տախի հագիգաթ տըր: Օ տախի զէմինէ թէննէզզիւլ էյլէտի: Օ տախի ճինսի ինսանը սէվտիկի իչիւն պին տօգուզ կիւզ սէնէտէն պէրու կիւնահքեարլարը իլգամ էթմէք վէ Բապպա կէթիրմէք իւզրէ նէ՞ թահգըրաթա, նէ՞ քիւֆրլէրէ, նէ՞ ինսանլըգլարա վէ էլէմլէրէ բաղը օլմագտա տըր: Բուհ իլ Գուտսըն թապի՛աթը տախի սէվմէք տիր: Իմտի թապի՛ի տէյիլ մի՞ քի պու Զաթ մի՞ւմինին գալպինտէ պուլունտուղընտա վէ մի՞ւմին 'Անըն իլէ զապթ օլունտուղընտա 'ազիմ վէ տէրին մուհապպէթ իլէ զապթ օլունմուշ օլսուն: Ամմէչի հէր նէրէյէ գօր իսէն օրատա քէնտի եագմադ թապիա՛թընը իշնար էյլէտիյի կիպի, Բուհ իլ Գուտս տախի հէր քիմի տօլտուրըր վէ զապթ էտէր իսէ օրատա մուհապպէթ թապիա՛թը զահիր օլուր:

Բուհ իլ Գուտսըն հասըլ էյլէտիյի մուհապպէթ պիր գաչ ճինէթի տիր: Մի՞մին Բուհ իլ Գուտս իլէ տօլտուղունտա 1ինճի Ալլահա, 2ինճի մի՞մինէրէ վէ Յիւնճիւ կիւնահքեարլարա տօղրու 'ազիմ վէ տէրին մուհապպէթ իլէ զապթ օլունըր: Բուհ իլ Գուտս էվվէլա Ալլահա տօղրու մուհապպէթ մէյտանա կէթիրիր: Մի՞մին, կիւնահքեար իքէն իսեան էյլէտիյի Զաթը չիմտի սէվմէյէ պաչլար: Ֆագաթ պուրատա չունը թէֆերիգ էտէլիմ: Պիր քիմսէ եէնի տօղուչա մալիք օլտուղը տագիգէտէն իթիպարէն Ալլահը սէվմէյէ պաչլար, ֆագաթ էյէր Բուհ իլ Գուտս իլէ մէմլու օլմուշ տէյիլ իսէ Ալլահա տօղրու քեամիլ վէ սօն տէրէճէ մուհապպէթի օլամազ: Բուհ իլ Գուտս իլէ մէմլու օլմուշ մի՞մինէր արասընտա տախի Ալլահա ֆարգը տէրէճէտէ մուհապպէթլէրի օլանլար վարըր: Բուհ իլ Գուտս իլէ նէ տէրէճէ տօլար իսէն Ալլահա օլ գատար մուհապպէթ իլէ տօլարսըն:

Բուհ իլ Գուտս իլէ տօլու օլանլարտա մի՞մինէրէ տօղրու տախի 'ազիմ վէ տէրին մուհապպէթ օլուր: 1 Պետ. 1. 22 տիգգաթը ճաիպ պիր գրթա՛ տըր: «Բիյասըզ գարընտաչ մուհապպէթի իչիւն Բուհըն վասըթասըյէ հագիգաթա մի՞թի օլարագ ճանլարընըզը փաքլէմիշ օլուպ պիրի պիրինիզէ փայ դալպտէն գիյատէսիյէ մուհապպէթ էտինիզ:» Պունը եափան Բուհ իլ Գուտս տըր: 1 Պետ. 4. 8 տախի զայէթ մուհիմ գրթա՛լարտան պիրի տիր: «Հէր չէյտէն էվվէլ պիրի պիրինիզէ հէրարէթլի մուհապպէթինիզ օլսուն:» Պու գրթա՛լարը պալատէ մէչք էթտիկիմիզ մուհապպէթ հագգընտաքի գրթա՛լար իլէ պէրապէր մէչք էթտիկիմիզտէ մի՞մինէրին եէքտիկէրլէրինէ հատտէն գիյատէ մուհապպէթլէրի օլմալը տէյու կէօրիւյօրըզ: Վէ պու նէ գատար թապի՛ի տիր: Այնի փէտէր վէ վալիտէտէն տօղմուշ օլանլար եէքտիկէրլէրինի թապի՛ի սուրէթտէ սէվէրլէր: Իմտի 'այնի Զաթտաան եանի փէտէր Ալլահտան տօղանլար տախի եէքտիկէրլէրինի սէվէրլէր: 1 Յով. 5. 1, 2: Ֆագաթ թէճրիւպէյի չաիսիյէմիզէ վէ վագա՛ալար իլէ կէօրմէքտէ իզ քի Բուհ իլ Գուտս իլէ տօլու մի՞մինէրէ տօղրու տախա ֆարգը վէ 'ազիմ մուհապպէթ իլէ տօլու օլույօրլար:

Էյ մի՞մին, քէնտինի պու նօգթատա տախի թէֆքիչ էյլէ: Նա՞սըլ, մուհապպէթ իլէ տօլու մը՞ սըն: Բուհ

իւլ Գուտաս սէնի միւ՚մինլեր իչիւն, հատթա էն զա՚իֆի իչիւն պիւէ ճանրնը ֆիտա էթմէյէ բազի էտէպիւէճէք տէրէճէտ մուհապպէթ իւէ տօլտուրըյօր մը՞: «Պիզիմ տախի գարընտաչլար եօլունա ճանլարրմըզը ֆիտա էթմէմիզ կէրէք տիր:» 1 Յով. 3. 16: Պունա բազի օլմայան պիր միւ՚մին Ալլահ իւէ տօղրու ՚ալագատա տէյիլ տիր: Էյ միւ՚մին, էյեր սէն տիկեր պիր միւ՚մին իչիւն հատթա էն զա՚իֆի իչիւն հեր չէյտէն վա՚ղ կէչմէյէ հատթա էօլմէյէ տախի բազի տէյիլ իսէն տա՚իմա ալէվլի վէ Բուհ իւլ Գուտաս իւէ տօլու ՚էօմրիւ եաչայամազըն: Ա՛հ նէ՛ գատար աճընրլըը քի պէօյլէ ՚էօմր ի՛րար էյլէյէն նէ գատար ազ միւ՚մինլեր վար: Սայթ պէօյլէյէր Բուհ իւլ Գուտաս իւէ մէմլու տըրլար: Սընա էյ միւ՚մին, Բուհ իւլ Գուտաա սօն տէրէճէ մէյտան վէր, պրագ քի Օ սէնի տօլտուրսըն վէ օլ զէման կէօրէճէքսին քի սէնին տախի խապէրին օլմայարագ ՚ազիմ վէ տէրին մուհապպէթ իւէ տօլաճագսըն:

Բուհ իւլ Գուտաս իւէ մէմլու օլան միւ՚մինլեր պու նօգթատա ՚ազիմ [պիր թէհլիքէտէն սագընմալըլար տըր: Պա՚զէն թէճրիւպէյի չախսիյէ իւէ կէօրիւլմիւշ տիր քի Բուհ իւլ Գուտաս իւէ մէմլու պիր միւ՚մին եալընըզ պիր միւ՚մինէ ՚աճայիպ պիր մուհապպէթ իւէ իլթիսագ էտիյօր: Պէլքի օլ հատաէն զիյատէ մուհապպէթ իւէ սէվմիյի քիմսէ քէնտինին խէլասընա եախօտ պիր չօգ Բուհանի պէրէքէթլէրէ նա՚իլ օլմասընա եախօտ չօգ հապիգաթլար էօյրէնմէսինէ վասրթա օլմուշ տըր: Պէլքի տէ օլ քիմսէ քէնտի վասրթասըյէ բուհանի հայաթա մալիք օլմուշ: Իչպու սէպէպլէրտէն պա՚զրլար պա՚զը վէ պիր քիմսէյէ տօղրու ՚ազիմ վէ զայէթ տէրին մուհապպէթ թաչըյօրլար: Պու չօգ տօղրու վէ հագգ տըր: Զիրա միւլհէմ Իէսուլ տախի պէօյլէ մէմլու էտիյօր:

1 Կօր. 4. 15, 16: Հատաէն զիյատէ մուհապպէթ Ք. Մուգատտէսին էմր վէ թաստիգ էյլէտիյի չէյ տիր: 1 Պետ. 1. 22: Ֆագաթ պա՚զէն օլ գատար չօգ օլույօր քի Բապպա օլանտան տահա իւէրիյէ կէչիյօր: Արթըգ Բուհ իւլ Գուտասըն մէյտանա կէթիրտիյի հատաէն զիյատէ մուհապպէթ պու Զաթըն իսարէսինտէն չըգըպ Ուլուհիյէթէ օլաճագ մուհապպէթ կէրիտէ գալըյօր: Բուհ իւլ Գուտաս նէ կիւճլիւքլեր իւէ պէօյլէյերի քէնտի սէվկիւլիւէրինտէն այըրմազա մէճպուր օլույօր: Պէլքի պա՚զէն պիր թարաֆը եա օլ պիր թարաֆը պու ՚էօմրտէն կէօչիւրէրէք, պա՚զէն տէ տէրունտէն սէօյլէյիպ օլ նէվ՚ Բապպա օլանտան ֆագյա գըսմընը քէսէրէք ՚ամէլիյաթ իճրա էյլէյօր: Էյ միւ՚մին, տայիմա պու թէհլիքէտէն էմին սագյանմագ իչիւն տայիմա Բապպա տօղրու գալպինտէ ճօչան վէ զապթ օլունամայան, ալէվլէնէն վէ ասլա ազալմայան, տօլու վէ ՚ազիմ մուհապպէթ օլմալը տըր: Բուհ իւլ Գուտաս պու խուսուսատա օլան իսարէսինտէն ասլա վէ զէրրէ գատար կէրի տուրմա: Բապպա օլան վագֆիյէթ վէ մուհապպէթիյին մուգատտէս ալէվի տայիմա ֆասըլէսիպ թարզտա Բուհ իւլ Գուտաս վասրթասըյէ հրֆզ օլունսըն, օլ զէման վէ Բապպա օլան մուհապպէթէ իքինճի օլարագ մի՚ւմինլերէ տօղրու նէ գատար մուհապպէթին օլուր իսէ օլսուն թէհլիքէ վէ գօրգու հօգ տըր:

Բուհ իւլ Գուտաս իւէ տօլու պիր միւ՚մինին կիւնահքեար ճանլարա տօղրու տախի ՚ազիմ վէ տէրին մուհապպէթի օլուր: Պուրատա միւ՚մինէ վէ կիւնահքեարա տօղրու օլան մուհապպէթի թէֆրիգ էթմէմիզ իճապ էտէր: Թօչանարագ վէ հազ էտէրէք սէվմէք մուհապպէթի վար, վէ մէրհամէթ ու չէֆգաթ մուհապպէթի վար տըր: Ք. Մուգատտէս իւան էտիյօր քի Ալլահ ճինսի ինսանը Քէնտի Օղուընը էօլիւմէ թէսլիմ էտէճէք տէրէ-

ճէտէ սէվտի։ Ֆագաթ չու խուսուսը անլամալը իզ քի Ալլահ ճինսի ինսանտան խօշլանարագ, անտէն հազ էտէրէք սէվմէտի, իլլա անա աճրատը, անա մէրհամէթ վէ չէֆգաթ էյլէտի։ Ինսանտա Ալլահը խօշլանտըրան էյի պիր չէյ, Անը մէհնուն վէ գալպինի մէսրուր էյլէյէն մուգատտէս վէ սալհ 'էօմր ասլա եօգ իտի վէ եօգ ատր։ Ճինսի ինսան Անա գարշը իսեան էթմիշ, պիլ քիւլլիւյէ Ալլահտան այրըլմըշ վէ կիւնահ իլէ սօն տէրէճէ միւլէմմա օլմուշ իքէն անը սէվտի։ Տէյիլ քի խօշլանտը, իլլա չու սէֆիլ հալինէ մէրհամէթ էյլէտի։ Տէյիլ քի անըն ամէլլէրինի վէ 'էօմրիւնիւ թասարզ էտէրէք անտէն հազ էյլէտի, իլլա անա աճրատը վէ չէֆգաթ էյլէտի։ Իմտի Աւլուհիյէթին, ճինսի ինսան կիւնահա տիւշտիւքտէն սօնրա անա տօղրու իլք մուհապպէթի մէրհամէթ վէ չէֆգաթ մուհապպէթի իտի։ Ֆագաթ պիր կիւնահքեար կիւնահլարընտան Ալլահա թէվքէլ վէ Բապ Յիսուսա իման էտէրէք խէլասա պուլտուգտան վէ տէրունինտէ Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլտուգտան սօնրա, Աւլուհիյէթին անա տօղրու օլան մուհապպէթի, հազղ էտէրէք, խօշլանարագ, անտէն մէհնուն օլարագ վէ գալպի մէսրուր օլարագ սէվէր։ Աւլուհիյէթ արթըգ միւ"մինին գալպինտէ Րուհ իւլ Գուտսը եա'նի քէնտի ճինսինտէն պիր Զաթ կէօրիւր, արթըգ անտէ Իլահի սալահ վէ գուտսիյէթ պուլուր։ Շէօյլէքի Ալլահըն կիւնահքեարա օլան մուհապպէթի մէրհամէթ ու չէֆգաթ մուհապպէթի տիր։ Հալ չու քի Քէնտի էվլատլարընա տօղրու օլան մուհապպէթի հազղ էթմէք վէ խօշլանմագ մուհապպէթի տիր։ 'Այնի սուրէթտէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօղու միւ"մինին տախի տիկէր պիր միւ"մինէ օլան մուհապպէթի կիւնահքեարա օլան մուհապպէթինտէն պիլ քիւլլիյէ ֆարգը տըր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօղու միւ"մին տիկէր պիր միւ"մինտէ Րուհ իւլ Գուտսը

կէօրիւր, անտէ Ալլահըն իչինի կէօրիւր վէ 'այնի Զաթտան թէվէլլիւտ էթտիյի իչիւն անա տօղրու 'ազիմ պիր մուհապպէթի իլէ տօղար։ Ֆագաթ կիւնահքեարա տօղրու մէրհամէթ կէօսթէրիր, անա աճըր վէ չէֆգաթ կէօսթէրիր։ Ղալ։ Ֆ։ 22աէքի լուքֆ եանի 'ինայէթ պունը իզահ էտէր։ Ալլահ կիւնահքեարա ինայէթ էյլէյիպ անը անճագ ինայէթ իլէ խէլասա էյլէտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս պիր մի"ամինի զապթ էյլէտիյինտէ անտէ կիւնահքեար ճանլարա տօղրու 'ազիմ վէ տէրին ինայէթ մէտանա կէլիր։ Բապպ Յիսուս Քէնտինի ֆիտա էթտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօղու պիր մի"ամին տախի կիւնահքեարլար ուպրունա պիր կիւնահքեարըն խէլասը խաթրը իչիւն էօլմէյէ բազի օլուր։ Րուհ իւլ Գուտս անը պիր կիւնահքեարըն խէլասը իչիւն հէր չէյէ բազի էտէր, անը կիւնահքեարըն այագլարընա եավլարմագ իւզրէ պիւչիւրիւր։ Արթըգ պէօյլէ պիր մի"ամին կիւնահքեարըն խէլասը իչիւն էլէմէյը վէ եաս ու մաթէմ իլէ Ալլահըն հուզուրընտա սա'աթլար կէչիրիր։ Կէօզ եաչլարը վէ կիւնահքեարըն Բապպ Յիսուսա կէլմէսի իչիւն ահ ու ֆէրեատլար պէօյլէ պիր մի"ամին իչիւն թասա'ի օլուր։

Է՛յ մի"ամին, քէնտինի պու նօգթատա տախի թէֆթիչ էյլէ։ 'Ահէպա կիւնահքեարլարա տօղրու էօլմէյէ բազի օլան մէրհամէթ ու չէֆգաթըն վարմը տըր։ Իհթիմալէն սալթ եէնի տօղուշա մալիք օլմուշ օլտուղընտան պու մէրհամէթ ու չէֆգաթա գըսմէն մալիք սէն։ Ֆագաթ անա սօն տէրէճէտէ մալիք օլմագ իչիւն Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագլըղընը իֆադ էտէր։

10. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻ"ԻՄԻՆԼԷՐ ՄԷՍԷՐԻԹ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՕԼՈՒՐԼԱՐ։ Պէնտէկոստէտէ Րուհ իւլ Գուտսըն տօղուլուղընա մալիք օլանլար մէսէրէթ իլէ տախի տօլտուլար տէյու կէօրիւյօրզ։ Վէ տա-

իմա Բուհ իւլ Գուտսըն տօղուղուղը «մէսէրրէթ» իւէ պէ-
րապէր զիքր օլունույօր։ 'Ամալ. 2. 46 պունը թաստիգ
էտէր։ 'Ամալ. 5. 41՝ տախի պուգ։ 'Ամալ. 13. 52,
«Շակիրտլէր իսէ մէսէլ տէթ վէ Բուհ իւլ Գուտս իւէ տօ-
ղարլար իտի»։ Գալա. 5. 2Հտէ կէօրիույորզ քի մէսէր-
րէթ Բուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր։ 1 Սէլ. 1. 6,
«Սիզ տախի չօգ սըզդէթ արասընտա Բուհ իւլ Գուտս մէ-
սէրրէթի իւէ քէլմը գապուլ էթմիչ 'օլարագ պիզէ վէ
Բապպա պէնզէր օլտունըզ»։ Մէսրուր օլմագ մի՛ւմինլէրէ
խուսուսի թէնպիհ տիր։ Ֆիլ. 3. 1։

Պէլա չիւպհէ եէնի տօղուշա մալիք օլան հէր մի՛ւ-
մին մալիք օլտուղը զէմանլէրտէ կիւնահլը 'էօմրտէ մալիք
օլմասըղը 'ազիմ պիր մէսէրրէթէ մալիք օլուր։ Ֆագաթ
Բուհ իւլ Գուտս իւէ մէմլու օլտուղընտա եէնի տօղուշ
զէմանընտա մալիք օլտուղընտան պիլ քիւլիյէ ֆարզը
պիր մէսէրրէթէ մալիք օլուր։ Պա'զը տին գըլաղուզլա-
րընն զանընընճա եէնի տօղուշտա, մալիք վէ հիսա օլու-
նան մէսէրրէթ հէր զէման տէվամ էթմէզ, իւլա այլար
վէ աէնէլէր կէչտիքճէ ա'յնի մէսէրրէթի հիսա էթմէզ։
Պու թասավվուրլարընը իսպաթ իչիւն տէյօրլար քի, պիր
քիմսէ զայէթ չօգ գըյմէթի հա՛իզ օլան պիր խաղինէ
պուլտուղընտա իւք կիւնէրտէ չօգ մէսրուր օլուր, ֆա-
գաթ միրուրը զէման իւէ անըն մէսէրրէթի ա'յնը սու-
րէթաէ գալմաղըղը կիպի, եէնի տօղուշա մալիք օլան
պիր քիմսէնին տախի մէսէրրէթի տա՛իմա ա'յնի գալ-
մազ։ Հալ չու քի Բուհանի 'էօմր Բուհ իւլ Գուտսըն մի՛ւ-
մինի չօգ տէֆա'լար վէ տա՛իմա մէմլու էյլէտիյի պիր
'էօմր տիր։ Իմտի մի՛ւմին Բուհ իւլ Գուտս իւէ մէմլու
օլտուղը հէր տէֆա'տա էօյլէ 'ազիմ վէ տէրին մէսէրրէ-
թէ մալիք օլուր քի եէնի տօղուշտա մալիք վէ հիսա օ-
ունան մէսէրրէթ անա նիսպէթէն տուն գաբր։ Բուհ

իւլ Գուտսըն մէսէրրէթի Բուհ իւլ Գուտս իւէ մէմլու օլ-
մագլըղըն 'ազիմ 'ալամէթլէրինտէն պիրի տիր։ Բուհ
իւլ Գուտսըն մէսէրրէթի մի՛ւմինին հայաթընըն մէրքէզինի
թէշքիլ էյլէր։ Փահգահալար իւէ իզհար օլունան մէսէր-
րէթ տէյիլ։ Մուվաֆֆագիյէթ սըրասընտա իզհար օլու-
նան խարիճի քէյֆ տէյիլ։ Իլլա գալպին տէրինլէրինտէ
տա՛իմա եանան վէ ասլա այէվի տիւքէնմէյէրէք գուվ-
վէթինի իզհար էտէն աթէշ կիպի իչլէր։ Հատթա մի՛ւմին
նիչէ կիւճլիւքլէր, չէտիտ թէճրիւպէ վէ քէտէրլէրտէն
կէչիյօր օլսա տախի ճօչղուն մէսէրրէթէ մալիք օլուր։
Պէօյլէսի պիր մի՛ւմին պէլքի չօգ կիւմէզ, իհթիմալէն
մէ՛յուս կիպի կէօրիւնիր, ֆագաթ գալպինտէ օլան մէ-
սէրրէթ փունարընը հիչ պիր քիմսէ գափայամազ։ Նէ՛
աճայիպ 'իր քի Բուհ իւլ Գուտս իւէ տօղու պիր մի՛ւմին
ճանլարըն խէյասը իչիւն էյէմէր իւէ եիւքլիւ պուլունըր
իքէն տախի իչպու մէսէրրէթ անըն գալպինի տօղտուրըր։
Անըն գալպինտէ հէր թարաֆը խաթիրա վէ զապէթ էթմիչ
օլան մէսէրրէթ մէրգումըն սիմասընը վէ կէօզէրինի փէք
չէֆֆաֆ վէ տուրուս պիր հալէ կէթիրիր։ Ա՛հ պու մու-
գատտէս մէսէրրէթ։ Կիւնահլը քէյֆ վէ պօչ լագըրթը-
լարտան արի վէ պէրի օլան մէսէրրէթ։ Կիւնահքեար
ճանլարըն խէյասը ուղրունա տէօքիւլէն կէօզ եաչլարը
իւէ 'գարըշան մէսէրրէթ։ Է՛յ մի՛ւմին, իչպու մէսէրրէթէ
մալիք մի՛ սին։ Թէճրիւպէլէր վէ չէտիտ թէճատիւլէր ա-
բասընտա, ատէմլէր թարաֆընտան թահդիր օլունտուս-
պընտա օլ տէրին, ճօչղուն վէ ասլա նիհայէթէ կէլմէյէն
մէսէրրէթէ մալիք մի՛ սին։ Ա՛հ, քեաչքի ճիւմլէ մի՛ւ-
մինլէր Բուհանի հայաթըն մէրքէզի օլան իչպու մէսէր-
րէթէ մալիք օլմուշ օլսալար։

11. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈՒ ԻՒԼԷ ՏՕՂՈՒ ՕՂԱՆ ՄԻՒ՛-
ՄԻՆԼԷՐ ՍԷՂԱՄԷԹ ԻՒԼԷ ՏՕՂՈՒ ՕՂՈՒՐՂԱՐ։ Գաղ.

5. 22ին պէյանընա կէօրէ սէլամէթ Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր։ 1 Կոր. 14. 33տէ կէօրիւյօրըզ քի սէլամէթի մէյտանա կէթիրէն Ալլահ տըր։ Յակ. 3. 17 պէյան էտիյօր քի եօգարըտան օլան հիքմէթ եա'նի Ալլահըն հիքմէթի, եա'նի Բապպ Ցիսուս Քրիստոս (Կոր. 1. 30,) սէլամէթ մէյտանա կէթիրիր։ Էֆս. 4. 3է կէօրէ սէլամէթէ ճէհտ էթմէք լազըմ տըր։ (Րօմ. 14. 19։) Կող. 3. 15 տիգգաթը ճալիպ պիր գրթա' տըր, «Ալլահըն սէլամէթի գալպէրինիզտէ հիւքիւմէթ սիւրսիւն»։ Գուրատա Ալլահ իլէ սէլամէթ եախօտ սուլհ իլէ Ալլահըն սէլամէթինի թէֆրիգ էթմէլի իզ։ Կիւնահքեար Ալլահա թէվեկ վէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս իման էթտիյի սա-նիյէ Ալլահ իլէ պարըշըր։ Րօմ. 5. 1։ Ֆագաթ Կող. 3. 15տէ կէօրտիւյիւմիզէ կէօրէ միւ"մինին գալպինտէ սէլամէթ հիւքիւմէթ սիւրմէլի, եա'նի անը զապթ էթմէլի տիր։ Միւ"մին Ալլահըն սէլամէթի գատար վէ օլ մա'նատա սէլամէթէ մալիք օլապիլիր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր միւ"մին իչիւն թէլաշ էթմէք միւմքինսիզ տիր։ Օ էնտիչէ էտէմէզ։ Րուհ իւլ Գուտս անըն գալպինտէ էօյլէ տէրին պիր սէլամէթ մէյտանա կէթիրիր քի անը իվալա էյլէյէն հիչ պիր թէճրիպէ վէ պէլա օլամազ։ Օ, տէրին պիր 'էօմր եաշար։ Տէնիզին եիւզիւ տա"իմա տալղալը օլուր։ Ֆագաթ անըն տէրինլիքլերի զայէթ նասքին վէ տալղասըզ տըր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու միւ"մին տախի օլ գատար տէրին պիր 'էօմր եաշար քի տիւնեա չալգանսա, ալթ իւսթ օլսա պիւթիւն ալէմ սարսըլսա քէնտիսի ասլա մէ"յուս օլմազ։ Օ, էզէլիյէթ վէ էպէտիյէթի տօլտուրմուշ օլան օլ Զաթ ը ճէլիլ վէ 'Ազիմ Ալլահըն գալպինին ավրինլիքլերինտէ եաշար։ Ալլահըն հիչ պիր չէյտէն գօրգուսը օլմատըղը գատար միւ"մին տախի հիչ պիր չէյտէն գօրգմազ։ Ալլահ հիչ պիր չէյ իչիւն էնտիչէ էթմէտիյի կիպի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու միւ"մին տախի էթմէզ։

Նէ գատար տիգգաթը ճալիպ տիր քի Կող. 3. 15տէ «հիւքիւմէթ սիւրսիւն» թա'պիրի իսթիմալ օլունմըշ տըր։ Ահ, նէ գատար միւ"մինլէր պէօյլէ սէլամէթէ ասլա մալիք տէյիլլէր տիր։ Նիչէ միւ"մինլէր սէլամէթէ անճագ արատա պիր մալիք օլուրլար։ Նիչէ տէֆա' թէլաշ, չապա վէ էնտիչէ իլէ եաչարլար։ Ինայր, խայր էյ միւ"մին, Ալլահըն սէլամէթի գալպինտէ հիւքիւմէթ սիւրմէլի տիր։ Միւսա'ատէ էյլէ պու Զաթա քի սէնի տօլտուրսըն վէ կէօրէճէքսին քի սէլամէթ գալպինտէ վէ 'էօմրինտէ ճօչաճագ տըր։ Արթըգ սէնի իտարէ էտէն օ օլաճագ տըր։ Արթըգ տու'ալարըն, սէօզլէրին, վա'զըն պագըշլարըն, թավը ու հարաքեաթըն վէ հէր մու'ամէլէն սիւքինէթ, րահաթլըգ վէ տէրին սէլամէթ իլէ իճրա օլունաճագ տըր։ Արթըգ պիր ազաճըգ սէրթճէ սէօզիւն, պիր ազ նիւքսէք փէրտէ իլէ գօնուշմագլըզըն, պիր ազ թէլաչլը սլագըշ եա մու'ամէլէն սէնի Բապպըն հուզուրընա չօգ թէվազու իլէ, չօգ գըրըլարագ վէ պէլքի տէ կէօզ եաշլարը իլէ սէվգ էտէր։ Ահ, տէրին սէլամէթ 'էօմրիւ, Ալլահըն գալպինին 'էօմրիւ, թապիա'թըն մաֆէվգինտէ օլան 'էօմր։ Օլ զէման միւսթաղպէլին հագգընա ասլա, ասլա, հիչ ասլա էնտիչէ էթմէզսին։ Քի՞մ, քի՞մ, ա՜հ պու 'էօմրիւ եաչայան քի՞մ տիր։ Շարթ պու տըր, սալթ Րուհ իւլ Գուտսըն սէնի զապթ էթմէսինէ միւսա'ատէ էյլէ, հիչ պիր քէօչէյլի գաիմա, ան սօն տէրլէճէ թէսլիմ էյլէ։ Օլ զէման սէլամէթին տէնիզ կիպի վէ ճօչգուն ըրմազլար կիպի զանլի վէ նիհայէթսիզ օլաճագ տըր։

Էյ պու սաթըրլարը օգույան միւ"մին արգատաչ, անլէրի սալթ օգումա անճագ միւթէլա'ա էյլէ։ Շունա

էմին օլ քի Րուհ իւլ Գուտս սէնի զապթ էթմէտիքճէ ա-
նա մալիք օլմագ միւմքինսիզ տիր։ Էյէր հալա չու հագ-
գընտա պահս օլունան սէյամէթ սէնտէ հիւքիւմէթ մէվ-
գի'լինտէ տէյիլ իսէ պիլա չիւպհէ 'էօմրիւնտէ պիր մ'անիք
վար տըր։ Թէֆթիշ էյլէ, քէնտինի իմթիհանտան կէչիր,
Րուհ իւլ Գուտսըն տէրինէրէ կիրէն նուրունա մէյտան
վէր, մանիյի պուլ։ Պէքլէմէ, ան, պէքլէմէ, ղիրա Րուհ
իւլ Գուտս 'ազիմ հասրէթ իլէ սանա ղայէթ հագըն օլա-
րագ պէքլէմէքտէ տիր։

12. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻՒ՛ՄԻՆԷԼԷՐ
ԹԷ՛ԷՆՆԻ, ՀԻԼՄ ՎՆ ՋԱԹ Ը ՆԷՖՏ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ
ՕԼՈՒՐԼԱՐ։ Գաղ. 5. 22 տէ կէօրիւյօրըզ քի մէզքիւր
խուսուսաթ Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր։ Թէվազու,
հիլմ վէ զապթ ը նէֆս հագգընտա փէք չօգ այէթլէր
խթիխրաճ էտիլէպիլիր իսէ տէ անըն Ֆ. Մուգատաէս-
տէն մէշքինի միւ՛մինէ պրագըրըզ։ Անճագ պուրատա
պու խասսիյէթլէրին Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան պիր
միւ՛մինտէ սօն տէրէճէսի օլուր իտիյինի կէօրէճէյիզ։

Պիզզաթ Րուհ իւլ Գուտս թէնէզզուլ էթմիշ պիր
Զաթ տըր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս սէմավաթը վէ ա-
նըն ճէլալընը թէրք էյլէյէրէք զէմինէ թէնէզզուլ էյլէ-
տիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս տախի սէմայը թէրք էտէ-
րէք զէմինէ թէնէզզուլ էյլէմիշ տիր։ Բապպ Ցիսուս,
«Պէնտէն էօյրէնինիզ չիւնքի հալիմ վէ գալպէն միւթէ-
վազը իմ» տէտիյի կիպի (Մատ. 11. 29.) Րուհ իւլ
Գուտս տախի ա'յնի սուրէթլէ սէօյլէյէպիլիր։ Թէ'էննի
լուղէթինին մ'անասը ուզուն սապր էթմէք տիր։ Րուհ
իւլ Գուտս հալը հազըրտա չու կիւնահքեար տիւնեայա
նէ գատար ուզուն պիր միւտտէթտէն պէրու սապր ու
թէհամմիւլ էթմէքտէ տիր։ Հէլաք Թաբիղինի ինթիխապ
էտինլէր զայէթ չօգ իքէն եինէ սապր էթմէքտէ տիր։

Նէ գատար ֆէրալէրտէն սալթ խթիհզա, թէաննիւտ վէ
իսեան պուլույօր, լաքին եինէտէ սապր էտիյօր։ Իչթէ
պու Զաթ հէր հանկի մի՛մինին գալպինի տօլտուրըր
իսէ օլ քիմսէ 'ազիմ թէ'էննի իլէ մէմլու օլուր։ Աբթըգ
սապր էտէր։ Գալպի զայէթ կէնիշ օլուր։ Պէքլէր. հիւ-
տէթլէնմէզ, մէսէ՛լէլէրէ վէ հալ ու քէյֆիյէթլէրէ ճօ-
գարըտան, Ալլահրն գալպինտէն պագար, թիթիզլիք վէ
թէլաշ էտէմէզ, թէհամմիւլ էտէր, եինէ էտէր վէ օսան-
մայարագ էտէր։ Հիչ պիր հագարէթ անը իղզապ էտէ-
մէզ, հիչ պիր քէօթիւ սէօզ անը թահրիք էտէմէզ վէ
հաութա քէնտինէ էտիլէն էն պէօյիւք հագգսըզլըգ անը
մալլուպ էտէմէզ։ Թէհամմիւլ վէ սապր անըն իչինն
ղայէթ թապի'լ օլուր, օ անըն վարլըղընա եուղ-
բուլըր։

Է՛յ միւ՛մին տօսթում, պու հալէ մալի՞ք մի սին։
Պէլքի 'էօմրիւնտէ պու խուսուստա մաղլուպ պիր չիմ-
սէ սին։ Իսթիմալէն չօք կէօզ եաչլարըն սէնի պու հա-
լէ մալիք էտէմէյօր։ Պէլքի արթըգ պու խուսուստա իւ-
միտսիզ տուրմագտա սըն։ Է՛յ սէվկիւլիւ միւ՛մին, աչ-
մա, չապալամա։ Սալթ էտէճէյին չէյ Րուհ իւլ Գու սըն
սէնի տօլտուրմասընա մէյտան վէրմէք տիր։ Օլ կ. ման
պու 'էօմր սէնտէ ղայէթ թապիի օլաճագ տըր։

Հիլմ տախի Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր։ Րուհ
իւլ Գուտս կիւնահքեարա եալընըզ թէհամմիւլ էթմէզ
իլլա անա հիլմ վէ թէվազու իլէ սէօյլէր եալվարըր վէ
սօն տէրէճէ րիճա էտէր։ Պու Զաթըն տօլտուրտուղը
միւ՛մին տախի ա'յնի հիլմիյէթէ մալիք օլուր։ Օ տէյիլ
եալընըզ թէհամմիւլ էյլէր իլլա թէվազու իլէ տախի մու'ա-
մէլէ էտէր։ Բէսուլ պունը թէճրիպէյի չախսիյէսի իլէ
պիլիյօր իտի։ «Սէօյիւտիւյիւմիւզտէ խայր տու'ա էտէ-
բիզ, թէատաի կէօրտիւյիւ միւզտէ թէհամմիւլ էտէրիզ,

զէմմ օլուննտուղըմըզտա եալվարըրըզ»։ 1 Կոր. 4. 12, 13։ Նէ՛ տար 'էօմր։ Հէմ թէհամմիւլ հէմտէ եալվարմագ։ Հէմ հագգսըզլըգ կէօրմէք հէմտէ լաթիֆ սէօյլէմէք։ Լաքին կիւճ տէյիլ տիր։ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան պիր մի՞մին իչիւն պու 'էօմր զայէթ թապի՛ի վէ գօլայ տըր։

Ջապթ ը նէֆս տախի Բուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր։ Գալպին տէրինլէրինտէ, ճանա եուզրուլմըշ վէ ատէմէ կէմ թագարագ անը իտարէ էտէն ճիւմլէ արզուլար, Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ քեամիլէն վէ միւսթագիլէն զապթ օլունըրլար։ Նիչէ մի՞մինէր պէօյլէ պիր եաչամայօրլար։ Անլէր արզուլարընը եուլարսըզ աթ կիպի պրագմըշլար, նիչէլէր տախի իտարէյի Բուհ իւլ Գուտսա գըսմէն վէրմիշլէր տիր։ Անլէր պա՛զէն տիւշէն պա՛զէն գալգան, պազէն մաղլուպ պա՛զէն տէ զալիպ 'էօմր եաչարլար։ Նիչէ տէֆա՛ Բուհ իւլ Գուտսրն իտարէսի քէնտիլէր իչիւն փէք զօր կէլիր, նիչէ տէֆա՛ իչլէրինէ կէլիչմէզ վէ պէօյլէսի սըրատա փէք քիւչիւք պիր արզույա մէյտան վէրմէք իլէ 'ազիմ թարզտա մաղլուպ օլուրլար։ Նէ՛ միւսլարէք տիր օլ միւ՞մինլէր քի ճիւմլէ արզուլարընըն քեամիլ վէ միւսթագիլ իտարէսինի Բուհ իւլ Գուտսա թէսլիմ էյլէմիշլէր տիր։

13. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻՒ՞ՄԻՆԼԷՐ ԽԱՑՐԽԱՀԼՐԳ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՕԼՈՒՐԼԱՐ։ Գազ. 5. 22աէ կէօրմէքտէ իզ քի Բուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսինտէն պիրի տէ խայրխահլըգ տըր։ 'Ահատ ը Աթիգատ օլտուղը կիպի 'Ահատ ը Ճէտիտատ տախի խայրխահլըգ եախօտ վէրմէքդիյէ 'ազիմ էհէմմիյէթ վէրիլմիշ տիր։ 'Ահատ ը Աթիգ միւ՞մինլէրի ծնտալըգ, գուրպան, քեահինլէրէ վէ լավիլիլէրէ վէրկիլէր վէ զայրի նիչէ սուրէթլէրիլէ սարֆ էտէրլէր իտի։ Բուհ իւլ Գուտս կէլտիքտէն սօնրա իսէ

միւ՞մինին ճիւմլէ օլանընը քէնտի էլինէ ալըյօր վէ անը իսթէթիյի սուրէթտէ միւ՞մինէ սարֆ էթտիրիյօր։ Միւ՞մին արթըգ օլանընտան պիր գըսմընը տէյիլ իլա պիւթիւն օլանընը սարֆ էտէր։ Ֆագաթ նէ՛ գատար աճընըլըր քի նիչէ միւ՞մինլէր պու հալը պիլմէյօրլար։ Նիչէլէր փարալարընա չօգ եափըշմըշ տըրլար։ Թէրէննիւմ վէ թէճէմմի՛ւլէրէ տիգգաթ իլէ տէվամ էտէրլէր։ Ֆագաթ Թարլա եա քիսէլէրինի Բապպըն իչի իչիւն գօլայ գօլայ քիւչիւլթմէզլէր։ Վէրմէք, վէ պիւթիւն օլանը վէրմէք, 'էօմր իչիւն, կէչիմ վէ միւսթագպել իչիւն իսէ իման էթմէք նէ իսիյինի պիլմէզլէր։ Անլէր բուհանի վէրկի հալինտէ սէնէտ էլի եա ալթմըշ զուրուշ եազըլմալը պիլիրլէր։ Վէ պա՛զը սէնէտ անտէն պիր ազ պիյատէ վէրիրլէր իսէ պէօյիւք պիր չէյ էթմիշլէր տէյտ տիւշիւնիւրլէր։ Ֆուգարա Թապաղընա եա խուտուսի մագսէտ կէզպիրիլէն Թապագլարա մէթալիքլէր, պէլքի տէ եարըմ եարըմ աթըլըր։ Նիչէ քիլիսալարըմըզըն հալինի բէսմ էտիյօրըմ։ Ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու մի՞մինին լիրալարը Բուհանի իչին վէ Ալլահըն մէյքիւթիւնին եօլունըր հազըրլամագ իչիւն քէնտի կէօզիւնտէ մէթալիքլէրտէն տահա ուճուզ օլուր։ Օ, վէրիր վէ նիհայէթինի հիսապ էթմէզ։ Ֆագիր իսէ օլանըն ճիւմլէսինի վէրիր։ Պու, Բուհ իւլ Գուտսրն Թապի՞աթը՛տըր։ Օ, աէմայը Թէրք էթտիյի վէ պիւթիւն վարլըզընը պու տիւնեամըզա հասր էյլէտիյի կիպի Անըն իլէ զապթ օլունմուշ մի՞մին տախի հէր չէյինի պիլ քիւլիյէ ճանլարրն խէլասը վէ Բապպըն իչի ուղրունա սարֆ էտէր։ Նիչէլէր իչիւն պու չօգ կիւճ կէլիյօր։ Է՛յ մի՞մին, սէն վէրէն սօն տէրէճէտէ վէրէն, սարֆ էտէն, տիւքեանընը վէ մալընը Բապպ իչիւն, ֆագիր պիր պիրատէր իչիւն, սէֆիլ պիր իշճի իչիւն, Զին վէ ճահօն ի-

չիւն վէ մէմլէքէթիյին պիր չօգ կիւնահքեար ճանլարը իչիւն սարֆ էթմէյէ բազի օլամայօր իսէն Րուհ իւլ Գուտս տաիր սէնի զապթ էթմէյէ բազի օլամազ։ Էյ մի՛ւմին, բազի օլ, սօն տէրէճէտէ բազի օլ։ Ճանլարըն խէլասը ուղրունա փարան հիչ հիւքմիւնիւ ալսըն։ Բապպըն իչի իչիւն ալիւքեանըն քիւչիւլսիւն։ Վէր, տուրմա վէր։ Համա օլսուն քի պու չէրի՛աթ տէյիլ իլլա ՚ինայէթ տիր։ Րուհ իւլ Գուտս մի՛ւմինին գալպինի տօլաուրսրղընտա պու հալ զայէթ թապի՛ի վէ գօլայ օլույօր։ 2 Կոր. 8 վէ 9 պապլարը տիգգաթ իլէ օգու։

14. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻ՛ԻՄԻՆԼԷՐ ԿԻՒՆԱՀՏԱՆ ԻՒՐԱՀ ԷՏԷՆ ՔԵԱՄԻԼ ԳՈՒՏՍԻՑԷԹ ԻՒ ԼԷ ՏՕԼՈՒ ՍԼՈՒՐԼԱՐ։ Պիզզաթ Րուհ իւլ Գուտս գուտսիյէթ մլնպա՛ը սրը։ Անըն տօլտուրսրղը գալպտէ գուտսիյէթտլն մա՛տա պիր չէյ օլմազ։ Իւթիմալէն եէնի տօղուշա մալիք օլան նիչէ մի՛ւմինլէր իլք կիւնլէրտէ պու հալէ մալիք օլմազլար։ Անա քեամիլէն թէսլիմ օլունմասրգլարը իչիւն վէ պու Զաթա ՚էօմրլէրինին իտարէսինի պիլ քիւլլիյէ թէսլիմ էլէմէնթիքլէրի իչիւն Րուհ իւլ Գուտս անլէրտէ գուտսիյէթ իչինի քեամիլ մա՛նասրյէ իճրա էտէմէզ։

1 Կոր. 6. 11, «Ալլահրմըզըն Րուհուս իւլէ Կրյգանսրընզ, թագտիս օլունտուսնզ»։ Րօմ. 15. 15, «Րուհ իւլ Գուտս վասրթասրյէ թագտիս օլունարագ մագպուլ օլմասը իչիւն»։ (1 Սէլ. 4. 7, 8։) 2 Սէլ. 2. 13, «Ալլահ սիզի օլ իսլթիտատէն Րուհուն թագտիսի վէ հագիգաթա օլան իման իւլէ խէլաս իչիւն ինթիխապ էտիպ»։ Շու պալատէքի գըթա՛լար իւլէ կէօրիւյօրզ քի Րուհ իւլ Գուտս մի՛ւմինի գուտսիյէթէ մալիք էտէր։ Պէօյլէ պիր մի՛ւմին թիթրէյէն պիր ՚էօմր եաչար։ Հէր սէօզիւ վէ մուա՛մէլէսի Րուհ իւլ Գուտսըն վէզնէսի իւլէ թարթըլըր։ Օ, պէօյիւք կիւնահլարա պագտըղը ա՛յնի կէօզ իւլէ էն ուճագ

պիր պօչ սէօզէ, պօչ պիր կիւլիւչէ, պիր ազ տիգգաթսրզճա միւսահապէյէ եախօտ սէրթճէ մուա՛մէլէսինէ պագար։ Պէօյլէ պիր մի՛ւմին իչիւն Րուհ իւլ Գուտս վասրքաստըղլէ խուստուսի սուէճէտ թագտիս օլունմամըշ հէր հանկը շէյ նափսմ տըր։ Օ, ՚էօմրիւն էն մուհիմ վագա՛ալարընտան պաչլայարագ էլինէ ալտըղը էն ուճագ մատտէյէ վարընճայատէք պիրէր պիրէր Րուհ իւլ Գուտսըն փաքէյիճի կէօզէրի վէ՛ ամէլիյաթը ալթընտան կէչիրիր։ Պէօյլէ պիր մի՛ւմին իչիւն Րուհ իւլ Գուտս իւլէ թէչվիգ, տէլալէթ վէ իտարէ օլունմայարագ իճրա օլունան տուա՛ թէճէմմի՛ւէրի, էտիլէն վա՛զլար վէ չախսի տուա՛ալար տաիր նափաք տըր։ Օ, քեամիլէն, սօն տէրէճէտէ վէ հէր չէյի իւլէ պէրապէր թագտիս օլունըր։ Անըն րուհունտա, ճանընտա վէ ճէսէհինտէ սէմաւի գուտսիյէթ իվնար օլունըր։

Րուհ իւլ Գուտս կիւնահա մէրհամէթսիզ տիր։ Անըն ՚ազիմ, տէրին վէ Իլահի Գուտսիյէթի կիւնահրն էն ուճ ֆաղընը կէօրիւր վէ հիւքմ էյլէր։ Րուհ իւլ Գուտս իւլէ տօլմադա բազի օլան միւ՛մին տաիր Րուհ իւլ Գուտսըն իչպու ՚ազիմ սիյրէթինին քէնտինտէ իչլէմէսինէ բազի օլուր։ Րուհ իւլ Գուտս պէօյլէ պիր միւ՛մինտէ նափաքլըղա զէրրէ գատար միւսա՛ատ էթմէյէրէք իչլէր։ Նիչէ ատֆա՛ Անըն պու իչի միւ՛մինէ թէհամմիւլիւ միւմքինսիզ կիպի կէօրիւնիւր։ Ֆագաթ էյ միւ՛մին, պաչգա չարէ եօգ տըր։ Պու Զաթ զայէթ մուգատտէս տիր, իմաի սէնտէ հիչ պիր լէքէ եա պիւրիւչիւք պրագմայաճագ տըր։ Պօղոս Րէսուլ պու հագիգաթը էյի պիլտիյի իչիւն չէօյլէ պույուրրյօր, «քէնտիմիզի ճէսէհին վէ բուհունն հէր նէվ՛ մուրտարլըգլարընտան փաքէյէրէք Սլլահ գօրգուսը իւլէ գուտսիյէթի թէքմիլ էտէլիմ։» 2 Կոր. 7. 1։ Էվվէթ, Րուհ իւլ Գուտս պիր միւ՛մինի տօլտուրտուս

ղընտա անը մուգատտէս գօրգու իլէ տօլտուրըր։ Ø, արթըգ պու Զաթըն իտարէսի ալթընտա օլարագ տիթ-ըէյէն վէ ղայէթ նազիք պիր 'էօմր եաչար։

Զօգ աճընըլըր քի պէօյլէ 'էօմր եաչայանլար ազ ըլըլար։ Էյ չու սաթըրլարը օգուլան միւ"մին տօսթուս, սէն պիւթիւն մահլէյէթինէ պու գուտսիյէթէ մալիք օլ-մուշ մը՞սըն։ Ահ քեաշքի ճիւվէ միւ"մինէր Բապպ Ցիս-տուս զուհուր էթմէզտէն էվվէլ 'աճէլէ էտէրէք Բուհ իւլ Գուտսըն գուտսիյէթինէ մալիք օլալար իտի։ 2 Պետ. 3. 11։

15. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈՒ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻՒ"ՄԻՆԼԷՐ ՀԷՐ ՇԷՑՏԷ ՂԱԼԷՊԼ 'ԷՕՄՐԻՒՆԷ ՄԱԼԻՒՔ ՕԼՈՒՐԼԱՐ։ Թէճրիւպէյի չախսիյէմիզլէ վէ նիչէ վագա'ալար իլէ պի-լիյօրըզ քի հէր միւ"մին ղալէպէ 'էօմրիւ եաչամայօր։ Վէ պու տախի փէք թապի'ի տիր։ Զիրա պիր միւ"մին Բուհ իւլ Գուտսա քեամիլլէն միւսաատէ էթմէտիքճէ ղալիպ վէ ֆաթիհ պիր 'էօմր իմրար էթմէսի միւմքինսիզ տիր։ Նիչէ միւ"մինլէրին 'էօմրլէրի տիւշմէք գալգմագտան իւ-պարէթ տիր։ Տա"իմա թէգաատիւմ էտէն, տա"իմա եօ-գարը ուղանան, տա"իմա ճէլալտան ճէլալա թէպտիլ օլունան 2 Կոր. 3. 18։ Վէ տա"իմա ղալիպ 'էօմրլէրի եօգ տըր։ Սէպէպի իսէ փէք վազիհ թարղտա կէօրիւնիւ-յօր — Բուհ իւլ Գուտսըն քէնտիլէրի տօլտուրմասընա քեամիլլէն վէ միւսթագիլլէն միւսա'ատէ էթմէյօրլար։

Պու 'էօմրիւ Պողոս Րէսուլ եաչայօր իտի, «Պիզի տա"իմա Քրիստոստա մուզաֆֆէր էտիպ հէր եէրտէ պի-զիմ վասրթամըզլէ Անը պիլմէք րա"իհասընը պէչան էտէն Ալլահա չիւքր օլսուն»։ Միւ"մին տօսթուս, սէն տախի պէօյլէ պիր 'էօմր եաչամալըսըն։ Բուհանի 'էօմր տա"ի-մա ղալէպլէ էօմրիւ տիր։ Շէյթանա, կիւնահա, տիւն-եայա վէ անըն ճազիպէլէրինէ ղալէպէ չալապիլիրիզ։

ճանլարըն խէլասը խուսուսընտա 'ազիմ վէ 'աճայիպ ֆիւթիւհաթլարա մալիք օլապիլիրիզ։ Անճագ պիր չարթ իլէ—պու Զաթա քեամիլլէն միւսաատէ էթմէմիզ վէ Անըն պիզի զապթ էթմէսի իճապ էտէր։

16. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՈՒ ԻԼԷ ՏՕԼՈՒ ՄԻՒ"ՄԻՆ ՄՈՒԹԼԱԳ ՊԻՐ ՄԷՎՀԻՊԷՑԷ ՄԱԼԻՒՔ ՕԼՈՒՐ։ 1 Կոր. 12. 8—11 տէ զիքր օլունան մէվհիպէլէրտէն մութլագ պիր թանէսի Բուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլան պիր միւ"-մինին 'էօմրիւնտէ իզհար օլունըր։ Պա'զը տէֆա' պիր գաչ թանէսի պէրլիքտէ զահիր օլուր, ֆագաթ էն ազ-տան մութլագ պիրի պուլունըր։ Հանկըսը հանկը միւ"-մինտէ պուլունըր իտիյինի պիզ թա'յին էտէմէզլիզ, ֆա-գաթ 11ինճի այէթին պէչանընա կէօրէ Բուհ իւլ Գուտս ՔէնտիՀ միւրաատընա կէօրէ թագսիմ էտէր։ Պու մատտէ հագգընտա տիկէր պիր պապտա մուֆասսալէն պահս օլու-նաճագ տըր։

ՊԱՊ ԻՕ.

2. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ

Էվվէլքի պապտա Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզին եախօտ տօլու օլմագլըզըն նէ օլտուղը հագգընտա մուֆասսալէն պահս օլունտու։ Իչպու պապտա իսէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմանըն չարթլարը հագգընտա պահս օլունճագ տըր։

Էվվէլա չու խուսուսը պէրրագ թարզտա իպրազ էթմէմիզ կէրէք տիր քի, 'Ամալ. 1ինճի պապըն պէյանընա կէօրէ Պէնտէկոստէտ Րուհ իւլ Գուտսըն զէմինէ կէլմէսի իչիւն միւնթազըր օլարագ տուա էտէնլէրին Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմալարը իլէ Պէնտէկոստէտէ Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ թէնէզզիւլ էթտիքտէն սօնրա Անըն վաֆթիզինէ մալիք օլմագ արասընտա 'ազիմ վէ էսասի պիր ֆարգ մէվճուտ տըր։ Յով. 7. 39ըն պէյանընա կէօրէ 'Ամալ. 1ինճի պապըն հագգընտա պահս էյլէտիյի զէմանտէ տահա Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլմիչ տէյիլ իսի։ Օլ սէպէպտէն Բապպ Ճիսուս Քէնտի չակիրտլերինէ Անըն կէլմէսի կիւնիւնէ պէքլէմէլէրինի թէնպիհ էյլէսի։ Ղուկ. 24. 49։ Ամալ. 1. 4։ Էզէլի Քէլամըն զէմինէ կէլիպ թէն ալմասը զէմանը էզէլիյէթտէն Ուլուհիյէթին Իւչ Շախսլարը Թարաֆընտան թա'յին օլունըպ օլ զէման կէլմէյինճէ օլ Զաթ ը Ճէլիլ պու տիւնեայա պիր չօճուգ հալինտէ տօղմատըղը կիպի (Գալ. 4. 4։) Րուհ իւլ Գուտսըն տախի զէմինէ թէնէզզիւլիւ զէմանը էզէլիյէթտէ Ուլուհիյէթ Թարաֆընտան թա'յին օլունմուչ օլտուղը սէպէպտէն օլ զէման կէլմէյինճէ օլ

Զաթ ը Ճէլիլ սէմատան զէմինէ թէնէզզիւլ էտէմէզ իսի։ Օլ զէման իսէ Եէհուտիլէրին պայրամը օլան Պէնտէկոստէ կիւնիւ իսի։ Շակիրտլեր օլ կիւնտէն էվվէլ Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլամազլար իսի։ Օլ սէպէպտէն օլ կիւնէ գատար տուա իլէ պէքլէմէլի իսիլէր։ Պէօյլէ տախի էթսիլէր։

Ֆագաթ հալ ը հազըրտա կէրէք պու Զաթըն գալպէ կիրմէսի, կէրէքսէ Անըն թարաֆընտան մէմլու օլմագ իչիւն պէքլէմէյէ ասլա հաճէթ եօգ տըր։ Օ, պու տիւնեայա եիւզէրճէ սէնէլէր էվվէլ կէլմիչ տիր։ Արթըգ զէմինէտ օլուպ անըն իչիւն իրսալ օլունմուչ օլտուղը իչի իճրա էթմէք իւզրէ իչլէմէքտէ տիր։ Անըն մագսէտի ատէմլէրէ կիւնահլարընը կէօսթէրիպ Սղուլա իման էթտիրէրէք գալպէ կիրմէք վէ անը տօլտուրմագ տըր։ Իմամ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ եաչայան միւ"մինլէր Րուհ իւլ Գուտսա սէմատան պէքլէտիլէր իսէ տէ Պէնտէկոստէտէն սօնրա եաչայան միւ"մինլէր Անա եանլարընտա զէմինտէ օլան պիր Զաթ հալինտէ մալիք օլուրլար։ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ եաչայան միւ"մինլէր Րուհ իւլ Գուտսըն զէմինէ թէնէզզիւլիւ զէմանը տահա կէլմէմիչ օլտուղընտան պէքլէմէյէ մէճպուր իսիլէր, հալ չու քի հալ ը հազըրըն միւ"մինլէրի Անա պէքլէմէյիպ իլլա տէրհալ մալիք օլուրլար։ Պէքլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր, զիրա Րուհ իւլ Գուտս կէլմիչ տիր, զէմինտէ տիր։ Ալլահ Թարաֆընտան էտիլէճէք իչին ճիւմլէսի իճրա էտիմիչ տիր։ Էյէր պիր միւ"մին սէնէլէրտէն եախօտ պիր միւտտէթտէն պէրու Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ պէքլէյօրտու հալա մալիք օլմայօր իսէ, մա'նի վէ գապահաթ քէնտինտէ տիր։ Ալլահ Թարաֆընտա սէնինի Րուհ իւլ Գուտս Թարաֆընտան տօլմանա հիչ պիր մա'նի եօգ տըր։ Ֆագաթ սէնինի Թարաֆընտան օլան մա'նիլէր սէպէպինտէն Թապի'ի սուս

բէթաէ Բուհ իւլ Գուտս սէնին գալպինի տօլտուրամաղ։ Շու միսալ իւէ իզահ օլունապիլիր։ Փէնճէրէլէրինի վէ գափուսընը գափամըշ օլարագ քէնտի օտասընտա օթուրան պիր ատէմին տըչարըտա փէնճէրէ վէ գափուսընը եագճագ տէրէճէտաէ հէրարէթ իւէ քէնտի զիյասընը իչրագ էթմէյուէն կիւնէչէ քէնտի օտասընա նիչիւն կիրմէյօր տէյու բիճա էթմէսի եախօտ կիրսին տէյու պէքլէմէսի նէ՛ ՚ազիմ համագաթ տըր։ Կիւնէչին նուրունըն իչէրիյէ կիրմէսի իչիւն փէնճէրէ վէ գափուչը աչմասը իճապ էտէր։ Բուհ իւլ Գուտս տախի կէրէք կիւնահքեարը կէրէքսէ միւ՚մինի տօլտուրմագ վէ քեամիլէն գապթ էթմէք իւզէրէ անա նէ գատար եագընը տըր։ Ո սէմաատան պիզիմ տու՛ալարըմըզըչ իւլգամ էտիէրէք, կէօնիւլ օլարագ կէչէճէք տէյիւ, իւլա զաթէն կէլմիչ տիր։ Իմտի Անընը տօլուլըզընա մալիք օլմագ իչիւն գալպի աչմագ, բազի օլմագ, Անա մէյատան վէրմէք, ժա՛նիւէրի տէֆ՛ էթմէք վէ քեամիլէն թէօլիմ օլմագ իճապ էտէր։

Նէթիճէ էտէրէք չու նօգթայա տախի եէթիչիյօրըզ քի Պէնտէկոստէտ Բուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլտիքտէ վագը՛ օլան ՚ալամէթլէր կիպի ևա՛նի «անսըզըն կէօքտէն չիտտէթլէ էպէն րիւզկեար սէսի կիպի պիր սէտա» վէ «թագսիմ օլունմուչ աթէչ տիլլէրի կիպի տիլլեր անլէրէ կէօրիւնիւպ հէր պիրինին իւզէրինէ» գօնմասը (՚Ամալ. 2. 2, 3) վէ զայրի անլէրէ միւմասիլ պիր թագըմ ՚ալամէթլէրին հէր տէֆա՛ Բուհ իւլ Գուտս իւէ տօլմագ սըրասընտա վագը՛ օլաճաղընը պէքլէմէք չօգ եանլըչ տըր։ Նիչէլէր պէօյլէ ՚ալամէթլեր պէքլէտիքլէրի իչիւն չօգ եանլըչ աաըմլար ալմաղա մէճպուր օլույօրլար։ Էզէլի Քէլամ զէմինէ պիր չօճուգ հալինտէ տօղտուղընտա՝ չօգ ՚ալամէթլեր վագը՛ օլտուղը կիպի — մէսէլա, պիր թագըմ սէմավի մէլէքլեր չօպանլարա կէօրիւնտիւլէր վէ սէօյլէ-

տիլեր տախի, (Ղուկ. 2. 8—15) խուսուսի պիր եըլտըզ կէօրիւնիւպ ՚ալիմլերի գըլաղուզլատր, (Մատ. 2. 2, 9, 10,) հիչ պիր քիմսէ իտտիա՛ էտէմէզ քի պիր քիմսէնին գալպինէ Բապպ Ձիսուս սաքին օլմագ իւզրէ կիրտիյինտէ (Էֆս. 3. 17,) եախօտ պիր միւ՚մինէ Քէնտինի տահա տէրին սուրէթտէ իզհար էթմէք սըրասընտա միւ՚մինտէ Էզէլի Քէլամըն զէմինէ կէլտիյինտէ զահիր օլան ՚ալամէթլեր կիպի ալամէթլեր օլմալը տըր։ Պէօյլէ պիր խտա՛ա համագաթ տըր։ Բուհ իւլ Գուտս տախի պուտիւնեայա կէլտիյի զէմանտա զահիր օլան ՚ալամէթլէրին հէր տէֆա՛ պիր քիմսէյի տօլտուրտուղընտա զահիր օլմասընը պէքլէմէք ՚ազիմ համագաթ տըր։ Օլ ՚ալամէթլեր պիր տէֆա՛ օլմալը իտի, դիրա ՚Ազիմ Ալլահ օլան Բուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլտի։ Ձիսուս Քրիստոսըն տախի պուտիւնեայա թէնէզզիւլիւնտէ պէօյլէ օլտու, զիրա ՚Ազիմ Ալլահ օլան էզէլի Քէլամ զէմինէ թէնէզզիւլ էթտի։ Բապպ Ձիսուս Քրիստոս Աաչ իւզէրինտէ սալպ օլունմուչ վէ սօն նէֆէսինի ալըր իքէն կիւնէչ գարարտը վէ զէլզէլէ վագը՛ օլարագ գայալար եարըլտըլար։ Պունլար պիր տէֆա՛ օլմալը իտիլէր։ Ֆագաթ ՚էօմրիւնտէ Բապպ Ձիսուս Քրիստոսը հէր տէֆա՛ խաչլանմըչ Զաթ հալինտա կէօրտիւյիւնտէ մէզգիւր ՚ալամէթլերին օլմասընը հաՆկը միւ՚մին պէքլեր։ Հալը հաղըրտա Բուհ իւլ Գուտս ատէմլերին գալպինէ զայէթ սիւքիւթ վէ չամաթասըզ սուրէթտէ եանի ՚ալամէթլեր օլմայարագ կիրեր։ Անա իման վասըթասըյլէ մալիք օլունըր։ «Իման վասըթասըյլէ Բուհունն վատընա նա՛իւ օլալըմ։» Գաղ. 3. 14։

Ֆագաթ չու նօգթայը իզահ էտէիմ քի Ալլահը հուտուտա իչինէ ալմայօրըզ։ Պիր քիմսէ Բուհ իւլ Գուտս իւէ վաֆթիզ օլունտուղընտա Պէնտէկոստէտէ օլան վագա՛ալար կիպի ՚ալամէթլեր պէքլէմէմէյի տէմէքլէ պէօյլէ ՚ալա-

մէթլէրէ պէքլէմէք թա'լիմի եօգ տըր վէ պիզիմ մութլագ 'ալամէթլէր կէօրէճէյիզ տէմէյէ հագգըմըզ եօգ տըր տէ-մէք իսթէյօրըմ։ Ֆագաթ Ալլահ'ըմըզ 'ազիմ Ալլահ տըր, օլա պիլիր քի պիրիւէ 'աճայիպ ալամէթլէր իլէ Րուհու-նու վէրիր։ Պիզիմ թալեպ վէ իտտիա'յա հագգըմըզ եօգ տըր, Ֆագաթ Օ իսթէր իսէ վէրիր. զիրա մահտուտ պիր Զաթ տէյիլ տիր։ 'Ալամէթլէր կէօսթէրիր իսէ մէմ-նունն օլուրըզ, մէսրուր օլուրըզ. Ֆագաթ կէօսթէրմէզ իսէ եինէ համա էտէրիզ։

Պիլա շիւպհէ հէր միւ"մին Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօ-լու տէյիլ տիր։ Եէնի տօղուշ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօղու օլմադտան Ֆարգը սուրէթտէ վագը' օլապիլիր։ Ֆագաթ պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր Ք. Մուգատտէս եէնի տօղու-շըն Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագտան Ֆարգը զէ-մանտէ օլմասը իճապ էտէր իսլիյինի թա'լիմ էթմէյօր։ Էյէր պիր քիմսէ եէնի տօղուշա մալիք օլմուշ տա հալա Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմամըշ իսէ գապահաթ քէնտինին տիր։ Ալլահ Թարաֆընտան էօյլէ պիր փլան եօգ տըր։ Պիր քիմսէ պու Զաթա ազ թէսլիմ օլուն-տուղընտա անա Քէնտինի քեամիլէն իզհար էտէմէզ։ Ին-թիմալէն եէնիտէն տօղմուշ օլան քիմսէ հէր չէյի թէս-լիմ էթմէյէ նէ իսլիյինի պիլմէյօր իտի, պէյքի Ք. Մու-գատտէսին թա'լիմաթընտան չօգ խապէրի եօգ իտի. պէյքիսէ Րուհ իւլ Գուտսըն տօղուղընա մալիք օլմագ քէնտինէ կիւճ կէլիյօր — պունա միւսասիլ պիր չօգ ին-սանի սէպէպլէրտէն տօլայը Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆ-թիզ օլամայօր։ Ֆագաթ Ք. Մուգատտէսին թա'լիմի պու տէյիլ տիր։ Ք. Մուգատտէսին թա'լիմինճէ Ալլահըն մագսէտի չու տըր քի պիր կիւնահքեար քէնտի կիւնահ-լարընըն ավֆ'ըղընա մալիք օլմագ իւզրէ Ալլահա թէվ-պէ վէ Բապպ Ճիսուս Քրիստոսա իման էթտիյի սանիյէտէ

Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմագ իչիւն էլ-զէմ օլան չարթլարը իճրա էթտիյինտէ կիւնահլար ավֆ-լըղը, եէնի տօղուշ վէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ տէրհալ հէփսի պիրլիքտէ վագը' օլուր։ Պա'զըլար պու-նա իթիրազ հալինտէ չակիրտլէրին Պէնտէկոստէտէն էվ-վէլքի 'էօմրլէրի իլէ ասնրաքի 'էօմրլէրինի մուգայէսէ է-տտիյօրլար։ Ֆագաթ պունտան էվվէլքի պապլարըն պի-րինտէ զիքր էթտիյիմիզ կիպի թէքրար էտէրէք զիքր է-տէրիզ քի չակիրտլէր Պէնտէկոստէտէն էվվէլ Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլմամըշլար իտի վէ օլամազլար իտի զիրա հալա Րուհ իւլ Գուտս վէրիլմիշ տէյիլ իտի։ (Ցուվ. 7. 39,) Անլէր Ահտ ը Աթիգ միւ"մինլէրի հալինտէ Բապպը-մըզ իլէ պէրապէր պուլունան քիմսէլէր իտիլէր։ Ֆագաթ Պէնտէկոստէտէ կէրէք եէնի տօղուշ կէրէքսէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ, հէր իքիսի պիրլիքտէ անլէրէ վա-գը' օլաուս։ եէնի տօղուշա մալիք օլան պիր միւ"մինին գալպինէ Րուհ իւլ Գուտս թէմէքքիւն էթմէք իւզրէ կի-րէր։ Հալ չու քի չակիրտլէրին գալպինէ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ կիրմէմիշ իտի վէ կիրէմէզ իտի, զիրա հալա Օ Զաթ վէրիլմիշ տէյիլ իտի, անճագ վատ' օլունմուշ իտի։ Ցուվ. 7. 39։ Ցուվ. 14. 16, 17։

Պու հագիգաթա գարշը տիկէր պիր վագա'ա իթի-րազ հալինտէ իհզար էտիլիյօր։ 'Ամալ. 8. 4—17 նիհն պէյանընա կէօրէ Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլմայարագ եինէ տէ միւ"մին օլանլար օլմուշլար։ Ֆագաթ պու գը-թա'յը տագիգ սուրէթտէ մէշք էթտիյիմիզտէ պիզիմ իտտիա'մըզը եա'նի Ալլահընմըզըն թա'լիմինճէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզին եէնի տօղուշ իլէ պիրլիքտէ վէ պիր միւ"մինին րուհանի հայաթընըն իլք զէմանընտա օլմասը իճապ էտէր իսլիյինի իսպաթ էյլէր։ Մէշք էտէ-լիմ։ Ֆիլիպպօս Սամարիայա կիթտի վէ կէօրիւյօրըզ

քի անըն վա'զը վասրթասըյէ օլ չէհրտէ 'ազիմ մէսէր-
բէթ օլտու, (8)։ Սամարիալըլար Ֆիլիպպոսըն սէօզլէրինէ
տիգգաթ էթտիլէր (6) զիրա 'ազիմ մի'ւճիզէլէր վասը-
թասըյէ ճէլպ օլունտուլար (7)։ Անլէր Ֆիլիպպոսա ինան-
տրլար (12) վէ Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն իսմինէ վաֆ-
թիզ օլունմուշլար իտի, ֆագաթ Րուհ իլ Գուտսա մալիք
օլմամըշլար իտի։ 'Ամալ. 8. 15, 16։ Րուհ իլ Գուտս
եիւզէրճէ սէնէլէրտէն պէրու զէմինտէ ատէմլէրի տօլ-
տուրմագ իւզրէ իյլէր իքէն նիչէ միւ"մինլէր Անըն տօ-
լուլուզընա մալիք օլմատըգլարը կիպի, հալբ հազրրտա
տախի նիչէ քիմսէլէր Րուհ իլ Գուտս զէմինէ կէլմէմիշ
կիպի Ահատ Աթիգ միւ"մինլերի հալինտէ 'էօմր իմրար
էտիյօրլար։ Սամարիալըլար պէօյլէ իտիլէր։ Անլէր 'Ահատ
Աթիգին նիչէ տինտար վէ Ալլահը սէվէն միւ"մինլերի
կիպի, միւ'ճիզէլէրտէն ճէլպ օլունմուշ, Ալլահըն քէլա-
մընա տիգգաթ էտէն, 'ազիմ մէսէրրէթ իլէ մէսէ-
բուր օլան վէ Ֆիլիպպոսա եանի հագիգաթ վա"իզինէ
ինանարագ Յիսուս Քրիստոսըն իսմինէ իման էթմիշլէր
իտի։ Ֆագաթ պու ճիւմլէ իլէ պէրաբեր Րուհ իլ Գուտ-
սա մալիք օլմամըշլար իտի։ Ո, անլէրին գալպլէրինէ կիր-
մէմիշ իտի։ (15, 16 այէթլէր։) Իհթիմալէն անլէրէ, Ֆի-
լիպպոս, Րուհ իլ Գուտս հագգընտա վազ' էթմէմիշ իտի։
Պէլքի անլէրտէ Րուհ իլ Գուտսըն կէլմէսինէ մա'նիլէր
վար իտի։ Շէօյլէ քի Ալլահըն միւրատը անլէրին Րուհ իլ
Գուտսա մալիք օլմալարը իտի, օլ սէպէպտէն Պետրոս
վէ Յովհաննէս Սամարիայա կէլիր կէլմէզ անլէրտէ օլան
նօգսանը եանի Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլմատըգլարընը
կէօրէրէք օլ մագսէտէ տու'ա էթտիլէր վէ էնճամ ան-
լէր մալիք օլտուլար։ (15, 17 այէթլէր։) Սամարիալըլա-
րըն Րուհ իլ Գուտս իլէ տօլամամալարընա սէպէպ
քէնտիլէր թարաֆընտան իտի։ Պետրոս վէ Յովհաննէս

կէլտիքտէն սօնրա եէնի տօղուշա վէ Րուհ իլ Գուտսըն
տօլուուզընա մալիք օլտուլար, — եանի Րուհ իլ Գուտ-
սըն անլէրին գալպլէրինէ կիրմէսի վէ անլէրի զապթ
էթմէսի իքիսի պիր վագա'ա հալինտէ անլէրտէ վագը
օլտու։ Զիրա էկէր անլէր Պետրոս վէ Յովհաննէսին կէլ-
մէսինէն էվվէլ եէնի տօղուշա մալիք օլմուշ օլսալար
իտի Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլմուշլար տէմէք իտի,
զիրա Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլմայարագ եէնիտէն
տօղմագ միւմքինսիզ տիր։ Հալ չու քի անլէր Պետրոս
վէ Յովհաննէսին կէլմէսի իլէ Րուհ իլ Գուտսա նա"իլ
օլտուլար։ 'Ամալ. 8. 15—17։

Պա'զըլար տախի 'Ամալ. 19. 1—7յի իպրազ էտեր-
լէր։ Հալ չու քի անլէր Րուհ իլ Գուտս հագգընտա
իչիթմէմիշլէր իտի վէ պու Զաթ անլէրին գալպինէ կիր-
մէմիշ իտի։ Անլէր սաթ Յովհաննէսին վաֆթիզինէ վաֆ-
թիզ օլմուշլար իտի, (3)։ Պիյա չիւպհէ չակիրտլէր իտի-
լէր, (1) ֆագաթ Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլմամըշլար
իտի։ Անլէր եէնի տօղուշա տախի մալիք օլմամըշլար
իտի։ Ֆագաթ Փաւլոս վասրթասըյէ հագիգաթա ինան-
տրգլարընտա Րուհ իլ Գուտս անլէրի զապթ էյլէտի։
Եէնի տօղուշա եանի Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլմայա-
րագ չակիրտ օլունապիլիր, զիրա Յիսուս Քրիստոսըն չա-
կիրտլերի Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլմազտան տախի
չակիրտլէր իտիլէր։

Պա'զըլար տախի Պօղոս Րէսուլուն թէսէրիպէյի չախ-
սիյէսինի իպրազ էտիյօրլար։ Անլէրին զանընընճա Շամ
եօլունտա «եա Բապպ նէ իսթէրսին քի եափայըմ» տէ-
տիյի զէման եէնի տօղուշա մալիք օլտու վէ իչ կիւն
սօնրա Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլտու։ 'Ամալ. 9.
1—19։ Էօյլէ օլսա եախօտ օլմասա տախի չու հագիգաթ
եա'նի Ալլահըն փանընճա պիր կիւնահքեարըն թէվպէ վէ

իման էթտիյի տագիգէտէ Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմասը թա'լիմինի ճէրհ էթմէզ: Սօղօսըն գալպինէ Րուհ իլ Գուտս կիրմէզտէն տախի օլ սէօզիւ եանի «եա Բապպ նէ խթէլսին քի եափայըմ» տէյէպիլիր իտի: Շու հագիգաթ տըր քի պու սէօզիւ սէօյլէմէք իւզրէ Սօղօսը իզնա էտէն Րուհ իլ Գուտս իտի: Ֆագաթ անըն գալպինէ պու վագա'ատան իւչ կիւն սօնրա կիրտի վէ անը տօլտուրտու: 'Ամալ. 9. 17: Վէ հատթա օլ զէմանա գատար կիւնահլարընտան եըյգանմամըշ իտի: 'Ամալ 22. 16: Իմամ Փավլօս Իէսուլուն 'էօմրիւնտէ կիւնահլար ավֆլըզը եէնի տօղուշ վէ Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ ճիւմլէսի այնի զէմանտա պիր վագա'ա իլէ օլտու:

'Ամալ. 10. 44—48տէ կէօրմիւյիւմիւզ իւզրէ թահֆէ Գօրնէլիօս կիւնահլար ավֆ'լըզընա, եէնի տօղուշա վէ Րուհ իլ Գուտսըն տօլուլուզընա ա'յնի վագըթտա մալիք օլտու: Տիտոս 3. 4—6տա կէօրիւյօրըզ քի մի"ամինլէրին 'էօմրիւնտէ կիւնահլար ավֆ'լըզը, թէքրար տօղմագլըզ վէ Րուհ իլ Գուտսըն տօլուլուզը պիրլիքտէ պիր վագա'ա հալինտէ օլուր իտի: 'Ամալ. 2. 37, 38տէ կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իլ Գուտս Պետրոս Իէսուլ վասըթասըյլէ թէվպէ վէ Րուհ իլ Գուտս իլէ տօլմագլըզը պէրապէր վէ ա'յնի վագըթտա օլան վագա'ալար հալինտէ թա'լիմ էյլէտի: Վէ նէթիճէսինտէ կէօրիւյօրըզ քի իւչ պին քիշի անլէրին սայըսընա զամմ օլունտուլար: (41): Անլէր կիւնահքեար եէհուտիլէր իքէն հէմ թէվպէ էթտիլէր հէմ տախի Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլտուլար:

Իմամ Րուհ իլ Գուտսըն զէմինէ թէնէզզիւլիւնտէն սօնրա Ֆ. Մուգատտէսին թա'լիմի պու տըր քի հէր հանկը կիւնահքեար ա'յնի վագըթտա հէմ կիւնահլար ավֆ'լըզընա վէ եէնի տօղուշա մալիք օլմալը, հէմ տախի Րուհ իլ Գուտս իլէ մէմնու օլմալը տըր: Կէրէք Իէսուլի

էյամտա կէրէքսէ հալը հազըրտա մի"ամինլէրին Րուհ իլ Գուտս իլէ մէմնու օլմամալարընա վէ կիւնահքեարլարընա խէլաս պուլտուգլարը զէմանտէ Րուհ իլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմամալարընա սէպէպ ատէմ թարաֆընտան տըր: Ինսանըն ճէհալէթի, թէսլիմիյէթտէ նօգսանլըյէթ վէ զայրի նիյէ սէպէպլէրտէն տօլայը մալիք օլամայօր: Ֆագաթ Ալլահըմզ պէօյլէ խթէմէյօր: Է'յ մի"ամին, Անըն սէնին իյիւն մագսէտի սէնի տէրհալ տօլտուրմագ տըր: Գապահաթ սէնին թարաֆընտա տըր: Օ սանա զայէթ եագըն տըր: Մա'նիյի գալտըր, Ալլահըն հուզուրընտա քիւչիւլ վէ տէրհալ տօլահագսըն:

Պա'զէն տախի գապահաթ վա'իզլէրտէ օլույօր: Ճէմի'յէթէ Ալլահըն քեամիլ միւրատը վէ Ցիսուս Ֆրիստոսըն գանը վասըթասըյլէ մալիք օլունան ճիւմլէ խմթիյազ վէ պէրէքէթլէր թէմամէն վա'զ օլունմասըընտան եանի գավմըն ճէհալէթինտէն սէֆիլ ճանլար զա"իֆ պիր հալտէ գալըյօրլար: Նիյէ վա'իզլէրին Րուհանի 'էօմրտէ զա"իֆլիքլէրի վէ Րուհ իլ Գուտս իլէ տօլու օլմայան 'էօմրլէրի սէպէպլինտէն վա'զ էթտիքլէրի ճանլար տախի Րուհ իլ Գուտսըն տօլուլուզընա մալիք օլմայօրլար:

Պուրատա չու նօգթայը տախի իզահ էթմէմիզ կէրէք տիր: Եէնի տօղուշ հագգընտա պահս էտէն պապտա եէնի տօղուշա մալիք օլանըն թէգատտիւմ էթմէսի կէրէք իտի իզահ օլունտուղը կիպի Րուհ իլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլտուգտան սօնրա տախի թէգատտիւմիւն վար իտիյինի իզահ էթմէմիզ լիճապ էտէր: Րուհ իլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմագ քէմալիյէթ տէյիլ տիր: Պու 'էօմրտէ քէմալիյէթ եօգ տըր, հատթա պիր մա'նատա էպէտի 'էօմրտէ տախի քէմալիյէթ եօգ տըր: Թէգատտիւմիւն էն 'աղիմ ատըմը Րուհ իլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ տըր: Շու հագիգաթ տըր քի Րուհ իլ

Գուտաս իլէ վաֆթիզ Անըն իլէ ատէմին պիւս պիւթիւն զապթ օլունմասը տըր։ Ֆագաթ իշպու տօլու նալին տա՞իմա թազէլէնմէսի վէ հըֆզ օլունմասը իճապ էտէր։

'Ամալ 4. 8ին պէյանընա կէօրէ Պետրոս Րէսուլ խուսուսի իւթիյաճ զէմանընտա թէքրար Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլտու։ Հալ չու քի Պէնատէկոստէ կիւնիւնտէ մէմլու օլմուշ իտի։ 'Ամալ. 4. 31ին պէյանընա կէօրէ մի՞ամինլէր Պէնատէկոստէտէ մէմլու օլմուշլար իքէն թէքրար մէմլու օլտուլար։ 'Ամալ. 13. 9ըն պէյանընա կէօրէ Պօղոս Րէսուլ էվվէլճէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլմուշ իքէն խուսուսի իւթիյաճ սըրասընտա թէքրար Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլուտ։ 'Ամալ. 13. 52 պէյան էտիյօր քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ թէքրար պէ թէքրար վէ տա՞իմա տօլմագ մի՞ամիյէրին 'էօմրիւնտէ թապի՞ի պիր հալ իտի, եանի տա՞իմա օլուր իտի։ «Րուհ իլէ տօլարլար իտի» իպարէսի զայէթ մա'նատար տըր։ Էֆսուս մի՞ամինլէրի Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլմուշլար իտի (Էֆս. 1. 13,) հալ չու քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ իւզրէ ֆանի՞րէ թէքրարէն էմր օլունմագտա տըր։ Էֆս. 5. 18։

Շու պալատէքի գըլթա'լարըն մէյզի իլէ չու 'նէթիճէյէ կէլիյօրզ քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլանլար պիր տէֆա' իլէ իքթիֆա էթմէմէլիլէր տիր իլլա տա՞իմա տօլմալըլար տըր։ Թէքրար պէ թէքրար տօլմագ իչիւն թա'յին օլունմուշ նուտուտ եօգ տըր։ Նիչէլէր նէր կիւն վէ կիւնտէ պիր գաչ տէֆա' տօլարլար։ Նիչէլէր իչիւն իսէ թէքրար պէ թէքրար տօլմագ զէմանլարը ուզուն սիւրէր։ Րուհ իւլ Գուտս քէնտինէ իթա'աթը վէ սատըգ օլանլարը չօգ տէֆա'լար տօլտուրմագա հազըր տըր։ Մա'նի վէ էնկէլլէր գալգար իսէ 0 Ֆէնտինի տա՞իմա իզհար էթմէյէ հազըր տըր։

Նիչէ տէֆա' պու Զաթ սէօյլէմէք իչիւն ատէմէ քէ-

լամ վէ ճէսարէթ վէրմէք իւզրէ տօլտուրըր։ 'Ամալ. 4. 8։ Պա'զէն թէմեիզ վէ հիւքմ էթմէք իչիւն տօլտուրըր։ 'Ամալ. 13. 9-11։ Պա'զէն տախի թէրէննիւմ. համտ վէ թէզմիր էթմիրմէք իւզրէ տօլտուրըր։ Էֆս. 5. 18-20։ Իմտի պու Զաթըն տա՞իմա վէ խուսուսի իչլէր իճրասը իչիւն սէնի տօլտուրմասը իչիւն տա՞իմա Անա սօն տէ րէճէտէ վէ միւսթագիլէն միւսա'ատէ էթմէք լէրէք տիր։ Րուհ իւլ Գուտսըն պիր մի՞ամինի տօլտուրտուղը էն ուժումի զէմանլարտան պիրի մի՞ամինին Ալլահըն հուզուրընտա տու՞ա իլէ վէ թէվազու իլէ տուրտուղը զէման տըր։ Մի՞ամին տու՞ա զէմանընտա պու Զաթ իլէ թազէ օլարագ տօլտուգտան սօնրա կիւնահքեար ճանլարըն ազըրլըզընը հիսս էտէրէք ատէմլերէ Բապպ Յիսուս հագգընտա սէօյլէմէյէ պաշլար։ Նիչէ տէֆա' պու Զաթ մի՞ամինի 'ազիմ վէ տէրին տու՞ա իլէ, ճանլար իչիւն ան ու էնինլէր իլէ տօլտուրըր։ Պէլքի սա'աթլարճա Բապպըն հուզուրընտա գափանըր գալըր։ Իմտի մի՞ամին խուսուսի սըրպալարտա Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ իւզրէ տու՞ատա վագըթ կէչիրմէք իճապ էտէր։

Ահ, քենաքի մի՞ամինլէր տա՞իմա Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագլըզը թէճրիպէյի չախսիյէլերի իլէ պիւէ իտիյէր։ Էյ Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմուշ օլան մի՞ամին, պիր տէֆա' վէ իւք տէֆա' իլէ իքթիֆա էյլէմէ։ Թէքրար թէքրար տօլմագ իւզրէ Ալլահըն հուզուրընտա հասրէթ վէ թէվազու իլէ տուր։

'Ամալ. 6. 3, 5 վէ 'Ամալ. 11. 24 պէյան էտիյօրլար քի միւնթէխապ եէտիլէր վէ Պարնապաս Րուհ իւլ Գուտս իլէ տա՞իմա տօլու քիմսելէր իտիլէր։ Իմտի մի՞ամինլէր թէքրար պէ թէքրար տօլմագ վագա'ալարընտան մա'տա տա՞իմա տօլու հալտէ օլմալըլար տըր։ Պիւս չիւպհէ օլ հալտէ հըֆզ օլունմագլըզըն թարիգլէրի վէ

չարթլարը վար տըր։ Անկէրտէ սատագաթ օլտուգճա տօ-
լու հալտէ հրճգ օլունմագ միւմքին վէ թապի'ի տիր։
Տօլու հալտէ տա"իմա հրճգ օլունմագ իչիւն Բուհ իւլ
Գուտսըն վաճթիզինէ մալիք օլմանըն չարթլարընը տա"ի-
մա հրճգ էթմէք կէրէք տիր։ Թէճրիպէ'ի չախսիյէմիզէ
պիւրիւզ քի Բուհանի հայաթա կիրմէնին չարթլարը նէ
իսէ օլ հայաթտա տէվամ էթմէնին տախի չարթլարը
տա"իմա այնի տիր։ Բուհ իւլ Գուտս իւլէ վաճթիզ օլ-
մագլըղըն, թէքրար պէ թէքրար տօլմագլըղըն վէ տա"ի-
մա տօլու հալտէ հրճգ օլմագլըղըն թարիգի վէ չարթը
'այնի տիր։

'Ամալ. 1. 5տէ կէօրմէքտէիզ քի Րէսուլլէրին Բուհ
իւլ Գուտս իւլէ, իւլք տէճա' տօլմալարը Բուհ իւլ Գուտս
իւլէ վաճթիզ թէսմիյէ օլունուլյօր։ Հալ չու Րէսուլլէրին
վէ տիկէր միւ"մինլէրին Բուհ իւլ Գուտս իւլէ տօլմալարը
տօլմագ թէսմիյէ օլունուլյօր։ Շէօյլէքի պիր քիմսէ իւլք
տէճա' Բուհ իւլ Գուտս իւլէ տօլտուղընտա Բուհ իւլ
Գուտս իւլէ վաճթիզ օլունմուշ տէյու չէհատէթ էտէպի-
լիր։ Ճագաթ սօնրա չօգ տէճա' 'էօմրիւնտէ տօլմագ
վագա'ալարը օլտուղընտա Բուհ իւլէ տօլտուրուլտուղընտա
տա"իր չէհատէթ էթմէլի տիր։ Պիրի իւլք տօլուշը, տի-
կէրի իսէ սօնրաքի թէքրար պէ թէքրար տօլուշլարը
պէյան էթմէք իւզրէ իսթիմալ օլունան թա'պիրլեր տիր։

Պուրայա գատար Բուհ իւլ Գուտս իւլէ վաճթիզէ
'ալագատար օլան միւթէճէլրիդ խուսուսաթ հագգընտա
պահս օլունտուգտան սօնրա թապի'ի սուրէթտէ պիր
սու"ալ մէյտանա կէլիր։

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻՒԼԷ ՎԱՃԹԻԶԷ ՆԱՏՍԸԼ ՄԱԼԻՒԹ ՕԼՄԱՒԸ

1. ԱՆԱ ՊԻՐԻՆՃԻ ՇԱՐԹ ԹԷՎՊԷ ՏԻՐ։ 'Ամալ. 2. 37. 38։ Պիլա չիւպհէ թէվպէ կիւնահքեարլարըն էթ-
մէսի իճապ էտէն պիր վագա'ա տըր։ Զաթէն կիւնահ-
քեար պիր քիմսէ տախի տէր հալ կիւնահլար ավճ'լըղը
իւլէ պէրապէր Բուհ իւլ Գուտս իւլ վաճթիզէ տախի մա-
լիք օլապիլիր։ Հալ չու քի նիչէ միւ"մինլէր տախի թէվ-
պէ էթմէլերի իճապ էտէն հալէ տիւչիւյօրլար։ Վահի 2.
5։ 3. 3, 19։ Իմտի միւ"մին քէնտի 'էօմրիւնտէ վազ
կէչմէսի, թէրք էթմէսի վէ անկէրտէն տէօնմէսի իճապ
էտէն չէյլէրտէն տօլայը թէվպէ էթմէլի տիր։ Եէնի տօ-
ղուշ իչիւն, թէվպէ 'ազիմ չարթ վէ վասըթա օլտուղը
կիպի, Բուհ իւլ Գուտս իւլէ վաճթիզ իչիւն տախի չարթ
տըր։ Պիր կիւնահքեարըն եէնիտէն տօղմագ իչիւն փէչի-
մանիյէթ իւլէ քէնտի եիւզիւնիւ քէնտի էսքի վէ կիւնահը
թապիա'թ վէ 'էօմրիւնտէն պիլ քիւլլիյէ չէվիրէրէք քեա-
միլէն վէ գաթի'յէն Ալլահա միւթէվէճճիհ օլմասը իճապ
էթտիյի կիպի, պիր կիւնահքեարըն եախօտ միւ"մինին
տախի Բուհ իւլ Գուտս իւլէ տօլմասը իչիւն քէնտի էսքի
սալահ 'էօմրիւնտէն, տիւչիւպ գալգան էօմրիւնտէն վէ
գալգինին պաղլանտըղը պիր չօգ սէվկիւլիւլէրինտէն վէ
փութլարընտան քէնտի եիւզիւնիւ քեամիլէն վէ միւս-
թագիլէն չէվիրէրէք Ալլահա վէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսա
միւթէվէճճիհ օլմասը իճապ էտէր։ Պիլա չիւպհէ պու
եանի թէվպէ, պիր միւ"մին իչիւն 'ազիմ թէնէզզիւլ տիր։
Ֆագաթ Ալլահըն գանունը քիւչիւլմէք իւլէ պէօյիւմէք,
էնմէք իւլէ եիւքսէլմէք վէ պօչալմագ իւլէ տօլմագ տըր։

2. ԻՒՒՆՃԻ ՇԱՐԹ ԿԻՒՆԱՀ ՎԷ ՀԷՐ ՆԷՎ' ՆԱ-
ՓԱՒԼԸԳՏԱՆ ԻՒՐԱՀ ԷԹՄԷՒ ՏԻՐ։ Բուհ իւլ Գուտսըն

խմի իւզէրինաէ վէ սիյրէթի իամինէ կէօրէ տիր։ Բօմ. 1. Յաէ 0 «Գուտսիյէթ բուհու» թէսիիյէ օլունըյօր։ Գուտսիյէթին մէնպա'ը Բէնտիսի տիր։ Կիւնահա եախօա հէր հանկը Նէվ' նափաքլըղըն էն ուֆագ զէրրէսինէ աս-լա վէ գաթի'էն միւսա'ատէ էթմէզ։ Անըն տօլտուրա-ճաղը քիմսէ Բէնտիսի գատար փաք օլմադա բազի օլմալը տըր։ Պու Զաթ իլէ տօլմագ իսթէյէն քիմ-սէ էօլմէյէ բազի օլմալը. Ֆագաթ զէրրէ գատար կիւնահա միւսա'ատէ էթմէմէլի տիր։ Իւզէրինէ նէյէ մալ օլուր իսէ տաիսի հիսապ էթմէյէրէք գալալին վէ 'էօմրիւն հէր քէօչէսինաէն հէր նէվ' նափաքլըղըն քէսիլմէսինէ բազի օլմալը տըր։ Տիթրէյէն պիր էօմրէ. տագիդ կէօզ-լէրէ, կիւնահա մէրհամէթսիզ պիր գալպէ վէ նափաք-լըղա սօն տէրէճէ զալիմ օլան պիր զամիրէ մալիք օլմա-զա բազի օլմալը տըր։ Մաաէմրքի 0 գալպէ կիրտիյինաէ փաքլիք վէ գուտսիյէթ հասըլ էտիյօր, իմտի հէր քիմին գալպինի տօլտուրաճագ իսէ օլ քիմսէ քեամիլէն փաք-լէնմէյէ բազի օլմալը տըր։ 1 Սէլ. 4. 7, 8։ Պու չարթ պիւթիւն 'էօմրաէ սա"իմա ճարի տիր։ Նափաքլիք իլէ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու 'էօմր էլ էլէ վէրմէզլէր։ Թէք-բար պէ թէքրար տօլմագ իչիւն թէքրար պէ թէքրար 'էօմրիւ. գալպի, հիսապլարը. ճիւմլէ արզուլարը վէ փլանլարը թէֆթիչ վէ մուհաքէմէտէն կէչիրմէք իճապ էտէր։ Ահ քեաչքի տօլմայան վէ տա"իմա տօլու օլմայան միւ"մինլէր 'էօմրլէրինաէքի նափաքլըղը վէ պիր ազաճըգ օլսա տաիսի կիւնահը կէօրսէյէր։ Քեաչքի սէվիյօրլար տէ-յու իգրար էթսիքլէրի Բապպա հիճապ վէ ար սէպէպի օլան իսլի վէ քիրլի քէօչէլէրինի մէյտանա գօսալար։ 0լ զէման վէ սալթ օլ զէման տօլաճագլար տըր։

3. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՎԱՖԹԻՋԻՆԷ ՄԱԼԻՔ ՕԼՄԱՑ ԻՋԻՒՆ ՏԻԿԷՐ ՊԻՐ ՇԱՐԹ ՔԵԱՄԻԼԷՆ ՎԷ

ՄԻՒՍԹԱԳԻԼԷՆ ՊՕՇԱԼՄԱԳ ՏՐՐ։ Բուհանի հայաթ պանընտա պօշալմագ թա'պիրի չօգ իսթիմալ օլունըր։ Ֆագաթ պօշալմագ նէ՞ տիր։ Թա'պիր քէնտիսի մա'նալը վէրիյօր։ Պօշալնագ, այրը տիշնէ, ճիւտա գալնագ, վահ-ռուտ օլնագ, կիւվէնճէմէ եախօս իֆթիխար էտէճէմ պիր շէյի օլնամագ տըր։ Տիկէր պիր թա'պիր իլէ պօշալմաղը չօ՛ իլի մա'նալար իլէ իզահ էտէրիզ։ — 1. Կիւվէնէ-ճէք, իթիմատ վէ թէվէքքիւլ էտէճէք պիր չէյին գալ-մամասը, վէ 2. Սէվէճէք վէ սէվիյճէք հիչ պիր չէյին գալմամասը։ Պօշալան պիր քիմսէտէ պալատէ մէզքիւր չօ՛ իլի խուսուսաթ մութլագ իճրա օլունըր։ Իմտի ան-լէրի պիրեր պիրեր մէչք վէ իզահ էտէլիմ։

(1.) Կիւվէնէճէք, իթիմատ էտէճէք հիչ պիր չէյին գալմամասը։ Նէ՞ աղըր պիր թէքլիֆ։ Ֆագաթ պաչգա չարէ եօգ տըր։ Բապպըմըզ տաիսի պու գա"իտէյէ թա'պի օլսու։ 0, պօշալմաղա վէ թէրք էթմէյէ բազի օլսուգ-տաան սօնրա, (Ֆիլ. 2. 5—8,) Րուհ իւլ Գուտս իլէ սօն տէրէճէտէ տօլտուրուլսը։ Ծով. 3. 34, «Զիրա Ալլահըն կէօնտէրտիյի քիմսէ Ալլահըն սէօզլէրինի սէօյլէր, չիւնքի Ալլահ անա Բուհու էօլչիս իլէ վէրմէզ»։ Կիւնահքեարլար արասընտա կիւնահքեար կիպի թէվպէ վաֆթիզի իլէ վաֆթիզ օլարագ թէնէզզիւլ էթտիքտէն սօնրա Բուհ իւլ Գուտս Անըն իւզէրինէ կէլտի։ Մաաթ. 3. 13—17։ Իմտի միւ"մինին վէ հէր հանկը կիւնահքեարըն տաիսի Բուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմասը վէ տօլմասը իչիւն պիլ քիւլ-լիյէ իթիմատ վէ թէվէքքիւլ մատաէլէրինաէն պօշալմագ լազըմ կէլիյօր։ Բէնտի մա'լիւմաթ սահիպլի վէ թէրպիյէ օլունմուչ 'ագլընտան, պէլաղաթ վէ նուֆուզ սահիպլի քէլամ վէ մանթըգընտան, սէնէլէրտէն պէրու ատէմլէր ա-քտասընտա քէսպ էթմիչ օլտուղըն նամուս, 'իթիպար վէ հիւրմէթտէն, փարան վէ մալընտան, կէօզլէրինաէ չօգ

տէյերի օլան սալահը նէֆսինտէն վէ հատթա եէնի տօ-
ղուշտան սօնրա եաշատըղըն սալահ էօմրիւնտէն, տու'ա-
լարընտան, բուհանի մա'լիւմաթընտան վէ ղայրի հէր շէ-
յինտէն քեամիլէն վէ միւսթագիլէն սօյունմալա բաղի օլ-
մալը սըն։ Կիւվէննէմէք զէրրէ գատար պիր շէյին գալմա-
մասընա բաղի օլմալը սըն։ Հէփսի կէօզիւնտէ տէյէրսիզ վէ
գըյմէթսիզ շէյլեր կիպի օլմալը տըր։ Օլ զէման վէ սալթ
օլ զէման տօլարսըն։

(2.) Սէվէննէք վէ սէվիլէննէք հիչ պիր շէյին գալ-
մամասը։ Պու տախի փէք աղըր պիր թէքլիֆ տիր։ Ա-
նա քի'մ թէհամմիւլ էտէպիլիր։ Ալլահ'ըմըզ ղայրուր Ալ-
լահ տըր։ Քէնահինին օլան հիչ պիր շէյինի Անտէն զասդ
էթմէք միւմքին տէյիլ տիր։ Ճիհանտա սէվիլէննէք պիր
Զաթ, պիր վարլըգ վար իսէ օ տախի Ալլահ տըր։ Ուլուհի-
յէթէ, մուհապէթ նօգթա ի նազարընտան Քէնտի հագ-
գը օլան մէվգի' վէրիլմէսինքճէ տօլմազ միւմքինսիզ
տիր։ Ուլուհիյէթ իլէ հիչ պիր խուսուսատա ըէգապէթէ
չըգան վարլըգ մէվճուտ օլմատըղը կիպի, սէվիլմէք խու-
սուսընտա տախի բագիպի եօգ տըր։ Օ սէվիլմէլի, սօն
տէրէճէտէ սէվիլմէլի, հէր շէյտէն վազ կէչիլէրէք սէվիլ-
մէլի, հէր շէյ Անա վագֆ ու գուրպան օլարագ սէվիլ-
մէլի, հէր շէյ հիչ հիւքմիւնտէ սայըլարագ սէվիլմէլի
տիր։ Մուհապէթ պու 'ալէմտէ վէ օլ պիր 'ալէմտէ էն
'ազիմ գուվվէթէ մալիք տիր։ Ալլահ'ըմըզ պունը պիլիր։
Օլ սէպէպտէն Անճագ Քէնահինին սէվիլմէսիյլէ Քէնահինէ
'իթա'աթ օլունապիլիր իհտիյնի պիլիր։ Իմտի էյ մի"ւ-
մին, Ուլուհիյէթի պիր թարաֆա վէ սէն տախի տախիլ
օլարագ կէրէք մատտի կէրէքսէ մանէվի 'ալէմի ճիւմլէ
մալիք օլտուղըն շէյլեր իլէ պէրապեր տիկեր թարաֆա
գօ։ Պունլարը եէքտիկէրլէրինէ գարըշմըրմա — Ալլահ,
վէ տիկեր թարաֆըա հէր շէյ։ Եա պիրինի եախօտ տիկէ-

րինի սէվմէլիսին։ Իքիսի պիրիքմէ սէվիլէմէզ։ Քէնահինէ
օլան մուհապպէթտէն, սէվտիյին 'իլմ ու հիքմէթտէն,
մուհապպէթինի չօգտան պէրու գազանմըշ օլան պիր չօգ
մատտէլէրտէն, պիր չօգ արգատաշլըգ վէ տօսթլուգտան,
խըսըմ ու ագրապալարտան հատթա էն եագըն ճինսիյէթ
վէ ֆամիլեա ազալարընըն մուհապպէթինտէն պիլ քիւլլիյէ
վէ միւսթագիլէն այրըլմազա բաղի օլմատըգճա Ռուհ իլ
Գուտս սէնի տօլտուրամազ։ Գատիմ Բէսմէլլեր վէ Բէ-
սմէլի էյամընն մի"ւմինլերի պունա բաղի օլտուլար։ Մատ.
10. 37, 38։ Մարկ. 8. 34, 35։ Ղուկ. 14. 26, 27։
Ճով. 12. 25։ 'Ամալ. 20. 24։ 21. 13։ 'Ամալ. 15.
26։ Գալ. 1. 15, 16։ Գալ. 6. 14։ Ֆիլ. 3. 7-9։

4. ՐՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ ՕԼՄԱՆԸՆ
ՎԷ ՏՕԼՄԱՆԸՆ ՏԻԿԵՐ ՊԻՐ ՇԱՐԹԸ ՏԱԽԻ ՔԵԱՄԻԼ
ՎԷ ՄԻՒՍԹԱԳԻԼ ԻԹԱ'ԱԹԱ ՉՕՃՈՒԴ ՀԱԼԻՆՏԷ ԲԱՋԻ
ՕԼՄԱԳ ՏԸՐ։ 'Ամալ. 5. 32, «Ալլահըն Քէնահինէ իթա'-
աթ էտէնլերէ վէրտիյի Ռուհ իլ Գուտս տախի չահիտ
տիր»։ Ալլահըն մի"ւմինտէն արատըղը վէ թալեպ էյլէտիյի
էն 'ազիմ վէ էհէմ խուսուսաթտան պիրիսի տախի իթա'-
աթ տըր։ Վէ պու թալեպ փէք թապի'ի տիր։ Էյլեր Օ
տօլտուրաճագ իսէ, պիլթիւն իտարէյի էլինէ ալաճագ,
հէր թարաֆը զապթ էտէճէք, հէր թարաֆը իսթիլա է-
տէճէք վէ հէր թարաֆա նուֆուզ վէ հիւքիւմէթ իչլէ-
տէճէք տէմէք տիր։ Օ սէնի զապթ էթտիքտէն սօնրա
իհթիմալէն Անընն սանա թէքլիֆլէրինի ֆէհմ էտէմէյէճէք-
սինն, պէլքի իչինէ կէլիշմէյէճէք, չօգ աղըր օլաճագ,
'ագլընա վէ հատթա սէնէլէրտէն պէրու Բուհանի քիւր-
ըէյի հավատա գալմըշ 'ագլընա գարշը իչլեր իճրա էտէ-
ճէք, մի'ճահիզվի սուրէթտէ, թապի'ի անվալընն մաֆէվ-
գինտէ օլան թարիգլեր իլէ իչլեյէճէք տիր։ Թապի'ի տէ-
յի'լ մի քի պու Զաթա սահ իթա'աթ էտէսին։ Տէյիլ քի

սէն Անը իտարէ էտէճէք սին, իլա Ո սէնի էտէճէք տիր։ Անըն ճիւմլէ մու'ամէլէլերինէ, ճիւմլէ թարիգլէրինէ, ճիւմլէ թէքլիֆ վէ էմրլերինէ քեամիլէն, չօճուգ հալին-տէ, միւաթագիլէն վէ հիչ 'իթիրազ էթմէյէրէք իթա'աթ էթմէլիսին։ Իմամ Ո սէնի տօլտուրտուգտան սօնրա պու հալտէ եաչայա պիլմէք վէ չու իթա'աթ իլէ իմրարը 'էօմր էթմէք իչիւն տահա Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմազտան էվվէլ իթա'աթա վէ չարթսըզ իթա'աթա քեա-միլէն բազի օլմագ լազըմ տըր։ Պէօյլէ բազի օլմայան պիր քիմսէյի Րուհ իւլ Գուտս տօլտուրամազ։

Էյ մի''էմին, իհթիմալէն տօլսմատըղընա սէպէպին պիրիսի տախի պու տըր։ Իթա'աթա բազի տէյիլ սին, գաֆա թուէթան պիր քիմսէ սին, Րուհ իւլ Գուտս իչլեր իքէն պիր ազ տախի սէն իչլէմէք իսթէյօրսըն, պէլքի Ո սանա թէքլիֆլեր էտեր իքէն ազ վէ գըսմէն իթա'աթ էտիյօր սըն — էնճամ իթա'աթտա ուֆագ պիր թէքեաս-սիւլ, բազի օլմագտա պիր ազաճըգ րիզասրզլըգ, սէնին Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմանը մէն' էյլէյօր։ Բազի օլ, բազի օլ, 'ամէլիյաթ օլմագ իւզրէ տօգթօրուն էլի ալ-թընա եաթան պիր ատէմ կիպի, աչընընըն փրչազը էօ-նիւնտէ իրատէթսիզ սուրէթտէ տուրան պիր ադաճ տալը կիպի վէ նէթիճէսի էօլիւմ օլսա պիլէ հիսապ էթմէյէրէք քէնաի ամիրինին «արչ» էմրինէ իթա'աթ էտէն պիր աս-քէր կիպի բազի օլ։ Զօճուգ օլ, 'իթիրազ էթմէ, սօնուընը հիսապ էթմէ։ Օլ զէման վէ անճագ օլ զէման տօլարսըն։

Պիլա չիւպհէ իշպու իթա'աթ 'էօմրիւնիւ պիդտէ Րուհ իւլ Գուտս մէյտանա կէթիրիր։ Ֆագաթ Անըն զագթ էթմէսինտէն էվվէլ հէր չէյէ բազի օլմագ լազըմ տըր։ Անտէն սօնրա իթա'աթը Ո պիդտէ հասըլ էտէր։

5. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ ՕԼՄԱՆԸՆ ՏԻԿԷՐ ՊԻՐ ՇԱՐԹԸ ՏԱՀԻ ՄՈՒՃԻՊ ՓԱՐՎԼԸՂԸ ՏԸՐ։

Էյ մի''էմին, Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ իչիւն մուճիպ վէ մագսէտին փաք վէ տօղրու օլմալը տըր։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ արզունտա պէլքի մուճիպին մէչհուր պիր վախզ օլմագ, չօգլար թարաֆընտան մէթհ օլունմագ, մա'լիւմ պիր քիմսէ օլմագ տըր։ Իզզէթի քէնտինէ ալմագ իսթէյօրսըն։ Նիչէլէր պէօյլէ մագսէտ-լէրտէն տօլայը տօլամատըլար։ Սիմօնըն մուճիպի եանլըչ իտի։ 'Ամալ. 8. 18, 19։ Վէ անա վէրիլէն ճէվապ պու տըր, «Պու չէյտէ սէնին հիսսէ եա նասիպին եօգ տըր, պիրա գալպին Ալլահըն ինտինտէ տօղրու տէյիլ տիր»։ Իմամ էյ մի''էմին, քէնտինի թէֆթիչ վէ թէհարրի էյլէ։ Աճէպա մագսէտին եա մուճիպինտէ քէնտինէ իզզէթ վէրմէք չիւրիւքլիւյի մի՞ վար։ Պէլքի մա'նին պու տըր։ Նայր, անը թէրք էյլէ։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ ար-զունտա պիրիճիք, իլք վէ սօն մագսէտին սալթ Բապպ Ճիսուս Քրիստոսը իզզէթլէմէք օլմալը տըր։ Պէլքի տօլ-մագլըղըն իլէ Բապպ Ճիսուսըն իզզէթի իչիւն էօլէճէք սին։ Պէլքի սատ-հէր թարաֆընտան թահգիր օլունճագ սըն։ Պէլքի սանա հիչ իզզէթ կէլմէյէճէք։ Իմամ էյէր չիմսիյէ գատար քէնտինէ իզզէթ վէրմէք մագսէտ վէ մուճիպին վար իսէ Ալլահըն հուզուրընտա թօզ վէ թօփ-բազա գատար թէնէզզիլ էյլէ, էն 'ազիմ կիւնահ իլէ մահքիմ իսիյինի պիլ, զիրա Ալլահա ա''իտ օլան իզզէթի քէնտինէ ալմագ իսթէյօրսըն։ Պու Զաթը սօյմագ վէ պէօյ-լէճէ Անըն սընֆընա չըգմագ իսթէյօրսըն։ Նայր, նայր, էյ մի''էմին, Բապպըն հուզուրընտա թէվազու էյլէ։ Բապպ Ճիսուսը թազիզ էթմէք իւզրէ տօլ վէ հէր չէյէ բազի օլ։ Հատթա Րուհ իւլ Գուտս տահի ֆէնահ ֆէնտինի իզզէթ-լէմէյիպ Բապպ Ճիսուսը իզզէթլէմէք իւզրէ զէմինէ թէ-նէզզիլ էթմիշ տիր։ Յով. 16. 14, «Ո պէնի իզզէթլէ-յէճէք, չիւնքի պէնիմքինտէն ալըպ սիզէ հապէր վէրէ-

ճէք տիր»։ Իմոի ա'յնի մագսէտ իլէ տօլու օլմայան պիր քիմսէյի պու Զաթ տօլտուրամազ։

6. ՏԻԿԷՐ ՊԻՐ ՇԱՐԹ ՏԱՒՈՒ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ ՕԼՄԱՏԸԳՃԱ ԻԳՆԱ ՕԼՄԱՑԱՆ 'ԱԶԻՄ ՊԻՐ ՀԱՍՐԷԹԷ ՄԱԼԻՔ ՕԼՄԱԳ ՏՐՐ։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմանըն էն 'ազիմ չարթլարընտան օլան մէզքիւր հասրէթի Բապպ Ցիսուս Քէնտիսի թէ"սիս էյլէտի։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ հագգընտա պահս էտէն օլ մուհիմ գրթա'տա պէօյլէ սէօյլէնմիշ տիր։ — Ցով. 7. 37 – 39, «Էյէր պիր քիմսէ սուսամըշ իսէ պանա կէլսիւ իչսին։ Հէր քիմ քի պանա իման էտէրսէ քիթապըն պույուրտուղը կիպի անըն պաթնընտան տիրի սու ըրմագլարը ագաճագ տըր, տէտի։ Պուննու տաիի քէնտինէ իման էտէնլէրին ալաճագլարը Րուհունն հագգընտա սէօյլէտի»։ Պու գրթա'տա կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ վէ թաշմագ իչիւն էհէմ չարթ անտ տօղրու 'ազիմ պիր սուսուզլըգ հիսս էթմէք տիր։ Էօյլէ պիր սուսուզլըգ քի անճագ պու Զաթ իլէ տօլմագ անը իգնա էտէպիլիր։ Նիչէ քիմսէյէր իչթէ պու սէպէպտէն Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմայօրլար։ Նիչէ միւ"մինլէր իչիւն Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ եախօտ օլմամագ չօգ ֆարգ էթմէզ։ Անլէր չախսէն «եա Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմալը իմ եօգ իսէ էօլիւրիւմ» հասրէթիյլէ զապթ օլունմատըգճա պու Զաթ անլէրի տօլտուրամազ։ Տօլանա գատար բահաթ օլամայան, գալպի եագան վէ ալէվլէնտիրլէն պիր հալէ կէլմէտիքճէ պու Զաթ տօլտուրամազ։ Սուսըզ պիր քիմսէնին «սու, սու, սու» տէյու ֆէլրեատ էթտիյի կիպի, միւ"մին տաիի «Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ, ա'հ տօլմագ» ահլարը իլէ հասրէթ չէքմէտիքճէ տօլամազ։ Սուսըզ ատէմին եալընըզ մի'տէսի տէյիլ իլլա վիճդիտինին ճիւմլէ

'ազալարընըն հէր պիր զէրրէ վէ հէօճրէճիյի «սու» տէյու ֆէլրեատ էյլէտիյի կիպի, միւ"մինին տաիի պիւթիւն մէվճուտիյէթի Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ հասրէթի իլէ տօլմատըգճա պու Զաթ իլէ տօլմագ միւ"մքինսիզ տիր։ Էյ միւ"մին, սէն Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագ իսէն եաչայամազ պիր հալէ կէլմէլիսին։ Ո զէման վէ անճագ օլ զէման պու Զաթ սէնի տօլտուրըր։

Զօգ տէֆա' րուհանի թէճէմմիւ'լէրտէ Րուհ իւլ Գուտսը թաւէպ էյլէյէն տու'ալար նէ գուրու, եավան վէ օլսատա օլուր օլմազսատա օլուր թարզտա արզ օլունույօրլար։ Խայր, խայր, պէօյլէսի տու'ալարա ճէվապ եօգ տըր։ Սէն էյ միւ"մին, ինսանի միսալ իլէ սէօյ էյէրսէք, Ալլահը մաղֆուպ վէ մէճպուր էտէն միւտավէմմէթ, իտա'ա վէ հասրէթ իլէ թաւէպ էթմէտիքճէ պու Զաթ սէնի զապթ էտէմէզ։

7. ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ԻԼԷ ՎԱՖԹԻԶ ՕԼՄԱԳ ԻՆ ՋԻՒՆ ԵՖՏԻՆՃԻ ՎԷ ՍՕՆ ՇԱՐԹ ԻՄԱՆ ՏՐՐ։ Ցով. 7. 37—39տա իչպու չարթ հագգընտա վաղիհ թարզտա պէյանաթ վար տըր։ «Հէր քիմ քի պանա իման էտէրսէ քիթապըն պույուրտուղը կիպի անըն պաթնընտան տիրի սու ըրմագլարը ագաճագ տըր։ Պունու տաիի ֆէնտինէ իման էտէնլէրին ալաճագլարը Րուհունն հագգընտա սէօյլէտի»։ Իմոի իման էհէմ պիր չարթ տըր։

Պու գրթա'տա սուսամագ եանի հասրէթ վէ իման զայէթ մա'նատար թարզտա եան եանա գօնմուշ տըր։ Սուսըզ պիր քիմսէնին էլինէ պիր գատէհ սու վէրիլտիյինտէ տէր հալ տիւքէթինճէյէ գատար իչտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմագ հասրէթի իլէ թուրթուչմըշ պիր քիմսէ տաիի իման իլէ տէր հալ տօլտապիլիր։ Իման, գապուլ էթմէք տիր։ Ցով. 1. 12։ Իմոի տիկէր ալթը չարթլարըն իճրա օլունմասընա րագի օլմուշ օլան պիր քիմսէ

Րուհ իւլ Գուտսս իւէ վաֆթիզի իման իւէ գապուլ էթմէ-
լի տիր։ Էյ միւ"մին, էյէր հագիգաթէն թէվպէ էթմիշ,
կիւնահտան քեամիլէն իքրահ էթմիշ, պօշալմըշ, չարթ-
սըզ չօճուգ հալինտէ իթա'աթա բազի օլմուշ, մուճիպլին
սօզրուլմըշ, վաքլէնմիշ վէ 'ազիմ հասրէթ իւէ տօլու
խսէն, սակաթ իման իւէ Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինի գա-
պուլ վէ սէնին էյլէ։ 'Ազիմ վէ 'աճայիպ 'ալամէթլէր
պէքլէմմէ։ Ուզուն պիր միւտտէթ միւնթազըր օլաճագ-
սընտա սօնրա մալիք վէ նա"իլ օլաճագսըն զանն էթմէ։
Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլմիշ տիր վէ արթըգ զէմինտէ
իշլէմէքտիր տիր։ Անա տէր հալ մալիք օլունապիլիր։ Է-
յէր պէքլէյօր իսէն տէմէք տիր քի չու պալատէքի ալթը
չարխլար սէնտէ իճրա օլունմամըշ տըր։ Էյէր անլէր իճրա
օլունմուշլար իսէ էտէճէյին չէյ սալթ գապուլ էթմէք
տիր, Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օլտուն տէյու պիլմէք
տիր։

Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ հասրէթ վէ իման-
տա անա մալիք օլմագ իւզրէ տու'ա էթմէք մէվճուտ
տըր։ Տու'ա հագգընտա Ք. Մուգատտէսին մուհիմ թա'-
լիմաթընտան պիրի չու այէթլէրտէ միւնտէրիճ տիր։
Մարկոս 11. 24իւն տօղրու թէրճէմէսի չու տըր, «Տուա
իւէ տիլէտիյինիզ հէր չէյի ալմըշ իսիյինիզէ իման էտի-
նիզ վէ սիզին օլաճագ տըր։» 1 Ցով. 5. 14, 15, «Վէ
Անըն ինտինտէ մալիք օլտուղումըզ ճէսարէթ պու տըր
քի պիր չէյ Անըն իրատէթինէ կէօրէ տիլէտիլիմիզ հալտէ
պիզի տինլէր։ Մաթլուպումըզ նէ իսէ, պիզի տինլէտիլի-
նի պիլիրսէք Անըն թարաֆընտան տիլէտիսիմիզ մաթ-
լուպլարը ալմագտա օլտուղումըզը պիլիրիզ»։ Պու գը-
թա'լարըն թա'լիմինէ կէօրէ կէօրիւյօրըզ քի միւ"մին Ա-
լլահըն իրատէթի օլան պիր չէյի թալէպ էթտիյինտէ Բապ
անը տինլէտի, վէ թալէպ էթտիյիմիզ չէյէ մալիք օ-

տուգ տէյու իման էթմէյի իզ, ֆագաթ իշպու իման իւէ
մալիք օլտուղըմըզ չէյ 'ամէլէն պիզիմ օլաճագ տըր։
Իլգ տէֆա' իման իւէ սօնրա վագա'ա հալինտէ 'ամէլէն։
Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ տախի մալիք օլմանըն
Թարիգի պու տըր։ Րուհ իւլ Գուտս իւէ վաֆթիզ օլմագ
Ալլահըն իրատէթի մի՞ տիր։ Պիլա շիւպհէ։ Անա մալիք
օլմագ իչիւն տիկէր աւթը չարթլար սէնտէ օլմուշ մը՞ տըր։
Էյէր օլմուշ իսէ Ալլահըն իրատէթի օլան իշպու հալի
քէնտինտէն Թալէպ էյլէ (Ղուկ. 11. 13,) Մարկ. 11
24է վէ 1 Ցով. 5. 14, 15է կէօրէ օլ հալէ մալիք օլտուն
տէյու իման էյլէ։ Հիչ շիւպհէ էթմէ. մալիք օլտուն
տէյու էմին օլ։ Կիւնահլար ավֆ'լըզընա մալիք օլմագ
իւզրէ պիր կիւնահքեարըն իման էթմէսի իճապ էթտիյի
կիպի, սէնին տախի մալիք օլտուղընա իման էթմէքլիյին
իճապ էտէր։ Պէօյլէ իման իւէ տուր, իչլէ վէ պէլքի
պիր գաչ տագիգէ սօնրա, եախօտ պիր քիմսէյէ կիւ-
նահլարը հագգընտա սէօյլէր իքէն, եախօտ պիր Թէրէն-
նիւմ էտէր իքէն, պէլքի տո'ւա էտէր իքէն Րուհ իւլ
Գուտսըն վաֆթիզինի հիսս տախի էտէճէք սին։ Գաղ.
3. 14, «Իման վասըթասըյլէ Րուհուն վա'տընա նա"իլ
օլալըմ։» Ալամէթլէրէ պագմա վէ ուզուն վագըթ պէք-
լէմմէյէ հաճէթ եօգ տըր։ Անճագ տիկէր աւթը չարթլարը
իճրա էյլէ վէ իման էյլէ։ Գաղ. 3. 2, «Սիզտէն եալընըզ
պունու անլամագ իսթէրիմ. Րուհու չէրի'աթ 'ամէլլէրի
իւէ մի՞ եօգսա իման տինլէմէսիյլէ մի՞ ալտընըզ»։ Ղուկ.
17. 11—19 Ալլահըն մո'ւամէլէլէրինի իզահ էտէն մա'-
նատար գըթա'լարտան պիրի տիր։ Ալլահըն Մովսէս վա-
սըթասըյլէ ճիւզամ իչիւն Թէ"սիս էթմիշ օլտուղը գանուն
չու իտի քի ճիւզամը պիր քիմսէ չէհրտէն տըշարը եա-
պան մահալլէրտէ եաշամալը իտի։ Վէ քէնտինտէ չիֆա
'ամէլի իճրա օլունմուշ տէյու կէօրաիւյիւնտէ, չէհրէ

կիրիպ չիֆա պուլտուղընը թաստըգ էթտիրմէք իւզրէ քէնտինի քեահինէ կէօսթէրմէլի իտի։ Պալատէ մէզքիւր գըթա'տա կէօրիւյօրըզ քի Բապպ Ցիսուս օն ճիւզամըլըարա «վարըպ քէնտինիզի քեահինլէրէ կէօսթէրինիզ, տէտի»։ Անլէր իսէ տահա ճիւզամտան չիֆա պուլմազտան էվվէլ Բապպ Ցիսուսըն սէօզինէ ինանարագ կիթտիլէր, զիրա չիֆա պուլմազտան քեահինլէրէ կիթմէք օլմազ իտի։ Պունլար իսէ եօլտա չիֆա պուլտուլար։ Իմտի չիֆա 'ամէլի քէնտիլէրտէ իճրա օլունմամըշ իքէն օլունմուշ կիպի իման էտէրէք քեահինլէրէ կիթմէք իւզրէ եօլա րէվան օլտուլար։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզէ տախի պու թարիգ իլէ մալիք օլունըր։ Տիկէր չարթլար իճրա օլունտուգտան սօնրա թալէպ էյլէ վէ մալիք օլմուշ սըն կիպի էմին օլ։ Պիր ազ սօնրա վագա'ա հալինտէ օլաճագ տըր։

Պուբայա գատար մէշք էթտիքտէն սօնրա թապի'ի սուրէթտէ ֆիքրիմիզէ չու սու"ալ վարիտ օլուր։ — Րուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմուշ օլան պիր քիմսէ անը ղայպ տախի էտէպիլիր մի՞։ Պիլա շիւպհէ։ Ֆագաթ տիգգաթ էթ քի հէյաք օլմագ նօգթա ի նազարընտան էվվէթ ճէվապընը վէրմէյօրըմ։ Պու խուսուտտա տիկէր պիր պապտա խասսէթէն պահա օլունաճագ տըր։ Ֆագաթ պուբատա գուվվէթ նօգթա ի նազարընտան պիր միս"մին Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինի եախօտ տօլուլուղընը ղայպ էտէպիլիր։ Էվվէլքի պապտա կէօրտիւք քի Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օլմուշ պիր միս"մին գուվվէթէ մալիք տիր։ Պու գուվվէթ Րուհանի 'էօմրիւն հէր ճիհէթինճէ իզնար օլունըր։ Պիր միս"մին Րուհ իւլ Գուտսըն տօլուլուղընը հասրլ չարթլարա իթա'աթ էթտիքճէ տա"իմա մէմլու հալտէ հրֆգ օլունըր։ Վէ Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլմագ իչիւն չարթլար նէ իսէ,

Րուհ իւլ Գուտս իլէ թէքրար պէ թէքրար տօլմագ վէ մէմլու հալտէ հրֆգ օլունմագ իչիւն տախի չարթլար ա'յնի տիր։ Իմտի միս"մին օլ չարթլարտա հրֆգ օլունմազ իսէ մէմլու հալի ղայպ էտէր։ Պիր ազաճրգ տուա'յա ազ վագըթ վէրմէք, Րուհ իւլ Գուտսըն թահրիգաթ, թէշվիգաթ վէ տէլալէթինէ պիր ազ իթա'աթսըզլըգ, Ալլահըն հուզուրընը 'էօմրտէն մէ'ն էյլէյէն քիւչիւք պիր սէպէպ, պիր ազաճրգ գալտտէ պիր պիրատէրէ եախօտ կիւնահքեարա տօղրու հիսս օլունան աճը րուհ, պիր ազ ավֆ' էթմէզ րուհ, սէրթ պիր սէօզ, եան պիր պաճըղ։ Թիթիզճէ պիր ազ մուա'մէլէ, ճանլար իչիւն ղայրէթսիզ վէ ալէվսիզ հալ վէ ղայրի նիչէ սէպէպլէր իլէ Րուհ իւլ Գուտսըն մէմլու հալի մէն' օլունըր։ Իմտի միս"մին ղայէթ տագիգ վէ թիթրէյէն պիր էօմր եաշամալը տըր։ Վագաա Րուհ իւլ Գուտսըն մէմլու հալի մէն' օլունըր իսէ միս"մին հէլաք օլմազ, ֆագաթ Բապպը մէյուս վէ միւքէտտէր էյլէյէն սէֆիլ հալ, գուվվէթսիզ վէ աթէչ ու ալէվլի սէօնմիւչ պիր քէօմիւր փարչասը կիպի թէրք օլունմուշ հալ միս"մին իչիւն թէհամմիւլիւ ղայրի միւմքին պիր հալ տէյիլ մի՞ տիր։

ՊԱՊ ԻԼ.

ԲՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՎԷ ԲՈՒՀՋԱՆԻ ՀԱՅԱԹԸՆ ՍԸՐՐԸ

Պուննան էվվէլքի իքի պապարտա Բուհ իւլ Գուտա իլէ վաֆթիզին նէ օլտուղը վէ անա նասըլ մալիք օլունըր իտիյի հագգընտա պահս օլունտու։ Պու պապտա իսէ բուհանի հայաթըն էսասը եանի անըն ֆէլսէֆէսի հագգընտա միւթէլա՛ա վէ պահս օլունաճագ տըր։

Նիչէ ֆէրտէր վէ մէզհէպ ֆըրգալարը Ֆ. Մուգատտէսին Բուհանի հայաթ հագգընտա օլան թա՛լիմինի պիւմէտիքլերի իչիւն չօգ եանլըշ թարիգլերէ զահիպ օլմուշլար տըր։ Պիր թագըմը տէյօր. «Ատէմ էմրլերի իֆրա էթմէքլէ իսէլաս պուլուր, իմտի օն թէնպիհլերի չէրիա՛թ վէ գանուն քիթապըմըզ հալինտէ գապուլ էթմէլի իզ»։ Պու վէ պունլարա միւմասիլ քիմսէլէրին իտտիա՛ վէ զանըլարընա ատէմ քէնտիի Ալլահրն էմրլէրինի իֆրա էթմէտիքճէ Անա մագսուլ օլամազ։ Հալ չու քի Ֆ. Մուգատտէս պու թա՛լիմէ պիլ քիւլլիյէ գարշը տըր։

Տիկէր պիր թագըմ քիմսէլէր տախի «պիր քիմսէ քէնտինի պիր տէֆա՛ Բապպա թէալիմ էթմտիյինտէ կիւնահ վէ նէֆսին քէօքիւ ատէմտէն քեամիլէն չըգար վէ ատէմ արթըգ միւսթագիլէն կիւնահ էտէմէզ» զանընտա պուլունըյօրլար։ Իւչիւնճի պիր թագըմ տախի մի՛ւմին տա՛իմա տիւչէն գալգան, պա՛զէն կիւնահը պա՛զէննտէ փաք ՚էօմր եաչար տէյօրլար։

Պու պապըն մէչքի իլէ Ֆ. Մուգատտէսին Բուհանի հայաթ հագգընտա օլան թա՛լիմինի վէ Բուհ իւլ Գուտսըն

անա օլան ՚ալագասընը վազիհ թարզտա կէօրէճէյիզ։ Պու մէչքի էտէր իքէն թապի՛ի սուրէթտէ չէօյլէ պիր սո՛ւալ մէյտանա կէլիյօր,

ԲՈՒՀՈՒՆԻ ՀԱՑԱԹ ՆԷ՞ ՏԻՐ։

Պու սու՛ալա պիւթիւն պապրն մէչքի քեամիլ պիր ճէվապ վէրէճէք իսէտէ, պուրատա գբսաճա չու թա՛պիրլէր իլէ ճէվապ վէրիր իզ։ Բուհանի հայաթ Բուհ իւլ Գուտսրն տըր։ Բուհանի ՚էօմրիւն իպթիտասընտան թա նիհայէթինէ գատար պիւթիւն իյ սալթ Բուհ իւլ Գուտսրն տըր։ Կիւնահքեարը քէնտի կիւնահլարը հագգընտա միւզթարիպ էտէրէք մասլուպ ՄՀլասքեարա միւթէվէճճիհ օլմաղա ՚իգնա վէ իլգամ էտէն պու Զաթ տըր։ Անըն իսէլաս պուլապիլմէսի իչիւն անը Ալլահա թէվպէ վէ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն գանընա իման էթտիրէն պու Զաթ տըր։ ՄՀլաս թէ՛մինաթընը գալպտէ մէյտանա կէթիրէն պու Զաթ տըր։ Կիւնահա դալէպէ էտէն մուգատտէս վէ փաք ՚էօմրիւ եաչատան պու Զաթ տըր։ Ատէմի հէր չէյէ բաղի էտէն պու Զաթ տըր։ Ճանլարըն իսէլասը զըմնընտա մի՛ւմինի տօլտուրան, թէչվիգ վէ սէվգ էյլէյէն եինէ պու Զաթ տըր։ Իմտի Բուհանի հայաթ վէ անըն հէր հանկը թէֆէրրիւաթը հագգընտա մէչգ վէ միւթէլա՛ա էտէր իքէն մութլագ Բուհ իւլ Գուտս հագգընտա միւթէլա՛ա էթմէմիզ իճապ էտէր։

Եէնի տօղուչ հագգընտա պահս էտէն պապտա Բուհ իւլ Գուտսըն պիր կիւնահքեարը իլգամ էթմէսի, թէվպէ վէ իման էթտիրմէսի հագգընտա միւթէլա՛ա էթտիք։ Իմտի պու պապտա օլ խուսուսաթը թէքրարա հաճէթ եօգ տըր։ Ֆագաթ չունու իսասէթէն զիքր էտէրիզ քի պիր կիւնահքեարըն Բուհանի հայաթա կիրմէսի իչիւն

Բուհ իւլ Գուտսըն խթիմալ էյլէտիյի թարիգ վէ չարթ նէ իսէ, Բուհանի հայաթըն էն տէրին ատըմլարընը ալմագ վէ պիւթիւն բուհանի 'էօմրիւ եաշամագ իչիւն տաէխի թարիգ վէ չարթ 'այնի տիր։ Պիր կիւնահքեարըն խէյաս պուլմասը իչիւն Բուհ իւլ Գուտսըն իլգամ էտէն, թէվպէ վէ իման էթտիրէն իչ վէ 'ամէլիյաթընա սաղթ ռազի օլմասը իճապ էթտիյի կիպի, պիր մի՛ւմինին տախի բուհանի հայաթըն հէր պիր ատըմ վէ մէնզիլինտէ Բուհ իւլ Գուտսըն արզու, տէլալէթ, իրատէթ վէ 'ամէլիյաթընա պիլ քիւլլիյէ վէ միւսթագիլէն ռազի օլմասը իճապ էտէր։ Մի՛ւմինին իճրա էտէճէյի, չապալայաճաղը ճէհա ու ղայրէթ իպրազ էտէճէյի հիչ պիր չէյ եօգ տըր։ Մի՛ւմինին քեամիլէն թէլաչըզ վէ րահաթ օլմալը տըր։ Բուհանի հայաթը եաշամագ իչիւն քէնտիսի տախի պիր ազ եարտըմ էթմէլի տէյիլ տիր։ Մի՛ւմին, պիր քիւլլիյէ պօչալմըշ, միւֆլիս օլմուշ, ըրմազա եա տէնիզէ տիւշիւպ տէ պօղուլմագ իւզրէ քէնտինէ կիւվէնէճէք հիչ պիր չէյի գալմայան կիպի, հիչ պիր չէյէ տէխալէթ էթմէյէն վէ պիւթիւն իչի Բուհ իւլ Գուտս իճրա էթտին տէյու տուրան պիր մէվգիտէ օլմալը տըր։ Բուհանի հայաթըն գուտսիյէթ, ֆիւթիւհաթ վէ ճանլար գազանան իչ վէ ֆա'ալիյէթ 'էօմրիւնտէ հիչ պիր հիսսէսի եօգ տըր։ Պիւթիւն իչ սաղթ Բուհ իւլ Գուտսըն տըր։ Մի՛ւմին անճագ բազի օլմալը տըր։ Հալ չոս քի մէսէ՛լէնին տահա տէրինէնէ կիտէճէք օլուր իսէք գապուլ էթմէյէ մէճպուր իզ քի մի՛ւմինի բազի էտէն տախի Բուհ իւլ Գուտս տըր։ Օ մի՛ւմինին գալպինտէ վէ պիւթիւն հիսսիյաթ վէ արզուլարընտա, խարապ վէ խալի օլան տիւնեա վէ սուլարը իւզէրինտէ պիր կէօյէրչինին քէնտի եումուրթալարը իւզէրինտէ օթուրտուղը կիպի ա'յնի սուրէթտէ իչլէր վէ մի՛ւմինի թա'պի վէ բազի գըլար իքէն, մի՛ւմինին եա-

ղընզ իչի ռազի օլմագ տըր։ Օ մի՛ւմինի բուհանի հայաթըն տէրինլէրինէ գըլաղուզլար, անըն տէրունինտէ կիզլիտէ պուլունան ուճագ թէֆէք նաիաքըզգարը մէյտանա գօր, անը գուտսիյէթէ գըլաղուզլար իքէն, մի՛ւմինին մէվգի'ի սաղթ «ամին» տէմէք տիր։ Նիչէ տէֆա' մի՛ւմին բազի օլմայօր իսէ Բապպա «եա Բապպ պէնի բազի օլմազա բազի էյլէ» տէմէլի տիր։ Էզէլիյէթտէն Բուհանի հայաթըն չահսարտա մէյտանա կէլմէսի վէ եաչանմասը սաղթ Բուհ իւլ Գուտսա իհալէ օլունմուշ տըր։

Է՛յ վահ, նիչէ քիմսէյէր պունու պիլմէյէրէք չապա 'էօմրիւ վէ ղայէթ պիչարէ պիր 'էօմր եաչայօրլար։ Տո'սա մէճլիսլէրինտէ պիր չօգ ճիհէթլէրճէ բուհանի հայաթը եաչամագարը իչիւն քէնտիյէրէ եարտըմ էթմին տէյու Ալլահա տա՛իմա տուալար արզ էտիյէր։ Պէօյլէսի տու'ալար Ք. Մուգատտէսէ մուղայիր տիր։ Ալլահընմըզ եարտըմը տէյիլ իլլա պիղզաթ պիւթիւն իչի իճրա էտէն տիր։ Եարտըմ թալէպինտէ թա'պէն չու մա'նա մէվճուտ տըր քի կէօյա ինսան Բուհանի հայաթըն պիր գըսմընը եաչայա պիլիյօր վէ նիչէ չէյլէրի իճրա էտիյօր իմիշ տէ եաչայամատըղը վէ իճրա էտէմէտիյի խուսուսաթտա Ալլահըն եարտըմընը թալէպ էտիյօր։ Պու պիլ քիւլլիյէ բուհանի հայաթըն գանունընա գարշը տըր։ Ամայր, է՛յ մի՛ւմին, սէն Բուհանի հայաթըն տէյիլ էֆէյի պիր գըսմընը, հատթա պիր զէրրէսինի տախի եաչայամազսըն։ Ալլահը եարտըմ վէ իմտատա չաղըրմա։ Պրագ քի Օ սէնտէ հէր չէյի իճրա էյլէսին։ Պրագ քի Օ իչլէսին վէ սէն բազի օլ։ Պիւթիւն իչ Բուհ իւլ Գուտսըն տըր, սէնին տէյիլ տիր։

Պիր թագըմ քիմսէյէր տախի սէնէ պաչլարընտա եախօտ միւթէ՛սիր օլտուգլարը տու'ա թէճէմմիւ'լէրինտէ Բապպա վատ' վէ 'անտլարտա պուլունըրլար։ Նէ՛ մա'նասըզ վէ Ք. Մուգատտէսին Բուհանի հայաթ հագգըն-

տա վէրտիյի թա'լիմաթա մուղայիր մու'ամէլէ։ Է՛յ ա-
տէմ, սէն քի՞մին քի վա'տընը իճրա էտէպիլէսին։ Պիր
ազ սօնրա մութլագա տիւչէճէքսին։ Բուհանի հայաթ
վա'տ վէ 'ահտ 'էօմրիւ տէյիլ տիր, իլլա Բուհ իւլ
Գուտսըն Ջէննեի Իլահի վէ էզէլի պիլգի վէ միւբաաըն
կէօրէ սէնատ միւսթագիլէն իչլէմէսինէ հէր նօգթաա
բազի օլմագլըղըն տըր։ Ալլահա հիչ ասլա, հիչ պիր նօգ-
թաա, հիչ պիր խուսուստա, հիչ պիր նէվ' վա'տտա
պուլունմա։ Զիրա պու, բուհանի հայաթը սէն հաչայա-
ճագսըն տէմէք տիր։ Կէօյա քի ֆիլան չէյին օլմասը լա-
զըմ տէյու կէօրէրէք անը իճրա էթմէք իւզրէ սէն քէն-
տին վատ' էտիյօրսըն։ Բուհանի 'էօմրտէ հէր նէ լազըմ
իսէ վէ նէ ատըմլար ալընմալը իսէ անը Բուհ իւլ Գուտս
միւրատ էտէր վէ սէնատ իճրա էտէր։ Սէնին իչին սալթ
պու Զաթա պագմագ, Անըն իճրա էթտիյինէ քեամիլէն
բազի օլմագ վէ հէր խուսուստա Անա «ամին» տէ-
մէք տիր։

Պա'զը քիմսէլէր տախի բուհանի 'էօմրտէ ֆարզ
հագգընտա պահս էտէրլէր։ Անլէր եէքտիկէրլէրինէ «սէ-
նին ֆարզըն չու տըր» վէ «պէնիմ ֆարզըմ պու տըր»
թա'պիրլէրի իլէ սէօյլէրլէր։ Պէօյլէյէր թապի'ի սուրէթ-
տէ քէնտիլէրինի 'ազիմ պիր չէրի'աթ վէ գանուն ալ-
թընտա հիսս էտէրլէր։ Անլէր քէնտիլէրինի «էթմէլիսին»
վէ «էթմէմէլիսին» էմրլէրի ալթընտա պուլուրլար։ Անլէր
չէրիա'թըն լա'նէթի ալթընտա տըրլար։ Հալ չու քի
Բուհանի հայաթտա պէօյլէ պիր հալ ասլա եօգ տըր։
Միւ"մին ասլա իճրա էթմէլի իմ տէյու էմր վէ չէրիա'թ
ալթընտա օլմազ։ Ֆարզ լուղէթի քէնտիսի իչինէ էճնէ-
պի պիր լուղէթ տիր։ Միւ"մին սալթ Բուհ իւլ Գուտսըն
իչլէմէսինէ բազի օլուր։ Բուհանի 'էօմրիւ հաչամագ
իչին միւ"մինին կէօղլէրի էօնիւնտէ պիր էմրլէր վէ չէ-

րի'աթ լէվհասը վէ մանզումէսի պուլունմազ։ Ո պէօյլէ
չէյլէրտէն քեամիլէն ազատ օլմուշ տըր։ Ղալ. 5. 13։
Ղալ. 3. 24, 25։ Րօմ. 7. 6։ Պիլա չիւպհէ միւ"մին
իթտարէսիզ հախօտ նափաքլըղա միւսա'ատէ էտէն պիր
քիմսէ տէյիլ տիր։ Բուհ իւլ Գուտս մուգատտէս պիր
Զաթ տըր, գուտսիյէթին մէնպաը' տըր։ Անըն կիրտիյէ
գալպ պիլա չիւպհէ մուգատտէս օլուր։ Ո միւ"մինէ
գուտսիյէթին էն եիւքսէք տէրէճէլէրինէ մալիք էյլէր։
Միւ"մինէ նափաք օլան հիչ պիր չէյէ միւսա'ատէ էթ-
մէզ։ Ֆագաթ իչպու գուտսիյէթ 'էօմրիւնիւ ատէմ
քէնտիսի տէյիլ իլլա Բուհ իւլ Գուտս եաչար, ատէմ չա-
պա էտէրէք տէյիլ իլլա Բուհ իւլ Գուտսըն եաչամասընտա
բազի օլարագ եաչար, էմրլէր ալթընտա օլարագ տէյիլ
իլլա Բուհ իւլ Գուտսըն քէնտի գալպինտէ մէյտանա կէ-
թիրտիյի գուտսիյէթի իման իլէ գապուլ էտէրէք եաչար։
Ճէմի'յէթի պէչէրիյէնին վէ նիչէ հիւքիւմէթլէրին գանու-
նունընճա հէր պիր վալիտէ քէնտի էվլատընը գայըրմալը
սըր վէ քէնտի էվլատընը գայըրմայըպ զօգաղա աթան
վալիտէ թէքտիր օլունըր։ Հալ չու քի մէմլէքէթ տա-
խիլինտէ պէօյլէ պիր գանունըն մէվճուտ իսիյինի հատ-
թա պինդէրճէ վալիտէյէր թապի'ի սուրէթտէ էվլատա-
րընա տօղրու հիս էթտիքլերի մուհապպէթտէն տօլայը
անլէրի գայըրըրլար վէ պէսլէրլէր։ Միւ"մին իչինէ տախի
մէսէ"լէ 'այնի տիր։ Հիչ պիր միւ"մինին Բուհանի հայա-
թը եաչամասը իչինէ չէրիա'թը վէ օն թէնպիհլերի պիլ-
մէյէ իհթիյաճը եօգ տըր։ Պիր միւ"մին չէրիա'թ եա օն
թէնպիհլէր նամընտա էմրլէր մէվճուտ իսիյինտէն քեա-
միլէն խապէրի օլմայարագ Բուհանի 'էօմրիւ եաչայապիլիր։
Զիրա Բուհանի հայաթ Բուհ իւլ Գուտսըն էօմրիւ օլուպ միւ"-
մինէ եաչար։ 2 Կոր. 3. 7—11 պէյան էտիյօր քի Բուհ իւլ
Գուտսըն սալահ խըտամէթի չէրիա'թըն խըտամէթինէ ագալ վէ

անտէն ազատ օլարագ իչլէր։ Վէ Բապպէն րուհու նէրէ-
տէ իսէ օրատա ազատլըգ վար տըր։ (2 Կոր. 3. 17։)
Բօմ. 8. 1—4 պէյան էտիյօր քի Րուհանի հայաթ պիզ-
տէ պաչգա պիր Ջաթ Թարաֆընտան եաչանան վէ իմրա
օլունան պիր 'էօմր տիր, տէյիլ քի պիզիմ եաչատըղը-
մըզ վէ իմրա էթտիյիմիզ 'էօմր։ Ղալ. 5. 1ին պէյանընա
կէօրէ միւ՛մինէ ազատլըգ իհսան օլունմուշ տըր։ Հալը
հաղրրտա Ք. Մուգատտէս վէ Բապպ Ցիսուս հագգընտա
ասլա իչիթմէմիչ պիր փութփէրէսթ չէրիա՛թ վէ էմրլէր
հագգընտա ասլա խապէրտար օլմայարագ Բապպ Ցիսուս
իման իլէ խէլաս պուլարագ Րուհ իւլ Գուտաս նա՛իլ
օլուր իսէ էն մուգատտէս, փաք վէ ֆաթիհ 'էօմրիւ
եաչայապիլիր վէ պունու վագա՛ալար իլէ իսպաթ էտէ-
պիլիյօրըզ։ Եաղըզ քի փրօթէսթանթ քիլիսալարըմըզ վէ
կիրակի մէքթէպլէրիմիզ տահա Ք. Մուգատտէստէն խա-
պէրտար օլմայան վէ Բապպ Ցիսուսըն հայաթընա մալիք
օլմայան քիւչիւճէք չօճուգլարընա իլգ տէֆա՛ չէրի՛աթ
վէ օն թէնպիհլերի թա՛լիմ էտիյօրլար։ Նի՞չիւն անլէրի
չէրի՛աթ ալթընա կէթիրիյօրլար։ Շէրիա՛թըն օլ սաֆի
չօճուղա նէ՞ լիւզիւմիւ վար։ Անա իլգ եէրտէ թապի՛ի
ինսանըն կիւնահքեար օլտուղընը վէ թէնտէն տօղանըն
թէն օլուպ (Ցով. 3. 6.) Ալլահըն մէյէքիւթիւնէ ասլա
կիրէմէզ իտիյինի պէյան էյլէ։ Վէ չօճուղա Բապպ Ցի-
սուսը սէվմէք իւզրէ թէվպէ, իման վէ թէսլիմիյէթ լա-
զըմ իտիյինի տու՛ա իլէ թա՛լիմ էյլէ։ Րուհ իւլ Գուտաս
պէօյլէ պիր չօճուղը տէր հալ զիյարէթ էտէճէք տիր։

Պուրատա Բօմ. Ղինճի պապ իլէ 8ինճի պապ արասըն-
տա մէվճուտ օլան 'ազիմ ֆարգը մէյգ էթմէքդիյիմիզ իճապ
էտէր։ Նիչէյէրին զանընընճա Ղինճի պապ եէնիտէն տօղ-
մուշ ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտաս իլէ տօղու օլմայան 'էօմ-
րիւ թա՛րիֆ էտէր։ Հալ չու քի մէյգ էթտիյիմիզտէ

պէօյլէ պուլմայօրըզ։ Էվվէլա, պու պապ մութլագ Գօ-
ղոս Րէսուլըն չախտ 'էօմրիւնի թա՛րիֆ էթմէյօր. պիլա
չիւպհէ քէնտինի վէքիլ հալընա գօմուշ օլարագ ատէմ-
լէրին թէճրիպէյի հալէրի հագգընտա պահս էտիյօր։ 'Ու-
մուտի միւքեալէմէ վէ պահալարտա տախի էքսէր տէֆա՛
պու ուսուլ իթթիխազ էտիլիր։ Աաէմ 'ումուտի վագա՛ա
վէ գանունլար հագգընտա սէօյլէր իքէն քէնտի քէնտի-
նի մատատ էտէրէք պահս էտէր։ Գօղոսրն պահսը պու
նէվ՛ատէն տիր։ Գօղոս Րէսուլ Ղինճի պապրն թա՛րիֆ էթ-
տիյի 'էօմրտէն կէչմիշ օլսա պիլէ Բօմալըլարա րէսալէ
եազտըղը վագըթտա օլ 'էօմրիւ եաչամայօր իտի։

Բօմ. Ղինճի պապ, տէրունլինտէ Րուհ իւլ Գուտաս
մալիք օլան պիր զա՛իֆ միւ՛մինին հալինի թա՛րիֆ էթ-
մէզ. Պու պապ շեհիա՛թ ալթընտա չապալտանտը վհ չահիտ
Աղահա մագպուլ մուգաssեհս 'էօմրիւ եաչայատմամագդրդը
թա՛րիֆ եհեր։ Ղինճի այէթտէն պաչլայարագ պապըն նի-
հայէթինէ գատար օլան գրթա՛տա Րուհ իւլ Գուտաս, Ա-
նըն կէթիրտիյի հիւրրիյէթ վէ Րուհանի հայաթ հագգրն-
տա հիչ պիր պահս եօգ տըր։ 7—14 այէթլէր չէրիա՛թըն
վէրիլմէսի իլէ վէ չէրիա՛թըն մէվճուտիյէթինի պիլմէք
իլէ ատէմին քէնտի կիւնահրնը, մահքիւմ օլտուղընը վէ
կիւնահրնըն զայէթ 'ազիմ օլտուղընը կէօրիւր իտիյինի
պէյան վէ իման էտիյօր։ Շէրի՛աթ վէրիլմէզտէն էվվէլ
ատէմ կիւնահրն նէ իտիյինի պիլմէզ իտի։ 15—24 այէթ-
լէր պահս էտիյօրլար քի չէրիա՛թըն մէվճուտիյէթի իլէ
քէնտի կիւնահքեար վէ մահքիւմ իտիյինի կէօրէն պիր
քիմսէ քէնտի կիւնահրնտան գուրթուլմազա, մահքիւ-
միյէթտէն ազատ օլմազա վէ Ալլահը մէյիտուն էտէն չէ-
րիա՛թըն 'էօմրիւնիւ եաչամազա չալըչտա, չապալտասա իճ-
րա էտէմէյէճէք տիր։ 'Ագլը վէ զիհնի իլէ ատէմ Ալլա-
հրն չէրիա՛թընըն տօղրու օլտուղընը վէ անը իճրա էթմէ-

լի իսյինի թասսըզ էտէր, ճէհտ ու չապա էտէր, ֆա-
գաթ կիւնահընտան գուրթուլամազ վէ փաք 'էօմր եա-
չայամազ: 'Ահտը Աթիգ զէմանընտա եաչանան 'էօմր
պու իսի: Անլէր էյի չէյի իթրա էթմէյէ չալըշըրլար ֆա-
գաթ իթրա էտէմէզլէր իսի: Անլէր տա"իմա կիւնահը
կէօսթէրէն, հիւքմ էյլէյէն վէ ատէմէ եիւքսէք գուտա-
սիւէթ միյարը կէօսթէրէն չէրիա'թ ալթընտա իսիլէր,
ֆագաթ անըն մաթլուպաթընը իթրա էտէմէյէրէք տա"իմա
սէֆիլ վէ պիչարէ քիմսէյէր հալինտէ պու կիւնահ թա-
պիաթընտան խէյաս պուլմագ իւզրէ ֆէրեաթ էտէրլէր
իսի: Հալը հազըրտա տախի չէրիա'թ ալթընտա ինլէյէն
չօգ քիմսէյէր վար տըրլար: Անլէր Ալլահըն էմրլէրինի
գապուլ էտէրլէր, ֆագաթ քէնտիլէրտէ անը իթրա էտէ-
ճէք ումվիւթ պուլամազլար: Շէրիա'թըն էյի իսիյինի
թասսըզ էտէրլէր, ֆագաթ տա"իմա քէնտիլէրտէ անը
թէճավուզ էտէն կիւնահը պիր թապիա'թ պուլուրլար:
Պէօյլէյէր մէրհամէթ օլունաճագ սէֆիլ պիր 'էօմրտէ
տիրլէր: Հալ չու քի Ղինճի պապըն 1—6 վէ պիւթիւն
8ինճի պապըն պահսը միւ"մինին Բապպ Ցիսուսըն քէ-
ֆարէթի վէ Ռուհ իւլ Գուտսըն իլլէմէսիյէ չէրիա'թտան,
էմրլէրտէն վէ անլէրին մաթլուպաթընտան, անլէրին
հիւքմ ու նուբուվվունտան քեամիլէն գուրթուլմուշ օ-
տուղընը վէ միւ"մին չէրիա'թ ալթընտա օլմայըպ Ալ-
լահըն պիւթիւն էմրլէր, իրատէթ վէ արզուլարընըն
անտէ քեամիլէն իթրա օլտուղընը պէյան էտիյօրլար:
8. 1 պէյան էտիյօր քի Ռուհ իւլ Գուտս իլէ եաչա-
յան միւ"մինլէր հիւքմ ալթընտա տէյիլլէր տիր, չէ-
րիա'թ անլէրի հիւքմ էտէմէզ, զիրա անլէր Ռուհ իւլ
Գուտս իլէ եիւրիւրլէր: 8. 2 պէյան էտիյօր քի Ռուհ իւլ
Գուտս, Բապպ Ցիսուսըն հայաթընըն գանունը իւզրէ
Ղինճի պապտաքի պահս օլունան չէրիաթ, հիւքմ, կիւ-

նահ վէ անա իթա'աթսըզլըգ նէթիճէսի օլարագ էօլիւմ
էօմրիւնէէն միւ"մինի քեամիլէն ազատ էթմիշ տիր: 8.
3. 4 պէյան էտիյօրլար քի չէրիա'թըն իթրա էտէմէտի-
յինի Բապպ Ցիսուս պիւթիմ իչիւն իթրա էթմիշ օլուպ ա-
նըն ճիւմլէ ահքեամը միւ"մինտէ իթրա օլունմուշ տըր:
Կիւնճիւ այէթին պէյանընա կէօրէ միւ"մին Ղինճի պա-
պըն պահսընա պիլ քիւլլիյէ ագսի օլարագ թէնճէ տէյիլ
իլլա Ռուհճա եանի Ռուհ իւլ Գուտս իլէ եաչայօր: 8.
9 - 17 այէթլէր պէյան էտիյօրլար քի միւ"մին մութլագա
Ռուհ իւլ Գուտսա մալիք օլմուշ պիր քիմսէ օլմալը տըր,
Ռուհ իւլ Գուտսսըզ պիր միւ"մին խայալ օլունամազ վէ
պու Զաթըն գալտէ պուլունմասըյլէ միւ"մին գօրգուտան
վէ էսարէթտէն գուրթուլմուշ օլարագ Ալլահըն էվլատը,
Անըն փարչասը վէ Անըն ճինսիյէթինտէն ճինսիյէթէ մա-
լիք օլուր: Իօմ. 7. 7—25, Ռուհանի հայաթըն եանի 8ինճի
պապտա պահս օլունան Ռուհ իւլ Գուտսըն 'էօմրիւնէ պիլ
քիւլլիյէ զըտ վէ ագսի օլան չէրիա'թ, մանքիւմիյէթ,
իթրա վէ իթա'աթ էտէմէյէն իգթիտարսըզլըգ վէ նէթի-
ճէսի օլան ահ ու էնին 'էօմրիւնիւ թա'րիֆ էյլէյօր:
Հազիգի միւ"մինին եաչատըզը 'էօմր 8ինճի պապըն թա'-
րիֆ էթտիյի 'էօմր տիր:

Էյ միւ"մին, սէնին իչիւն չէրիա'թըն հիչ պիր լիւ-
զիւմիւ եօգ տըր: Սէն Բապպ Ցիսուստա Ռուհ իւլ Գուտս
վասըթասըյլէ տուր վէ Ռուհ իւլ Գուտս սէնտէ օլ ճէվիլ,
փաք, մուգատտէս վէ Ալլահը մէսրուր վէ մէհմուն էյ-
լէյէն 'էօմրիւ Քէնտիսի եաչայաճագ տըր: Պիլա չիւպհէ
'Ահտը Աթիգ վէ չէրիա'թը մէչք էտէրիզ, վէ անտէն չօգ
տէրս ալըր միւթէէսիպհի օլուրրզ, ֆագաթ չէրիա'թ աս-
լա վէ ասլա միւմինին 'էօմրիւնիւ իտարէ էյլէյէն վէ անա
հիւքիւմէթի օլան պիր մանզուումէ տէյիլ տիր: Շէրիա'թ
հագգընտա Բէսալէլէրի մէչք էյլէ վէ կէօրէճէքսին քի

միւ"մինէր անդն հիւքիւմէթինաէն գուրթուլմուշլար տըր։ Վագա'ա չէրիա'աթ Ալլահըն թէրթիպի տիր, ֆագաթ հալը հազըր միւ"մինի իտարէ էթմէք իւզրէ թա'լին օլունմուշ տէյիլ տիր։

Իպր. 4. 1—11 մուհիմմ պիր գրթա' տըր։ Պիզէ թա'լիմ էտիյօր քի Բուհանի 'էօմր ռահաթ 'էօմր տիր։ Պու գրթա'նըն միսալընա կէօրէ Ալլահըն ալթը կիւն չալըշըպ եէտինճի կիւն րահաթլանտըղը կիպի, միւ"մին տախի քէնտի ճիւմլէ չապա վէ սայ ու զայրէթինաէն րահաթ էթմէլի տիր։ Ֆագաթ տիգգաթ էթ քի Ալլահըն եէտինճի կիւնաէ րահաթը եօրզունլուգ րահաթը տէյիլ իտի, զիրա Ո եօրուլմազ քի րահաթլանըրն։ (Եսա. 40. 28։) Ալլահ խալգ էթմէք իչինաէն րահաթլանտը։ Ո չօգ չէյլեր եա'նի սէմայը, զէմինի վէ անէրտէ պու լունանրն ճիւմլէսինի խալգ էյլէտիքտէն սօնրա խալգ էթմէքտէն եօգտան վար էթմէք իչինաէն րահաթլանտը վէ տուրտու։ Հալ չու քի Ծով. 5. 17ինի պէյանընա կէօրէ Ալլահ չիմտիյէ գատար իչէմէքտէ տիր։ Իտտի Ալլահրզ խալգ էթմէք, եօգտան վար էթմէք իչինաէն րահաթլանտը եա'նի տուրտու իսէտ հալա իչէմէքտէ տիր — եանի կիւնահքեարլալը հիւքմ, վէ թէվպէ էտէնլերի խէյտա էթմէք, մէլէքլերի վասրթասըյէ քէնտի փէյդահպէրլերի վէ րէսուլլերինէ խապէրլեր կէօնտէրմէք, միւ"մինլերինի գըլաղա զլամագ վէ չու ֆիլիքի 'այէմի իտարէ էթմէք իչինաէ իչէյօր։ Իպր. 4. 1—11ին պէյանընա կէօրէ միւ"մին տախի պու 'նէվ' րահաթլըղա մալիք օլմալը տըր։ Ալլահրմզ խալգ էթմէք իչինաէն տուրտու վէ րահաթլանտը։ Թամ պէօյլէ տախի միւ"մին Բուհանի 'էօմրաէ եէնի պիր չէյ եափամազ իլա եափրան իլէ մէսրուր օլմալը տըր։ Բապ Ցիսուս խէյտա իչինի քէամիլէն իճրա վէ իթմամ էթմիչ տիր։ Ալլահ Քէնտի խալգ էյլէտիյի չէյլէրէ պագըպտա մէսրուր օլտուղը կիպի, միւ"մին տախի Բապ Ցիսուսըն Քէնտի գուրպան վէ քէֆարէթի իլէ եափտըղը, հազըրլատըղը վէ պիթիրտիյի իչէ — օլ 'աճայիպ խէյտա վէ Բուհանի հայաթ իչինէ պագարագ մէսրուր օլմալը վէ րահաթլանմալը տըր։ Միւ"մին իչիւն հիչ պիր չէյ եափամազա հաճէթ եօգ տըր, հէր չէյ եափըրմըշ պիթմիշ տիր։ Իչթէ Բուհիլ Փուտս իչպու չապա ու ճէհաթէն վէ սայ ու զայրէթինաէն պիլ քիւլլիյէ վէ միւսթագիլէն արի վէ պէրի օլան իչպու րահաթլըգ 'էօմրիւնիւ միւ"մինէ պէյան էտէր վէ անէ եաչար։ Իչթէ պուրատա թապի'ի սուրէթաէ Բուհ իլ Փուտսըն Բապ Ցիսուս Քրիստոսըն ֆիքարէքինէ օլան 'ազագասը ևօգրատընա եէքիչիր իզ։ Պունը չու իքի նօգթատան մէչք էտէճէյիզ։ Իէսաէլէլեր վէ Բուհանի 'էօմր

Մ Է Վ Գ Ի' Վ Է Հ Ա Լ

գըսմարընա թագսիմ օլունըրլար։

Րէսալէլէրտէ մէվգի' վէ հալը եէքտիկէրլէրինաէն վազիհ թարզտա այրըմազ իսէք անէրի տօղրու անլայամազ իզ։ Մէվգի' վէ հալը թա'րիֆ էտէլիմ։

Ալլահրմզ Բապ Ցիսուս Քրիստոսը խաչ իւզէրինաէ կիւնահքեար ճանլար իչիւն քէֆարէթի օլմագ իւզրէ էօլութիւրտիւչիւնաէ ճիւմլէ միւ"մինլերի տախի պէրագէր էօլութիւրտիւ։ Անը Ալլահրմզ տէֆն էյլէտինաէ ճիւմլէ միւ"մինլերի տախի պէրագէր տէֆն էյլէտի։ Անը էօլուլէրտէն գըյամ էթտիրտիի կիպի ճիւմլէ միւ"մինլերի տախի պէրագէր գըյամ էթտիրտի։ Անը ուրուճ էթտիրիպ Քէնտի սաղընտա օթուրթտուղը կիպի ճիւմլէ միւ"մինլերի տախի պէրագէր ուրուճ էթտիրիպ պէրագէր օթուրթտու։ Միւ"մինլեր տահա մէվճուտ տէյիլ իքէն Ալլահ ճիւմլէ մէվճուտ օլագագ միւ"մինլերի Քէնտի 'Աղիմ ֆիքրինաէ վէ փրօզրամընտա Քէնտի օղլու իլէ պէրագէր

խաչլատը վէ էօլթիւրթիւ, պէրապէր տէֆն էթտի, գըյամ էթտիրտի վէ ուրուճ էթտիրէրէք Քէնտի սաղընտա օթուրթուս։ Ալլահ խաչ իւզէրինտէ Քէնտի Օղլունըն կիւնահտան տօլայը հիւքմ էտիպ Անտէն նիւզ չէվիրտիյի կիպի (Մաթթ. 27. 46.) ճիւմլէ խէլաս պուլաճագ մի՞մինէրի տախի Անըն իլէ պէրապէր հիւքմ էյլէտի վէ անլէրտէն նիւզ չէվիրտի։ Ալլահ կէրէք խաչ իւզէրինտէ կէրէքսէ տէֆն, գըյամ վէ ուրուճտա Քէնտի Օղլունա նէ նազար իլէ պագտը վէ Անը Քէնտի ֆիքրինտէ նէ մէվգի՛յէ գօտու խսէ, ճիւմլէ մի՞մինէրէ տախի այնի նազար իլէ պագտը վէ ՚այնի մէվգի՛յէ գօտու։ Իչթէ պու, միւ՞մինին մէվգի՛ի տիր, — եա՛նի միւ՞մին տահա մէվճուտ օղլազտան էվվէլ Բապպ Իսուս իլէ ՚այնիյէթ կիրմիշ տիր, Անըն իլէ պէրապէր խաչլանմըշ, տէֆն օլունմըշ, գըյամ վէ ուրուճ էթմիշ տիր, Ալլահ անա խէլաս պուլտուղը տանիյէտ հօղէ նազար իլէ պագտը։ Շու պալատաքի Թէպիղաթըմըզը այնիյէր իլէ իսպաթ էտէճէմիզ։

2 Կոր. 5. 14, «Էյէր պիրի ճիւմլէ իչինն էօլթիւ խսէ պուննտան Թանղրդ էտրիզ փի ճիւմլէսի էօլթիւ»։ Րօմ. 6. 4. «Անըն իլէ պէրապէր տէֆն օլունտուգ»։ Րօմ. 6. 5, «Էյէր էօլիւմիւնիւն պէնզէյիշինտէ Քէնտիսի իլէ պիր վիճիւտ օլտուգ խսէ»։ Րօմ. 6. 6. «Պիզիմ էսքի ատէմիմիզ Անըն իլէ պէրապէր սալպ օլունտուղունը պիլիր իզ»։ Րօմ. 6. 8, «Էյէր Քրիստոս իլէ պէրապէր էօլթիւք խսէ»։ Գօղ. 3. 3. «Էօլթիւնիւզ»։ Գալ. 2. 20, «Քրիստոս իլէ պէրապէր սալպ օլունտում»։ Շու պալատէքի այնիյէր իլէ կէօրմէքտէ իզ փի Ալլահընմըզ Քէնտի Օղլունը էօլթիւրթիւյիւ, գուրպան էյլէտիյի կիպի (Եսա. 53. 10.) մի՞մինէրի տախի պէրապէր էօլթիւրթիւ։ Ալլահ ճիւմլէ մի՞մինէրի Օղլունըն էօլիւմիւնտէ Անըն իլէ ՚այնիյէթէ գօտու։

Րօմ. 6. 5, «Զիրա էյէր էօլիւմիւնիւն պէնզէյիշինտէ Քէնտիսի իլէ պիր վիճիւտ օլտուգ խսէ գըյամէթի պէնզէյիշինտէ տախի օլաճաղզ»։ Գօղ. 2. 13, «Վէ սիզի. խաթալարտա վէ թէնթինիզին սիւննէթսիզլիյինտէ էօլմիւշ իքէն ճիւմլէ խաթալարըմըզը ավֆ՝ էտրէք պէրապէրինճէ հինա էյլէտի»։ Էֆս. 2. 5, «Պիզի Քրիստոս իլէ պէրապէր տիրիլթտի»։ Էֆս. 2. 6, «Պիզի Անըն իլէ պէրապէր հինա էթտի»։ Պու գըթա՛լար իլէ տախի կէօրմէքտէ իզ քի մի՞մինէրը Բապպ Իսուս Քրիստոս իլէ պէրապէր գըյամ էթտիյէր տիր։ Ալլահ անլէրի Քրիստոսը գըյամ էթտիրտիյի զէման Քէնտի ֆիքրինտէ գըյամ էթտիրմիշ տիր։

Էֆս. 2. 6, «Կէօթտէքիւէրտէ Քրիստոս Իսուս իլէ օթուրթտու»։ Գօղ. 3. 3, «Զիրա էօլտիւնիւզ վէ հայաթընըզը Քրիստոս իլէ պէրապէր Ալլահտա սաղլանմըշ տըր»։ Պու գըթա՛լար իլէ տախի պէրրագ Թարզտա կէօրիւյօրզ քի Ալլահընմըզ ճիւմլէ մի՞մինէրի Քէնտի Օղլուիլէ պէրապէր Քէնտի սաղընտա օթուրթմուշ տըր։ Իմտի հէր խէլաս պուլան վէ Ալլահըն էվլատը օլան պիր մի՞մին տէր հալ անլամալը տըր քի Ալլահ անը Քէնտի Օղլունըն հիզմաթնա չրգարմըշ, Օղլունա պագտըղը ՚այնի նազար իլէ անա պագըյօր վէ Օղլու իլէ նէ ՚ալագատա խսէ մի՞մինին իլէ տախի ՚այնի ՚ալագատա պուլունըյօր։ Իչթէ պու, մի՞մինին մէվգի՛ի տիր։

Պիր ազ տա մի՞մինին հալը հագգընտա միւթէլա՛ա էտէլիմ։ Մի՞մինին հալը անըն եաչատըղը ՚էօմրիւնիւն տիր։ Տա՞իմա րէսալէլէրտէ էվվէլա մի՞մինէրին Ալլահընն Քէնտի Բապպ Իսուս Քրիստոս իլէ նէ մէվգի՛տէ վէ նէ հիզմատա պուլունտուգլարը զիքր օլունըր, վէ տէր ազապ անըն արգասընտան մի՞մինէ քէնտի հէր կիւնքի եաչատըղը ՚էօմրիւնիւն եանի հաչինին քէնտի մէվգի՛ինէ

եէթիչմէսի լաղըպ իսիյի պէյան վէ թէնպիհ օլունըր։ Իլք տէֆա՝ մէվզի՝ պէյան օլունըր, սօնրա մէվզի՝է տօղրու մի՞ռմինի թէչվիգաթ սէօյլէրի։ Շէօյլէքի րէսալէէրի օգուր իքէն այէթլէրի թագսիմ էտէրէք վէ հէր պիրինի քէնտի սընֆընա գօյարագ մէշք էյէ։ Էյէր մէվզի՝ այէթինի հալ կիպի վէ հալ այէթինի մէվզի՝ կիպի ալըր իսէն Ք. Մուգատտէսի անլատմազսըն, եանլըշ վէ չարփըգ թա՝ լիմաթա զահիպ օլուրսուն։ Մէսէլա, Գօղոս. 3. 1ին իլք գըսմը մի՞ռմինին մէվզի՝ինի պէյան էտէր, իքինճի գըսմը իսէ մի՞ռմինի քէնտի մէվզի՝ինէ տօղրու թէչվիգաթ ուրը. թաքի հալը քէնտի մէվզի՝ինէ եէթիչսին։ Պու գըթա՝տա Րէսուլըն միւհկմ մանթըգը չու ուրը քի էյէր մի՞ռմին Քրիստոս իլէ գըյամ էթմիշ իսէ, քի պէօյլէ տիր, սէմա՝վի չէյլէր։ Նագգընտա միւթէլա՝ա էթմէլի տիր։ Գօղոս. 3. 3 մի՞ռմինին մէվզի՝ինի կէօսթէրիր վէ 2ինճի վէ 5ինճի այէթլէր օլ մէվզի՝յէ եէթիչմէք իւզրէ մի՞ռմինին հալընը թէչվիգ էտիյօր։ Իօհ. 6. 2—10 մի՞ռմինին Բապպ Ցիսուս իլէ էօլիւմ վէ գըյամ մէվզի՝ինի պէյան էտիյօր վէ 11—13 իսէ օլ մէվզի՝յէ տօղրու մի՞ռմինին հալընը թէչվիգ էտիյօր։ Մի՞ռմէմ Րէսուլըն մանթըգը չու ուրը քի մի՞ռմին Բապպ Ցիսուս իլէ էօլիւմ վէ գըյամ էթաի իսէ՝ ամէլէն օլ՝էօմրիւ եաչամալը տրր, հալի տահի մէվզի՝՝ինէ եէթիչմէլի տիր։ Շու պալատէքի գըթա՝լար միսալ հալինաէ վէրիլմիշ տիր, չէօյլէքի անլէրէ միւմասիլ գըթա՝լարը պու ուսուլտա մէշք էտէլիմ։

Բուհ իլ Գուտս միւմին մէվզի՝ինի ֆենտինէ պէյան էտիպ հալինի մէվզի՝ինէ չրգարըր։ Բուհ իլ Գուտսըն իշի Բապպ Ցիսուսըն գանը վասրթասըդէ միւ՞մին իշիւն հազրրանմըշ ճիւմլէ պէրէքէթ վէ մէվզի՝յի միւ՞մինէ պէյան էքմէք վէ միւ՞մինի օլ մէվզի՝է եէթիչտիրմէք տիր։ Պու պիւթիւն իշ Բուհ իլ Գուտսըն տրր։ Իշթէ Բուհ

իլ Գուտսըն Բապպ Ցիսուսըն գանընա վէ քէֆարէթինէ օլան՝ալագասը պու տրր։ Բուհանի հայաթըն էսասը վէ մէրքէզի Բապպ Ցիսուսըն քէֆարէթի տիր։ Սալթ օլ Գան վասրթասըյէ ատէմ խէյլա պուլապիլիր, անըն վասրթասըյէ ատէմ Ալլահըն հուզուրընտա տուրապիլիր, Ալլահ սալթ Բապպ Ցիսուսըն սալահը մա՝նասընը վէրէն Անըն գանը վէ քէֆարէթի իլէ սարըլմըշ վէ պիւրիւնմիւշ քիմսէյէրէ նաղար էտէպիլիր, անլէրի էվլատրընտա գապուլ էտէր վէ անլէր իլէ՝ալագատա պուլունըրր։ Ինէյլա իշի վէ Բուհանի հայաթ Ուլուհիյէթին իւշ Շախսլարը արասընտա ֆարգը գըսմլարա թագսիմ օլունմուշ տրր, շէօյլէքի հէր պիրինին մուհիմ վէ եէքթիկէրինէ սրգր բապրթա իլէ մէրպութ օլան հիսսէյէրի վար տրր։ Փէտէր, կիւնահը հիսապ էտէն, հիւքմ էտէն վէ սալթ տէօքիւմիւշ Դան վասրթասըյէ կիւնահքեարը թէպրիյէ էտէն Զաթ հալինաէ վէ Քէֆարէթ վասրթասըյէ Քէնտինէ էվլատ օլմուշ միւ՞մինէր իլէ՝ալագատա պուլունմագ իւզրէ տուրուր։ — Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսընըն իշի պու տրր։ Օղուլ իսէ «Գան տէօքիւմէյինճէ մաղֆիրէթ օլմազ» (Իպր. 9. 22) գանունընճա կիւնահքեար ճանլար իշիւն Քէնտինի ֆիտրա էտէն, անլէր իշիւն Քէնտի գուսսիյէթ վէ սալահընը թագսիմ էյլէյէն վէ հալը հազրրտա անլէր իշիւն չէֆէ՝աթ էտէն Զաթ հալինաէ տուրուր։ — Ուլուհիյէթին իւչինճի Շախսընըն իշի պու տրր։ Բուհ իլ Գուտս իսէ Քէնտինի Քէֆարէթ հալինաէ թագսիմ էտէն միւպարէք վէ փաք Գուզուընն Գանը վասրթասըյէ սաթուն ալընմըշ թէտարիք, օլմուշ վէ հազրրլանմըշ ճիւմլէ պէրէքէթ վէ մէվզի՝յի միւ՞մինէ՝ամէլէն կէթիրմէք, անա վագա՝ա էյլէմէք վէ անըն հալինի մէվզի՝ինէ եէթիչտիրմէք իւզրէ տուրմագտա տրր։ — Բուհ իլ Գուտսըն պիւթիւն իշի պու տրր։ Հալը

հազրրտա պիւթիւն Բուհանի հայաթըն իտարէսի իպրի-
տասընտան Նինայէթինէ գատար պու Զաթըն էօհտէսինէ
հէվալէ օլունմուշ տըր։ Ֆագաթ Բուհ իլ Գուտս Քէնտի
գօնթունա պիր չէյ եափմայըպ Քէֆարէթ վէ Գանա մէր-
պութ օլարագ վէ օլ Գանըն մէյտանա կէթիրտիյի չէյլէրէ
միւէսսէս օլարագ իչլէր։ Էֆս. 2. 22 պէյան էտիյօր քի
միւ"մինլէրտէ Բուհանի հայաթըն պինասը Բուհ իլ Գուտս
վասթաստըյէ օլուր։ Հալ չու քի պասպըն իլք այէթինտէն
պաշլայարագ մէշք էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի Բուհ
իլ Գուտսըն իչպու պինասը Բապպ Յիսուսըն էօլիւմ վէ
քէֆարէթինէ միւէսսէս տիր։

Իմտի միւ"մին Բուհանի հայաթըն հէր նօգթասընտա
միւսթագիլէն Բուհ իլ Գուտսա մինէթտար տըր։ Բուհ
իլ Գուտսըն նուրունա վէ Անըն Բապպ Յիսուսըն Քէ-
ֆարէթի հագգընտա էթտիյի թա'լիմաթա րազի օլտուգ-
ճա միւ"մին էն տէրին վէ ֆաթին 'էօմրիւ եաչայապիլիր։
Պիլա չիւպհէ միւ"մինին հալի քէնտի իթա'աթընա նիս-
պէթէն քէնտի մէվգի'ինէ եէթիչիր։ Միւ"մին Բուհ իլ
Գուտս իլէ նէ տէրէճէ վէ նէ մա'նատա 'ալագատա
պուլունըր իսէ Բապպ Յիսուսըն գանընըն գուվվէթինի
վէ եափտըղը չէյի օլ տէրէճէ վէ օլ մա'նատա 'էօմրիւնէ
կէչիրիր։ Բուհ իլ Գուտս իլէ օլան 'ալագասընա նիսպէ-
թէն քէնտի մէվգի'ինէ եէթիչիր։ Նինչէ մի"էմինլէր քէն-
տի մէվգիլէրինտէն չօգ էնկինտէ պիր 'էօմր եաչայօրլար։
'Էօմրլէրինտէ օլան նինչէ էնկէլ վէ մա'նիլէրտէն տօլայը
օլ մէվգիյէ եէթիչէմէյօրլար։ Կորունթօս միւ"մինլէրի
Բապպ Յիսուստա թագտիս օլունմուշլար իտի։ Պու. անլէ-
րին մէվգի'ի տիր։ (1 Կոր. 1. 2։) Հալ չու քի 1 Կոր.
3. 1—4իւն պէյանընա կէօրէ, Կորունթօս միւ"մինլէրին-
նին հալլէրի զայէթ էնկինտէ իտի։ Անլէրին 'ամէլէն եա-
չատըգլարը 'էօմր մէվգի'լէրինէ նիսպէթէն չօգ էնկին

իտի։ 1 Կոր. 6. 11ին պէյանընա կէօրէ Կորունթօս միւ"-
մինլէրի երկանմըշլար վէ փաքլէնմիշլէր իտի։ Պու այէթ
տախի մէվգի'լէրինի պէյան էտիյօր։ Հալ չու քի Կորունթ-
թօս միւ"մինլէրի, 5ինճի պասպըն պահսընա կէօրէ նինչէ
կիւնահլարա տիւշմիւշլէր վէ մէվգի'լէրինէ ասլա եագըշ-
մայան էնկին 'էօմր եաչայօրլար իտի։ Հալ ը հազրրտա
տախի նինչէ միւ"մինլէր էնկին 'էօմր իմրար էյլէյօրլար։
Օրթասընտա փէք թաթլը սու ագրտան պէօյիւք ըրմալը
օլան պիր չէհրին էհալիսինէն նինչէլէրին սուսուզ գալտրգ-
լարը կիպի, նինչէ միւ"մինլէր. Բապպ Յիսուսըն քէֆա-
րէթի իլէ հազրրլանմրզ վէ նասրլ օլմուշ փէք եիւքսէք
մէվգի'լէրինտէն մահրում վէ անր 'էօմրլէրինէ կէչիրմէ-
յէրէք եաչայօրլար։ Անլէր հինչ պիր չէյ եափմայաճագ
իքէն, քէնտիլէրտէն հինչ պիր չէյ թալէպ օլունմազ իքէն
վէ անլէր իչինն հէր չէյ հազրրլանմրզ իքէն. հատթա
Բուհ իլ Գուտս ճիւմլէսինի անլէրտէ թամ մա'նասըյլէ
իճրա էտէճէք իքէն, ակֆիլ միւ"մինլէր, իհանսրզ վէ ըլըգ,
ակֆիլ վէ պիչարէ թարզտա գալըյօրլար։ Բուհ իլ Գուտս
նէ զահմէթլէր չէքմէքտէ տիր։ Պէօլէսի միւ"մինլէրտէն
տօլայը նէ՞ գատար էյլէմլէր եիւքլէնիյօր։ Անլէրի թէնվիր
վէ թա'լիմ էտէր, անլէրին կէօզլէրինի քէնտի եիւքսէք
մէվգի'լէրինէ տիքէր իքէն. վազիֆէսիզ վէ գայզուսուզ
տուրմալարը, ա՜հ, պու նազիք վէ չէֆիգ Զաթըն գալ-
պինի նէ գատար մահզուն էթմէքտէ վէ իննիթմէքտէ
տիր։ Է՛յ պու պասպը մէշք էյլէյէն միւ"մին տօսթում,
քէնտինի թէֆթիչ էյլէ, էօմրիւնէ տէրին թարզտա սագ։
Նէ՞րէտէ սին։ Սէնին իչինն հազրրլանմրզ չէյլէր պունլար
տէյիլ տիր։ Եաչաեաճաղըն 'էօմր պունտան չօգ եիւքսէք
տիր։ Մէվգի'ն սէնին չու հալինտէն չօգ եիւքսէքտէ
տուրույօր։ Իմտի ուչան վէ հէր չարէյի իսթիմալ էյլէ-
յէրէք մէվգի'նէ տօղրու գարթալ կիպի ուչ։

Պիր կիւնահքեար խէյաս պուլտուղը տագիգէտէ քէնտի մէվգի'ինի թանըմալը տըր։ Մէվգի'ինի 'ամէլի 'էօմրէ եանի հալէ թէպտիլ էտէպիլմէսի նախօտ հալինին քէնտի մէվգի'ինէ եէթիչէպիլմէսի իչիւն միւ"մինին իման էթմէսի վէ սատէճէ գապուլ էթմէսի իճապ էտէր։ Միւ"մին քեամիլէն ինանմալը քի քէնտի մէվգի'ի Բապպ Ցիսուս իլէ այնիչէթաէ պուլունմուչ տըր, Անըն հիզասընտա տըր վէ Փէտէրին սաղընա րէ'ֆ էտիլմիչ տիր։ Ատէմ քէնտի մալինէ սահիպ օլտուղը վէ անը կէօնէնտիկ կիպի միւ"մին տախի իչպու մէվգի'ինէ սահիպ օլմալը, օ պէնիմ տիր աէմէլի, չու զա'իֆ վէ էնկին 'էօմրիւմ պանա զայրի թապի'ի տիր տէյու տիւչիւնմէլի։ Գապուլ էթմէլի քի քէնտիսի Փատիչահըն Օղլու եէրինէ կէչմիչ տիր. իմաի ֆագիր վէ աէֆիլ հալտէն գուրթուլմալը. փաչալարլարը թէրք էյլէյէրէք չահանի վէ Իլահի էլպիսէյի կիյինմէլի տիր։

Գալ. 2. 20 պուննու իլան էտէր։ Պու այէթին իլք գրամը Պօղոսըն Բապպ Ցիսուստա մաիք օլտուղու մէվգի'ի պէյան էտէր։ Տիկէր գրամը իսէ օլ Ֆրիստոս իլէ էօլմիչ 'էօմրիւն եանի մէվգի'ին, 'ամէլի 'էօմրէ իման վասըթաալյլէ կէչէր իսիյինի կէօսթէրիյօր։ Է'յ միւ"մին, խայալ էյլէ քի սէնին իչիւն նէյէր հազըրլանմըչ տըր։ Սէն Ալլահըն կէօղէրինտէ վէ գայպինտէ Բապպ Ցիսուստան ֆարգը վէ էնկին պիր մէվգի'տէ տուրմայօրսուն, 'անճագ այնի մէվգի'տէ պուլունուայօրսուն։ Սէն տախի Փէտէրին սաղընտա սուն։ Ահ նէ ճէլիլ, նէ եիւքսէք, նէ 'ազիմ պիր պէրէքէթ վէ մէվգի'։ Բուհ իլ Փուտաս սէնի օլ մէվգի'յէ եէթիչտիրմէք իսթէր իքէն Անա միւսա'ատ էյլէ։ Անա մէյատն վէր։ Տիգգաթ էթ քի Բուհ իլ Փուտաս իլէ տօղրու 'ալագատա պուլունսաըն, եօգ իսէ մէվգի'նէ ասլա եէթիչէմէզսին։

Բուհանի հայաթ հագգընտա մէչք էտէր իքէն նէֆս վէ ատէմին կիւնահլը թապի'աթը հագգընտա մութլագա մէչք էթմէմիզ իճապ էտէր։ Նիչէ քիմսէյէր պու խուսուստա փէք եանլըչ թասավվուրտա պուլունուայօրլար։ Պաղըլարըն զանընընճա Բուհ իլ Փուտաս հէր հանկր քիմսէյնին գալպինէ կիրէր իսէ օլ քիմսէյնին նէֆսի վէ կիւնահ թապի'աթը պիլ քիւլլիյէ մանվ օլուր. քէօֆիւնտէն քէսիլիպ չըգար։ Պու թա'լիմին թապի'ի նէեիճէսի չուննօգթայա կէթիրիր քի ատէմ արթըգ հէր նէ էտէր իսէ օ էյի վէ մուգատտէս տիր տէյու տիւչիւնիւր։ Էթտիյի չէյ կիւնահ օլսա պիլէ արթըգ օլ չէյ կիւնահ տէյիլ տէյու տիւչիւնիւր, զիրա քէնտի իհթիգաթլընճա մատէմքի էսքի ատէմ. նէֆս վէ կիւնահ թապիա'թը քէօֆիւնտէն սէօքիւլմիչ վէ մանվ օլմուչ տըր. իմտի արթըգ պէօյլէսի պիր քիմսէյնին հէր չէյի տօղրու. փաք վէ մուգատտէս կէօրիւնիւր։ Նէ' զէյլէթ, նէ' համագաթ. նէ' չարփըգ թա'լիմ. Ֆ. Մուգատտէստէ պէօյլէ պիր թա'լիմ եօգ տըր։ Իմտի թապի'ի սուրէթտէ չու սու"ալ մէյտանա կէլիր։ — Ֆ. Մուգատտէսէ կէօրէ

ՐԱԻՀԱՆԻ ՀԱՑԱԹՏԱ ՆԷՖՍԻՆ ՄԷՎԳԻ'Ի

նէ՞ տիր։ Պու սու"ալա Ֆ. Մուգատտէստէն ճէվապ վէրճէյիզ։

Նէֆսին քէօֆիւ միւ"մինտէն չըգար վէ քեամիլէն մանվ օլուր իտտիսաընտա պուլունանլարըն էն գուվվէթլի իսպաթլարը Գալ. 2. 20տէ պուլունուայօր։ «Ֆրիստոս իլէ պէրաբէր սալպ օլունտում. վէ արթըգ պէն եաչամայօր իմ, անճագ Ֆրիստոս պէնտէ եաչայօր. չիմտի իսէ ԹէնտԷ եաչատըգճա պէնի սէվէն քէնտինի պէնիմ իչիւն ԹէօսիմԷ էտէն Իպն Ուլլահա օլան իման իլէ եաչարըմ։» Հայ չու քի պու ճըմա'տա էօյլէ պիր չէյ ասլա եօգ տըր։

Այէթ տէյօր «Քրիստոս իւէ պէրապէր սապ օլունտում։» Տէմէք տիր քի Պօղոս Ըէսուլ տանա թէվպէ էթմէզտէն էվվէլ Բապպ Ցիսուս խաչլանտըղը զէմանտէ պէրապէր խաչլանտը։ Պու Ալլահըն եանի Ուլուհիյէթին պիրինճի Շախսընըն քէնտի ֆիքրինտէ իճրա էմ'ռիյի չէյ տիր. չէօյլէ քի Պօղոս Ալլահըն նազարընտա Քէնտի Օղլունըն հիզասընա չըգտը. անըն իւէ խաչլանտը։ Ֆագաթ պու այէթին պաքի գըսմը 'ամէլէն եաչանաճագ օլան 'էօմրիւն, եանի հալըն նասըլ եաչանըը իտիյինի պէյան էտէր։ «Արթըգ պէն եաչամայօրըմ, անճագ Քրիստոս պէնտէ եաչայօր։» Տէմէք տիր քի Պօղոս Ըէսուլըն նէֆսի օլան օլ պահն էօլմէմիշ իտի, իլլա օլ պահնտէ, Պօղոսըն չախսիյէթինտէ Քրիստոս եաչայօր իտի։ Այէթին սօն գըսմընա տաճի նազար էյլէ։ «Իպն Ուլլահա օլան իման իւէ եաչարըմ։» Պու գրթա' տաճի կէօսթէրիյօր քի Պօղոսըն նէֆսի եաճօտ օլ պահնի էօլմիւշ տէյիլ, մահվ օլմուշ տէյիլ իտի, իլլա եաչայօր իտի։ Զիրա տէյօր «եաչարըմ»։

Ք. Մուգատտէսին թա'լիմինճէ մի"ռմին իւքի չախսիյէթտէն իպարէթ տիր։ Պիրի քէնտինին նէֆսի, պէնի վէ կիւնահը. թապի'լի ատէմի, տիկերի իսէ գալպէ կիրմիշ օլան Զաթ եանի Րուհ իւլ Գուտս վէ Րուհ իւլ Գուտս վասթասըյէ մի"ռմինէ պէյան օլունան Փէտէթ վէ Սղուլ։ Գաղ. 5. 16, «Ֆագաթ տէրիմ քի Րուհ իւէ եուրիւյինի զ վէ թէն չէնվէթի իճրասընտա պուլունմայաճագսընըզ»։ Պուրատա իւքի չախսիյէթ կէօրիյօրըզ. եանի մի"ռմինի կիւնահա վէ թեն շհինվէթինէ դաւէպէ չաշտըրան Րուհ իւլ Գուտս վէ պու Զաթըն իտարէսի ալթընտա օլարագ Րուհ իւէ եուրիւյեն վէ թեն շհինվէթի իճրասընա պուլունմայաճագսընըզ։ Իման պու գրթա'նըն պէյանընա կէօրէ մի"ռմին եինէ եաչայօր, մի"ռմինին նէֆսի վէ պէնի եաչայօր, մի"ռմինին կիւնահը չէնվէթի եինէ

ռէվամ էտիյօր, ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտսըն իտարէսի ալթընտա քէնտի գուվվէթինի իզհար էտէմէզ, արզուլըրընը իճրա էտէմէզ վէ պու Զաթըն իտարէսի ալթընտա էօլիւ հիյէթինի ալըր։ Տէյիլ քի հագիգաթէն էօլիւ. կէօքտէն չըգմըշ վէ մահվ օլմուշ, իլլա պու Զաթըն ղապթը ալթընտա օլարագ էօլիւ հէյէթինի ալըր։ Գաղ. 5. 17յէ տաճի պագ, «Զիրա թէն բուհա գարշը վէ բուհ թէնէ գարշը արզու էտէր. պունլար տաճի պիրի պիրինէ մուխալիֆ տիր, չէօյլէ քի սիզ հէման իսթէտիյինիզ չէյլէրի եաճամազսընըզ»։ Պու գրթա' իւէ կէօրիւյօրըզ քի մի"ռմինին թէնի, եանի կիւնահը մահիյէթի եաճօտ նէֆսի մի"ռմինին տէրունինտէ օլան Րուհ իւլ Գուտսա գարշը տիր։ Իման կիւնահը թապի'աթ վէ նէֆս ասլա էօլմէզ վէ մահվ օլմազ, իլլա տա"իմա մի"ռմինի զապթ էթմէք մագսէտիյէ եաչար։ Ֆագաթ այէթին սօն գըսմը մէսէլէյի հալ էյլէյօր։ — «Շէօյլէ քի սիզ հէման իսթէտիյինիզ չէյլէրի եաճամազսընըզ»։ Պու գրթա' իւէ պէյան էտիյօր քի մի"ռմին Րուհ իւլ Գուտսըն արզու վէ իտարէսինէ քեամիլէն մէյտան վէրիր իսէ 0 ֆաթիհ վէ միւտիր օլուր, վէ լաքին քէնտի թէնինէ եանի կիւնահը թապի'աթը օլան նէֆսինէ միւտա'ատէ էտէր իսէ օղուրպ կէլիր։ Իման նէֆսին եանի կիւնահ թապիա'թընըն մի"ռմինտէ էօլմէսի միւտաթագիլէն էօլմէք տէյիլ, իլլա նիսպէթէն էօլմէք տիր, հագիգաթէն էօլմէք տէյիլ իլլա Րուհ իւլ Գուտսա չոգ մէյտան վէրիլմէսի սէպէպիյէ նիճինճ հէնճի գուվվէթինի իզհար էտէմէյէճէհ հալինտէ զապթ օլունմասը տըր։ Շէօյլէ քի մի"ռմին քէնտի նէֆսինին քեամիլէն գուվվէթմիշ վէ ֆաթիհ օլամազ պիր հալէ կէլմէսինի իսթէյօր իսէ Րուհ իւլ Գուտսա սօն տէրէճէտէ, չօճուգ կիպի վէ միւսթագիլէն թէսիլ վէ միւ'մի օլմալը, Անըն իւէ մէմլու օլմալը տըր։ Պու Զաթ իւէ մէմ-

ղու Տալտէ պուլունտուղըն տագիգէլերճէ նէֆս հիչ պիր չէյ էտէմէզ, կիւնահ էօլիւ օլուր վէ տաէմ խաթա պիլէ էթմէյէրէք եաչայապիլիր։ Ֆագաթ Անա պիր ազաճըգ միւսա'տաէսիղլիք, պիր ազ քէնտի ագըլնա կիւվէնմէք, պիր ազ ույուշուգլուգ, պիր ազ իմանսըզլըգ վէ գայրի քիւչիւք պիր սէպէպ իլէ նէֆս մէյտան պուլուպ քէնտի արզուսընը իֆրա էտէպիլիր։

Գաղ. 5. 18. «Էյէր Բուհ իլէ գըլազուզլանըր իսէ-նիզ չէրիա'թ ալթընտա տէյիսինիզ»։ Պու գըթա'նըն պէյանընա կէօրէ մի"ամին Բուհ իլ Գուտս իլէ գըլազուզ-լանտըգճա եանի Անըն իտարէսի ալթընտա պուլունտուգ-ճա պաշգա պիր իտարէ ալթընտա տէյիլ սիր, պաշգա պիրինէ գուլուգ էթմէզ։

Պու թա'լիմէ Գաղ. 5. 24իւ 'ազիմ պիր 'իթիրազ տէյու կէթիրիրլէր։ Մէնք էտէյիմ։ «Քրիստոսըն օյան քիմ-սէյէր թէնի անըն հալէսլէրի վէ չէհվալէրի իլէ սալպ էթ-տիլէր»։ Պու գըթա' պէյան էթմէյօր քի մի"ամիսին թէնի եանի չու ճէսէտի Քրիստոսըն ճէսէտի կիպի խաչլանմըզ տըր։ Զիրա էյէր մի"ամինին ճէսէտի սալպ օլունտու իսէ տախի էօլիւր։ Հալ չու քի Բուհ իլ Գուտսա մալիք օյան հիչ պիր մի"ամին Բուհ իլ Գուտսա մալիք օլտուղը իչիւն ճէսէտճէ էօլմէմիչ վէ մէզարա գօնմամրզ տըր։ Իմտի պու գըթա' չու իւքի մանսայը վէրիյօր, 1ինճի, մի"ամի-նին պահի, նէֆսի եանի պիւթիւն կիւնահլը մահիյէթի Բապպ Ցիսուս իլէ պէրապէր խաչլանմըզ տըր, Ալլահ ա-նա պու նազար իլէ էօլիւ նազարը իլէ պագար, 2ինճի, 25ինճի այէթին թէֆսիրինէ կէօրէ, մի"ամին օլ մէզգիինի եանի Բապպ Ցիսուսըն խաչլանտրգը զէման պէրապէր նէֆսինին տախի խաչլանմասընը Բուհ իլ Գուտս վասը-թաարյլէ 'ամէլի 'էօմրէ գօր վէ եաչար։ «Էյէր Բուհ իլէ եաչար իսէք Բուհ իլէ տախի եիւրիւյէլիմ»։ Պու այէթ

իլէ տէմէք իսթէյօր քի էյէր Բուհ իլ Գուտս տէրիւնի-միզտէ եաչայօր իսէ, Անըն իտարէսինէ թէսլիմ օլուն-մուչ իսէք 'ամէլէն պու Զաթ իլէ եիւրիւմէք, Անըն տա-զուլարընա ամին տէմէք, Անըն կիւնահա գարշը օյան հարաքէթինի գապուլ էթմէք վէ Անը թա'գիպ էտէրէք թէնին ճիւմլէ հավվա վէ արզուլարընա էօլիւ նազար իլէ պագմամրզ իճապ էտէր, զիրա անէր Բապպ Ցիսուս իլէ պէրապէր սալպ օլունմուչ տըր։

Գաղ. 6. 14. «Լաքին հաչա քի պէն Բապպրմըզ Ցիսուս Քրիստոսըն խաչընտան զայրի չէյ իլէ իֆթիխար էտէյիմ. անըն վասրթասրյլէ տիւնեա պանա պէն տախի տիւննայա սալպ օլունտում»։ Պու գըթա' վհվգի' այէթի տիր։ Կէօսթէրիյօր քի Պօղոս Րէսուլ Բապպ Ցիսուս իլէ պէրապէր խաչլանտը։ Շէօյլէքի Ալլահ մի"մինէ, տիւն-եայա էօլիւ վէ տիւնեա տախի քէնտինէ էօլիւ նազարը իլէ պագար։ Քրիստոսըն խաչը իլէ սալպ օլունտուղընը պէյան էտիյօր։ Տէյիլ քի օլ խաչ կէթիրիլիպ Պօղոսը սալպ էյլէտի, զիրա պէօյլէ պիր չէյ օլմատը վէ օլամազ։ Իլլա Պօղոս տանա թէվպէ էթմէզտէն էվվէլ Բապպ Ցիսուս իլէ պէրապէր սալպ օլունտու։ Իմտի ամէլի 'էօմրիւ եա-չար իքէն մի"մին քէնտինին էօլմիւչ խոխինի, Ալլահ անա պու նազար իլէ պագտըղընը, անը Քէնտի ֆիքրինտէ պու մէվգի'յէ գօմուչ օլտուղընը վէ պու սէպէպտէն Բուհ իլ Գուտսա միւսա'տէ էտէրէք 'ամէլէն տախի էօլիւ 'էօմրի իման իլէ եաչամալը խոխինի հիաս էտէր։ Գաղ. 2. 20 պունը իզահ էտիյօր։ Ալլահըն մի"մինի Բապպ Ցիսուս իլէ պէրապէր խաչլատըղընա իման իլէ ամէլէն տախի Բուհ իլ Գուտս վասրթասրյլէ տիրի վէ Ֆաթիհ 'էօմր եաչանըր։ Մի"մինին նէֆսի տէյիլ քի Բուհ իլ Գուտս իլէ տօլտուղընտա էօլիւր, իլլա, զա-թէն եիւզէրճէ սէնէլէր էվվէլ էօտիւրիւլմիւչ տիր։ Ֆա-

գաթ հալը հազըրտա պիր միւ"մին Բուհ իւլ Գուտսա միւսա'ատէ էտէրէք քէնտինին զաթէն էօլմիւշ իտիյինի իման իլէ գապուլ էթմէլի վէ եաշամալը տըր։ Իպր. 2. 14 իւն պէյանընա կէօրէ Շէյթան Բապպ Ցիսուսըն խաչլանմասը վէ էօլիւմիւ իլէ իպթալ օլունմուշ իքէն եինէ հալը հազըրտա իշլէտիւի կիպի (1 Պետ. 5. 8.) միւ"մինին նէֆսի տախի Ալլահըն նազարընտա Բապպ Ցիսուսըն խաչլանտըղը զէմանտէ պէրապէր խաչլանմըշ իսէտ եինէ ֆամին օլմագ մագսէտի իլէ Բուհ իւլ Գուտսա գարշը տուրուր վէ եաշար։ Իտտի նէֆսի 'ամէլէն էօլիւ հալինէ կէմիրմէք իչիւն Բուհ իւլ Գուտսա ան պէ ան մէյտան վէ միւսա'ատէ էթմէք լազըմ տըր։ Անրն իլէ սըգը վէ քեսպիլ 'ալագատա պուլունտուգմա նէֆս քէնտի մէվգի'ինէ եա'նի խաչլանմըշ հալինտէ գալըր։ 1 Պետ. 2. 11է կէօրէ «Ճանա գարշը ճէնկ էտէն նէֆսանի չէհվէթլէր» վար տըր։ Անլէր էօլիւ տէյիլ իլլա ճէնկ էտէպիլիր Թարզտա տիրի տիրլէր։ Ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտսըն գուվվէթի ալթընտա միւ"մին իչիւն անլէր էօլիւ հիյէթինի ալըրլար։ Րօմ. 8. 10, «Էյէր Քրիստոս սիզտէ իսէ կէրչի ճէսէտ կիւնահ սէպէպինտէն էօլիւ տիր ամմա Բուհ սալահ սէպէպինտէն հայաթ տըր»։ Պու գյթա'նըն պէյանընա կէօրէ միւ"մինին Ալլահըն հուզուրունտա մէվգի'ի պու տըր եանի կիւնահ մահիյէթի, նէֆս, միւ"մինտէ էօլիւ հիյէթինտէ, վէ Բուհ իւլ Գուտս եաչայան, տիրի վէ հաքիմ օլան Զաթ հալինտէ պուլունմալը տըր։ Պու մէվգի'ինին իսէ 'ամէլէն նասըլ իճրա օլունըր իտիյինի Րօմ. 8. 13տէ կէօրիւյորըզ։ «Զիրա էյէր թէնճէ եաշար իսէնիզ էօլճէէքսինիզ, ամմա էյէր Բուհ իլէ ճիսմանի 'ամէլլէրի էօլտիւրիւր իսէնիզ եաշայաճաղաընըզ»։ Պու գրթա' կէօսթէրիյօր քի «ճիսմանի 'ամէլլէր» վէ թէնէ ա"իտ կիւնահլար վէ նէֆս, էօլտիւրիւլմէսի իճապ էտէն պիր տիրլիք

իլէ իշլէմէքտէ օլուպ անլէրի սալթ Բուհ իւլ Գուտս իլէ էօլտիւրէպիլիր իզ։ Իմտի միւ"մինին եաչայաճաղը 'էօմր պու տըր, եանի պիւթիւն կիւնահ մահիյէթինին վէնէֆսին տա"իմա գուվվէթսիզ վէ էօլիւ հալտէ հրֆզ օլունմասը իչիւն Բուհ իւլ Գուտսըն տօլուլուզունա մէյտան վէրմէք վէ պու Զաթա միւ'թի օլմագ լազըմ տըր։

Իմտի նէթիճէ էտէրէք պէօյլէ տէրիզ։ — Բուհանի հայաթ Բուհ իւլ Գուտսըն միւ"միւնիւ պիզ իհտիյճ թէպիմ օլունաև վէ միւ'թի օլան նիֆսի իզհիրինտէ եաշաստըր պիր 'հօմր տիր։ Բուհ իւլ Գուտսա նէ տէրէճէտէ իթա'աթ էտէր իսէն Օ սէնտէ օլ տէրէճէ ֆամին օլուր։ Էյ միւ"մին, սէն պու Զաթա իսթէյէրէք թէսլիմ օլունմալըսըն։ Սէնին ազատ իրատէթին իսթէյէրէք վէ ճան ու կէօնիւլտէն րազի օլարագ պու Զաթըն 'Ազիմ Իրատէթի ալթընտա իրատէթսիզ օլմալը տըր։ Օ սէնի տօլտուրտուղընտա սէնին իրատէթին եինէ ազատ տըր, ւպր օտուն փարչասը տէյիլ սին, ֆագաթ սէն ազատ իրատէթինի պու Իրատէթէ օլ գատար թէսլիմ էթմէլի վէ Անա օլ գատար րազի օլմալը սըն քի սէնին ազատ իրատէթին Անա էսիր օլմալը տըր։ Հէմ ազատ հէմ տախի էսիր։ Իսթէր իսէն եինէ կիւնահ էտէպիլիր տէրէճէտէ, կիւնահը թէմիզ էտէն իրատէթ ազատլըղընա մալիք սին, ֆագաթ պու Զաթա օլ գատար թէսլիմ օլունուր. Անա օլ գատար էմին օլուր վէ անա օլ գատար րազի օլուրսըն քի մէգքիւր ազատ իրատէթինի պիր տէֆա' պիլէ իսթիմալ էտէմէզ էսարէթէ իսթէյէրէք քէնտինի պաղլարսըն։ Պու Զաթ իլէ օլ գատար 'ալագատա պուլունըր սըն քի 'արթըգ իսթէյէրէք սալահտան իսօչլանըր վէ կիւնահտան իքրահ էտէր պիր հալտէ պուլունուրսըն։ Պու մա'նատա միւ"մին էօլիւ հիյէթինի ալըր։ Հագիգաթէն 'էօլիւ տէյիլ իլլա Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու վէ Անա իթա'աթը պու-

յունտուղը տազիգելերտէ էօլիւ հալտէ պուլունըր, գուվ-
վէթի վար իքէն գուվվէթսիզ հալտէ, կիւնահ էտէպիլիր
ազատ իրատէթի վար իքէն էտէմէզ պիր էսարէթ հալին-
տէ պուլուէնոր: Իչթէ միւ"մինին էօլմէսի, էսքի ատէմին
վէ նէֆսին խաչլանմասը պու մա'նատա վագը օլուր:

Թապի'ի սուրէթտէ պուրատա չու սու"ալ հուսուլա
կէլիր:—Պու պէօյլէ իսէ միւ"մին կիւնահ էտէպիլիր մի՞,
տիւէպիլիր մի՞. նէֆս քէնտինտէ հիւքիւմլէթ մէվգի'ինի
ալապիլիր մի՞: Պու սու"ալլարա ճէվապէն տէրիմ «էվ-
վէթ» վէ «խայր»: Տիւշմէյէն, մաղլուպ օլմայան վէ հատ
թա թէօքէղիմէյէն 'էօմրիւն վար իսիյինէ պիւթիւն վար-
լըղըմ իլէ ինանըր իմ: Զիրա էյէր Բապպ Ցիսուս Քրիս-
տոսըն քէֆարէթի վէ զէմինէ թէնէզզիւլ էտէն Րուհ իւլ
Գուտս պունու հուսուլէ կէթիրմէսիյէր իսէ տահա նէ՞
հուսուլէ կէթիրտիլեր: Էվվէթ, Րուհ իւլ Գուտս զէմին-
տէ ֆաթին պիր 'էօմր իմրար էտէպիլիր, միւ"մինի զապթ
էտէպիլիր, անը մէմու էյլէյիպ ֆաթին էյլէյէպիլիր վէ
անը ճէլալտէն ճէլալէ թէրֆի' էյլէյիպ գուտսիյէլին էն
եիւքսէք տէրճէյէրինէ եէթիշտիրէպիլիր: Պիւթիւն վա'-
զըմ վէ միւ"մինէր հալինտէ էն 'ազիմ իման թէմէլլէրի-
միզտէն պիրի պու տըր: Ֆագաթ չունու պիլմէյիզ քի
պու 'էօմրիւ Րուհ իւլ Գուտս պիզիմ իթա'աթըմըզ, եա-
խօտ տահա աչըգ տէյէրէք. Անըն հէր չէյինէ րազի օլ-
մամըզ իւզէրինէ միւ"էսէսէն եաչար, էյէր միւ"մին պիր
ազ իթա'աթսըզ վէ րազի օլմազ հալտէ պուլունըր իսէ
Րուհ իւլ Գուտսըն գուվվէթի հիսս օլունմազ: Րուհանի
'էօմր պիր տէֆա' զէննպէրէյի գուրուլուպ տա ուզուն պիր
զէմանա գատար իչլէյէն պիր մաքինայա պէնզէմէզ, իւ-
լա ան պէ ան հավատան, սուտան, թա'ամտան վէ զայ-
րի չէյէրտէն զըտալար ալարագ եաչայան ճէսէտ պէն-
զէր: Րուհանի 'էօմր ան պէ ան եաչանան 'էօմր տիր:

Րուհանի 'էօմր Րուհ իւլ Գուտսա ան պէ ան մէյտան
վէրէրէք, րազի օլարագ Րուհ իւլ Գուտսըն եաչատըղը
պիր 'էօմր տիր: Միւ"մին էօյլէ պիր հալէ կէլմէլի քի հէր
ան իսթէյէրէք Րուհ իւլ Գուտսըն իրատէթի ալթընտա
իսթէքսիզ գալմազա րազի օլմալր տըր: Պիր ան իսթէք-
սիզլիք օլ ան իչինէ տիւշիւչ տէմէք տիր: Պիր ան Րուհ
իւլ Գուտսըն եօրուլմա պիլմէզ օլան զայրէթի վէ ֆա'ա-
լիյէթի էօնիւնտէ միւսա'ատէսիզլիք օլ ան իչինէ մաղլու-
պիյէթ տէմէք տիր: Պիր ան պու Զաթըն թէչվիգաթ ու
տէլալէթինէ ամին տէյէմէմէք օլ ան իչինէ տիւշիւչ տիր:
Էվվէթ, միւ"մին մաղլուպ օլմազ, ֆագաթ հէր ան Րուհ
իւլ Գուտսա իտարէյի վէրտիքճէ: Տիւշմէզ, պու Զաթ
անը տօլտուրտուգճա: Նէֆս քէնտի իչինի իճրա էտէմէզ,
հէր ան իթա'աթ էթտիքճէ: Վէ ինանըրըզ քի պէօյլէ
տա"իմա իթա'աթ էտէպիլէն, տա"իմա միւսա'ատէ էտէն,
Րուհ իւլ Գուտսըն հէր թէքլիֆինէ տա"իմա ամին տէյէն
պիր 'էօմր վար տըր: Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր միւ"մին
քէնտի խաթալարընա քէնտիսի մէսուլ տըր: Սէնին ճէ-
հալէթին Րուհ իւլ Գուտսըն իչի տէյէլ տիր: Զարփրգ ա-
տրմլարընը Օ աթմատը, իլլա սէն աթատըն: Օնա ապա խա-
թա խնատ էթմէ:

Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտսա մալիք
օլուպ տա եհնէ խաթա էտէնլէրին վուգու պուլտուղընը
կէօրիւյօրըզ: Պետրոս Րէսուլ թա'պիր օլունմազա միւս-
թահագ օլան հալէ տիւշմիւչ իտի, Գազա. 2. 11—15:
Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու իքի պէօյիւք միւպէչիրլէր
արասընտա նիզա վուգու պուլտու (Ամզ. 15. 37—39)
Մարկոս գօրգազըզտան Ալլահըն իչինէ կիթմմիչ իտի
վէ Բարնաբաս Մարկոսը եէյէնի օլտուղը իչինէ պէրապէր
ալտը: Հատթա Պօղոս Րէսուլա տահի Րուհ իւլ Գուտս
թարաֆընտան երուսազէմէ չըգմամասը թէնպիհ էտիլ-

միշ իքէն ո իթա՛աթսըզ օյտու։ Ամաշ. 21. 4։ Պիլա չի պհէ անէրին չու Նայէրտէ պուլունմայարը պիզի մէ-
յուս էթմէզ. ֆագաթ պու Նալըն վագը՝ օյտուղընը կէօս-
թէրիյօրլար։ Սի՞ւ՞ւին զայէթ տագիգ պիր էօմր եաչա-
մալը տըր թա քի ասլա տիւշմէյին։ Պիլա չիւպհէ քէն-
տի գուվվէթիյլէ տէյիլ իլլա պու Զաթըն մէմլու էյ-
լէյէն գուվվէթիյլէ տիր։ Մի՞ւ՞ին Րուհ իւլ Գուտսըն
հրիգ էտէն. ֆաթիհ չրգարան գուվվէթինէ ինանտրգճա
վէ պու Զաթա միւ՛թի օյտուգճա ասլա տիւշմէյէ-
ճէք տիր։

1 Ցով. 1. 5—2. 1 մուհիմ պիր գրթա՝ տըր։ 5—7 պէյան էտիյօրլար քի մի՞ւ՞ին Ալլահըն նուբ-
րուննտա 'էօմր իմրար էթմէյի տիր վէ նուբտա եաչա-
յան պիր մի՞ւ՞մն տաիի հէր ան Բապպ Ցիսուսըն գա-
նընըն փաքլէմէյինէ միւնթաճ տըր։ Ղինճի այէթին տօղ-
բու թէրճ՛ումէսի չու տըր. «Ինքն Օղլու Ցիսուս Ֆրիս-
տոսըն գանը պիզի հէր կիւնահտան փաքլէմէք իւզրէ
պուլունըր. (եախօտ տէվամի սուրէթտէ փաքլէ։)» Իմ-
տի մի՞ւ՞մն էն տէրին. էն գուտտուս վէ նուբտա օյան
'էօմրիս եաչըր իքէն Բապպ Ցիսուսըն գանը անը տա՞ի-
մա փաքլէմէքտէ պուլունմայը տըր։ Պու գրթա՝ Բապպ
Ցիսուսըն Ցով. 13իւնճիս պապտա բէմզ թարիգի իլէ
էթտիյի 'ազիմ թա՛լիմի իզահ էտէր։ Ցով. 13. 10,
«Սայգանմըզ քիմսէ այագլարընըն եայգանմասընտան
զայրի պիր չէյէ միւնթաճ տէյիլ տիր»։ Վագա՛տ միւ՞մն
Բապպ Ցիսուսըն գանը իլէ պիր տէֆա՝ քեամիլէն փաք-
լէնմիշ իսէտէ եէվմիյէ 'էօմրիւն սէօզլէրի, մուա՛մէյէէ-
լէրի, միւթէա՛ալարը, զաննարը. գարարլարը, վիան-
լարը, ախզ ու իթա՛լարը. իշ վէ մէչղուլիյէթի. հիսսիյաթ
վէ արզուլարը հէր կիւն վէ հէր ան Բապպ Ցիսուսըն
գանը իլէ տա՞իմա փաքլէնմէյի տիր։ Միւ՞մն Ալլահըն հուս-

զուրընտա հէր կիւն ալչագլանմալը, հէր կիւն քէնտի հիչլի-
յինի կէօրմէյի վէ հէր կիւն քէնտի կիւնահքեար վէ նահաք
օյան նէֆսինտէն փաքլէնմէյի տիր։ Տէյիլ քի պիր մա՛իմ
կիւնահ էթտիյի իչիւն, տէյիլ քի Բապպ իւէ քէնտի արա-
պընտա թէսլիմ էթմէտիյի պիր մատտէ օյտուղը իչիւն,
խայր. խայր։ Միւ՞ւ՞ին իւէ Ալլահըն արապընտա քէնտինին
պիլտիյի մա՛իմ պիր կիւնահ, պիր փութ եա մա՛նի պուլուն-
մամալը տըր։ Միւ՞մն անէրին ճիւմլէսինի սիւրիւնթիւ
պայարտագ եաչամալը տըր։ Ֆագաթ պու ճիւմլէ իւէ պէ-
րապէր էն գուտտուս, էն փաք, էն տէրին, էն զիյատէ
Բապպ իւէ մահրէմ 'ալագատտա պուլունան 'էօմր. Ալլա-
հըն հուզուրընտա էն տէրինէրէ էնէն. քէնտինտէն թիթ-
սինէն վէ իքրահ էտէն. թօզ վէ թօփրագ իչինտէ Բապ-
պըն այագլարընտա տիւշէն պիր 'էօմր տիր։ Ք. Մուգատ-
տէս, «նէֆս քէօքիւնտէն չրգար իմտի արթրգ հէր էթ-
տիյիմ Րուհ իւլ Գուտստան տըր» թա՛լիմինի թասսրգ
էթմէյօր։ Պէօյէսի քիմսէյէր Րուհ իւլ Գուտսըն պիր
միւ՞մնտէ իչէմէսինի վէ Րուհանի հայաթըն մահիյէթ
վէ սիյրէթինի անլամամըշ օյան քիմսէյէր տիր։ Ալլահըմզ
նուր տըր վէ նուրըն թապհա՛թը իզահար, պէյան վէ քէշֆ
էթմէք տիր։ Միւ՞մն պու 'Ազիմ նուրտա գալարգճա
(1 Պետ. 2. 9.) քէնտինտէ չօգ չէյէր կէօրիւր, անէր-
տէն իքրահ էտէր վէ անէր իչիւն Ալլահըն հուզուրընտա
սօն տէրէճէ քիւչիւրիւր։ Տիգգաթ էյյէ քի տա՞իմա
կիւնահ 'էօմրիւ եաչամալը վէ տա՞իմա ավֆ'լըգ տիւէ-
մէյի տէմէյօրզ, իլլա օլ 'Ազիմ նուրտա եաչայապիլէճէք
տէրէճէտէ փաք վէ մուգատտէս օլմուշ պիր միւ՞մն
տաիի քէնտինտէն հէր կիւն իքրահ էտէր վէ Ալլահըն
հուզուրընտա թազարրու էտէր տէյօրզ։ Էն տէրին վէ
էն մուգատտէս միւ՞մնին չահսի տու՛ալարը, կէօզ եաչ-
լարը, քէնտինտէն իքրահիյէթ վէ թէզարրու իլէ տօլու

օլուր: Նէֆսին քէօքիւ չրգաը վէ արթըգ օ ասլա պիր իշ կէօրէմէզ թա'լիմինէ ինանան քիմսէյէրին տուա'լարընտա Բապպըն հուզուրընտա քիւչիւլմէք, թէզարրու վէ իքրահիյէթ պուլունմազ: Վէ պու զայէթ թապի'ի տէյիլ մի՞ տիր: Էյէր պէնտէ նէֆս միւսթագիլէն վէ քեամիլէն ժանվ օլտուս, եախօտ քէօքտէն սէօքիւլտիւ իսէ, արթըգ Ալլահըն հուզուրընտա քիչիւլմէյէ հիչ պիր սէպէպ գալմամըշ տէմէք տիր: Հալ չու քի մի՞ամինին նէֆսի Բուհ իւլ Գուտս քէնտինի զապթ էթտիքճէ, մէմնու էյլէտիքճէ էօյիւր: Տէյիլ քի էօյիւր, իլլա էօյիւ հալտէ պու 'Ազիմ Զաթըն հիւքմ ու իտարէսի այթընտա հրգզ օլունըր: Ա՛ն օլ թէվազու 'էօմրիւ, քէնտինէն իքրահ էտէն 'էօմր: Մի՞ամինին 'ազիմ մէսէրրէթի պուննտա տըր: Է՛յ մի՞ամին, սէն քէնտինէ պուղզ էթմէյի պիւթիւն 'էօմրտէ տա՞իմա իճրա էտէպիլիր թապի'ի պիր հալէ կէլմէլիսին: «Քէնտի ճանընա պիլէ պուղզ էթմէզ իսէ պէնիմ չակիրտիմ օլամազ»: Ղուկ. 14. 26: Նէֆսինի թէրք էթմէյի վէ ինքեար էթմէյի 'էօմրիւն իլէ պիլի՞ր մի սին: Մատ. 16. 24: Ղուկ. 9. 23: Պու հալ մի՞ամինին 'էօմրիւնտէ տա՞իմի պիր հալ օլմալը տըր:

1. Ցով. 8—10ա տախի պագալըմ: Պու գըթա'լարըն պէյանընա կէօրէ մի՞ամինտէ կիւնահ եանի կիւնահը թապի'աթ մէվճուտ տըր: 8ինճի այէթ պունը պէյան էտիյօր: 9 վէ 10ընճը այէթլէր իսէ ամէյէն իչէնմիչ կիւնահլար հագգընտա պահս էտիյօր: Մի՞ամինին տէրուննինտէ կիւնահըն եանի կիւնահը թապի'աթըն մէվճուտա օլմասը պիր վագա'ա վէ հագիգաթ տըր: Ցագաթ Բուհ իւլ Գուտս վասրթասըյէ զապթ ու իտարէ օլունտուգճա ասլա վէ ասլա պիր իշ կէօրէմէզ վէ էօյիւ հիյէթինտէ տուրուր: Վէ լաքին էյէր պիր ազ իթա'աթսըզ օլուր եախօտ վազիֆէսիզ պիր 'էօմր եաչամագ իսթէր իսէ

տէր հալ կիւնահ էտէպիլիր: Շէօյլէքի Ո՛ուհանի հայաթ հէր ան տագիգ թարզտա Բուհ իւլ Գուտսըն իտարէսի այթընտա պուլունան պիր 'էօմր տիր: 1 Ցով. 2. 1 իսէ մէսէ՞յէյի պիր ազ տանա իլէրի սիւրիյօր: «Էյ չօճուգլարըմ, կիւնահ իչլէմէմէնիզ իչիւն սիզէ պու չէյլէրի եազըյօրըմ, վէ էյէր պիր քիմսէ կիւնահ իչլէյէճէք օլուր իսէ Փէտէրին եանընտա չէֆա'աթճըմըզ սահիհ Ցիսուս Քրիստոս վար տըր»: Պու գըթա՝ պէյան էտիյօր քի մի՞ամին կիւնահ իչլէմէմէյի տիր, անրն տէրուննինտէ օլան կիւնահ թապի'աթը Բուհ իւլ Գուտսա զարիպ կէյճէրէք քէնտի արզուսընը իճրա էթմէյէյի տիր: Ցագաթ չայէտ պիր մի՞ամին ճէհալէթի, իթա'աթսըզլըգ վէ զայրի նիչէ սէպէպլէրտէն տօլայը կիւնահ թապի'աթընա մէյտան վէրմիչ իսէ Բապպ անը եուվարլայըպ ճէհէննէմէ աթմազ, իլլա՝ ավֆ էտիպ, անը գան իլէ փաքէյիպ եէնի գուվվէթ իլէ գուչաթմագ իւզրէ Փէտէրին սաղընտա Բապպըմըզ Ցիսուս Քրիստոս չէֆա'աթ էթմէքտէ տիր: Պու գըթա'լար կիւնահլը 'էօմրէ միւսա'ատէ էթմէյօրլար իլլա կիւնահ իչլէմիչ պիր մի՞ամինի իւմիտսիզլիք չուգուրունտան չըգարըյօրլար:

Պուրատա թէքրար գանըն 'ազիմ էհէմմիյէթ վէ իչինէ պագմալը իզ: Բապպ Ցիսուսըն գանը, կիւնահքաըրըն խէլասը իչիւն լազըմ օլտուղը գատար մի՞ամինին տա՞իմա 'էօմրիւ իչիւն տախի լազըմ տըր: 'Ատատ քիթապը 19ընճը պապը պաչտան պաչա տիգգաթ իլէ օգու: Պու գըթա'տա կէօրիւյօրըզ քի քեահնի 'ազամ պիր գըրմըզը ինէք ալըպ անը պօղազլայարագ պիւթիւն եանըմա գուրպան հալինտէ եագընտ տէյու Ալլահ թարաֆընտան էմր օլունտու: Իչպու գըրմըզը ինէյին քիւլիւնիւ հրգզ էթմէք իճապ էտէր իտի թա քի պիր քիմսէ նասիփաք օլաճագ եա կիւնահ իչլէյէճէք օլուր իսէ օլ քիւլ-

ան պիր գապ իչինէ վէ իւզերինէ տախի սու գօյուպ օլ
սույու նափաք օլմուշ եա կիւնահ իչլէմիշ օլան ատէմին
իւզերինէ սէրփմէյէրի տախի էմր օլունմուշ իտի։ Պու
քիւ տա՛իմա հրֆզ օլունըր իտի։ 'Ատատ 19. 9։ Պու
գրթա՝ Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըն գանընը եախօտ գուտ-
սիյէթ վէ սալահընըն մի՛ամին իչիւն տա՛իմա հրֆզ օ-
լունտուղընը կէօսթէրէն փէք մա՛նատար պիր նուշմունէ
վէ կէօրկէ տիր։ Բապպ Ցիսուսըն գանընին մա՛նասը
Օղուլըն Փէտէր Ալլահըն հուզուրընտա, մալիք օլտուղը
սալահ վէ գուտսիյէթի տիր։ Ալլահըն հուզուրընտա Ա-
նընն գուտսիյէթ վէ փաքլրզ միյարընա հիչ պիր պէչէր
եէթիչէմզ իքէն Բապպ Ցիսուս եէթիշմիշ տիր։ Վէ պու
Զաթըն մալիք օլտուղը սալահ վէ գուտսիյէթ Անա հա-
գիգաթէն իման էտէնլէրէ սայըլարագ մի՛ամինլէր Ալլահա
եագլայմըշլար տրր, Անընն էվլատլարը օլ հուշլար տրր։
Վէ լաքին մէզքիւր գրրմզը ինէյին քիւրիւ Իսրայէլ
գավմընըն կիւնահլարընըն փաքլէնմէսի իչիւն տա՛իմա
հրֆզ օլունտուղը կիպի, Բապպ Ցիսուսըն գանը եանի
Անըն սալահ վէ գուտսիյէթի տախի մի՛ամին իչիւն Ալլա-
հըն հուզուրընտա տա՛իմա հրֆզ օլունմագտա տրր։ Իչ-
թէ 1 Ցով. 2. 1ին 'ազիմ թա՛լիմի պու տրր։ Շէօյլէ քի
չայէտ պիր մի՛ամին կիւնահ իչլէմիշ իսէ պիլսին քի Փէ-
տէրին սաղընտա 'սալին Ցիսուս Քրիստոս վար տրր։
Պուրատա սալին թա՛պիրինին 'ազիմ մա՛նասը վար տրր։
Եանի, տէմէք իսթէյօր քի մի՛ամին կիւնահ էթիյինա-
տէ Ալլահըն հուզուրընտա տուրամազ, ֆագաթ իեւնիւնէ
սայըլան, անրև հիսապրնա սայըլան պիր սալահ վար
տրր, սէն կիւնահ էթմին իսէ Օ սալին վէ կիւնահսրզ
օլան Զաթըն սալահը սէնին իչլուն տիր։ Իման Բապպ
Ցիսուսըն սալահընտան պէրի օլարագ հիչ պիր մի՛ամինին
Ալլահտա հիչ պիր հագգը եօգ տրր։ Պիզ էն մուգատաէս

վէ էն տէրին 'էօմրիւ իմրար էթմիյիմիզ զէմանլէրտէ
տախի Ալլահըն հուզուրընտա սայթ Բապպ Ցիսուսըն գա-
նը վէ սալահը իլէ տուրուրզ։ Վէ չայէտ պիր մի՛ամին
պիր չօգ սէպէպլէրտէն տօլայը պիր կիւնահ իչլէմիչ իսէ
գալպինի ինճիլթիյի Բապպընա քիւչիւլէրէք, թէվազու
վէ գալպ գըրըգլըզը իլէ եագլայընը վէ իման էթմին քի
քէնտի իչիւն Փէտէրին սաղընտա եինէ 'ազիմ պիր Սա-
լան վէ Կուտսիյէթ մէվճուտ տրր, քէնտինէ ավֆ' էտէ-
ճէք, փաքլէյճէք վէ ֆաթիհ 'էօմրտէ հրֆզ օլունան
գուվվէթ իլէ գուչատաճագ տրր։

Պիհա չիւպհէ Բուհանի 'էօմր թէգատիւմ 'էօմրիւ
տիր։ Բուհանի հայաթ հագիգաթէն հայաթ տրր։ Մի՛ա-
մին Բուհ իւլ Գուտսա իթա՛աթ էթտիքճէ իթա՛աթ էթմէյի
էօյրէնիր, պու 'էօմրտէ եաչատրգճա տանա միւթէվազը
վէ տանա մուգատտէս օլուր։ Եէնի տօղուչա մալիք օ-
լան քիմսէնին թէգատիւմ էթտիյի կիպի Բուհ իւլ Գուտս
իլէ տօլու օլան պիր մի՛ամին տախի տա՛իմա թէգատ-
տիւմ էթմէյի տիր։ Թէգատիւմ էթմէյէն պիր մի՛ամին
Ալլահ իլէ տօղրու 'ալագատա պուլունմայօր տէմէք
տիր։ Վէ թէգատիւմ, սէնէլէրէ նիսպէթէն օլմալը տրր։
Օն սէնէ էվվէլ եէնիտէն տօղտուղընա եանի Բուհանի
հայաթա մալիք օլտուղընա չէհատէթ էտէն պիր քիմսէ
օն սէնէլիք բուհանի թա՛լիմէ, գուտսիյէթէ վէ թէճրի-
պէյի չախսիյէյէ մալիք օլմուշ օլմալը տրր, եօգ իսէ
'էօմրիւնտէ պիր չիւրիւքլիք վար տրր տէմէք տիր։
Իմտի էյ մի՛ամին, քէնտի 'էօմրիւնէ պագ, նէ գատար
թէգատիւմ էթմիշ սին։ Ուզուն վագըթտան պէրու
ճիճէ գալմըշ պիր ատէմ կիպի մի՞ սին, պունա սէպէպ
նէ՞ տիր, թէֆթիչ էյլէ վէ տէֆ' էյլէ։

1 Կոր. 3. 1—Շնին պէյանընա կէօրէ Կորունթօս
մի՛ամինէրի Բուհանի հայաթտա թէգատիւմ էթմէմիշ

իլա չօճուգ հալինտէ գալմըղ քիմսէյէր իտիլէր։ Պու գըթա՝ չօճուգ հալինտէ օլան մի՞մինլէրին նէ հալտէ եաչատըգլարընը պէյան էտիյօր։ Պէօյլէյէր ճիսմանի՝ էօմր եաչայօրլար։ Րուհանի՝ էօմր եէյէրէք պէօյիւյէն պիր հայաթ հալինտէ թէրսիմ օլունույօր։ Ցով. 6. 27—35, 41—58։ Ֆագաթ իշպու հայաթտա սիւտ վէ աղըր թա՝ամ վար տըր։ 1 Կոր. 3. 2։ Իպր. 5. 12—14 մուհիմ պիր գըթա՝ տըր։ Մի՞մինլէր վագթա նազարէն եա՝նի վագթա նիսպէթէն Րուհանի՝ էօրտէ եաչամալը տըրլար։ Մի՞միև, Րուհ իլ Գուդս իլէ հեր ան վէ հեր կիւն տօղրու՝ ալագասա պուլունուր, հեր կիսրտիւյու հագիգաթա ինանըր, Րուհ իլ Գուդսըն հեր տէղաէթինի գապուղ էտեր վէ հեր թէղիֆինէ տէրհալ ամին տէր իտե Րուհանի՝ էօմրտէ եաչատըղը կի՞նէրէ նիսպէթէն թէգատտիմ էտէր վէ պէօյիւր։ Րուհանի հայաթտա պէօյիւհէնին էն մուհիմ շարթարընուտան պիրի շախսի վէ մախֆի տու՝ա՝ա չօգ վագըթ վէրիլիր վէ տիկէրի Ք. Մուգատտսի չօգ մէշք ու միւրէղղա՝ա էրմեհ տիր։ Պունըն իֆիսի՝ այնի նիսպէթէտ պէրապէր կիթմէլի տիր։ Էյէր Ք. Մուգատտէս չօգ մէշք օլունըր տա չախսի վէ մախֆի տու՝ա՝ա ազ վագըթ վէրիլիր իտէ, մի՞մին չօգ՝ ագըլը վէ հեր խուսուստա մա՝ի՞լմաթ սահիպի օլուր, ֆագաթ անտէ Րուհանի հայաթըն սատէլիյի, խալիսէթի, թէվազու՝ը, ճանլարըն խէլասը իչիւն հասրէթ վէ էյէմլէր վէ Րուհ իլ Գուսըն ճանլար խէլասը իչիւն գուվվէթի օլմազ։ Տիկէր ճինէթտէն իտէ միմ՞մին Ք. Մուգատտէս մէշքինէ չօգ վագըթ վէրմէյիպտէ չօգ տուս՝ էտէր իտէ, եանլըշ վէ չարփըգ թա՝ի՞լմաթա, Ք. Մուգատտէսին թաստըգ էթմէտիյի թարիգաթա զահիպ օլապիլիր։ Զիրա տու՝ատա հիսսիյաթ չօգ օլտուղընտան Ք. Մուգատտէսին հիքմէթի վէ չաշմազ թա՝ի՞լմաթը իլէ իտարէ օլուն-

մալը տըր։ Շէօյլէքի մի՞մին սաղլամ, տօղրու վէ հագգ օլան թա՝ի՞լմաթտա հըֆզ օլունմագ, հիքմէթ ու մա՝ի՞լմաթ իլէ Րուհանի իգթիտար սահիպի օլմագ, ՝այնի վագըթտա Րուհանի հիսսիյաթա, գուվվէթէ, կիւնահքեար ճանլար իչիւն էլէմլէրէ վէ սայ՝ ու զայրէթէ մալիք օլմագ իչիւն Ք. Մուգատտէս մէշգինէ վէ տու՝ա՝այա չօգ վէ ՝այնի նիսպէթէտ վագըթ վէրմէլի տիր։

Րուհանի հայաթ, Ալլահ իլէ, Րուհ իլ Գուսս վասըթտասը ղէ Բապպ Ցիսուսըն գանընտա մահիրհի, սրզը, տհրին, հայաթի վէ խաղիս ՝ալագա տըր։ Պու ՝ալագա թամ մա՝նասըյլէ, հիսս օլունտուղը վէ պիլինմիյի տէրէճէտէ թա՝րիֆ օլունամագ, անճագ անա մալիք օլան թէճրիպէյի չախսիյէտի իլէ անը փնյար։ Ֆագաթ չու գատար մուխթասար պիր իղահաթ վէրիլէպիլիր։ Րուհանի հայաթ միմ՞մինէ հէր ան Ալլահըն հուզուրընը հիսս էթտիրիր։ Ո՛, հէր նէրէյէ կիթսէ վէ նէ իլ իճրաաբնտա պուլունըր իսէ ճհումլէսինտէ Ալլահ իլէ հայաթի պիր ՝ալագատա պուլունըր։ Պիր պօչ գապը սու իչինէ աթտըղըմզտա սու անը տօլտուրտուղը վէ օ տախի սույա կիթէրէք անտէ կէօմիւլտիւյու կիպի, Ալլահ միմ՞մինի տօղտուրըր միմ՞միև տախի Ալլահտա Րուհ իլ Գուսս վասըթասը ղէ դայպ օլուր։ 1 Կոր. 6. 17ինի պէյանընա կէօրէ «Բապպա եափըշան Անըն իլէ պիր բուհ օլուր»։ Նէ՞ ագայիպ պիր վահտէթ։ Անը քի՞մ այրրապիլիր։ Թէյէղրաֆ իլէ եէքտիկէրլէրինէ մէրպութ օլան չէհրլեր հէր ան եէքտիկէրլերի իլէ հէր խուսուստա խապէրտար օլտուղլարը կիպի, միմ՞մին տախի Ալլահ իլէ տա՞իմի ՝ալագատա պուլունըր։ Թէյէղրաֆ մուխապէրէսինի գաթ՝ էթմէք իչիւն Թէլլերի քէմէք վէ ղայրի վասրթալար խթիմալ էտիլտիյի կիպի, միմ՞մինին տախի Ալլահ իլէ ՝ալագասընը մուվագգաթէն գաթ՝ էթմէք իչիւն Րուհ իլ Գուտ-

ա սալթ իթա'աթսըզլըգ, եախօտ ուֆագ պիր սէպէգ քեաֆի տիր։ էֆս. 5. 30ա կէօրէ մի՞մին Բապպ Յիսուս իլէ պիր ճէսէտ օլմագ իւզրէ Անըն հայաթի 'ազաս տըր։ Իչթէ Րուհ իւլ Կուտսըն Բապպ Յիսուսըն գաՆրնը իսթիմալ էտէրէք մի՞մինի Ալլահ իլէ պու հայաթի 'ալագայա կիրտիրմէխլէ անը Ալլահըն պիր փարչասը էտէր։ 2 Պետ. 1. 4։ Մի՞մին Բապպ Յիսուս իլէ ասմա վէ չըպուղըն հայաթի 'ալագասը կիպի 'ալագայա կիրէր։ Յով. 15. 1—8։ Մի՞մին, Րուհ իւլ Կուտս վասըթասըյլէ պու 'ալագայա կիրտիքատէն սօնրա Ալլահըն գալպի նասըլ նէպզա'ն էտէր իսէ մի՞մինին գալպի սաախի էօյլէ նէպզա'ն էտէր։ Ալլահըն հիսսէյաթլարը մի՞մինին հիսսէյաթլարը օլուր։ Մի՞ամին Ուլուհիյէթին ճինսիյէթինէ մալիք օլուր։ Անըն տէրուննինտէ 'ազիմ. տէրին վէ քիմսէյնին գալըրամատըզը պիր թէ՞էմինաթ օլուր։ Անըն տէրուննինտէ տէնիզլէր գատար սէլամէթ օլուր։ Պու Իլահի 'ալագայը թարիֆ վէ իզահ էթմէք իչինն էն մա՞նատար վէ միւ՞սիր րէժզ ու թէչպին 1 Կոր. 6. 17տէ պուլունըյօր։ Րուհ թագսիմ օլունամատըզը կիպի, մի՞ամին իլէ Բապպըն իթթիհատ, իթթիֆագ վէ վահտէթի սախի սալա թագսիմ օլունամագ։

Պուրատա թագսի՞ի սուրէթտէ պիր սու՞ալ մէյտանա կէլիր։—Մի՞մին հէլագ օլուր մը՞։ Պու սու՞ալա Ք. Մուգատտէստէն ճէվապըմըզ պու օլաճագ տըր։—

ՄԻ՞ՄԻՆ ՀԷԼԱՔ ՕԼՄԱՋ

Պա'զը աստմէրին թասավվուրընճա մի՞ամին Ալլահըն էվլատը հալինտէ 'էօմր իմրար էտէր իքէն կիւնահա տիւշէր իսէ անըն էնճամ հէլագ օլմասընա իհթիմալ էյէթ վար տըր։ Ք. Մուգատտէստէ պու թա'լիմի սալա

պուլմայօրրզ։ Ք. Մուգատտէսին թա'լիմինճէ պիր քիմսէ Բապպ Յիսուսըն գանը վէ Րուհ իւլ Կուտսըն իչլէմտէ իւէ կիւնահար ավֆընա, էնի տօղուչա. Ալլահըն էվլատըզընա, Րուհ իւլ Կուտսըն տէրուննտէ թէմէքքիւնիւնէ. Ալլահ իլէ հայաթի 'ալագայա կիրտիքատէն սօնրա արթըգ հէլագ օլմասը մի՞մինի տիր։ Մէյգ էտէլիմ։

Յով. 10. 28, «Պէն անէրէ էպէտի հայաթ վէրիրիմ, վէ էպէտէն հէլագ օլմայաճագլար տըր, վէ անէրի պէնիմ էլիմտէն քիմսէ գափմայաճագ տըր»։ 29, «Անէրի պանա վէրէն Փէտէրիմ ճիւմլէտէն պէօյիւք տիր, վէ Փէտէրիմին էլինտէն քիմսէ գափմազա գատիր տէյիլ տիր։» Պու գըթա'լարըն պէյանընա կէօրէ մի՞մին ասլա հէլագ օլմայաճագ տըր։ Հիչ պիր կիւնահ. հիչ պիր տիւշիւչ։ հիչ պիր իթա'աթսըզլըգ վէ չէյթան անը Բապպըն էլլէրինտէն գափմայաճագ տըր, օ հէլագ օլմայաճագ տըր։ Իպր. 10. 14, «Թագտիս օլունանլարը պիր գուրպան իլէ էպէտէն քէմալէ էրտիրմիշ տիր»։ Պու գըթա'տա «էպէտէն» լուղէթինին ետնանիճէսի «տէվամի սուրէթտէ, լայէն գաթի» մա'նասընտա տըր։ Զաթէն Իպր. 13. 20յէ կէօրէ Բապպ Յիսուսըն քէֆարէթ գանը մի՞մինի էպէտի պիր 'ահտ իլէ խէյաս էթմիշ տիր։ 'Ամալ. 13. 48, «Էպէտի հայաթա թա'յին օլունանլար իմանա կէլտիլէր»։ Պու գըթա'նըն պէյանընա կէօրէ Ալլահըն էպէտի հայաթա թա'յին էյէտիյի քիմսէյէր խէյաս պուլտուլար։ Խէյաս պուլանլարըն ճիւմլէսի էպէտի հայաթա թա'յին օլունմուշ քիմսէյէր տիր։ Իմտի մի՞մին էպէտէն հէլագ օլմագ, պիրա էպէտի հայաթա թային օլունմուշ տըր։ Պուրատա Ալլահըն թագտիր ի էզէլիսի հագգընտա պահա էթմէյէ մէյտան եօգ տըր, պիրա մատտէսիզ տէյիլ տիր։ Ֆագաթ չու գատարընը մուխթասարէն պէյան էտէրիզ քի Ալլահ միւաթագպէլի կէօրէն վէ հէր չէյի պիլէն 'իլմ ի էզէլիսին-

ճէ խէլաս պուլաճագ օլան քիմսէլերի էվվէլտէն պիլտիյի սէպէպտէն անլերի էպէտի հայաթա թա՛յին էյլէտի։ Պու այէթ կէօսթէրիյօր քի մի՛մին էպէտէն եաշայաճագ տըր վէ հէլաք օլմայաճագ տըր։ Ալլահըն մի՛մին իչիւն միւթաթը էպէտէն եաշամասը տըր։ Ծով. 17. 12 փէք մուհիմ պիր գըթա՝ տըր։ «Տիւնեատա անլէր իլէ պէրապէր պուլունտուգճա անլերի սէնին իսմին իլէ հըթզ էտէր իտիմ. պանա վէրսիյին քիմսէլերի հըթզ էյլէտիմ, վէ անլէրտէն հէլաք օղլունտան մա՛տա հիչ պիրի հէլաք օլմաը թա քի քիթապ իթմամ օլունա»։ Պու գըթա՝ պէյան էտիյօր քի Բապպ Ցիսուսըն միւրատը մի՛մինլերին եանի Քէնաինինքիլերին հէլաք օլմասը տէյիլ տիր վէ անլեր մութլագա հըթզ օլունաճագլար տըր։ Ծով. 17. 24իւն պէյանընա կէօրէ Բապպ Ցիսուսըն միւրատը մի՛մինլերին Քէնաինին պուլունտուղը եէրտէ պուլունմալարը տըր։ Ցիլ. 1. 6նըն պէյանընա կէօրէ մի՛մինտէ Բապպ Ցիսուսըն պաշլատըղը իչ մութլագա սօնունա գատար հըթզ օլունաճագ տըր։

Պիլա չիւպհէ նիչէ տէքա՝ նիչէ մի՛մինլերին մուգատտա՝էօմրտէն տիւչտիւքլերինի կէօրմէքտէ իլ։ Քագաթ էյէր պիր ճան հազիգաթէն խէլաս պուլմուշ. գան իլէ փաքէնմիչ վէ Բուհ իլ Գուտս անըն տէրունինտէ եաշայօր իսէ. պէօյլէ պիր քիմսէ կիւնահա տիւչսէ տախի Բապպ անը մութլագա կէրի կէթիրէճէք տիր։ Ցիլ. 1. 6 փէք մա՛նատար պիր այէթ տիր։ Զօգլար տաախի սաղթ հիսսիյաթ իլէ գաիըլարագ. տէրունլէրինտէ Բուհ իլ Գուտսըն թէպտիլ էտիճի, կիւնահտան իքրահ էթտիրիճի հայաթի իչի օլմամըշ օլարագ կէօյա մի՛մինլէր ֆարզ օլունույօրլար։ Պիլա չիւպհէ պէօյլէլէր հագգընտա պանա էթմէյօրըզ։ Քագաթ հագիգի մի՛մինի Բապպըմըզ ասլա վէ հիչ ասլա պրագամազ։ Ալլա-

հըմդըն պիզէ տօղրու օլան մուհապպէթի էզէլի վէ էպէտի մուհապպէթ տիր։ Անըն զա՛իլ օլմասը վէ ազալմասը մի՛մքինսիզ տիր։ Ալլահըն հէյաթ օլմասը միւմքինսիզ օլտուղը կիպի Անըն մէվճուտիյէթինի պիր զըմդը օլմուշ օլան, Անըն փարչասը օլան հէյատը տախի հէյաթ օլաճագ։ Մի՛մին Բապպ Ցիսուսըն ճէսէտինտէն վէ քէմիքլէրինտէն տիր, էֆս. 5. 30, Իմաթ Բօմ. 6. 9 վէ 'Ամալ. 2. 31ին պէյանընա կէօրէ Բապպ Ցիսուսըն ճէսէտի չիւրիւքլիւք կէօրմէմէյի կիպի, մի՛մինն իչիւն տախի հէլաք օլմագ միւմքինսիզ տիր։ Մի՛մինի Ուղուհիյէք իլէ հօյէ պիր 'ալագայա կիրէրճի Ալլահ պիլէ արթըգ անըն հէյաթ օլմասընը իսթէյէմէզ վէ Անըն իչիւն միւմքինսիզ տիր։ Բուն թագսիմ օլունաճագ։ 1 Կոր. 6. 17։ Ալլահ էճնի փարչասընը հէյաթա աթաճագ։ Անըն հէյաթը կիւնահա տիւշսէ վէ իթա՛աթսըզլըգ էթսէ պիլէ անը հէյաթ էթմէյէճէճիմ տիր, իլլա անը թէհրար փաթէյիպ իթա՛աթսա հըթզ հէյէճէճիմ տիր։ Պունըն չօգ վասըթլար իլէ էտէր։ Էյէր նիչէ մի՛մինլերի նիչէ վասըթլար իլէ Քէնաինէ թէքրար թա՛պի էտէմէզ իսէ, անլերի պու 'ալէմտէն գալտըրըյօր, Քագաթ խէլաս պուլմուշլար տըր։ 1 Կոր. 11. 29-32։ Իչթէ պուրատա թէքրարէն գանըն գուվվէթի պահսընա կէլիրիզ։ Պա՛զը ատէմլերին զաննընճա պիր մի՛մինն իթա՛աթ էտէր իսէ խէլաս պուլուր Քագաթ իթա՛աթսըզ օլուրսա կիւնահտա տէվամ էտէր իսէ հէլաք օլաճագ տըր։ Պու միւթէլա՛ա չէրիսթ աթընտա օլմագ վէ ատէմին քէնտի իթա՛աթ վէ սաաթագաթընա կիւվէնմէք միւթէլա՛ասը տըր։ Բապպ Ցիսուսըն գանը պէօյլէ հալտէն քեամիլէն արի վէ պէրի օլան պիր խէլաս վէ հայաթ մանզումէսի վէ գանունը հուսու՛լէ կէթիրմիշ տիր։ Կիւնահիաարըն խէյաս պուղլասը իչիւն ասլա հյի օլմասընա հաճէք օլմայդպ իլլա սաղթ հնայէք իլէ վէ կիւնահրն չիրճասրնըսա պիլէ

եաթըյor օլսա եիևե սալթ Բուհ իլ Գուսըև գիյարեթի իլե խեկաս պուշտուղ: կիպի, մի"ւմիև իչիւև տախ ւևեսկե ա'յ-ևի տիր: Մի"ւմիև իեևսի իթա'աթը իլե Աղլահընևա մալպուղ օլսաւազ: կիւևահիեաւը իեևսի սալահը խեկաս եեհւմեհիլե կիպի, մի"ւմիևի տախ իեևսի իթա'աթսըզլըղը հեչամ եեհ-մեզ: Պիլա չիւպհե տէմէք խթէմէյօրըզ քի մի"ւմին խա-թէտիչի կիպի կիւևահ էթնեն, նաֆաք 'էօմր նալսալն վէ հէլաք օլուր տէյու գօրգմասըն: Ասլ, պէօյլէ պիր թա'-լիմ գալուլ էթմէզ իզ. Ք. Մուգաատէս անը թասըրգ էթմէլ: Ֆագաթ տէմէք խթէյօրըզ քի պիր քիմսե հա գիգաթէն մի"ւմին օլմուշ խսե, հագիգաթէն Գան վասը-թասըյէ Բապպ Ցիսուս իլե հայաթի 'ալագայա կիրմիշ վէ Բուհ իլ Գուսս իլե մէմու օլմուշ խսե. պէօյլէ պիր քիմսե չայէա կիւևահ էտէր խսե անը Բապպ մութլագա տէօնատէրլեթ, փաքէյէթէք վէ խելաս էտէթէք, էվվէլ-քի գուվվէթ վէ գուսսիյէթէ մալիք էյլէյէթէք սիր: Անըև խաթա եա կիւևահը Բապպըև սապր, թեհանմիուլ վե մուհապպեքիևի ասլա զայ' հեհմեզ. հմսիյհմեզ վե ևիհա-յեքե կեքիրհմեզ: Էյէր իթա'աթ էթնիյիմիզէն տօլայը էպէտի էմնիյէթէ մալիք օլաճագ խսէք վա'յ պիզէ, պու չէրիա'թ սըր: Ասլ, էպէտի էմնիյէթմիզ, մի"ւմինին գալպինի տօլտուրան «էպէտէն հէլաք օլմայաճաղըմ, ար-Թրգ հիչ պիր չէյ պէնի Բապպըմրն էլլերինտէն գաիա-ժազ» թէ"մինաթը, պիզիմ էյլիյիմիզէ, իթա'աթըմըզա, սատագաթըմըզա, Բուհանի իչտէ զայրէթի վէ գուվ-վէթի օլմամըզա պաղը տէյիլ սիր, իլա պունլարտան պիլ քիւլիյէ արի վէ պէրի օլարագ, մի"ւմին կիւևահլար ալֆ'ւըղընա վէ Սլլահ իլե հայաթի 'ալագայա հագիգա-թէն կիրտիյի սանիյէտէ պու թէ"մինաթա մալիք օլուր: Օլ էպէտէն հէլաք օլմայաճաղըմ թէ'մինաթը սալթ Բապպ Ցիսուսըն Քէնտի թարաֆընտան չարթսըզ սուրէթտէ իզ-

հար օլուևան մուհապպեթինէ թէ"սիս օլունմուշ տըր: Մի"ւսին օլ տագիգէտէն իթիպարէն Բապպըև օլուպ է-պէտէն Բապպըև տըր վէ հիչ պիր քիմսէ անը Բապպըև-տաև գաիամայաճագ տըր:

Պիլա չիւպհե պու թէ"մինաթ թա'լիմի մի"ւմինէ կիւ-ևահը վէ գայդուսուզ կէնիչ պիր 'էօմրէ գըլաղուզլամազ, զիրա տէրուևինտէ օլան Զաթ պուևա միւսա'ատէ էտէ-մէզ: Էյէր մի"ւմինի չէրիա'թ վէ էմրլէր ալթընտա պիր քիմսէ հալինտէ եալընըզ խայալ էտէր իսէք, տօղրա-տըր քի նաֆաք 'էօմր իմրալ էտէր: Ֆագաթ պալատէ զիքր օլունտըղը իւզէրէ Բուհ իլ Գուսս մի"ւմինի Ու-լուհիյէթ իլե Էօյլէ տիրի, հայաթի վէ սըգը 'ալագայա գօր քի մի"ւմին Բուհ իլ Գուսս վասըթասըյէ մուգաա-տէս վէ ֆաթհին 'էօմրտէն մա'տա պիր 'էօմր եաչայամազ օլուր: Անըև իրատէթի Բուհ իլ Գուսըն իրատէթինէ խթէք իլե էսիր օլուր: Փաք վէ մուգաատէս 'էօմր ա-նըև թապի'ի հալը օլուր: Վէ պու 'էօմրիս մուվաֆֆագ թարղտա եաչայապիլմէսի իչիւև Բուհ իլ Գուսս անը մութլագ լազըմ օլան իթա'աթա կէթիրիր, իթա'աթը վէ բիզայը հուսուսէ կէթիրիր:

Իչթէ պուրատա Սլլահըև Բապպ Ցիսուս Քրիստոսըև գանը վասըթասըյէ իղնար էյլէսիյի օլ 'Ազիմ մուհապ-պեթինի կէօրիւյօրըզ: Ահ նէ' 'ազիմ պիր մուհապպեթ, հէր չէյ Անտէև: Էվ մի"ւմին, սէնին հիչ պիր չէյին եօգ տըր: Վէնտի 'էօմրիւնէ ասլա կիւվէնմէ: Պիլա չիւպհե Բուհ իլ Գուսըն րազի էտէն 'ամէլիյաթընա րազի օլ-մազ իսէ գուվվէթսիզ գալըրսըն, Ֆագաթ ասլա տիւ-չիւնմէ քի էպէտի սէլամէթինէ սէնին իթա'աթ վէ իթա'-աթսըզլըղընա 'ալագատտար տըր: Ասլա: Օ, սալթ պու Զաթըն սէնի սէվմէսինէ, սէնի խելասընա վէ սէնտէ Քէնտի միւրատընա կէօրէ իչլէմէսինէ մէրպութ տըր:

Պիլա չիւպհէ պու թա'լիմէ պա'զը 'իթիրազաթ վար տըր։ Անլէրէ ճէվապ վէրէլիմ։ 'Իթիրազըն պիրի Ծով. 15. 1-8տէ մէզքիւր չըպուզլարըն տըշարը աթըլմալարը վէ եանմալարը պահսը տըր։ Պուրատա մի"ւմինին հէլաքը հագգընտա հիչ պիր պահս եօգ տըր։ Պու պահսը 17ինճի այէթէ գատար մէչգ էտէլիմ վէ 16ընճը այէթէ տիգգաթ էտէլիմ։ Պու այէթին պահսընա կէօրէ Բապպ Ցիսուս մահսուլ մէյտանա կէթիրմէք. իչլէմէք վէ ճանլարըն խէլասընա վասրթա օլմագ հագգընտա պահս էտիյօր։ Իմտի Րուհ իւլ Գուտս վասրթասրյէ պու Զաթտա ան պէ ան գալմայան, Անտէն գուվվէթ ալմայան պիր մի"ւմին ճանլարըն խէլասընա վասրթա օլմագ վէ իչլէմէք ճինէթիյէ պիր թարաֆա պրագրըր։ Պուրատաքի աստա վէ չըպուգ թէմսիլինի իզահ էթմէք լազըմ տըր։ Մէյվէ վէրմէյէն չըպուգ գուրու օլտուղը իչին աթէչէ աթըլըր։ Պէօյլէ տախի Բապպտա հէր ան գալմայան պիր մի"ւմին ճանլար խէլասը խուսուսընտա եանի մէյվէ հուսուլէ կէթիրմէք ճինէթիյէ իսթիմալ օլունմայան պիր հալտէ պուլունընը, պիր թարաֆա պրագրըր։ Պու գըթա' մի"ւմինին հէլաքը հագգընտա պահս էթմէյիպ անըն իչի, մէյվէ հուսուլէ կէթիրմէսի խուսուսունտա պահս էտէր։

Տիկէր պիր 'իթիրազ տախի Իպր. 6. 4—6տա պուլունույօր։ Պու գըթա'ը 7—9 այէթլէր իլէ վէ Իպր. 10. 26—29 իլէ պէրապէր մէչգ էթմէլի իզ։ Իպր. 4—6 հագիգաթէն մի"մին օլմուշ պիր քիմսէ հագգընտա պահս էթմէյօր։ «Պիր քէրրէ նուրա նա"իլ օլանլար» տէյօր։ Պու, հագիգաթէն մի"մին օլմագլըղը թա'րիֆ էյլէյէն պիր պահս տէյիլ տիր։ Հալը հազրրտա հագիգաթէն խէլաս պուլմամըշ օլարագ Րուհանի եանի տինին հագիգաթլարընա վէ թա'լիմաթընա ա"իտ օլան նուրա նա"իլ օլմուշ չօգ քիմսէլէր վար տըր։ «Սէմավի պախչիչի թա-

տանլար... վէ Ալլահըն էյի Քէլամընը վէ կէլէճէք 'ալէմին գուվվէթլէրինի թաթմըշ օլանլար»։ Պուրատա «թաթմագ» հագգընտա պահս օլունույօր։ Թաթմըշլար ֆագաթ եհևհմիշլեր։ Րուհանի 'էօմր եէմէքլիք իլէ իզահ օլունույօր։ Ցով. 6. 27—35, 41—58։ Պիլա չիւպհէ եէմէք իչիւն էվվէլա թաթմագ լազըմ տըր, ֆագաթ եէմէտիքճէ հիչ պիր թա'ամ վիճիւտէ ղըտա վէրէմէզ։ Նիչէ քիմսէյէր Րուհանի չէյլէրի կէրէք տու'ա թէճէմմիւ'լէրինտէ կէրէքսէ ինթիպահ սըրալարընտա թաստյօրլար, ֆագաթ անը եէմէյօրլար վէ օ քէնտիլէր իչիւն հայաթ օլմայօր։ Պէօյլէլէր հագիգաթէն մի"մին օլմուշ քիմսէլէր տէյիլլէր տիր։ «Րուհ իւլ Գուտս հիսսէտար օլանլար» տէյօր։ Նիչէ քիմսէլէր Րուհ իւլ Գուտս հագիգաթէն մալիք օլմայարագ Անա հիսսէտար օլույօրլար։ Րուհ իւլ Գուտս իգնա' վէ իլգամ էթմէք իւզրէ չօգ քիմսէլէրտէ իչլէյօր։ Պէօյլէսի քիմսէլէր Րուհ իւլ Գուտս անլէրի իգնա' էտէր իքէն Անա իթա'աթ էթմէտիքլէրինտէն տօլայը Ալլահըն հուզուրընտա էնճամ հիւքմ օլունաճագլար տըր։ Շէօյլէքի պու պիւթիւն գըթա' հագիգաթէն մի"մին օլմուշ քիմսէլէր հագգընտա պահս էթմէյօր։

6ընճը այէթէ «Իրթիտատ էթտիքլէրի թագտիրտէ» տէյօր։ Պուրատա խոսուսի պիր կիւնահ էտիպ տիւշմէք հագգընտա սէօյլէնմէյօր. իլա Բապպ Ցիսուսըն պիր տէճա' կիւնահքար ճանլար իչիւն էօլմէսի վէ պէօյլէճէ թէ"սիս էթտիյի քէֆարէթի վէ խէլասքարըն խաչլանմասը վասրթասրյէ խլաս թարիգինի գապուլ էթմէմէք վէ անը ըչտա էթմէք հագգընտա սէօյլէյօր։ Պէօյէսի քիմսէլէր «Իպն Ուլլահը թէքրար խաչլայըպ րիւսվայը 'ալէմ էտէրլէր»։ Պիր մի"մին չայէտ էն պէօյիւք կիւնահը պիւե իրթիքապ էթմիչ օլսա եինէ խէլասքարը թէքրար խաչլամըշ եա րիւսվայը 'ալէմ էթմիչ օլմազլար, զիրա

պէօյլէլերին թէքրար խէլաս պուլմալարը վագը օլմուշ տըր, մէսէլա Պետրոս. Դաւիթ վէ զայրի: Հալ չու քի Բապպ Յիսուսըն մէյտանա կէթիրտիկի խէլաս Թարիգինէ. գան վասըթասըլյէ խէլաս պուլմագ ուսուլունա գարշը սէօյլէնէն պիր քիմսէ օլ էֆքեարտա գալտըգճա թէվպէ էթմէք իւզրէ Բապպ Թարաֆընտան զիյարէթ օլունամազ: Վէ պու փէք Թապի'ի տիր, զիրա Օղուլա իման էթմէյէն խէլաս պուլմազ: 7 վէ 8ինճի այէթլէր պէյան էտիյօր քի պիր Թարլանըն եաղմուր իլէ սուվարըլտըղը կիպի պիր քիմսէյէ Ալլահ չօգ վասըթալար իլէ եագըն կէլիրտէ անտէն Իսն Ուլլահը րիւսվայը 'ալէմ էտէճէք իմանսըզ-ըղ, եանի խէլաս Թարիգինի պէյէնմէմէք. գապուլ էթմէմէք Թասավվուրլարը զուհուր էտէր իսէ, պէօյլէսի պիր քիմսէ հէլաք օլաճագ տըր: Իպր. 10. 26–29 պու գըթա'յը վազին Թարզտա իզահ էտէր: 26ընճը այէթտէքի գաստէն էտիլէն կիւնահըն նէ իտիյինի 28 վէ 29 այէթլէր իզահ էտէրլէր: Պիլա չիւպհէ Մովսէսին չէրիա'Թրընը Թահգիր էթմիչ օլան քիմսէնին Թաչանտըղը կիպի, Իսն Ուլլահը այագ ալթընա ալմըչ օլան քիմսէ տախի հէլաք օլմալը տըր: Ր. Մուգատտէս խէլաս չալէսի վէ վասըթասը տէյու սալթ Բապպ Յիսուսըն գանընա օլան իմանը 'իլան էտիյօր իքէն, պու գանա գարշը սէօյլէյէն եանի պու ուսուլտա խէլաս պուլմագ Թա'լիմինի գապուլ էթմէյէն վէ Րուհ իւլ Գուտսը գապուլ էյլէմէյէն պիր քիմսէ Թապի'ի սուրէթտէ օլ հալտէ գալտըգճա հէլաք օլաճագ տըր: Շէօյլէքի 26ընճը այէթտէքի մէզքիւր գաստէն էտիյէն կիւնահ պու տըր: Պուրատա տախի «հագիգաթը պիլմէքլիյէ նա՞իլ օլտուգտան սօնրա» տէյօր: Զօգ քիմսէլէր հագիգաթէն մի՞էմին օլմամըշ իքէն եինէ տէ խէլաս վէ հայաթըն Բապպ Յիսուսըն քէֆարէթի իլէ վէ Րուհ իւլ Գուտսըն գալպէ կիրմէսիյէ օլուր իտիյինի էօյրէնմիշ

օլուպ փէք 'ալա պիլիրլէր: Շէօյլէքի պու գըթա' իլէ Իպր. 6. 4–6 'այնի պահսը ֆարգը չէքլէրտէ Թէրսիմ էյլէ-յօրլար: Պու ճիւմլէ լյէ պէրապէր Իպր. 6. 9 պէյան էտիյօր քի պու նէվ' քիմսէլէր հագիգի մի՞էմինլէր տէյիլ-լէր տիր: Պու իքի գըթա'լար մի՞էմինին էպէտէն հէլաք օլմայաճաղը Թէ՞մինաԹընը ճէրհ էյլէյէն իթիրազաթ տէ-յիլլէր տիր:

Պա'զըլար տախի 1 Սէլ. 5. 19ը 'իթիրազ հալինտէ իզնար էտիյօրլար: Պու գըթա'տա իսթիմալ օլունան բէմզ աթէչ վէ ալէվ օլուպ Րուհ իւլ Գուտսըն իչինի, զայրէ-Թինի, հէրարէթինի, Թէչվիգաթ վէ Թահրիգաթ'ընը պէ-յան էտէր: Պիլա չիւպհէ մի՞էմին պու Զաթա իթա'աթ-սըզ օլուր, Անըն իլէ մահրէմ 'ալագատա պուլունմազ վէ զայրի պիր սէպէպսիյէթ վէրիր իսէ Անըն հէրարէթի ու իչթահը զայպ օլուր վէ մի՞էմին գուվվէթսիզ գալըր: Պէօյլէլերի չօգ տէֆա կէօրմէյօրմո՞իլ: Նիչէ տէֆա' զայրէթ վէ ալէվ իլէ իչլէյէն մի՞էմինլէրին քէնտի չէվգ ու չէԹարէթլէրինի զայպ էտիպ զայրէթսիզ քիմսէլէր հալինտէ գալտըգլարընը կէօրիյօրըզ: Պիլա չիւպհէ 'էօմր-լէրինտէ վէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ քէնտիլէր արասընտա պիր սէպէպ, պիր մա'նի վէ էնկել վար տըր: Շէօյլէքի պու գըթա' մի՞էմինին հէլաք օլուր իտիյինի իմա էտէն հիչ պիր պահստա պուլունմայըպ, իլլա մի՞էմինին Րուհ իւլ Գուտսըն տօլուլուղընը, հէրարէթ, զայրէթ վէ գուվ-վէթինի զայպ էտէպիլմէք իչթիմալիյէթինի խապէր վէ-րիյօր:

Տիկէր պիր 'իթիրազ տախի 1 Կոր. 9. 27տէ պու-լունըյօր: Նիչէլէրին զանընճա կէօյա Պօղոս Րէսուլ խէ-լասը հագգընտա չիւպհէյէնիպ հէլաք օլուրմը տէյու գօր-գույօր: Հալ չու քի 24իւնճիւ այէթտէն պաչլայարագ մէչգ էտէր իսէք Պօղոս Րէսուլըն քէնտի խէլասը հագ-

գընտա պահս էթմէյիպ իլա իչի վէ նէթիճէսինտէ ալա-
ճաղը թաճը եանի միւքեաֆաթը հագգընտա պահս էտի-
յօր։ Պօղոս Ռէսուլ միւքեաֆաթտան մահրում օլուրմու
տէյու զայէթ տագիգ պիր 'էօմր եաշայօր իտի։ Հագի-
գաթ տրր քի նիչէ խէյաս պուլան քիմսէյէրին իչլէրի վէ
զայրէթլէրի Ռուհ իլ Գուտստան օլմայրպ նէֆստէն օլ-
տուղը իչինն եանաճագ վէ քէնտիլէր ուղթանաճագլար
տրր։ 1 Կոր. 3. 11-13։ Հալ չու քի Պօղոսըն քէնտի
խէյասը վէ էպէտի թէ՛՛լինաթը հագգընտա թա'լիմի վէ
գանըյը զայէթ սապիթ տիր։ 2 Տիմ. 1. 12։

Ֆ. Մուգատտէս Ռուհ իլ Գուտսըն մի՛՛ամին իլէ օ-
լան 'ալագասը հագգընտա անըն գալպինտէ եաչար թա'-
պիրի իլէ պահս էտիյօր։ Ֆագաթ պու մատտէնին ֆէլ-
սէֆէսի հագգընտա տէրինճէ միւթէլա'ա էտճէք օլուր
իսէք թապի'ի սուրէթտէ չէօյլէ պիր սու՛՛ալ հուսուլէ կէ-
լիյօր։

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՄԸ՝ ՄԻ՛՛ԻՄԻՆԻՆ ՏԷՐՈՒՆԻՆՏԷ ԵՕԳՍՍ. ՄԻ՛՛ԻՄԻՆ ՄԻՒ ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍՏԱՆ ՏՐՐ

Պիլա չիւպհէ ուժուժըն գօյայճա անլայապիլմէսի ի-
չինն Ռուհ իլ Գուտս մի՛՛ամինին գալպինտէ պուլունըր,
տէրունինէ կիրէր վէ զայրի թա'պիրաթ իսթիմալ օլուն-
մուշ տրր։ Ֆագաթ մէսե՛՛լէնին ֆէլսէֆէսինէ պագաճագ
օլուր իսէք կէօրիւրիզ քի մի՛՛ամին Ռուհ իլ Գուտստան
տրր։ Ռուհ իլ Գուտսըն պիր մի՛՛ամինին գալպինտէ օլ-
մասը թա՛՛լիմինտէն իսէ մի՛՛ամինին Ռուհ իլ Գուտստան
օլմասը թա'լիմի Անը տահա զիյատէ իզզէթլէր։ Կէօյա քի
պիր գաֆէս քէնտի տէրունինտէ օլան գուչու հուտուտ
իչինէ ալտըգլարը կիպի Ռուհ իլ Գուտսը տահի նիչէ
քիմսէյէր պէօյլէ հուտուտ իչինէ ալըյօրլար։ Ամայր է՛յ

մի՛՛ամին, սէն Անը իտարէ էտէմէզսին իլա Օ սէնի իտարէ
էթմէյի տիր։ Օ սահա թէսլիմ օլունճագ տէյիլ իլա սէն
Ասա թէսլիմ օլունճագսըն, Սէն Անը իսթիմալ էտէմէզ-
սին իլա Օ սէնի իսթիմալ էթմէյի տիր։ Մի՛՛ամին քէնտի-
նի պու Զաթըն էլլէրինտէ, Անըն իտարէ վէ հիքիմէթի
ալթընտա տրր տէյու պիլմէյի տիր։ Իչթէ պու Զաթ իլէ
տօլմուշ օլան պիր քիմսէ հէր խուսուստա վէ քեամիլէն
Ռուհ իլ Գուտսըն էլլէրի ալթընտա օլան քիմսէ տիր։
Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր ուժուժըն անլայապիլմէսի ի-
չինն գալպէ կիրմէք վէ գալպի տօլտուրմագ թա'պիրլէրինէ
իսթիմալ էտէրիզ։

ՊԱՊ 12

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍ ՎԷ ՏՈՒ'Ա

Տու'ա հագգընտա պահս էթմէք Րուհանի հայաթըն մէրքէզի հագգընտա պահս էթմէք ատմէք տիր: Պու պապատէ Րուհ իւլ Գուտսըն տու'այա օլան 'ալագասը հագգընտա միւթէլա'ա էտէմէք տիր: Տու'ա հագգընտա միւթէլա'ա էտիլիր իքէն թապի'ի սուրէթտէ իլք սու'ալ չու օլուր,

ՏՈՒ'ԱՆԸՆ ԷՀԷՄՄԻՅԷԹԻ ՆԷ ԳԱՏԱՐ ՏԸՐ

Պիլա չիւպհէ պունը թամմ մա'նասըյլէ անլամագ իչիւն Ք. Մուգատտէսին պու խուսուսատա էթտիյի պահսա վէ հագգարընտա չէհատէթ օլունմուչ միւ"մինլէրին 'էօմրլէրինէ միւրէճա'աթ օլունաճագ տըր:

Աբրահամ տու'աքեար պիր ատէմ իտի:—Թէք. 12. 8: Թէք. 18. 23—32: Յակոբուն 'էօմրիւնտէ տու'ա մուհիմմ պիր մէրքէզ թուլթմուչ տըր:—Թէք. 32. 24—30: 32. 9—12: Մովսէսին 'էօմրիւնիւ ֆազիլ գըլան էն մուհիմ խուսուսլարտան պիրի անըն տու'աքեար օլմասը տըր:—Խուր. 8. 12: Խուր. 32. 11—14. 31. 32: Սամուէլ փէյղամպէր տու'անըն 'ափիմ գուվվէթինի անլամըչ իտի:—1 Փատ. 7. 9: 1 Փատ. 12. 23: Եհսու տախի պէօյլէ իտի:—Եհսու 7. 6—9: Եղիանըն տուա' 'էօմրիւ խուսուսի սուրէթտէ մէրհ օլունմագտա տըր:—3 Փատ. 18. 36, 37: Յակ. 5. 17, 18: Էլիշա տու'աքեար պիր ատէմ իտի:—4 Փատ. 4. 33: Մէզքիւր միւ"մինլէրէ

միւմասիլ չօգ միւ"մինլէր գիքր օլունապիլիր, ֆագաթ անլէրի օգուլան քիմսէնին մէչգինէ հէվալէ էտէրիզ: Պիր ազ տախի Ք. Մուգատտէսին տու'ա հագգընտա օլան պահսընա նազար էտէլիմ: Բասպգ Յիսուս տու'ա հագգընտա խասսէթէն թա'լիմ վէ վազ էյլէտի:—Ղուկ. 11. 5—13: Ղուկ. 18. 1—8: Բէսուլլէր տախի թա'լիմ էթտիլէր:—Յակ. 1. 5—8: Յակ. 5. 14—18: 1 Պետ. 4. 7: 1 Սէլ. 5. 17: Պիզգաթ Յիսուս Քրիստոս տու'աքեար պիր Զաթ իտի:—Մարկոս 1. 35: Ղուկ. 9. 28: Մատ. 14. 23:

Պայատէ մէզքիւր գըթա'լարընն մէչգի իլէ կէօրիւյօրզ քի տու'ա միւ"մինին 'էօմրիւնտէ զայէթ մուհիմ պիր մէվգի' թուլթմալը տըր: Րուհ իւլ Գուտսըն տու'այա օլան 'ալագասը հագգընտա մէչգ էթտիքճէ տու'անըն 'ափիմ էհէմմիյէթի զաիր օլաճագ տըր:

Պիլա չիւպհէ տու'ա միւթէֆէրիգ գըսմլարա թագսիմ օլունըր: Տու'ա լուգէթի 'ումումի պիր լուգէթ օլուպ փէք վասի ահվալը իզահ էտէր: Թապի'ի սուրէթտէ պուրատա չու սու"ալ հուսուսլէ կէլիր:—

ՏՈՒ'Ա ՆԷ ՏԻՐ

Մուխթասար Թահտիտ իլէ տէրիզ:—Տու'ա Ալլահ իլէ 'ալագա տըր: Պիլա չիւպհէ 'ալագատա իքի թարաֆընն տախի հիսսէսի վար տըր, հանի Ալլահընն վէ միւ"միւինին, իմտի թապի'ի սուրէթտէ, միւ"մինին Ալլահա սէօյլէտիյի կիպի Ալլահ տախի միւ"մինէ սէօյլէր: Ալլահ միւ"մինին նիյազ վէ րիճալարընը իչիթտիյի կիպի, միւ"մին տախի Ալլահընն սէօզլէրինի իչիտիր: Պա'զէն պիրի սիւքիւթ օլուր, պա'զէն տէ տիկէրի: Իմտի, տու'ա չու պիր զաչ գըսմլարա թագսիմ օլունըր, 1. Նիյազ, 2. Համտ ու թեշեկքիւր, 3. Սեճտէ վէ 4. Միւհիւթ օլարագ տինլեմէք:

Տու՛ա տէմէքլէ պու տէօրթ խուսուսաթ անլաշըլըր։ Անէրի մուխթասարէն պիրէր պիրէր մէչգ էտէլիմ։

Նիյազ իքիյէ թագսիմ օլունըր, 1. Միւմինին քէնաթի չախսընա ա՛յտ խուսուսաթ իչիւն նիյազ էթմէսի վէ 2. Քէնաթ չախսընտան խարիճաէ օլարագ պաշգալար իչիւն նիյազ էթմէք։ Պու սօնրաքի չէքա՛աթճըլըգ թէսմիյէ օլունըր։

Համտ ու թէշէքքիւր, միւ՛մինին գալպինաէ Ալլահա տօղրու ճօչան մէմնունիյէթ հիսսի տիր։ Պու, պա՛զէն Ալլահա քէլամ իլէ արզ օլունըր, պա՛զէն ատ քէլամընզ օլարագ գալպատէն գայնար։ Պիլա չիւպհէ Ալլահտան ալընան վէ կէօնէնիլէն պէրէքէթլէրէ մուգապիլ միւ՛մին Ալլահա տօղրու համա էաէր։ Համտ, Ալլահընը իհսան վէ պէրհիքէրհինի մուհապպէթ վէ ինայէթինի, գուվվէթ, 'ազամէթ վէ Շահսիյէթինի թագտիր հէտրէմ Անա թէշհիւրաթ վէ թէրհննիւլաթ արզ էրմէմ տիր։

Սէճտէնին մա՛նասընր փէք ազ ատէմլէր անլայօրլար։ Սէճտէ, չախսըն իչիւն հախօտ տիկէր պիր քիմսէ իչիւն նիյազ էթմէք վէ Անըն միբէա՛տտա պէրէքէթ վէ իհսանլարը իչիւն թէշէքքիւրաթ 'արզ էթմէք տէյիլ տիր։ Սհճտ, Ուղունիյէթին շախսը իլէ գաիբլնագ, Անրն հագգընտա օլան միւրէգգա՛աթ իլէ զապթ օլունունագ, 'Ազամէթ վէ գուտրէթի հօնիւնտ հիւչիւգէրէմ հայրէթտէ գալմագ վէ սիւհիւթ օլարագ պու Զաթընն շահսիյէթինտէ դայպ օլմագ տըր։ Պունու միւ՛մին չօգ ատֆա՛լար քէնտի 'էօմրիւնտէ պիլմէլի տիր։

Տու՛ատա Ալլահը տինլէմէք տախի վար տըր։ Միւ՛մին Ալլահընն հուզուրընա կիթտիյինտէ սալթ քէնաթի սէօյլէմէլի տէյիլ տիր։ Իլա, Բապպը տինլէմէք իչիւն ուզուն պիր զէման սարֆ էթմէլի տիր։

Տու՛անընն ֆէլսէֆէօի հախօտ էսասը հագգընտա միւթէլա՛ա էտիլիր իքէն Թապի՛ի սուրէթտէ Բուհ իլ Գուտսընն տու՛այա օլան 'ալագասը պահսընա կիրէբիլ։ Տու՛ա նէ՞ տիր սու՛ալընա տահա մուֆասսալ պիր ճէվապ հալինտէ տէրիլ։ — Տու՛ա, Ալլահընն գալպինտհն հսհն րիզգէաընն միւ՛մինին գալպինտհ չարֆընարագ կէտի Ալլահընն գալպինտհ հսհսհի տիր։ Տահա վաղիհ սուրէթտէ սէօյլէյէրէք, տու՛ա, Ալլահընն գալպինին, արզու, միւրաս վէ իրաատքինին Բուհ իլ Գուտս վասըթտասը յղհ միւ՛մինին գալպինտհ իչինագ հսիչհէրհֆ օրաատան Բուհ իլ Գուտս վասըթտասը յղհ թհֆրար Ալլահա թագտիմ վէ 'արզ օլունմասը տըր։ Ֆ. Մուգատտէսի մէչգ էթտիչիմիզտէ պէրրագ սուրէթտէ կէօրիւյօրլզ քի միւ՛մինտէ տու՛այը Բուհ իլ Գուտս էտէր։ Տու՛ա Բուհ իլ Գուտսընն իչի տիր։ Բօմ. 8. 15, «Օղուլլուգ Բուհնունը ալտընըզ քի Անըն իլէ Ապպա, Փէտէր տէյու նիտա էտէրիզ»։ Պու գըթա՛ պէյան էտիյօր քի միւ՛մինտէ Ալլահա Փէրեաա էտէն, Անա Փէտէր տէյու սէօյլէյէն Բուհ իլ Գուտսընը։ Գաղ. 4. 6 տախի պունու թաստըգ էտէր։ Ցով. 4. 23իէ Բապպ Ցիսուս թա՛լիմ էտիյօր քի Փէտէր Ալլահ Քէնտինէ Բուհ իլ Գուտս իլէ տու՛ա էտինլէր իաթէր վէ պու գըթա՛ իլէ պէօյլէ տու՛ա էտինլէրին զուհուր էտէճէքլէրինի խապէր վէրիյօր։ Փիլ. 3. 3իւն պէյանընընա կէօրէ հագիգի միւ՛մինլէր Ալլահա Բուհ իլ Գուտս իլէ իպատէթ էտինլէր տիր։ Բօմ. 8. 26, 27տէ կէօրիւյօրզ քի միւ՛մինտէ տու՛այը էտէն Բուհ իլ Գուտս ըըր։ Էֆս. 6. 18, «Հէր զէման հէր տու՛ա վէ նիյազ իլէ Բուհտա տու՛ա էտինիզ»։ Յուդա 20, «Բուհ իլ Գուտստա տու՛ա էտինիզ»։ Պու այէթլէր տու՛անընն հասըլ օլմասը իճապ էտէր իտիյինի պէյան էտէրլէր։

Կիւնահքաար պիր ճան Բուհ իլ Գուտս վասըթտասըյլէ ուլանտըրըլտըգտան սօնրա պու Զաթ անտէ Ալ-

լահա տօղրու տու՛ա հուսուլէ կէթիրիր։ 'Ամալ 9. 11։ Մի՛ւմին Բուհանի հայաթը եաչատրղը պիւթիւն միւտա տէթաէ Բուհ իւլ Գուտս անտէ Ալլահա տօղրու տու՛ա հասըլ էտէր։ Փէտէր Ալլահ ինսանի նիյազ վէ րիճալաբը գապուլ էտէմէզ։ Հիչ պիր քիմսէ Բապպ Ցհսուսըն գանը վասըթասըյլէ օլմայարագ քէնտի սալահը իլէ Ալլահա մագպուլ օլամաղրը կիպի, հիչ պիր Մի՛ւմինի Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ տու՛ա էթմէտիքճէ Ալլահ գապուլ էտէմէզ։ Բուհանի հայաթ Բուհ իւլ Գուտսըն եաչատրղը հայաթ օլտուղը կիպի, Մի՛ւմինին Բուհանի հայաթընըն մէրքէզի օլան տու՛այը տախի Բուհ իւլ Գուտս էթմէլի տիր։ Ուլուհիյէթին գուտսիյէթ միյարընա եէթիչէպիլէն անճագ Ուլուհիյէթտէն պիրի օլան Բուհ իւլ Գուտս Մի՛ւմինի Ալլահա մագպուլ տու՛ա էթտիրիր։ Էյ վահ քի նիչէ թէճէմմի՛ւլէրաէ նիչէ քիմսէլէրին աղըզլարընտան չըգանը տու՛ա սէօզլէրի անճագ հավայը իւթիւզազ էթտիրիրլէր։ Անլէր կիւզել վէ տիւզմէ լուղէթլէր իլէ Ալլահա տու՛ալար 'արզ էթմէյէ թէչէպպիւս էտէրլէր, հալ չու քի Ալլահ Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ էտիմէյէն տու՛ալարը գապուլ էթմէյօր։ 1 Կոր. 13իւնճիւ պասլըն պէյանը իւզէրէ մուհապպէթ իլէ օլմայարագ պիր քիմսէ մէյէթլէրին լիսանլարընը թէքէլլիւմ էթտէ սալթ «թընին էտէն պաղըր վէ չամաթա էտէն զիլ» օլտուղը կիպի, Բուհ իւլ Գուտս իլէ էտիմէյէն տու՛ալար տախի Ալլահըն հուզուրընտա սալթ չամաթա տըր։ Հէր հագիգինին պիր սախթէսի օլտուղը կիպի, Բուհ իւլ Գուտս իլէ օլմայարագ տախի նիչէլէր տու՛ա էտիյօրլար։ Պէօյլէլէրի թէզիյէ անլայա պիլիրիզ։

Նիչէ քիմսէլէր Ալլահըն հուզուրընա եագլայտըգլարընտա լուղէթլէր վէ իսպարէլէր տիւզմէյէ չալըշըրլար։ Էյ Մի՛ւմին, սէն ասլա պէօյլէ պիր ճէհտէ պուլունմա։

Գրագ քի Բուհ իւլ Գուտս սէնտէ տու՛ա էյլէսին։ Բապպըն հուզուրընա եագլայարըղընտա սէօյլէմէյէ 'աճէլէ էթմէ։ Իվվէլա սիւքիւթ տուր։ Քէնտինի սօն տէրէճէ վէ էն ուճագ թէֆէրրիւաթա գատար թէֆթիչ էյլէ։ Հիչ պիր չէյ տիւչիւնմէյէրէք, գուտրէթսիզ, գուվվէթսիզ վէ քեամիլէն հիչ օլմուչ պիր քիմսէ կիպի օլ 'Ազիմ Նուրընը իչինտէ տուր։ Բուհ իւլ Գուտս սէնին պիւթիւն հիսսիյաթ վէ գապիլիյէթլէրինի տօտուրարագ տու՛ա էյլէմէսի իչինն հէր տէճա' տու՛ա էթմէք իւզրէ Անա եագլայտըղընտա Անա հէր չէյի պրագմագ լազըմ տըր։ Իհթիմալէն սա՛զէն Բուհ իւլ Գուտս սէնտէ տու՛ա էտէմէզ վէ սէն սօզուգ, գուրու վէ Ալլահըն հուզուրընը հիսս էյլէյէմէյէն պիր քիմսէ օլուրսըն։ Պէօյլէսի տու՛ա զէմանընտա քէնտինի թէֆթիչ էյլէ, զիրա իհթիմալէն Բուհ իւլ Գուտսը սէնտէ տու՛ա էթտիրմէյէն պիր մա՛նի վար տըր։ Պէլքի մա՛նի 'էօմրիւնտէ օլան պիր կիւնահ տըր, Եսա. 59. 2, «Կիւնահլարընըզ Անըն եիւզիւնիւ սիզտէն կիզլէտի, չէօյլէ քի տու՛անըզը իչիթմէզ»։ Երեմ. 14. 10-12։ Մէզ. 66. 18։ Ծով. 9. 31։ Պէլքի Ալլահա նապագպուլ օլան գուրպան եանի Բապպ Ցհսուսը գանը վէ խամինտէն մա՛սա չէյլեր թագտիմ էտիյօրսըն, անլէրի գապուլ էտէմէզ։ — Մալ. 1. 7-9։ Ծով. 14. 13, 14։ 15. 16։ 16. 23, 24։ Ալլահ Քէնտի Օղլու Ցհսուս Քրիստոստան մա՛սա հիչ պիր քիմսէյի թանըմագ։ Մի՛ւմին Բապպ Ցհսուսըն քէֆարէթի վէ սալահը իլէ եանի Անըն սայէսինտէ Ալլահա եագլաչա պիլիր։ Պու գանուն տու՛ատա տախի ճարի տիր։ Պիր քիմսէ քէնտի հիչլիյինի, նափաք օլտուղընը վէ Ալլահըն հուզուրընտա ասլա մագպուլ օլմատուղընը կէօրմէտիքճէ վէ սալթ Բապպ Ցհսուսըն իսմի իլէ եագլայմատըգճա Ալլահ անըն տու՛ատընը տինլէյէմէզ։ Մի՛ւմինին պիւթիւն 'էօմրիւնտէ հէր տէճա' տու՛ա էթ-

մէք իւզրէ եագլաչտըղընտա Րուհ իւլ Գուտս անտէ պու քիւչիւլմէք, հիչ օլմագ վէ Բապպ Յիսուսըն սաւէրնը կիւինմէք 'ամէլիյաթընը իճրա էթմէտիքճէ մի"ւմինին տու'ասը գապուլ օլունամազ: Պէլքի է՛յ մի"ւմին, Ալլահընն հուզուրընա եագլաչտըղընտա վաք 'էօմրիւնէ, ժալիք օլտուղըն գուտսիյէթէ վէ մազիտէ Բապպրն էլլերինտէ իսթիմալ օլունտուղունա կիւվէնիյօրսըն: Բապպ տու'անը գապուլ էտէմէզ:

Իսթիմալէն խայրխահ տէյիլ սին: Ղալ. 5. 22ինին պէյանընա կէօրէ խայրխահլրգ Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի տիր: Էմս. 21. 13: Եզէկ. 8. 11—18ի մէչգ էյլէ վէ 18ինճի այէթէ տիգգաթ էյլէ: Պու գրիա'տա տախի կէօրիւյօրզ քի փութլար տու'անրն 'ազիմ մանիսի տիր: Է՛յ միւ"մին, չօգ սէվտիյին չէյ եախօտ քիմսէ սէնին փուԹուն տըր: Միւ"մին հէր սէվկիլիւսիւնիւ Բապպըն այագլարընա գուրպան էթմէզ իսէ Րուհ իւլ Գուտս անտէ տու'ա էտէմէզ: Իսթիմալէն չիւպհէ տէն վէ քեամիլ իմանա մալիք օլմայան պիր քիմսէ սին: Յակ. 1. 5—7: Րուհ իւլ Գուտս պէօյլէսի քիհսէլէրտէ տու'ա էտէմէզ: Պէլքի մալիք օլմագ իսթէտիյին չէյլէրի քէնտի արզուլարընա սարֆ էթմէք իւզրէ եանլըշ միճիպ իլէ Թալէպ էյլէյօրսըն: Պու 'ազիմ պիր մա'նի տիր, Րուհ իւլ Գուտս պէօյլէ պիր քիմսէտէ տու'ա էտէմէզ: Յակ. 4. 3, «Թալէպ էտէրսինիզ վէ ալամազսընըզ զիրա արզուլարընըզա սարֆ էթմէք իւզրէ ֆէնա եօլտա Թալէպ էտէրսինիզ»: Զէվճ իլէ զէվճէ արասընտա օլան միւնասիպլէթսիզ վէ Ալլահըն իրատէթի օլմայան 'ալագա վէ սէօզլէր տու'ա յա մանիլէր տիր: 1 Պետ. 3. 7:

Շու պալատէ մէզքիւր մատէլէրին հէր հանկրսը Րուհ իւլ Գուտսըն միւ"մինտէ տու'ա էթմէսինի մէն' էյլէյէն 'ազիմ մա'նիլէր տիր: Միւ"մին հէր տէֆա' տու'ա

էթմէք իւզրէ Ալլահընն հուզուրընա եագլաչտըղընտա քէնտինէ սօն տէրէճէտէ մէրնամէթսիզ օլմալը տըր: Ալլահընն հուզուրունտա էն ուճագ կիւնահը, սէվիլէն մատէ եա քիմսէյի վէ զայրի էն ճի'ւզի չէյի Րուհ իւլ Գուտսըն նուրունտա քէչճ վէ հիւքմ էյլէմէտիքճէ Րուհ իւլ Գուտս սէնտէ տու'ա էտէմէզ:

Միւ"մինին էն 'ազիմ ֆիւթիւհաթը տու'ատա գազանըլըր: Շէյթանըն էն չէտին հիւճումը տու'այա տըր: Պիր միւ"մինին տէտիյի իւզրէ, էն զա"իֆ պիր միւ"մին տու'ա էթմէք իւզրէ տիզ իւզէրինտէ տուրտուղունտա Շէյթան տիթրէր: Տու'ա զէմանընտա միւ"մինի իչթահսըզ, քէլամսըզ, սօզուգ վէ տու'ասըզ պրագան իքի չէյ վար տըր, պիրի միւ"մինին 'էօմրինտէ պալատէ մէզքիւր վէ անլէրէ միւմասիլ պիր թագըմ մա'նիլէրին մէվճուտ օլմասը, տիկէրի իսէ Շէյթանըն տօզրուտան հիւճումու տըր: Էյէր մա'նի վար իսէ, անընը քէսիլմէսինէ, սէնտէն պիլքիւլիւչ տէֆ' օլունմասընա բաղի օլ, քէնտինի ինսաֆսըզճա հիւքմ էյլէ վէ քեամիլէն փաքէնտիքտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտս սէնտէ տու'ա փունարլարը հուսուսէ կէթիրէճէք տիր: Վէ լաքին էյէր 'էօմրինտէ հիչ պիր մա'նի եօգ իսէ, Ալլահ իլէ 'ալագան քեամիլէն տօզրու վէ միւհքէմ իսէ վէ եինէտէ տիզ իւզէրինտէ պուլունտուղըն պէօյլէսի մա'նիսիզ պիր զէմանտէ տու'ա ազատլըզըն, իչթահ վէ հէրարէթին եօգ իսէ, քեամիլէն էմին օլ քի պու շէյթանըն 'ազիմ վէ խուսուսի հիւճումը տըր: Պէօյլէսի սըրատա ասլա ֆիւթուր կէթիրմէ վէ կէրի տուրմա: Տու'այա իչթահըն եօգ տէյու տու'ա էթմէքտէն վազ կէչմէ վէ տու'այը տիկէր պիր զէմանա թէ"խիր էթմէ: Պէօյլէ էտէր իսէն Շէյթան 'ազիմ զաֆէր իլէ սանա զալիպ կէյմիչ օլուր: Նիչէ թէճրիւպէքլար մի"ւմինլէրին չէհատէթի իւզրէ

էն գուվվէթլի վէ ֆաթիհ տու՛ա զէմանլարը չօգ տէֆա՛ իշթահսըզ, արզուսըզ վէ տու՛ա իչիւն քելամսըզ սու-
րէթտէ պաչլամըչ տըր։ Պունա՛ ՚ահիզանէ չէհատէթ էտ-
րիմ։ Պէօյլէսի սըրատա Ալլահըն հուզուրընտա սիւքիւթ
տուր, Բապպա Քէնտի վա՛տլարընը զիքր էյլէ, Շէյթանա
Բապպըն Քէլամընը վէ Անըն ՚ազիմ վա՛տլարընը թագ-
տիմ էյլէ, Բապպա բիճա էյլէ, թէքբար բիճա էյլէ, ֆէ-
րաղաթ էթմէյէրէք բիճա էյլէ վէ կէօրէճէքսին քի ա-
փանսըզ Րուհ իւլ Գուտս սէնտէ տու՛ա գայնատաճագ
տըր։ Իչթէ պու բատա

ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍՈՒ ԻԼԷ ՇԷՅԹԱՆԸՆ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

պահսընա կէլիրիզ։ Կէօրիւնիւբ ՚ալէմտէ մէմլէքէթլեր վէ
տէվվէթլեր արաբընտա վուգու՛ պուլան մուհարէպէլեր
Րուհանի վէ կէօրիւնմէյէն ՚ալէմտէ վուգու՛ պուլան մու-
հարէպէլերէ նիսպէթէն վէք ազ օլուպ չիտէթ ճիհէ-
թիյէ տախի նիսպէթէն քիւչիւք գալըր։ Էֆս. 2. 2տէ
վէ 6. 10-18տէ մէղքիւր մուհարէպէլեր հագգընտա
պահս օլունույօր։ Խուսուսա էֆս. 6. 10-18 պէյան է-
տիյօր քի Րուհանի ՚ալէմտէ օլան իչպու տիւշմէնի եանի
Շէյթան վէ անըն չէտիա մէլէքլէրինի մաղլուպ էթմէք
իչիւն պիր չօգ սիլահլար արաբընտա տու՛ա տախի մէվ-
ճուտ տըր։ Պու պապտան էվվէլքի պապլարտա Րուհ իւլ
Գուտսըն պու զէմինէ կէօնտէրիլմիչ օլուպ Պէնտեկոստէ-
տէն պէրու զէմինտէ իչլէմէքտէ օլտուղընը մէղ էյլէտիք։
Ֆ. Մուգատտէսին թա՛լիմինէ կէօրէ Շէյթան տախի
հալը հաղըրտա ատէմիլերին գալպլերինտէ վէ արաբընտա
գուվվէթ իւլէ իչլէմէքտէ տիր։ 1 Պետ. 5. 8։ Մէղքիւր
իքի չախալար եէք սիկերինէ գարշը իչլերիւր։ Ֆագաթ
Շէյթան Րուհ իւլ Գուտս իւլէ էն զիյատէ մի՛՚էմինին
տու՛ա զէմանընտա մուհարէպէ էտէր։ Պու տախի վէք

Թապի՛ի տիր։ Միւ՚՚մինտէ տու՛այը էտէն Րուհ իւլ Գուտս
օլտուղը սէպէպտէն պու Չաթա գարշը տուրմագ վէ
Անըն իչինի պօզմագ իւզրէ էն չէտիա հիւճումլէրինի օլ
զէմանտէ էտէր։ Օլ զէման միւ՚՚մինի Րուհ իւլ Գուտսըն
անտէ իչլէմէսինէ վէ տու՛ա էթմէսինէ միւնասիպ օլմա-
յան պիր հալէ գօմաղա չալըչըր։ Պիր չօգ հիլէլեր իլէ
միւ՚՚մինի Ալլահա թէվէքքիւլ էտէմէյէն հալէ կէթիրմէյէ
վէ Ալլահը միւ՚՚մինէ Քէնտի վա՛տընտա սատըգ օլմայան
պիր Չաթ հալինտէ թէրսիմ էթմէյէ չալըչըր։ Տիկէր թա-
րաֆտան Րուհ իւլ Գուտս միւ՚՚մինին գալպինտէ իչլէ-
յէրէք անը Քէնտինէ թապի՛ էթմէյէ չալըչըր, անտէ
Ալլահըն իրատէթինի Փէտէրէ տուա հալինտէ ՚արզ էթ-
մէյէ չալըչըր։ Իչթէ թամ պու սըրատա միւ՚՚մին տիզ
իւզէրինտէ իքէն ՚ազիմ սըգընթը իչինտէ պուլունըր։
Զէվալը միւ՚՚մին պիլմէզ քի Րուհանի ալէմտէ քէնտի
իչիւն Րուհ իւլ Գուտս վէ Շէյթան արաբընտա ՚ազիմ,
չէտիա վէ զայէթ զըզըղըն մուհարէպէլեր օլմագտա տըր։
Էյէր միւ՚՚մին թէրէտտիւտ էտէր, կէվչէր վէ ֆաթիհ օլ-
մայարագ գալգար իսէ Րուհ իւլ գուտս մաղլուպ օլուր։
Էյ միւ՚՚մին, էն մուհիմ վէ Ալլահըն ինտինտէ գըյմէթլի
զէման, սէնին տու՛ա էթմէք իւզրէ Ալլահա եագլաչը-
ղըն զէման տըր։ Իմտի իւզէրինէ նէյէ մալ օլսա տա
ֆաթիհ օլանա գատար տիզ իւզէրինտէն գալգամ։ Ֆէր-
եաա էյլէ, նիյազ էյլէ, բիճա էյլէ, վէ Րուհ իւլ Գուտ-
սա սօն տէրէճէտէ միւսա՛ատէ էյլէ քի սէնի զապթ էտէ-
բէք սէնտէ տու՛ա էյլէսին, թաքի Շէյթան մաղլուպ օլ-
սուն։

Դան. 10. 10—21ի մէղ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ
քի Դանիէլին տու՛ասընա ճէվապ կէթիրէն մուգատտէս
մէլէյէ Շէյթանըն չէրիր մէլէքլէրինտէն պիրի գարշը տու-
բուպ արալարընտա չէտիա մուհարէպէ վուգու՛ պուլ-

տու։ Անտը Աբիդ զէմանընտա ֆա'իլ իշճիլէր վէ տու'-
այա ճէվապ կէլիրէնլէր մէլէքլէր իտիլէր։ Հալ չու քի
Պէնտէկոստէտէն սէրու ֆա'իլ իշճի վէ միւ"միւտէ տու'-
այը էտէն Զաթ Բուհ իւլ Գուտս օյտուղը սէպէպտէն
մէղքիւր ճէնք Բուհ իւլ Գուտս իլէ Շէյթան արասընա-
տա օյուր։ Հալը հազրրտա Շէյթան ճիւմլէ միւ"մին-
լէրտէն տօլայը կիճէ կիւնտիւզ չիքեայէթ էթմէք իւզ-
րէ Ալլահըն հուզուրընտա տուրըր։ Վահի 12. 7—10։
Պու գրթա'տա կէօրիւյօրըզ քի սէմատա վէք չէտիտ
մուհարէպէ օյաճագ վէ Շէյթան զէմինէ աթըլաճագ
տրր։ Պու վագա'ա մուղայագա զէմանընտա նանի
միւ"մինլէր հավայա րէֆ' օյունտուգտան սօնրա վու-
գուս պուլաճագ տրր։ Հալր հազրրտա իսէ Շէյթան
միւ"մինլէր հազրընտա չիքեայէթ էթմէքտէ վէ տա'-
խմա միւ"մինին տուա'սընա հիճմում էտէրէք Բուհ
իւլ Գուտս իլէ ճէնք էթմէքտէ տիր։ Պու ճէնքտէ Բուհ
իւլ Գուտսը ֆախին էտէճէք օյան չէյ, միւ"մինին
իթա'աթը թէսլիմիյէթի, չոճուգճա սաֆֆէթի վէ Բուհ
իւլ Գուտսըն միւրատընա հէր խուսուստա րազի օյմա-
սը տրր։

Տու'ա, Ալլահ իլէ 'ալագա տրր։ Զաթէն Շէյթան
միւ"մինին Ալլահ իլէ 'ալագասընը քէսէճէյ չալըշրր։ Պու
սէպէպտէն անըն տու'ասընա չիտէկ իլէ հիճմում էտէր։
Էյէր միւ"մին տու'ատա մաղլուպ օյուր իսէ հէր չէյտէ մաղ-
լուպ օյմուշ սէմէք տիր։ Տու'ատա զաֆկրի եօգ իսէ
հիչ պիր չէյտէ զաֆկրի եօգ տէմէք տիր։ Պիր ըրմաղըն
մէնպա'ը աչրգ օյտուգճա անըն սուչունատա նէ գատար
սարի էտիլսէ ըրմագ գուրումազ։ Հալ չու քի անըն
մէնպա'ընը գալիյաճագ օյուր իսէն ըրմագ քեսմիլէն
գուրուր։ Շէյթանըն միւ"մինին էօմրիւնտէ պիր խաթա
եա կիւնահ հուսուլէ կէլիրմէսի վէ անը կիւնահա

տիւչիւրմէսի պիր մա'նատա Շէյթան իչիւն 'ազիմ պիր
զալէպէ տէյիլ տիր։ Հալ չու քի էյէր միւ"մինին տու'ա-
տա մաղլուպ, կիվիէք վէ Բուհ իւլ Գուտսըն քէնտինա-
տէ տու'ա ճօչտուրմասը իչիւն մա'նիյէրի վար իսէ Շէյ-
թան օլ 'ազիմ զաֆկր իլէ մէսրուր օլուր, զիրա միւ"-
մինին հայաթընըն մէրքէզինէ էլ աթմըշ տրր։

Տիկէր պիր ճիհէթ տահա վար տրր։ Միւ"մին հէր չէյէ
տու'ա իլէ, Ռապպտան թալէպ էթմէք իլէ մալիք օյուր
վէ հէր ֆիթրիհանը տու'ա իլէ գաբանըր։ Շէյթան պու-
նու էյի պիլիր, օլ սէպէպտէն միւ"մինի տու'ա էտէմէզ
պիր հալէ կէթիրմէյէ չալըշրր։ Էյէր պունատա մուվաֆ-
ֆագ օյուր իսէ պիլիր քի միւ"մինի հէր գուվվէթ, 'ի-
նայէթ վէ պէրէքէթտէն մահրում էթմիշ տրր։

Տու'անըն թալէպ վէ նիյազ գրամը մուհիմ պիր մէվ-
գի' թութար։ Պիզ հէր չէյէ թալէպ էտէրէք մալիք օյու-
րըզ։ (Յով. 14. 13, 14։ 15. 16։ 16. 23, 24, վէ զայ-
րի պիր թագրմ այէթլէր։) Իմտի պուրատա թասի'լ տու-
րէթտէ ինսանըն թալէպի իլէ Ալլահըն միւրատ վէ իրա-
տէթինին նասըլ իթթիհատ էտէր իտի ինի միւթէա'ա էթ-
մէլի իզ։ Տին 'ալիմինտէ տաէմլէրի չաչրան էն մուհիմ
մատտէլէրտէն պիրի պու տրր։ Նա՞սըլ օյուպ տա ինսա-
նըն թալէպի իլէ Ալլահըն էզէլի թէրթիպ վէ փլանը պիր-
լէշիօր։ Նա՞սըլ օյուպ տա Ալլահ ինսանըն արզուսրնը վէ
թալէպինի իճրա էտիյօր։ Նա՞սըլ օյուպ տա Ալլահ պիր
մա'նատա ինսանըն արզու վէ թալէպինէ խրտէթ էտիյօր։

Տու'անըն նէ իտիյինի մէշգ էտէր անլար իսէք օլ զէ-
ման չու պայատէքի սու"ալարա գաֆի' ճէվապ ալմըշ օ-
լուրրզ։ Միւ"մինին էթտիյի հազիգի տու'ա Ալլահըն է-
զէլի թէրթիպ, մագսէտ վէ փլանընա ասլա մուղայիր տէ-
յիլ տիր։ Տու'ա, Ալլահըն հզիզի փլան, մագսուs վէ ար-
զուլարընըն Բուհ իւլ Գուտս վասրթասրյլէ միւ"միւին գալ-

պիևե իլնագ եէիլեռեէ oռաsաև Ալլահա 'առզ եէիշվեսի sիռ: Ալլահ Քէնռինռէն քէյֆի մա'չա չէյռեր Թալէպ էռէնէլէրին տու'ալարընը իչիԹմէզ վէ գապուլ էԹմէզ: Ալլահ ինսանըն արզուսունը իֆրա էռէմէզ: Հէր նէ զէման պիր տու'այա ճէվապ վէրմիչ իսէ պիրմիչ օլ քի, օլ Թալէպ օլունուպ տա ճէվապ վէրիլէն մառտէ Ալլահըն էզելի իրատէԹ վէ արզուսը տըր: Միւ''մինին տու'ասընըն Ալլահ Թարաքընառն գապուլ էմիլէպիլմէսի իչիւն միւ''մին Բուհ իւլ Գուռս վասրԹասըյլէ էօյլէ պիր հալէ կէլմիչ օլմալը քի Ալլահըն մագսէտ վէ արզուսը անա իլնագ էմիլէպիլէյլի տիր: Միւ''մին Բուհ իւլ Գուռս իլէ էօյլէ տօլմալը քի Թապի'ի սուրէԹառ հէր Թալէպի Բուհ իւլ Գուռսըն իլնագ էյլէմիյի Ալլահըն արզուսը օլմուչ օլմալը: Շէօյլէ քի Թէպսիւլ Ալլահառ տէյիլ իւլա ինսանառ եա'նի միւ''մինառէ տիր: Ցէյիլ քի Ալլահ ինսանըն արզուսընը իֆրա էԹմէքլէ Քէնռի փլանլարընառն վազ կէչէր, իւլա պիղզաԹ Ալլահըն իրատէԹ վէ էզելի փլանը իֆրա օլունսուն տէյու միւ''մին միւնասիպ հալէ կէլիր: Միւ''մին Ալլահընը էյլէրինտէ սալԹ պիր ալէԹ հալինտէ իսԹիմալ օլունսուր: Ալլահ Քէնռի արզուսընը իֆրա էռէր: Ալլահ միւրատ էռէր, օլ միւրատ Բուհ իւլ Գուռս վասրԹասըյլէ միւ''մինառէն Ալլահա Թագսիմ վէ 'արզ օլունըր վէ Ալլահ Քէնռինռէն սիւռուր էռէն պուռ միւրատ վէ արզուսընը գապուլ էռէրէք իֆրա էռէր: Իֆրա օլունան ինսանըն տէյիլ իւլա Ալլահըն իրատէԹ վէ արզուսը տըր: Ցով. 15. 7 պուռնը իզահ էռէր, «էյէր պէնռէ գալըրսանըզ վէ սէօզլէրիմ սիզռէ գալըրսա իսԹէմիյինիզի տիլէյեճէքսինիզ վէ սիզէ օլաճագ տըր:» Միւ''մին Բապպ Ցիսուս իլէ Բուհ իւլ Գուռս վասրԹասըյլէ էօյլէ տէրին վէ մահրէմ ալագաուսա պուլունմալը վէ Անըն քէլամլարը միւ''մինառէ էօյլէ էսասի վէ գաԹի' մէվգի' պուլմալը քի, միւ''մին Թա-

լէպ էյլէռիյինտէ Բապպ անա ինսան էռէպիլսին: Միւ''մին պու հալէ կէլռիյինտէ Բուհ իւլ Գուռս անա Ալլահըն միւրատընը իլնագ էռէր վէ միւ''մինին իսԹէռիյի, արզու վէ Թալէպ էյլէռիյի չէյռէր Ալլահըն արզու վէ փլանլարը օլուր: Բապպ տաճի Քէնռի միւրատընը գապուլ էյլէր: Բօմ. 8. 26. 27 տանա մուճասսալ Թարզտա իզահ էռէր: 26ընճը այէԹին պէյանընա կէօրէ միւ''մինառէ տու'ա էռէն, նիյազ վէ րիճալար էյլէյէն Բուհ իւլ գուռս տըր: 27ինճի այէԹ իսէ պէյան էռիյօր քի գալպլէրի ԹէֆԹիչ էռէն Ալլահ, միւ''մինին գալպինռէն աճու էնինլէր իլէ ֆէրեսսա վէ չէֆա'աԹճըլըգ էռէն Բուհ իւլ Գուռսըն Թալէպի վէ արզուսը նէ իստիյինի պիլէրէք օլ Թալէպլէրի իֆրա վէ ինսան էռէր: ԻչԹէ պու սէպէպռէն Ալլահըմըզ Բէսուլլէր վասրԹասըյլէ Բուհ իւլ Գուռսառ տու'ա էԹմինլէրի տէյու միւ''մինլէրէ Թէնպիհլէր էտիյօր: Էֆս. 6. 18: Ցուգա 20:

Հագիգի տո'ասը էմ'մէք փէք կիւճ տիր, հէր ռառէմ էռէմէզ: ՀառԹա հէր միւմին Բուհ իւլ Գուռսառա տո'սա էռէմէզ: Նիչէ մի''մինլէր Բուհ իւլ Գուռս իլէ տօլու օլմառըգլարը, պու ԶաԹա չօճուգճա հէր նօգԹառա բազի վէ Թէսիիմ օլմառըգլարը իչիւն Բուհ իւլ Գուռս անլէրառէ տո'սա էռէմէզ: Իմառ հագիգի տո'ասը 'արզ էռէպիլմէք իչիւն մի''մին զայէԹ տագիգ վէ տիԹրէյէն պիր 'էօմր իմրար էյլէմէլի տիր:

Պա'զէն Ալլահ տո'ասյա կէճ ճէվապ վէրիր: Օ Քէնռի իրատէԹինի Բուհ իւլ Գուռս վասրԹասըյլէ պիր մի''մինէ իլնագ էռէր վէ միւմին Բապպառն Թալէպ էյլէմէյէ պաչլար: Օլ իրատէԹին իֆրա օլունմագ զէմանը կէլռիյի զէման Ալլահ տո'սանըն ճէվապընր վէրիր: Նիչէ տէֆա' Ալլահ ուզուն միւռառէԹ տո'ասյա ճէվապ վէրմէմէքլէ մի''մինի Թա'լիմ էյլէր: Անը տանա տո'սաքեար,

տահա տէրին մուգատտէս էյլէմէք իւզրէ ճվվապը կէ-
ճիքտիրիր։ Տէյիլքի ճվվապը կճիքտիրիր իլա քէնտի
փլան վէ արզուսընը մի՞ւմինին գալպինէ անընն իճրա
օլունաճաղը զէմանտէն էվվէլ Բուհ իւլ Գուտս վասը-
թասրյլէ իլնագ էտէր։ Մի՞ւմին գանն էտէր քի տո՛ւանընն
ճվվապը կէճիքտի, նալ չու քի ճվվապ կէճիքմէզ, անընն
իճրա օլունաճաղը զէման էղէյլէթտէն թէրթիպ վէ թա՛-
յին օլունմուշ օլուպ թէպալ՚ի օլունամազ. անճագ քի
մի՞ւմինի թա՛լիմ էթմէք իւզրէ Բուհ իւլ Գուտս անընն
գալպինէ, Իլահի արզու վէ մուրատ ճվվապընն կէյճէյի
զէժանտան էվվէլ վէրիր։ Պա՛զ՚ն տախի ճվվապըն կէյճ-
ճէյի զէմանտէն փէք ազ միւսաէթ էվվէլ մի՞ւմինէն
գալպինէ տո՛ւա վէրիլիր։

Թապի՛ի սուրէթտէ չէօյլէ պիր սո՞ւալ ատէմին ֆիք-
րինէ վարիտ օլուր։ Մաաէմքի Ալլահ քէնտի միւրատընը
իճրա էտիյօր, իմտի նի՞չիւն պիր մի՞ւմինէն գալպինէ
Բուհ իւլ Գուտս վասըթասրյլէ անը իլնագ էտիպ տո՛ւա
հալինտէ ֆէնաինէ թագտիմ օլունաուգտան սօնրա իճրա
էյլէյօր։ Պէօյլէ էթմէզտէն ֆէնտի իլտիֆաթ վէ արզու-
սունը իճրա էթմէ տահա էյի տէյիլ մի՞ տիր։ Պիլա չիւպհէ
Ալլահըմ զըն պէօյլէ էթմէյէ գուտրէթ ու գուվվէթի վար
տըր։ Ք. Մուգատտէսին մէչգինտէ կէօրիւյօրըզ քի Ալլահ
Բուհանի՚ալէմտէ իճրա էյլէտիյի հէր չէյի մութլագա
էվվէլա պիր թագըմ մի՞ւմինէրին եախօտ պիրինին գալ-
պինէ Բուհ իւլ Գուտս վասըթասրյլէ իլնագ էտիյօր։
Մի՞ւմին քէնտի գալպինէ իլնագ էտիլմիյ իչպու տո՛ւա
աղըրյլըզը իլէ Ալլահա ֆէրհատ էտիյօր վէ Ալլահ ճվվապ
վէրիյօր։ Պուրատա պիր սըրր մէվճուտ տըր։ Ֆագաթ
չու գատարընը անլայօրըզ քի Ալլահ մի՞ւմինէր իլէ պէ-
րապէր իչլէմէք իսթէր։ Անէրի ֆէնտի էվվատը, միրաա-
խօրլարը հալինտէ վէ հէր չէյէ հիսէտտարլարը հալինտէ

Թա՛յին էյլէմիյ օլտուղը սէպէպտէն ֆէնտի միւրատընը
վէ իճրա էյլէյճէյի փլան վէ արզուլարընը ֆէնտի էվվատ-
լարընա իլնագ էտիյօր։ Բուհանի՚ալէմտէ հէր չէյ տու՛ա-
յա ճվվապ օլարագ իճրա օլունըր։ Հիչ պիր կիւնահհա-
ղըն խէյապը ան՚ն իչիւն տու՛ա օղրագըրզն վուգու՛ պու-
շամազ։ Պիր քիմսէ խէյաս պուլաճագ իսէ մութլագա ա-
նընն իչիւն ֆէրհատ վէ նիյազլար էթմէք իւզրէ Բուհ իւլ
Գուտս սիկէր պիր սիւ՞մինին եախօտ պիր թագըմ միւ՞-
մինէրին գալպինէ տու՛ա աղրյլըզը գօր։ Օլ զէման սիւ՞-
մին օլ քիմսէ, օլ քիմսէ եախօտ պիր թագըմ կիւնահ-
քեարլար իչիւն նիյազլար էթմէյէ պաչլար։ Պէօյլէ պիր
տու՛այա Ալլահ մութլագ ճվվապ վէրմէճէք տիր։ Սէնէլէր
կէչմէ եինէ սիւ՞մին տու՛ա էտէր վէ էնճամ ճվվապ վագ-
թը կէլտիյինտէ ատէմ խէյաս պուլուր։

Ք. Մուգատտէս Բուհանի հայաթընն պիտայէթինէ
տօղմագ միսալը իլէ թէրսիմ էյլէյօր։ Պունու փէք չօճ
այէթլէր իլէ իսպաթ էյլէմիչ իլ տիր։ «Բրիստոս Իէսուս-
տա Ռահիլ վասըթասրյլէ պէն սիզի թէվվիտ էյլէտիմ»։
1 Կոր. 4. 15։ Փաղ. 4. 19ըն պէյանընա կէօրէ Բուհա-
նի հայաթընն պիր թագըմ քիմսէյէրտէ հուսուսէ կէլմէսի
իչիւն տօղուրմագ աղրըսը չէքմէք լազըմ տըր, զիրա ա-
յէթին տօղրու թէրճիմէսի պու տըր։ Պիր կիւնահքեա-
րընն խէյաս պուլմասը վէ Բուհանի հայաթընն անտէ մէյ-
տանա կէլմէսի իչիւն Բուհ իւլ Գուտս տիկէր պիր միւ՞-
մինտէ տօղուրմագ աղրըսը կիսի աղրը վէ էյէմէյէր չէ-
քէր, Ալլահա ֆէրհատ վէ նիյազլար էյլէր։ Իչթէ Բուհ
իւլ Գուտսըն սիւ՞մինտէ էթտիյի տու՛ա պու տըր։ Միւ՞-
մին Ալլահընն հուզուրընտա Բուհ իւլ Գուտսըն քէնտինտէ
ֆէրհատ էտէպիլմէսի իչիւն միւնասիպ պիր հալէ կէլմէյէ
տիր։ Բուհ իւլ Գուտս անտէ Բապպա ֆէրհատլար էթ-
տիյն տէյու միւթէվվազը վէ պօչալմըշ պիր հալէ կէլմէյէ

տիր։ Ճանկար սէօզ իլէ վէ նասիհաթլար իլէ խէյաս պուլ-
մազ, իլա անկէրին աղբրլըղընը գալպտէ հիսս էյլէմէք վէ
անկէր իչիւն էկէմ չէքմէք իւզրէ Բուհ իւլ Գոււտսըն ֆէր-
եաատ վէ նիյազլարընա միւսա'ատէ էթմէք լազըմ տըր։

Մի"ամին մախֆի վէ չախսի տու'այա չօգ վագըթ
վէրմէլի տիր։ Մի"ամինին Բուհանի հայաթընըն տէրինլիւի
'էօմրիւնտէ տու'այա վէրտիյի վագըթ վէ էհէմմիյէթ իլէ
էօյկիւլիւր։ Մի"ամին Ալլահըն հուզուրընտա սա'աթլարճա
տուրմազը պիւմէյի տիր։ Նիչէ մի"ամինկէրին զա"իֆ 'էօմր-
լէրինէ սէպէպ տու'այա ազ վագըթ վէրմէկէրի տիր։
Ա'հ, քեաշքի ճիւմլէ մի"ամինկէր Բուհ իւլ Գոււտսըն քէն-
տիլէրտէ տու'ա էթմէք իւզրէ իչկէմէսինին մա'նասընը
անլայա իտիկէր։ Էյ մի"ամին, հէլաք օլմագտա օյան պին-
լէրճէ ճանկար վար։ Զինտէ վէ Ճափօնիատա, Ամֆրիգա-
տա վէ պէտէվի ատալարտա պինկէրճէ կիւնահքեար քիմ-
սէլէրին ան ու ֆէրեատլարընը իւզերինէ գօմագ իւզրէ
Բուհ իւլ Գոււտս սէնտէ գուվվէթ իլէ իչկէմէքտէ տիր։
Միւսա'ատէ էյլէ, պրագ քի 0 սէնի ազբրլըգլար վէ է-
լէմկէր ալթընտա ֆէրեատ էթտիրսին թա քի չօգ ճանկար
խէյաս պուլսունկար։

Խէյաս պուլաճագ օյանկար խէյաս պուլուրկար, ֆագաթ
օէն մի"ատլ վէ մահքիմ օլուրսուն։ Բուհ իւլ Գոււտս խէյաս
պուլաճագ օյան պիր չօգ քիմսէլէր իչիւն ֆէրեատ էթ-
մէք իւզրէ տու'ա ազբրլըղը գօյաճագ մի"ամինկէր արա-
յօր։ Էյ մի"ամին, էյէր սէն միւնասիպ պուլունըր իսէն,
էյէր սէն պու Զաթա միւսա'ատէ էաէր իսէն, 0 սանա
տու'ա բուհու վէրիր վէ նիհայէթինտէ հագգլարընտա
տու'ա էյլէտիյին քիմսէլէր խէյաս պուլարագ չօգ միւ-
քեաֆաթլար ալըրսըն։ Ֆագաթ էյէր սէն կէվչէք, սօղուզ
վէ Բուհ իւլ Գոււտսա գըսմէն թէսլիմ օլունան պիրիսի ի-
ռէն, օլ քիմսէլէրին խէյասը իչիւն տու'ա վէ նիյազլարը

Բուհ իւլ Գոււտս պաչգա պիրինին իւզերինէ գօր, օլ ա-
տէմ խէյաս պուլուր վէ սէն Ալլահըն հուզուրընտա մէ"-
սուլ, մահքիմ վէ միւքեաֆաթսըզ գալըրսըն։ Իմտի էյ
մի"ամին, տու'այա չօգ վագըթ վէր։ Հիչ պիր տէֆա'
տու'այա հատտէն զիյատէ ուզուն վագըթ վէրտին զան
էթմէյ, զերա նէ գատար վագըթ վէրմիչ օլսան նինէ ազ
տըր։ Ա'հ, ճանկար իչիւն էկէմլի, ֆէրեատլը վէ կէօզ
եաչըլը 'էօմր։ Պու 'էօմրիւ քիմ եաչայօր։ Սալթ Բուհ
իւլ Գոււտս իլէ տօղու քիմսէլէր։ Մի"ամինկէր պու հալէ
կէլմէտիքճէ Բապպրն էյլէրինտէ իսթիմալ օլունամազլար
վէ տօղրու մէվզի'լէրինտէ տէյիլկէր տիր։

Բուհանի 'էօմրիւն նամզը տու'ա տըր։ Տու'ա Բու-
հանի հայաթըն էօզիւ տիր։ Բուհանի 'էօմր տու'ա տըր։
Մի"ամին Բուհանի 'էօմրէ տու'ա իլէ կիրեր վէ անտէ պիւ-
թիւն միւտտէթ տու'ա իլէ եաչար։ Տու'ատա զա"իֆ օ-
լան պիր մի"ամին Բուհանի 'էօմրիւն հէր ճիհէթինտէ
զա"իֆ տիր։ Իմտի Բուհանի 'էօմրտէ հէր հանկը զա'ա-
ֆիյէթին սէպէպկինի անլամագ իչիւն տու'ա 'էօմրիւնիւ
թէֆթիչ էյլէ։

Պիր մի"ամինին թահտահի իւզրէ տիւնեայը հարաֆէք
եքտիրեմ Գօղու հարեֆէք եքտիրեմ տու'ա տըր։ Քեաշքի
մի"ամինկէր պունու պիլսէյկէր։ Զօգ ածընըլըր քի նիչէ մի"ա-
մինկէր զայէթ ֆագիր վէ միւհթաճ պիր 'էօմր եաչայօր-
լար։ Անկէր փաթիչանըն էվլատլարը իքէն երրթըգ էա-
վասլար կիյինիյօրլար, տու'ա իլէ հէր պէրէքէթէ մալիք
օլապիլիրլէր իքէն անտէն մահրում գալըյօրլար։ Բուհ իւլ
Գոււտս նէ գատար մահզուն օլմագտա տըր, 0 նէ գա-
տար սայ' ու զայրէթկէր իլէ մի"ամինի Ալլահըն միւբատ
ու մագսէտ, արզու վէ փլանը իլէ տօղտուրմագ իսթէ-
յօր։ Էյ մի"ամին, ֆաթիհ 'էօմրիւ եաչամագ իչիւն պու
Զաթա հէր խուսուստա քեամիլկէն միւսա'ատէ էյլէ։

ՊԱՊ ԻՅ.

ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ԹԱ'ԼԻՄԻ

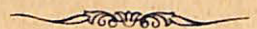

Կէրէք Ատը Աթիգ զէմանընտա կէրէքսէ Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտսըն էն մուհիմ իշլէրինտէն պիրիսի թա'լիմ էթմէք տիր։ Էմս. 1. 23։ Եսա. 40. 13, 14։ Նեհ. 9. 20։ Ալլահ Ատը Աթիգ զէմանընտա նիչէ չախսլարը Րուհ իւլ Գուտս իւէ զիյարէթ էյլէյիպ մուգատտաս չատրըն էչելարընը եաիմագ իւզրէ հիքմէթ իւէ տօլտուրատու։ Խուր. 28. 3։ Փէյղամպէրլէրի, նիչէ քեահինլէրի վէ հատթա նիչէ հաքիմլէրի Րուհ իւլ Գուտս իւէ զիյարէթ էյլէյիպ թա'լիմ վէ ֆէհմ իւէ տօլտուրատու։ Ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտսըն 'Ատը Աթիգ զէմանընտա՝ քի թա'լիմ էթմէք իչի իւէ Պէնտէկոստէտէն սօնրաքի թա'լիմ իչի արասընտա 'ադիմ ֆարգ վար տըր։ Րուհ իւլ Գուտս Ատը Աթիգ միւ"մինլէրինին գալպլէրինէ կիրէրէք վէ անլէր իւէ տա"իմա վէ ասլա գաթ' օլունմայան մահրէմ վէ էպէտի ալագայա կիրմէյիպ, սաղթ մուհիմ վէ խուսուսի մագսէտլէր իչինն անլէրի զիյարէթլէ իսթիմալ էթտիքաէն սօնրա թէրք էյլէյիպ կիթտիյի կիպի, անլէրի թա'լիմ էթմէքտէ տախի պու ուսուլու իսթիմալ էյլէր իտի։ Իսթիյաճ հիա օլունտուղընտա պիր ֆէրտի 'աճայիպ վէ 'ադիմ ֆէհմ իւէ թա'լիմ էտէր վէ սօնրա անը թէրք էտէր իտի։ Հալ չու քի Պէնտէկոստէտէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտսըն միւ"մինլէրի թա'լիմ էթմէսի պիկքիւլիյէ ֆարգը տըր։ Րուհ իւլ Գուտս հալ ը հազըրտա միւ"մինլէրին գալպլէրինէ կիրիպ անլէր իւէ սալա այրըլմայան էպէտի պիր սիրիյէ կիրէրէք թա'լիմ էյլէր։ Անլէրի թա'լիմի մուվազգաթ տէյիլ իլլա տա"իմի տիր։ Անլէրի թա'լիմի սաղթ պիր մագսէտէ վէ խուսուսի զէմանլարտա օլմայըպ հէր չէյ իչինն վէ հէր զէման տըր։ Հէր հանկը ֆէրտա քիւչիւք չօճուգլուգտան քէնտի վալիտէյնինն լիսանը իւէ թա'լիմ օլունուպ անր էօյրէնտիյի վէ 'էօմրիւ միւտտէթ անր իսթիմալ էյլէտիյի կիպի, հալ ը հազրտա Րուհ իւլ Գուտստան տօզմուչ վէ տօլտուրուլմուչ օլան պիր միւ"մին պու Զաթ թարաֆընտան թա'լիմ օլունաբագ նէչվ ու նիւմա պուլուր, Անըն թա'լիմի իւէ այրըլմազ թարզտա մէղճ օլունըր վէ ալ թա'լիմ պիւթիւն միւտտէթի հայաթընտա քէնտինի իտարէ էյլէր։ Ճուվ. 14. 26, «Թէսէյլի էտիճի եանի փէտէրին պէնիմ իւմմի իւէ կէօնտէրէճէյի Րուհ իւլ Գուտս սիզէ հէր չէյի թա'լիմ էտիպ սիզէ աէօյլէտիյիմ ճիւմլէ չէյլէրի իխթար էտէճէք տիր»։ Ճուվ. 16. 13, 14։ Պու գրթա'լար պէյան էտիյօրլար քի Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ միւ"մինլէրի թա'լիմ էթմէք իչինն կէօնտէրիլմիչ տիր։ Ֆագաթ պալաէ զիքր օլունտուղը իւզէրէ թէքրար էտէրէք տէրիզ քի Րուհ իւլ Գուտս միւ"մինտէն իսթիֆատէ վէ արատա պիր կէլէրէք թա'լիմ էտէն պիր Զաթ հալինտէ պուլունմազ, իւլա միւ"մինին հայաթը հաղիճէ ալը թա'լիմ էտտր։

Միւ"մինին հօճասը Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Ճուվ. 14. 26։ 16, 13, 14։ Բապպ Ճիսուս Րուհ իւլ Գուտս վասըթա-ըյլէ մէհ օլունտուղը կիպի ('Ամալ. 10. 38,) միւ"մին տաքի Րուհ իւլ Գուտս իւէ մէհ օլունմուչ տըր։ 1 Ճուվ. 2. 20, 27։ Միւ"մինի թա'լիմ էտէն սաղթ Րուհ իւլ Գուտս տըր, իմտի պալատէ մէղճիւր այէթին պէյան էյլէտիյի մէհ, Րուհ իւլ Գուտսըն մէհին տիր։ 1 Կոր. 2. 9 — 14 տէ պէյան օլունմագտա տըր քի միւ"մինլէրի թա'լիմ էտէն

Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Րէսուլի էյամտա Քրիսթոսըն թա՛լիմաթլընը Րուհ իւլ Գուտս թէ՛սիս էյլէտի։ 'Ամալ. 15. 28։ Վահի Հինճի վէ Յիւնճիւ պապլարըն նասխհաթ, թա՛լիմ վէ թա՛զիրլերի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան էտիլմիշ տիր։ (Վահի. 2. 7, 11. 17, 29։ Վահի. 3. 6, 13, 22։) 1 Կոր. 12 ինճի պապըն պահսընա կէօրէ թա՛լիմ էթմէք Րուհ իւլ Գուտսըն իշի տիր։ 1 Կոր. 12. 8։ Նէ՛ 'ամայիպ տիր քի Բապպ Իսուսըն չակիրտլերի Պէնտէկոստէն էվվէլ Բապպ Իսուսըն զէմինէ կէլմէքտէ մագսատ նէ իսկինի պիլմէզ վէ հատթա քէնտի հօճալարը թարաֆընտան միւքերրէրէն զիքր օլունմուշ օլտուղը հալտէ անլայամազ պիր հալտէ իքէն. Պէնտէկոստէ կիւնիւնտէ Րուհ իւլ Գուտս անլերի տօլտուրտուգտան սօնրա Րուհանի 'էօմրիւն հէր հագիգաթընը իպթիտասընտան նիհայէթինէ գատար օլ տէրէճէ էօյրէնտիլէր քի հատթա քէնտիլէր պաշգալարա թա՛լիմ էտէպիլիր պիր նալէ կէլտիլէր։ Պունա 'Ամալը Րէսուլըն 2 — 6 պապլարը քեաֆի չահիտ տիր։

Րուհ իւլ Գուտսըն թա՛լիմի պիր մատտէյէ հաթր էտիլմիշ տէյիլ տիր։ Րուհանի 'էօմրիւն էն ուֆագ հագիգաթ փարչալարընը տախի պիլգաթ Րուհ իւլ Գուտս թա՛լիմ էտէր։ Նէ՛ միւպարէք տիր պու Զաթ թարաֆընտան հէր հագիգաթա իրչատ օլունան քիմսէլէր։

1 Յով. 2. 20, 27նին պէյանը իւգէրէ մի՞ւմին թա՛լիմ օլունմագ խուսուսընտա պու Զաթա օլտուղունտան մա՛տա հիչ պիր քիմսէյէ միննէթտար տէյիլ տիր։ Առէմլէր չօգ խուսուսլարտա օլտուղը կիպի թա՛լիմ օլունմագ խուսուսունտա տախի Ալլահըն էֆքեարընտան խարիճէ տիրլեր։ Անլերին զաննընճա պիր մէքթէպ պիթիրմէմիշ եախօտ ֆիլան մա՛լիւմ 'իլմլերի էօյրէնմէմիշ օլան պիր քիմսէ, Ք. Մուգատտէսին վէ տինին հագիգաթլարընը անլայամազ։ Հալ չու քի Ք. Մուգատտէսին չէհատէթի պուէյիլ տիր։ Մի՞ւմին Րուհ իւլ Գուտս իլէ թա՛լիմ օլունընը. օ պալըգճը, կէօմրիւքճիւ, քէօչկեր եա գալայճը օլտուտա Րուհ իւլ Գուտս անը չօգ միւթէ՛ալլէմ քիմսէլէրէ չայրրաճագ տէրէճէտէ ֆէյճմ վէ հիքմէթ իլէ թա՛լիմ էյլէր։ Ալլահըմրզ մահտուտ պիր Զաթ օլմատըղը կիպի իշլէրի տախի մահտուտ տէյիլ տիր։ Րուհ իւլ Գուտս մի՛էճիզէվի գուվվէթ իլէ էն թա՛լիմսիզ, ճահիլ վէ փէյթէք քիմսէյի ֆէյճմ վէ հիքմէթ իլէ տօլտուրմասըղլէ Քէնտի նամահտուտ սիյրէթ ու թապի՛աթընը իզհար էտէր։ Րուհանի 'էօմրիւն հէր տա՛իրէսի միւճիզէվի օլտուղը կիպի Րուհ իւլ Գուտսըն մի՞ւմինի թա՛լիմի ճինէթի տախի մի՛էճիզէվի տիր։ Պիր քիմսէնին Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլտուրտուգտան սօնրա 'էօմրիւ եաչայապիլմէսի իչիւն պիր մէքթէպ, գօյճ եա 'իլմի Իլահի մէսրէսէսի իթմամ էթմէյէ մէճպուր վէ մէսուլ օլմատըղը կիպի, Րուհանի 'էօմրիւն հագիգաթլարընը անլամագ վէ հատթա անլերի տիկէրլերէ վա՛զ վէ թա՛լիմ էթմէք իւզրէ պիր վա՛իզ վէ չօպան օլապիլմէսի իչիւն մութլագ պիր մէքթէպ եա 'իլմի Իլահի իթմամ էթմէսինէ հաճէթ եօգ տըր։ Պիլա չիւպհէ թա՛լիմլի օլմաղը թահգիր էթմէզ իզ, վէ ճիւմլէ մի՞ւմինլեր թա՛լիմի վէ մէքթէպ մէզունլարը օլսալար չօգ էյի օլուր։ Ֆագաթ չու խուսուսը պէյան էթմէք իսթէյօրզ քի Րուհ իւլ Գուտս ինսանըն 'իլմինէ վէ մա՛լիւմաթընա միննէթտար վէ մէրպութ օլմայընչ պիլ քիւլլիյէ մի՛էճիզէվի թարիգ իլէ մի՞ւմինի թա՛լիմ էյլէր։ Տամամը վար։ Մի՞ւմին

ՔԵԱՄԻԼԷՆ ՊՕՇԱԼՄԱՏԸԳՃԱ

Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա՛լիմ օլունամագ։ Մէքթէպ վէ 'իլմի Իլահի մէզունը, թա՛լիմ վէ թէրպիյէսի ասն տէրէճէտէ օլան, պիր չօգ 'իլմլերէ վէ լիսան-

լար վագրի օլան պիր քիմսէնին. Բուհ իլ Դուստ իլէ թա'լիմ օլունմագ իչիւն, քէնտի 'իլմինան, մա'լիւմաթ վէ պիլգիսինան պիլ քիւլլիւէ պօչալմասը իճապ էտէր։ Շէօյլէքի թա'լիմլի վէ մա'լիւմաթ սահիպի պիր քիմսէ տախի Բապպան հուզուրունտա ճահիլ վէ պիլգիսիզ նալէ կէրմէլի տիր։ Հիչ պիր չէյէ կիւվէնմէմէլի վէ հէվեսինի հիչ հիւքմիւնէ գօմալը տըր։ Սէ զէման Ալլահըն նազարընտա թա'լիմի ատէմ տախի թա'լիմսիզ կիպի վէ մա'լիւմաթ սահիպի ատէմտէ ճահիլ ատէմ կիպի օլուր։ Պիր մա'նատա ճահիլ քիմսէյէրին Բուհ իլ Դուստ թարաֆընտան թա'լիմ օլունմալարը տահա գոլայ օլուր։ Զիրա անլէրին զահիլն կիւվէնէճէքլէրի մա'լիւմաթ վէ իհթիմար էահճէքլէրի պիլգիլէրի եօգ տըր։ Բուհ իլ Դուստ պիլա ֆարգ հէր սընֆ ֆէրտլէր իչիւն 'այնի ուսուլը իսթիմալ էտէր. եանի պիր քիմսէ պիլ քիւլլիյէ հէր չէյինտէն վազ կէչմէմէքճէ, քեամիլէն հիչ օլառուղընը կէօրմէմէքճէ վէ ան տէրճէճէ ճահիլ օլառուղունը գապալ էթմէյէճէք Բուհ իլ Դուստ թարաֆընտան թա'լիմ օլունմազ։ Պու 'Ալիմ Մո'ալլիմին էօնէմինտէ տիք տուրուլմազ իլլա ինկիյատ էտիլմէլի, էյիլմէլի։ Պու Զահիլն հուզուրունտա այագտա տուրուլմազ իլլա տիզլէրի տիպինտէ մի'ճէի պիր չակիրտ կիպի տիզ չէօքիւլմէլի տիր։

Պու հադիգաթ Պօղոս Ռէսուլըն 'էօմրիւնտէ վագա'ա օլառ։ Պիր զաչ լիսանա այինա միճէ'ալէմ պիր քիմսէ իքէն, հէր չէյիստէն սիլ քիւլլիյէ պօչալմասըդճա Բապպան էլլէրինտէ իսթիմալ օլունմասը։ Ֆիլ. 3. 4—11 քէնտի հագդընտա զայէթ մա'նատար պիր չէյ'սատէթ տիր։ «Ալլահա Բուհ իլէ իպատէթ էտիպ Քրիստոս Ցիսուստա իֆթիխար էտէրէք թէնէ կիւվէմէզ իզ»։ (Ֆիլ. 3. 3.) 1 Կոր. 2. 12—14տէ չէնսատէթ էտիյօր քի ատէմին մա-

լիք օլառուղը Թապի'ի պիլգի վէ 'իլմի հիչէ չըգմալը տըր։ «Ինսան 'իլմինին թա'լիմ էթտիյի սէօզլէր իլէ տէյիլ»։ Իմտի միւ"մին քէնտի մա'լիւմաթ վէ պիլգիսինտէն պօչալմալը տըր։ «Անճագ Բուհ իլ Դուստըն թա'լիմ էթտիյի սէօզլէր իլէ սէօյլէրիզ»։ 2. 4 տախի պունը թաստըգ էտէր։ Զօգ թէ"սիւֆ օլունըր քի Իմմի Իլահիյէրիմիզ նիչէ տէֆա' սիւրիւ սիւրիւ Բուհանի օլմայան վէ Բուհ իլ Դուստա մալիք օլմայան կէնճլէր գապուլ օլունույօր։ Պունլար կէրէք էվվէլճէ կէրէքսէ 'Իմմի Իլահի թա'լիմի միւտաէթթինտէ պիր չօգ թա'լիմլէր իլէ քէնտի գաֆալարընը տօլդուրարագ քիլիսէյէրէ վա'իզլէր նալինտէ կէօնտէրիլմէյօրլար։ Բուհ իլ Դուստըն հայաթընը, գուվվէթինի վէ թա'լիմինի 'էօմրէյէրինտէ վագա'ա նալինտէ պիլմէյէրէք էնալի արասընտա իչլէրիլէր։ Պէչյէյէր քիլիսէյէրիմիզէ աղըր եիւքլէր տիրլէր։

Պիլա չիւպէհ Բուհ իլ Դուստըն թա'լիմի վասրթալար իլէ տախի օլուր։ Վասրթալար իսէ զայէթ միւթէնէվվի վէ միւթէատիտ տիր։ Պուրատա տիգդաթ օլունաճագ էն մունիմմ խուսուսաթտան պիրիսի չուն տըր քի Բուհանի օլմայան եանի Բուհ իլ Դուստա մալիք օլմայան պիր քիմսէ Բուհ իլ Դուստըն թա'լիմաթընը անլայամազ վէ թա'լիմ էտմէզ։ 1. Կոր. 2. 14, «Թապի'ի ինսան Ալլահըն Բուհունըն չէյլէրինի գապուլ էթմէզ. զիրա պունլարըն թէֆհիւմի Բուհանի օլառուղընտան քէնտինէ տիվանէլիք տիրլէր վէ անլամազլա միւգթէտիր տէյիլ տիր»։ Իմտի Բուհ իլ Դուստա վէ Անըն թա'լիմաթընա մալիք օլմայան պիր քիմսէյի 'Իմմի Իլահի հօճասը, պիր քիլիսէ չօպանը եա վա'իզի վէ տէրս հօճասը նալինտէ թա'յին էթմէք Ֆ. Մուգաատէսէ քեամիլէն գարչը տըր։ Պէօյլէլէրի թա'յին էտէնլէր տախի Բուհանի տէյիլլէր տիր։ Հատթա Բապպ Ցիսուսըն էֆքեարընդա 'Անտը Աթիք

միւ՛մինչերինտէն օյան ՔՀնտի չակիրտչերի տախի վաղ՝ վէ թա՛լիմինէ միւնասիպ տէյիլլեր իտի, օլ սէպէպտէն Բապպ Ցիտուս անլէրին պէքլէմէլէրինի թէնպիհ էյլէմիշ տիր։ Հիչ պիր միւ՛մին Բուհ իւլ Կուտսըն տօղուլուղընա վէ զապթընա մալիք օլմայան հօճալարտան թա՛լիմ օլմազա մէ՛սուլ տէյիլ տիր։ Հատթա պէօյլէ էթմէսի քՀնտի իչիւն էն՝ ազիմ խաթալարտան պիրի տիր։ Բուհանի օղլմայան վէ Բուհ իւլ Կուտս իլէ տօղու օղլմայան հօճալարը օյան՝ Իլմի Իլահիկտտ թա՛լիմ օլունմազ իսթէհնի իմնհէր Բուհանի հայաթը ֆեաիլ մանիաստա անղատանղըշար տէյու ֆարզ հտերիմ։

Պիզա շիւպհէ Բուհ իւլ Կուտս միւ՛միհղերի Բուհանի ատհմներ իլէ թա՛լիմ էյլեր։ ՝Ամալ. 18. 24—28տէ կէօբիւյօրզ քի քիթապլարտա մահիր պիր միւպէչչիր տիկեր պա՛զը միւ՛մինչեր վասրթասըյլէ Բուհ իւլ Կուտս թարաֆընտան թա՛լիմ օլունտու։ ՝Ամալ. 6. 4 պէյան էտէր քի Բուհ իւլ Կուտս Րէսուլլեր վասրթասըյլէ միւ՛մինչերի թա՛լիմ էյլեր իտի։ Պիթթիւն ՝Ամալը Րուսուլ քիթապը չահիտ տիր քի Բուհ իւլ Կուտս միւ՛մինչերի թա՛լիմ էթմէք իչիւն տիկեր միւ՛մինչերի եանի Րէսուլլերի, Փէյղամպէրլերի, չօպանլարը վէ միւպէչչիրլերի իսթիմալ էյլէմիշ տիր։ Հալը հազրտա տախի Բուհ իւլ Կուտս միւ՛մինչերի տիկեր միւ՛մինչեր իլէ թա՛լիմ էյլեր։ Հիչ պիր միւ՛մին քՀնտի պաշընա եաչայան վէ տիկեր միւ՛մինչէրէ ՝ալագասը օլմայան պիր վարլըգ տէյիլ տիր։ Միւ՛մինչեր եէքտիկէրլերինի թա՛լիմ վէ մա՛մուր էյլէրլեր։ Կող. 3. 16, Տիկեր պիր միւ՛միև բարաֆընտան թա՛լիմ օլունմադա իհթիյաճը եօգ տէյու տիշիւնէնի պիր միւ՛միև Բուհանի հայաթը ֆեաիլ մա՛նաստա անղատղըշ տէյու իևանանտ։

Բուհ իւլ Կուտս Բուհանի իիթապլար վասրթասըյլէ

տախի միւ՛միևի թա՛լիմ էյլեր։ Իչթէ Ֆ. Մուգատտէս պուտագաչա իւղերէ թահրիր օլունըպ միւ՛մինչերէ թէսլիմ օլունմըչ տրր։ Նիչէ միւ՛մինչեր Ուլուհիյէթի, Անըն մագաչա ու փլանընը վէ Ֆ. Մուգատտէսի տիկերրէրտէն տահա էվվէլ վէ տահա տէրին անլամըչ օլուպ քՀնտի անլայըչլարընը քիթապ չէքլինտէ մի՛ամինլերէ իչնագ էտիյօրլար։ Պիր Բուհանի վէ Բուհ իւլ Կուտս իլէ տօղու քիմսէնին վա՛զընտան ՝ազիմ պէրէքէթլեր ալըպ թա՛լիմ օլունտուղմզ կիպի, անըն թահրիրաթը վէ քիթապլարը վասրթասըյլէ տախի թա՛լիմ օլունտուրզ։ Թէ՛սբիֆ օլունըր քի մէմլէքէթիմիզին մի՛ամինլերի Բուհանի քիթապլար մէչգինէ չօգ էհէմմիյէթ վէրմէյօրլար։ Պիզա չիւպհէ Ֆ. Մուգատտէս մէչգի տախի պու պահս իչինէ տիւչէր։ Մէմլէքէթիմիզին նէ գատար ազ մի՛ամինլերի Ալլահըն հուզուրընտա միւթէվազը պիր սուրէթտէ սա՛աթլարճա մէչգ էթմէյի պիլիրլեր։ Պունու եթտիհնհներ Բուհանի ՝հօլհիւն իևնատղընտա կհգհղեր։

Բուհ իւլ Կուտս մի՛ամինի հաղ ու իհյթիհնհթլեր իլէ տախի թա՛լիմ էյլեր։ Րօմ. 8. 28ին պէյանընա կէօրէ ճիւմլէ հալ ու քէյֆիյէթլեր մի՛ամինին խայրը իչիւն խաթիմալ օլունըրլար։ Աճը վէ քէտէրլի հալ ու քէյֆիյէթլեր նիչէ տէֆա՛ Բուհ իւլ Կուտսըն էյլէրինտէ մի՛ամինի թա՛լիմ էթմէք իչիւն գըրըլմազ տէյնէք հալինտէ խաթիմալ օլունտուրլար։ ՝Իպր. 12. 5—11։ Նէ միւպարէք տիր հալ ու քէյֆիյէթլերին արգասընտա անլերի իտարէ էյլէյէն Բուհ իւլ Կուտսըն մագսէտինի անլայանլար։ Մէզ. 23. 4։ Պէօյլէլեր ասլա մըրըլտանմազլար։ Ֆիլ. 2. 14։ Ասլա չիքեայէթ էթմէզլեր։ 1 Կոր. 10. 10։ Հէր հանկը ՝իլմի մէչգ էյլէյէն պիր թալէպէ ՝իլմին գօլայ վէ ղայէթ կիւճ մատտէ վէ պահալարընա թէսատտիւֆ էյլեր, պա՛զէն հալ էտէմէյէրէք թէրլեր, ույգունսուզը ղայպ էտեր վէ

սօն տէրէճէ սըգըլըր: Ֆագաթ նէթիճէսինտէ զալէպէ վար տըր: Մի՛ամին տախի ճիւմլէ աճը, քէտէրլի, հալը ղայէթ միւշքիլ, անլաչըլմասը իմքանսըզ օլան վագա՛ա վէ հալ ու քէյֆիյէթլէր իչինտէ Բուհ իւլ Գուտս վասըթաասըյլէ թա՛լիմ օլունըր: Պէօյլէսի սըրատա մէսէլէյի պու Զաթա թէրք էյլէ: Անա կիւվէն վէ Անըն 'ազիմ մագսէտինի անլա: Պու ֆուրսաթը գաչըրմա, զիրա հալ ու քէյֆիյէթլէր վասըթաասըյլէ Բուհ իւլ Գուտսըն թա՛լիմի զայէթ գըյմէթլի տիր:

Իմն իւլ Գուտս մի՛ամինի տու՛ա իլէ տախի թա՛լիմ հյղեր: Բուհ իւլ Գուտսըն էն 'ազիմ, էն մուհիմ վէ էն գըյմէթլի հագիգաթլարը մի՛ամինէ էն զիյատէ թա՛լիմ էյլէտիյի զէման անըն տու՛ա զէմանը տըր: Զիրա օլ զէման մի՛ամին Ալլահըն հուզուրընտա մի՛ութէվազը, գըրըգ բուհլու, հէր չէյէ բազի, Ալլահա զայէթ եագըն, հագիգաթլարը վէ Ալլահըն մագսէտ ու միւրատընը սուհուլէթլէ գապուլ էտէպիլիր պիր հալտէ պուլունըր: Օլ զէման մի՛ամին էրիմիշ պալ մուժուտնա պէնզէր քի հէր հանկը գալըպա կիրէպիլիր: Բուհ իւլ Գուտս պէօյլէսի տագիդէյէրտէ մի՛ամինի հէր հագիգաթա իրշատ էտէր, անըն զիհնինի թէնվիր էտէր, պիւթիւն հիսսյաթլարընը թահրիք էյլէր վէ ֆէնտի միւրատընը անա պէյան էյլէր: Պետրոսա էն 'ազիմ հագիգաթը եանի թա՛իֆէյէրին տաախի խէյասա գապուլ օլունմալարը հագիգաթընը տու՛ա զէմանընտա թա՛լիմ էյլէտի: 'Ամալ. 10. 9-20: Պօղոս Ըէսուլա քէնտի տա՛վէթ վէ իչի օլան թա՛իֆէյէրէ կիթմէքլիյի քէնտի տու՛ասը էսնասընտա թա՛լիմ էյլէտի: 'Ամալ. 22. 17-21: Դանի՛էլ քիթապը 10ընճը պապը իպթիտասընտան նիհայէթինէտէք մէշգ էթտիյմիզատ էն 'ազիմ վէ մուհիմ վահի վէ քէյֆիյաթըն քէնտի տու՛ա վէ նիյազ զէմանընտա իզհար օլունտուղընը կէօ-

րիւրիւզ. Դան. 9. 20-22 պէյան էտիյօր քի Ալլահ անա քէնտի տու՛ասը էսնասընտա հագիգաթլար քէշֆ էյլէտի: 'Իմտի մի՛ամին տու՛այա նէ տէրէճէ էհէմմիյէթ վէ վագըթ վէրիր իսէ Բուհ իւլ Գուտս անըն իլէ օլ տէրէճէտէ 'ալագատա պուլունըր վէ թա՛լիմ էյլէր: Հէր հանկը մի՛ամինին հագիգաթլարը անլամագտա վէ Բուհանի 'էօմրիւնիւն տէրինլիյինին տէրէճէսի տու՛այա վէրտիյի էհէմմիյէթ վէ վագըթ իլէ էօյլէիւիւր: Էյ մի՛ամին, տու՛այա չօգ վագըթ վէր, Ալլահըն հուզուրընտա չօգ տուր, Անըն իլէ մահֆի սա՛աթլարըն չօգ օլսուն վէ կէօրէճէքսինի քի Բուհ իւլ Գուտս աէնի աճայիպ թարզտա թա՛լիմ էյլէյիպ հիքմէթ վէ ֆէյհ իլէ տօլտուրաճագ տըր:

Պիլա չիւպէհ Բուհ իւլ Գուտս հիչ պիր վասըթա օլմայարագ մի՛ամինի տօզրուտան տախի թա՛լիմ էյլէր: 1 Ծով. 2. 20, 27ինի պէյանընա կէօրէ մի՛ամին տօզրուտան Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա՛լիմ օլունըր: Պու գըթա՛ իլգան էտիյօր քի մի՛ամին թա՛լիմ խուսուսընտա սալթ Բուհ իւլ Գուտսա միննէթտար տըր: Վագը՛ա Օ վասըթալար խաթիմալ էյլէր իսէ տէ վասըթալարա մութլագա պաղլը օլմայըպ պիլ քիւլլիյէ վէ միւսթագիլէն ազատ օլարագ թա՛լիմ էյլէյէպիլիր: Բուհ իւլ Գուտս Ալլահ տըր վէ հիչ պիր չէյ վասըթաասըյլէ հուտուտ իչինէ այընամազ:

Տիկէր պիր խուսուս չու տըր քի Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տիկէրլէրի թա՛լիմ էթմէք իչին վասըթա հալինտէ խաթիմալ օլունապիլէն ճիւմլէ մի՛ամինէր սալթ վասըթալար օլուպ ասլ Մու՛ալլիմ Բուհ իւլ Գուտս տըր: 1 Ծով. 2. 18—27յի պիրիքտէ մէշգ էտէր իսէք կէօրիւյօրուզ քի մի՛ամինէր տէճճալ վէ ալաատըճըլար թարաֆընտան թա՛լիմ օլունմայըպ Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա՛լիմ օլունըրլար: Շէօյլէքի պու գըթա՛

միւ՞մինին թա՛լիմի իչիւն հիչ պիր վասըթա իսթիմալընընե ճա՞իզ օլմասըղընը պէյան էթմէյիպ, տէճճալլար վէ ալ-տասընըլարա գարչը օլարագ, անլէրին թա՛լիմինտէն արի վէ պէրի օլարագ վէ անլէրին թա՛լիմինին ասլա լիւզիւմ միւ օլմայարագ Րուհ իւլ Գուտսըն միւ՞մինի թա՛լիմ էթմէսի քեաֆի խոյինի պէյան էյլէր: Րուհանի օլմա-յանլար թա՛լիմ էթմէսինլէր, ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտս նէ սուրլէթտէ, վասըթալար իւէ եախօա վասըթասըղ օլա-րագ տօղրուտան թա՛լիմ էյլէսին, հիչ ֆարգ էթմէզ, Ո միւսթագիլլէն հաֆըզ վէ միւտիր պիր, Անըն իրատէթի օլսուն:

Պուրատա չու նօգթայա խուսուսի տիգգաթ ճէկպ էթմէք իսթէրիզ: Րուհ իւլ Գուտս կէրեֆ տօղրուտան հիչ պիր վասըթա իսթիմալ կըրկէրեֆ կէրեֆսե վասըթալար իլե միւ՞սինի թա՛լիմ կըտիկսե տա՞իւա վե միւսթեսնա օղնայարագ Ֆ. Մուգաստաֆան թարիֆե չըզմազ: Ֆ. Մու-գաատաէսին թասատղ էթմէտիյի հիչ պիր թա՛լիմ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէյիլ սիր: Ուլուհիյէթին իւչ Շախսլարը խէյտս վէ Րուհանի հայաթա՝ալագատար օլան հէր չէյտէ եէքտիկէրլէրինէ մէրպութ օլտուղլարը կիպի, Րուհ իւլ Գուտս Ֆէնտի թա՛լիմաթընտա Ֆ. Մուգատ-տէսէ պագլը տըր: Ֆ. Մուգաատէսի քիւչիւլտէն հիչ պիր թա՛լիմ Րուհ իւլ Գուտսատան տէյիլ սիր: Ֆ. Մու-գաատաէսին նուֆուզունու ագայատան հիչ պիր թա՛լիմ Րուհ իւլ Գուտսատան տէյիլ սիր: Րուհ իւլ Գուտսըն էթտիյի հէր հանկը հագիգաթ մութլագա տօղրուտան եա տօղայրտան, իմա՛աթ եա իզահաթ թարիգի իլէ, էմր եա թավսիյէ սուրէթի իլէ, չէրի՛աթ եա ՚ինա-յէթ չէքլինտէ Ֆ. Մուգաատէսէ մէվճուտ պու-լօնուր: Էյէր պուլունմայօր իսէ օլ թա՛լիմ Րուհ իւլ Գուտսատան տէյիլ սիր: Պա՛ղը քիմսէյէր Րուհ իւլ Գուտս

թարաֆընտան թա՛լիմ օլուհնուօրլար զան ու իտտիա՛սըյէ Ֆ. Մուգաատէսէ օլմայան վէ անըն թասատղ էթմէ-տիյի իթիգատաթա զահիպ օլուօրլար: Պուհնտան էվվէլ գիքր էթտիյիմիզ խուսուսր թէքրար էտէրէք տէրիզ քի Րուհ իւլ Գուտսըն թա՛լիմինէ մալիք օլմագ իչիւն պիր միւ՞մին չախսի վէ մախֆի տու՛այա վէրտիյի վագըթ գատար Ֆ. Մուգաատէսէ տախի վէրմէյի տիր: Տու՛ա իչէ հիսսիյաթլար, արզուլար վէ թէչէպպիւսէր չօղալըր, Ֆ. Մուգաատէս իսէ տու՛ա իչէ մալիք վէ թահրիք օլու-նան չէյյէրի տօղրու թարիգէ սէվգ վէ իտարէ էյլէր: Ի-քիսի պէրապէր կիթմէզ իսէ միւ՞մին Րուհ իւլ Գուտսըն թա՛լիմինտէ գալամազ: Շէօյլէքի պիր քիմսէյնին իթի-գատ, գիւ՛իմ վէ թա՛լիմաթընըն Րուհ իւլ Գուտս թա-րաֆընտան օլտուղունը եա օլմատղընը անլամագ. իչիւն Ֆ. Մուգաատէսին թա՛լիմի իւէ թէֆթիչ վէ մուգայէսէ էթմէյի իզ:

Տիկէր պիր խուսուս չու տըր քի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա՛լիմ օլունագ պիր հիւսէ դայէք միւթե-վազը օլուր: Պու, ՚ազիմ պիր մէհէնք թաչը տըր: Էյէր պիր միւ՞մին զայէթ չօգ թա՛լիմաթընտան տօլայը իֆթի-խար էտէն մադրուր պիր քիմսէ իսէ անըն ՚էօմրիւնտէ մութլագա պիր չիւրիւքլիւք վար տըր: Նիչէ տէֆա՝ քէն-տի թա՛լիմէրի իւէ մադրուր օլան քիմսէյէրէ թէսատիւֆ էթտիյիմիզտէ անլէրին Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա՛լիմ օլունմամըշ խոթքլէրինի թանըյապիլիրիզ: Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան էն չօգ թա՛լիմէ, հիքմէթ վէ ֆէհմէ մալիք օլան պիր միւ՞մին էն զիյատէ միւթէվազը պիր ՚էօմրէ մալիք օլուր: Պէօյլէ պիր քիմսէ հիչ պիր չէյ պիլմէտիյինի, պիլ քիւլիյէ իչէ եարամազ պիր քիմսէ իս-տիյինի վէ մէզքիւր թա՛լիմաթա լայըգ օլտուղը իչիւն տէյիլ իւլա սալթ ՚ինայէթտէն մալիք օլտուղընը հիսս է-

տէր։ Թէվազու Րուհ իւլ Գուտսըն թա'լիմինին էն իլք վէ էն էսասի սիյրէթէրինատէն տիր։

Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընատան թա'լիմ օլունմազ միւ"մինի թէորիճէն մալիք օլունըր։ Միւ"մին եէնի տողուշա մալիք օլուղը իլք տաֆիգէտէն պաշլայարագ 'էօմրիւ միւտաէթ վէ հատթա էպէտիյէթատ տախի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընատան թա'լիմ օլունմազա միւհթաճ տըր։ Էէր թա'լիմ վէ հագիգաթա մալիք օլմուշ վէ արթըգ էօյրէնէճէք հիչ պիր չէյի գալմամըշ զաննընատա պուլունանլար Րուհ իւլ Գուտս

թարաֆընատան թա'լիմ օլունամազլար։ Րուհ իւլ Գուտս միւ"մինի թէորիճէն թա'լիմ էյլէր։ Պիր հագիգաթը էօյրէնէն միւ"մինէ տիկէրինի տախի թա'լիմ էյլէր։ Ճիւմլէ հագիգաթլարը պիրիքտէ թա'լիմ էթմէզ, իլա ատըմ պէ ատըմ էտէր։

Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընատան թա'լիմ օլունմագ հագիգաթէն 'ազիմ պախթիյարլըգ տըր։ Տօղրու թա'լիմ վէճք չօգ ֆուրթունալը վէ տալղալը պիր տէնիզ օրթասընատա ասլա թէ"սիր գապուլ էթմէյէրէճք հարէքէթ էթմէյէն գաիմ պիր գայա պէտէնինէ պէնզէր։ Եանլըշ թա'լիմլէրին թէնիճէ վէ մազարրաթընը, տօղրու թա'լիմին իսկ էհէմմիյէթ վէ իչինի պէյան էթմէք իւզրէ Իէսուլըն խաթիմալ էյլէտիյի թէշպիհ վէ բէմզ զայէթ մա'նատար տըր։ «Թա'լիմին հէր պիր բիւզկեարընատան չալգանան վէ էօթէ պէրի սիւրիւքլէնէն չօճուգլար կիպի օլմայընըզ, ... Տիւրլիւ տիւրլիւ վէ էճնէպի թա'լիմլէր իլէ էօթէ պէրի սիւրիւքլէնմէյինիզ .... Սագընընըզ, պիր քիմսէ սիզի Քրիստոսա կէօրէ օլմայարագ ինսան բիվայէթինէ կէօրէ վէ տիւնեանընն էրքեանընա կէօրէ ֆէյլէսօֆլուգ վէ պաթրլ հիլէ իլէ էսիր սիւրմէսին»։ Էֆս. 4. 14։ 'Իպր. 13. 9։ Կող. 2. 8։ «Տօղրու թա'լիմ տօղրու 'էօմր իլէ էլէ կիտէր» սէօզիւ էն մուհիմ վէ մա'նատար քէշֆիյաթլատան պիրի տիր։ Ֆագաթ չօգ թէ"սիւֆ օլունըր քի էվրօփա վէ Ամէրիգատա օլտուղը կիպի, մէմլէքէթիմիզատէ տախի Ք. Մուգատատէսի քէնտի արզուլարընա կէօրէ թա'լիմ էյլէյէնլէր վար տըրլար։ Պիր միւ"մին կիւնահլը 'էօմրտէն վէ կիւնահքեարլատան այրըլըղը վէ սագընատըղը գատար (2 Կոր. 6. 14—17) եանլըշ, Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընատան օլմայան վէ միւ"մինի միւթէվազը էթմէյէն թա'լիմլէրին տախի 'այնի տէրէճէտէ սագընմալը վէ գաչմալը տըր։ Իմտի, էյ միւ"մին, Րուհ իւլ Գուտս

իւէ 'ալագանա տիգգաթ էյլէ։ Քէնտի թասավվուրլարընը իւէրի սիւրմէք վէ գապուլ էթմէրիմէք իւզրէ եաղլը վէ պալը սէօզլէր իւէ սանա եագլաչան ատէմլէրի 'թէֆթիչ էյլէ, իմթիհանտան կէչիր։ 1 Ծով. 4. 1։ Պու էմր միւ"մինլէրէ էաիլէն էն մուհիմ թէննպիհլեր արասընտա վէ Րուհ իւլ Գուտսըն էն մուհիմ իչլէրինտէն պիրի հալինտէ պուլունըր։ Պալըգլարըն, քէնտիլէրին էօլիւմիւնէ սէպէպ օլաճագ օլան հօլթատան խապէրլէրի օլմայարագ ուճատա օլան էքմէյի եա անա միւմասիլ ղըտայը եէյլերէք թուքթուլտըգլարը կիպի. նիչէ քիմսէլեր տախի կիւզել վէ եուշմչագ սէօզլէրտէն գափըլարագ անլէրին արգասընտա մէվճուտ օլան կանլըչ թա'լիմլէրին տուզալընա տիւչիւ յօրլար։ Անլէրին թա'լիմլէրի չէքէր գապը տըր գաագաթ տէրուննինտէ զէհր վար տըր։ Հէր հանկը թա'լիմ Ցակ. 3. 17ին միյարընա վուրուլմալը տըր։ Էչ միւ"մին, Րուհ իւլ Գուտսա քեամիլ միւսա'ատէ էյլէ վէ տօղրու 'թա'լիմէ մալիք օլարագ անըն ուղրունա ճան ֆէտա էթմէյէ բազի օլ, ֆագաթ հագիգի թա'լիմտէն վազ կէչմէ։ Ցուղա 3։

ՊԱՊ 14.

ՐՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՏԷՒԱԼԷԹԻ

Րուհ իւլ Գուտսըն մի"ւմինի տէյալէթի Րուհանի 'էօմրիւն էհէմ մէրքէզլէրինտէն պիրինի թէչքիլ էտէր։ Կէրէք 'Ահա ը Աթիգ զէմանընտա կէրէքսէ Պէնտէկոստէ-տէն սօնրա Րուհ իւլ Գուտս Փէյղամպէրլերի, Րէսուլլերի վէ միւ"մինլերի գըլաղուզլամըչ վէ օլ իչտէ տէվամ էյլէմէքտէ տիր։ Միւ"մինտէ Րուհանի հայաթը քեամիլէն պու Զաթ եաչատըղը կիպի, անըն հէր հարաքէթինի, հէր թէչէպպիւսինիւ վէ մու'ամէլէսինի Օ գըլաղուզլար վէ իտարէ էյլէր։ Րօմ. 8. 14, «Ալլահըն Րուհու քիմսէրէ գըլաղուզլըգ էտէր իսէ Ալլահըն օղուլլարը անլէր տիր»։ Ալլահըն էվլատլարընըն թապի'լ 'էօմրլերի Րուհ իւլ Գուտս իւէ տէյալէթ օլունան 'էօմր տիր։ Միւ"մին քէննի 'ագլը վէ չըզտըղը փլանլարը իւէ սէվգ օլունան պիր 'էօմր եաչայամազ իւլա Րուհ իւլ Գուտս անը գըլաղուզլար։ Բագպ Ցիսուս Քրիստոս տախի հէր խուսուստա, 'էօմրիւնիւն հէր թէչէպպիւս վէ մէնզիլինտէ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէյալէթ օլունտու։ Ղուկ. 4. 1, «Վէ Ցիսուս Րուհ իւլ Գուտս իւէ տօղու օլարագ Իրտանտան կէրի տէօնիւպ Րուհուն թաՀրիքի իւէ չէօլէ կիթտի»։ Մատ. 4. 1։ Մատ. 12. 28։ 'Ամալ. 10. 38. Րէսուլլեր վէ Րէսուլի էյամըն միւ"մինլերի տախի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէյալէթ օլունուբյար իտի։ Րուհ իւլ Գուտս իւէ գըլաղուզլանարագ սէօյլէրլեր իտի։ 'Ամալ. 4. 9։ Պու Զաթ իւէ տէյալէթ օլունարագ Ալլահըն Քէլամընը վա'զ էտէրլեր իտի։ 'Ամալ. 4. 31։ Տիւշմէնլէրին վէ թէատտի էտէնլէրին հուզուրընտա Րուհ իւլ Գուտս իւէ տէյալէթ

օրունարագ սէօյլերլեր վէ գուվվէթ քէսպ էտերլեր իսի։ 'Ամալ. 7. 55։ Մատ. 10. 19, 20։ Ղուկ. 12. 11, 12։ Րուհանի իչին ուֆագ թէֆէրրուաթրնտա պու Զաթ գըլաղուզլար իսի։ Ամալ. 8. 9, «Վէ Րուհ Ֆիլիպոսա խիթապէն եագլաշըպ պու 'արապայա եափըշ տէսի»։ 39, «Բապպըն Րուհու Ֆիլիպոսու անսըզըն կէօթիւրտի»։ Ամալ. 10. 19, 20 մուհիմ պիր գրթա' տըր։ 'Ամալ. 13. 1—4, «Իմտի պունլար Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան կէօնտէրիլմէքլէ Սէլէֆքեայա էնիպ օրատան կէմի իլէ Գըպրըսա կէչտիլեր»։ Պու գրթա' պէյան էտիյօր քի Պողոս Րէսուլ վէ արգատաչլարը Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան տա'վէթ վէ տէյալէթ օրունարագ կէօնտէրիլտիլեր։ 'Ամալ. 16. 6, 7 պէյան էտիյօր քի Պողոս Րէսուլ վէ արգատաչլարը Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան Ֆիյան մա'լիում ճիհէթիլերէ կիթմէքտէն մէն' օրունտուլար։ Պու խապաթ էտեր քի անլեր տա"իմա կիթտիքլերի մահալլերէ Րուհ իլ Գուտս իլէ տէյալէթ օրունարագ կիտերլեր իսի, չէօյլէքի պու տէֆա' մէն' օրունտուլար։ 10ունճու այէթտէ իսէ Բապպ թէմամիյէ օրունան վէ անլէրի մէն' էյլէյէն Րուհ իլ Գուտսըն պու տէֆա' Մաքէտոնիայա սեվգ վէ տէյալէթ էթտիյինի կէօրիւյօրըզ։ 'Ամալ. 21. 4իւն պէյանընա կէօրէ Րուհ իլ Գուտս պա'զը միւ"մինլեր վասրթասըյլէ Պողոս Րէսուլուն երուսաղէմ կիթմէսինի մէն' էյլէյօր իսի։ Պու խապաթ էյլեր քի Րուհ իլ Գուտս Պողոս Րէսուլը կէրէք պիր թարաֆա կիթմէսի կէրէքսէ կիթմէմէսի խուսուսընտա գըլաղուզլար իսի։ Գաղ. 2. 2 պէյան էտիյօր քի Պողոս Րէսուլ պիր մահալէ կիտէճէք օրուր իսէ Իլահի վահի եանի պէյանաթ իլէ սեվգ օրունարագ կիտեր իսի։

Պալատէ մէզքիւր գրթա'լարըն մէյգի իլէ կէօրիւյօրըզ քի միւ"մին տա'իմա 'էօմրիւնիւն հէր խուսուսու իչիւն Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան տէյալէթ օրունմալը տըր։ Միւ"մին հէր մու'ամէլէսի վէ սէօզիւ իւզէրինէ Րուհ իլ Գուտսըն իրատէթ վէ րիզասը միհրիւնիւն պասըլմասընա բապի օլմալը տըր։ 0, սէօյլէրինի ազատճա սէօյլէյէմէզ. պու Զաթտան սու"ալ էտերէք. իզն ալտրագ սէօյլէմէլի տիր։ 0, խաթէսիյի թարաֆա քէնտի 'ագլընըն տէյալէթի իլէ եախսօտ քէնտի խօշունա կէլտիսի սուրէթաէ կիթմէզ, իլլա հէր կիտէճէյի մահալա Րուհ իլ Գուտս թարաֆընտան տէյալէթ օրունըր, Անա սու"ալ էտէր։ Հէր մու'ամէլէ վէ թէշէպպիւսիւ իչիւն էվվէլա Րուհ իլ Գուտս քէնտիւնի թահրիք վէ թէշվիգ էթմէլի տիր։ Էյ միւ"մին, սէն պէօյլէ պիր 'էօմր եաշայօրմը՞սըն։

Նիչէլեր մուհիմ օլմայան ուֆագ թէֆէք չէյլերի Րուհ իլ Գուտսա սու"ալ էթմէք պօչ չէյ տիր տէյտ տիւշունիւրլեր։ Հալ չոտ քի պու զարուրի տիր։ Րուհ իլ Գուտս միւ"մինին հայաթը վէ 'էօմրիւնիւն Բապպը տըր։ Ա միւ"մին 'ամէլի 'էօմրիւնտէ Րուհ իլ Գուտս իլէ էօյլէ մաշրէմ վէ տէրին իրթիպաթ վէ 'ալագատա պուլունմալը քի հէր չէյտէ Րուհ իլ Գուտսըն տէյալէթի քէնտիլիյինտէն վազը' օլան պիր հալ օլմալը տըր։ Րէսուլլերին րէսալէլերինին իլք այէթլերինէ պագաթղըմզտա քէնտիլերինի Բապպըն գուլլարը վէ տահա տօղրու թէրճէմէ էտերէք Բապպըն զինճիրլի էսիրլերի տէյտ թէմամիյէ էտիյօրլար։ Պիր էսիրին ազատ իրատէթի վար իսէ տէ անը տահա 'ազիմ վէ գուվվէթլի պիր իրատէթէ վէրմիշ օլտուղը իչիւն օլ ազատ իրատէթ իլէ էֆէնտիսինին իրատէթինտէն մա'տա պիր չէյ էտէմէտիյի կիպի, Րուհ իլ Գուտսըն տօթտուրտուղընա մալիք օլան միւ"մինլեր տախի պու Զաթ իլէ օլան տէրին իրթիպաթլարընտան, Անըն իրատէթ վէ րիզասընտան, Անըն թահրիգաթ ու թէշվիգաթընտան վէ տէյալէթինտէն մա'տա հիչ պիր չէյ էտէմէզլէր։ Բապպ Ցիտուսըն զէմի-

նի 'էօմրիւնիւ մէչգ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի ֆէնտինի էօյլէ պիր հալէ գօմուշ իտի քի տա"իմա փէտէրինին րիզասը վէ տէլալէթի իլէ սէօյլէր, եաչար վէ հարէքէթ էտէր իտի: Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր մի"մինին տախի թապի'ի սուրէթտէ եաչայաճաղը 'էօմր պու օլմալը տըր: Մի"մին նէր չէյտէ, էն ուֆագ վէ էհէմմիյէթսիզ կիպի կէօրիւնէն մէսէ"լէլէրէ տախի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէլալէթ օլունմալը տըր:

Մի"մին նէ գատար տէրին վէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր մուգատտէս ցատա, կիւվէնիլիր վէ 'էօմրիւնին իտարէսինի քէնտիսի էտէպիլիր պիր վարլըգ տէյի տիր: Րուհանի 'էօմրիւն գանունսունա կէօրէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ նէր սահնիյէլիք մէրպութիյէթ օլմալը տըր: Էյ մի"մին, ասլա քէնտինէ կիւվէնմէ, նէր ան պու Զաթա սու'ալ էյլէ: Նիչէ տէֆա'լար Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի մի"մինէ չօգ տօղրու վէ միւնասիպ կէօրիւնմէզ, ֆագաթ էյ մի"մին, միւնասիպի եա միւնասիպ օլմայանը թա'յին վէ ինթիխապ էտէճէք օլան սէն տէյիլ սին: 0, Քէնտի էզելի, էպէտի վէ նէր չէյէ 'ալիմ 'Ագլը իլէ սէնի գրլաղուզլար իքէն ասլա քէնտի 'ագլընա տանըշմա, «միւնասիպ մի՞» տէյու սո"ալ էթմէ: Սէնին վաղիֆէն գապուլ վէ իթա'աթ էթմէք, րազի օլմագ վէ ամին տէմէք տիր: Զօգ թէ"սիւֆ օլունըր քի նիչէ մի"մինէր պու 'էօմրիւ եաչամայօրլար: Կիւնահքեարլար պիլէ պիր քիմսէ եա'նի Շէյթան թարաֆընտան տէլալէթ օլունըրլար: Հալ չու քի նիչէ մի"մինէր ասլա Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թահրիք, թէչվիգ վէ տէլալէթ օլունմայարագ սէրսէրի, թէսատտուֆի վէ չալգանթըը պիր 'էօմր եաչայօրլար: Րուհանի 'էօմր պու տէյիլ տիր: Րուհանի 'էօմր Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու վէ չօգ տէֆա'թէքրար պէ թէքրար տօլան պիր 'էօմր տիր քի պու 'էօմրիւ եաչայան պիր քիմսէ տէլալէթ օլունան պիր 'էօմր եաչար:

Տէլալէթ 'էօմրիւ եաչամայան պիր մի"մինին 'էօմրիւնտէ մութլագ պիր չիւրիւքլիւք վար տըր: Պէլքի քեամիլ թէսլիմիյէթէ մալիք տէյիլ, պէլքի հէր չէյէ րազի օլան չօճուգճա սաֆֆէթէ մալիք տէյիլ վէ քէնտինէ կիւվէնէն պիր քիմսէ տիր: Պիլա չիւպհէ պէօյլեսի պիր քիմսէ տէլալէթ օլունամազ: Էն տէրին Րուհանի 'էօմր էնզիյատէ չօճուգ սաֆֆէթինի միւնթիճ թէսլիմիյէթէ մալիք օլան պիր 'էօմր տիր: Պէօյլեսի պիր քիմսէ տախի մութլագա Րուհ իւլ Գուտսա տա"իմա միննէթտար վէ մէրպութ պիր 'էօմր եաչար:

Նիչէ մի"մինէր տախի պու 'էօմրիւ եաչալ իքէն պա'զէն

ՏԷԼԱԼԷԹԷ ԻԹԱ'ԱԹՍԸԶ

օլույօրլար: Էյէր անլէր իթա'աթսըզլըզըն աճը նէթիճէլէրինի պիլսէյէր իթա'աթսըզ օլմագտան իհթիրազ էտէրլէր: Ամսունա իթա'աթսըզլըգտան Րուհ իւլ Գուտսըն նէ տէրէճէ ինճինտիյինի պիլսէյէր պու ճէլիլ Զաթը մանդուն էթմէզլէր: 'Ահտը Աթիգ զէմանընտա վէ Պէնտէկոստէտէն սոնրա տէլալէթէ իթա'աթսըզլըգ վագա'ալարընա թէսատտուֆ էյլէյօրըզ: 3 փատիչանլար 13իւնճիւ պագը խալֆիտասընտան նիհայէթինէտէք տիգգաթ իլէ մէչգ էյլէ: Բագպըն պիր փէյղամպէրի, երօպօամ ալէյհինտէ փէյղամպէրլիք էթմէք իչին կէօնտէրիլտի: Ֆագաթ քէնտինէ Բագպ թարաֆընտան թէնպիհ օլունտու քի կիթտիյի մահալտէ եէմէք եէմէմէլի, սու իչմէմէլի վէ կիթտիյի եօլտան կէրի տէօնմէյիպ տիկէր պիր եօլտան տէօնմէլի տիր: Պէօյլեսի պիր տէլալէթէ ամըշ օլան չու քիմսէնին պիլա չիւպհէ պու տէլալէթէտ անլամատըզը, խօչունա կէլմէյէն վէ 'ագլընա մուվաֆֆագ օլմայան խուսուսաթ մէվճուտ իտի: Իթիրազ էտէպիլիր իտի, «Նի՞չիւն կիթ-

տիյիմ եօլտան տէօնմէյէյիմ, նէ՞ զիյան վար։ Կիթաբիյիմ մահալտէ նի՞չիւն եէմէք եէմէյէյիմ վէ սու իչմէյէյիմ, պուննտա նէ՞ մա'նա վար»։ Իլք տէֆա' պէօյլէ իթթիրազ էթմէյէրէք վէ քեամիլ իթա'աթ իլէ տէլալէթէ կէօրէ հարէքէթ էթտի։ 3 Փատ. 13. 16, 17։ Ֆագաթ ասնարատան եալան սէօյլէյէն պիր փէյղամպէրէ ինանարագ տէլալէթէ իթա'աթսըզլըզ էյլէտի։ Պու իթա'աթսըզլըղըն նէթիճէսինին նէ աճը օլտուղընը պապը մէյզ էթմէքլէ կէօրիւյօրզ։ Տէլալէթին էն 'ազիմ թալէպ վէ չարթը 'իթթիրազ էթմէյէրէք սաֆֆէթ իլէ իթա'աթ սրր։

'Ահար Աբիգայէն տիկէր պիր միսալ տախի Յովնան փէյղամպէրին վագա'ասը սրր։ Մէզքիւր վագա'ատա Յովնանըն Ալլահըն հէր չէյէ 'ազիմ իտարէսինէ իմանսըզլըգ, իթթիրազ վէ քէնտինէ կիւվէնմէք նէթիճէսի օլարագ իթա'աթսըզլըղընը կէօրմէքտէ իդ։ Նէթիճէ քէնտի իչինն նէ՞ էսէֆէնկիդ վէ աճրը թարզտա օլտու։

Աբրահամ տէլալէթէ իթա'աթ էյլէտի։ Թէք. 22. 1–19։ Անըն տէլալէթի իթա'աթ էտիլմէսի էն կիւճ պիր տէլալէթ իտի։ Ֆագաթ ասլա 'իթթիրազ էթմէյէրէք տէրինն պիր իման իլէ իթա'աթ էյլէտի վէ նէթիճէսինէ անա նէ 'ազիմ պէրէքէթլէր վա'տ օլունտու։

Մովսէս, Եսայի վէ Երէմիա քէնտի տէլալէթլէրինէ իթա'աթ էթտիլէր։ (Խուրուճ 3 վէ 4ինճիւ պապար, Եսա. 6ընճը պապ, վէ Երէմ. 1ինճի պապ։) Ֆագաթ Մովսէս 'էօմրիւնիւն սոն զէմանլէրինտէ տէլալէթէ իթա'աթսըզ պուլունտուղը իչիւն Ռէնան տիյարընա կիրէմէտի։ Աստա. 20. 2—13։ Ալլահ քէնտինէ գայայա սէօյլէ տէմիչ իքէն Մովսէս սէօյլէմէյիպ վուրտու. 'Աստա. 27. 14։ Իչթէ քիւչիւք պիր ֆարգ, սհօյհևհի վէ վուրմագ։ Ֆագաթ տէլալէթ վուրմագ իչիւն տէյիլ իլա սէօյլէմէք իչիւն իտի վէ Մովսէս նօգթա պէ նօգթա իթա'աթ էթմէտի (20. 8)։

Իմտի տա"իմա Ռուհ իլ Գուսս բարաքընտան տհյալհք օրունմագ իչիւն միւ"միւն սաֆֆհքթ եանի չօձուգ սաստիչիհնհ վազիմ օրմագը, ասլա ֆհնիհնհ կիւվհնմհմհկի. հհր նօգթասա Ռուհ իլ Գուսընն 'ազիմ վհ հհր շհյհ ա'իմ հիմհք վհ իտարհսինհ իման իլհ րազի վհ թհպիմ օրմագը վհ 'ամհլհն, ասլա 'իթթիրազ հքմհյհրհմ իթա'աթ հքմհկի տիր։

Տէլալէթի Իլահիյէնին իքի ճինէթի վար սրր։ Պիրի միւ"մինին քէնտի 'էօմրիւնտէ հէր չէյ իչիւն Ռուհ իլ Գուսընն բիզա վէ արզուսընը սօրմագ վէ անա կէօրէ հարէքէթ էթմէք քի Դաւիթին 'էօմրիւնտէ պուննու չօգ տէֆա' կէօրմէքտէ իդ. (1 Փատ. 23. 1 – 4։ 23. 10—12։ 1 Փատ. 30. 6—8) տիկէրի իսէ միւ"մինին իապէրի օրմատրզը պիր զէմանտէ ափանսըզ Ռուհ իլ Գուսընն անը պիր մահալէ կիթմէք իզրէ, պիր սէօզ սէօյլէմէք իզրէ եափօտ պիր թէչէպպիւսէ թահրիք վէ տէլալէթ էյլէմէսի տիր։ 'Ամալ. 8. 26—40 իքինճիյէ պիր միսալ 'արզ էտէր։ Հէր իքիսինտէ տախի տու'անըն 'ազիմ մէվգիի վար սրր։ Միւ"մին տուա զէմանընտա էն նազիք գալգէ մալիք օլտուղը վէ էն իթա'աթը պիր հալու վազիյէթէ կէթիրիլտիյի իչիւն Ռուհ իլ Գուսս ալ էլ 'ումում օլ զէմանկէրտէ միւ"մինի տէլալէթ էյլէր։

Թապի'ի սուրէթտէ պուրատա

ՏԷԼԱԼԷԹԻ ՆՈՒՍՐԼ ԱՆԼԱՄԱԼԸ

սու"ալը ֆիքրէ վարիտա օյուր։ Պու սու"ալ հագգ իզրէ էտիլիր։ Զիրա Շէյթան վէ ինսանի արզու վէ հիսսյաթլար մէվճուտ օլտուգճա պուննարընն իչինտէն Ռուհ իլ Գուսընն տէլալէթինի սէչմէք, այրմագ լազըմ սրր։ Պունու հէր միւ"մին էտէմէյօր։ Նիչէ միւ"մինկէր պիլմէ-

յերէք Շէյթանըն իրատէթինի Ալլահըն իրատէթի տիր իտահա'սըլէ իճրա էտիյօրլար։ Հատթա իսթէյօրլար քի պու քէնտիլէրին Ալլահըն իրատէթի տիր տէյու իթի-գատ էթտիքլէրի Շէյթանըն ուսթալըղընը տիկէր մի՞մինլէր տախի թաստըգ էթսինլէր։ Հալ չու քի Բուհ իլ Գուտս իլէ տօղու վէ Քէլամա այնա մի՞մինլէր պիլիրլէր քի Շէյթան քէնտիսի նուր մէլէյի հիյէթինէ կիրէր։ 2 Կոր. 11. 14։ Ինսանըն արգու վէ հիսսիյաթլարը տախի նիչէ տէֆա 'ալտաորըլար։ Պիլա չիւպէ Բուհ իլ Գուտսըն խալխս տէլալէթինի անլամագ իչիւն խուսուսի թարիֆլէր վար տըր։

Էվվէլա մէնք էթմէմիզ իճապ էտէն չու իքի խուսուսաթա տիգգաթ ճէլպ օլունուր։ Ալլահըն Իրատէթի եախօտ Բուհ իլ Գուտսըն տէլալէթի իքիյէ թագսիմ օլունըր։ 1. Ալլահընի 'ումումի իրատէթի վէ 2. Ալլահընի խուսուսի Իրատէթի։ Հէր հանկը մէսէ՞լէտէ Տէլալէթի Իսմիյէյի անլայապիլմէք իչիւն էվվէլա օլ չէյ Ալլահըն 'ումումի իրատէթի մի՞ տիր տէյու թէֆթիչ էթմէք լազըմ տըր։ 'Ումումի իրատէթի օլտուղը անլաշըլտըգտան սօնրա խուսուսի իրատէթի մի՞ տիր տէյու անլամագ կէրէք տիր։ Պիր մէսէ՞լէնին Ալլահըն 'ումումի իրատէթի օլուպ օլմատըղընը տօղրուտան Ք. Մուհամմատէտէն անլարըզ։ Րուպար վէ մուհայէսէ էտէրիզ։ Էյէր Ք. Մուհամմատէս թաստըգ էտիյօր իսէ Ալլահըն 'ումումի իրատէթի իսկինէ էմին օլուր իզ։ Էյէր օլ չէյի Ք. Մուհամմատէս թաստըգ էթմէյօր իսէ պու Ալլահընի իրատէթի տէրկ տիր տէրիզ։ Ֆագաթ Ալլահըն խուսուսի իրատէթինի ես'նի խուսուսի տէլալէթի թային էթմէք պիր ազ միւչքիլճէ տիր։ Մէսէլա, Բապպ Ճիսուսըն Մատ. 28. 19տա վէ տանա նիչէ միւթէֆէրիգ գըթա'լարտա էմր էթտիյինտէն վէ Րէսուլլէրին վէ Րէսուլի էյամըն

մի՞մինլէրինին 'էօմրլէրինտէն էմին օլույօրըզ քի կիւնահքեարլարա խէլասը վազ' էթմէք Ալլահըն իրատէթի վէ Բուհ իլ Գուտսըն տէլալէթի տիր։ Ֆագաթ պու 'ումումի իրատէթ տիր։ Պու 'ումումի իրատէթ այթընտա հէր պիր մի՞մին քէնտիսի իչիւն խուսուսի իրատէթի տախի անլամալը տըր։ Մէսէլա, նէ՞րէտէ վազ էթմէլի իմ, նէ՞ զէման վա'զ էթմէլի իմ վէ նէ՞ սուրէթլէ սէօյլէմէլի իմ։ Պու սո՞ալլարա ճէվապ ալատագ մի՞մին վազ էթմէլի տիր։ Պու Ալլահըն խուսուսի իրատէթի տիր։ Տիկէր պիր միսալ։ Մատ. 23իւնճիւ պապտա Բապպ Ճիսուսըն Ֆէրիսիլէրէ վէ 'Ամալ. 7. 51—53տէ Սթէփաննօսըն Սանհէտրիմէ սէօյլէմիյի սէօզլէրալէն անլայօրըզ քի, պա'զէն ատէմլէրէ թա'զիրլի վէ սէրթ սէօզլէր սէօյլէմէք Ալլահըն իրատէթի տիր։ Պու 'ումումի իրատէթ տիր։ Ֆագաթ պու 'ումումի իրատէթ հիչ պիր մի՞մինի ատէմլէրէ թազիրլի վէ սէրթ սէօզլէր սէօյլէմէք իչիւն ճէսարէթլէնտիրէմէզ։ Զիրա մի՞մին քէնտի իչիւն Ալլահըն խուսուսի իրատէթինի պիլմէլի տիր։ Սո՞ալ պու տըր։—Վագա'ա Ճիսուս վէ Սթէփաննօս պէօյլէ չէտիա լիսան իսթիմալ էյլէտիլէր իսէտէ, 'աճէպա Բուհ իլ Գուտս չու ճէմա'աթա, չու քիմսէյէ, չու հալ ու քէյֆիյէթ իչինտէ պէնիմ թա'զիրլի վէ չէտիա լիսան իսթիմալ էյլէմէմի իսթէյօր մը՞։ Իչթէ պու խուսուսի տէլալէթ տիր։

Տիկէր պիր միսալ։ Ք. Մուհամմատէս պէյան վէ 'իլան էտիյօր քի պիր միսպէչիր, վա'իզ ես չօպան օլմագ Ալլահըն իրատէթի տիր։ Պու 'ումումի իրատէթ տիր։ Ֆագաթ պու իսպաթ էթմէզ քի հէր խէլաս պուլմուչ մի՞մին, հէր թա'լիմլի վէ մէքթէպ մէզհաբը օլան կէնճ վէ հատթա հէր Բուհ իլ Գուտս իլէ տօղու կէնճ վա՞իզ օլմալը տըր։ Հայր, պուրատա խուսուսի տէլալէթ վէ ի-

թատէթի պիլմէք իճապ էտէր։ 'Աճէպա պէնիմ վա'իզ ևա միւպէյյիր օլմագըղըմ Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի մի՞ տիր։ Պու խուսուսի տէլալէթ տիր։

Տիկէր պիր միսալ։ Ք. Մուգատտէս պէյան էտիյօր քի Բապպ Յիսուսըն Րէսուլլերի պալըգճը, կէօմրիւքճիւ վէ սահ թագըմտան ատէմլէր իտիլէր։ Պու վէ 1 Կոր. 1ինճի պապըն տօղրուտան պահսը պէյան էտիյօր քի ճահիլ, թա'լիմսիզ վէ տիւնեանըն սիւփրիւնթիւսիւ նէվ'ինտէն օյան քիմսէլէրի Ռէնտի 'իզզէթի իչիւն իսթիմալ էթմէք Ալլահընը իրատէթի տիր։ Պու Ալլահընը 'ումումի իրատէթ վէ տէլալէթի տիր։ Նիչէ ճահիլ միւ"մինլէր պու 'ումումի իրատէթտէն թէչվիգ օլունարագ քէնտիլէր տէ ճահիլ, թա'լիմսիզ ֆագաթ Րուհանի քիմսէլէր օլտուգլարը իչիւն վա"իզ ևա միւպէյյիր ոլապիլիրլէր զանընընտա պուլունուրլար։ Պիր ազ սօնրա կէրէք թէճրիպէ իլէ, կէրէքսէ Րուհ իւլ Գուտսըն տօղրուտան կէօսթէրմէսիյլէ ևանըլմըշ օլտուգլարընը անլարլար։ Խուսուսի իրատէթ վէ տէլալէթի պիլմէք, անլամագ լազըմ։ 'Աճէպա պէն ճահիլ վէ թա'լիմսիզ պիր կէնճ հալինտէ Ալլահըն պիր իշճիսի օլմալը մը՞ իմ։ Իչթէ պունու պիլմէք, անլամագ Ալլահըն խուսուսի իրատէթ վէ տէլալէթի տիր։

Տահա պիր չօգ միսալլարա հաճէթ եօգ տըր, պագիտինին միւթէլա'ասընը մէչգ էտէնէ թէրք էտէրիմ։ Ֆագաթ խիւլասա հալընտա չու պիր գաչ սէօզիւ իլավէ էտէյիմ։ Միւ"մին Րուհ իւլ Գուտսըն խուսուսի իրատէթ վէ տէլալէթինի պիլմէք իչիւն չու սու"ալա հէր տէֆա' ճէվապ վէրէպիլմէյլի տիր։ Պու սէօզիւ, պուրասա, շու հալու ֆէյֆիյէքլէր իչինճէ, շիմտի, պու ասիւհ, պու թարգսա վէ պհն սէօշհէհլի սի՞ իմ։ Պու սու"ալ միւ"մինին հէր մու'աժէլէսի վէ թէչէպիլսիւս իչիւն տախի սօրուլմալը տըր։ Իչթէ պունու պիլմէք միւ"մին իչիւն Րուհ իւլ Գուտսըն խուսուսի տէլալէթի տիր։

Պիրա չիւպհէ խուսուսի իրատէթ վէ տէլալէթի պիլմէք 'ումումի իրատէթ վէ տէլալէթի պիլմէքտէն տահա կիւճ տիր, ֆագաթ միւմքինսիզ տէյիլ տիր։ Միւ"մին իչիւն լազըմ օլան խուսուսիյի պիլմէք տիր։

Էվվէլա միւ"մին անը տու'ա իլէ պիլիր։ Տէլալէթի պիլմէք իչիւն միւ"մին տու'այա չօգ վագըթ վէրմէյլի տիր։ Ալլահընը հուզուրընա եագլաչըպ տիւնեավի 'ալագա, արզու վէ իրթիսաթլարտան այրըլարագ պիլ քիւլլիյէ Իլահի Զաթա Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ գափըլտըղըն վէ պու գափըլմագլըղըն Ք. Մուգատտէսին տօղրուլտան հիքմէթ վէ թա'լիմի իլէ իտարէ օլունտուղը տագիգէլէրտէ Րուհ իւլ Գուտսըն խուսուսի տէլալէթինի փէք գօյայ թարզտա անլայսպիլիրսին։ 'Ամալ. 13. 1—3 պուննու իզահ էտէր։ Գալպին՝ պիլ քիւլլիյէ հէր կիւնահ վէ նաիսաքըզտան փաքէնմիչ. Բապպ իլէ սէնին արանտա հիչ պիր մա'նի ևա էնկէլ գալմամըշ, գալպին սաֆի, քէնտինէ օյան թէվէքքիւլտէն քեամիլէն սօյուլմուշ. Րուհ իւլ Գուտսըն միւրատընա հէր խուսուստա րազի վէ Ալլահըն խուսուսի իրատէթինի պիլմէյէ տօղրու 'ազիմ վէ տէրին պիր հասրէթ իլէ տօղու օլուր իսէ, պէրրագ թարզտա տու'ա իլէ Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթինի անլայսպիլիրսին։

Րուհ իւլ Գուտս տհյալիբ հեհր իսհ շիւպհհ գալգար։ Բօմ. 14. 23, «Իմանտան օլմայան հէր չէյ կիւնահ տըր»։ Էյէր մի"մին տէլալէթ օլունտում տէյու զանընէթտիյի չէյտէ զէրրէ գատար չիւպհէլի վէ իքի ֆիքրի իսէ պու պէրրագ վէ գաթի' իսպաթ տըր քի Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի տէյիլ տիր։ Ճակ. 1. 5-7 տախի պունու իզահ էտէր։ Պիլա չիւպհէ Րուհ իւլ Գուտսըն մի"մինի տէլալէթ էթտիյի չէյ մութլագա Ալլահա իզզէթ վէրէն չէյ օլմալը տըր։ Ճով. 16. 14։

Բուհ իւլ Գուտսըն խուսուսի տէլալէթի պա'զէն ա-
տէմլէրին վէ մի"ամինլէրին թաստըգ էյլէտիյի վէ պա'զէն
տէ էթմէտիյի չէյ օլապիլիր։ Մի"ամինին տէլալէթ օլուն-
տուղը չէյ պա'զէն հալ ու քէյֆիյէթլէր իլէ մութապըգ
կէլիր պա'զէն տէ կէլմէզ։ Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան
տէլալէթ օլունմագ պա'զէն մէյտանա կէլէն նէթիճէ իլէ
հիւքմ օլունըր պա'զէն տէ օլունամազ։

Մէսէլա, ֆիլան մահալտէ ֆիլան մի"ամինին նա միւ-
պէյյիրին քէսքին, չէտիտ վէ սէրթ լիսան իսթիմալ էյ-
լէյէրէք խուսուսի պիր զէմանտա պիր տէֆա' սէօյլէմէսէ
նա վա'զ էթմէսի ատէմլէրին վէ մի"ամինլէրին վէ հատ-
թա միւպէյյիրին տօսթլարընընն խօշունա կէլմէմիշ օլուր։
ճիւմլէսի տախի պուռ մատտէտ քէնտինէ զըտտ օլուր-
լար վէ քէնտիսի նալընըզ գալըր։ Ֆագաթ մէրգում Ալ-
լահըն ումումի իրատէթինին վէ խուսուսի իրատէթինին
պիլիյօր իսէ հիչ ֆարգ էթմէզ։ Բապպ Յիսուսըն 'էօմ-
րիւնտէ պուննու պէրրագ թարզտա կէօրիւրիւզ։ Օ, նիչէ
տէֆա' էթտիյի վէ սէօյլէտիյի 'ամէլլէր վէ սէօզլէր խու-
սուսընտա թէզ գալտը, ֆագաթ խուսուսի տէլալէթի
պիլիյօր իտի։

Խուսուսի իրատէթտէ պէլքի նէթիճէ տախի աքսի
զուհուր էտէճէք տիր։ Ֆագաթ Բուհ իւլ Գուտս թարա-
ֆընտան հագիգաթէն խուսուսի տէլալէթինէ էմին օլա-
րագ օլ հարէքէթտէ պուլունմուշ օլան պիր մի"ամին, նէ-
թիճէտէն թէզվիգ օլունարագ չիւպհէլէնմէզ վէ թէրէտ-
տիւտ էթմէզ։ Նիչէ տէֆա' մի"ամինին խուսուսի տէլա-
լէթինէ ճիւմլէ հալ ու քէյֆիյէթլէր տախի 'աքսի օլուր։
Բուհ իւլ Գուտս Իլահի Զաթ օլարագ նամահտուտ օլտուս-
ղը կիպի, Անըն հարէքէթ վէ 'ամէլլէրի տախի հուտուտա
իչինէ ալընամազ։ Օ, պիր քիւլլիյէ միւսթագիլ պիր միւ-
տիր հալինտէ իչլէր։ Պա'զէն հալ ու քէյֆիյէթլէրի ճէնտէ-

խուսուսի տէլալէթինէ մուվաֆըգ էտէր, պա'զէն տէ հալ
ու քէյֆիյէթլէրին թամ 'աքսինէ մի"ամինի գըլաղուզլար։
Պա'զէն մի"ամինին էօնիւնէ Բուհ իւլ Գուտս հալ ու քէյֆի-
յէթլէր իլէ սէտ չէքէր վէ պէօյլէճէ մի"ամինէ ֆէնտի ի-
ղտատէթինին նէ օլտուղընը անլատըր, պա'զէն տէ մի"ա-
մինի քէնտի մալիք օլտուղը տէլալէթէ օլ գատար էմնի-
յէթ վէ հէրարէթ իլէ տօլտուրըր քի մի"ամին ճիւմլէ վա-
գա'ալար սէօզլէրինի վէ չիթլէրինի աթլար կէչէր։ Մէսէ-
լա, զայէթ չօգ եաղմուր եաղտըղը վէ պէօյլէսի հավատա
քիլիսայա Բուհանի թէճէմմիւ' իչիւն հիչ պիր քիմսէ կէլ-
մէզ զանընը իլէ վա"իզ տախի քիլիսայա կիթմէսինմի՞։
Ֆագաթ օ խուսուսի տէլալէթէ մալիք օլարագ կիտէր։
Զանընը իւզէրէ քիլիսատա ճէմա'աթտան հիչ պիրինի
պուլամազ, ֆագաթ քէնտիսի մինգիրէ վազ' էթմէք
իւզէրէ չըգար, վա'զա պաչլար։ Այլի սէնէլէր սօնրա
ոլ վա'զը վասըթասըյլէ քիլիսանըն խէլաս պուլմասընը
ժամկոչունըն խէլաս պուլտուղընըն խապէրինի ալըր։ Պու-
նա պէնզեր միսալար վէք չօգ զիքր օլունա պիլիր։

Իմամ նէթիճէ հալինտէ չուս նօգթայա կէլիրիզ քի
Բուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի հալ ու քէյֆիյէթլէր իլէ
մէն' վէ թահտիտ օլունամազ, 'այնի վագրիթտա նիչէ տէ-
ֆա' Բուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի պա'զէն հալ ու քէյ-
ֆիյէթլէրէ մուվաֆըգ թարզտա վէրիլիր։ Շէօյլէ քի պուռ-
նու մի"ամին քէնտիսի Բուհ իւլ Գուտս իլէ օլան 'ալագա-
աընըն տէրինլիյի վէ տու'ա 'էօմրիւնիւն չօգլուղը նիս-
պէթինտէ անլայսպիլիր։ Ֆիլիպպոս չէօլէ կէօնտէրիլտի։
'Սմալ. 8. 26։ Իլք պագըչտա 'ագլա գարչը տըր։ Պու
'ատէմ չէօլտէ նէ՞ եափաճագ տըր։ Ֆագաթ 28-40. տէ-
լալէթի իզահ էտէր։ Աբրահամըն քէնտի օղլունը գուրպան
էթմէսի տէլալէթի, 'ագլա վէ բաժօնա գարչը իտի։ Էյէր
Աբրահամ հալ ու քէյֆիյէթլէրի հիսապ էթսէ իտի տէլալէթէ

իթա'աթ էտէմէզ իտի, պու տէլալէթ անըն հալընա զաՃ
յէթ 'աքսի իտի, զիրա անճագ պիր օղլու վար իտի ֊
տախի Ալլահ Թարաֆընտան վա'տլար վէ մի'ւճիղէլէր իլէ
վէրիլմիչ իտի: Իտի Րուհ իւլ Գուտս նիչէ հալ ու քէյ֊
ֆիյէթլէրէ 'աքսի սուրէթտէ տէլալէթ էտէր: Մի''ւմինֆ
տու'ա իլէ վէ պու Զաթ իլէ սըգը 'ալագատա օլարագ
տէլալէթի անլամալը վէ ասլա թէրէտիւտ էթմէմէլի տիր:

Մի''ւմին խուսուսի տէլալէթի անլամագ իչիւն զայէթ
տագիդ պիր 'էօմր իտրար էթմէլի տիր: Անըն իզզէթի
իչիւն օլմայան վէ մի''ւմինին գալպինտէ չիւպհէլի օլան
շէյ Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի տէյիլ տիր: Ալ էլ ուտուտ
Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի միւթի', տագիդ վէ չօգ
տու'աքեար օլան մի''ւմինէ էվվէլա տօղրուտան անըն
գալպինտէն, տէրունի 'ատէմինտէն օլուր: Էյէր մի''ւմին
պիր աղ իթա'աթսըդ վէ Ալլահ իլէ տօղրու ֊ օլմայան 'ա֊
լագատա պուլունսուր իսէ օլ զէման խարիճի վասըթալար
իլէ վէ տիկէր չախալար իլէ սէօյլէր վէ գըլալդուզլար:
Վէ էյէր մի''ւմին Րուհ իւլ Գուտսըն պու նէվ' տէլալէ֊
թինի տախի տինլէմէզ, անլամազ իսէ օլ վագըթ պա'զէն
տէյնէյի էլէ ալըպ 'աքսի հալ ու քէյֆիյէթլէր գալը֊
րարագ մի''ւմինի թէ''տիպէ պաշլար: Ալլահըն էլի քեա֊
հին իլէ մուա'մէլէսի պու նէվ' իտի: 1 Փատ. 2. 22-36յը
վէ Յիւնճիւ պապը տախի մէշգ էյլէ: 'Ահատ Աթիգ մի''ւ֊
մինլէրինին 'էօմրիւնտէ կէօրիւյօրըդ քի Բապպ անլէրէ
տօղրուտան կէօրիւնիւպ եա վահի իլէ եա րուհա իլէ
եա տա աչըգտան աչըղա Քէնտի էֆքեարընը պէյան էտէ֊
րէք անլէրի գըլալդուզլայօր իտի: Հալ չու քի էլի քեա֊
հին Ալլահ իլէ տօղրու 'ալագատա պուլունմատըդը իչիւն
եանի օղուլլարընը քէնտի ֆասիտ 'ամէլլէրի իչիւն 'Ահատ
Աթիգ գանունընճա թէքտիր էթմէտիյի սէպէպտէն, տի֊
կէր պիր փէյղամպէր իլէ անը թա'զիր էտիպ իւզէրինէ

վէ խանէսի իւզէրինէ կէլէճէք պէյլարը խապէր վէրտի:
2. 27-36: Պունու տախի տինլէմէտիյինտէ քիւչիւք պիր
չօճուգ վասըթասըյլէ անա սէօյլէտի: Յիւնճիւ պապ:
Յիւնճիւ պապը 1ինճի այէթինտէ մուգայյէտ օլան «վէ
օլ կիւնլէրտէ Բապպըն քէլամը նատիր օլուպ աչիքեարէ
իլհամ եօգ իտի» իպարէսի Իսրայէլ գավմընըն գըրգ սէ֊
նէտտէն պէրու հաքիմի վէ Ալլահըն թախսիս օլունմուշ
քեահինի միւսին էլի իչիւն տիւնեա տուրտուգճա խէճա֊
լէթ հուսուլէ կէթիրէն պիր իպարէ տիր: Շօրատա գօ֊
ճաման հաքիմ վէ քեահին, սէնէլէրտէն պէրու Բապպըն
հէյքէլինտէ խըտմէթ էթմիչ պիր ըՃխի Րուհանի թէրք
օլունսուն, պիր թարաֆա պրագըլսըն վէ քէնտինէ վահի
կէլմէսինտէ, տահա պիր գաչ եաչընտա օլան քիւչիւճէք
Սամուէլ վասըթասըյլէ Բապպ Քէնտի էֆքեարընը պէյան
էյէսին: Իչթէ պիր գաչ տէֆա' իհթիար վէ տէլալէթտէն
նօնրա Բապպ ատէմէ պէօյլէ էտէր, անը տիկէրլէր իլէ
թա'զիր էյլէր: Պօղոս Րէսուլ պունտան, պէօյլէ թէրք
օլունմագտան վէ մէրտուտ օլմագտան գօրգուլօր իտի:
1 Կոր. 9. 26, 27: Հալ չու քի գօրգտուղը եանլըշ
պիզղաթ քէնտիսի տիւշտիւ: 'Ամալ. 20. 16տան անլա֊
յօրըզ քի Պօղոս Րէսուլ Երուսաղէմէ կիթմէք իւզրէ գա֊
բար վէրմիչ իտի: 20. 2, 3 այէթլէր պէյան էտիյօրլար
քի Պօղոս Րէսուլ պու գարարը Եունանիսթանտա էթմիչ
իտի: Պու իքի այէթլէրտէ տախի պէրրագ Թարղտա կէօ֊
րիւյօրըզ քի պու գարարը էտէն քէնտիսի իտի: Հալ չու
քի Րուհ իւլ Գուտս Պօղոս Րէսուլըն պու գարարընա
գարշը իտի: Զիրա 21. 4տէ պէօյլէ պույրուլույօր,
«Պունլար տախի Րուհուն վասըթասըյլէ Պօղոսա Երու֊
սաղէմէ չըգմա տէրլէր իտի»: 'Ամալ. 16. 6-8տէ կէօ֊
րիւյօրըզ քի իքինճի պէչարէթ եօլճուլուգլարընտա Պօ֊
ղոս վէ րէֆիգլէրի իքի տէֆա' քէնտի գարար, ճէհտ վէ

թէչէպպիւլէրինտէն Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ մէն՝ օլունտուլար։ Օլ տէֆա՛լար քէմալը թէվազու իլէ Թրօաս չէնրինտէ Րուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթինէ պէքլէտիլէր։ Ֆագաթ պու տէֆա՝ Երուսաղէմէ կիթմէք նիյէթ վէ գարարընտան Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ մէն՝ օլունմագտա, քէնտինէ աչըգտան պազը մի՞ւմինլէր վասըթասըյլէ Տիւրօս չէնրինտէ սէօյլէնմէքտէ իքէն, տինլէմէտի։ Պիր գաչ կիւն էվվէլ Թրօաս չէնրինտէ իտի։ 'Ամալ. 20. 6-12։ Կիճէ մի՞ւմինլէրէ վազ՝ էտէր իքէն Եփթիկոս իսմինտէ պիր կէնճ փէնճիրէտէն, իւչիւնճիւ գաթտան տիւչիւպ էօլտիւ։ Վագա՛ա տիրիլտի իսէտ, հէր մէսէ՞լէնին տէրինինի միւթէլա՛ա էտէն թէճրիւպէքտար Պօղոս տիւչիւնմէլի, քէնտի քէնտինէ կէլմէլի իտի։ —«Նի՞չիւն պու վագա՛ա օլտու, պու կէնճին էօլմէսինտէ մագսէտ նէ՞ օլմալը, Ալլահ՞ըմըզ րահմէթ կէլէ պիր չէյ եափմազ»։ Էյէր պիր ազ տիւչիւնսէ իտի պուլուր իտի քի սէնէլէր էվվէլ, 'այնի չէնրտէ եանի Թրօաս չէնրինտէ եանլըզ տէլալէթի սէպէպինտէն Րուհ իւլ Գուտսա պէքլէմիշ իտի, էյի էթտի իտի։ Սինէ պու չէնրտէ Րուհ իւլ Գուտսըն տօղրու տէլալէթինէ պէքլէմէլի իտի։ Օլապիլիր քի Րուհ իւլ Գուտս պալատէ մէզքիւր կէնճին վէֆաթը իւէ Պօղոս Րէսուլը օրատա եէնի վէ պէրրագ տէլալէթէ սէվգ էթմէք իսթէյօր իտի։ Էնճամ Տիւրօս չէնրինտէ պա՛զը մի՞ւմինլէր վասըթասըյլէ սէօյլէտի։ Ֆագաթ օ Բապպ Յիսուսըն իչի իչիւն եանան, ալէվլէնէն զայրէթ ու վագֆիյէթինտէն տօղայը տէլալէթի անլայմատը, իթա՛աթ էտէմէտի. 'Ամալ. 21. 13։ Եղիանըն՝ էօմրիւնտէքի չօղ վագա՛այա պէնզէր։ Մէրգում Եհովանըն զայրէթի իւէ թուէթուչմուշ, Գարմէլ տաղընտա սէմատան աթէշ էնտիրէրէք Եհովանըն Ալլահ իտիյինի իսպաթ էյլէմիշ վէ Պա՛ալ իւէ Աչթարօթուն տօգուզ եիւզ էլլի փէյղամպէրլէրինի գաթլ էտէրէք փուԹփէրէսԹլէրի սիւքիւթ էթտիրմիշ իտի։ Պու զայրէթինի Հօրէպտէ Ալլահ՞ըն Հուզուրընտա ֆիւթիւհաթ իւէ սէօյլէր իքէն Բապպ անա տէյօր, «Կիթ եօլունա տէօն»։ 3 Փատ, 19. 9-15։ Բապպա սօն տէրէճէ վագֆիյէթ վէ Անըն իչի իչիւն սէօյլէնմէզ ալէվ վէ զայրէթ իւէ եանմագ Րուհ իւլ Գուտսըն իչի տիր։ Ֆագաթ Օ Իչէնտի իչինի հէր քէստէն էյի պիլիր։ Անըն Թարիգլէրի ԹէֆԹիչտէն վէ միզանտան զայէթ ուզագ տըր։ Էն մուգատտէս, էն ֆաթիհ, էն մուվաֆֆագ, էն Թէճրիւպէքտար, էն չօգ վագֆիյէթ վէ զայրէթի օլան վէ էն տու՛աքտար օլան պիր իչճիյի պիւէ Րուհ իւլ Գուտս քէնտի քէնտինի իտարէ էթսին վէ գըլազուզլասըն տէյու պրագամազ։ Հէր ան իտարէ պու Զաթըն էլինտէ տիր։ Անըն ինտինտէ բիտյէթի խաթր եօգ սըր վէ միւսԹէչարը օլան պիր հիւքմտարա պէնզէմէզ, ասլա։ Օ, եալընըզ քէնտիսի, մի՞ւմինտէն ասլա պիր միւԹէլա՛ա տանըչմայարագ իչլէր։ Մի՞ւմին իսէ նէ գատար վագֆիյէթ վէ զայրէթ իւէ աւէվլէնսէ տախի Թէպահիյէթ, տանըչմագ վէ հէր խուսուստա պու Զաթըն միւսԹագիլ իտարէսինի գապուլ էթմէքտէն զէրրէ գատար Թէքեասսիլ էթմէմէլի տիր։

'Ամալ. 20. 22տէքի զիքր օլունան Րուհ լուղէթի ասլնատէսինտէ Րուհ իւլ Գուտս մա՛նասրը վէրմէզ։ 'Ամալ. 17. 16տա էմսալը օլտուզը իւզրէ Րէսուլ քէնտի րուհունտա էթտիյի զարարա պաղը իտի։ 'Ամալ. 20. 3, 16։ Զաթէն հէր պիր ինսանի գարար ինսանըն րուհունտա վագը՝ օլուր։ 'Ամալ. 20. 23իւն իսէ պէյան էթտիյի իւզէրէ Րուհ իւլ Գուտսըն Պօղոսա «Սէնի պէնզէր վէ սըգէթլէր պէքլէյօր» տէյու չէհատէք էթմէսի անըն Երուսաղէմէ կիթմէսինին պու Զաթ թարաֆընտան Թաստըգ օլունտուզընը իսպաթ էթմէզ։ Տէյօր քի «հէր չէհր-

աէ... պուլուրըր»։ Շէօյլէքի Րուհ իւլ Գուտս Պօղոսա կիթախի չէհրտէ ճէսարէթ վէրմէք իւզրէ իւզէրինէ կէլէճէք օլան սըզլէթլերի խապէր վէրիր իտի։

Պօղոսըն պու եանլրչընըն նէթիճէսինէ պագ։ 'Ամալ. 21. 20—26։ Եէհուտիլէրին գօրգուսը սէպէպինտէն քէնտի թա'լիմ վէ վազ'ընա աքսի օլարագ գուրպան 'արզ էթմէյէ վէ էտիլմէսինէ բազի օլուս։ Բապպ Ցիսուսըն գանը իլէ հիչէ չզգարըլմըշ օլան Եէհուտի ատէթլերինի իճրա էթտի։ Պիլա չիւպհէ Պօղոսըն երուսաղէմէ կիթմէսինի Բապպ եիւքսէք պիր մագսատ իսթիմալ էյլէտի, ֆագաթ պու Անըն Իլահի Գուվվէթինտէն մէյտանա կէլտի։ Փէօթիւտէն էյի չզգարմագ գուվվէթի սալթ Ալլահա ա՞իտ տիր, ֆագաթ գապահաթ վէ իթա'աթսըզլըգ տախի սահիպինէ տիւչէր։

Իմտի է՛յ միւ՞մին, Ալլահըն հուզուրընտա օլան 'էօմրիւ եաչա։ Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէլալէթ օլունմագ իչիւն մէվճուտիյէթինտէ պուլունան հէր գապիկէթ վէ հէր զէրրէ պու Զաթըն սէսինէ ույանըգ օլմալը տըր։ Անը տա՞իմա տինլէյէն վէ տա՞իմա սօրան պիր 'էօմր լազըմ տըր։ Պու Զաթըն գալպտէ սէօյլէմէսի զայէթ նազիկ տիր։ Եզիսյա սէօյլէյէն սէօզ զայէթ լաթիֆ իտի։ «Լաթիֆ վէ ինճէ պիր սէս օլտու»։ 1 Փատ. 19. 12։ Էյէր միւ՞մին անը իլգ տէֆա' տինլէմէզ իսէ իքինճի տէֆա' իչիթմէք վէ անլամագ տահա կիւճ օլուր։ Նիչէ միւ՞մինլէրին 'էօմրիւնտէ պու վազը' օլմուշ տըր։ Անլէր Րուհանի 'էօմրլէրինին իլգ զէմանլարընտա սաֆի, իթա'աթը վէ տա՞իմա սօրան քիմսէյէր իքէն Րուհ իւլ Գուտսըն նազիկ սէսինէ տիգգաթ էթմէմէյէրի նէթիճէսի օլարագ արթըգ տէլալէթ օլունմայան հալտէ գալմըշ տըրլար։ Նէ՛ միւպարէք տիր օլ միւ՞մինլէր քի տա՞իմա 'էօմրիւ միւտտէթ միւ՞թի տիրլեր։

ՊԱՊ 15.

ԲՈՒՀ ԻՒԼ ԳՈՒՏՍԸՆ ՄԷՎՀԻՊԷԼԷՐԻ

Պունտան էվվէլքի պապլարտա Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու 'էօմր, Րուհ իւլ Գուտսըն միւ՞մինտէ հուսուլէ կէթիրտիյի Րուհանի հայաթ վէ Անըն մէյվէսի հագգընտա միւթէլա'ա էթմիշ իտիք։ Պու պապտա իսէ Րուհ իւլ Գուտսըն միւ՞մինտէ իզնար էյլէտիյի 'ազիմ իչլէրինտէն պիրի օլան մէվհիպէլէրի հագգընտա պահս օլունմագ տըր։

Էվվէլա, Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի իլէ մէվհիպէլէրինի եախօտ 'ինայէթ իլէ մէվհիպէնին ֆարգընը իզահ էտէլիմ։

Րուհ իւլ Գուտսըն մէյվէսի Անըն միւ՞մինտէ եաչատըղը Րուհանի հայաթ տըր։ Հէր միւ՞մին մութլագ Րուհանի հայաթը եաչայան վէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան պիր քիմսէ օլմալը տըր։ Պիր միւ՞մին Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլտուղունտա 'էօմրիւնտէ նէ չէյլէր մէյտանա կէլիր իսէ տիկէր պիր միւ՞մին տախի տօլտուղընտա 'այնի չէյլէր մէյտանա կէլիր։ Գաղ. 5. 22 Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու պիր միւ՞մինտէ նօգթա պէ նօգթա վազը' օլտուր։ Պու գըթա' տէյիլ սալթ պիր միւմինտէ իլլա Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու օլան հէր միւ՞մինտէ իճրա օլունըր։ Տիւնեանըն հէր ճիհէթինտէ օլան ճիւմլէ միւ՞մինլէր հէր տէհրտէ ֆէրտ պէ ֆէրտ 'այնի Րուհանի հայաթա 'այնի ուսուլտա մալիք օլուրլար։ Պու, Րուհ իւլ Գուտսըն հայաթը եախօտ մէյվէսի տիր։

Ֆագաթ մէվհիպէ պէօյլէ տէյիլ տիր։ Միւ՞մինլէրին հէր պիրի 'այնի Րուհանի հայաթա մալիք օլուրլար, ֆա-

գաթ հէր միւ՚մին ճիւմլէ վէ այնի մէվհիպլէրէ մալիք օլմազ։ Գազ. 5. 22ինն տօգուզ մէյվէսի վէ 1 կոր. 13իւն օն պէշ ՚ատէտ մուհասպէթ սէմէրէսի ճիւմլէթէն վէ պիր թանէսի նօգսան օլմայարագ հէր պիր միւ՚մինէ հուսուլէ կէլմէլի վէ զահիր օլմալը տըր։ Հալ չու քի մէվհիպլէր իչիւն մէսէլէ պէօյլէ օլմայըպ հէր միւ՚մին հէր մէվհիպէյէ մալիք օլամազ։ 1 կոր. 12ինճի պապ պահսըմըզը վազհի թարզտա իզահ էտէր։ Պու պապըն 4—11 այէթլէրինի խասաէթէն մէշգ էյլէ վէ անլէրտէ զիքր օլունճա «տիւրլիւ, տիւրլիւ», «քիմինէ» վէ «էրպիր քիմսէյէ մահսուսէն թագսիմ էտէր» թա՚պիրլէրինէ տիգգաթ էյլէ։ Թէքրար, պու պապըն 28ինճի այէթինի օգուտուգսան սօնրա 29 վէ 30ունճու այէթլէրէ տաիսի խուսուսի սուրէթտէ տիգգաթ էյլէ։ «Ճիւմլէսի Բէսուլ մը՞։» Պիլա չիւպհէ տէմէք իսթէյօր, «Սայր, ճիւմլէսի Բէսուլ տէյիլ տիր»։ «Ճիւմլէսի իհտամա մալիք մի՞»։ Ճէվապ Թապի՚ի սուրէթտէ «խայր» տէյօր։ «Ճիւմլէսի խօճա մը՞, ճիւմլէսի միւճիզաթ սահիպի մի՞, ճիւմլէսի չիֆսալախ պախչիլէր սահիպի մի՞ տիր, ճիւմլէսի լիսանլար սէօյլէր մի՞, ճիւմլէսի Թէրճէմէ էտէր մի՞»։ Պու սուր՚ալարըն ճիւմլէսինէ պիլա չիւպհէ Միւհ՚ամմէտ «խայր» ճէվապընը վէրիյօր։ Րօմ. 12. 4—8 տաիսի պալատէ մէզքիւր գըԹալարը Թասաըդ էտէր։ Էֆս. 4. 12, 1 կոր. 12. 4—11, 28—30ը տահա գուվվէթլի Թարզտա Թասաըդ էտէր։ Պու գըԹա՚լարըն մէշգի իլէ պէրրագ Թարզտա կէօրիւյօրըզ քի հէր միւ՚մին հէր մէվհիպէյէ մալիք օլամազ, իլլա Բուհ իւլ Գուսս Քէնտի միւրատընա կէօրէ Թագսիմ էտէր։

Բուհ իւլ Գուսս իլէ մէմլու օլան հէր միւ՚մին մուԹլագա պիր մէվհիպէյէ մալիք օլուր., ֆագաթ հանկըսընա մալիք օլաճաղընը միւ՚մին քէնտիսի Թա՚յին էտէմէզ։ «Վէ պունլարըն ճիւմլէսինի հէման օլ պիր Բուհ Քէնտի միւրատընա կէօրէ հէր պիր քիմսէյէ մահսուսէն Թագսիմ էտէրէք ճիւմլէսինտէ ՚ամիլ օլուր»։ 1 կոր. 12. 11։ Պու գըԹա՚ պէյան էտիյօր քի Բուհ իւլ Գուսս Քէնտիսի հէր պիր միւ՚մինէ մէվհիպէյէրի Թագսիմ էտէր։ 1 կոր. 12, 8—10սա տօգուզ ֆարգը մէվհիպէյէր զիքր օլունույօր։—՚Իլմ էհլամը, պիլիկ էհլամը, իման, շիֆապախչ պախչիչիէր, գուտրէքչու ՚ավէլլէր, իլճավկէ սէօյլէմէյիճի, ռուհլար թեմեիզի, չիսանլար վէ չիսանլար թէրճեմէսի։ Պու մէվհիպէյէրին ճիւմլէսի Ալլահըն հագիգի քիլիասը օյան հալը հազըր միւ՚մինլէրինտէ մէվճուտ օլաճագ տըր։ Բապպ Յիսուս զուհուր էտինէ գատար պու մէվհիպէյէրէ միւ՚մինլէր մալիք օլաճագլար տըր։ Պիր միւ՚մին անլէրտէն պիրինէ, տիկէրի իսէ տիկէր պիրինէ մալիք օլուր։ Ինթիմալէն պիր միւ՚մին անլէրտէն պիր գաչընա մալիք օլուր։ Ֆագաթ չու պէրրագ տըր քի հէր միւ՚մին անլէրին ճիւմլէսինէ մալիք օլամազ։ Պիլա չիւպհէ պիր միւ՚մինին մալիք օլտուղը մէվհիպէյէրտէն տահա չօղունա մալիք օլմազա արզու չէքմէսի Ք. Մուգատտէսին Թահսին վէ Թասաըդ էթմէյի պիր հալ տըր։ «Էն էյի մէվհիպէյէրէ արզու էտինիզ»։ Արզու. Թապի՚ի սուրէթտէ տու՚ա հուսուլէ կէթիրիր վէ Բուհ իւլ Գուսսըն Թահսին վէ Թասաըդ էթմէյի արզու վէ տու՚այա Ալլահ ճէվապ վէրիր։ Շէօյլէքի պիր միւ՚մինին պիրտէն զիյատէ մէվհիպէյէրէ մալիք օլմասը միւ՚մքին վէ Բուհ իւլ Գուսսըն միւրատը տըր։

Ֆագաթ, Բուհ իւլ Գուսս իլէ տօղու օլմազըղընը հաճ մուհիմ իչարէքլէրինճէ պիրի տահի պաչատ ճէզիւր մէվհիպէյէրտէն մուԹլագ պիրինէ—հաճ ազսան պիրինէ մալիք օլմագ տըր։ Պէնտէկոստէտէն սօնրա հէր Բուհ իւլ Գուսս իլէ տօղու քիմսէսէ պունըն վագը՚ օլտուղընը կէօրիւյօրըզ։ Պօղոս Բէսուլ մէվհիպէյէրէ մալիք օլան պիր Բէ-

ասուլ իսի։ Սթէփաննօս իման վէ գուտրեր մէվհիպէլէրինէ մալիք իսի։ 'Ամալ. 6. 8։ Շէմմաս ինթիխապ օլուռնան եէսու միւ"մինլէր հիքմէթ վէ իման մէվհիպէլէրինէ մալիք իսիլէր։ 'Ամալ. 6. 3, 5։ Ֆիլիպպօսուն տէօրթ գրղլարը իչիմ իլէ սեօյլեմեք մէվհիպէսինէ մալիք իսիլէր։ 'Ամալ. 21. 9։ Ազապօս տախի պու մէվհիպէյէ մալիք իսի, իչիմ իլէ սեօյլեր իսի։ 'Ամալ. 11. 28։ 'Ամալ. 21. 10, 11։ Էֆսուտա օլան ոն իքի չակիրտլէր չիսանլար վէ իչիմ իլէ սեօյլեմեք մէվհիպէսինէ մալիք օլտուլար։ 'Ամալ. 19. 6։

Ռօմ. 10. 9, 10 պէյան էտիյօր քի գալպ իլէ Բապպա իման վէ աղըզ իլէ իգրար օլունտուղընտա սաէմ խէյաս վէ հայաթա մալիք օլուռ, եախօտ Րուհանի հայաթա մալիք օլմագ իչիւն Ցիսուսը Բապպ տէյու գապուլ վէ իգրար էթմէք լազըմ տըր, զիրա իման գապուլ էթմէք տիր։ Ցով. 1. 12։

1 Կոր. 12. 3 տախի 'այնի չէյի պահս էտիյօր։ «Պիր քիմսէ Րուհ իլ Գուտս իլէ օլմայընձա Ցիսուս Բապպ տըր տէյէմէզ»։ Իման պու գրթա' պէյան էտիյօր քի պիր քիմսէ Ցիսուսը քէնտի 'էօմրիւնէ Բապպ տէյու գապուլ վէ իգրար էտէպիլմէք իչիւն քէնտի տէրուննինէ Րուհ իլ Գուտսը գապուլ էթմիյ օլմալը տըր։ Պահսը տէվամ էտէրէք 4–11տէ Րուհ իլ Գուտսա մալիք օլան քիմսէլէրին հէր պիրինին մուԹլագ պիր մէվհիպէյէ մալիք օլուռ իսիքլէրինի պէյան էյլէյօր։ 12, 13 այէԹլէր պէյան էտիյօրլար քի Քրիստոսըն քիլիսասը օլան միւ"մինլէրին ճիւմլէսի տախի Րուհ իլ Գուտսա մալիք տիրլէր, հալ չու քի 11ինճի այէԹտէ Րուհ իլ Գուտսըն Քէնտի մէվհիպէլէրինի ճիւմլէ միւ"մինլէրէ այրը այրը խուսուսի Թարզտա Թագսիմ էյլէր իսիյինի կէօրիւյօրըզ։ Իման գաՔի' Թարզտա տէրիզ քի Րուհ իլ Գուտս իլէ տօլու օ-

չան հէր միւ"մին մուԹլագ պիր մէվհիպէյէ մալիք օլուռ։ Ռօմ. 12. 3—6 տախի պունը իսպաՔ էտէր։ Պու գըԹա'տա իսԹիմալ օլունան «Հէր պիր ատէ Հէ տէրիմ քի»։ «Ալլահըն հէր քէսէ վէրտիյի» վէ «հէր պիրիմիզ» Թա'պիրլէրինէ տիգգաՔ էյլէ։ Շէօյլէքի հէր պիր միւ"մին մուԹլագ պիր մէվհիպէյէ մալիք օլմալը տըր։

Պա'ղը քիմսէլէր Մար. 16. 17, 18ի եանլըշ անլայօրլար։ Անլէրին զանընճա պուրատա մէզքիւր պէշ ֆարզը գուվվէԹլէր հէր իման էտէնտէ վագը' օլաճագ տըր։ Հալ չու քի պու գրԹա' էօյլէ պիր չէյ խապէր վէրմէյօր։ «Իման էտէնլէր իլէ չու 'ալամէԹլէր պէրապէր պուլունաճագ»։ «Իման էտէն հէր քիմսէ իլէ» տէմէյօր։ Անճագ «Իման էտէնլէր իլէ» տէյօր։ Եանի ճիւմլէ միւ"մինլէրտէ չու պէշ 'ալամէԹ վահիտ օլաճագ տըր։ 1 Կոր. 12 վէ էֆս. 4. 12նին պէյանընձա մուԹապզգ օլարագ հէր պիր միւ"մինտէ միւԹէնէ'վվիմ մէվհիպէ եա 'ալամէԹլէր օլարագ անլէրին ճիւմլէսի միւ"մինլէրտէ զահիր օլաճագ տըր։

Պուրատա Թաւլի'լի սուրէԹտէ պիր սու"ալ մէյտանա կէլիր,

ՄԷՎՀԻՊԷ ՆԷ՞ ՏԻՐ

Պու սու"ալա Ֆ. Մուգատտէսին Թա'լիմի իլէ ճէվապ վէրէրէք տէրիզ. քապի'ի գուվվէքլէրիհի վէ ահվալրև մաֆհվգիսէ օլան մի'ւճիզվի եանի իչանի գուվվէքիհի Րուհ իւ Գուտս վասրքասըղնէ պիր մի"ւմինէ զահիր օլմասը տըր։ 1 Կոր. 4–11է կէօրէ պու գուվվէԹ քէնտինի տօգուզ միւԹէնէ'վվիմ չէքլէրտէ եախօտ Թարզլարտա իշնար էյլէր։ Անլէրտէն իլք զիքր օլունան 'Իմ վէ պիղիի իհվալը զայէԹ մա'նատար տըր։ Պիլա չիսպէ ճիսմանի վէ 'ագլի պիր Թագըմ մա'լիմաթ սահիպի օլմագլըզը տէմէք

խթէմէյօր, իլլա Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան խուսուսի մագսէտ իլէ վէրիլմիշ Իլահի վէ մի'ճիզէվի 'իլմ վէ պիլգիյի տէմէք իսթէյօր: Հէր մի"ամին պունլարա մալիք տէյիլ տիր, հէր մի"ամին Րուհանի 'իլմ վէ պիլգի մէվհիպէսինէ մալիք տէյիլ տիր: Իչթէ պու սէպէպտէն նիչէ մի"ամինլէր Րուհանի հազիգաթլարը տէրին թարզտա անլայամազլար: Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան խոճալըգ վէ միւպէյչիրլիք մէ"մուրիյէթլէրինի ալանլարա 'իլմ վէ պիլգի մէվհիպէլէրի վէրիլիր:

Պու գըթա'տա իման տախի մէվհիպէ հալինտէ զիքր օլունույօր: Իման իքիյէ թագսիմ օլունըր: 1. Մէլաս վէ Րուհանի հայաթա մալիք օլմագ իչիւն մութլագ լազըմ օլան իման: Պունա մի"ամին Րուհանի հայաթըն իլգ մաըմընտան 'էօմրիւն սօնունա գատար տա"իմա մալիք օլմալը տըր: 2. Մէվհիպէ հալինտէ վէրիլէն իման: Պունա հէր մի"ամին մալիք տէյիլ տիր: Պու նէվ' իման պա'զը մի"ամինլէրէ 'աճայիպ իչլէր իճրասը իչիւն, Իլահի Գուվվէթին իզնար օլունմասը վէ մի'ճիզէվի թարզտա վագա'ալարըն վուգու' պուլմասը իչիւն մի"ամինէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլէ վէրիլիր: Պու մէվհիպէյէ մալիք օլանլար Րուհանի 'էօմրէտ էն միւչքիլ չէյլէրի հալ էտէպիլիրլէր: Եղիսէ փէյղամպէր պու մէվհիպէյէ մալիք իմի: 4 Փատ. 6. 14–20տէ պու մէվհիպէյին իւչ տէֆա' զահիր օլտուղունը կէօրիւյօրըզ: Օ տու'ա էթտի վէ քէնտի խըտմէթքէարընըն կէօզլէրի աչըլարագ կէօրիւնմէյէն 'ալէմի սէյր էթտի: Թէքրար տո'ա էթտի վէ Սիւրեանիլէրին կէօզլէրի քէօր օլտու: Թէքրար տու'ա էթտի վէ անլէրին կէօզլէրի աչըլը: Պու մէվհիպէ տու'ա գուվվէթի իլէ պէրապէր կիտէր: Եղիա տախի անա մալիք իտի: Օ տու'ա էթտի վէ սէմաւաթ իւչ պուչուգ սէնէ եաղմուր եաղտըրմասը: Թէքրար տու'ա էթտի վէ եաղմուրլար կէլտիլէր: Ցակ. 5. 17, 18: Պունա պէնզէր միսալլար չօգ տըր:

Շիֆապախշ պախչիչիէր տախի մէվհիպէլէր արասընտա տըր: Պիլա չիւպհէ Իապպ Ցհսուսըն քէֆարէթի վասրթասըյլէ հէր պիր մի"ամին քէնտի խասթալըգլարընտան չախսի տու'ա վէ իման իլէ չիֆա պուլմալարընա վասըթա օլամագ: Անճագ պա'զը մի"ամինլէրէ տիկէրլէրէ չիֆա վէրմէք մէվհիպէսի պախչ օլունմուչ օլուպ հէր մի"ամին մալիք տէյիլ տիր:

1 Կոր. 12. 10ա վիւ'ճիզաթ եախօտ գուտրէթլու 'աւէղլէր իճրասը տախի մէվհիպէ իսխի պէյան օլունույօր: Ճինլէր չըգարմագ, եըլանլար թուրմագ վէ զէնրլէ չէյլէր իչիլտիյինտէ զիյանա կիրիֆթար օլմամագ միւ'ճիզէ սընֆընա տիւչէր: Մարկոս 16. 17, 18:

10ունճու այէթտէ իչհամդէ սհօղհսէզիհ տախի զիքր օլունույօր: Իչհամլէ սէօյլէմէքլիք տօղրուտան Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան ալարագ, նէֆխ օլունարագ սէօյլէմէքլիք տիր: Հէր միւ"մին պունա մալիք տէյիլ տիր:

Րուհյար թհէհիզի մէվհիպէսինէ հէր միւ"մին մալիք տէյիլ տիր:

Լիսանլար վէ չիսանլար թհրճհսէհ տախի պագը միւ"մինլէրէ պախչ օլունույօր:

Պալատէ մէզքիւր տօգուզ մէվհիպէլէրին ճիւմլէսի տախի պու տիւննատա Յապպըն քիլիսասը օլան Ֆրիսասըն Զէվճէսի մէվճուտ օլտուգճա միւ"մինլէրտէ իճրա վէ իզնար օլունճագ տըր: Րէսուլի էյամտա պէօյլէ օլըր իտի: Միւ'ճիզէլէր իճրա էյլէյէնլէր, միւմքինսիզ օլան չէյլէրի իման իլէ հուսուսէ կէթիրէնլէր, ճինլէր չըգարարագ էլլէր գօմագ իլէ խասթալարա չիֆա վէրմէք Րէսուլի էյամըն միւ"մինլէրինէ զայէթ թապի'է իտի, զի-

քա չօգլար պու մէվինպէլերէ մալիք իտիլեր։ Պու հալ պէնտէկոստէտէ պայլատը։ Ֆագաթ հալը հաղըրտա քիւիսանըն զա"իֆիյի, տիւնեավլիյի վէ միւ"մինլերին իմանաըզլըզը սէպէպինտէն Րուհ իւլ Գուտս մէզքիւր մէվինպէլերի ինզար էտէմէյօր։ Էկէր միւ"մինլեր Բէտուլի էյամըն թալիմաթ վէ էօմրիւնէ մալիք օլուրլար իսէ մէզքիւր մէվինպէլեր տախի չօգլարտա հուտուլէ կէլէճէք տիր։ Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր հալը հաղըրտա տախի պազը միւ"մինլերտէ պու մէվինպէլերտէն նիչէլեր մէվճուտ տըր։ Ասաթալարա չիֆա վէրմէլեր, ճինլեր չըգարանլար, վէ միւճիզէլեր իֆրա էյլէյէնլեր ազ իսէ տէ չէհատաթ հալինտէ մէվճուտ տըրլար։ Շէօյլէքի, պալատէ մէզքիւր տօգուզ մէվինպէլեր պիւթիւն տիւնեատա օլան միւ"մինլերտէ զահիր վէ իթմամ օլմագտա տըր։

Պուրատա չու պիր խուսուսը զիքր էթմէլի իզ։ 1 Կոր. 11տէ մուհարրեր տօգուզ մէվինպէլեր արաըընտա էօլիւ տիրիլթմէք մէվինպէսի զիքր օլունմայօր։ Մարկոս 16. 17, 18ին վաըընտա տախի պէօյլէ պիր գուտրէթին միւ"մինլերէ վէրիլտիյինին զիքրի ետգ տըր։ Վագը'ա 'Ամալը Րուսուլ քիթապընտա Էէսուլլէրին էօլիւլեր տիրիլթտիւնի կէօրիւյօրզ, Ֆագաթ Էէսուլլէրտէն մա'տա հիչ պիր եպիսկոպոս, չոպան, իսճա, փէյղամպէր, միւպէշշիր, չէմմաս վէ միւ"մինին էօլիւ տիրիլթտիյի վագա'ասընա պիր տէֆա պիլէ թէսատիւֆ էթմէյօրզ։ Իմտի քիւիսայա ետնի հալը հաղըրըն միւ"մինլերինէ էօլիւ տիրիլթմէք գուտրէթի վէրիլմէմիշ օլուպ, օ, սալթ Էէսուլլերէ վէրիլմիշ իտի։ Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր Բուհ իւլ Գուտս մահտուտ պիր Զաթ օլմայըպ, նամահտուտ Իլահի պիր Զաթ օլտուզը իչինն հէր նէ զէման իսթէր իսէ, հէր հանկը միւ"մին վասրթասըյէ էօլիւ տիրիլտէպիլիր։ Պէօյլէսի վագա'ալարըն տախի չու պին տօգուզ եիւզ սէ-

նէ զարֆընտա արասըրա վագը' օլտուզընա իննանըրըմ։ Պու, միւսթէհապ նէվինտէն տիր։ Պու, Բուհ իւլ Գուտսըն նամահտուտ միւբարընտան մէյտանա կէլէն չէյ տիր։ Օ, իսթէտիյինի իֆրա էտէր։ Ֆագաթ հալը հաղըրտա քիւիսա եանի միւ"մինլեր ճէմա'աթը վէ անըն հիչ պիր ֆէրտի հալը հաղըրըն միւ"մինլերինէ էօլիւ տիրիլթմէք վա'տր վէ մէվինպէսի վէրիլմիշ տիր աէյու իտտի'ա էտէմէզ, զիրա Ք. Մուգատտաս պէօյլէ պիր չէյ թա'լիմ էթմէյօր։ Պիլա չիւպհէ փէտէրտէն Բապպ Ցիսուս Քրիստոս վասրթասըյլէ հէր նէ տիլեր իսէք ալաճազըմզդա տա"իր վա'տ վար տըր։ Ցով. 14. 13։ Ֆագաթ պիզտէ Փէտէրտէն թալէպլէր էյլէյէն Զաթ Րուհ իւլ Գուտս օլուպ Ք. Մուգատտէսին գոտուզը հուտուտլարտան տրչարրտա չէյլեր թալէպ էթմէզ։ Ք. Մուգատտէստէ էօլիւ տիրիլթմէք վա'տ վէ մէվինպէսի միւ"մինլերէ վէրիլմէմիշ իքէն պիր միւ"մինին պէօյլէ պիր չէյ թալէպ էթմէսի զայրի թապի'լ տիր։

Ֆագաթ Ցով. 14. 12տէ պիր 'իթիրազ զուհուրա կէլիյօր։ Պու վա'տ զայէթ 'ումումի պիր վա'տ տըր։ Անը թագսիմ էտէրէք մէզգ էթմէմիզ իճապ էտէր։ Էվվէլա, պու վա'տտա սալթ մի'ճիզլէրը իֆրա էթմէքլիք օլմայրպ Բապպ Ցիսուսըն իֆրա էթտիյի տիկեր չէյլեր տախի վար տըր։ Օ, վա'զլար վէ թա'լիմաթ իրատ էթտի։ Օ, չակիրտէր վէ մի"ճմինլեր փէյտա էթտի։ Պու նօգթատան պագըլարագ Բէտուլլեր Բապպ Ցիսուսըն իֆրա էթտիյինտէն չօգ իֆրա էթտիլեր։ Պիր վա'զը իլէ Պետրոս իէչ պլին քիմսէնին խէյասընա վասրթա օլտու։ Հալը հաղըրտա տախի պու հալ վագը' օլմագտա տըր։ Բապպ Ցիսուս փէք ազ քիմսէյէրի մի'ճմին էյլէմիշ իտի։ Անլատ վէ Բուհանի հայաթա ա"իտ էն մուհիմ վէ էն չօգ թա'լիմաթը պիզգաթ Բապպ Ցիսուսըն վա'զլարընտա վէ

թա'լիմաթընտա տէյիլ, իլլա Ըէսուլէրին ըէսալէլէրինտէ պուլուդորըզ· Սով· 16, 12, 13։ Իմտի պու մա'նատա օլարագ պու գըթա' իթմամ օլունմուշ վէ օլունմագտա ըը։

Տիկկը մա'նայա եանի մի'ւճիզէլէր իճրաատ մա'նաըընա կէլինտիքտէ, պու գըթա'նըն էօլիւլէր տիրիլթմէք ճինէթինի Ըէսուլէր իճրա էթտիլէր։ Ֆիլիսա եանի հալ ը հազրըրըն մի'ամինլէրի իսէ քէնտիլէրէ պէօյլէ պիր ա'ա օլմաըրը իչիւն մէզքիւր այէթին էօլիւլէր տիրիլթմէք մէճնունընտան մա'տա ճիւմլէ մի'ւճիզէլէրի իճրա էտէպիլիրլէր։

Մէվհիպէլէր հագգընտա զիքր էթմէմիզ իճապ էտէն էն մուհիմ խուսուսաթտան պիրի տախի չու տըր քի անլէր պիլ քիւլիյէ վէ միւսթագիլէն Րուհ իւլ Գուտսընն իտարէսի ալթընտա օլուպ, Օ, իսթէտիյի վագըթ մի'ամինտէ վէ անըն վասըթասըյլէ իզնար էտէր։ Անլէր, սույուն ճէմ' էտիլիպ ինսանըն իտարէսի ալթընտա իսթէնիլէն ճինէթէ ագըտըլտըը կիպի, մի'ամինտէ տէվամընպ մի'ամինին իսթէտիյի վագըթ զահիր օլմազլար։ Մի'ամինին քէնգի իսթէտիյի վագըթ մէվհիպէլէրին գուվվէթի սարֆ օլունամազ։ Նիչէլէր պէօյլէ զան էտիյօրլար։ Օլ սէպէպտէն Ֆէրիսիլէր Բապպ Ճիսուստան 'ալէյհէ վէ մի'ճիզէլէր թալեպ էթտիքլէրինտէ անլէրէ մի'ճիզէլէր կէօսթէրմէտի։ Մատ. 12. 38, 39։ Ղազարոսը տիրիլթմէյէ գատիր օլան Զութ անըն մէզարը աղըընտա օլան թաշը տախի էմրի իլէ վէ մի'ճիզէվի գուվվէթ իլէ եուվարլայա պիլիր իտի։ Հալ չու քի թաշը ատէմլէրէ եուվարլաթտը։ Շէօյլէքի, մէվհիպէլէր վէ թապի'աթըն մա ֆէվգինտէ օլան գուվվէթլէր Րուհ իւլ Գուտսըն էլլէրինտէ օլարագ սալթ ԲՀնտինէ խոչ կէօրիւնտիւիւ զէմանտէ իզնար էտէր։ 1 Կոր. 12. 4–11 վազհի թարզտա պէյան

էտէր քի մէզքիւր մէվհիպէլէրին իտարէսի քեամիլէն պու Զաթըն էօհտէսինտէ տիր։ Պիր մի'ամին չօգ մէվհիպէլէրէ մալիք օլմուշ օլապիլիր, ֆագաթ նիչէ տէֆա' մէվհիպէսիզ կիպի տուրուր վէ հէր տէֆա' մէվհիպէսինի իզնար էտէմէզ։ Շու գրթա' դայէթ մա'նատար տըր։ «Հէր քէսէ Րուհունն իզնարը մէնֆա'աթ իչիւն ինսան օլունուր»։ Րուհ իւլ Գուտս Ալլահա իզզէթ կէլէճէք աըրալարտա Քէնտի միւրատընա կէօրէ մի'ամինտէ պիր մէվհիպէ իզնար էտէր։ Իտմի մի'ամին ասլա զանն էթմէմէլի տիր քի քէնտիսի գուվվէթէ մալիք վէ իսթէտիյինի օլ 'աճայիպ մի'ճիզէլէր իլէ իճրա էտէպիլէն պիրիսի տիր։ Անճագ Րուհ իւլ Գուտսըն մէվհիպէլէրինին Քէնտի միւրատընա խոչ կէօրիւնտիւիւ զէմանլէրտէ իզնար օլունապիլմէսի իչիւն միւթէվազը, պօչալմըչ վէ միւնթազըր օլան պիր մէզգի'տէ պուլունմալը տըր։ Ըէսուլէրին 'էօմրիւնտէ մէսէ'լէնին պէօյլէ օլտուզընը կէօրիւյօրզ։ Փավլօս Ըէսուլ, 'Ամալ. 13. 9–11տէ կէօրտիւիւմիւզ միւճիզէյի իճրա էթմէք իչիւն Րուհ իւլ Գուտս իլէ խուսուսի թարզտա տօլտու։ Ֆիլիպպէտէքի ֆալըը գըզտա օլան ճին րուհունը իլք տէֆա'սընտա չրգարմայըպ նիչէ կիւնլէր սօնրա չրգարար։ 'Ամալ 16. 18։ Էյէր գուվվէթլի 'ամէլլէր, միւ'ճիզէլէր վէ 'ազիմ մէվհիպէլէր կէօսթէրմէք իչիւն ճէնտ ու չապա էտէր իսէն Րուհ իւլ Գուտս սէնտէ անլէրի իզնար էտէմէզ։ Անա միւսա'ատէ էյլէ վէ պրագ քի Օ էթսին։

Մէվհիպէլէրէ մալիք օլան պիր մի'ամին մալիք օլտուզընը պիլիր։ Ֆագաթ անլէրէ մալիք օլմագլըգ մի'ամինի մաղրուր վէ միւֆթէխիր տէյիլ իլլա միւթէվազը էյլէմէլի տիր։ Զիրա պիր ազ մաղրուրլուգ մէզքիւր մէվհիպէլէրին չէքիլմէսինէ փէք գօյայ սէպէպ տիր։

Նիչէ չէյլէրին եանլըչ անլաշըլտըզը վէ սու'ի իսթի-

մալ օլուննտուղը կիպի Բուհ իւլ Գուտսըն մէվհիպէլէրինին պա'զրլարը տախի նիչէլէր թարաֆընտան կանլըչ անլաչըլմըչ տըր։ Պա'զրլար լիսանլարա հատտէն զիյատէ էհէմմիյէթ վէրիյօրլար։

Ք. ՄՈՒԴԱՏՏԷՍ ԼԻՍԱՆԼԱՐ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

Նէ՞ թալիմ էտիյօր։ Մէչգ էտէլիմ։

1 Կոր. 12. 8–11տէ լիսանլար վէ անըն թէրճէմէսի մէվհիպէլէրի էն սօնրա զիքր օլունույօր։ 'Այնի պապըն 28–30 այէթլէրինի մէչգ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրըզ քի «պիրինճի», «իքինճի» վէ «սօնրա» թա'պիրլէրի իլէ մէվհիպէլէրի սընֆլարա թագսիմ էյլէյօր։ Պու գրթա'տա տախի լիսանլար վէ թէրճէմէլէրի մէվհիպէլէրի էն սօնրա սընֆա տիւչիւյօր։ Պիլա չիւպէ Բուհ իւլ Գուտսըն ինսան էյլէտիյի չէյլէրին ճիւմլէսի տախի գըյմէթի վէ լազըմ տըրլար, ֆագաթ հէր պիրի քէնտի մէվգի'ինտէ սագլանմալը տըր։ 31ինճի այէթին «էն էյի մէվհիպէլէրէ արզու էտինիզ» թէնպիհի տախի իմա էտիյօր քի մէվհիպէլէր արասընտա տէրէճէ վէ սընֆ վար տըր։ Պու այէթտէ «էն էյի» տէյու թէրճէմէ օլունան թագիր «էն պէօյիւք» տէյու թէրճէմէ օլունմալը տըր, զիրա Եունանիճէսինտէ պէօյլէ տիր։ Իմտի Ք. Մուգատտէսին թա'լիմինէ կէօրէ լիսանլար վէ անլէրին թէրճէմէսի մէվհիպէլէր արասընտա էն սօնրասը վէ էն քիչիւիւ տիր։

Ամէրիգատա վէ Եվրօփատա պիր թագըմ մի"էմինլէր իտի'ա էտիյօրլար քի լիսանլար իլէ սէօյլէմէք Բուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմագլըզըն խուսուսի իչարէթի տիր։ Անլէրին գավլինճէ Բուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլան հէր մի"էմին մութլագ ֆարգը վէ պիլմէտիյէ լիսանլար սէօյլէր վէ լիսանլար սէօյլէմէյին քիմսէ նէ

պատար Բուհանի օլսա տա Բուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզ օլմուչ տէյիլ տիր։ Ք. Մուգատտէս պէօյլէ պիր թա'լիմէ գարշը տըր։ 1 Կոր. 12. 29, 30 այէթլէրի մէչգ էյլէ։ «Ճիւմլէսի լիսանլար սէօյլէր մի՞»։ Պու այէթ իսպաթ էտիյօր քի Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլու մի"էմինլէրին հէր պիրի պիր մէվհիպէյէ մալիք օլուրլար իսէ տէ ճիւմլէսի մութլագ 'այնի մէվհիպէյէ մալիք օլմայաճագլար տըր։ 'Ամալ ը Բուհսուզ քիթապընտա կէօրտիւյիւմիւզ իւզէրէ Բուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլան հէր մի"էմին լիսանլար սէօյլէմէտի։ Պէնտէ կոտտէտէ Բուհ իւլ Գուտսա նա"իլ օլան իւչ պին քիմսէ լիսանլար սէօյլէմէտի։ 'Ամալ. 2. 41, 42։ Բուհ իւլ Գուտս նա"իլ օլանլարըն սայըսը պէշ պին օլտուղընտա տախի սէօյլէմէտիլէր։ 'Ամալ. 4. 4։ Սամարիա մի"էմինլէրի Բուհ իւլ Գուտսա նա"իլ օլտուգլարընտա լիսանլար սէօյլէմէտիլէր։ 'Ամալ 8. 17։ Հապէշի խասըմ լիսանլար սէօյլէմէտի։ 'Ամալ. 8. 36-39։ Պօղոս Րէսուլ Բուհ իւլ Գուտս իլէ տօլտուղը անտէ լիսանլար սէօյլէմէտի։ 'Ամալ. 9. 17–20։ Պօղոս Րէսուլ վասրթասըյլէ փէք չօգ չէհրլէրտէ ինճիլին վազ' օլունուպ նիչէ քիմսէլէրին խէլաս վէ հայաթա մալիք օլտուգլարը եազըլըր իքէն անլէր լիսան սէօյլէտիլէր տէյու եազըլմայօր։ Պիլա չիւպէ հալ ը հազըրտա լիսանլար սէօյլէնէմէզ տէմէք իսթէմէյօրըզ, խայր, սէօյլէնէպիլիր վէ Բուհ իւլ Գուտս քիլիսայա հալ ը հազըրտա ճիւմլէ մէվհիպէլէրի թագսիմ էտէր։ Լաքին տէմէք իսթէյօրզ քի լիսանլար սէօյլէմէք Բուհ իւլ Գուտս իլէ վաֆթիզինի պիր իչարէթի տէյիլ վէ Բուհ իւլ Գուտս իլէ հէր վաֆթիզ օլան տէրէճէ վէ մութլագ լիսանլար սէօյլէմէզ։ Լիսանլար սէօյլէմէք մէվհիպէ օլուպ գնլէրի պու Զաթ պա'զրլարընա վէրիր տիկէրլէրէ իսէ վէրմէզ։ 1 Կոր. 12. 11։ Շէօյլէ քի Բուհ իւլ Գուտս Քէնտիսի միւտիր տիր։

'Ամալ. 2. 4իւն պէյան էթիւյի իւզէրէ օլ զէման Րուհ իւլ Գուտսա նա"իլ օլանլարըն լիսանլար սէօյլէ-տիյի կիպի պու Զաթա հէր նա"իլ օլանըն մութլագ լի-սանլար սէօյլէմէսի թա'լիմ օլունմայօր: 'Ամալ. 1. 4—8ին պէյանը իւզէրէ միւ"մինլէր Րուհ իւլ Գուտսըն կէլմէսինէ միւնթազըր օլույօրլար իսի: Բապպ Ցիսուս զէմինէ պիր չօճուգ հալինտէ ստղտուղը զէման սէմավի վէ 'ազիմ 'ալամէթլէր վագը' օլտուղը կիպի, պէ քէմէ-տէ օլան եիւզ եիրմի քիչիյի, վա՝ օլունան վէ պէքէ-մէքտէ օլտուգլարը Զաթ չու րիւզկեար սէսի կիպի սէս վէրէն վէ աթէչ տիլլերի կիպի կէօրիւնէն իտիյինի իսպաթ էթմէք իչիւն լիսանլար իլէ զիյարէթ էյլէտի: Գօրնէլիոս վագա՝ասը տաիսի պու նէվ՝տէն տիր: 'Ամալ. 10. 44—48: Կէրէք Գօրնէլիոսը կէրէքսէ Պետրոս վէ եանընտա օլան եէհուտի միւ"մինլերի Սլլահըն թայֆելերի տաիսի խէլա-սա տա՝վէթ էթտիյի հագգընտա իլգամ վէ իգնա՝ էթմէք իչիւն անլէրէ լիսանլար վէրտի: Զիրա Պետրոս վէ տիկէր եէհուտի միւ"մինլեր թայֆելերին խէլասա նա"իլ օլմալա-րընը գապուլ էտէմէյօրլար իսի, վէ անլէր իլէ իխթիլաթ էթմէգլէր իսի: 'Ամալ. 10. 44—48 վէ 11. 1—18ի տիգգաթ իլէ մէյգ էյլէ վէ կէօրէճէքսին քի Գօրնէլիոս վէ ագրապասընըն լիսանլար սէօյլէյէրէք Րուհ իւլ Գու-սա նա"իլ օլմալարը կէրէք Պետրոսը կէրէքսէ տիկէր եէ-հուտի միւ"մինլերի իսքեաթ էթտի: 'Ամալ 19. 1—7 տաիսի պու նէվ՝տէն տիր: Պու գրթա՝տա կէօրիւյօրլզ քի էֆսուսատա Րուհ իւլ Գուտսըն մէվճուտ իտիյինի տա-հա իչիթմէմիչ օն իլքի չակիրտ վար իսի: Անլէրի Րուհ իւլ Գուտսըն մէվճուտիյէթի վէ քէնտիլէրէ կիրմէսի վէ զապէթ էթմէսի հագիգաթը հագգընտա տէրհալ իգնա՝ վէ իսքեաթ էթմէք իչիւն խթիմալ օլունապիլէն սալթ պու եօլ վար իսի—եանի լիսանլար իլէ սէօյլէմէք: Անլէր լի-

սանլար իլէ պէօյլէ միւ'ճիզէվի վէ 'ամայիպ թ՚արզտա սէօյլէտիքլէրինտէ Րուհ իւլ Գուտսըն մէվճուտիյէթինէ վէ միւ"մինի տօղտուրարագ իչլէմէսինէ քեամիլէն ինան-տըլար: Շէօյլէ քի 'Ամալ ը Րուսուլտա զիքր օլունան լի-սան իլէ սէօյլէմէնին չու իչ վագա՝ալարը իսպաթ վէ խքեաթ իչիւն Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան խուսուս-սի սուրէթտէ իճրա օլունտուլար: Գապուլ էտէրիզ քի հալ ը հազրրտա տաիսի լիսանլար սէօյլէմէք մէվհիպէսի Քիլիսանըն հագգը տրր, ֆագաթ օ, պիլ քիլլիյէ Րուհ իւլ Գուտսըն իտարէսի ալթընտա օլարագ իսթէտիյի քիմ-սէյէ իսթէտիյի զէմանտէ պաիչ օլունըր վէ անա մալիք օլմայարագ տաիսի Րուհ իւլ Գուտսըն վաֆթիզինէ մալիք օլունապիլիր:

Լիսանլար հագգընտա էն մուֆասսալ սուրէթտէ պահա էյլէյէն գրթա՝ 1 Կոր. 14իւնճիւ պագ տրր. 1—5ի մէյգ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրլզ քի իլնամլէ սէօյլէմէք լիսան-յէ սէօյլէմէքտէն տահա եիւքսէք տիր: Պիւթիւն պապը մէյգ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրլզ քի Կորունթօս միւ"մին-լերի լիսանլար իլէ սէօյլէմէքլիյի սու ի իսթիմալ էյլէմիչ-յեր իտի վէ քիլիսատա ինթիզամսըզլըգ վուգու՝ պուլ-մագտա իսի: Շու հագիգաթ տրր քի Րուհ իւլ Գուտ-սըն իչլէտիյի մահալտէ Շէյթան տաիսի իչլեր: Կորունթօս-տա սէօյլէ օլմուչ իսի: Պօղոս Բէսուլ անլէրին մալիք օլտուգլարը մէվհիպէլէրին քիլիսանըն մամուրիյէթի իչիւն խթիմալ օլունմասը իճապ էթտիյինի պէյան էտիյօր: 1 Կոր. 14. 12, 33: Պու պապըն մէյգինտէ կէօրիւյօրլզ քի պա՝զէն լիսանլէ սէօյլէյէն քիմսէ նէ սէօյլէտիյինի ան-յամազ: 14իւնճիւ այէթտէ տէյօր, «էյէր պիր զարիպ լի-սան իլէ տու՝ա էտէր իսէմ բուհուսմ տու՝ա էտէր լաքին զիհնիմ մէյվէսիզ գալըր»: Տէմէք խթէյօր քի նիչէ տէ-ֆա՝ լիսան սէօյլէյէն սէօյլէտիյինին մա՝նասընը անլամա-

յարագ սէօյլէր։ Պու սէպէպտէն Րէսուլ 6—19 այլթլէրտէ թէնպիհ էտիյօր քի լիսան սէօյլէյէն եա քէնտիսի թէրճէմէ էտէրէք եախօտ տիկէր պիրի թէրճէմէ էտէրէք սէօյլէսին։ 27—28։

Պուրատա Րէսուլի մէվհիպէ հագգրնատա տախի մուխթասար թարզտա միւթէլա՛ա էթմէք իճապ էտէր։ 'Ամալը Րուսուլ 1. 15—26յը մէյդ էթտիյիմիզտէ կէօրիւյօրդ քի Րէսուլլէր սայըլը պիր ճէմա՛աթ եանի օն իքի քիչի օլմալը իտի։ Պետրոս Րէսուլ պէյան էտիյօր քի օն իքիլէրտէն պիրի Յուդա հէլաք օլմուշ օլուպ ա-նըն մէվզի'ինի ալմագ իչիւն պիր քիմսէ լազըմ տըր։ Կէրէք Բապպ Ցիսուս իլէ կէրէքսէ չակիրտլէր իլէ պէ-րապեր եաչամըշ պիր թագըմ քիմսէլէր վար իտի։ 'Ա-մալ. 1. 22։ Հալ չու քի անլէր արասընտան սապթ պիր ֆէրտի ինթիխապ էթմէյի տիւչիւնտիւլէր։ Ամէպա նի՞-չիւն պիր ֆէրտ։ Զիւնքի Բապպ Ցիսուսըն չու սէօզիւ-նիւ տէր խաթըր էտիյօրլար իտի. «Պէն սիզ օն իքիլէրի սէչմէտիմ մի՞»։ Ցով. 6. 70։ Պու այէթ պէյան էտի-յօր քի Րէսուլլէր սապթ օն իքի ֆէրտ տիր։ 1 Կոր. 9. 1 պէյան էտիյօր քի Րէսուլ օլմագ իչիւն Բապպը կէօր-միշ օլմագ լազըմ տըր։ Ամալ. 1. 22 տախի պու այէթի թաստըգ էտէր։ Վագա՛ա Պետրոս վէ մէրգումընն արգատաչլարը օլան չօլ եիւզ եիրմի քիչի Ցուդանըն եէրինէ թուխմագ իւզրէ պիր քիմսէնին ինթիխապ օլուն-մասը վէ պէօյլէճէ սայընըն օն իքիյէ պալիդ օլմասը էլ-զէմ իտիյինի պիլտիկէր վէ օլ խուսուսատա պահս էթտի-լէր, պու չօգ տօղրու իտի, ֆագաթ 'Ամալ. 1. 23—26ընն պէյանը իւզէրէ Մաթիաս իսմինտէ պիր քիմսէյի ինն-տիդերին ինթիխապ էթմէլէրի տօղրու տէլիլ իտի, զիրա Բապպ պիր ազ սօնրա Պօղոսը Րէսուլ հալինտէ ինթի-խապ էտէճէք իտի։ Վահի 21. 14 պէյան էտիյօր քի

եէնի Երուսաղէմ չէդրինին «հիսարընըն օն իքի թէմէլի օլուպ անլէրտէ Գուզունըն օն իքի Րէսուլունըն իսմլէրի վար իտի»։ Իմտի էպէտիլէթտէ տախի Րէսուլլէրին սա-յըսը սապթ օն իքի օլաճագ տըր։ Շէօյլէ քի օն իքի Րէ-սուլլէրտէն մա՛տա Րէսուլ օլամագ։ Վագա՛ա Րէսուլ օլ-մագ մէվհիպէսի տախի քիլիսայա պախչ օլունմուշ իսէտ Րէսուլլէր եաչայրպ պու 'էօմրտէն կէօչմիշ օլարագ Րէ-սուլ օլմագ անլէրտէն մա՛տա հիչ պիր քիմսէյէ վէրիլմէ-միշ տիր վէ վէրիլէմէդ։ Պիլա չիւպհէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլմուշ օլան հէր միւ՚մինն պիր մագսատէ Ալլահ թա-րաֆընտան կէօնտէրիլմիշ տիր։ Ֆագաթ Բապպ Ցիսուսըն օն իքի Րէսուլլէրի կիպի հիչ պիր քիմսէ Րէսուլ օլամագ։ Անլէր էօլիւ տիրիլտէպիլիրլէր իտի, պու իմթիյազ անլէրէ վէրիլմիշ իտի, հալ չու քի Րյսալէյէյտէ հիչ պիր գը-թա՛տա հիչ պիր միւ՚մինէ էօլիւ տիրիլթմէք իմթիյազ վէ մէվհիպէսի վէրիլմէմիշ տիր։ Անլէր րէսալէ եազարգ-լարընտա հէր սէօզլէրի Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան վէրիլիր իտի պէօյլէճէ եանըլմազլար իտի։ Հալ չու քի անլէրտէն մա՛տա հիչ պիր միւ՚մին քէնտի սէօզիւ եա թահրիրաթը իչիւն եանըլմազ իտտիա՛ընտա պուլունա-մազ։ Անլէր Բապպ Ցիսուսը կէօրմիշ օլարագ անընգրյա-մընա չահիտ օլուրլար իտի։ Հալ չու քի հալ ը հազըրըն միւ՚մինլէրի անլէրին սէօզիւնէ ինանարագ չէհատէթ էտէր-լէր։ Անլէրին քիլիսալար վէ միւ՚մինլէր իւզէրինէ խու-սուսի հիւքիւմէթ վէ նուֆուզլարը վար իտի։ Անլէրտէն մատա հիչ պիր քիմսէնին պէօյլէ հիւքիւմէթ վէ նու-ֆուզուն գապուլ էտէմէզ իդ։ Փաիալըգ վէ Փաթրիգ-լիք սապթ Րէսուլլէրին մէմուրիյէթ վէ մէվհիպէլէրի օ-լուպ անը հիչ պիր քիմսէնին ալմագա հագգը եօգ տըր։

ՊԱՊ 16

ՐՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍ ՎԷ ՔՐԻՍՏՈՍԸՆ ԻՔԻՆՃԻ ԶՈՒՀՈՒՐԸ

Քրիստոսըն իքինճի զուհուրը թա'լիմին Ք. Մուգատէսէն մէչք էթմիչ օլան քիմսէլէր էյի պիլիրլեր քի Րուհ իւլ Գուտսըն օլ թա'լիմէ 'ազիմ 'ալագա վէ իրթիպաթը վար սըր։ Մէչք էտէլիմ։

Ծով. 16. 13, «Վուգու' պուլաճագ նէսննէլէրի սիզէ խապէր վէրէճէք սիր»։ Պու այէթ պէյան էտիյօր քի Րուհ իւլ Գուտս մի"ամինլէրէ միւսթագպէլ հագգընատ տախի թա'լիմ էտէր։ Ք. Մուգատատէսին միւսթագպէլ վէ վուգու' պուլաճագ չէյլէր թա'լիմի Քրիստոսըն իքինճի զուհուրընը պէյան էտէր։ Ք. Մուգատատէսին պիւթիւն թա'լիմի միւսթագպէլէ պիր կէօզ իլէ պագար եա'նի Քրիստոսըն իքինճի զուհուրընա նազար էտէր։ Տիկէր ճիւմլէ վագա'ալարը օլ 'ազիմ վագա'այա 'ալագատար վէ սանք սուրէթատ զիքր էտէր։ Իմդի Րուհ իւլ Գուտսա մալիք օ-ղան հեր մի"մինլէրին պու թա'լիմէ մութլագ իհանըր վէ օլ 'ազիմ զուհուրա միւնթազըր օլուր։

'Ահ ը Աթիգատ Քրիստոսըն իքինճի զուհուրը հագգընատ փէք չօգ փէյղամպէրլիքլէր մէվճուտ սըր։ Պիլիրիզ քի անլէրին ճիւմլէսինի պիզգաթ Րուհ իւլ Գուտս եազդըրըր։ Իմդի պու Զաթըն Քրիստոսըն իքինճի զուհուրը հագգընատ հալ ը հազըրըն մի"ամինլէրինէ թա'լիմ էթմէսի զայէթ թապի'լ սիր։ Զիրա 'Ահ ը Աթիգ փէյղամպէրլէրինէ նէֆխ էտիլտի իսէ հալ ը հազըրըն մի"ամինլէրի անլէրէ օլանատան տահա վազիհ վէ պէրրաք Թարզտա պու Զաթ Թարաֆընատան պէյան էտիլմէք իճապ էտէր իտի։ Բապպ Ցիսուս պու թա'լիմ հագգընատա չօգ ատֆա'լար թէպլիղաթտա պուլունտու վէ պալատէ մէզքիւր այէթատ պէյան էթտիյի իւզրէ Անըն պէյան էթմէտիյի հագիգաթլարը պու Զաթըն մի"ամինլէրէ թա'լիմ վէ իղահ էտէճէյի խապէր վէրիլտի։ Րէսուլլեր վէ Րէսուլի էյամըն մի"ամինլէրինատ պու փէյղամպէրլիյին իթմամ օլունտուղը կիպի, հալ ը հազըրտա տախի մի"ամինլէրատ, ճիւմլէ Րուհ իւլ Գուտտա մալիք օլանլարտա իթմամ օլունմագտա սըր, եա'նի Րուհ իւլ Գուտս Քենիֆ տօղտուրտուղը ֆիւսիհիրհ վուգու' պուլաճագ շէյլեր հագգընատ, Բապպ Ցիսուսըն զուհուրը հագգընատ թա'լիմ էյլէյօր։

Էֆս. 4. 30, «Ալլահըն Րուհ իւլ Գուտսընը մահզունէթմէյինիզ քի' անըն իլէ սիզ խէյաս կիւնիւ իչին միւհրլէնտիզ»։ Էֆս. 1. 13, 14իւ տախի պէրապէր մէչք էթմէլի իզ։ Մէզքիւր հէր իքի գրթա'լարտա տախի Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըյէ խէյաս եախօտ ֆիտիյէ կիւնիւ իչին մի"ամինլէրին միւհրլէնտիքլէրի զիքր օլունույօր։ Միւթէնէ'վվի գրթա'լարըն րուպարը իլէ կէօրիւյօրզ քի Բապպ Ցիսուսըն իքինճի զուհուրը խէյաս կիւնիւ սիր։ Օլ զէման մի"ամինլէր քեամիլ խէյասա նա"իլ օլաճագլար։ 1 Պետ. 1. 4տէ «Ախըր զէմանտա աչիքեար օլմազա հազըր օլան խէյաս» Բապպ Ցիսուսըն իքինճի զուհուրընտա մի"ամինլէրին մալիք օլաճագլարը խէյաս սըր։ Իպր. 9. 28տէ հագգընատ պահս օլունան խէյաս պու խէյաս սըր։ Բապպ Ցիսուս Քէնտի մի"ամինլէրինի քեամիլէն խէյաս էթմէք իչին զուհուր էտէճէք սիր։ Րօմ. 13. 11տէ զիքր օլունան խէյաս տախի պու խէյաս սըր։ Մի"ամինլէր օլ խէյասա եա'նի Բապպ Ցիսուսըն իքինճի զուհուրը

զէմանընա հէր կիւն տանա եագըն օլուրլար։ Րօմ. 8։ 23տէ վիքր օլունան խէլաս տախի 'այնի տիր։ Մի"էմին-լէր հալ ը հազրրտա Բապպ Ցիսուսըն զուհուրընտա մա-վիք օլաճագլարը խէլասըն հասրէթի իլէ օլ կիւնէ միւնթազրը օլուրլար։

Շու հագիգաթ տրր քի հալ ը հազրրտա մի"մին կիւնանլար ավգ'ընա, խէլաս թէ"մինաթընա, Րուհանի հայաթա վէ Րուհ իւլ Փուտսըն կիւնանա զալիպ կէլէն գուվվէթինէ մալիք օլուր։ Փագաթ մի"մին հալ ը հա-զրրտա կիւնանըն հիճումընտան վէ մէվճուտիյէթինտէն գուրթուլմազ։ Բապպ Ցիսուս զուհուր էթտիյինտէ, մի"մին կիւնանըն մէվճուտիյէթ վէ հիճումընտան, Շէյ-թանըն հիլէ վէ տէսխէյէրինտէն, նէֆսին վէ կիւնանլը թէնին ճիւմլէ արզու վէ հէվէսլէրինտէն քամիլէն վէ միւսթագիլէն գուրթուլաճագ տրր։ Շիմտիքի մալիք օ-տուղրմըզ օլ վագըթ մալիք օլաճագըմըզդա նիսպէթէն ան-ճագ վէն հալինտէ տիր։ Րուհ իւլ Փուտս միւ"մինի օլ կիւն իչին միւհրլէր, չէյլէքի հիչ պիր քիմսէնին վէ չէ-յին անտէ հիչ պիր կէօնա հագգը օլմազ։ Միւ"մին օլ կիւնէ պէքլէմէք իւզրէ պու Զաթ վասլթասըլլէ տօլտու-ռուլմըշ տրր։ Միւ"մինին նիչանկեանը Բապպ Ցիսուսըն զուհուրը կիւնիւ տիր։ Էյէր միւ"մին օլ կիւնէ միւնթա-զրր տէյիլ իսկ նիչանկեանօրզ պիրի տիր։ Րուհ իւլ Փուտս միւ"մինին կէօզլէրինի օլ կիւնէ պագտրրը։ Պու Զաթ միւ"մինէ պունուն իչին վէրիլմիշ տիր։

Րուհ իւլ Փուտս նիչէ տէֆա'լար թէսէլլի էտիճի թէսմիյէ օլունուշտր։ Ցով. 14. 16, 26։ 15. 26։ 16. 7։ 0, միւ"մինի նէ՞տէն տօլայը թէսէլլի էտէր։ Բապպ Ցիսուս Քէնտի միւ"մինլէրինի զէմին իւզէրինտէ նէֆիմ պրագմայրպ իքինճի տէֆա' եանրնա ալմագ իւզրէ կէլէ-ճէյինի զիքր վէ վա'տ էթմիշ տիր։ Ցով. 14. 1—3, 18։

Փագաթ 0 հալ ը հազրրտա պու զէմինտէ օլմայրպ սէմա-յա կիթմիշ տիր։ 'Ամալ. 1. 9—11։ Հալ ը հազրրտա իսկ նէթիմ գալան վէ Բապպլարը սէմատա օլան միւ"մինլէրի թէսէլլի էթմէք իւզրէ Րուհ իւլ Փուտս միւ"մինլէրէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Իչթէ հալ ը հազրրտա Րուհ իւլ Փուտ-սըն պիւթիւն իչի պու տրր, եանի միւ"մինլէրի ուզագ տիյարա, սէմայա կիթմիշ օլան էֆէնտիլէրի հագգընտա թէսէլլի էթմէք, 0 կիթմիշ իսկտէ թէքրարէն կէլէճէյինի խապէր վէրմէք վէ պէօյլէճէ ութանտրրմայան իւմիտ իլէ օլ կիւնէ պէքլէթմէք տիր։ Զաթէն միւ"մինլէր նէքահ-կէրլէրինի Բապպ Ցիսուսըն իքինճի զուհուրը թա'լիմ վէ վագա'սը իլէ թէսէլլի էթինլէր տէյու էմր վար տրր։ 1 Սէլ. 4. 18։ Պու թէսէլլի էթմէք իլէ Րուհ իւլ Փուտ-սըն տրր։ 'Ամալ. 9. 31։ Իչթէ պու սէպէպտէն 0 թէ-սէլլի էտիճի թէսմիյէ օլունմուշ տրր։

Վահի 22. 12—17ի օգու։ 12ինճի այէթտէ Բապպ Ցիսուս «Իչթէ թէզ կէլիրիմ» տէյօր։ 17ինճի այէթտէ իսկ «Րուհ վէ կէլին, կէլ, տէրլէր» տէյու պույուրույօր։ Րուհ իւլ Փուտսըն պիւթիւն հասրէթ վէ արզուսը հալ ը հազրը զէմանը վէ հալ ը հազրրըն միւ"մինլէրինի եանի Բապպ Ցիսուսըն Զէվճէսի օլան քիլիսայը Անըն զուհու-րընա հազրրլամագ տրր։ 0, միւ"մինլէրի օլ զուհուրըն արզու վէ հասրէթի իլէ էօյլէ տօլտուրրր քի անլէր Բապպ Ցիսուսա «կէլ» տէյու նիյազ էտէրլէր վէ «պէլի, թէզ կէլիրիմ» տէյէնէ, «ամին, եա Բապպ Ցիսուս, կէլ» տէրլէր։ Րուհ իւլ Փուտսըն միւ"մինլէրտէ էթտիյի էն'ա-զիմ, էն իլք վէ էն սօն տու'ա Բապպ Ցիսուսա «կէլ» տէմէք տիր։ Պու Զաթ Պէնտէկոստէէն պէրու 'ազիմ Քա'ալիյէթ իլէ միւ"մինլէրի պու իւմիտ վէ ինթիզար իլէ տօլտուրմագտա տրր։ Փէյղամպէրլէր վէ Րէսուլլէր վա-զիթասըլլէ էն զիյատէ հագգընտա եազըրտըզը մատտէ պու օլմուշ տրր։

Բուհ իւլ Գուտսըն զէմինաէ կէչիրէճէյի միւտաէթին հաւտուտը տախի զայէթ մա'նատար տըր։ 0, հալ ը հազըրտա միւ"մինին գալպինաէ թէմէզքիւն էաէրէք վէ Քէնաինի անըն իլէ 'այնիյէթէ գօյարագ զէմինաէ իլէմէքտէ տիր։ 0, զէմինաէ օլուպ Բապպ Յիսուս զուհուր էաէնէ գատար պու իշինաէ տէվամ էյլէյճէք տիր։ Յագաթ միւ"մինլեր Բապպ Յիսուսը խրիսթոպալ իշիւն հավայա րէք' օլունտուգլարընտա Բուհ իւլ Գուտս տախի պէրապէր ալընաճագ տըր։ 1 Մէլ. 4. 14—18տէ կէօրիւյօրզ քի միւ"մինլեր սէմտտան Փէտէրին սաղընտան զէմինէ էնմէքտէ օլան Բապպ Յիսուսը գարշրլամագ իւզրէ հավայա րէք' օլունաճագլար։ Բուհ իւլ Գուտս հագիպի միւ"մինլերին ճէմա'աթը օլան Քրիստոսըն Զէվճէսինտէ տիր։ Իմտի միւ"մինլեր հավայա րէք' օլունտուգլարընտա Բուհ իւլ Գուտս տախի րէք' օլունաճագ տըր։ Միւ"միհիր Բուհ իւլ Գուտստրզ օլամազլար։ Անիհր Բուհ իւլ Գուտս օլմատրգնա միւ"միհիֆհն չրզարլար, զիրա Բուհ իւլ Գուտս անիհր իլէ, այրըլաւտան ահիրհմ իրթիպաթտա 'այնիյէթէ կիւմիշ տիր։ Շեօղհէֆի Բուհ իւլ Գուտսըն զհմինէճ հալ ը հազրտաֆի կիպի իշի սաւթ Բապպ Յիսուսըն իֆհնճի զուհուրընա գատար տհվամ հէիպ օլ զհման պու տիւնեատան րհք' օլունաճագ տըր։

2 Մէլ. 2. 1—8ի օգու։ Պու գրթա'տա 6 վէ 7 այէթլէրէ միգգաթ էյլէ։ Պու այէթլէր պէյան էտիյօրլար քի հալ ը հազրտտա միւնեատա զահիր օլաճագ օլան չօլ Անթի-Քրիստոսըն—Տէճճալըն—զահիր օլմասընը մէն' էյլէյէն Զաթ Քիլիսատա օլան Բուհ իւլ Գուտս տըր հախօտա Բուհ իւլ Գուտսա մալիք օլան Քիլիսա տըր։ Շինճի այէթ «օրթատան գալգընճայատէք» տէյօր հանի «րէք' օլունճայատէք»։ Իմտի Բուհ իւլ Գուտս Բապպ Յիսուսըն զուհուրընտա զէմինաէն րէք' օլունաճագ տըր։

Պիլա շիւպհէ միւ"մինլեր հավայա րէք օլունտուգտան սօնրա զէմինաէ տէհլիլի պէյլարընն վագր' օլտուղը մուզայագա զէմանընտա տախի կիւնահքեարլարըն խէյաար իշիւն թէվպէ ֆուրսաթը օլաճագ տըր։ Վահի 14. 6, 7։ Թէվպէ վէ խէյաաա նա"իլ օլապիլմէք իշիւն մութլագ Բուհ իւլ Գուտսըն ատէմտէ իշլէմէսի լազըմ տըր։ Բուհ իւլ Գուտս պու զէմինաէ ատէմլեր արասընտա Պէնտէկոստէտէն էվվէլ տախի իշլէմիշ տիր։ 0, 'Ահտը Աթիգ զէմանընտա իշլէտիյի մա'նատա մուզայագա զէմանընտա տախի իշլէյէճէք տիր։ Յագաթ 'Ահտը Աթիգ միւ"մինլերինտէ հալ ը հազրրըն միւմինլերինտէ իշլէտիյի մա'նատա իշլէյէտիյի կիպի, մուզայագա զէմանընտա տախի հալ ը հազրտտա իշլէտիյի կիպի իշլէմէյէճէք տիր։ Իշթէ պու այէպպէն վէ պու մա'նատա Բուհ իւլ Գուտս պու տիւնեատան հավայա րէք' օլունաճագ տըր։

Բուհ իւլ Գուտս պին սէնէլիք էյամտա տախի իշլէյճէք տիր։ Պին սէնէլիք էյամըն իսթիտաաընտա կէրէք Իսրայէլ գավմինը կէրէքսէ պիւթիւն Թայֆէլէրի ույանտրմագ վէ թէվպէյէ կէթիրմէք իւզէրէ զէմինէ վէ աաէմլեր իւզերինէ պէ թէքրար փէք գուվվէթի թարզտա այօքիւլէճէք վէ կէօնաէրիլէճէք տիր։ Եօ'էլ 2։ 27—32։ Եսա. 32. 14—20ի տիգգաթ իլէ օգուտըղըմըզտա կէօրիյօրզ քի Բուհ իւլ Գուտս Իսրայէլ գավմը իւզերինէ այօքիւլէճէք տիր վէ օ այօքիւլիւնճէյէտէք Իսրայէլ գավմը վէ անըն մէմլէքէթի փէք չօգ ֆէլաքէթ վէ մուզայագաատան կէչէճէք տիր։ Զաքարիա 12. 10 պէյան էտիյօր քի Իսրայէլ գավմինա Բուհ իւլ Գուտս կէլէճէք վէ անլեր խէյաս պուլաճագլար տըր։ Պիլա շիւպհէ պու Բապպ Յիսուսըն մուզայագա զէմանընտան սօնրա վէ պին սէնէլիք էյամ'ն իսթիտաաընտա վագր օլաճագ տըր։ Զաք. 8, 20—23 պէյան էտիյօր քի թայֆէլէր տախի պու

ֆուրսաթտան չիսխատար օլաճագլար տըր։ Պիւթիւն պին աչնէլիք էյար գարֆընտա պու տիւննատա ատէմլէրին գալպէրինտէ վէ արալարընտա իշլէյէն, սալան, գուտա-յէթ վէ կիւնանօրզըզը մէյտանա կէթիրլէն պու Զաթ օլաճագ տըր։

Րուհ իւլ Փուտաս պու տիւննատա քէնտինի մի-թֆէրրիգ չէքլէրտէ իշնար էթտիկի կիպի, մի՞մինկր տէ օյարագ հավայա բէֆ՝ օյունտուղընտա օրատա վէ նէնի Երուսաղէմտէ տախի պագ՝ չէքլէրտէ քէնտինի իշնար էտէնէք տիր։ Վահի 4 վէ 5 պապար մի՞մինկրին հա-վատաքի ան՛վալարրընը թէրսիմ էյլէր։ Օլ զէման Րուհ իւլ Փուտաս ճանրագ ալէվլէնէն նէտի գանտիլ չէքլինտէ իշնար օյունաճագ տըր։ Վահի 4. 5։ Նէտի կէօզ չէք-լինտէ իշնար օյունաճագ տըր։ Վահի 5. 6։ Նէտի սայ-սը Ք. Մուգատտէստէ զէմանա ա՞իտ վէ քէմալիյէթ կէօսթէրէն պիր սայր տըր։ Մուգայագա զէմանընտա կիւ-նահը կէօսթէրէն վէ հիւքմ էյլէյէն պիր Զաթ հալինտէ պու չէքլէրտէ կէօրիւնմէսի իճապ էտէր։

Վահի 21 վէ 22 ինճի պապարտա նէնի Երուսաղէմին թա՛րիֆի մէվճուտ տըր։ 22. 1 տէ «հայաթ սույունընը փաք ըրմադը» ղիքր օյունույօր։ Րուհ իւլ Փուտաս մի՞-մինկրին հայաթը տըր։ Պու այէթտէ Ուլուհիյէթին իւչ Շախսարընը կէօրիւյօրըզ։ Ամմա՛ հանի փէտէր, Փուզու հանի օղուլ օյան Բապպ Յիսուս Քրիստոս վէ հայաթ ըր-մադը հանի Րուհ իւլ Փուտաս։ Պու Զաթ պիւթիւն էպէ-տիյէթտէ Քէնտինի մի՞մինկր իւէ այնիյէթտէ հրգիզ էյլէ-յէրէք անկերէ եաչայաճագ տըր։

Քրիստոսըն իքինճի գուհուրը Թա՛լիմի Ք. Մուգատ-տէսին էն էսասի Թա՛լիմկերինտէն պիրի տիր։ Պու սէ-պէպտէն Րուհ իւլ Փուտաս քէնտի քիթապընտա անա չօգ էնէմմիյէթ վէ մահալ վէրմիշ տիր։ Պու Թա՛լիմին մի՞-

մինկէրին 'էօմրիւնէ օյան 'ալագասընը մէյգ էտէր իսէք անընն հայաթի պիր Թա՛լիմ օլտուղընը անկարըզ (*)։ Րուհ իւլ Փուտաս վէ Անընն վաֆթիզինէ մահիք օյան հէր մի՞-մին պու Թա՛լիմի մութլագ գապուլ էտէր։ Ներէտէ խա-փա, սատէ վէ Բապպն հուզուրընտա միւթէվազը մի՞-մինկէր պուլուր իսէն մութլագ անկէր պու Թա՛լիմի ճան-տան վէ 'էօմր իւէ գապուլ էտիյօրլար տէյու պուլաճագ-սըն։ Պու Թա՛լիմ վէ հագիգաթը գապուլ էտէպիմէք ի-չին թէվազու վէ չօճուգ իմանը լազըմ տըր։ Րուհ իւլ Փուտաս պէօյլէկէր խաթէր։ Ֆագաթ պու Թա՛լիմի ֆիքրէն գապուլ էթմէք իւէ գալպէն վէ 'էօմր իւէ գապուլ էթմէք ապասընտա 'ազիմ ֆարգ մէվճուտ տըր։ Րուհ իւլ Փուտաս պու Թա՛լիմի մի՞մինկրին 'էօմրինտէ ֆաթհին պիր միւ-չէվվիգ վէ մուհտարիք հալընա կէթիրմէք խաթէյօր։

(*) Մի՞կիֆիլ «Քրիստոսըն իլինճի Զուհուրը» իքապընդ-հէնճի պապընա միւրաճա՛ապ օլունա։

ՊԱՊ 17

ԲՈՒՀ ԻԼ ԳՈՒՏՍ ՎԷ ՓԻԼԻՍԱ

Բուհ իլ Գուտսըն Փիլիսայա օլան 'ազիմ 'ալագա-
սընը անլայապիլմէք իչիւն Փիլիանըն նէ օյտուզունը
մէշք էթմէմիզ իճապ էտէր։ Փիլիա նէ՞ տիր սուալընա
Ք. Մուգատտէս վագին թարզտա ճէվապ վէրիյօր։ Էֆս.
1. 23. «Պու տախի Անըն ճէսէտի օյուպ ճիւմլէյի հէր
չէյտէ թէքմիլ էտէնին քէմալիյէթի տիր»։ Էֆս. 4. 16։
«Ճէսէտին եանի քիլիսանըն պաչը Ո տըր»։ Կող. 1.
18։ «Ճէսէտի օլան քիլիսա իչիւն»։ Կող. 1. 24։ Պու
գըթա'լար իլէ իսպաթ օլունույօր քի քիլիսա Քրիստոսըն
ճէսէտի տիր։ Պու գըթա'լար անը պաչ վէ պէտէն րէսմ-
լէրի իլէ իլգան էտիյօրլար։

Էֆս. 5. 23–32յի միգդաթ իլէ օգու։ Վ.տի 19.
7—9ը վէ 22. 17յի տախի պէրապէր օգու։ Պու գրթա'-
լար իլէ տախի կէօրիւյօրլզ քի Փիլիսա Քրիստոսըն Զէվ-
ճէսէի տիր։ Իմտի պալատէ մէզգիւր իքի մէչդի պիրլէչ
տիրէրէք տէրիլ, Քրիսոսըն Զեվճեսի վէ ճեսէտի
օլան պիր ճեմիյէք տիր։

Փիլիսա Պէնտէկոստէտէ պաչլամըչ տըր։ 'Ամալ. 2.
47։ 'Ատը Սթիգ զէմանընտա վէ հատթա Քրիստոսըն
զէմանընտա տախի քիլիսա մէվճուտ տէյիլ իսի վէ պաչ-
լամամըչ իսի։ Մատ. 16. 18։ Ծիսուս Քրիստոս տէյօր,
«Քիլիսամը պինա էտէճէյիմ»։ Իմտի Բապպ Ծիսուսըն
'էօմրիւ զէմանընտա քիլիսանըն պաչլամասը վէ մէյտանա
կէլմէսի տանա միւսթագպիլէտէ օլաճագ պիր վագա'ա
իտի։ Վէ 'Ամալ. 2. 47 իլէ կէօրիւյօրլզ քի Բուհ իլ

Գուտս զէմինէ կէլէրէք քիլիսայը թէչքիլ էթմէյէ պաչ-
լատը։ Էֆս. 3. 1—1 ի միգդաթ իլէ մէչգ էթտիյիմիզտէ
խուսուսա ծրնճը այէթէ նազար էթտիյիմիզտէ կէօրիւ-
յօրլզ քի քիլիսա հագգընտա 'Ատը Սթիգ փէյղամպէր-
լէրինտէն հիչ պիրինէ Ալլահ թարաֆընտան հիչ պիր քէ-
լամ քէչք օլունմատը վէ անլէր քէնտի փէյղամպէրլիք
քիթապլարընտա անըն հագգընտա պահա էթմէտիլէր։
Պիլա չիւպէ քիլիսա լուզէթի կէրէք 'Ատը Սթիգ զէ-
մանընտա կէրէքսէ օլ զէմանըն նիչէ ճէմիյէթլերի իչիւն
խաթիմալ օլունըր իտի։ Զիրա քիլիսա լուզէթի եունանիճէ
պիր լուզէթ օլուպ պիր մահալտհի եահսոs պիր շհիրճհի
անլրն խաթիճինէ պիր մագսհs իլէ չաղրըլան վէ թհճհմիւ'
հհհի լիսանհէհրիլ ճհմիյէթի մա'նաըլրնը վհերիր։ Իչթէ պու
մա'նաա օլարագ Մըսրրտան Քէնանա կիթմէկ իւզրէ
չէօլտէ թէճէմմիւ' էթմիչ ('Ա հալ. 7. 38) ճէմի'յէթ վէ Էֆ-
սուս չէնրինին մէչտանընա, Պօղոս Բէսուլ վէ անըն վազ'
մատտէսի ալէյհինտէ պաղրըչմագ իւզրէ ճէմ' օլմուչ քիմ-
սէլէր վէ գապահաթլըլար մուհաքէմէ էթմէկ իւզրէ թա'-
յին օլունմըչ ճէմիյէթ տախի քիլիսա թէճմիյէ օլունույօր,
('Ամալ. 19. 32, 39, 40,) զիրա պու գըթա'լարտա ճէ-
մի'յէթ տէյու խաթիմալ օլունան լուզէթլէրին եունանիճէ-
սի քիլիսա լուզէթի տիր։ Էյէր 'Ատը Սթիգին խսրա-
յէլ գավմընտան իսպարէթ Մըսրրտան չէօլէ կէլմիչ ճէմի'-
յէթի քիլիսա լուզէթի իլէ թէճմիյէ օլունտուգը իչիւն
հագիգաթէն Բապպ Ծիսուսըն Զէվճէսի վէ ճէսէտի օլան
քիլիսա տըր տէյէպիլիր իսէք, Էֆսուս չէնրինին մէյտա-
նընտա թէճէմմի'ւ էտէն կիւնահքար ճէմի'յէթ վէ չէհ-
քին տավալարընը ֆասլ էյլէյէն հիւքիւմէթ ճէմիյէթինէ
տախի Բապպըն զէվճէսի վէ ճէսէտի քիլիսա տըր տէյու
պագմալը իզ։ Խայր, պէօյլէ պիր նէթիճէյէ կէլմէք ապէս
վէ Ք. Մուգատտէսին թա'լիմինի թահգիր էթմէք տիր։

Այէթլէրին մէջի իլէ պէրրագ Թարզուա կէօրիւյօրըզ քի Բապպ Ցիսուսըն Զէվճէսի վէ ճէսէտի օյան քիլիսա Պէնտէկոստէտ Րուհ իւլ Գուտսըն զէմինէ կէլմէսի իլէ պաչլամըշ օլուպ անտէն էվվէլ եօգ իսի։

Քիլիսայը թէչքիլ էյնէյէն Րուհ իւլ Գուտս տըր։ Պէնտէկոստէտէն էվվէլ քիլիսանըն թէչքիլթը եօգ իքէն կէօրիւյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլտիյինտէ քիլիսայը թէչքիլ էթմէյէ պաչլատը։ Մատ. 16. 18։ Ա՛մալ. 2. 47։ Րուհ իւլ Գուտս զէմինէ կէլմէզտէն էվվէլ քիլիսանըն թէչքիլթը միւմքինսիզ իսի։ Պու Զաթ զէմինէ կէլէրէք թայֆէլէր արասընտան պիր գավմ ինթիխապ էթմէյէ պաչլամըշ օլուպ (Ա՛մալ. 15. 14.) հալա օլ իչինտէ տէվամ էյլէմէքտէ տիր։ Պու զէման թայֆէլէրին թէմամիյէթի զէմանը տըր։ Րօմ. 11. 25։ Րուհ իւլ Գուտսըն պու զէմանտա պիւթիւն իչի քիլիսայը ինթիխապ էթմէք վէ անըն սայրսընը թէմամ էթմէք տիր։ Րուհ իւլ Գուտս չիմտի Ա՛նտը Աթիգ զէմանընտա իչլէտիյի կիպի իչլէմէյօր։ Օլ զէման Իսրայէլ գավմընա թախսիս օլունմուշ պիր զէման իսի. Պէնտէկոստէտէն չիմտիյէ գատար իսէ հէր միլլէթ, հէր գավմ, հէր լիսան վէ հէր գապիլէտէն Բապպ Ցիսուսըն քիլիսասը օլմագ իւզրէ ինթիխապ օլունանլարըն զէմանը տըր։ Ցով. 1. 11, 12։ Րօմ. 8. 28—30։ Ալլահըմզըն ինտինտէ քիլիսանըն սայրսը մա՛լիւմ պիր սայը տըր։ Անըն ինտինտէ հալը հազրը թայֆէլէրին եանի քիլիսանըն զէմանը թային օլունմուշ տըր։ Րօմ. 11. 25։ Րուհ իւլ Գուտս Իլահի պիր Զաթ հալինտէ մէզգիւր սայրսը վէ թա՛յին օլունմըշ զէմանը պիլէրէք հալը հազրտա կիւնահքարլար արասընտան Բապպ Ցիսուսըն Զէվճէսի օլմագ իւզրէ պիր գավմ ինթիխապ էյլէմէքտէ տիր։ Հալը հազրը զէման պիւթիւն տիւնեանըն խէլաս պուլաճաղը զէման տէյիլ

տիր։ Պիյա չիւպհէ պիւթիւն տիւնեանըն խէլաս պուլաճաղը պիր սալահ միւտաէթի վար տըր քի օ տանա զուհուր էթմէմիշ տիր։ Օ պին սէնէլիք էյամ տըր (*)։ Ֆագաթ չիմտի աղ վէ սայրսը քիմսէյէրին տա՛վէթ վէ ինթիխապ օլունտուգարը քիլիսա զէմանը տըր։

Պուբաատա Թապի՛ի սուրէթտէ ազատ իրատէթ վէ Թագուիրի Իլահի պահսը մէյտանա չըգար։ Պունա վէրէճէյինիզ ճէվապը ուզաթմագ իսթէմէյիզ, զիրա փէք մուֆասսալ պահս Թալէպ էյլէր։ Ֆագաթ մուխթասարճէ տէրիզ քի Ալլահըմզը Էզէլիյէթտէն հէր չէյի պիլէն վէ կէօրէն պիր Զաթ տըր։ Օ էզէլիյէթտէն ճիւմլէ ինսանլարըն հէր պիր ֆէրտինէ էտէճէյինի, Բապպ Ցիսուսը գապուլ էտէճէյինի եահօտ էթմէյէճէյինի պիլմի վէ կէօրմի։ Անըն ինտինտէ միւսթագպէլին ճիւմլէ վագա՛ալարը, վագը՛ օլուպ կէչէն վագա՛ալար կիպի տիրլէր։ Իմտի պու էզէլի պիլգիսի իւզէրէ ազատ իրատէթլէրի իլէ խէլաս պուլաճագ օլանլարը վէ հէլաք օլաճագ օլանլարը ֆէնտի տէֆթէրինէ գայտ էթմիշ տիր։ Վէ կէօրիյօրըզ քի հալը հազրը զէման փէք աղ քիմսէյէրին խէլաս պուլաճագլարը զէման տըր։

Պու միւտաէթին պիր նիհայէթի վար տըր։ Պունտան էվվէլքի պապտա պահս օլունտուղը իւզէրէ Րուհ իւլ Գուտս պիր զէման սօնրա եանի Բապպ Ցիսուս զուհուր էթտիյինտէ հավայա րէֆ՛ օլունաճագ տըր։ Օլ զէման քիլիսա տահի Բապպ Ցիսուսա րէֆ՛ օլունաճագ տըր։ Շէօյլէ քի Րուհ իւլ Գուտս Պէնտէկոստէտէ զէմինէ կէլէրէք քիլիսայը ինթիխապ էթմէյէ պաչլամըշ օլուպ անըն ինթիխապ զէմանը վէ սայրսը թէմամ օլտուղընտա Րուհ իւլ Գուտս

(*) Մի՛ կնիքին «Քրիստոսըն հիմնեմի Զուհուրը» հիմապրնըն 15, 16 վէ 17հնեմի պապարընա միւրաճա՛ատ օլունա։

իւէ պէրապէր հավայա Բապպ Յիսուսա ըէֆ' օլունաճագ տըր։ Օլ զէման Բուհ իւլ Գուտս քիլիասը քէնտի զէվճի իչիւն հազըրլանմըչ պիր կելին կիպի Բապպ Յիսուսա արզ էտէճէք տիր։ Վահի 19. 7. 9։ Շիման քիլիսանըն պիւ-թիւն ինթիխապ վէ իտարէսի Բուհ իւլ Գուտսըն էօհտե-սինտէ տիր, ֆագաթ Օ անը տիկեր պիր զաթ իչիւն ևա-նի Բապպ Յիսուսա հազըրլամագտա տըր։

'Ահտը Աթիդ միւ"մինլերի քիլիսա տէյիլլեր տիր։ Անլեր տախի ճէլալէ նա"իլ օլաճագլար ֆագաթ քիլիսա-նըն մալիք օլտուղր ճէլալէ հիչ պիր տէհրին միւ"մինլերի մալիք օլմայաճագ տըր։

Գալատէ մէզքիւր այէթլերին պէյանընա կէօրէ քի-լիսանըն Բապպ Յիսուսըն ճէսէտի օլմասը զայէթ 'ազիմ վէ տէրին մա'նայր հավլի տիր։ Ռուսուսա 1 Կոր. 12. 12—32 պուս հագիգաթը իզահ էտէն պիր գրթա' տըր։ Գուս գրթա'սա քիլիսանըն պիրլիկին վէ պունուս էտէն իսէ Բուհ իւլ Գուտս իսիկին կէօրիւյորըզ։ (13։) Պիր ին-սան ճէսէտի հալինտէ ազալարըն եէքտիկէրլէրինէ օլան 'ալագա վէ իթթիհատլարը, պիր մաքլունանըն ֆարգը ա-զալարընըն իթթիհատընա պէնղէմէզ։ Ճէսէտին 'ազալարը եէքտիկէրլէրինէ հայաթի 'ալագա իւէ բապրթատա պուս-լունըրլար։ Հալը հազըրըն միւ"մինլերինին իթթիհատը պուս նէվ'տէն տիր։ Անլեր պիր վահտէթ, պիրլիք թէչքիլ էտէրլեր քի պուս քիլիսա թէօմիյէ օլունուսյար։ էֆս. 4. 16ընըն պէյանընա կէօրէ պիւթիւն վիւճիւտ ևանի քիլիսա պիր պէտէն հալինտէ քէնտի հէր ճիհէթինէ վէ հէր զէր-բէսինէ Պաչտան ևանի Բապպ Յիսուստան գուվվէթ վէ իտարէ գապուլ էտէր։ 'Ազալարըն ևանի միւ"մինլերինին տախի եէքտիկէրլէրինէ օլան 'ալագալարը զայէթ հայաթի տիր։ 1 Կոր. 12ինճի պապին պէյանը իւզերէ 'ազանըն պիրինին միւզթաբիկ օլմասը տիկերլերի տախի իզթիրա-

պա կիրիֆթար էյլեր։ Պիրինին մէսթուր օլմասը տիկեր-լերի տախի մէսթուր էտէր։ Պիրինին զա'աֆիյէթի տիկեր-լերի անա տօղրու իզթիրագը հիսս վէ անըն իչիւն տու'ա իւէ տօլտուրըր։ Հալը հազըրըն միւ"մինլերի պուս միյար-տան նէ՛ էնկին պիր 'էօմր իմրար էտիյօրլար։ Պունըն ճիւմլէսինի միւ"մինլերտէ իճրա էյլէյէն, անլերի պիր վիւ-ճիւտ հալինտէ պաչ օլան Բապպ Յիսուսա բապթ էյլէյէն վէ անլերի 'այնի վիւճիւտիւն 'ազալարը հալինտէ եէք-տիկէրլէրինէ բապթ էյլէյէն Բուհ իւլ Գուտս տըր։

Պուս իթթիհատ հագգընտա Ֆիլ. 2. 1—3տէ պահա օլունուսյար։ էֆս. 4. 3. «Սէլամէթին պէնտի իւէ Բու-հուն սէպէպ 'օլտուղը պիրլիյի հըֆզ էթմէյէ ճէհտ էտէ-սինիզ»։ Պուս գրթա'տա կէօրիւյորըզ քի Բուհ իւլ Գուտս պիրլիք հուսուսլէ կէթիրիր։ Պիւթիւն Ֆ. Մուգատտէս խուսուսա Պէնտէկոստէտէն սօնրա եազըլան գրսմլարը միւ"մինլերին իթթիհատընը մէհտ ու սէնա էտիպ էյղէմ իտիյնատէն պահս էտիյօր։ 133իւնճիւ Մէզմուր հէր քէսին պիտիյի պիր Մէզմուր տըր։ Պուս ճիւմլէ իւէ պէյքի փէք ազ քիմսէյէր պուս Մէզմուրտաքի Բուհ իւլ Գուտսը իմա էտէն րէմզէ տիգգաթ էթմիչ տիրլեր։ Պիւթիւն 'Ահտը Աթիդտէ վէ Բէսալէհէմտէ, եազ Բուհ իւլ Գուտսը կէօս-թէրէն պիր նուժունէ վէ թէչպիհ տիր։ Միւ"մինլերին իթթիհատը նէ՛ գատար թապի'ի տիր։ Այնի Զաթ, 'այնի էսաս վէ մէպտէլերի իւէ, ասլա թէպտիլաթ պիլմէյէն վէ տէյիմէյէն թապի'աթը իւէ պիր թագըմ քիմսէյէրին պիւ-թիւն մահիյէթլերինին զապթ էթտիյինատ, անլերին 'այնի միւթեյա', մէպտէ վէ թավր ու հարաքէթէ մալիք օլ-մալարը զայէթ թապի'ի տիր։ 'Ամալ. 4. 24իւ օ-գուս։ Պունլար Բուհ իւլ Գուտս իւէ տօլանլար տըր։ 1 Կոր. 1. 10։

Թէճրիպէ"ի չախսիյէմիզէ վէ Ֆ. Մուգատտէսէն

պիր չօգ միասլար իլէ պիլիր իզ քի մէզքիւր պիրլիյի 'ա-
մէլի 'էօմրէ կէչիրէնլէր Րուհ իւլ Գուտաս իլէ տօյու քիմ-
սէլէր տիր: Րուհ իւլ Գուտաս պիր ճէմի'յէթի զիյարէթ էյ-
լէյիպ անտէ պիր ինթիհահ զուհուր էթտիրինտէ, պունու
փէք գօյայ կէօրիւյօրըզ: Օյ զէման միւ''մինլէր եէքտի-
կէրլէրիւէ զայէթ եագըն 'ալագատա պուլունլրլար: Իմտի
միւ''մինլէրին իթթիհատսըզլրըզընա վէ հալը հազրր քիլի-
սալարըն իթթիֆագսըզլրըզընա իլգ վէ սօն սէպէպ Րուհ
իւլ Գուտասա քեամիլ միւսա'ատէ վէրմէմէք տիր:

Րէսուլի էյամըն միւ''մինլէրի պու հալէ մալիք իտի-
լէր: Անլէր պիր պաչա բաալթ օլունմրչ, եէքտիկէրլէրինի
քէնտի նէֆսլէրինտէն տահա իւսթիւն թութման (Րօմ.
12. 10: Ֆիլ. 2. 3.) վէ եէքտիկէրլէրի ուղրունա էօ-
լիւմէ տախի թէսլիմ օլունմազա բազի օլան քիմսէլէր ի-
տիլէր: 1 Ցով. 3. 16: Հալը հազրրտա միւ''մինլէր Րուհ
իւլ Գուտաս իլէ թամ մա'նատա տօլարլար իսէ պու Զաթ
եինէ 'այնի նէթիճէյի հուսուլէ կէթիրէճէք տիր: Րուհ իւլ
Գուտաս միւ''մինլէրին հայաթը տըր: Իմտի հայաթ նէ նիա-
պէթտէ իսէ իթթիհատ վէ վահտէթ տախի օլ նիսպէթտէ
օլուր:

Քիլիսանըն գըլաղուզու վէ հալը հազրր նազըրը
Րուհ իւլ Գուտաս տըր: 'Ամալ. 20. 28, «Իմտի քէնտի-
նիզ վէ Ալլահըն քէնտի գանը իլէ սաթուն այտրոը քի-
լիսասրնը կիւթմէք իչիւն Րուհ իւլ Գուտասրն սիզի իւզէ-
րինէ նազըր թա'յին էյլէտիյի պիւթիւն սիւրիւյէ մուգա-
յէտ օլունուզ»: Պու գրթա' պէյան էտիյօր քի քիլիսա-
նըն միւտիր, գըլաղուզ վէ պաչ նազրրը հալինտէ անը
կիւթմէք իւզրէ չօպանլար թա'յին էյլէյէն պիզզաթ Րուհ
իւլ Գուտաս տըր: Իմտի անրն ճիւմլէ թանզրմաթը Անրն
եէսինտէ տիր: Պուրատա թապի'ի սուրէթտէ քիլիսէ խա-
տէմէսի վէ քիլիսանըն ուսուլը իտարէսի պահսընա կէ-
վիրիզ:

Կէրէք 'Ամալը Րուսուլ քիթապրնրն կէրէքսէ Րէ-
սուլէրին պէյանրնա կէօրէ Րէսուլի էյամրն մահալլի քի-
լիսալարրնտա իքի նէվ' մէ''մուրիյէթ վար իտի, 1. Չօ-
պանլրզ եախսա եպիսկոպոսլուգ վէ 2. Շէմմասլրզ: Տի-
տոս 1. 5—9ր մէչզ իլէ կէօրիւյօրըզ քի «իխթիյար», ե-
պիսկոպոս տըր: Րէսուլի էյամտա պիր քիլիսատա պիր
չօպան օլմայրզ չօգ չօպանլար եանի եպիսկոպոսլար օլուր
իտի: 'Ամալ. 20. 17տէ կէօրտիւյիւմիւզ իւզրէ էֆսուս
քիլիսասրնըն պիր գաչ եպիսկոպոսլարը վար իտի: Պու
այէթի 28ինճի այէթ իլէ բուպար էթտիյիմիզտէ «իխթի-
յարլարրն» քիլիսանըն չօպանլարը իտիքէրինի կէօրիւյո-
րըզ: Փրօթեսթանթ քիլիսալարըմըզրն պիր քիլիսայա սալթ
պիր չօպան թահսիս էթմէյէրի Ր. Մուգատտէս մու-
վաֆըգ տէյիլ տիր: Րուհ իւլ Գուտասրն պիր քիլիսայա
պիր գաչ եպիսկոպոս թա'յին էթմէքտէ 'ազիմ մագսէտի
վար սլր: 1 Տիմ. 5. 17: Պիլա չիւպհէ պիր քիմսէտէն
իսէ, պիր քիլիսանըն իչ վէ գայզուսրնը պիր գաչ քիմ-
սէլէրին պիրլիքտէ թաչրմալարը տահա գօյայ տըր: Թաշ-
պրմրզ տախի չակիրտէրի վազ էթմէք իչիւն պիրէր պի-
քէր տէյիլ իլլա իքիչէր իքիչէր կէօնտէրտի: Ղուկ. 10.
1: Րուհ իւլ Գուտաս միւպէչչիրլէրի տախի ինթիխապ էյ-
լէտիյինտէ այնի ուսուլը թութտուս: 'Ամալ. 13. 1—3:
Պիլա չիւպհէ քէնտի պիր վա'իզլէրինին պիլէ մա'աչլարրնը
վագթրնտա վէրմէքտէ թէքեասիւլ էտէն քիլիսալարըմրզ
պիրտէն զիյատէ չօպանլար տա'վէթ էթմէք ուսուլրնը
աալա գապուլ էտէմէզլէր: Վա''իզլէրին քէնտի մա'աչա-
ըրնըն աղլըզր հագգրնտա էթտիքլէրի չիքճայէթ տօղրու
տըր: Հալ չու քի էյէր հալը հազրր քիլիսալարըմրզ Րէ-
սուլի ուսուլը գապուլ էտէրէք պիր գաչ չօպան տավէթ
էթտէյէր նէ՞ էտճէէքլէր: Հալը հազրր քիլիսալարըմրզրն
Բուհանի իչ իչիւն սարգ էթտիքլէրի ագչէ զայէթ ազ

որը։ Էյէր քիւհասլարըմզտա մէվճուտ էհալի Աստը Աթիգ ուսուլընճա քէնտի գազանճլարընըն օնտա պիրինի Րուհանի իչէ վէրէճէք օյսալար քիւհասլարըն հէր պիրի պիր գաչ չօպանլարը չիմաքի թէա՛յիւչէրինատէն ուէք եւ-քսէք թէայիւչ իլէ իտարէ էտէպիւիրլէր։

Ք. Մուգատտէատ Րուհանի իչճիէրին հիչ պիրինին թա՛յին օյունմըշ պիր մա՛աչ ալարագ չալըշմալարընը կէօրմէյօրմ։ Հալը հազըր քիւհասլարըն ուսուլընճա փազարլըգ էտէրէք վա՛իզ եա չօպան տա՛վէթ էթմէք վէ փազարլըգ էտէրէք մա՛լիմ պիր մէպլաղ թալէպ էթմէք Ք. Մուգատտէատ մուվաֆֆըգ տէյիլ տիր։ Հագիգաթ որը քի իչճի իւճրէթինէ յայըգ որը (1 Տիմ. 5. 18.) ֆագաթ փազարլըգ Րուհ իւլ Գուտսընն իչի տէյիլ տիր։ Տիկէր հէր հանկը պիր իչտէ փազարլըգ տօղրու օլապիլիր, ֆագաթ քիւհսէ խատէրէմի օյան պիր իչճինին, պիր չօպան եա վա՛իզին փազարլըգ էթմէյէ Ք. Մուգատտէատէն թա՛լիմի, էմրի վէ էօրնէյի հօգ որը։ Ո, մէճճանէն այրը օլուպ մէճճանէն վէրմէլի տիր։ Մատ. 10. 8։ Ֆագաթ քէնտի թէա՛յիւչիւ իչիւն Բապպա իման էթմէսի իճապ էտէր։ Միւ՛մինի Րուհանի իչէ տա՛վէթ էտէն Րուհ իւլ Գուտս օյտուղը կիպի (Ա՛տ. 13. 1—3) անըն թէա՛յիւչիւնիւ տիւչիւնէն տախի 'այնի Զաթ որը։ Վէ իչճի քէնտի չախսը իչիւն իման էթմէկի իճապ էթտիյի կիպի, քէնտի ֆամիլիա էֆրատը իչիւն տախի իման էթմէլի տիր։ Րուհ իւլ Գուտս հէփսինի պիրլիքտէ թէատրիք էտէճէք տիր։ Պիլա չիւպհէ միւ՛մինլէրէ վէ քիւհսա էֆրատընա 'ազիմ պիր իչ վար որը։ Հալը հազըր Րուհ իւլ Գուտսըն իտարէ միւտաէթինտէ միւ՛միւնլէրին քէնտի գազանճլարընըն օնտա պիրինի Րուհանի իչէ սարֆ էթմէլէրի թա՛լիմի հօգ որը։ Իլա Րուհ իւլ Գուտսըն տէյտէթինէ կէօրէ վէրմէք թա՛լիմի վար որը։ Րուհ իւլ Գուտս իլէ

ռօլու պիր քիմսէնին հիչ պիր չէրի՛աթ իլէ իտարէ օյունմաորը կիպի, անըն Բապպըն իչինէ վէրտիյի մէպլաղ տախի չէրի՛աթ ալթընտա տէյիլ տիր։ Շէօյլէչի պիր միւ՛մինին Րուհանի իչ իչիւն վէրտիյի փարա Րուհ իւլ Գուտսա վէրտիյի մէյտան վէ միւսաատէյէ նիսպէթէն օյուր։ Քիւհսալարըն քէնտի վա՛իզէրինին թէա՛յիւչինիւ քեսֆի միգտար վէրմէտիքլէրինէ վէ Րէսուլի ուսուլ իւզէրէ պիրտէն զիյատէ չօպանյար իտարէ էթմէտիքլէրինէ սէպէպ Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օյմատգլարը որը։ Էյէր հալը հազըր միւ՛մինլէր վէ մահալլի քիւհսալար Րէսուլի էյամտա օյտուղը իւզէրէ Րուհ իւլ Գուտսա քեսիմլի մէյտան վէրիպ անա հէր խուսուսատա թէալիմ վէ իտգի օլուրլար իսէ Րուհանի իչէ վէրտիքլէրի մէպլաղ 'Աստը Աթիգ միւ՛մինլէրինին օնտալըգլարընտան տահա պէօյիւք օլուր։

Եպիսկոպոսլարըն եահի չօպանլարըն թախսիս օյունմալարը Ք. Մուգատտէատ մուվաֆֆըգ որը, ֆագաթ անլէրէ էլլէր գօյահագ օյան քիմսէլէր պիզգաթ Րուհանի 'էօմրէ մալիք վէ էլլէր գօնուլմուչ քիմսէլէր օյմալըլար որը։ Տիտոս 1. 5։ Ք. Մուգատտէս չօպանլարրն էլ գօնուլմամըշ օյան քիմսէլէր թարաֆընտան թախսիս օյունմալարը թա՛լիմինի թատտըգ էթմէկ։ Պիլա չիւպհէ չօպան օյահագ վէ չօպան թախսիս էտէճէք օյանլարրն Րուհ իւլ Գուտս իլէ մէմլու օյմուչ ատէմլէր օյմալարը իճապ էտէր։

Քիլիսա՛ըն եահի Բապպ Յիտուսըն Զէվճէսի օյան հալը հազըր միւ՛մինլէր ճէմի՛յէթինին պիր մէզհէպ իսմինի քէնտի իւզէրինէ ալմասը Րուհ իւլ Գուտսըն միւրատը տէյիլ տիր։ Վաֆֆիզական, Երիցական վէ զայրի մէզհէպ իսմէրի Րուհ իւլ Գուտտատան տէյիլ տիր։ Հատթա «Բրիտանիա» թա՛պիրի տախի Րուհ իւլ Գուտս թաբաֆընտան վէրիլմէյիպ Րուհանի հայաթըն աիւչմինլէրի

թարաֆընտան իզթինդա իչիւն վէրիլիչ տիր։ Ամալ. 11. 26։

Պազը քիմսէլէրին զաննընճա Բապպ Յիսուսըն զուհուրընա փէք եազըն պուլունտուղը զէմանտէ Քրիսթոս Բուհ իւլ Գուատսըն աճայիպ թարղտա ալօքիւլմէսինէ մալիք օլաճագ։ Պու զանը թաչրյանլար քէնտի թէսաւվուրլարընը իսպաթ իչիւն 'Անատ Աթիգին «սօն եաղմուր» թա'պիրի իլէ մուգայսէտ այէթլէրինին ինդար էտիյօրլար։ Հալ չու քի պու զանն եանլըչ օլուպ մէզ քիւր այէթլէր տախի անը իսպաթ էթմէզլէր։ Մէնգ էտէրիմ։

Թէսն. 11. 14 Իսրայէլ գավմընա մահսուլաթընը չօգ օլաճաղընը թէ"մին էթմէք իւզրէ էտիլէն զէմինի վա'ա տըր։ Պու այէթին Բուհ իւլ Գուատսըն սօն զէմանտէ Քրիսթոս իւզէրինէ ալօքիւլմէսինէ հիչ պիր վատր եօգ տըր։ Ծաւել 2. 23 պէյան էտիյօր քի Իսրայէլ գավմր թէքրար ինթիհապ օլունտուղլարընտա եանի պին սէնէլիք էյամ տա իլք վէ սօն եաղմուրա մալիք օլաճագ տըր։ Հալ չու քի Եր. 3. 3իւն վէ 5. 2-իւն պէյանընա կէօրէ սօն եաղմուրըն վէրիլմէմէսի անլէրէ Ալլահ թարաֆընտան պիր թէքտիր իտի։ Զաքարիա 10. 1։ Պատտէ մէզքիւր ճիւմլէ այէթլէր Իսրայէլ գավմընա զէմինի պէրէքէթլէրի թէ"մին էթմէք իւզրէ վէ իման'աթարզ օլտուղլարընտա վէրիլմէմէսիլէ թէքտիր էտիլմէմէսի իչիւն Ալլահ թարաֆընտան իսթիմալ օլունան սօն «եաղմուրլար» վատընը չահիլ տիր։ Ծակ. 5. 7, 8 պէյան էտիյօր քի պիր չիֆթճի սօն եաղմուրա հասրէթլէ պէքլէտիլի կիպի միւ"մինլէր տախի Բապպըն զուհուրընա էօյլէ հասրէթ իլէ պէքլէմէլի տիր։ Ք. Մուգատտէսին հիչ պիր գըսմընտա Բուհ իւլ Գուատսըն սօն զէմանլէրտէ Քրիսթոս իւզէրինէ ալօքիւլմէսինէ վա'ա եօգ տըր։ Ծաւել

2. 27—32տէ էտիլէն վատ քէօկէ հալինտէ վէ գըսմէն Պէնտէկոստէտէ իթմամ օլմուչ օլուպ, քեաֆիլ իթմամը պին սէնէլիք էյամտա օլաճագ տըր։ 23-32իէ գատար օգուր իսէք, պու գրթանըն Իսրայէլ գավմընըն պին սէնէլիք էյամտա թէքրար ինթիհապ օլունտուղլարը վագրթտա իմրա օլունաճաղընը վազիհ թարղտա կէօրիւրիւզ։

Հալր հազրր զէման Պէնտէկոստէ զէմանր տըր։ Քրիսթոս տահմա Բուհ իւլ Գուատսա մալիք տիր։ Ո Պէնտէկոստէտէ զէմինէ թէնէզզիւլ էթմիչ օլուպ քրիսթոս սաքին օլմագտա տըր։ Քրիսթոսընն զա"իֆ, գուվվէթսիզ վէ իմանսըզ հալի Բուհ իւլ Գուատսըն անտէ պուլունմատըղընը իսպաթ էթմէզ։ Քրիսթոս Բուհ իւլ Գուատսա հագիգի թէսլիմիյէթ վէ իման իլէ մէյտան վէրիր իսէ ո անտէ Պէնտէկոստէտէ իզհար էթտիյի գուվվէթինի իզհար էտէճէք տիր։ Պու հալ քրիսթոսընն սօն զէմանընա ա"իտ օլմայըպ իլլա չու պին տօգուզ եիւզ սէնէլէրին հէր հանկը զէմանընա ա"իտ տիր։ Շէհյլէքի հէր հանկը զէմանտէ քրիսթոս թէվաղու իլէ պու Զաթթա մուսա'ատէ էտէր իսէ Ո անը տօլտուրըր։

ՊԱՊ 18.

ՐՈՒՀ ԻԻԼ ԴՈՒՏՍ ՎԷ ՐՈՒՀԱՆԻ ԻՇ

Րուհանի իշ Րուհ իւլ Գուտսըն իչի տիր։ Ամալը Րուսուլ Քիթապընը մէչգ էթտիչիմիզտէ պուննու պէրրագ Թարզտա կէօրիւրիւզ։ Պու մատտէ հագգընտա մէչգ էտէր իքէն Թապի՛ի սուրէթտէ ֆիքրիմիզէ կէլէն մուհիմ սուա՛լ չու օլուր,

ՐՈՒՀԱՆԻ ԻՇ ՆԷ՞ ՏԻՐ։

Պու սուա՛լա ճէվապ վէրմէք իւզրէ էտէճէյիմիզ մուՔէյա՛աԹ Րուհ իւլ Գուտսըն Րուհանի իշէ օլան Ալագասընը իգա էտէճէյինտէն անըն հագգընտա մէչգ էթմէքլիյիմիզ իճապ էտէր։ Րուհանի իշ պիզզաթ Րուհ իւլ Գուտսընն իշլէմէսի իլէ կիւնահֆեաղարընն խէյասը վէ խէյաս պուլմուշ օլանլարընն Րուհանի հայաթտա պէսլհնմէսի տիր։ Պուննլարտան մա՛տա օլան իշ Րուհանի իշ տէրմի տիր։ Բապպ Ցիսուս Քրիստոս պու տիւնեայա կիւնահքեարլարըն խէյասը իչիւն Քէնտի էօլիմիւ վասըԹասըյլէ պիր չարէ ԹէտարիՔ էթմէք իւզրէ կէլտիյի կիպի, Րուհ իւլ Գուտս տախի կիւնահքեարլարը Ամլէն պու խէյասա մալիք էթմէք, անլէրէ Բապպ Ցիսուսը կէօսԹէրմէք վէ անըն քէֆարէթի իչինի պէյան էթմէք իւզրէ պու տիւնեայա Թէնէգզիւլ էթմիշ տիր։ Ամալը Րուսուլ 2 ինճի պապտան պաշլայարագ պիւԹիւն քիթապը վէ Բէսալէլէրի մէչգ էյլէ վէ կէօրէճէքսինքի Րուհ իւլ Գուտսըն պիւԹիւն իչի իքէյէ Թագսիմ օլունմուշ օլուպ կիւնահքեարլարը խէյասա կէթիրմէք վէ կէլէնլէրի

Րուհանի հայաթտա պէսլէմէք, Թէգաատիւմ էթտիրմէքլէ մէչգուլ պուլունմագտա տիր։ Ամալը Րուսուլ քիթապընըն իսմինի տէյիչէրէք Ամալը Րուհ իւլ Գուտս գօր իսէք տահա տօղրու օլուր, զիրա մէզքիւր քիթապ պու Զաթըն իչէրի հագգընտա խապէր վէրիյօր։

Կիւնահքեարլարըն խէյասը իչիւն իչլէմէյէն վա՛իզլէր վէ պիլ ճիւմլէ ԹէչէպպիւսաԹ Րուհ իւլ Գուտս Թարաֆընտան իտարէ օլունմայօրլար։ Նիչէ վա՛իզլէր կէրէք միմպէրտէն կէրէքսէ Ումմէ միւսահէպէյէկրտէ ազրզլարընը աչտրգլարընտա սիյրէԹ վէ ախլագիյէԹ հագգընտա պահս էտէրլէր։ Պէօյլէսի վա՛իզլէր իլէ Րուհ իւլ Գուտս իչլէյէմէզ։ Րուհ իւլ Գուտս պիր իչճիյի տօղտուրտուղընտա, օ տօղրուտան կիւնահքեարլարա կիւնահրն սօն տէրէճէ մէքրուհ, ինսանըն տիւչմիւչ վէ սաԹ Բապպ Ցիսուսըն գանը իլէ խէյաս պուլունմագ իճապ էտէր իտիյի հագգընտա սէօյլէր։ Րուհ իւլ Գուտս Քէնտի վա՛իզլէրինէ սիյրէԹ վէ ախլագիյէԹ վա՛զ էթտիրմէզ։ Քիւսայարըմըզ վէ վա՛իզլէրիմիզ սիյրէԹ վէ ախլագիյէԹ վա՛զլարընտան վազ կէչմէտիքճէ Րուհ իւլ Գուտս անլէրտէ իչլէյէմէզ։

Պիլա չիւպհէ

ՐՈՒՀԱՆԻ ԻՇԻՆ ՄԻՒՔԷՆԷ՛ՎՎԻ ՇԷՕ՛ՊԼԷՐԻ

վար տըր։ Էվվէլա անը իքիյէ Թագսիմ էտէրիզ, տօղրուտան վէ տօղայրտան օլան Րուհանի իշ։ Տօղայրտան օլան Րուհանի իշ չու գըսմարա Թագսիմ օլունըր, Րուհանի մագսատ հիշաս հսիկն 1. Մհքթպէր, 2. էյթաՀհանհէր, 3. Խաբահանհէր, փուգարահանհէր վէ սհրհանհէր։ Մէզքիւր ԹէՀ՛սհաԹլար Րուհանի իչէ տօղայրտան խըտմէթ էտէպհիրլէր։ Անլէր վասըԹա օլարագ

անլէրտէ մէվճուտ թալէպէ վէ խասթալարա չախսի խէ-
լասլարը հագգընտա սէօյլէնէպիլիր։ Իմտի մէզհիւր թէ"-
ահսաթլար իլէ Րուհանի իշ իճրա էթմէք մագսատինտէ
օլանլար անլէրէ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօրու րէ"իսլէր,
խօճալար վէ խրատմէթճիլէր թա'յին էթմէտիքճէ մուվաֆ-
ֆագ օլամայաճագլար սրր։ Պէօյլէ միւ"սէսէլէրտէ Րուհ
իւլ Գուտս իլէ տօրու օլմայան րէ"իս, խօճա վէ խատէ-
մէլէր Րուհ իւլ Գուտսըն իշլէտէմինէ մա'նի օլան չէրիրինճ
գալապալըղընտան սրրլար։

Տօղրուտան օլան Րուհանի իշ տախի չու աֆիտէքի
գըսմլարա թագսիմ օլունըր, 1. Տօղրուտան կիւնահիճաար-
շարրն խհլասը իշիւն հիշաս հտիկն վա'զ վէ տու'ա բէ-
ճհմնիւհէր, 2. Ինթիսահ ը Րուհանիւհէր վէ 3. Շահտի
Րուհանի իշ։ Րուհ իւլ Գուտս պու վասըթալար իլէ իշ-
լէյէրէք տօղրուտան կիւնահքեար ճանլարը խէլաս էյլէր։
Գուրատա թանի'ի սուրլէթէ

ՐԱՒՀԱՆԻ ԻՇԻՆ ՇԱՐԹԼԱՐԸ

Նէ՞ տիր սու"ալնա թէսատուֆ էտէրիզ։ Րուհ իւլ Գուտ-
աըն պիր քիմսէսէ Րուհանի 'էօմրիս հաշայապիլմէսի ի-
շիւն չարթլար մէվճուտ օլտուղը կիպի, Րուհանի իշին
իճրա օլունմասը իշին տախի պիր թագըմ չարթլար մէվ-
ճուտ տրր։ Մէշգ էտէլիմ։

1. ՏՈՒԱ ԻԼԳ ՄՈՒՀԻՄ ՇԱՐԹԼԱՐՏԱՆ ՊԻՐԻ
ՏԻՐ։ Պէնատկոսատէտ Րուհ իւլ Գուտսըն զէմմնէ կէլմէ-
սինատէն էվվէլ միւ"մինլէր պիրիքտէ տու'ա տէվամ
էյլէրլէր իտի։ 'Ամալ. 1. 14։ Պօղոս վէ Բարնապասըն
Րուհանի իշէ թահսիս օլունժալարընտան վէ անլէր վա-
սըթասըյլէ ֆարգը մանալլէրտէ 'ազիմ իւմթիսահ'լարընն
հուսուլէ կէլմէսինատէն էվվէլ պիր թագըմ քիմսէլէր

տու'այա վագըթ վէրտիլէր։ 'Ամալ. 13. 1—3։ Տու'ա-
նըն Րուհանի իշտէ օլան 'ազիմ էհէմմիյէթինի պիտիյի
իշիւն Պօղոս Բէսուլ միւ"մինլէրտէն տու'ա թալէպ էտի-
յօր։ 2 Սէլ. 3. 1։ Էֆս. 6. 19, 20։ Կող. 4. 3,
4։ Բսմ. 15. 31։ Բապպ Ճիսուս Րուհանի իշ իշիւն
տու'ա վէ նիյազ էթսինլէր տէյու միւ"մինլէրէ թէնպիհ էյ-
լէտի։ Սատ. 9. 36, 38։ Պիզգաթ Պօղոս Բէսուլ Րու-
հանի իշտէ օլան տու'անըն էհէմմիյէթինի անլամըշ օլա-
րագ իշ իշիւն չօգ տու'ա էտէր իտի։ Էֆս. 1. 16։ Ֆի-
լիպ. 1. 4, 9։ Կող. 1. 3։ 1 Սէլ. 1. 2. 2 Տիմ. 1.
3։ Պէնատկոսատէտէն սօնրա Քիլիսա թարիխինտէ վու-
գու'ա կէլէն ճիւմլէ ինթիսահ'ը րուհանիւէր մուվաֆ-
ֆագ տու'այա ճէվապ օլարագ օլմուշլար տրր։ Րուհ իւլ Գուտս
էվվէլա պիր թագըմ միւ"մինլէրին գալալէրինէ Րուհանի
իշին 'ազիմ իհթիյաճընը վէ կիւնահքեար ճանլարըն էյլէմ
վէ ալըրլըգլարընը հիս էթտիրէրէք անլէրի տու'ա եիւքիւ իլէ
եիւքլէյօր։ Բսմ. 8. 26, 27։ Ղալ. 4. 19։ Անլէր պիր
զէման տու'այա տէվամ էյլէտիքտէն սօնրա Րուհ իւլ
Գուտս 'ազիմ պիր ինթիսահը Րուհանի հուսուլէ կէթի-
րիյօր։ Րուհ իւլ Գուտսըն իշի պիւթիւն թարիխտէ
պու ուսուլտա օլմուշ տրր։ Տու'ա Րուհանի իշտէն էվ-
վէլ 'ազիմ չարթը մութլագ տրր։ Պուրատա չու նօգ-
թայը տախի զիքր էտէլիմ քի Րուհանի իշճիլէր զա-
յէթ տու'աքեար քիմսէլէր օլմալըլար։ Բապպ Յի-
սուսըն վէ Րէսուլլէրին 'էօմրլէրինտէ օլան տու'ա
անլէրին մուվաֆֆագիյէթլէրինին 'ազիմ սէպէպի տիր։
Նիչէ քիլիսալարտա սէնէլէրտէն պէրու նիզամի վազ-
ղար, տէրս խրատմէթլէրի վէ տու'ա թէճէմմի'լէրի
տէվամ էյլէր, ֆագաթ ինթիսահը րուհանիւէր վագը'
օլմազ վէ ճանլար խէլաս պուլմազ։ Շիւպհէսիզ էյլէր
վա'իզ փարա իշիւն, սէնա'աթը օլտուղը իշիւն վէ տու'ա-

սրզ սուրբեթսե վա'զ էտէրսե հիչ պիր նէթիճէ օլամազ։ Վահզ գուրսու վէ ճէմի'յէթ գուրսու, նէթիճէսի խսէ, Րուհ իւլ Գուտս իչլէյէմէզ։ Է'յ միւ''մին, Րուհ իւլ Գուտսըն իչլէմէսինի, ճանլարըն խէլաս պուլմալարընը վէ Բապպըն մէլէքիւթինին թէգաատիւմ էթմէսինի իսթէյօրմը՞սըն, տու'ա էյլէ, չօգ տուա՛ էյլէ, տու'ատա օսանմայարագ տու'ա էյլէ վէ իթիֆագ իւզրէ տու'ա էթմէք իւզրէ պիր թագըմ արգատաչլար ալ վէ պիր ազ սօնրա Րուհ իւլ Գուտսըն 'աճայիպ թարզտա իչլէսիյիի կէօրէճէքսին։

2. ՐՈՒՀԱՆԻ ԻԾ ԻՉԻՒՆ ՏԻԿԷՐ ՊԻՐ ՇԱՐԹ ԽՈՒՍՈՒՍԻ ԻՆՃԻԼ ՎԱ'ՉԸ ՏԸՐ։ Նիչէ քիլիսալարտա էսիլէն վա'զտար խալխա Ինճիլ վա'զը ատիլ տիր։ Նիչէ վա'իզլէր Ինճիլին վա'զընա թախսիս էսիլ'իչ փրօթէսթանթ միսիոներլէրիմիզտէն սիյրէթ վէ ախլագիյէթ վա'զ էթմէքտէն չէքինմէյօրլար։ Պուրատա պիր սու''ալ զահիր օլուր։

ԻՆՃԻԼ ՎԱ'ՉԸ ՆԷ՞ ՏԻՐ

Ինճիլ վա'զը, պիւթիւն ճիհանի ինսանլըն Աղլահըն հուզուրունա կիւնահքեար, տիւշմիշ, վէ'սւսն վէ մէհրուճ ի տիհնի, փազաթ Բապպ Ծիսուսըն անլէհրի խէլասը իչիւն ճէհնէմ ճանըզը թեսիմ հզհչիպ իճրա հզհտիհնի, Բապպ Ծիսուսըն իճփարեք զանը իլէ օլանատրգնա հիչ պիր իմմանհնի խէլաս պուլամազ հտիհնի պու Զաթրն իճփարեքինէ ինանտրգլարընտա ատումէհրի տհրհաղ խէլաս պուշուպ անլն թէ''մինաթ վէ մհսհրրեքինէ մազիճ օլուր ի տիհնհրինի վէ պու Զաթա թեսիմ օլունտուգլարընտա Րուհ իւլ Գուտսըն անլհրտէ սաճհնի օլաճաղրնը ատումէհրէ աչըգտան վէ սաճի լիսան իլէ խապէր վհրմհճ տիր։ Թէ''սիճ իսէրէզ քի Նիչէ վա'իզլէրիմիզ, քէնտի 'էօմրէրինտէ Ինճիլին պու իչլինն իճրա օլունմատրգը իչիւն ճէմի'յէթէ

տախի անը խապէր վէրէմէյօրլար։ Պուննուն իւզէրինէ սիյրէթ վէ ախլագիյէթ վազ էտիյօրլար։ Ք. Մուգատէսինն թա'լիմինճէ ատէմի Աղլահըն հուզուրընտա մագպուլ գրլաճագ հիչ պիր սիյրէթ վէ ախլագիյէթ եօգ տր։ Բապպ Ծիսուս Քրիստոսըն գանը իլէ խէլաս պուլմարդ վէ Րուհ իւլ Գուտս տէրունինէ կիրմէմիչ ճիւմլէ մէսէլէն, թէրպիյէլի, 'ալա սիյրէթ վէ ախլագիյէթ սահիպի քիմսէյէր հէլաք օլաճագլար։ 'Ամալը Րուսուլ քիթապընը մէզգ էթսիյիմիզտէ Րէսուլլէրին վա'զլարընըն տա'իմա պէօյլէ օլտուգընը կէօրիյօրզ։

3. ՇԱԽՍԻ ԻԾ ՏԱԽՏ ՐՈՒՀԱՆԻ ԻԾ ԻՉԻՒՆ 'ԱՉԻՄ ՇԱՐԹԼԱՐՏԱՆ ՊԻՐԻ ՏԻՐ։ Րուհանի իչճիլէրին մուհիմմ իչէրինտէն պիրի տախի կիւնահքեարլար իլէ ճանլարը հագգընտա չախսէն գօնուչմագ վէ անլէրի ֆէրտ պէ ֆէրտ Բապպա կէթիրմէք տիր։ Ք. Մուգատէստէ պուննուն էմալրնը կէօրմէքտէ իզ։ Անդրէաս քէնտի պիրատէրի Սիմօնը Ծիսուսա կէթիրտի։ Ծով. 1. 41, 42։ Պու չախսի իչ իտի, Բապպ Ծիսուս տախի պու իչի իճրա էյլէտի։ Ծով. 1. 43։ Մատ. 9. 9։ Ֆիլիպպոս տախսի չախսի իչ իճրա էյլէտի։ Ծով. 1. 45—47։ Րուհ իւլ Գուտս քէնտի տօլտուրտուղը միւ''մինլէրի թահրիգ ուքէչվիգ էտէրէք չախսէն կիւնահքեարլարա կէօնտէրիր։ Նիչէ վա'իզլէր պէօյլէ իչլէմէյօրլար։ Հէր կիւն կիւնահքեարլար իլէ սէօհպէթ վէ 'ալագատա պուլունուրլար ֆագաթ անլէրի Բապպա կէթիրմէք իւզրէ ասլա չախսի իչ իճրասընտա պուլունամազլար։ Ֆէրտ պէ ֆէրտ ատմէլր իլէ գօնուչուպ անլէրի խէլատա վէ հայաթա գըլաղուզլայամայան քիմսէյէր վա'իզլիք էթմէյէ վէ միմպէր պաչընտա տուրմագա լայըգ տէյիւլէր տիր։ Րուհանի իչճիլիք սալթ հաֆթատա պիր գաչ վա'զ էթմէք տէյիւ, իւլա կիւնահքեարլարը քէնտի խանէ վէ տիւքքեանլա-

ըընտա թուխմագ վէ անլէրէ իճապ էտէր իսէ խէլասլարը իչիւն րիճա էթմէք տիր։ Րուհ իւլ Գուտաս միւ՛մինի վէ Րուհանի իչճիյի պէօյէ իչլէտիր։

4. ԹԷՃԷՄՄԻՒ՛ԼԷՐՏԷ ՔԵԱՐԻ ՎԷ ՄԻՒՍԹԱՖԻԼ ՀՈՒՐՐԻՑԷԹ ՕԼՄԱԼԸ ՏՂՐ։ Նիչէ Րուհանի թէՃէմմիւ՛լէր վա՛իղին տէսփօթի րիյասէթի թահթընատա պուլունըյօր։ ԹէՃէմմիւ՛տէ վա՛իզ իլէ Ճէմի՛յէթին ֆարգը հօգ տրր։ Օլ զէմանտէ Րուհ իւլ Գուտաս հուրրիյէթ վէրիլմէզ իսէ Օ իչլէյէմէզ։ ԹէՃէմմիւ՛լէրին չու գատար եալօտ պու գատար տէվամ էտէճէյինի թա՛յին էթմէք տօղրու տէյիլ տիր։ Անըն միւտիրի Րուհ իւլ Գուտաս տրր։

Պուրատաս Րուհ իւլ Գուտասըն Րուհանի թէՃէմմի՛լէրտէ իչլէմէյինին ուսուլընա կէլիրիզ։ Անա քեամիլ հուրրիյէթ վէրիլտիյինտէ ֆէրտէրտէ ՝ադիմ գուվվէթինի իզնար էտէր։ Պէլքի պիրիսի իչհամ իլէ ատօյլէմէյէ պաչլար։ 1 Կոր. 14. 26—33 տէ կէօրիւյօրրզ քի Րուհ իւլ Գուտաս պիր միւ՛մինի վասըթասըյլէ ատօյլեր իսէ տիկէրլեր անը տինլէմէլի վէ անըն ատօզլերինի մէչգ վէ միւթէլա՛ա էթմէլի տիր։ Ինթիմալէն Րուհ իւլ Գուտաս պիր միւ՛մինի վասըթասըյլէ նիչէլերի հիւքմ էյլէյճէք տիր։ Անա քեամիլ հուրրիյէթ վէրիլմէլի տիր։ 1 Կոր. 14. 24, 25 պէյան էտիյօրլար քի Րուհ իւլ Գուտասըն թէՃէմմիւ՛լէրտէ միւ՛մինլեր վասըթասըյլէ իչհամ ատօյլէմէտի թէՃէմմի՛ւտէ պուլունան իմանսըզլարը իզնա՛ էտէր վէ ուճյանսըզըրը։ Պիլա չիւպէ 1 Կոր. 14. 33է կէօրէ Ալլահ նիզամսըզլըղըն Ալլահը տէյիլ տիր, ֆագաթ նիչէ քիլիսա վէ վա՛իզլերին Րուհանի թէՃէմմիւ՛լէրի պիր հուտուտա իչլինէ ալմալարը վէ Րուհ իւլ Գուտաս մէչտան վէրմէմէլէրի լինանի լինթիզամ օլուպ Ալլահ թարաֆընտան թատըզ օլունանմազ։ Րուհ իւլ Գուտասըն ՔՀնտինէ մաճուտս պիր նիզամը վար տրր։ Անըն գուվվէթլի թարզտա

իչլէտիյի թէՃէմմիւ՛լէրտէ նիչէ տէՔա՛ պիր միւ՛մին տու՛ա էտէր իքէն, պէլքի տիկէրլի տախի թահրիք օլուճ նարագ տու՛այա պաչլար։ Պիր գաչ սանիյէլիք ինթիզամսըզլըղ կիպի պիր հալ վագը՛ օլուր իսէ տէ 1 Կոր. 14. 32յէ կէօրէ ասլա ինթիզամսըզլըղ օլմայըպ Րուհ իւլ Գուտաս թարաֆընտան թահրիք վէ թէչվիղ օլունանլար եէքտիկէրլէրինէ միւթի օլուրլար։

6. ՐՈՒՀԱՆԻ ԻՇ ԻՉԻՒՆ, ՎԱՔՏ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ԻՇՃԻԼԷՐ ԼԱԶՄ ՏՂՐ։ ՝Ամալը Րուսուլ քիթապընատա կէօրմէքտէ իզ քի Ալլահը իչինտէ իչլէյէն իշճիլէր արատընատա Րուհ իւլ Գուտաս իլէ տօղու օլմայան պիր քիմսէ հօգ իտի։ Բապպ Ճիռուս Քէնտի չակիրտլէրինի Րուհ իւլ Գուտաս իլէ տօլդատան էվվէլ Ալլահը Քէլամընը վա՛զ էթմէյէ կէօնտէրմէտի։ ՝Ամալ. 1. 4—8։ Րուհ իւլ Գուտաս իլէ տօղու օլմայանդըն Ալլահը Քէլամընը հիչ պիր կիճնահքեարա վէ հիչ պիր միւ՛մինէ սէօյլէմէյէ հագգը հօգ տրր վէ միւնասիպ տէյիլ տիր։ Րուհ իւլ Գուտաս պէօյլէլէր վասըթասըյլէ իչլէյէմէզ։ Հէր խաւսուստա պու Զաթա միւ՛թի, Անա քեամիլէն վագֆ օլունմուչ վէ անըն իլէ տօլմուչ օլան քի հէյէր Րուհանի իչ իչինէ յազըմ տրր։ Նէ՛ գատար թէ՛սիֆ օլունըր քի պէօյլէլէր մէմլէքէթիմիզտէ փէք ազ տրր։ Պէօյլէսի իչհիլէրէ պու զէմանտէ ՝ադիմ ինթիյաճ վար տրր։ Պու իչէ քի՛մ վագֆ օլունմագ իսթէր։ Բօմ. 10. 14, 15 վագիհ թարզտա պէյան հտիյօր ֆի վա՛զ հտհնիհր շազրմ տըր վհ անիհր կհօնտհրիչյան հտիյօր ֆի վա՛զ հտհնիհր շազրմ տըր վհ անիհր կհօնտհրիչվհիչհր տիր։ Պիլա չիւպէհ վա՛իզլերին թա՛լիմլի օլմալարը էյլի տիր։ Ֆագաթ մէքթէպլեր վէ ՝իլմի իլահի մէտրէսէլերի վա՛իզլեր մէյտանա կէթիրէմէզլէր։ Անլեր սալէֆ Րուհ իւլ Գուտաս թարաֆընտան տա՛վէթ օլունըրլար, Անըն իլէ տօղարլար վէ Անտէն կէօնտէրիլիրլէր։ ՝Ամալ. 13. 4։ Պու Զաթ վա՛իզլեր հուսուսէ կէթիրմէք իչլիւն

մէքթէպէրէ վէ 'Իմմ ի Իլահիէրէ պաղը տէյէլ տիր։ Նէ՛ գատար քիմսէյէր Բուհ իւլ Գուտստան խուսուսի տա'վէթ այմարը օյարագ վա'իղիւյէ թէչէպալիւս էհիյօրլար։ 'Իմմ ի Իլահիէրիմիզաէ, խէյաս, Բուհանի հայաթ վէ Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօյմագ վագը'ալարը վագը' օյմարը, նէ՛ գատար կէնձէյէր նաֆիյէ գաֆալարընը տօյտուրմադա չալըշըյօրլար։ Պունտա իբի թարաֆընն տախի գապահաթը վար տըր — կէրէք 'Իմմ ի Իլահի Ռիյասէթի վէ խօճալարընն, կէրէքսէ պիղղաթ թալէպէնն։ Պիր թարաֆ Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօյմայան վէ Բուհանի իյէ պիւթիւն վարլըղը իյէ սօն տէրէճէտ վագֆ օյունմարը օյան թալէպէյի ժէարէսէյէ գապուլ էթմէմէյիլի, պէօյլէ թալէպէ իսէ քէնտիէրի ասլա Բուհանի իշճիյէր օյմագ իւզրէ թագտիմ էթմէմէյիլիր տիր։

Ք. Մուգասսհսին թաղիվինճէ ռուհանի պիր հշճի մուդդաղ ճանշարդն կիւնահհան խէդասընա վասըբա օյան պիր ֆիտռէ օյմադը տըր։ Բէսուլէր վէ 'Ամալ ը Բուսուլ քիթապընտա զիքր օյունան Բուհանի իշճիյէր հէր նէրէտէ վա'զ էթտիյէր իսէ օրատա մուդդաղ ատէմյէր խէյաս պուլտուլար։ 'Ամալ. 2. 37—42։ 4. 4։ 8. 4—17։ 8. 26—38։ 10. 44—48։ 13. 42, 43, 48, 49։ 14. 1։ 14. 21։ 16. 13—15։ 17. 1—4։ 17. 10—12։ 17. 34։ 18. 8, 19. 18—20։ Ճանլարդն խէյասընա վասըբա օյամայան վա'իղէր վէ Բուհանի իշճիյէր Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան թա'յին օյունմուշ տէյիլէր տիր։ Զօգ թէ"սիւֆ օյունուր քի սէնէյէրճէ պիր քիւհատա վա'զլար էթմիշ օյուպ տա կիւնահքեարլարդն խէյասընա վասըբա օյմամըշ չօգ վա'իղէրիմիզ վար տըր։

Բուհանի պիր իշճի տհյիշ եապընըզ կիւնահհեաղարդն խէդասընա վասըբա օյուր, պէրապէր տախի միւմինլէրին խէդաս պուղմուշդարդն Բուհանի 'հօմրտէ իրի ասըլվար ալ-

մալարընա վասըբա օյուր։ Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօյուպիր իշճի մուդդաղա հէր իբի մագսէտ պու Զաթ թարաֆընտան խաթիմալ օյունըր։ Բուհանի իշտէ պիրինն էհէմմիյէթի տիկէրինտէն ազ տէյիլ տիր։ 'Ամալ. 14. 21. 22։

Բուհանի իշճի իւման իյէ տօյու օյմադը տըր։ 2 Կոր. 4. 13։ Անլէր ճանլարդն քէնտիլէր վասըթասըյա խէյաս պուլաճագլարընա տա"իր իման իյէ տօյու օյմադը տըր։

Բուհանի իշճի ճանշարդն հէդմ վէ աղրդղըդը իյէ եիրիճնմիշ օյարագ անլէր իշիւն նրեագ հղիյհի ֆիտռէ օյմադը տըր։ Պու մատտէ զայէթ մուհիմմ օյտուղը սէպէպտէն պունտան էվվէլքի պապյարտա պիր գաչ տէֆ'ա պահա օյունմըշ իտի, ֆագաթ իշճիյէրէ օյան 'ալագասը սէպէպլինտէն, պուրատա մուխթասարէն թէֆրար էթմէք խթէրիզ։ Մախֆի օտասընտա Ալլահ իյէ գուվվէթլի օյմայան պիր քիմսէ մինպէրատ վէ չախի իշտէ կիւնահքեարլարդն խէյասը իշիւն գուվվէթլի օյամագ։ Տիզ իւզերինտէ սա'աթլար կէչիրէմէյէն վա'իղէր Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան խաթիմալ օյունա տադլար։ Շու աթիտէքթէյէրէր Բուհ իւլ Գուտս իյէ տօյու իշճիյէրտէ մուխթալգա վագը օյուր։ 2 Կոր. 11. 28. 29։ Գազ. 4. 19։ Պու հալդն նէթիճէսի օյարագ Բուհանի իշճիտէ կիւնահքեար ճանլարա տօղրու ճան գէտտա էտէն վագֆիյէթ վէ թէվֆղու հուսուսլ կէլիր։ 2 Տիմ. 2. 24, 25։ Բուհ իւլ Գուտս պէօյէսի իշճիյէր իյէ 'ազիմ վէ գուվվէթլի ինթիգամ ը Բուհանիյէր հուսուսլ կէթիրիր։ Պուրատա թագի'ի սուրէթտէ

ԻՆԹԻՊԱՀԸ ՐՈՒՀԱՆԻ ՆԷ՞ ՏԻՐ

սու'ալը ֆիքրիմիզէ վարիտ օյուր։ Ինթիպահ ը ռուհանի Բուհ իւլ Գուտսդն կիւնահհեաղարտա վէ միւ"մինլէրտէ

փkrskն վk ճkվիյkթճk փkվգ kղ ասk գուվվkթղի թարգսա իշղհմkսի տիr: Պիլա չիւպհէ պուենտա Րուհանի իշճիլէր ի-լէ պէրաագէր 'ումումի միւ"մինլէրին տախի 'ազիմ հիա-սէսի վար տրր: ԵՒկ էլ 'ումում Րուհ իւլ Գուտս էվվէլա միւմինլէրաէ 'աճայիպ թարգտա իչէչիպ անլէրի հագիգի վk տkրհն պիր իրրիհասա, Ալլահլն . հուգուրնսա տkրհճ թարգսա թկվազուա վk փաբիհ տու'ա ռուհունա մաիք էթաիքաէն սօնրա կիւնանքեարլարտա իչէր: Նիչէ տէ-ֆ'ա միւ"մինլէրին զա'աֆիչէթլէրի, ազ թէսլի հիչէթլէրի եախօտ 'էօմրլէրինաէ օյան նիչէ սէպկպլէրտէն Րուհ իւլ Գուտս կիւնանքեարլար արասընտա ինթիպահ հուսուլէ կէթիրմէսէն մէն օյունըր:

Րուհ իւլ Գուտսըն հուսուլէ կէթիրտիլի հագիգի պիր ինթիպահը բուհանիչէ մութլագա կիւնանքեարլար խչլտա պուլուրլար: Պիլա չիւպհէ կիւնանկարըննն ավֆընա մա-լիք օյան պիր քիմսէ Րուհ իւլ Գուտսըն ամէլիյաթընտան կէչէր: Ո իսէ ատէմէ կիւնանկարըննն ազամլթինի կէօս-թէրլրէք հիքմ էյլր: Շէօյլէքի ատէմլերին քէնտի կիւ-նանկարընը կէօրլրէք թկվազու էթմէք, պազէն կէօզ եաշլարը վէ իգրարլար եօգ իսէ էօյլէսի ինթիպահնըն Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէյիլ իտիի աչիքեար տրր: Հագիգի պիր ինթիպահտա միւ"մինլէր տախի 'աճայիպ թարգտա Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլարլար: Պէննտէկոսատաէ Րուհ իւլ Գուտս-ընն տէօքիւմէնլյլ կէրէք միւ"մինլէր Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօլտուլար կէրէքսէ իչ պին կիւնանքեարլար խչլտա պուլտուլար: Շէօյլէքի պիր ինթիպահտա կիւնանքեար-լարըն քէնտի կիւնանկարընտան տօլարը հիքմ վէ իգմա

օյմալարը, խչլտա պուլտուգլարընա տա'իր թէ"մինաթ, միւ"մինլէրին իսէ Րուհանի էօմրտէ տանա իրի ատրմլար ալարագ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօյմալարը վագ'ը օյմայօր իսէ օլ ինթիպահ Րուհ իւլ Գուտստան տէյիլ տիր:

Պիլա չիւպհէ Րուհանի իշ սալթ Րուհանի իշճիլէրէ ա"իտ օյմայրպ Րուհ իւլ Գուտս իլէ տօյու օյան հէր պիր միւ"մինէ ա"իտ տիր: Էյլր պիր միւ"մին ճանկարըն խչ-լտտը իչիւն Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան խթիմալ օ-լունան պիր քիմսէ տէյիլ իսէ 'էօմրիւնտէ վէ Ալլահ իլէ օյան ալագատընտա մուխլագ պիր չիւրիւքիւք վար տրր: Մի"ամինլն թապի'ի վէ տա"իմի 'էօմրիւ ճանկարըն խչ-լտտը իչիւն իչղէչն վէ ճանկար գազանան 'էօմր տիր: Միւ"մին վէ Րուհանի իշճի Րուհ իւլ Գուտսըն տէյլչէ-թինէ բտզի վէ միւնթազրը օյտուգճա Ո անլէրի գըլա-զուզյաճագ տըր: Զիրա ճանկարըն խչլտսընա վատրթա օյմագ իչիւն պու Զաթ իլէ սալթ տօյմագ էյզէմ տէյիլ, իլլա գալպի տօյտո րան պու Զաթ թարաֆընտան Րուհանի իչին հէր թկֆէրրիւաթընտա տէյլէչթ վէ իտտրէ օյունմագ տախի էյզէմ տիր: Րուհանի իշճի վէ միւ"մին թարաֆընտան հէր զէման վէ հէր տէֆ'ա էտիլճէք օ-լան սու"ալտր չունչար տրր, — ևհ՞rksհ, ֆի՞մ եախօտ ֆի՞մ-շkրհ. ևհ՞ զkման վէ ևհ՞ թարգտա եախօտ հաևկը սհօզկkր իլէ վա'զ էթմէլի իմ: Պու տէօրթ խուսուսլարտա միւ"-մին հէր տէֆ'ա Րուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան տէյա-լէթ օյունմալը տրր: Րուհանի 'էօմր պիր տէֆ'ա զէննպէ-րէյի գուրտւմուշ օյարագ իչղէչն մաֆինայա պէնզէմէ-յիպ Րուհ իւլ Գուտս իլէ հէր նօգթատա տա"իմի հայաթի պիր 'ալագա օյտուգը կիպի, Րուհանի իշ տախի հէր նօգ-թասընտա վէ էն ուֆագ թկֆէրրիւաթընտա Րուհ իւլ Գուտս իլէ գրյազուզյանմագ իլէ օյուր: Շէօյլէքի միւ"մին վէ բուհանի իշճի տա"իմա սու"ալ էտէն վէ ան պէ ան

իշխէյէն քիմսէլէր օլմալըլար որր։ Իչթէ նիչէ իչճիլէրին վէ նիչէ մի՞մինլէրին 'էօմրլէրինէն իլք եախօտ խուսուսի զէմանլէրինտէ 'աճայիպ պիր զայրլթ իլէ իշէյիպ աէ ասնրա անտէ տէվամ էտէմէտիբլէրինէ սէպէպ պու որր։ Անլէր սէրսէրի թարզտա, սո՞ալ էթմէյէրէք, Րուհ իւլ Գուտսա սո՞ալ էթմէյէրէք, վէ ֆիլան սո՞ալա խուսուսի ճէվապ ալմայարագ իշլէմիչ սիրլէր։ Պէօյլէսի քիմսէյէրտէ Րուհ իւլ Գուտսըն իշլէյէն ալէվի սէօնլեր վէ անլեր իշլէյէմէզ հալէ կէլիրլէր։

Լ՛յ սի՞մին, պու պիլ ճիւմլէ խուսուսաթտա քէնտինի թէֆիիչ էյլէյօր մը՞սըն։ Իչիէ պուրայա գատար պիւթիւն քիթապը սէչգ էյլէմիչ սին։ Ալլահըն հուզուրնտա պիր գաչ տագիգէ սիւքիւթ տուրարագ պու Ջաթըն հուզուրնտա քեամիլէն աչրլ։ Պու Ջաթ սէնի սէվէն, սանա թէնէզզիւլ ետէն վէ սէնի գրլադուզամադա րազի օլան չէֆիգ վէ հալիմ պիր Ջաթ որր։ Փօրգմա, Օ սանա նէ չէքլ վէրիր իսէ ալմագտան չէքինմէ։ Անըն իլէ հալա տօլմամըչ իսէն պու կիւն պօչալ վէ Օ սէնի տօլտուրագ որր։ Էյէր ճանլարրն խէլլասը իչիւն իշլէմէքտէ 'էօմրիւնտէ մա'նիլէրին վար իսէ անլերին տէֆ' օլունմասը նա րազի օլ։ Ամ՛ն, վագթը վէ սանա Իլահի Ջաթ թարաֆընտան իհսան պույրուլան չու մուգատտէս ֆուրսաթ վէ իմքիյազր գաչրմա։ Պիր զէման սօնրա պէքլէմէքտէ օլտուզրմըզ կիւվէյիմիզ սէմատան ճէլալ իլէ զուհուր էտէճէք վէ նիչէ մի՞մինլէր անըն հուզուրնտա թաճլար, միւքաֆաթլար ալըրլար իքէն նիչէլէր տահի աթէչտէն կէչէր կիպի սալթ գուրթուլաճագլար։ 1 Կոր. 3. 14, 15։ 'Աճլպա սէն հա՞կը սընֆտան օլտաճագսըն։

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0835126